POLYHISTOR SYMBOLICVS,

Electorum Symbolorum, & Parabolarum historicarum stromata, XII. Libris complectens.

Auctore P. Nicolao Cavssino Trecensi è Societate Iesv.

Di Gennaro Cajanello

PARISIIS,

Sumptibus Romani de Beavvais, Bibliopolæ Rothomagensis.

M. DCXVIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

LIBRI INSTITVTVM.

LIBROS de Symbolica Ægyptiorum ſapientia iam penè perduxeram ad vmbilicos, cum varias ex illuſtri hiſtoriarum inſtrumento parabolas, non quidem illas δημώδεις, ſed electæ cuiuſdam doctrinæ notas, quæ à me diuerſos, vt fit, auctores legente, fuerant animaduerſæ, viſum eſt attexere.

Quas ego dum ad priuatorum ſtudiorum ſubſidium in ordinem digero, video vt res eſt per ſe ſuauis & aliquo delectationis flore blanditur, iam prælibatas in hominum manus ſpargi, eo habitu quo minimè deſiderabam: quamobrem viſum eſt aliquo ſaltem artificio dedolatas, atque exſculptas in lucem emittere, vt eorum etiam petitionibus ſatisfaciam cumulatiùs, qui hæc à me cruda propelli deſiderabant in publicum. Nunc autem te, Lector, de argumento paucis monitum volo.

CVR HIC LIBER POLYHISTOR SYMBOLICVS.

PLACVIT hunc Librum Polyhiſtorem Symbolicum inſcribere, quod variarum hiſtoriarum ſtromata contineat ad egregias aliquot ſententias συμβολικῶς accommodata.

NON ESSE NOVVM HOC SCRIBENDI GENVS, SED *grauiſſimis authoribus vſurpatum.*

NON eſt noua hæc ſcribendi ratio qua illuſtres aliquot hiſtoriæ rebus moralibus accommodantur: Auctores habet grauiſſimos puta Platonem, Dionem Pruſæum, Maximum Tyrium, & cæteros: quorum oratio his parabolarum illuminata ſtellulis longè maius habet aucupium ſuauitatis.

At vero ſancti Patres, vt Baſilius & Ambroſius in ſuis Hexameris quàm ſæpe res naturales efformant in Ethica quædam ſymbola, quæ ad vitam inſtituendam moreſque regendos pertineant nihil opus eſt dicere.

Sed pleniſſimè hoc argumentum profeſſus eſt Diuus Epiphanius vir æquè doctus ac ſanctus in ſuo Phyſiologo, ſiue interpretationibus, quas cum Clementis Alexandrini ſymbolis coniunxi. huius

vestigiis insistens duodecim parabolarum histori-carum libros pertexui.

QVID DE SYMBOLORVM SEV PARABOLARVM VSV SENTIAT Clemens Alexandrinus.

CLEMENS Alexandrinus lib. 5. stromatum de symbolorum dignitate, fructu, iucunditate paucis verbis sic censuit.

Χρησιμώτατον ἄρα τὸ τῆς συμβολικῆς ἑρμηνείας εἶδος εἰς πολλά, καὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν θεολογίαν συνεργοῦν, καὶ πρὸς εὐσέβειαν, καὶ πρὸς ἐπίδειξιν, καὶ πρὸς βραχυλογίας ἄσκησιν, καὶ σοφίας ἔνδειξιν.

Vtilissima (inquit) *symbolicæ interpretationis forma ad res permultas, nam iuuat et ad rectam Theologiam, et ad pietatem, et ad demonstratiui generis orationes, ad breuitatis denique exercitationem speciminque sapientiæ.*

Hæc ille quæ eruditis tantò magis parabolis conueniunt, quantò doctrinam historiarum cum flore ingenij suauius coniungunt.

QVOD ISTAE QVOQVE PARABOLAE SACRAS LITERAS EXORNENT, *Et locuples de hac re S. Augustini Testimonium.*

SANCTVS Augustinus epistola centesima decima nona de parabolis historicis ita iudicauit.

SI QVAE AVTEM FIGVRAE SIMILITVDINVM NON TANTVM DE COELO ET DE SIDERIBVS, SED ETIAM DE INFERIORI CREATVRA DVCANTVR AD DISPENSATIONEM SACRAMENTORVM, ELOQVENTIA QVAEDAM EST DOCTRINAE SALVTARIS MOVENDO AFFECTVI DISCENTIVM ACCOMMODATA A VISIBILIBVS AD INVISIBILIA, A CORPORALIBVS AD SPIRITALIA, A TEMPORALIBVS AD AETERNA.

Hæc ille, vbi rectè nota appellari hoc inuentum, *Eloquentiam doctrinæ salutarem.*

Cauendum tamen ab eorum infantia, qui parabolas frigidè nonnunquam & tortuosè nulla habita loci, temporis, argumenti, aurium ratione, plena manu inferciunt.

Tota hæc ratio debet esse suauis & condita prudentius, alioqui gratiæ natiuus ille flos emarcessit.

IN toto libro præmittere ſoleo hiſtorias, deinde interpretationes ſubiicere, quas iuxta proprium Rhetorum verbum libuit ἀποδόσεις ſiue redditiones appellare. hiſtorias fermè omnes ex antiquis & probatis hiſtoricis attuli, ſi quæ interdum plus admirationis habere videantur, non fuit noſtri inſtituti ſcrupuloſius diſquirere, veritatem cum præſertim non tam hiſtoriam quam parabolas ſciberem. Itaque de his fas eſt mihi dicere quod S. Auguſtinus de Ciuitate Dei lib. 21. cum multa huius generis planè admirabilia percenſuiſſet, *multa ſic habeo vt neque affirmanda, neque neganda decreuerim.* Interpretationes fermè ſunt ingenuæ, & exquiſitis veſtitæ optimarum ſententiarum ornamentis, potuiſſem quoque hiſtoricæ accommodationis iuxta Ἱερογλύφων mentem fuſius reddere rationem, ſed nolui in rebus perſpectis commentariorum luxuria ſyluefcere, ſuum cuique in hac re arbitrium relinquo.

LIBRORVM ORDO, ET NVMERVS.

ELECTORVM SYMBOLORVM ET PARABOLARVM historicarum

LIBER PRIMVS.

MVNDVS

Seu de iis quæ ad Cælum, & Elementa pertinent.

MVNDVS DEI IMAGO ET SYMBOLVM.

TIMÆVS Pythagoricus Deum vocat Κόσμον ἰνδαλμικόν, *Mundum exemplarem.* Vt enim mundus omnia suo complexu cingit: sic Deus maxima (quod aiunt Pythagorici) vniuersalísque natura, vbique præsens, omnia videns, audiénsque, cuncta continens, nullius verò ambitu contenta; Maximus mundus sapientiæ, sanctitatis, intelligentiæ, vitæ, rationum, formarum. Quod Plato disertè his verbis definiuit. Τὰ γὰρ νοητὰ ζῶα πάντα ἐκεῖνος ἐν ἑαυτῷ περιλαβὼν ἔχει, καθάπερ ὅδε ὁ κόσμος ἡμᾶς ὅσα τε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά. *Omnia enim quotquot sunt animalia intelligibilia ille in se*

Dei præclara definitio ex pythagor. sententia.

complexus seruat atque continet; non secus ac mundus nos, & omnia creata quæcumque cernuntur, suo ambitu cingit.

Porphyrius apud Euseb. li. 3. de præpar. Euāg. c. 3. Iamblic. de mysteriis, titul. Opinio Aegypt.

Inde illa nobilis figura mundi apud Ægyptios per quam nos ad creatoris intelligentiam arcanis mysteriis inducunt. Deum siquidem vt refert Porphyrius apud Eusebium, Κνὴφ Ægyptii appellant, vbi nota in illo Pierij codice parū fideliter legi Eneph, pro Cneph, nisi malis cum Iamblicho legere Emeth, quod nomen apud Hebræos veritatem significat. Huius porro Cneph imaginem, humana (inquit) forma depingunt, colore cœruleo, zonam tenentem, & sceptrum, pennam gerentem in capite. Ouum præterea ab ore producit, à quo nascitur Deus quem Ægyptij Phta, Græci Vulcanum vocant. Hîc Porphyrius coloris cœrulei, zonæ, & sceptri Hieroglyphica, vt per se satis nota prætermittens symbolum pennæ explicat, quod poni asserit propter obscuram Dei cognitionem, ἡ τοῦ πτεροῦ φύσις ἐν τῇ κεφαλῇ κεῖται διὰ τὸ δυσεύρετον καὶ κεκρυμμένον. Ouo vero mundum visibilem significari refert idem Eusebius ex Pythagoræ philosophia qui testam oui cœli omnia cingentis imaginem, Vitellum ignis, spiritus qui sunt in ouo aëris, Albumen aquæ, terræ porro partes magis concretas symbolum esse dictitabat.

Ouum mundus visibilis. ex Eusebio.

Simulachrū ἀνθρωποειδὴς mūdi hieroglyphicū. ex eodem.

Aliud hic Eusebius addit mundi Hieroglyphicum, simulachrum ἀνθρωποειδὴς complicatos habens pedes, vestem talarem, eamque auream, pilam capite sustinens, quo mundi forma, immobilis constitutio, rotunditas, & stellarum varietas significatur, eaque omnia à Deo regi, sustentaríque, & in Dei cognitionem mentes hominum perducere.

APODOSIS.

Dei natura humani aut Angelici ingenij viribus comprehendi nullo modo poteſt; Hic enim ſibi ſuæ gloriæ latebras conſtituit, quas ſi mens conetur perrumpere, opprimitur magis quam lucet. Itaque diuinæ naturæ immenſam obſcuritatem ſignificantes Ægyptij dictitabant primum omnium principium tenebras eſſe, ſupra omnem intellectum poſitas, Tum in ſacris ceremoniis ter *incognitam caliginem*, hoc eſt Deum, vocabant, quod præclarè animaduertit Damaſcius Platonicus. *Πρώτην ἀρχὴν νομίζουσι σκότος ὑπὲρ πᾶσαν νόησιν, σκότος ἄγνωστον τρὶς τοῦτο ἐπιφημίζοντες.* Quæ cum ita ſint, ſatis erit humano ingenio poſt lucem fidei, Diuinæ maieſtatis veluti refractos radios in mundo, & rebus creatis agnoſcere.

Aegyptiorum præclara ceremonia.

Iuppiter eſt quodcumque vides.

II. MVNDVS DEI LIBER ET TABVLA.

Dei Canticum.

RHODI viuebat Protogenes, quò cum Apelles adnauigaſſet, auidus cognoſcendi opera eius famâ tantum ſibi cogniti, continuò officinam petiit, aberat ipſe, ſed tabulam amplæ magnitudinis in machina aptatam picturæ anus vna cuſtodiebat. hæc Protogenem foris eſſe reſpondit, interrogauítque à quo quæſitum diceret: ab hoc, inquit Apelles, arreptóq; penicillo, lineam ex colore duxit ſummæ tenuitatis per tabulam. Reuerſo Protogeni, quæ geſta erant, anus indicauit, ferunt artificem pro-

Tabula Apellis & Protogenis, ex Plinio.

tinus contemplatum ſubtilitatem, dixiſſe, Apellem veniſſe: non enim cadere in alium tam abſolutum opus. Ipſum tunc alio colore tenuiorem lineam in illâ ipsâ duxiſſe, præcepiſſéque abeuntem, ſi rediiſſet ille, oſtẽderet, adiiceretq; hunc eſſe quem quæreret, atque ita euenit. Reuertitur Apelles, ſed vinci erubeſcens tertio colore lineas ſecuit, nullũ relinquens amplius ſubtilitati locum. At Protogenes victum ſe confeſſus in portum deuolauit, hoſpitem quærens. Placuítque ſic eam tabulam poſteris tradi, vnicam quidem, ſed artificum præcipuo miraculo. Auidè Romæ ſpectata eſt, ſpatioſiore amplitudine nihil aliud continens quam lineas viſum effugientes, inter egregia multorum opera inani ſimilis, & eô ipſô alliciens, omnique opere nobilior. Plinius lib. 35. cap. 10.

APODOSIS.

Deus in hac rerum vniuerſitate quaſi in tabulâ, ſubtiliſſima operum ſuorum duxit lineamenta, ex quibus agnoſci poteſt: Nemo enim eſt tam ferus & ferreus, qui cum primum in cœlum ſuſpexerit, mundi rectorem Deum non videat: Atque vt ex vngue Leonem, ex linea Apellem, vel Protogenem, licet deprehendere: ſic ex minimis etiam rebus Dei magnitudinem poſſumus colligere.

Magnitudo Dei ex minimis.

Materiæ ne quære modum, ſed perſpice vires
Quas ratio non pondus habet.

Manilius Aſtron. l. 4.

D. Auguſtinus non modo cum tabula variorum colorum temperie florida: ſed etiam cum cantico mundum comparat, his verbis: *Si Homo*, inquit, *carminis artifex nouit quas, quibus moras vocibus tribuat, vt*

illud quod canitur succedentibus, ac decedentibus sonis pulcherrime currat, ac transeat. Quanto magis Deus nulla in naturis nascentibus & occidentibus temporum spatia, quæ tanquam syllabæ ac verba ad particulas huius sæculi pertinent, in hoc labentium rerum quasi mirabili cantico, vel breuius vel productius, quam modulatio præcognita & præfinita deposcit, præterire permittit. Idem habet S. Paulinus natali IX. S. Felicis.

III. MVNDI STATVS ETHICA PICTVRA.

Ex Sancto Damasceno.

S. Damascenus in historia Barlaami c. XII. homines mundi deliciis mancipatos similes esse dicit fugienti rabiem Monocerotis, qui dum fugeret, in barathrum incidit, atque in ipso lapsu arbusculam quandam apprehendit, fortitérque tenuit: Tum in basi pedibus impressis visum est sibi de reliquo in otio, & tranquillitate fore. At vero conuersis oculis vidit duos mures, album vnum, alterum nigrum, corrodentes radicem arboris, & nihil propius fuit quàm vt abscinderent: In imo barathro inspicit draconem, aspectu terribilem, flammam, & faces spirantem, sibique cruentis faucibus inhiantem: intuens verò rursus basin illam supra quam constiterat, animaduertit quatuor aspidum capita de pariete emergentia: Nec mora, eleuans oculos cernit de ramis arbusculæ exiguam mellis suauitatem: quamobrem omissa malorum quæ illum obsederant memoria, totum se insanæ mellis dulcedini tradidit.

APODOSIS.

Hæc ſimilitudo (inquit) eſt eorum qui voluptatis illecebris adhæſerunt. Vnicornis eſt mors. Barathrum mundus, arbuſcula à muribus corroſa, vita noſtra per dierum & noctium curricula, cõſumpta. Quatuor Aſpides, totidem elementa, quibus male temperatis compago totius corporis diſſoluitur. Draco, infernus eſt, eos ſeducens qui ſe vitiis tradidere. Stilla mellis, delectationum mundi dulcedinem ſignificat.

Heu! quam dulce malum mortalibus additum
Mellis dirus amor!

IV. COELVM.

Laboris perpetui Typus.

ÆGYPTII cœlum, ob ἀϊδιότητα, hoc eſt, perpetuitatem, corde picto, cui foculus ardens ſubiectus ſit, exprimunt. Plut. in Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Viri magni ſtãtes moriũtur. Suet. in Veſpaſ.

Viros magnos. & cœleſtis particulæ plenius compotes, perpetuis iiſque grauibus curis agitari oportet, atque inſtar cordis, aut cœli ſemper moueri, & quod ille dixit, *ſtantes mori.* Suet. in Veſpaſiano. Hoc diſerte Latinus Pacatus in nobili Theodoſij panegyrico deſcripſit his verbis.

Diuina gaudent perpetuo motu. Pacatus in Theodoſij paneg.

Gaudent profecto diuina perpetuo motu, & iugi agitatione ſe vegetat æternitas, & quicquid homines vocamus laborem, veſtra natura eſt vt indefeſſa vertigo cœlum

rotat, vt maria æstibus inquieta sunt, & stare sol nescit. Ita tu Imperator continuatis negotiis, & in se quodam orbe redeuntibus, semper exercitus es.

V. Coelvm, maiestatis et regii animi dominatvs, symbolvm.

Chosrois cœlum.

CHOSROES rex Persarum machinam finxit, in qua cœli effigies, astrorumque conuersiones, cum sceptrigeris Angelis astantibus admirabili spectaculo cernebantur, tum imbres fluere, præmicare fulgura, tonitrua mugire, ipse eminens in medio, quasi Deus humanus, spectabat omnia. Cedrenus rem totam describit his verbis: Ingressus Bazacum vrbem Heraclius: εὗρε τὸ μυσαρὸν εἴδωλον τοῦ Χοσρόου, τὸ δὲ ἐκτύπωμα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ παλατίου σφαιροειδεῖ στέγῃ, ὡς ἐν οὐρανῷ καθήμενον, καὶ περὶ τοῦτο Ἥλιον, καὶ Σελήνην, καὶ ἄστρα, οἷς ὁ δεισιδαίμων, ὡς θεοῖς, ἐλάτρευε, καὶ ἀγγέλους αὐτῷ σκηπτοφόρους περιέστησεν, ἐκεῖθεν δὲ σταγόνας στάζειν, ὡς ὑετοὺς, καὶ ἤχους, ὡς βροντὰς ἐξηχεῖσθαι ὁ θεόμαχος ταῖς μηχαναῖς ἐπετεχνήσατο, Cedrenus ad amicum Heraclii XIII. pag. 338.

Apodosis.

Quod ille vanus, & impius Chrosroës inani specie duntaxat expressit: Hoc vir sapiens solida quadam fœlicitatis possessione plenius videtur adeptus: Is enim cœlum sibi fixit in terris, qui pacatos habet animi affectus, qui gaudet officio, qui Angelorum choro stipatus Deo fruitur, & diuinis rebus (vt ait

Theodoretus) ἐπιπεφὰ hic ſub pedibus humananarum rerum curſus & recurſus, reciprocáſque negotiorum viciſſitudines labi videt lætus, alacer, ſecurus, & ſui vbique ſimilis. Hic verè:

Inconcuſſa dedit puræ ſacraria menti.

Cælum mens, vel anima ſapientis, Rupertus. Rupertus ſuper Matth. hanc ſimilitudinem videtur delibaſſe, cum dixit: *Cælum ipſa mens, vel anima præcipuè ſapientis; vt quæ habet lucida ſidera, ſtatos motus, concinnas choreas, diuinos circuitus, virtutum ſplendores fulgidiſsimos.*

VI. Coelvm fori babylonici.

Iuſtitia.

ERAT, inquit Philoſtr. c.xviii. lib.i. aula è ſapphiris cœleſtis coloris conſtructa, in qua aureæ Deorum effigies, quaſi ex æthere, eminebant: ſpectatores (credo) actionum humanarum, & æquitatis præſides. Ex teſtudine verò illices auiculæ quatuor aureæ pendebant, quas illices torquillas nominant, ἴυγγες. Adraſteam vltionis Deam ſignificantes, admonenteſque regem, ne ſe ſupra hominem efferret: eas dicunt Magos, cum in regiam veniſſent, iuſſiſſe fieri, vocántque *Deorum linguas.*

Illices auiculæ Deorum linguæ.

Apodosis.

Rectè & opportunè hic Iuſtitia exprimitur. Color cœleſtis, auguſtam ſimul, & venerandam loci ſanctitatem, ſimulachra, Dei, in iudiciis vindictam præſentem, in nefarios iudices ſignificant, ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα. Homerus.

DINIÆ

VII. Diniæ coelum terrenum.

Bruta felicitas improborum.

Dinias se ad Lunam prope accessisse dicebat, tanquam ad purissimam quandam tellurem. Idem quoque Xenophanes docuit, vt est apud Ciceronem Academic. quæst. 4. habitari in Luna, eamque esse terram multarum vrbium, & montium. Huic somno multa simillima apud Lucianum in verarum historiarum libris inueniuntur, quæ & hoc sæculo vani homines renouant.

Antonius Diogenes in libris incredibilium.

De corde quod remittebatur ad hunc locum, vide lib. 3. de Homine & in obseruat.

Apodosis.

Homines voluptuarij, titillante sensuum lenocinio terram sibi fingunt in cœlo, & belluarum sordidissimas voluptates in Beatorum sede constituunt. Tales sunt Elysij Turcarum campi, qui domicilium suæ beatitudinis lupanari quoque fœdius esse voluerunt.

Elysij Turcarum campi.

O curuæ in terris animæ, & cælestium inanes.

VIII. Sol in navi.

Dei prouidentia.

Porphyrivs apud Eusebium de præpar. Euang. lib. 3. c. 3. refert Ægyptios inter cætera symbola hoc non inferioris notæ habuisse. Solis effigiem pulchra radiorum luce circumfusam collocabant in naui, quæ aduerso flumine raperetur, remis, velisque incitata. Huic autem se substernere videbatur crocodilus, & blando quodam famulatu ingenij mitescente sæuitia, per vndas deportare.

APODOSIS.

Porphyrius physicos sequutus hoc symbolo denotari putat motum Solis in humido; per Crocodilum vero potabilem aquam, in qua Solem ferri contendunt Ægyptii: sed Iamblichus in mysteriis, titul. de expositione symbolorum Ægyptiæ Theologiæ, ἠθικῶς explicat, & refert ad Dei circa mundum prouidentiam. Proinde (inquit) vbi Deum introducunt nauis gubernatorem, principatum mundi, & veluti clauum in Dei manibus constitutum significant. Sicut enim gubernator clauo, vno quodam facilíque momento nauim mouet, & regit: Ita Deus ipse mundum desuper, videlicet à primis naturæ principiis præcipuas motionum caussas exhibens.

IX. SOL IN IOSVE MONVMENTO.

Principum vigilantia.

INTER cætera Iosue monumenta, præclarum illud est quod Hebræi narrant interpretes, in eius tumulo statuá Solis positam fuisse, quasi inde mortui cineribus adhuc staret: à quo inter viuos degente inaudito antea miraculo de illo cursus ardore, quem nulla vis inflexerat, detortus fuerat. Vide Serr. in cap. 24. Ios.

APODOSIS.

Præterquá illud ad memorabilis illius rei quæ contigerat monumentum, simulachrum Solis fuit expressum: Virtutes quoque Iosue designat, & maximè in regendo dexteritatem, ad omnia temporis momenta compositam, quod videtur indicasse Io-

ſephus, cum dixit, fuiſſe illum quem memoramus Naue filium, πρωτεύσαντα τὰ κατ' ἀρετὴν δεξιώτατον, καὶ πρὸς ἀπόρρητα καιρῶν ἀρετῆς ἡρμοσμένον. Ideo familiare eſt Regum ſidus quia Princeps temporum,

--tempora diuidit æui,
Mutat noćte diem, radijſque potentibus aſtra
Ire vetat, curſúſque vagos ſtatione moratur.

Lucan. lib. x.

X. Solis Virgæ. Ἡλίου βακτηρίαι.

Filij regum præſidia.

ÆGYPTII feſtum Solis baculorum celebrant vigeſima ſecunda die menſis Phaophe, poſt æquinoćtium autumnale, Solíſque natos baculos aiunt: ἐμφαίνοντες ὥσπερ ὑπερείσματος δεῖσθαι καὶ ῥώσεως. innuentes fulcro, & robore Solem indigere, qui iam inclinatus à nobis ferri incipit, & caloris, & luminis aliquam patitur diminutionem. Plutarch. in Iſide, & Oſiride.

Apodosis.

Sol, qui calore imminutus videtur, & luce, principis vim ſenio tabeſcentem ſignificat, quæ virgis, hoc eſt filiorum adoleſcentum adminiculis fulcitur.

Sunt enim ἄρρενες στῦλοι δόμων.
vnde votum Martialis pro Filio Domitiani ep. 3. l. 6.

Naſcere Dardanio promiſſum numen Iulo,
Vera Deum ſoboles naſcere magne puer:
Cui Pater æternas, poſt ſæcula tradat habenas,
Quique regas orbem cum ſeniore ſenex.

XI. SOLIS SACRVM.

Mansuetudo & ebrietatis fuga.

SACERDOTES Heliopolitani Soli nunquam vino litabant, neque ipsi vtebantur. Græci quóque cum facerent sacra Soli mel litabant, quòd existimarent Solem omnium rerum moderatorem à vino, & ebrietate alienissimum. Philocorus hist. lib. 12.

APODOSIS.

Sol mens mundi, abstemius, viros principes quibus aliorum regendorum cura commissa est, circa vinum maximè temperátes esse oportere significat. *πάντα τὰ ἄλογα τῶν ἀνθρώπων ἐγκλήματα οἴνου ἐστὶν ἀποβλύσματα.*

Isidor. Pelus. ad Zenod. ep. 203. lib. 1.

Vinum fons peccatorum. *Omnia hominum peccata rationis & mentis expertia, è vino, tanquam è fonte, scaturiunt.*

XII. SOLIS VICTIMA: Ἡλίου ἱερόν.

Opus egregium. ex Himerio.

PERSÆ Soli sub Mithræ nomine sacrificant. Reges ergo equum album, ephippiis, phaleríſque insignem eidem dedicant ad maiestatem. Philostr. lib. 1.

APODOSIS.

Himerius orationem suam, cum equo albo, phaleras, cum Musarum ornamentis, cum cui eandem consecrarat, comparat cum Sole, *ἐν προπεμπτικῷ*

λόγα; ex eo disce præstantissimum quodque & purissimum Deo omnia intuẽti esse offerendum: Neque verò satis esse vegeti corporis robur, illi dedicare, sed mentis præterea addendam esse puram candidam sinceritatem. *Quod si corpus quo inferiore tanquam famulo vtitur anima, sacrificium est; quanto magis anima ipsa cum se refert ad Deum?* Augustinus. Prosper epigramm. xv.

Quid voueat Domino quisquis bene corde volutat, *Quomodo litãdum.*
Ipsum se totum præparet, & voueat:
Maior enim offerri nequit hostia mentis in ara.
Nec Christi ex templo suauior exit odor,
Quàm cum homo castorum offert libamina morum,
Et de virtutum munera sacra litat.

XIII. LVNAE SIMVLACHRVM CVR ACCIPITRIS CAPITE.

Deus fons & caput operis.

LVNÆ simulachrum Apollinopoli, quæ est vrbs Ægyptia, mira arte compositum cernebatur: specie quippe erat non muliebri, vt pingi vulgo solet, sed virili: Tum verò Accipitris faciem præferebat, & altera manu hastam vibrans, fluuiatilem equum, per quem Typhona Ægyptij designare solent, videbatur configere. Alias quoque exhibebatur geminis cornibus molliter assurgens, quorum apici κύκλος δισκοειδὴς, Circulus in disci figuram efformatus insidebat. Eusebius l. 3. de præpar. Euang. c. 3. Quod autem hîc notat virilem fuisse Lunæ spéciem, etsi caussam non explicet, tamen coniicien-

Cum istis fermè cõgruūt quæ Assyrij in Adad & Adargatidis exprimebant simulachris. Vide Liliū Syntag. 1. de Historia Deorum. Lunus Deus apud Carras.

dum relinquit Ægyptios, Assyriorum cuidam superstitioni congrua dixisse. Siquidem in Assyria, Lunæ templum fuit apud Carras in quo, qui Lunæ muliebri supplicaret, hunc vxoris imperio subiici credebant; Qui verò Lunæ virili sacrū faceret, illum vxorium non esse, sed suæ coniugi dominari. Itaque Lunam in viri speciem effingebant, eique Solis insignia adtexebant capiti, Tum *Lunum* Deum inuocabant potius quam Lunam, quem masculum Lunam appellat Tertull. in Apologetico c. xv.

APODOSIS.

Luna Accipitris, quod est symbolum Solis, caput præferens, ostendit beneficia in suū auctorem liberali animo regerenda, & originem omnium bonorum Deum in apice, & primordiis rerum semper esse constituendūm, à quo quicquid est inter mortales luminis defluit.

Deus omnis harmoniæ operum præses.

Deus omnisonæ modulator & arbiter vnus
Harmoniæ, per cuncta mouet quam corpora rerum
Et naturæ opifex Deus *omnis, & artis, in omni*
Fons opere, & finis, faciens bona, factáque seruans.

S. Paulinus, S. Felic. natal. IX.

Præfert etiam hic Luna castissimæ Matronæ effigiem, quæ pudorem seruat, & Typhonem, hoc est impudentiam calcat, quæ virum suū caput æstimat, quæ se in eius voluntates & mores obsequij facilitate transfundit.

XIIII. ΣΕΛΗΝΗ.

Inconstantia.

PETIIT à matre Luna, vt sibi tuniculam congruentem texeret; mater verò respondit. Quî

possum verò? cum te iam plenam, mox in cornua attenuatam, rursum dimidio orbe videam. hanc fabulam narrat Cleobulus in conuiuio sapientum.

APODOSIS.

Luna Symbolum inconstantiæ, homini fatuo, & vitioso nulla mensura: modò iratus est, modò lenis, modò tristis, modò hilaris, prout diuersæ rerum imagines animum perculerunt: ita varias in vultu figuras conformat. *Stultus vt luna mutabitur.* D. Bernardus in sermone de natiuitate S. Ioannis Baptistæ, rectè cum Luna comparat eos, qui se hominum opinionibus & adulationi manciparunt. Quemadmodum, inquit, splendet Luna sine feruore, modò plena, modò exigua, modò nulla videtur: Mutuatum enim lumen nunquam in eodem statu permanet, sed crescit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus disparet. Sic qui conscientias suas in alienis labiis posuerunt, modò magni, modò parui sunt, modò nulli, secundum quod adulantium linguis, vel vituperare, vel laudare placuerit. *Ambitiosi & Cenodoxi cũ luna comparati à D. Bernardo.*

XV. LVNA CRESCENS ORTVS SPECTAT.

Pietas, Dei contemplatione alitur.

LVNA semper auersis à Sole cornibus, si crescat, ortus spectat; si minuatur, occasus. Plin. lib. II. cap. XIV.

APODOSIS.

Vis crescere, Deum religioso cultu intuere. Noli illi contumacis spiritus cornua obtendere, incipies enim minui, & euanescere, cum te ad occasum, hoc

est ad rerum creatarum solatiola conuerteris: Deum lucis fontem contemplare, & cum Synes. lyra cane.

Σὺ δὲ λάμψον, ἄναξ, *Tu verò illustra Rex*
Ἀνάγωγα φάη, *Oculos vt ad cælestia se attollant:*
Ἅψον δὲ σέλας, *Accende ignem,*
Καὶ πυρσεῦσαι, *Et incendium,*
Σπέρμα τὸ βαιὸν *Semen illud exiguum*
Αὔξων ἐν ἐμῷ *Alens in meo*
Κρατὸς ἀώτῳ. *Capitis apice.*

Synes. hym. III.

XVI. Stella Pertinacis.

Prouidentia.

IN veteri numismate Pertinacis simulachrum cernitur, manibus versus ingentem Stellam in cœlum sublatis, cum inscriptione; PROVID. DEOR. COS. II. Illustre quoque in eo factum fuit Ioannis Gallorum Regis, qui Stellatorum Equitum ordinem instituit, cuius insigne erat, Stella Magorum in galero, aureis radiis circumfusa, cum lemmate

Stella Magorum insigne Stellatorum equitum.

Monstrant regibus astra viam.

Apodosis.

Icon indicat Dei Prouidentiâ regi omnia in terris, & contra Epicuri delirium de quo Manilius,

-- Mundum diuino numine verti,
Atque ipsum esse Deum: nec fortè coïsse magistra
Vt voluit credi, qui primus mœnia mundi
Seminibus struxit minimis, in quæ illa resoluit.

Vide Senec. lib. de Prouid. Himerium in Epicurum, Hieroclem, Minutium, & cæt. infinitos.

ACE-

XVII. Acephalvs Stella.

Helluo. ex Clemente Alexandrino.

Mihi videtur is qui Mathematicis dicitur Acephalus, qui ante Stellam errantem enumeratur, capite in pectus compresso, significare helluones homines, & voluptuarios, & ad ebrietatem propensos. Nam in his quoque ratiocinandi facultas non in capite, sed intestinis collocatur, iræ, & cupiditati seruiens: τὸ λογιστικὸν ἵδρυται οὐκ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐντοσθιδίοις πάθεσιν. Pædag. lib. 7. p. 117.

Apodosis.

Congruit cum D. Hieronymi sententia, qui supra Matth. ait, *Cor habet in ventre gulosus, lasciuus in libidine, cupidus in lucro.* Et in Epistol. *Animas in nimio sanguine & adipibus quasi luto inuolutas, nihil tenue, nihil cæleste, sed semper de carnalibus eructare, & ventris ingluuiem cogitare.*

XVIII. Fvlmen Antonini, et Nervæ.

Clementia.

In Antonini Pij, atque etiam in aliquot Neruæ numis cernere est fulmen in thoro collocatum. Inueniuntur alia numismata, in quibus Aquila fulmini insidet, cui ramus oliuæ est additus: hoc in suis symbolis Carolus V. & Maximilianus II. vsurparunt.

APODOSIS.

Arguit offendendi poteſtatem penes ipſum Imperatorem eſſe, verùm ob illius clementiam quieſcere, & non niſi conſulto torqueri: diſertè in hanc ſententiam Seneca Natural. Quæſt. lib. 2. cap. 63. Quare ergo id fulmen quod ſolus Iuppiter mittit, placabile eſt; Perniciosum id de quo deliberauit, & quod aliis quoque diis auctoribus miſit. *Quia Iouem id eſt, regem prodeſſe etiam ſolum oportet, nocere non niſi cum pluribus viſum eſt.* Diſcant hoc ij quicumque magnam potentiam inter homines adepti ſunt, ſine conſilio nec fulmen quidem mitti. Aduocent, conſiderent multorum ſententias, placita temperent, & hoc ſibi proponant, vbi aliquid percuti debet, ne Ioui quidem ſuum ſatis eſſe conſilium. Caſſiod. Var. 3. 46. *Materia eſt gloriæ principalis delinquentis reatus, quia niſi culparum occaſiones, emergerent, locum pietas non haberet.*

Sine conſilio fulmen mittendum non eſt.

XIX. FVLMEN MITHRIDATI ADVLATVR.

Regiæ Maieſtatis Symbolum.

MITHRIDATES rex Aſiæ, & Ponti, cum adhuc infantulus in cunis vagiret, collapſum fulmen facias, quibus inuolutus erat, exuſſit, neque tamen ipſum læſit, veſtigium modo quoddam ignis in fronte relictum eſſe, quod facilè occultaret coma: rurſus cum iam vir eſſet, ita propinquũ ei dormienti cecidit, vt tela in pharetram, quæ haud procul à lecto pendebat, condita conflagrarint: ipſe tum quoque intactus. Vide Muret. lib. 1. var. hiſt. c. 2.

APODOSIS.

Hæc fulgura, & faces capiti heroum affusæ, regiæ maiestatis semper indicia fuere, quod eruditè notauit Virgilius in suo Iulo:

Ecce leuis summo de vertice visus Iuli
Fundere lumen apex, tactúque innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora pasci.

Hoc Seruio Tullo contigisse memorat Plinius lib. 2. c. 107. & Plutarch. de fortuna Romanorum, additque fuisse σημεῖον χρηστὸν ἐπὶ ἀπροσδόκητον ἡγεμονίαν.

XX. IGNIS, DIVINITATIS, ET POTENTIÆ SYMBOLVM.

VR Chaldæorum.

CHALDAEI sub Constantino Magno totum terrarum orbem lustrabant, vt Deum, quem sub ignis specie colebant, omnibus diis præstantiorem re ipsa conuincerent. Et quidem omnes deorum statuæ ignis vi dissoluebantur, ventum erat in Ægyptum, & certamen propositum. Ægyptij igitur sacerdotes, Nili ingentem statuam producunt, quæ intus concaua magnam aquæ copiam continebat, vndique autem foraminibus plena: quæ subtili artificio cera oblinebantur, ita vt aquam continerent, ignis tamen vim minimè sustinere possent. Chaldæi exultabundi certamen ineunt, igni Nilum circundant, cum repente reseratis, ob liquefactam ceram foraminibus, maxima vis aquæ profundi cœpit, quæ & ignem extinxit, & Chaldæorum Deum omnium ludibrio exposuit. Ruff. lib. 1. hist. Ec-

clef. paulò aliter Suidas rem narrat in voce Cœnopus.

APODOSIS.

Ignis diuinitatis Symbolum esse docent non modo profani auctores, sed etiam sacri, vt Cyrillus in Ioan. 3. Origen. 1. Periarch. August. contra Adimantum 13. & Dionysius cœlestis Hierarchiæ 15. qui ignis virtutes vberiore stylo prosequitur. Parabola autem præterea indicat, nullam esse tam immensam potentiam, quæ ab alia si præsertim adhibeatur industria, domari, refrænarive non possit.

Omne sub regno grauiore regnum est.

XXI. IGNIS REGIAE MAIESTATIS IMAGO.

Vophalensium λαμπαδουχία.

VOPHALENSIVM Æthiopum rex, singulis annis mittit, ex suis domesticis, qui ignem nouum principibus, & regibus, qui in illius ditione sunt, nomine ipsius regis impertiat, atque inde reliquis hominibus impertiatur, hoc modo, vbi legatus, ad domum cuiusuis principis accedit, ignis extinguitur, deinde à legato nouus excitatur: tunc omnes eo commeant, vt ignem inde in domos suas inferant, qui non facit vt proditor, & maiestatis reus punitur extremo supplicio, & si opus fuerit in eum comparatur exercitus. Osorius lib. 4.

APODOSIS.

Mitto quod hic ritus abundè testetur, ignẽ fuisse Regiæ maiestatis Symbolum, vnde Imperatoribus

Romanis, & Constantinopolitanis olim prælatus. Addo etiam Patriarchis præiuisse λαμπαδάριον, (ita enim nominatur à Codino) qui in liturgiis, & processionibus lampadem ante ipsos Ecclesiæ Principes gestabat. Notat Balsamo prælatas Imperatori faces, corolla aurata gemina fuisse insignitas, cùm Imperatricis, & Patriarchæ λαμπάδες vna tantum essent redimitæ. αἱ λαμπάδες μὲν τῶν βασιλέων διπλοῖς περιχρύσοις περιζώννυνται στεφανώμασι, τῶν δὲ Πατριαρχῶν, καὶ τῆς βασιλίσσης ἑνὶ κατακυκλοῦνται περι χώματι. Totus hic ritus satis apertè demonstrabat à Regibus lucem dignitatis, & claritatem nominis hauriri, eosque instar ignis omnia permeare, & vitalem spiritum suis popularibus impertiri.

Lāpades Imperatoribus, & Patriarchæ prælatæ.

XXII. Ignis Mithrae, praevivs regvm.

Sapientia cælestis.

PERSAE ignem cœlitus delapsum apud se sempiternis ferculis custodiunt, cuius portionem exiguam quondam præisse Asiaticis regibus dicunt, vt ait Ammianus lib. 23. Manauit in cæteros deinde Imperatores exemplũ, qui πῦρ προπομπευτικὸν etiam mera luce vsurparint: Quanquam Indi non quaslibet faces, sed eas, quæ in ara Mithræ, hoc est Solis, essent accensæ prætulerunt: Narrat enim Philost. lib. 2. cap. 13. pag. 96. Indos ipsos ad Phraotæ regis reditum tanta lætitia elatos, vt accensis ex ara Solis facibus obuiam procederent, & ad regiam vsque deducerent faustis acclamationibus prosequuti.

APODOSIS.

Fax quæ præit regibus est cœlestis sapientia, quæ ἄσβεστον φέγγος dicitur ἀποκ. ε. Ara Ecclesia, Sol Deus. His auspiciis reges fœliciter regnant. Themistius ad Valentinianum; θεοφιλεῖς ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς βασιλέας ἅμα τῇ ἀρετῇ φύσει.

XXIII. IGNIS FLAMINIS DIALIS.

Scientia bene vtendum.

IGNEM è Flaminis Dialis domo nisi in sacrum efferri ius non est. Aulus Gellius.

APODOSIS.

Ignis est scientia, in quo splendor est, & calor: hoc, accendit: illo, illuminat. at quàm fœdè ea abutuntur, qui ex religiosa domo, & prope ex ipsa Dei ara acceptam, in profanos amores, in venalis linguæ petulantiam conuertunt? Simile est quod de Christianorum oleo lucernas Iudæorum, aut Gentilium incendi vetant Canones Apostolorum. Sic enim habet Canon septuagesimus: *si quis Christianus oleum tulerit ad sacra Gentilium, vel Synagogam Iudæorum festis ipsorum diebus, aut lucernas accenderit, de societate pellatur.* Est in Phædro elegantissima de hoc argumento fabula lib. 4. 68.

Canones Apostol. vetāt accendi lucernas Iudæorū de oleo Christianorum.

Lucernam fur accendit ex ara Iouis,
Ipsumque compilauit ad lumen suum.
Onustus qui sacrilegio cum discederet,
Repente vocem sancta misit Religio:
Scelesta spiritu culpam lues.

XXIV. ΑΝΕΜΩΝ ΗΧΩ.

Dei Maiestas occulta.

EXHIBEATVR in tabula vir, poplitibus se excipiens, erectis in cœlum oculis, vel pronus in faciem, ad spirantium ventorum strepitum perhorrescens, cum hoc versiculo.

Ἀνέμων πνεόντων τὴν ἠχὼ προσκύνει.

APODOSIS.

Iamblichus interpretatur his verbis, αἰνίττεται γὰρ ὡς δεῖ τῶν θείων οὐσιῶν, καὶ δυνάμεων, τὴν ὁμοιότητα ἀγαπᾶν. Deum cum minime videre possis, at certè per res creatas sparsum, & in iis tacito quodam horrore spirantem, debes venerari. Porrò D. Dionysius cœlestis Hierarch. 15. Deum venti nomine commode designari ostendit, propter naturalem vim mouendi, atque animandi, & celerem, insuperabilémque discessum, & nobilium principiorum, atque finium incognitas, atque inuisibiles latebras.

Deus vẽti nomine designatur ex D. Dionysio.

XXV. ZEPHYRVS AD OLORES.

Mæcenatum fauor in Poëtas.

OLORES Fauonio afflati canunt suauius,

Ἀνίσταται γὰρ τῶν πτερύγων ἡ πυκνότης,
Νεύρων πᾶσιν γ᾽ ἔντεχνον ἐκμιμουμένη,
Καὶ πλῆκτρον εὐθὺς ὁ Ζέφυρος ἐπιγίνεται.

Erigitur enim alarum seges, fidium neruos temperatos referens, & plectrum statim Zephyrus suggerit. Phile.

APODOSIS.

Fauonij, Mœcenates. Poëtæ, olores.

Sint Mæcenates non deerunt Flacce Marones.

Et quod præclarè dictum est à Plutarcho de fortuna Alexandri lib. 2.

Καρπῶν μὲν εὐφορίαν εὐκρασία ποιεῖ,
Καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος,
Τεχνῶν δὲ, καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν
Εὐμένεια, καὶ τιμὴ, καὶ φιλανθρωπία βασιλέως.

XXVI. PLVVIA SANGVINEA.

Luxuriæ nota pessima.

CIRCA annum Christi 1017. in regione Aquitaniæ iuxta maritima, ante solemnitatem D. Ioan. Baptistæ, tribus diebus de cœlo pluit sanguis, qui cadens supra carnem hominis, aut supra lapidem, non poterat lauari, si verò supra lignum caderet, lauabatur.

APODOSIS.

Impiorũ & fornicariorum mors. Fulbertus Episcopus Carnotensis.

De hac re consultus Fulbertus Episcopus Carnotensis ep. 79. apud Baron. Per lapidem impij (inquit) per carnem fornicarij significantur, per lignum medij, qui neque molles, vt caro, neque vt lapis duri. Addit, *impios, & fornicarios indelebili nota in sanguine suo morituros, medios per mortis angustiam saluandos.*

PLVVIA FERREA.

Superioris potestatis rigor.

Refert Plinius ferro in Lucanis pluisse, anno antequam

tequam M. Crassus à Parthis interemptus est, omnésque cum eo Lucani Milites quorum magnus numerus in exercitu erat lib. II. c. LVI.

Apodosis.

Symbolum est superioris potestatis in inferiores acerbæ atque immitis. Cœli enim instar sunt Reges & Principes quorum munus est mitioribus Iustitiæ, & benignitatis radiis in inferiora, hoc est in plebem influere: Quod si telis quasi ferrea grandine semper armati in miseros vsquequaque desæuiant, suæ conditionis obliuiscuntur: *Nullum enim Clementia ex omnibus magis, quam Regem aut Principem decet.* Senec. l. I. de Clementia.

Plvvia avrea.

Aurea contrà pluuia Symbolum est fauoris opulentiæ, & felicitatis quam Reges in suos populares immittant.

Apodosis.

Hoc Rhodiis fertur contigisse quos ait Himerius in bibliotheca Photij auro fluxisse, Ioue auream nubem in eos rumpente: χρυσὴν ἐπ' αὐτοῖς Διὸς νεφέλην ῥήξαντος.

Talis per cuneos hyems Latinos
Plebem grandine concutit serenam:
Ducat nubila Iuppiter per orbem
Et latis pluuias minetur agris
Dum nostri Iouis hi ferantur imbres.

Stat. lib. I. Syluar. hæc ille de Imperatorum missilibus.

XXVII. QVATVOR AMNES PARADISI.

Virtutes Cardinales.

ZOROASTRES, cum animum alatum esse diceret, interrogatus à discipulis quo pacto volucres animos fortiri possent? Irrigate (inquit) alas aquis vitæ. interim sciscitantibus vnde has aquas peterent, per parabolam more suo respondit: Quatuor amnibus paradisus Dei alluitur, & irrigatur, vobis salutares aquas inde haurietis.

APODOSIS.

D. Ambrosius flumina Zoroastris quatuor, virtutes totidem Sapientiam, Iustitiam, Fortitudinem, Temperantiam intelligit. Vide D. Ambros. lib. de Paradis. & Allegor. Philon. p. 39. edit. Colon. Allobrog.

Ganges prudentiam. Ganges ramentis auri, prasino lapillo, & carbunculo nobilitatus prudentium inuenta, viuorem; seu viuacitatem mentis, & animæ facem significat.

Nilus temperantiam. Nilus, qui Ægyptum alluit, temperantiam designat, qua deliciarum, & voluptatum ardor restinguitur, & per hanc corporis Ægyptum virtutum riui scaturiunt.

Tigris fortitudinem. Tigris fluuiorum omnium velocissimus, fortitudinem notat, quæ mirabili pernicitate, sonitu magno, cursúque fertur, & obstantia quæque proruit, & demolitur.

Euphrates, Iustitiā notat. Euphrates, Iustitiæ symbolum est non obscurum, vt cui fœcunditatem, & fructuum exuberantiam

tribuunt. At Iustitia est, ex quâ magna fructuum vbertas humanæ societati affluit.

Hæc paulò aliter, & copiosè Philon pertractat in legis allegoriis, apud quem Geon, qui τὸ στῆθος pectus significat, & Nilo respondet, pro fortitudine accipitur, Tigris, qui Assyrios alluit, hoc est, τοὺς εὐθύνοντας temperantiam designat circa cupiditates, quæ vt Tigres θηρία sunt ἀτιθασώτατα.

Cupiditates θηρία sunt ἀτιθασώτατα ex Philone.

XXVIII. Fons Æscvlapii.

Medicina.

FVIT in Æsculapij gymnasio fons olei, aureo fornice conspicuus, quem Heraclides cõstituit: ἐλαίου κρήνην ἐπισκευάσας ἐν τῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ γυμνασίῳ χρυσῷ τῷ ὀρόφῳ.

Apodosis.

Gymnasium Æsculapij, Medicorum academias significat, è quibus fontes olei, curationes scilicet ad miserorum mortalium salutem fluunt: Quæ omnia quantò erunt splendidiora, si fornix aureus, Dei charitas, desuper vestigat.

Omnes humanos sanat medicina dolores.
Prop. Eleg. l. 2. idcirco

Τῶν δὲ ἐλευθερίων τεχνῶν ἰατρικὴ τὸ μὲν γλαφυρὸν, καὶ περιττὸν, καὶ ἐπιτερπὲς σύμμαχον οὐδεμιᾶς ἔλαττον ἔχει, διαρπάζει δὲ μέγα τοῖς φιλομαθοῦσι τὴν σωτηρίαν, καὶ τὴν ὑγίειαν.
Plutarch. de præcept. sanit.

XXIX. ALBVLA.

Virtus seuera in primis, postea facilis.

ALBVLA, Romanorum aqua, argentea perspicuitate, ingredientibus quidem frigida, artubus infert horrorem; postmodum tam leniter calefacit, ac si potionem calidam ebibissent, qui eadem se abluunt. Strabo.

APODOSIS.

Virtus prima fronte aspera videtur imperitis, fortibus verò athletis nihil mansuetius.

Aspera principio (nec enim mihi fallere Mosem)
Prosequitur labor, adnitendum intrare volenti
mox celsus ab alto
Infra te cernes hominum genus.

Sil. Italicus l. xv.

XXX. FONS ALEXANDRI.

Victoria cum labore.

ALEXANDRO castra ad Oxum flumen metante, atque in Sogdianos mouente, non procul à Regis tabernaculo gemini fontes exorti, Alter aquâ, alter oleo fluxit. Consultis vatibus, Aristander respondit, Olei fontem, laborem quidem, sed, & victoriam promittere.

APODOSIS.

Obseruatione dignum est, quod id ipsum in domini nostri natali contigit. Nam vt notat Orosius,

fons viâ transtiberinâ toto die fluxit oleo. Portendebantur illi videlicet labores, quos Christus toto vitæ cursu, pro nostrâ salute exantlauit, & ærumnosissimo omnium supplicio finiuit, ex quibus misericordia largius fluxit in terras effusa. *Fons Christi. Oros. l. vj.*

Nec cedit curis.

Virtuti damnosa quies, nullumque coronat *Gloria*
In stadio securus honor: sua gloria forti *causa laboris est.*
Caussa laboris erit, rarúsque ad gaudia miles
Cui pax sola fuit, victoria semen ab hoste *Arat. Diacon.*
Accipit. Arat. Diacon. l. j. in Acta Apostol. *l. j.*

XXXI. APVSCIDAMVS.

Religio.

APVSCIDAMVS lacus est Africæ, In quo omnia exstant, nihil mergitur. Pl. lib. 31. c. ij.

APODOSIS.

Religio, & cœlestis philosophia eminentes animas, in hoc rerum humanarum salo, supra cupiditates statuit, si diligenter excolatur:

Hic secura quies, & nescia fallere vita,
Hic patiens operum, paruóque assueta iuuentus
Sacra Deûm, sanctique patres; extrema per illos
Iustitia excedens, terris vestigia fecit.
Me vero primum sacræ ante omnia Musæ
Quarum sacra fero ingenti percussus amore
Accipiant, cælique vias, & sidera monstrent.

Liceat enim de hac vita Maronis ore loqui.

XXXII. ASBAMÆA AQVA.

Voluptas.

HÆC fidem seruantibus dulcis, & aspectu placida, periuris, & infidis infesta: epota namque oculos, pedes, ac manus peierantium inuadit, pustulis, ac vomicis totum corpus inquinans, neque illinc discedunt, sed ad aquam suam deplorant calamitatem. Philost. in vita Apoll. lib. I. c. IV. p. 7.

APODOSIS.

Voluptas honesta, vtentibus suauis, mala, è contrario fruentibus perniciosa; quæ cum semel inuasit in corpora, quibus sordibus oppleta non inquinat, quibus vitiis animum non inficit? ad summum vltricis conscientiæ furias, squallorem, & mœstitiam suis amatoribus, præclarum relinquit authoramentum. ὃς δὲ μελιχρὸν ἔθηκε, ἢ μέγα κλαίουσι, Synes. ins.

XXXIII. ASPHALITES.

Mundus.

IN Asphalite lacu Iudææ nihil mergi potest quicquam animam habens. Isid. orig. lib. XIII. cap. XIII.

APODOSIS.

Asphalites vorago est mundi, & vanitatis, quæ permultos quidem absorbet, in eos tamen nihil iuris habet, qui animam habent, hoc est pruden-

tiam Christi, vel charitatem, qua omnes animantur actiones.

Sunt etenim pennæ volucres piis
Quæ celsa conscendant poli,
Quas sibi cum velox mens induit,
Terras perosa despicit.

Et Synesius hym.

Μάκαρ ὅστις βορὸν ὕλας
Προφυγὼν ὑλάγματα, καὶ γᾶς,
Ἀναδὺς ἅλματι κούφῳ
Βυθὸν οἶδεν θεολαμπῆ.

Fœlix qui voracem hylæ
Latratum fugiens, & terræ,
Emicans saltu celeri
Profunditatem vidit diuinitus fulgentem.

XXXIV. Bœotiæ lacus.

Vinum immodicum, fomes libidinis.

Bœotiæ lacus furialis est, de quo qui biberit, facibus libidinis exardescit. Isidor. orig. l. xiii. cap. xiii.

Apodosis.

Vinum οἶνος μαινόλης, vt appellatur à D. Gregor. Nazianz. Bœotiæ lacus est, qui flammas succendit libidinis. D. Hieron. lib. ii. aduersus Iouinianum cap. 6. *esus, & potus vini, ventrisque saturitas, seminarium libidinis est.* Nec immeritò ab Aristophane apud Athenæum, lib. 10. nominatur *lac Veneris*, & à Pontiano *Malorum omnium Metropolis*, ἀφροδίτης γάλα· πάντων δεινῶν μητρόπολις. *Vinũ lac Veneris ab Athenæo. & malorum omnium metropolis, à Pontiano.*

XXXV. FONS BRIELII.

Dulcis inter amara.

VIRGO MARIA.

QVOD in Hollandiâ accidit, vrbi Brielio, valde memorabile eſt. vrbs eſt in inſulâ, in quâ nulla prorſus aqua dulcis in puteis, aliiſve ſcaturiginibus inueniri poteſt, & quantauis adhibeatur, omnis opera perditur. vbique enim, tam in vrbe ipſa, quam per inſulam omnem, potabilis aqua reperiri nullâ ratione poteſt: fecit tamen natura fontem dulcem, ad quem ponticulo, eſt aditus, vnde vrbs tota ſibi vſum aquæ parat, cum tamen circa hunc fontem foueæ putei omnes ſalſam contineant, vt memorat Georg. Bruin. in Brielio.

APODOSIS.

Maria virgo ſola in hac inquinati generis humani maſſa, pura permanſit. Cyprianus in ſermone de Natiuitate Chriſti. *Non æquanda eſt mulieribus cunctis quæ genuit maieſtatem plurimum à cæteris differentem: Natura communicauit non culpa.*

XXXVI. CERON ET MELAS.

Inſtitutio bona & mala.

EVDICVS in hetiæotidi fontes duos tradit eſſe, Ceronem, ex quo bibentes oues nigras fieri, Melan, ex quo albas, ex vtroque autem varias. Plin. Nat. hiſtor. lib. XXXI. cap. II.

APO-

APODOSIS.

Bona institutio candidos, praua improbos facit, miscellanea versipelles: Quamobrem magnæ curæ esse debet recta iuuentutis institutio, idque à teneris, vt herbescens ætas in bonam frugem adolescat:

Principiis obsta sero medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras:
Sed propera nec te venturas differ in horas:
Maius opus mores composuisse suos. Ouidius.

XXXVII. AQVA CICERONIANA.

Vnus lucet vtrique.

DIGNA memoratu villa est, ab Auerno lacu Puteolos tendentibus imposita littori, celebrata porticu ac nemore, quam & vocabat Marcus Cicero Academiam, ab exemplo Athenarum, ibi compositis voluminibus eiusdem nominis, in qua & monumentum sibi instaurauerat, ceu vero non in toto orbe terrarum fecisset. Huius in parte prima exiguo post obitum ipsius, Antistio Vetere possidente eruperunt fontes calidi, perquam salubres oculis, quos Laureas Tullius suis carminibus celebrauit. Plin. lib. 31. c. 2.

APODOSIS.

Laureas ille Tullius, Ciceronis libertus, Græcis, & Latinis literis eruditus, allusionem fecit huius fontis, à luce corporis, ad lucem animi. Istas nempe aquas oculis salutares, symbolum esse ingenij Ciceroniani, cuius libri, & monumenta tenebras animi

dispellerent. Plinius carmen affert laureæ dignum (inquit) vbique, & non ibi tantum legi:

Quo tua Romanæ vindex clarißime linguæ
Sylua loco melius surgere iussa viret,
Atque Academiæ celebratam nomine Villam,
Nunc reparat cultu sub potiore Vetus:
Hîc etiam apparent lymphæ non ante repertæ,
Languida quæ infuso lumina rore leuant.
Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori
Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope.
Vt quoniam totum legitur sine fine per orbem,
Sint plures oculis quæ medeantur aquæ.

XXXVIII. Cizici fons.

Eucharistia permotionum remedium.

Cyzici fons amorem veneris tollit. Isid. orig. lib. XIII. c. XIII.

Apodosis.

Sanguis Christi potentissimus ad omnes impuri amoris, & cæterarum permotionum flammas restinguendas. D. Bern. *Si quis vestrum non iam sæpe modo, non tam acerbos sentit iracundiæ motus, inuidiæ, luxuriæ, aut cæterarum huiusmodi, gratias agat corpori, & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo, & gaudeat quod peßimum vlcus accedat ad sanitatem.*

In idem ferme argumentum cadit.

Telum Cupidinis in templo Dianæ Ephesiæ. Telum Cupidinis in templo Dianæ Ephesiæ, pendens in vacuo.

In virtutis enim, & Castitatis regno quæ per

Dianam significatur; Amor terrenus locum nullum inuenit, in quo defigatur: *Nil quod lædat habet.*

XXXIX. Clitor fluuius.

Collegium nobile.

Mnaseas Patrensis in Periplo scribit, Clitoris fluuij pisces vocales esse. τοὺς ἐν Κλείτορι ποταμῷ ἰχθύας φθέγγεσθαι. Athen. lib.8. p.331.

Apodosis.

Clitor fluuius vocales pisces efficit, & nobilis eloquentiæ Academia, eos, qui prius infantissimi erant, facit eloquentes.

O mutis quoque piscibus
Donatura Cycni, si libeat, modum.

Hor. od. 3. car. l. 4.

XL. Fons Cvpidinis.

Amor Cælestis.

Cyzici fons Cupidinis vocatur, ex quo potantes amorem deponere Mutianus credit, Plin. lib.xxxi. cap.ii.

Apodosis.

Terrenas cupiditates ponunt, qui se puro lauacro pœnitentiæ abluunt, & cœlestis Cupidinis facibus inflammantur. Is est de quo Marianus Scholasticus Antholog. iv. *Cupido Cælestis.*

Οὐκ ἀπὸ πανδήμου ξένε Κύπριδος, οὐκ ἀπὸ γαίης
Εἰμὶ, καὶ ὑλαίης ἔκγονος ἀφροσύνης.

Ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐς καθαρὰν μερόπων φρένα πυρσὸν ἀνάπτω
Εὐμαθίης, ψυχὴν δ᾽ οὐρανὸν εἰσανάγω.
Ἐκ δ᾽ ἀρετῆς στεφάνους πισύρων πλέκω, ὧν ἀφ᾽ ἑκάστης
Τῆσδε φέρων πρώτῳ τῆς σοφίης στέφομαι.

Non ex vulgiuaga hoſpes Venere, Non è terra
Sum, & corporea ſoboles lætitiæ:
Sed ego in pura hominum mente facem accendo,
Doctrinæ, animamque ad cælum perduco,
Ex quatuor enim virtutibus coronas texo, & ex
Singulis decerpens primâ ſapientiæ coronor.

XLI. Fons Epiri.

Eloquentia.

IN Epiro eſſe ferunt fontem, in quo faces extinguntur accenſæ, & accenduntur exſtinctæ. Iſidorus ſic, *Eloquentia frigidos inflammat, accenſos reſtinguit.*

Apodosis.

Huius eſt languentis populi incitatio; & effrenati moderatio. eadem facultate, & fraus hominum ad perniciem, integritas ad ſalutem, vocatur. Cic. 2. de Oratore. Accedit authoritas Pindari.

Καὶ τὸν αἰχματὰν κεραυνὸν σβεννύεις
ἀενάου πυρός. πυθ. εἰδ. α

XLII. Gallvs.

Ne quid nimis.

GALLVS Phrygiæ fluuius (ſi modicè bibas) medetur corporis malis, ſi immodicè, lymphatum animum agit. Plinius.

A P O D O S I S.

Μέτρον ἄριστον.

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos extra citraque nequit consistere rectum.

Hor. Satyr. 2. Suus cuique modus est, tamen magis ostendit nimium quam parum Cicero de Oratore. in quo consentiunt cum vetere Phocillidis dicto:

Πάντων μέτρον ἄριστον ὑπερβασίαι δ' ἀλεγειναί.
Μέτρῳ μὴν φαγέειν, πίνειν, καὶ μυθολογεύειν.
Omnium mensura optima, excessus damnosi.
Cum mensura comede, & bibe, & loquere.

XLIII, GNIDES AMNIS.

Virtus vnita,

CYRVS Gnidem amnem, qui vnum ex eius equis absorpserat, minatus ita restrinxit, vt in trecentos sexaginta riuos diduceret, ex quo celebris amnis amplitudo conciſa est. Herod. lib. 1.

A P O D O S I S.

Nimia propagatione, & concisione magnarum plerumque rerum minuitur claritas.

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκαισαρίη. Plutarch. in Antonio. Quamobrem cum ab Aruntio & Ateio actum esset in Senatu sub Tiberio, an ob moderandas Tiberis exundationes verterentur flumina & lacus, per quos augescit. Itum est in hanc sententiam. *Optime rebus mortalium consuluisse naturam, quæ sua ora fluminibus, suos cursus, atque originem, ita fines dederit ipsum Tiberim nolle prorsus accolis fluuiis orbatum minore gloria fluere.* Cornel. Tacit. annal. lib. 1.

XLIV. Fons Indiae avrevs.

Beatitudo post fata.

Est fons in India, vnde hauritur aurum fictilibus, quod statim concrescit, nec eo quisquam potitur, nisi frangat fictile. Phot. in bibliotheca pag. 68. initio.

Apodosis.

Fictile est corpus humanum, aurum beatitudo, cuius deliciis non est alia ratione frui, nisi ex istis compagibus excesserimus.

Felix qui potuit grauis
Terrae soluere vincula,
Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum.

Ite nunc fortes vbi celsa magni
Ducit exempli via. Cur inertes
Terga nudatis? superata tellus
Sidera donat.

Boët. Metr.xx. l. iii. & vii. l. vi.

XLV. Fons Indiae avrevs et ferrevs.

Eloquentia perfectorum.

Fons est quadratus in India vnius vlnae altitudinis, latitudinis verò sexdecim cubitorum. Ex eo primum quidem aurum fictilibus hauritur: Deinde ferrum educitur, sed ferrum omni auro prae-

ſtantius, quod in terram depactum nebulas, & grandines turbinéſque compeſcit. Ex eo ferro ſe duos gladios habuiſſe memorat Cteſias in Indicis.

APODOSIS.

Primum quidem auro proludit adoleſcentum eloquentia, inter Epidictici generis blandimenta, & delicias enutritas: Mox vbi iuuenari deſiit, ferreis armis pugnat, hoc eſt vi quadam ineluctabili, qua hominum impotentes, & furioſos ſedat affectus, mentemque ſerenitate perfundit. Talis eſt magiſtra ſummorum oratorum eloquentia.

Det primos verſibus annos,
Mæoniúmque bibat felici pectore fontem.
Mox & Socratico plenus grege mittat habenas
Liber, & ingentis quatiat Demoſthenis arma.
Hinc Romana manus circumfluat: Et modo Graio
Exonerata ſono mutet ſuffuſa ſaporem;
Interdum ſubducta foro det pagina curſum,
Et fortuna ſonet celeri diſtincta meatu.
Dein pugnas, & bella truci memorata canoro,
Grandiaque indomiti Ciceronis verba minetur.
His animum ſuccinge bonis; ſic flumine largo
Plenus, pierio defundes pectore verba.

Petron. Arbiter.

XLVI. FONS INSVLAE SAXOSAE.

Virtus initio difficilis.

STRABO lib. XVI. memorat non procul à Laodiceæ littoribus inſulam eſſe ſaxoſam, quæ tamen incolas habeat non paucos, fontemque ibi eſſe

tradit, in quem immersa vasa hauriendæ aquæ causa salsam primo haustu trahunt, eámque maritimam: reliquo autem haustu dulcem, & potabilem.

APODOSIS.

Initia plerumque aspera iucundos exitus sortiuntur. Virtus initio difficilis, dura, austera: mox tanta iucunditate sensus perfundit, vt mella, rosas, & balsama spirare videatur.

Θαρσεῖν χρὴ, φίλε Βάττε, τάχ᾽ αὔριον ἔσσετ᾽ ἄμεινον.

Theocritus.

XLVII. FONTES FORTVNATARVM INSVLARVM ANTISTROPHI.

Antidota, veritas, & error.

POMPONIVS Mela insigniter tradit esse in fortunatis insulis singularem duorum fontium naturam, ex altero qui gustauerit, risu soluitur in mortem, at verò affectis remedium est ex altero bibere.

APODOSIS.

Error, & veritas his fontibus significantur, quorum ille necat mortifero planè poculo, nisi se, suúmque liquorem limpidissimum veritas instillet. Athanasius in Apologia ad Constantium, *ῥόπαλόν ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ μάχαιρα, καὶ τόξευμα ἀκίδωτον, ὡς εἶπε Σολομῶν, καὶ ταύτην μόνη ἡ ἀλήθεια ἰᾶσθαι δύναται.*

XLVIII. HYPANIS.

Voluptatis, γλυκύπικρον.

HERODOTVS lib. IV. scribit Hypanim è fontibus, quinque dierum via exilem profluere,

ac dulcem. Deinde post aliorum quatuor dierum iter perquam amarum. Athen. lib. 11. p. 43.

APODOSIS.

Voluptas initio mellea, acescit ad extremum. *Amores enim & deliciæ,* quod ait M. Tullius pro Cœlio, & 11. de orat. *maturè & celeriter deflorescunt, & in omnibus rebus voluptatibus maximis fastidium finitimum est.* *Amores celeriter deflorescunt. Cic.*

Ος δὲ τραπέζας,	*Qui autem in mensa*
Επορεξάμενος,	*Porrecta manu*
Μελιχρᾶν ἔθιγεν,	*Epulas dulces attigit,*
Η μέγα κλαύσει,	*Eum valde sane pœnitebit*
Πικρᾶν μερίδα,	*Acerbæ portionis,*
Τῶν ἀντίξων	*Contrariis ponderibus,*
Συνεφαλκομένων.	*Eum detrahentibus.*
Οδε γὰρ χθονίας	*Hæc enim terrenæ*
Θεσμὸς ἀνάγκας	*Lex necessitatis*
Διχόθεν θνατοῖς	*Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ.	*Vitam fundit.*

Boëtius lib. 3. metro 7.

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit fouentes,
Apiúmque par volantum
Vbi grata mella fundit,
Fugit, & nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

Dignus est, inquit Epictetus, deorum conuiua, qui rebus creatis moderatè vtitur, qui verò licitas etiam voluptates contemnit, non iam conuiuia Dei est, sed Dei consors, ἂν δὲ παρατεθέντων καὶ μὴ λάβῃς ἀλλ' ὑπερορᾷς, τότε οὐ μόνον συμπότης τῶν θεῶν ἔσῃ ἀλλὰ καὶ συνάρχων. Epict. Arr. cxx. *Creaturis benè vtendum.*

XLIX. HIMERÆVS.

Consuetudinis vis.

HIMERÆVM fluuium cœlestes mutant plagæ, amarus siquidem est, dum in Aquilonem fluit, dulcis, vbi ad meridiem flectitur. Solin. Polyhistor, p.36. edit. Lugd.

APODOSIS.

Talis plerumque hominum vita, qualis est conuersationis, & exemplorum via, consuetudo, & regionum mores. *Quantum consuetudo possit* (inquit Seneca) *intelliges si videris feras quoque conuictu nostro mansuescere: nullique immani bestiæ vim suam permanere, si hominis contubernium diu passa est.* Senec. de ira l.3. c.8.

Feræ conuictu mansuescunt. Senec.

L. NILVS.

Rex benignus.

VESPASIANVS cum recens auctus Imperio lustraret Ægyptum, fertur Ægyptiis pro concione dixisse, Haurite à me tanquam à Nilo. Philost. lib.v. cap.x. in vita Apollonij.

APODOSIS.

Nilus fluuiorum rex, & totius orbis nobilissimus, recte vel ipso Vespasiano interprete, Reges significat, vt enim ille in fœcundos Ægypti agros restagnantibus exundat aquarum riuulis, ita illi toti in publicam sese effundere debent vtilitatem. Talis

fertur extitiſſe Manuel ille Comnenus, qui in exemplum ſummæ liberalitatis, dicitur: θάλασσα φιλοδωρείας, ἐλέους ἄβυσσος, τὴν προσηνεῖ τοῦ ἤθους εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. *Mare magnificentiæ, abyſſus miſericordiæ, morum ſuauitate congreſſúque facilis, ſed regia virtute inimitabilis.* *Nicetas in Manuele.*

LI. Fontes oblivionis, et memoriæ ad Orchomenon.

In Gratiis valent obliuio, & memoria.

IN Bœotia, ad Trophonium Deum iuxta Orchomenon, duo ſunt fontes, quorum alter memoriam, alter obliuionem affert. Inde nominibus inuentis. Plin. lib. 31. cap. 2.

Apodosis.

Orchomenos ſedes eſt Gratiarum. In Gratiis autem duo ſpectabilia ſunt, obliuiſci ſi quid dederis, meminiſſe ſi quid acceperis. Ideo fontes obliuionis, & memoriæ, ſunt in Gratiarum regno.

Nihil in amicitia odioſius quàm exprobratio beneficiorum, vnde exclamat ille proſcriptus, & ſeruatus ab amico Cæſaris: *Redde me Cæſari, quouſque dices, Ego te ſeruaui, ego te eripui morti.* Seneca lib. 11. de Beneficiis.

Cadit etiam in doctrinam, & philoſophiam cœleſtem, in qua duo ſpectare oportet, obliuiſci priores vanitates, & in præſentia ſeriò incumbere.

LII. LACVS POLYCRITI.

Theologiæ, seu Philosophiæ profundæ immensitas.

POLYCRITVS rerum Sicularum scriptor, loco mediterraneo stagnum esse, ait, ambitu suo scutum nihil excedens, aqua resplendente quidem, sed turbulentiore nonnihil, in quem si quis lauandi gratia ingrediatur, in latum extendi, quod si iteret, amplius dilatari. Arist. de mirabil. auscult.

APODOSIS.

Talis est laudatarum artium procreatrix philosophia, in ea, quò plus progrediare, eo tibi laxior campus videbitur. Talis est Dei natura, qui vt ait D. Gregor. Nazianz. oratione prima p. 32. ὑποχωρεῖ ἀεὶ τοσοῦτον, ὅσον καταλαμβάνεται. Tantum recedit, quantum capitur.

-- Exigua est vis
Humani ingenij, tantoque angusta labori:
Quippe minor natura aciem si intendere tentet
Acrius, ac penetrare Dei secreta supremi!
Quis dubitet victo fragilem lassescere visu,
Vimque fatigatæ mentis sub pectore paruo
Turbari, inualidisque hebetem succumbere curis?

Prudent. in Symmach. l. 2.

LIII. SABBATIVS FLVVIVS ICON SABBATINÆ QVIETIS.

Sabbatis quiescendum. ex Iosepho & Elia Thesbite.

MIRACVLVM est Syriæ Sabbatius Fluuius, qui licet aliis diebus non intersistente vndarum cursu fluat vberius, singulis tamẽ sabbatis quasi diei religionem sentiret, quiescit, & exsiccatur. Hæc magni nominis Authores cõmemorant Iosephus, & Plinius, quanquam nonnihil inter se discrepant: Iudaicus siquidem historicus indicat, eum interpositis sex diebus à fontibus deficere, & siccum alueum spectantibus exhibere. Deinde quasi nullâ mutatione factâ, septimo die sui similem exoriri, non impetu quidem languidum, sed plenius fluentem. Eius verba sunt, πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ, καὶ κατὰ τὴν φορὰν οὐ χολαῖος, ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον, εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς, ὅμοιος κατὰ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι. At Plinius contra breuiter & disertè, *In Iudæâ riuus sabbatis omnibus siccatur.* Quid igitur in hac scriptorum varietate definiemus? facit, vt Plinio magis assentiar primum inditi fluuio nominis ratio, quem antiqui Sabbatum & sabbaticum nunquam nominassent, nisi Sabbatinæ quietis imaginem præ se tulisset. Deinde authoritas Eliæ Thesbitis Iudæi qui eiusdem mentionem facit in lexico in voce *Sambation. Sambation*, inquit, *nomen est fluuij de quo dicunt, quod per singulos dies hebdomadis tanto impetu currat dempto Sabbato, vt lapides magnos moueat, nec vllo*

Ioseph. de bello Iudaico l. 7. cap. 24.

Plin. l. 31. cap. 2.

modo pertransiri possit, ex quo sapientes vocarunt eum Sabbaton ab eo quod cesset siue quiescat in Sabbato.

Consentit quoque cum Thesbite Zabamus, qui hunc ipsum fluuium Gozam à veteribus nominatum scribit, quod celeriter oculis surripiatur, atque id contingere Sabbato nemo Iudaicorum scriptorum, quos legerim, præter Iosephum, diffitetur. Quod verò Elias illius quietis hanc caussam affert, *Decem tribus illic captiuas detineri, vt non possint exire inde, nec Sabbato, ne violent illud.* hæc ex tabulis Rabbinorum, & nugis quas ipse non probat.

Apodosis.

Præclara hæc est imago quietis Sabbatinæ, ita in multis etiam fluminibus suorum vestigia præceptorum Deus impressit. Clamat D. Ignatius Martyr, Spiritus sancti tuba. ἀλλ' ἕκαστος ὑμῶν σαββατιζέτω πνευματικῶς μελέτῃ νόμων χαίρων, οὐ σώματος ἀνέσει, δημιουργίαν θεοῦ θαυμάζων, οὐκ ἕωλα καὶ χλιαρὰ πίνων, καὶ μεμετρημένα βαδίζων, καὶ ὀρχήσει, καὶ κρότοις νοῦν οὐκ ἔχουσι χαίρων. Καὶ μετὰ τὸ σαββατίσαι ἑορταζέτω πᾶς φιλόχριστος, τὴν κυριακὴν τὴν ἀναστάσιμον τὴν βασιλίδα τὴν ὕπατον πασῶν ἡμερῶν. Hæc ille, ex quibus licet agnoscere antiquorum in colendis diebus festis religionem, nostrorum verò temporum deplorare impietatem, quibus cœci mortales, quod erat pietatis, hoc totum lasciuiæ tribuerunt. *Vnusquisque vestrum*, inquit, *Sabbatum colat, non corpore, sed mente, sacrarum legum gaudens meditatione, non corporis remissione,* Dei *scilicet opera admirans, non opiparis epulis, aut mollioribus poculis indulgens, vel etiam composito gradu incedens, aut saltationibus, aut choreis, in quibus nihil est bonæ mentis oblecta-*

tus. Post Sabbatum autem celebret quisquis Christum diligit, Diem Dominicum, diem resurrectionis, mysterio dicatum, Regem & principem omnium dierum.

Dies Dominicus rex, & princeps omnium dierum. Ex Ignatio Martyre.

LIV. SALMACIS.

Luxus.

SALMACIS Fons in Caria, qui bibentes effœminat, vt fertur. Pompeius Festus: Salmacis nomine Nympha, Cœli, & Terræ filia, fertur causa fontis Halicarnassi aquæ appellandæ fuisse Salmacidis, quam qui bibisset vitio impudicitiæ mollesceret, ob eam rem quod eius aditus angustatus parietibus, occasionem largitur petulantibus iuuenibus accedentium puerorum, puellarúmque violandarum, quia non patet refugium.

APODOSIS.

Luxuriæ causa frustra in aërem, & aquam reiicitur. hanc enim facit πλοῦτος, καὶ ἡ περὶ τὰς διαίτας ἀκολασία. Strab. lib. xiv. p. cccclj.

LV. FONS SARDINIAE SOLIFVGAE REMEDIVM.

Vulnus, & salus.

FONS est in Sardinia, qui contra venenum Solifugæ (est enim animantis eius morsus mortifer) à summo omnium opifice in remedium conditus, vt vbi oritur malum, ibi quoque inueniatur in promptu remedium. Solin. c. ix.

Cum permittit Deus mala grassari, præsentia suggerit remedia. Sic furentibus nostro sæculo hæreticis, magna Ecclesiæ lumina opposuit, doctores Catholicos, qui flammeo diuini verbi gladio, totam illam transfugarum cateruam diuexare, & cædere non cessant, atque instillatum eorum pernicie virus salutaribus sapientiæ, & virtutis remediis auertere, vt inde & maior sapientiæ lux, & virtutis ardor fidelibus accrescat. Petron. Arbiter,

Vnde datum est vulnus, contigit inde salus.

LVI. SELEMNVS AMNIS.

Christi sanguis permotiones sanat.

SELEMNVS amnis, amoris remedium, quo qui loti fuerint, cupiditatis obliuiscuntur, *σύμφορον εἶναι καὶ ἀνδράσιν, καὶ γυναιξὶν ἐς ἔρωτος ἴαμα.* Pausan. in Achaicis. p. ccix.

APODOSIS.

Selemno longè nobilior, & ad impuri amoris flammas restinguendas efficacior Christi domini sanguis, qui, vt dictum est à D. Chrysostomo, regiam in nobis imaginem reformat.

LVII. FONS SICVLVS.

Pœnitentiæ symbolum.

ARISTOTELES in admirandis, cap. XXVIII. scribit in Sicilia fontem esse vorticis forma, in quo

in quo aues suffocatæ, sed & reliqua animantia vbi fuerint immersa reuiuiscunt.

APODOSIS.

O magistram Pœnitentiæ naturam! quid cum pœnitentia magis cōgruit? Est illa verè fons Christi, de latere exiliens qui nos miseros mortales toties lethalibus plagis affectos, toties exanimatos reuocat ad vitam. D. Aug. lib. de Pœnitentia. *Pœnitentia languores sanat, leprosos curat, mortuos suscitat, sanitatem auget, gratiam conseruat, claudis gressum, aridis copiam, cæcis restituit visum, vitia fugat, virtutes exornat, mentem vnit ac roborat.* *Pœnitentiæ vires.*

LVIII. SIDES.

Mundus.

CTESIAS tradit Siden vocari Stagnum in Indis, in quo nihil innatet, omnia mergantur. Plin. lib. xxxi. cap. ij.

APODOSIS.

Corruptio rerum magna est in qua raræ extant generosæ animæ, auaritiæ, ambitionis, libidinis gurgite non immersæ:

Apparent raræ nantes in gurgite vasto.

Rectè de hac mundi corruptione cecinit Alcimus Poëta Christianus qui vixit Clodouæi temporibus.

Post lapsum (inquit) *primorum Parentum*
Extunc paulatim retro sub lapsa referri
Vita prior, cunctisque malis laxarier orbis.
Et corrupta satis, dira pinguedine tellus
Lethali quadam suffudit germina succo.

LIX. Silaris.

Vitiorum stupor.

DE Silari aquis hoc peculiare traditur: Planta si quæ in aquam eius coniiciatur in saxum mutari, manente colore, formáque iisdem. Strab. lib. 5. p. 163. φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι, φυλάττον τὴν χρόαν, καὶ τὴν μορφήν.

Apodosis.

Cadit in stuporem improborum, qui vitio obcæcati omnem humanitatis sensum amiserunt, & cum pectore lapidei sint, & ferrei, specie duntaxat homines videntur. *Cor enim habent quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec mouetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur, ingratum ad beneficia, ad consilia infidum, ad iudicia sæuum, inuerecundum ad turpia, impauidum ad pericula, inhumanum ad humana,* D. Bernard. lib. 1. de Considerat. ad Eugen. Pontificem.

Homines ferrei, & lapidei. Ex D. Bern.

LX. Sillias.

Ambitiosus.

SILLIAR flumini nihil innatat: ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ Σιλλίαν ποταμὸν εἶναι ἐν ᾧ μηδὲν ἐπιπλεῖ. Strab. l. 15.

Apodosis.

Ambitiosus non patitur sibi quenquam dari superiorem, ne Deum quidem: tanta est & tam vecors superbiæ impudentia. Hoc vel ex Caligulæ Cæsaris ingenio satis patet, qui iratus cœlo, quod obstre-

Caligulæ ridicula ambitio.

peret Pantomimis quos imitabatur curiosius, quam ſpectabat, quodque comeſſatio ſua fulminibus terreretur, ad pugnam vocauit Iouem, & quidem ſine miſſione, Homericum illum exclamans verſum,

Ἢ μ' ἀνάειρ', ἢ ἐγὼ σε *Aut tolle me, aut ego te.*

LXI. Fons solis.

Petro poenitenti.

IN Troglodytis fons Solis appellatur dulcis, & circa meridiem maximè frigidus, mox paulatim tepeſcens ad noctis media feruore & amaritudine infeſtatur. Plin. lib. II.

Apodosis.

Ad prunas, & calorem Petrus refrixit, vbi ſe noctu è pontificis domo proripuit, incaluit, & fleuit amarè. de quo iure illud dici poteſt,

Inuenit propriis in fontibus ignes. Pœnitentia.

De Symbolo doctrinae per aquam & rorē quod remittebatur ad hūc locū. vide Symbol. 63. huius libri.

LXII. Aqva Stygis mortifera solvm Asini scythici cornv non laedit.

Patientia inuicta.

AQVA Stygis omnia perforat, præter vaſa ex cornu aſini Scythici cōfecta. Hancce materiā miratus Alexander Delphos miſit, & Apollini conſecrauit. Ælian. de animalib. l. 10. c. 40. Pauſan. l. 8. eius aquæ vim peſtiferam vberiori ſtylo proſequutus, mortiferam eſſe ait Stygis aquam, tum homini, tum cuiuis animantium generi. Nam & capellæ ſæpius aquæ eius potu extinctæ ſunt, quod ex inter-

uallo temporis cognitum est. Accedit, & aliud ad eius aquæ miracula: Vasa, & pocula omnia, siue vitrea, siue crystallina, siue Murrhina, siue è lapide aut testa sint fictili, aquæ illius vi franguntur. Quin etiam ferrum, æs, plumbum, stannum, argentum, & electrum ea aqua infusa soluuntur. Ipsum quoque aurum quod neque situ, neque rubigine deteri Lesbia Poëtria testatur, & res ipsa indicio est, aquæ tamen huius vitus non sustinet. Mirum est, quo pacto vnius Asini cornu huius veneno non lædatur.

APODOSIS.

Ad omnia spicula fortunæ obduruit Clypeus patientiæ, & nullum est telum tam mortiferum, quod eius vim pertundere, atque debilitare possit.

Me calor æthereus feriat, mihi plena veneno
Occurrat serpens.
serpens, sitis, ardor, arena,
Dulcia virtuti, gaudet patientia duris.

Lucanus lib. ix.

LXIII. SVLMONENSIS AQVA.

Doctrina subtilior à Rudiorum ingeniis aliena.

IN Sulmonensi Italiæ agro Fabiano, vbi arua rigantur, herbas aqua illa irrigatas necari, fruges verò ali, & irriguum pro sarculo esse scribit Plin. lib. xvij. c. xxvj.

APODOSIS.

Doctrina subtilior, quæ corroboratis ingeniis prodest, eadem tenues animos obruit. Non est om-

nium arcanos sacrarum literarum sensus dignoscere. Sicut in cœlo celatur Deus, sic in scripturis absconditur. Et sicut hoc cœlum corporeum, omnes homines vident, Deum autem inhabitantem cernere minime possunt, sic & sacras literas ferme omnes legunt, non tamen omnes Deum veritatis in arcanis sensibus latentem intelligunt, nisi sapientiæ lumine fuerint illustrati, quod præclare differit D. Chrysostom. Homil. 4. oper. imperf. si modò eius est. *Sacrarũ literarum sensus cognoscere non est omnium.*

LXIIII. LACVS TROGLODYTARVM.

Praua inconstantia.

IVBA in Troglodytis lacum insanum esse dicit, malefica vi appellatum, ter die fieri amarum, salsumque: ac deinde dulcem, totiésque etiam noctu, scatentem albis serpentibus vicenûm cubitorum. Plin. Natur. histor. lib. xxxj. cap. ij.

APODOSIS.

Hominem significat dementis inconstantiæ, & malitiæ, qui modo leuis videatur, modo acerbus, modo comis, modo austerus, ad summum nunquam à malitia recedens, & totus è fraudibus confectus.

Mobilis, & varia est ferme natura malorum.
Cum scelus admittunt, superest constantia: quid fas,
Atque nefas tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus. Tamen ad mores natura recurrit
Damnatos fixa, & mutari nescia. Nam quis

Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Electum semel attrita de fronte ruborem?

Iuuenal. Satyr. 13.

LXV. Fons virginis balsamum vegetans.

Mariæ fauor.

BVRCHARDVS natione Germanus, qui floruit ante annos trecentos, in Ægypto vidit hortum Balsami, non edere vllum ex se fructum, nisi irrigetur fonte vicino, in quo Maria sæpius Iesum lauit, Sarracenósque expertos frustra irrigare aliis aquis, quamobrem duxisse in illum fontem aliundè aquam, vt virtutem diuinam inde hauriens, abundè sufficeret ad irrigationem. Burch. cap. pen. Bozius de signis Eccl. lib. ij. cap. vij.

APODOSIS.

Omnia nostra cogitata, factáque tanquam steriles plantæ marcescunt, nisi illâ vitæ aquâ irrigentur,

Quæ rapitur de fonte tuo,

O sola inter virgines mater, & inter matres virgo. Poterit igitur inde rectè conformari emblema in Christianam pubem, quæ virginis Mariæ auspiciis crescit, & viget, cum hoc lemmate, *Crescit quodcumque rigat.*

LXVI. Virgo aqua

Virginitas.

CELEBRIS fuit Romæ Aqua Virgo, cuius meminit Statius lib. 1. Syluar. in balneo Etrusci.

Vos mihi quæ Latium ſeptenaque culmina Nymphæ
Incolitis, Tibrimque nouis attollitis vndis
Quas præceps Anien, atque exceptura natatus
Virgo iuuat.

Iuxta eſt (inquit Plinius) Herculanus riuus quem refugiens nomen *Virginis* obtinuit. In eodem argumento celebratur Canathus fons apud Argiuos, cuius aquis lotam noua ſubinde quotannis Virginitatis gloria Iunonem repubeſcere narrabant fabulæ. Pauſan. in Corinth. *Canathus fons apud Argiuos.*

Apodosis.

Symbola ſunt Virginitatis duo illi fontes, cuius laudes in media quoque gentilitate viguerunt. D. Athanaſius eius encomium diſertiſſime proſequitur in libro περὶ παρθενίας vbi eam appellat, πλοῦτον ἀκατάληπτον, στέφανον ἀμάραντον, ναὸν θεοῦ, οἰκητήριον ἁγίου πνεύματος.

Hoc eſt monile Eccleſiæ,
His illa gemmis colitur,
Dotata ſic Chriſto placet,
Sic ornat altum verticem.

Prudentius in D. Laurentium.

LXVII. Fons Vmbriæ.

Liberalitas ſera.

Non procul à Narnia fons eſt, qui nunquam ſcaturire viſus eſt, niſi cum annonæ penuria propediem futura eſt. Leander in Vmbria.

Apodosis.

Multi ſunt eo ingenio, vt nunquam riuulos be-

nignitatis aperiant, nisi res in summum discrimen sint adductæ.

Ὠκεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι· ἢν δὲ βραδύνῃ,
Πᾶσα χάρις κενὴ, μηδὲ λέγοιτο Χάρις.

Celeres Gratiæ dulciores. quod si tardior fuerit;
Cuiuis gratia vana, neque gratiæ nomine digna.

Lucianus.

LXVIII. MONS CINDACVLLVS.

VIRTVS.

MONS est eminentissimus apud Austrogothos, non longè à prædicta arce regia, & lacu Vener. vulgari gentis sermone Kindaculle dictus: tantæ altitudinis, vt longè à nauigantibus vltra xl. milliaria Italica in eodem lacu quasi atra nubes, inter cœli hiatus appareat. Ideóque multi tempestatibus, vique ventorum agitati, summis viribus conantur eius pedes attingere, vbi tranquillissimum portum adesse nouerunt. In eius montis summitate ea amœnitas frondium, herbarum, fructuum, diuersarum arborum sua sponte nascentium, non raritate magis, quàm suauitate velut satarum reperitur. Accedit auium concentus, quæ mellitissimos cantus fundunt, & totum montem exhilarant. Olaus magnus lib. II. c. xx.

APODOSIS.

TOTA regio vndique aspera hanc habet arcem amœnissimæ iucunditatis. Non dissimili ratione virtus cum difficiles ipsa aditus habeat, vbi tamen ad cacumen peruentum est, cœlestium volupta-

tum

tum deliciis quam suauissime luxuriat. Plautus in Trinum.

-- Ibi animo
Labor grandis capitur, boni sibi hæc expetunt.
rem, fidem, honorem,
Gloriam, & gratiam, hoc probis pretium est.

LXIX. HELICONIS FERTILITAS.

Literarum fructus.

HELICON mons, quem Musis consecrarunt Poëtarum fabulæ, soli singulari quadam bonitate commendatur, cuius etiã pastionibus ferunt serpentum venena infirmari. Pausan. In Bœoticis. Plutarchus iunior in Ismeno, ait, Heliconem, & Cytheronem fuisse duos fratres. Κατὰ δὲ χρόνον γενόμενοι εἰς ὁμώνυμα ὄρη μεταμορφωθέντες ἐγένοντο, Κιθαιρὼν μὲν διὰ τὴν ἀσέβειαν, Ἐριννύων μῦθος. Ἑλικὼν δὲ διὰ φιλοστοργίαν Μουσῶν ἐνδιαίτημα.

APODOSIS.

Literis nihil fœcundius est, aut amabilius, quibus etiam animorum vitia, & permotiones sedantur, si modo quis eas diligenter excolat. *Animum formant, & fabricant, vitam disponunt, actiones regunt, agenda & omittenda demonstrant, sedent ad gubernacula, & per ancipitia fluctuantium dirigunt cursum.* Seneca ad Lucilium, epist. xvi.

LXX. Mons Lycæus vmbrarum expers.

Religio.

IN Lycæo monte Arcadiæ est area Iouis Lycæi, quò hominibus non est accessus. Quod si forte homines bestiæve intra loci ambitum se immiserint, nullas è corporibus vmbras reddunt; Ac feras illuc confugientes venator non insequitur, sed foris consistit, nullas à corporibus earum vmbras fundi videns. Pauſ. in Arcadicis Græc. edit. p. 269.

APODOSIS.

Religio, & sapientia sola est, in editissimo rerum humanarum apice collocata, ad quam marcescentes vanitatis vmbræ non permeant, sed intus omnia veræ, solidæque virtutis nixa radicibus consistunt:

Beatus es nunc mente pauper: sed spei
Diues, qua gaudent pauperes,
Qui defraudati lubricis mundi bonis,
Cæli fruuntur gaudiis.

S. Paulinus ad Cytherium.

LXXI. Montes Persici.

Beatitudo cælestis, bello & laboribus comparanda.

IN locis quæ in Magorum regione sunt eminentiora, referunt tres montes in spatioso campo esse positos: eos autem qui locum transmittunt, cum ad primum quidem mõtem peruenerint, audire vocem

confusam veluti clamantium, non paucorũ millium hominum, perinde ac si essent in acie: Ad medium autem cum venerint, maiorem simul, & euidentiorem strepitum apprehendere: tandem autem audire in fine canentes Pœana, perinde ac qui vicissent. Clemens Alexandrinus.

APODOSIS.

Per labores, & pugnas itur ad triumphos.

Virtutum gaudia vulnus habent.

Diuus Prosper. Epigrammate 87.

LXXII. ANOSTVS.

POENITENTIA.

CHIVS refert, vel potius fabulatur in finibus Meropum locum esse ἄνοςον, irremeabilem (ita enim appellatur) similem voragini, & hiatui, neque verò tenebris, neque lumine insignem, sed aërem impendere obscuro quodam rubore permixtum. In eo loco duos fluuios labi, alterũ voluptatis, alterum tristitiæ: & ad vtrumque arbores sitas esse, magnitudine platani magnæ. Quæ ad flumen tristitiæ sunt eiusmodi naturæ, ac potestatis fructus producere, si quis iis vescatur, eum tantum eiicere lacrymarum, vt per vniuersum vitæ reliquum tempus fletibus, luctibúsque diffluat, & sic vitam finiat. Alteras verò quæ fluuio voluptatis agnoscuntur fructum contrarium ferre, qui enim hunc gustat, ab omnibus pristinis cupiditatibus abducitur, & si quẽ amauit in eius obliuionem venit, paulatímque fit iunior, atque præcedentem ætatem, & iam transactam retro agit, ac re-

sumit, abiecta enim senectute ad vigorem ætatis reuertitur, deinde adolescentiam induit, tum pueritiam, postremo fit infans, & sic denique expirat. Ælian. lib.3. Var. hist. c.18. ex Chio.

APODOSIS.

Domus hæc Anostus, domus est pœnitentiæ, ex qua nunquam ad vitia redeundum. Ea nec omnino lucida est, nec tenebrosa. In statu enim pœnitentiæ discutiuntur paulatim tenebræ, nondum plena lux enitescit. Flumen tristitiæ lacrymas pœnitentiæ significat: flumen voluptatis consolationem quæ tristitiam sequitur: Cupiditatum vacuitas, & reditus ad infantiam, vitæ innocentiam designat. S. Prosp. ep. 72.

Cor mundum & sapiens fructu virtutis alatur,
Et Christi in nostro pectore regnet amor:
Quo semel impletus nunquam vacuabitur illo;
Aeterna æterni flumina fontis erunt.

LXXIII. IN EODEM ARGVMENTO EST.

Apolloniatarum regio quam ignis non lædit.

APOLLONIATARVM vrbs finitima est Epidamno, sita in Ionico sinu, atque in proximis vicinis circa ipsam locis fodina bituminis habetur, non aliter quam pleræque scaturigines aquam, sic illa bitumen emittens, replénsque locum. Non procul etiam sempiternus ignis ostenditur. Ardens vero collis est, non ita magnus, neque ingens spatium occupans, neq; longũ ambitum complectens, Sulphur autem, & alumen olet, circumque ipsum

pulcherrima sunt arbusta, multáque loca viridantia, quæ nihil ab incendio vicino læduntur, neque quod ad germina, neque quod ad viriditatem plantarum attinet. Ignis verò, dies noctésque perseuerat, neque desiit vnquam, vt inquiunt Apolloniatæ, ante bellum quod cum Illyriis gesserunt. Ælian. lib. 13. c. 16. Var. histor.

Item. *Cor Germanici.*

Germanici Cor, inter ossa cremati cadaueris incorruptum repertum est. Suet. in Caligul. cap. 1. *Cor Germanici incrematũ. Suet. in Calig.*

Item.

Iustorum Hominum regio quam ignis
Ex Aetnæ faucibus erumpens non lædit.

Cnidias apud Photium. *Iustorum Hominũ regio.*

LXXIV. Creta noctuarum expultrix.

Iustitiæ cultrix regio.

IN Creta noctuam aiunt omnino non nasci, ac si extrinsecus importetur, mori. Itaque Euripides videtur temere fecisse, hanc auem à Polyde visam, atque ea coniecisse Glaucum eius quoque cognominem (nam glauca Græci Noctuam appellant) defunctum Minois filium se reperturum. Audio præterea Cretenses iactare Creticæ terræ concessum hoc munus à Ioue, nempe in ea, & nutrito, & occultato; vt ab omni malefica, & noxia fera libera sit, ita vt, nec ipsa vllam producat, nec aliunde inuectam alat: & hac re ipsa declarari cùm nullũ in ea maleficum animal reperiatur. hoc si quis velit, experiri venenatũ animal quodpiam foris assumit: quod

primum vt hanc terram attigit, statim perit. Itaque circulatores qui venantur in Africa serpentes talia machinantur. ad mouendam hominum admirationem serpentes varias mansuefactas circumgestant: & simul terræ Africæ quantum satis sit ad earum vsum comportant: quod ipsum prouidens, ne serpentes pereant, ob eámque causam cum ad hanc insulam peruenerint, non prius feras bestias exponunt, quam terram peregrinam quam secum portant substrauerint: ex quo fit, vt multitudinem imperitam congregent, atque stupidam detineant. Et tametsi eæ quidem sese incitent, non loco tamen se mouent, neque ex domestico & vernaculo puluere excedunt, atque incolumes manent. Sin in externum, & hosticum solum egrediantur, è vita quoque exeunt. Nec immerito. Nam si Iouis nutus, neque in Thetidem, neque in alium quenquam, fuit, aut futurus est irritus vnquam: multo minimè in terram ei nutriciam vanus, aut irritus fuerit. Ælianus.

APODOSIS.

Typus est regionis iustitiæ cultricis, quæ ab hæretica prauitate, & vitiorum omnium immanitate summa Dei prouidentia, & singulari principis alicuius opera sit immunis. Hoc olim D. Hieronymus dixit de Gallia: *Sola Gallia monstris caret.*

LXXV. ASSASINORUM PARADISUS.

Ad delicias iuuat ire periclis.

IN Persidis regno Tyrannus quidam, Alaodinus dictus, Muletam regionem occupauit, multósque

ſicarios, quos dixere Aſſaſinos, hoc aſtu ſibi adiunxit: in valle quadá amœniſſima, & præruptis cincta montibus paradiſum omni deliciarum genere, qualem ſuis Mahumetes promittebat, inſtruxit in faucibus, per quas ſolus patebat aditus, arcem extruxit munitiſſimam, ne cui accedendi poteſtas eſſet præterquam conſciis. Affirmabat interim ſe claues Mahumetici paradiſi habere, & potione ſoporifera clam oblata, dormientes in eum locum deferendos curabat. Experrecti cum omnibus deliciis affatim fruerentur re vera ſe in paradiſo eſſe credebant. At præſtigiator ille capta opportunitate medicato poculo ſopitos rurſus extra paradiſum efferebat, eos ad omnia quæ imperaret patranda paratiſſimos poſtea habebat, quippe de paradiſo ſi principi obedirent ſecuriſſimos. Hac arte non paucos Chriſtianorum principum inſidiis circumuétos oppreſſit. Tandem anno ſalutis M. CC. LXII. Allaus rex Tartarorum ſenem hunc, in paradiſo triennali obſidione ad deditionem fame compulit, locum aboleri, & aſſeclas omnes interimi iuſſit. Paul. Venet. l. I. cap. xxviij. Orient. hiſtor.

Apodosis.

Si improbi terreſtris paradiſi ergo nullos labores recuſant, quid facient pij in honeſtis & ſanctis laboribus, quos cœleſtium deliciarum exceptura eſt immortalitas?

Explorant aduerſa viros perque aſpera duro,
Nititur ad laudem virtus interrita cliuo.

Silius Italic. l. 3. de bell. Punic.

LXXVI. ΚΑΤΑΚΕΚΑΥΜΕΝΗΣ Vitis.

Virgo inter vitiorum incendia intacta.

REGIO Catacecaumene, hoc eſt, combuſta, arboribus prorſus caret, ſiquidem camporum ſuperficies tota eſt cinericia, montana, & ſaxo, nigri coloris velut ex aduſtione fulminum. Itaque ſunt qui à fulminibus, & cœlitus ignis immiſſis procellis id accidiſſe dicant. Inter illam tamen terræ maciem, & ingratam cœli inclementiam vitis ramos viridiſſimos explicat. Strab. Geograph. lib. xiij.

De hoc argumento ſic cecinit eximiæ indolis Poëta.

Eſt regio igniferis late combuſta ruinis,
Arboribúſque, ſatiſque carens, vbi torridus aruis
Stat vapor, & ſteriles mundi ſqualentis arenæ.
Hanc nunquam pluuio perfudit ſydere vernus
Iuppiter, aut picto Thaumantis diſcolor arcu:
Sed ſitus informis terras premit, aruáque ſaxis
Aſpera, merentes cruciant ſub vomere tauros.
Tum forté exiguæ calamus ſi reptat auenæ,
Ægra ſoli macies creſcentem exſugit ariſtam.
Hinc fruſtrata Ceres fœtus deplorat ademptos,
Et labor, & maleſuada fames, & triſtis egeſtas,
Crudeles longo ludunt examine diræ.
Nempe hic vt perhibent, ignitum fulmen olympo
Decidit, & rapidis fluxere vaporibus auræ,
Sulphureáſque vagus torquens per inania flammas
Omnia Vulcanus fumanti vortice ſorpſit.
At licet infeſtus terram decoxerit ardor,

Vaſtaritque

Vastaritque amplos pestis Liparëia tractus:
Vinea combustæ se subtrahit vna ruinæ,
Et læto grauidos extollens vertice ramos
Irrorat madidas Lenæo nectare rupes.
Hanc circum festa redimitus tempora fronde
Mollis pampineam Bromius circumrotat hastam,
Conseruátque suo defensam numine vitem.
Cui leues laxat Zephiros, succósque benigno
Effundit natura sinu, nec ferrea Iuno,
Nec læua ingrati nocet inclementia cæli.

ALLVSIO.

Est ardor vitij labes, virgo integra vitis.

LXXVII. CALVVS AGER, φαλακρὰ ἄρουρα.

Voluptas cauenda.

APVD Indos tractus est, cui nomen Phalacra, quasi Latinè *Caluus*: eoque ita appellatur, quod qui herbam in eo nascentem degustarit, & pilos, & cornua amittit. Itaque elephanti nisi coguntur non accedunt ad locum illum, imò verò prope cum accesserint, perinde atque homines prudentissimi, ab omni illius loci gramine refugientes, pedem referunt. Æl. lib. viij. cap. xv. de animal.

APODOSIS.

Caluus ager, voluptatis domicilium est, viros effœminans, herba, deliciæ, amissio cornuum & pilorum, iactura roboris & ornamenti. Prudentes igitur illi, qui instar elephantorum, si cum amœnam illam, & floridam iuuentutis insulam venerint, eandémq; viderint, omni bonorum, & deliciarum genere re-

fertam, fortiter contemnere maluerint: quam pestifera gramina, in suam perniciem vorare. *Voluptas vltro dissoluit & omne robur emollit.* Senec. epist. 93.

LXXVIII. IVNONIS ARGIVÆ ET DIANÆ ÆTOLICÆ LVCVS FERAS MANSVEFACIENS.

Religionis Christianæ vis & mansuetudo.

APVD Venetos duo olim luci celebres feruntur extitisse, Iunonis Argiuæ, & Dianæ Ætolicæ, in quibus feræ ita mansuescebant, vt cerui, lupis aggregarentur. Strab. lib. 5. p. 149.

APODOSIS.

Fabulosum quod affert Strabo: at, quod in Christiana religione cernitur, verissimum est, ea efferatos hominum mores, etiam humanis dapibus, & frustis esculentis infames cicurauit, & à belluina vita, ad Angelorum commercium traduxit. Vide Theodoret. θερ. θ. περὶ νόμων. Per hanc

Securum blandi leporem fouere molossi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus:
Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
Massylam cerui non timuere iubam.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER SECVNDVS.

DII GENTIVM.

I. Dii Crvmenigeri.

Pecuniæ vis.

Phoenices deos ſuos fingebant cum crumenis & marſupiis, quod nullum maius exiſtimarent diuinitatis ſymbolum quam pecuniã: ex quo & Mercurij ſtatua viſebatur Conſtantinopoli, ſacculum geſtans. Georgius Codinus in parecbolis. τῦ κέρδους αἴτιον λέγουσι καὶ ἐμπορεῖον τὸν ἑρμῆν· ὅθεν τὸ ἄγαλμα αὐτῦ ἱςῶσι βαςάζον μάρσιπον. Ἀλλὰ καὶ οἱ Φοίνικες τοὺς θεοὺς αὐτοὺς πλάττουσιν ἐπιφέροντας βαλάντια, ὡς τῦ χρυσοῦ συμβόλου ὄντος δυναςείας. *Codinus de Diis phœnicum.*

Apodosis.

Pecuniæ obediunt omnia, quod venuſtiſſimo epigrammate Arbiter illuſtrauit:

Quiſquis habet nummos ſecura nauiget aura, *Arbiter de vi pecuniæ.*
Fortunámque ſuo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen, ipſúmque licebit
Acriſium iubeat credere quod Danaen.

Carmina componat, declamet, concrepet omnes,
Et peragat causas, sitque Catone prior.
Iuris-Consultus paret, non paret, *habeto,*
Atque esto quicquid Seruius, & Labeo.
Multa loquor quid vis nummis præsentibus opta,
Eueniet, clausum possidet arca Iouem.

II. Dii Democriti poena et beneficium.

Iustitia diuinitas.

DEMOCRITVS duos tantum deos credidit, Pœnam & beneficium. Plin. lib. II. cap. XVIJ. Rectè in id argumentum cadit Pij IV. Symbolum, in quo lauri, & virgæ pinguntur hoc lemmate, *Pœna & præmium.*

Apodosis.

Nihil ad societatis humanæ conseruationem potentius, quàm punire improbos, & optimos quosque remunerari, quod præstat iustitia, dum æquitate humanam vitam moderatur, quod disertè canit, Orph. ὕμν. εἰς Δικ.

Orpheus de æquitate.

Ὦ θνητοῖσι δικαιοτάτη, πολύολβε, ποθεινή,
Ἣ καθαραῖς γνώμαις αἰεὶ τὰ δέοντα βραβεύεις,
Ἀθραυστος τὸ συνειδός. ἀεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
Ὅσσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγόν· ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ
Πλάστιγξι βελιαραῖσι παρεγκλίναντες ἀπλήστως.
Αἰεὶ γὰρ τὸ πλέον συγχέεις, ἰσότητι δὲ χαίρεις,
Ἐν σοὶ γὰρ σοφίης ἀρετῆς τέλος ἐσθλὸν ἱκάνει,
Πάντιμε, ὀλβιόμοιρε δικαιοσύνη, μεγαλαυχής.
O mortalibus iustissima, opulenta, desiderabilis
Quæ puris sententiis semper iura administras
In tegra conscientia. Quæ franges omnes
Quicumque tuum non subierunt iugum, sed illud

Trutinis violentis præterſiluerunt immoderate.
Semper enim quod nimiũ eſt odiſti, & æquitate gaudes.
Tibi ſapientiæ & virtutis totus cumulus acceſsit,
Omni honore digna fortunata iuſtitia, glorioſa.

III. Dea Syria.

Pro omnibus vna.

LVCIANVS de Deâ Syriâ librum ſcripſit, in quo tradit ſe vidiſſe in Syria ſtatuam in templo deæ multiformem, quæ quidem eſſet Iuno, haberet tamen aliquid Palladis, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Dianæ, & Nemeſeos, & Parcarũ, quæ alterâ manu tenebat ſceptrum, altera fuſum, in capite radios ferebat, & ignem, & Ceſton.

Apodosis.

Dicetur de pulchritudine abſolutiſſimâ, cui poterit etiam accõmodari illud Zeuxidis, qui ſuæ Helenæ non appoſuit *faciebat*, quod alij conſueuerant, ſed ὑ Νέμεσις, quaſi vellet dicere opus eſſe extra aleã. *Helena Zeuxidis.*

IV. Deorvm Analecta colligenda.

Parua non contemnenda.

ANALECTA Deorum etiam venerationi ſunt. Vide Philoſt. in vita Apollo. lib. j. c. XIII.

Apodosis.

HOC adagio oſtendetur etiam minima quæque ſummorum virorum colligenda cum enim Damis ab inuido reprehenderetur, quod catellos imitatus qui cœnantibus dominis micas de menſa colligunt, ita ille minuta quæque Apollonij operi inſcripſiſſet ſuo. ὑπολαβὼν ὁ Δάμις, εἰ δαῖτες ἔφη θεῶν εἰσι, καὶ σιτοῦνται θεοὶ πάντως που, καὶ θερά-

ποντες αὐτοῖς εἰσὶν, οἷς μέλει τοῦ μηδὲ τὰ πίπτοντα τῆς ἀμβροσίας ἀπόλλυσθαι. Rectè dicis (inquit Damis) verum hoc conuiuium Deorum est, & conuiuæ Dij quorum famulis maxima cura est, ne qua etiam minima ambrosiæ particula, si fortè ceciderit, pereat.

V. ADONIDIS TEMPLVM, LEONES MANSVEFACIT.

Literæ mansuetiores.

IN Elymæa regione Adonidis templum est, & in eo mansueti Leones: qui homines templum ingredientes, tanquam salutatos adulando excipiunt: Eos si ad cibum aduoces, tanquam inuitati ad conuiuium adsunt: & quicquid porrexeris, postquam acceperint, modestè & decenter abeunt. Ælia. l. xij. c. xxiij.

Ælianus de leonibus Adonidis.

APODOSIS.

Non templum Adonidis: sed sapientiæ, mores hominum duros, atque austeros mansuefacit, & omni feritate exuta ad cultus humani modestiam componit, Huius siquidem ope,

Vis sapientiæ.

Venti sternantur, & vndæ:
Pigrior adstrictu torpuit Hebrus aquis.
Securum blandi leporem fouere molossi,
Vicinúmque lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum Tigride Damæ,
Maßylam cerui non timuere iubam.

VI. ÆSCVLAPII IMAGO.

Medicus.

ÆSCVLAPII simulachrum sedet in solio scipionem tenens, altera manu draconis caput

premit, cane ad pedes decumbente. Pausan. in Corinth. p.lxvj.

A P O D O S I S.

Typus est medici in Æsculapio: solium, & virga imperij in ægros: Draconis caput, vigilantiam: canis fidelem custodiam significat: Ex quo πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

fortissimus Vmbro.

Vipereo generi, & grauiter spirantibus hydris Virgilius

Spargere qui somnos, cantúque manúque solebat,

Mulcebátque iras, & morsus arte leuabat.

Quid enim aliud sunt febres & morbi quam serpentes, iræ, & morsus? qui à medicis sopiuntur, atque opprimuntur.

VII. Aii Vox.

Est Deus in nobis agitante calescimus illo.

M. Cæditius de plebe nunciauit se in noua via vocem noctis silentio audiuisse, clariorem humana, quæ Magistratibus dici iuberet Gallos aduentare, id vt fit propter authoris humilitatem spretum, & paulò post Camillo expiandæ etiam vocis nocturnæ, quæ nuncia cladis ante bellum Gallicum audita, neglectáque esset, mentio illata, iussúmque est templum in noua via *Aio loquutio*, fieri. Liuius l.5. Cic.1. de diuin.

A P O D O S I S.

Quam sæpe diuina vox clamat, & monet, & se vel repugnantium sensibus ingerit: Sed tamen proh dolor repudiatur. Et vrbe capta Romani Aij vocem agnouerunt: Sic improbi postquam in vltimum

discrimen sunt adducti sero, & Dei monentis verba, & suum stuporem recognoscunt. ἔπου θεῷ.

VIII. ALOADÆ, ΑΛΩΑΔΑΙ.

Auari.

HERODES Sophista eos qui reconditis pecuniis sacrificant, Aloadas cognominabat, qui postquam Martem in vincula coniecissent, ei sacrificarent,

Philostratus de Aloadis. τοὺς δὲ καὶ θύειν ἀξιοῦντας ἀποθέτοις χρήμασιν, Ἀλωάδας ἐπωνόμαζε, θύοντας Ἄρει, μετὰ τὸ δῆσαι αὐτόν. Philost. in Herode. Nota est de Oto & Ephialte fabula.

APODOSIS.

Aloadæ, auari, idolum, diuitiæ, sacrificium, veneratio,

D.Chrys. de auaris. videtur allusisse D.Chrys.hom.64. in Math. *Sicut idolum* (inquit) *lapidem templis, sic aurum auari claustris, & vectibus sepiunt, pro templo arcam præparantes, deinde adorant ipsi quod concluserunt, oculosque, & animam malunt, quam thesaurum perire.*

IX. APOLLO AVRITVS.

Prudentia.

APOLLO sapientiæ præses Deus apud Lacedæmonios, cum quatuor auribus totidémque manibus fingebatur, quod iis apud Amyclas pugnantibus ea figura visus esset. Sosibius apud Zenobium Centuria 4. adag. 54. quod alibi annotauimus: Nunc in eodem genere symboli occurrit quod scribit Bembus in Veneta historia, barbaros quosdam coronas gestasse è culmo pictas, septem quasi auriculis intextas.

APODOSIS.

Viro prudenti res quamplurimæ audiendæ, manus

nus deinde operi non segniter admouenda, pars prudentiæ est docilitas, qua aliorum consilia lubenter audimus, mox prudentibus sententiis ponderata, si modo expediant, exequimur. Nihil enim aures prosunt sine manibus, quod Hercules apud Auianum rustico desidiosis precibus numen inuocanti præclare inculcat:

Perge laborantes stimulis agitare iuuencos,
Et manibus pigras disce iuuare rotas. *Auianus de desidiosis.*
Tunc quoque congressus maioraque viribus ausus
Fac superos animis conciliare tuis.
Disce tamen pigris non flecti numina votis,
Præsentésque adhibe cum facis ipse Deos.

Fabul. 32.

X. Apollinis Spondii Ara.

Diuites improbi.

Thebis supra Sophronisterem ara erat, Apollinis Spondij ex victimarum cineribus congesta. Pausani. in Bœoticis p. ccxc.

Apodosis.

Domus improborum diuitum ex miserorum sanguine, & cineribus excitatæ, qui quasi innocentes victimæ fortunis, & vita spoliantur, vt potentum libidini faciant satis. De his diuitibus Arnob. lib. ij. aduersus gentes. *Exercent auidum atque iniustissimum fœnus, & è miserorum sanguine supputandi se augent insania: millibus possessionum semper producunt fines, & quamuis prouincias totas rus faciant vnum, pro arbore vna, pro sulco forum litibus terunt: cum amicis fratribus inexpiabiles suscipiunt simultates.* *Arnob. de improbis diuitibus.*

XI. AMICITIA.

PINGEBATVR iuuenis forma, detecto capite, tunicâ rudi induta, in cuius fimbria scriptum erat. *Mors, & vita.* In fronte *æstas & hyems.* habebátque latus apertum vsq; ad cor, & brachium inclinatum digito cor ostendens, ibi inscriptum erat, *Longè & propè.* Suberat & picturæ explicatio, quæ ita legitur.

APODOSIS.

Forma iuuenilis, indicat amicitiam semper virentem. nudum caput, fidele obsequium. rude indumentum, tolerantiam laborum. Vita, & Mors. perpetuam amicitiam. Æstas, & hyems, prospera, & aduersa. Latus apertum, simplicitatem. indicium cordis, synceritatem amoris. longè, & propè. eiusdem in omni loco constantiam. Vide Lilium Gyral. syntag. 1. histori. deorum.

XII. ANGERONA.

Silentij religio.

INTER antiquissimas populi Rom. religiones sacellum colitur Angeronæ, cui sacrificatur ante diem duodecimum Calendarum Ianuariarum, quæ Diua præsul silentij ipsius, presso obsignatóque ore simulachrum habet. Solinus.

Addit Valerium Soranum neci datum ob meritum profanæ vocis, quod contra interdictum Romę nomen eloqui ausus fuisset, vnde forte Angerona consecrata.

APODOSIS.

Angerona presso ore omnibus silentij religionem commendat. Curt. lib. 2. vbi agit de moribus Persarum. *Lingua grauius castigatur quam vllum probrum, nec magnam rem sustineri posse credunt ab eo cui tacere graue sit.* *Curtius de moribus Persarum in castigāda lingua.*

XIII. MIDÆ ARA.

Inconstantia morum & animorum.

ARA Midæ ad Cælenas, ex ipso loco in quo absorptus est alter Curtius, modo lapidea est, modo aurea. Plutar. Parell. 5. In eodem genere est lapis pumici similis, quater quotidie colorem mutans. Plutarchus Iunior in Pactolo Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ λίθος Κισήρει παρόμοιος καὶ σπανίως εὑρίσκεται τετράκις γὰρ ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν χρόαν. *Lapis quater in die colorē mutans.*

APODOSIS.

Repentinæ sunt animorum mutationes, & nunc aurei, nunc lapidei videntur. *Quod enim fretum, quem Euripum, tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, & quantos æstus habet ratio, non dicam comitiorum cum Tullio, sed animorum.*

XIV. BACCHI TEMPLVM.

Ardua virtutem profert via.

DIONYSIVS ille non temulentus, & helluo, qui à Poëtis describitur, sed sobrius, & bellator, cum Indiam magnis, & continuis prœliis accisam subiugasset: pro illustrissimo gloriæ suæ monumento templum habuit, cuius magnificentissima substructio vt ex eo coniici potest, quod trecen-

tos, & sexaginta quinque gradus ex Sapphiro lapide purpureo contineret, Quibus apertè significabat se per totidem virtutum, egregiéque factorum non incruentum decus, ad illius gloriæ apicem conscendisse. S. Epiphanius lib. de xij. Gemmis c. v. τὸ τέμενος παρὰ Ἰνδοῖς φασὶν εἶναι τοῦ Διονύσου τξε. ἀναβαθμοὺς ἔχον ἐκ σαπφείρου λίθου, quod tamen multis & meritò incredibile videri asserit.

APODOSIS.

Tot gradus purpurei quibus altissimum honoris culmen virtus conscendit, generosarum mentium labores, sudorem, & sanguinem indicant, quibus immortalitatem meruere.

Hæc proceres abiere piji.

XV. BACCHI RECTI ARA.

Vinum moderatum.

PHILOCHORVS scribit Amphyctionem regem Atheniésium, cum à Baccho didicisset vini temperandi rationem, primum diluisse, & idcirco qui sic mixtum biberũt, homines rectos ambulasse, cum antea curui ob meri potum incederent, ob tantum beneficium aram ὀρθοῦ Διονύσου, Recti Bacchi dedicasse in horarum delubro, & proximè Nymphis alteram extruxisse. Athen. lib. 2. p. lviij. c.

APODOSIS.

Vinum tempestiuè sumptum, lymphis dilutum, hominum generi salutare, idcirco inter horas &
Aristophanes de vino. Nymphas rectus Bacchus ab Amphyctione collocatur. Contra verò immoderatum μαινόλης est, vt appellatur à D. Gregorio in odis: vel vt Aristophan. Ἀφροδίτης γάλα.

XVI. Aricinae Dianae ara.

Mala conscientiæ metus continuus.

Aricinae Dianæ nemus est iuxta Ariciam vrbem Italiæ, in quo olim Taurica sacra sunt vsurpata. perfuga sacerdos constituebatur αὐτόχειρ τοῦ ἱερωμένου, qui priorem sacerdotem sua trucidauerat manu, strictóque semper gladio paratus erat ad insultus propulsandos. Strab. lib. 5. p. 166. n. 40.

Apodosis.

Qui conscientiæ terroribus exagitantur, nunquam mente consistere possunt, ferientis gladium semper expectant, ipsi vmbram capitis sui timent.

Quos diri conscia facti
Mens habet attonitos, & surdo verbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum. *Iuuenalis de improbis.*

Iuuenal. Satyr. 13.

XVII. Cupido Ægyrensis.

Amor fortunæ mancipium.

Ægyrae simulachrum fuit fortunæ cui iunctus erat volucer Cupido. Pausan. in Achaicis.

Apodosis.

In amore fortuna dominatur imò dementia, & summum corruptæ naturæ vitium, quod Antisthenes, vt est apud Theodoretum oratione III. κακίας ἐκάλει τῆς φύσεως, ἧς ἡττηθέντες οἱ κακοδαίμονες θεὸν τὴν νόσον καλοῦσι, morbum dementiæ intelligit. Bias quoque apud Laërtium νόσον ψυχῆς, ait esse τὸ ἀδυνάτων ἐρᾶν. Quod verò in eo affectu omnia incerta sint & instar vitreæ fortunæ lubrica, quid mirum? *Amor vitium & morbus naturæ.*

Hic habitat nullo constricta licentia nodo,
Et flecti faciles iræ, vinoque madentes
Excubiæ.
Iocundique metus, & non secura voluptas
Et lasciua volant leuibus periuria pennis,
Claud. de nupt. Honor.

XVIII. CVPIDO. κεραυνοφόρος.

Omnia vincit amor.

ALCIBIADES cum exercitui præesset, etiam id curauit vt pulcher esset. Itaque scutum ex auro, & ebore confectum ille habuit, & in eo pro insigni Cupidinem qui vlnis fulmen amplecteretur. Athen. lib. xij.

APODOSIS.

Eximia descriptio ex Oppiano.

Potentior Cupido ictu fulmineo. eius potentiam sic describit Oppian. *κυν. β.*

Ὄμβριμ' ἔρως πόσος ἐσσὶ, πόση σθένει ἄπλετος ἀλκή;
Πόσσα νοεῖς! πόσα κοιρανέεις! πόσα δαῖμον ἀθύρεις:
Γαῖα πέλει στατερή, βελέεσσι δὲ σοῖσι δονεῖται.
Ἄστατος ἔπλετο πόντος, ἀτὰρ σύ γε καὶ τὸν ἔπηξας.
Ἤλυθες εἰς αἰθήρ· οἶδεν δέ σε μακρὸς ὄλυμπος.
Δειμαίνει δέ σε πάντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε,
Γαίης ὑππόσ' ἔνερθε, καὶ ἔθνεα λυγρὰ καμόντων,
Οἳ Λήθης μὲν ἄφυσσαν ὑπὸ στόμα νηπαθὲς ὕδωρ,
Καὶ φύγον ἄλγεα πάντα, σὲ δ' εἰσέτι πεφρίκασι·
Σῷ δὲ μένει καὶ τῆλε περᾶς ὅσον οὔποτε λεύσσει
Ἠέλιος φαέθων· σῷ δ' αὖ πυρὶ καὶ φάος εἴκει
Δειμαῖνον, καὶ Ζηνὸς ὁμῶς εἴκουσι κεραυνοὶ,
Τοίους ἄγριε δαῖμον ἔχεις πυρόεντας οἰστοὺς,
Πευκεδανούς, μαλερούς, φθισίφρονας, οἰστρήεντας,

Τυκεδόνα πνείοντας, ἀήθεας, οἷσι καὶ αὐτοὺς
Θῆρας ἀνεπτοίησας ἐπ' ἀζεύκτοισι πόθοισι.

Id est,

Dure amor quantus es! quanta tua infinita potentia!
Quanta cogitas! quantum dominaris! quantum Diue ludis!
Terra firma est, tuis tamen telis commouetur.
Inquies est mare, sed tu illud stabilisti,
Venisti in cælum, vidit te magnus Olympus,
Omnia te metuunt, & cælum latum supernè,
Et quæcumque infra terram sunt, tristésque cœtus mortuorum,
Qui Lethes hauserunt ore obliuiosam aquam,
Et dolores fugerunt omnes, te etiam perhorrescunt.
Tuo autem robore longe penetras, quantum nunquam
Sol lucidus aspicit, tuis ignibus & lumen cedit
Pertimescens, & simul Iouis cedunt fulmina.
Tales habes crudelis Diue ignitas sagittas
Acerbas, ardentes, prudentiæ corruptrices, furibundas.
Tabem spirantes, immedicabiles, quibus & ipsas
Perculisti feras in non copulandis amoribus.

Congruunt cum Oppiano versus illi antiqui, quos legere est inter Europæ antiquitates, vbi Cupido in Emblemate pro Ioue Tonante ornatus fulmen eiaculatur in mare, Neptuno interim posito tridente, & nixo de genibus Amoris numen reuerente, hic enim canit, *Aliud Symbolis ingeniosum.*

Sol calet igne meo, Neptunus flagrat in vndis,
Quamuis liber erat, feci seruire Tonantem.
Quamuis liber erat Martem sine Marte subegi.

fertam, fortiter contemnere maluerint: quam pestifera gramina, in suam perniciem vorare. *Voluptas vltro dissoluit & omne robur emollit.* Senec. epist. 93.

LXXVIII. IVNONIS ARGIVÆ ET DIANÆ ÆTOLICÆ LVCVS FERAS MANSVEFACIENS.

Religionis Christianæ vis & mansuetudo.

APVD Venetos duo olim luci celebres feruntur extitisse, Iunonis Argiuæ, & Dianæ Ætolicæ, in quibus feræ ita mansuescebant, vt cerui, lupis aggregarentur. Strab. lib. 5. p. 149.

APODOSIS.

Fabulosum quod affert Strabo: at, quod in Christiana religione cernitur, verissimum est, ea efferatos hominum mores, etiam humanis dapibus, & frustis esculentis infames cicurauit, & à belluina vita, ad Angelorum commercium traduxit. Vide Theodoret. θερ. θ. περὶ νόμων. Per hanc

Securum blandi leporem fouere molossi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus:
Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
Massylam cerui non timuere iubam.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER SECVNDVS.

DII GENTIVM.

I. Dii Crumenigeri.

Pecuniæ vis.

PHOENICES deos suos fingebant cum crumenis & marsupiis, quod nullum maius existimarent diuinitatis symbolum quam pecuniã: ex quo & Mercurij statua visebatur Constantinopoli, sacculum gestans. Georgius Codinus in parecbolis. τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσιν καὶ ἐμπολαῖον τὸν Ἑρμῆν· ὅθεν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἱστῶσι βαστάζον μάρσιπον. Ἀλλὰ καὶ οἱ Φοίνικες τοὺς θεοὺς αὐτοὺς πλάττουσιν ἐπιφέροντας βαλάντια, ὡς τοῦ χρυσοῦ συμβόλου ὄντος δυναστείας. *Codinus de Diis phœnicum.*

APODOSIS.

Pecuniæ obediunt omnia, quod venustissimo epigrammate Arbiter illustrauit:

Quisquis habet nummos secura nauiget aura, *Arbiter de vi pecuniæ.*
Fortunámque suo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen, ipsúmque licebit
Acrisium iubeat credere quod Danaen.

Carmina componat, declamet, concrepet omnes,
Et peragat causas, sitque Catone prior.
Iuris-Consultus paret, non paret, *habeto,*
Atque esto quicquid Seruius, & Labeo.
Multa loquor quid vis nummis præsentibus opta,
Eueniet, clausum possidet arca Iouem.

II. Dii Democriti poena et beneficium.

Iustitiæ diuinitas.

DEMOCRITVS duos tantum deos credidit, Pœnam & beneficium. Plin. lib.11. cap.xvij. Rectè in id argumentum cadit Pij IV. Symbolum, in quo lauri, & virgæ pinguntur hoc lemmate, *Pœna & præmium.*

Apodosis.

Nihil ad societatis humanæ conseruationem potentius, quàm punire improbos, & optimos quosque remunerari, quod præstat iustitia, dum æquitate humanam vitam moderatur, quod disertè canit, Orph. ὕμν. εἰς Δικ.

Orpheus de æquitate.

Ὦ θνητοῖσι δικαιοτάτη, πολύολβε, ποθεινή,
Ἣ καθαροῖς γνώμαις αἰεὶ τὰ δέοντα βραβεύεις.
Ἄθραυστος τὸ συνειδός. ἀεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
Ὅσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγὸν· ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ·
Πλάστιγξι βριαραῖσι παρεγκλίναντες ἀπλήστως.
Αἰεὶ γὰρ τὸ πλέον στυγέεις, ἰσότητι δὲ χαίρεις,
Ἐν σοὶ γὰρ σοφίης ἀρετῆς τέλος ἐσθλὸν ἱκάνει,
Πάντιμε, ὀλβιόμοιρε δικαιοσύνη, μεγαλαυχής.
O mortalibus iustissima, opulenta, desiderabilis
Quæ puris sententiis semper iura administras
In tegra conscientia. Quæ franges omnes
Quicumque tuum non subierunt iugum, sed illud

Trutinis violentis prætersiluerunt immoderate.
Semper enim quod nimiū est odisti, & æquitate gaudes.
Tibi sapientiæ & virtutis totus cumulus accessit,
Omni honore digna fortunata iustitia, gloriosa.

III. DEA SYRIA.

Pro omnibus vna.

LVCIANVS de Deâ Syriâ librum scripsit, in quo tradit se vidisse in Syria statuam in templo deæ multiformem, quæ quidem esset Iuno, haberet tamen aliquid Palladis, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ, & Dianæ, & Nemeseos, & Parcarū, quæ alterâ manu tenebat sceptrum, alterâ fusum, in capite radios ferebat, & ignem, & Ceston.

APODOSIS.

Dicetur de pulchritudine absolutissimâ, cui poterit etiam accōmodari illud Zeuxidis, qui suæ Helenæ non apposuit *faciebat*, quod alij consueuerant, sed ὁ Νέμεσις, quasi vellet dicere opus esse extra aleā. *Helena Zeuxidis.*

IV. DEORVM ANALECTA COLLIGENDA.

Parua non contemnenda.

ANALECTA Deorum etiam venerationi sunt. Vide Philost. in vita Apollo. lib. j. c. XIII.

APODOSIS.

HOC adagio ostendetur etiam minima quæque summorum virorum colligenda cum enim Damis ab inuido reprehenderetur, quod catellos imitatus qui cœnantibus dominis micas de mensa colligunt, ita ille minuta quæque Apollonij operi inscripsisset suo. ὑπολαβὼν ὁ Δάμις, εἰ δαῖτες ἔφη θεῶν εἰσι, καὶ σιτοῦνται θεοὶ πάντως που, καὶ θερά-

πονντες αὐτοῖς εἰσὶν, οἷς μέλει τοῦ μηδὲ τὰ πίπτοντα τῆς ἀμβροσίας ἀπόλλυσθαι. Rectè dicis (inquit Damis) verum hoc conuiuium Deorum est, & conuiuæ Dij quorum famulis maxima cura est, ne qua etiam minima ambrosiæ particula, si fortè ceciderit, pereat.

V. ADONIDIS TEMPLVM, LEONES MANSVEFACIT.

Literæ mansuetiores.

IN Elymæa regione Adonidis templum est, & in eo mansueti Leones: qui homines templum ingredientes, tanquam salutatos adulando excipiunt: Eos si ad cibum aduoces, tanquam inuitati ad conuiuium adsunt; & quicquid porrexeris, postquam acceperint, modestè & decenter abeunt. Ælia. l. xij. c. xxiij.

Ælianus de leonibus Adonidis.

APODOSIS.

Non templum Adonidis: sed sapientiæ, mores hominum duros, atque austeros mansuefacit, & omni feritate exuta ad cultus humani modestiam componit, Huius siquidem ope,

Vis sapientiæ.

Venti sternuntur, & vndæ:
Pigrior adstrictu torpuit Hebrus aquis.
Securum blandi leporem fouere molossi,
Vicinúmque lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum Tigride Damæ,
Maßylam cerui non timuere iubam.

VI. ÆSCVLAPII IMAGO.

Medicus.

ÆSCVLAPII simulachrum sedet in solio scipionem tenens, altera manu draconis caput

premit, cane ad pedes decumbente. Pausan. in Corinth. p.lxvj.

APODOSIS.

Typus est medici in Æsculapio: solium, & virga imperij in ægros: Draconis caput, vigilantiam: canis fidelem custodiam significat: Ex quo πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

fortissimus Vmbro. Virgilius

Vipereo generi, & grauiter spirantibus hydris

Spargere qui somnos, cantúque manúque solebat,

Mulcebátque iras, & morsus arte leuabat.

Quid enim aliud sunt febres & morbi quam serpentes, iræ, & morsus? qui à medicis sopiuntur, atque opprimuntur.

VII. AII VOX.

Est Deus in nobis agitante calescimus illo.

M. Cæditius de plebe nunciauit se in noua via vocem noctis silentio audiuisse, clariorem humana, quæ Magistratibus dici iuberet Gallos aduentare, id vt sit propter authoris humilitatem spretum, & paulò post Camillo expiandæ etiam vocis nocturnæ, quæ nuncia cladis ante bellum Gallicum audita, neglectáque esset, mentio illata, iussúmque est templum in noua via *Aio loquutio*, fieri. Liuius l.5. Cic.1. de diuin.

APODOSIS.

Quam sæpe diuina vox clamat, & monet, & se vel repugnantium sensibus ingerit: Sed tamen proh dolor repudiatur. Et vrbe capta Romani Aij vocem agnouerunt: Sic improbi postquam in vltimum

nus deinde operi non segniter admouenda, pars prudentiæ est docilitas, qua aliorum consilia lubenter audimus, mox prudentibus sententiis ponderata, si modo expediant, exequimur. Nihil enim aures prosunt sine manibus, quod Hercules apud Auianum rustico desidiosis precibus numen inuocanti præclare inculcat:

Perge laborantes stimulis agitare iuuencos,
Et manibus pigras disce iuuare rotas.
Tunc quoque congressus maioraque viribus ausus
Fac superos animis conciliare tuis.
Disce tamen pigris non flecti numina votis,
Præsentésque adhibe cum facis ipse Deos. *Auianus de desidiosis.*

Fabul. 32.

X. Apollinis Spondii ara.

Diuites improbi.

THEBIS supra Sophronisterem ara erat, Apollinis Spondij ex victimarum cineribus congesta. Pausan. in Bœoticis p.ccxc.

Apodosis.

Domus improborum diuitum ex miserorum sanguine, & cineribus excitatæ, qui quasi innocentes victimæ fortunis, & vita spoliantur, vt potentum libidini faciant satis. De his diuitibus Arnob. lib. ij. aduersus gentes. *Exercent auidum atque iniustissimum fœnus, & è miserorum sanguine supputandi se augent insania: millibus possessionum semper producunt fines, & quamuis prouincias totas rus faciant vnum, pro arbore vna, pro sulco forum litibus terunt: cum amicis fratribus inexpiabiles suscipiunt simultates.* *Arnob. de improbis diuitibus.*

XI. Amicitia.

PINGEBATVR iuuenis forma, detecto capite, tunicâ rudi induta, in cuius fimbria scriptum erat. *Mors, & vita.* In fronte *æstas & hyems.* habebátque latus apertum vsq; ad cor, & brachium inclinatum digito cor ostendens, ibi inscriptum erat, *Longè & propè.* Suberat & picturæ explicatio, quæ ita legitur.

Apodosis.

Forma iuuenilis, indicat amicitiam semper virentem. nudum caput, fidele obsequium. rude indumentum, tolerantiam laborum. Vita, & Mors. perpetuam amicitiam. Æstas, & hyems, prospera, & aduersa. Latus apertum, simplicitatem. indicium cordis, synceritatem amoris. longè, & propè, eiusdem in omni loco constantiam. Vide Lilium Gyral. syntag. 1. histori. deorum.

XII. Angerona.

Silentij religio.

INTER antiquissimas populi Rom. religiones sacellum colitur Angeronæ, cui sacrificatur ante diem duodecimum Calendarum Ianuariarum, quæ Diua præsul silentij ipsius, presso obsignatóque ore simulachrum habet. Solinus.

Addit Valerium Soranum neci datum ob meritum profanæ vocis, quod contra interdictum Romę nomen eloqui ausus fuisset, inde forte Angerona consecrata.

APODOSIS.

Angerona presso ore omnibus silentij religionem commendat. Curt. lib. 2. vbi agit de moribus Persarum. *Lingua grauius castigatur quam vllum probrum, nec magnam rem sustineri posse credunt ab eo cui tacere graue sit.*

Curtius de moribus Persarum in castigāda lingua.

XIII. MIDÆ ARA.

Inconstantia morum & animorum.

ARA Midæ ad Cælenas, ex ipso loco in quo absorptus est alter Curtius, modo lapidea est, modo aurea. Plutar. Parell. 5. In eodem genere est lapis pumici similis, quater quotidie colorem mutans. Plutarchus Iunior in Pactolo Γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ λίθος κισήρει παρόμοιος καὶ σπανίως εὑρίσκεται τετράκις γὰρ ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν χρόαν.

Lapis quater in die colorē mutans.

APODOSIS.

Repentinæ sunt animorum mutationes, & nunc aurei, nunc lapidei videntur. *Quod enim fretum, quem Euripum, tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, & quantos æstus habet ratio, non dicam comitiorum cum Tullio, sed animorum.*

XIV. BACCHI TEMPLVM.

Ardua virtutem profert via.

DIONYSIVS ille non temulentus, & helluo, qui à Poëtis describitur, sed sobrius, & bellator, cum Indiam magnis, & continuis præliis accisam subiugasset: pro illustrissimo gloriæ suæ monumento templum habuit, cuius magnificentissima substructio vt ex eo coniici potest, quod trecen-

tos, & sexaginta quinque gradus ex Sapphiro lapide purpureo contineret, Quibus apertè significabat se per totidem virtutum, egregiéque factorum non incruentum decus, ad illius gloriæ apicem conscendisse. S. Epiphanius lib. de xij. Gemmis c. v. τὸ τέμενος παρὰ Ἰνδοῖς φασὶν εἶναι τοῦ Διονύσου τξε. ἀναβαθμοὺς ἔχον ἐκ σαπφείρου λίθου, quod tamen multis & meritò incredibile videri asserit.

APODOSIS.

Tot gradus purpurei quibus altissimum honoris culmen virtus conscendit, generosarum mentium labores, sudorem, & sanguinem indicant, quibus immortalitatem meruere;

Hac proceres abiere piji.

XV. BACCHI RECTI ARA.

Vinum moderatum.

PHILOCHORVS scribit Amphyctionem regem Atheniensium, cum à Baccho didicisset vini temperandi rationem, primum diluisse, & idcirco qui sic mixtum biberũt, homines rectos ambulasse, cum antea curui ob meri potum incederent; ob tantum beneficium aram ὀρθοῦ Διονύσου, Recti Bacchi dedicasse in horarum delubro, & proximè Nymphis alteram extruxisse. Athen. lib. 2. p. lviij. c.

APODOSIS.

Vinum tempestiuè sumptum, lymphis dilutum, hominum generi salutare, idcirco inter horas & Nymphas rectus Bacchus ab Amphyctione collocatur. Contra verò immoderatum μαινόλης est, vt appellatur à D. Gregorio in odis: vel vt Aristophan. Ἀφροδίτης γάλα. *Aristophanes de vino.*

XVI. ARICINAE DIANAE ARA.

Malæ conſcientiæ metus continuus.

ARICINAE Dianæ nemus eſt iuxta Ariciam vrbem Italiæ, in quo olim Taurica ſacra ſunt vſurpata. perfuga ſacerdos conſtituebatur αὐτόχειρ τοῦ ἱερωμένου, qui priorem ſacerdotem ſua trucidauerat manu, ſtrictóque ſemper gladio paratus erat ad inſultus propulſandos. Strab. lib. 5. p. 166. n. 40.

APODOSIS.

Qui conſcientiæ terroribus exagitantur, nunquam mente conſiſtere poſſunt, ferientis gladium ſemper expectant, ipſi vmbram capitis ſui timent.

Quos diri conſcia facti
Mens habet attonitos, & ſurdo verbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum.

Iuuenal. Satyr. 13. *Iuuenalis de improbis.*

XVII. CVPIDO ÆGYRENSIS.

Amor fortunæ mancipium.

ÆGYRAE ſimulachrum fuit fortunæ cui iunctus erat volucer Cupido. Pauſan. in Achaicis.

APODOSIS.

In amore fortuna dominatur imò dementia, & ſummum corruptæ naturæ vitium, quod Antiſthenes, vt eſt apud Theodoretum oratione III. κακίαν ἐκάλει τῆς φύσεως, ἧς ἡττώμενοι οἱ κακοδαίμονες θεὸν τὴν νόσον καλοῦσι, morbum dementiæ intelligit. Bias quoque apud Laërtium νόσον ψυχῆς, ait eſſe τὸ ἀδυνάτων ἐρᾶν. *Amor vitiũ & morbus naturæ.*
Quod verò in eo affectu omnia incerta ſint & inſtar vitreæ fortunæ lubrica, quid mirum?

Hic habitat nullo constricta licentia nodo,
Et flecti faciles iræ, vinoque madentes
Excubiæ.
Iocundique metus, & non secura voluptas
Et lasciua volant leuibus periuria pennis,
Claud. de nupt. Honor.

XVIII. Cupido. κεραυνοφόρος.

Omnia vincit amor.

Alcibiades cum exercitui præesset, etiam id curauit vt pulcher esset. Itaque scutum ex auro, & ebore confectum ille habuit, & in eo pro insigni Cupidinem qui vlnis fulmen amplecteretur. Athen. lib. xij.

Apodosis.

Potentior Cupido ictu fulmineo. eius potentiam sic describit Oppian. *κυν. β.*

Eximia descriptio ex Oppiano.

Ὄμβριμ' ἔρως πόσος ἐσσὶ, πόση σέθεν ἄπλετος ἀλκή;
Πόσσα νοεῖς; πόσα κυδιάεις; πόσα δαῖμον ἀθύρεις;
Γαῖα πέλει σταθερὴ, βελέεσσι δὲ σοῖσι δονεῖται.
Ἄστατος ἔπλετο πόντος, ἀτὰρ σύ γε καὶ τὸν ἔπηξας.
Ἤλυθες εἰς αἰθῆρ'. οἶδεν δέ σε μακρὸς ὄλυμπος.
Δειμαίνει δέ σε πάντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε,
Γαίης ὑπαόσσ' ἔνερθε, καὶ ἔθνεα λυγρὰ καμόντων,
Οἳ Λήθης μὲν ἄφυσσαν ἀπὸ στόμα νηπαθὲς ὕδωρ,
Καὶ φύγον ἄλγεα πάντα, σὲ δ' εἰσέτι πεφρίκασι·
Σῷ δὲ μόνῳ καὶ τῆλε περᾷς ὅσον οὔποτε λεύσσει
Ἠέλιος φαέθων· σῷ δ' αὖ πυρὶ καὶ φάος εἴχει
Δειμαῖνον, καὶ Ζηνὸς ὁμῶς εἴκουσι κεραυνοὶ,
Τοίους ἄγελε δαῖμον ἔχεις πυρόεντας ὀϊστοὺς,
Πευκεδανοὺς, μαλεροὺς, φθισίφρονας, οἰστρήεντας,

Τηκεδόνα πνείοντας, ἀναλθέας, οἷσι καὶ αὐτοὺς
Θῆρας ἀνεπλήσας ἐπ' ἀζεύκτοισι πόθοισι.

Id eſt,

Dure amor quantus es ! quanta tua infinita potentia !
Quanta cogitas ! quantum dominaris ! quantum Diue ludis !
Terra firma eſt, tuis tamen telis commouetur.
Inquies eſt mare, ſed tu illud ſtabiliſti,
Veniſti in cælum, vidit te magnus Olympus,
Omnia te metuunt, & cælum latum ſupernè,
Et quacumque infra terram ſunt, triſtéſque cœtus mortuorum,
Qui Lethes hauſerunt ore obliuioſam aquam,
Et dolores fugerunt omnes, te etiam perhorreſcunt.
Tuo autem robore longe penetras, quantum nunquam
Sol lucidus aſpicit, tuis ignibus & lumen cedit
Pertimeſcens, & ſimul Iouis cedunt fulmina.
Tales habes crudelis Diue ignitas ſagittas
Acerbas, ardentes, prudentiæ corruptrices, furibundas.
Tabem ſpirantes, immedicabiles, quibus & ipſas
Perculiſti feras in non copulandis amoribus.

Congruunt cum Oppiano verſus illi antiqui, quos legere eſt inter Europæ antiquitates, vbi Cupido in Emblemate pro Ioue Tonante ornatus fulmen eiaculatur in mare, Neptuno interim poſito tridente, & nixo de genibus Amoris numen reuerente, hic enim canit, *Aliud Symbolũ ingenioſum.*

Sol calet igne meo, Neptunus flagrat in vndis,
Quamuis liber erat, feci ſeruire Tonantem.
Quamuis liber erat Martem ſine Marte ſubegi.

XIX. CVPIDO PORI ET PAVPERTATIS FILIVS.

Amor Dei necessarius.

PAVPERTAS cum sobolem desideraret, Poro copiæ Deo dormienti accubuit, atque ex eo grauida facta amorem peperit πάνπανδαπὸν. Plutarch. in Isid. & Osirid.

APODOSIS.

Quo fit vt amor dicatur πατρὸς μὲν ἀγαθοῦ, καὶ σοφοῦ, καὶ πᾶσιν αὐτάρκους, μητρὸς δὲ ἀμηχάνου καὶ ἀπόρου. patre bono & sapiente, & omnibus sufficiéte genitus, matre verò egente & inopi. an verò ex nostra inopia, & bonorum omnium affluétia, quæ in Deo est, ad ipsum redamandum, vel nolentes impellimur? An, si lubeat ad terrenos amores referre, ideo abundantiæ, & egestatis filius Cupido dicitur, quod amantes tanquam personæ de mimo, modo egeant, modo diuites fiant: modo cum suis fruuntur deliciis, se Reges & Cæsares putent: modo orbati, vel ipsa satietate languidi, sibi inanes videantur, qui prius erant opulentissimi.

XX. DIANA CYNDIAS.

Virgo intacta.

CYNDIADIS Dianæ simulachrum sub dio nunquam omnino niue, aut pluuia tangitur. Polyb. lib. 16. pag. 752. quanquam istas narrationes δυσπαραχετὼν, vt ait, διατιλεῖ.

APODOSIS.

Multa huiusmodi argumenta celebrantur in honorem sanctissimæ Virginis, cui nihil est ex cõmuni hominum macula contagionis instillatum.

Qualiter

Qualiter è spinis mollis rosa surgit acutis,
Nil quo lædat habens, matremque obscurat honore.

In eodem argumento est apud Pausaniam in Laconicis, *Ithomatæ Iouis,* signum in flagrante Sylua illæsum: Quæ Dæmonum ope ad firmandam deprauatæ gentis superstitionem contingere potuerunt.

XXI. DYNDIMENES SIMVLACHRVM.

Diuites contumaces.

DYNDIMENES simulachrum aureum faciem habuit (cum ebur deesset) ex fluuialis equi dentibus conflatam, Pausan. in Arcadicis.

APODOSIS.

Diuites huius sæculi quasi aurea simulachra, toti diuitiarum fulgore collucent: faciem tamen plerumque habent ex dentibus hyppopotami, hoc est duram, ferream, inclementem in pauperes, quos omni contumacia diuexant. Quod si omnes facultates plerumque ademerint, beneficij loco numerant quod miserrimam vitam relinquant, & obtrudunt lupi dictum ad gruem: de quo Phædrus lib. 1. Fabula 8.

Phedrus de lupo & grue.

Os deuoratum fauce cum hæreret lupi,
Magno dolore victus cepit singulos
Inlicere pretio, vt illud extraherent malum.
Tandem persuasa est iureiurando gruis,
Gulæque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam lupo.
Pro quo cum facto flagitaret præmium:
Ingrata es (inquit) *ore quæ nostro caput*
Incolume abstuleris, & mercedem postulas.

XXII. EPIDOTES LEONEM CALCANS.

Somnus omnium domitor.

Ἐπιδώτης, Somnus: Epidotes cognomento apud Corinthios visebatur Leonem sopiens, Pausanias in Corinth. pag. 53. ὕπνος κατακοιμίζων λέοντα.

APODOSIS.

Icon omnia somno domari indicat, vbi enim incubuit:

Tacet omne pecus, volucresque feraque
Et simulant fessos curuata cacumina somnos:
Nec trucibus fluuiis idem sonus occidit horror
Æquoris, & terris maria, acclinata quiescunt.

Statius.

XXIII. EROS, ET ANTEROS.

Amor cœlestis, & terrenus.

IN Maltho Gymnasio simulachra erant Erotis, & Anterotis, quorum ille palmam tenebat in manu, hic infringere, & surripere nitebatur. Pausan. Eliac. lib. posteriore, p. ccij.

APODOSIS.

Amor terrenus cœlestium rerum amorem opprimit, nec is Deo libero animo seruire potest; qui rerum creatarũ vinculis tenetur irretitus. Bene vtriusque discrimen explicat D. Chrysost. Homil. in illud Pauli, *vtinam tolerassetis.* Ille animi morbus est, (inquit) & opprobrium: Hic animæ lætitia & exultatio. Ille bellum in animantium inuehit cogitationem; hic bello pacem substituit. Ex illo vulgari non modo nihil emolumenti, sed ingens quoque rei familiaris sumptus inanis, vitæ pernicies, ædium denique à

D. Chrysost. de amore vtroque.

fundamentis subuersio. Ex honesto hoc, qui spectat animorum decorum; multæ opes bonorũ operum, magna virtutũ suppellex. Bonam corporis formam adamantes, & ad faciei splendorem inhiantes; Si turpes sunt, & inelegantis formæ, nihil ad mutandam deformitatem ex concupiscentia lucrantur: in hoc contra fit amore. Quisquis amat animam sanctam continuò talis erit, qualis est, quem amat, verè scilicet pulcher, ac formosus.

XXIV. EVPHEME MVSARVM NVTRIX.

Literarum honos.

EVPHEME Musarum nutrix fuisse fertur. Pausanias in Bœoticis pag. ccciij. *Εὐφήμη Μουσῶν τιθήνη.*

APODOSIS.

Eupheme gloriam significat, quo Ciceronis illud confirmatur: *honos alit artes, omnesque incenduntur ad studia, gloriâ:* Vndè illo literarum amore incensus Poëta:

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires,
Non venit è facili lecta corona iugo.

Verum istud gloriæ choragium vanissimum est, nisi & vtilitas ex literis percipiatur.

Olim quas vellent esse in tutela sua
Diui legerunt arbores. Quercus Ioui — *Phedrus de gloria cupiditate.*
Et myrtus Veneri placuit; Phœbo laurea:
Pinus Cibelæ: populus celsa Herculi.
Minerua admirans quare steriles sumerent,
Interrogauit. Caussam dixit Iuppiter:
Honore fructum ne videamur vendere:
At mehercule narrabit quod quis voluerit,

Oliua nobis propter fructus est gratior?
Tunc sic Deorum genitor, atque hominum sator:
O nata merito sapiens dicere omnibus.
Nisi vtile est quod facimus stulta est gloria. Phædrus lib. 3. lvj.

XXV. FABVLINVS.

Grammatici, & Poëtæ.

FABVLINVS Deus à Romanis colebatur, cùm pueri fari inciperent, quod os pueri tenerum figurare, & linguam expedire crederetur. Varro de liberis educandis.

APODOSIS.

Fabulini Dii sunt magistri Grammaticæ, qui primis rudimentis pueros imbuunt, *& offensantis linguæ fragmine balbutientes fingunt.* Horat.

Os tenerum pueri, balbumque Poëta figurat.

FAVOR.

Vitæ aulicæ conditio.

Fauor ab antiquis in Deorum numerum relatus est, & à Fortuna discriminatus, cuius venustissimam imaginem Apelles pinxit, quam Lilius Giraldus in suos commentarios retulit his versibus,

Lilius Giraldus de pictura fauoris.

Pictor Apellæa qui pingis ab arte Fauorem,
Vnde illi generis semina, nota parum?
Hic *genitum* Forma, Fortunæ, *hic dicis alumnum.*
Casu ille, ille animi dotibus esse satum.
Qui comes assiduus lateri? Assentatio. & ecquæ
Pone subit lentis passibus? Inuidia.
Ecqui circumstant? Opulentia, Fastus, Honores,
Leges, *& scelerum sæpe* Libido *parens.*

Cur facis aligerum? fortuna elatus ab aura
Aduolat alta, imò nesciuis esse gradu.
Quare oculis captum pingis? non nouit amicos
Improbus ex humili cum petit alta loco.
Quid rotulæ insistit? fortunam imitatur, & infert
Se socium instabiles qua tulit illa pedes.
Cur timet, atque extra sese ambitiosius effert?
Occæcare animos fata secunda solent.

XXVI. FORTVNA PLVTVM GESTAT.

Diuitiæ Fortunæ subiacent.

XENOPHON Atheniensis, & Callistonicus Thebanus. Fortunæ simulachrum finxerunt Plutum infantem gremio gestantis: Et ille quidem manus, & os, hic reliquas signi partes effert. Pausan. in Bœoticis p.ccxciv.

APODOSIS.

Fragile bonum opulentia quæ Fortunæ imperio subiacet, & in perpetuo penè fluxu est. Senec.lib.vj. de beneficiis. *Omnia ista quæ vos tumidos & supra humana elatos obliuisci cogunt nostræ fragilitatis: quæ ferreis claustris armati: quæ ex alieno sanguine rapta vestro defenditis: propter quæ classes cruentaturas maria deducitis: propter quæ quassatis vrbes, ignari quantum telorum in aduersos Fortuna comparet: propter quæ ruptis toties affinitatis, amicitiæ collegij fœderibus, inter contendentes duos terrarum orbis elisus est. Non sunt vestra: in depositi causa sunt, iam iamque ad alium dominum spectantia: aut hostis illum, aut hostilis animi successor inuadet.* **Præclara de lubrico fortunæ. ex Seneca.**

XXVII. FORTVNA PRINCIPVM AVREA, SED MVTATORIA.

Fortuna nusquam perpetua.

FORTVNÆ aureæ effigies in cubiculo Principum poni solebat, quæ iisdem morientibus in successorum manus transferebatur semper vaga, & raro diutius in eodem residens loco. Hoc ex Iulio Capitolino colligo, qui sic de Antonio Pio moriente scripsit. *Tertia die cum se grauari videret, M. Antonino rempub. & filiam præsentibus præfectis commendauit, fortunamque auream quæ in Principum cubiculo poni solebat transferri ad eum iussit.*

Capitolinus de Antonino moriente.

APODOSIS.

Fortuna principum aurea, sed tralatitia. Tacitus ann. 13. *Nihil rerum mortalium tam instabile, & fluxum est quam potentia non sua vi nixa.* Itaque *Fortunam citius reperias quam retineas*. Non tantum aurea est, sed *vitrea: cum splendet frangitur.* Idem: Quamobrem Seianus *Fortunam* Seruij Tullij quam domi superstitiose habitam libationibus & sacrificiis colebat, repente vidit sese auertentem. ἄγαλμα Τύχης ὃ ἐκεκτήκει Τύλλυ, εἶδεν ἀποστρεφόμενον. Dio. l. 58.

Præclara ex Tacito de fortuna lubrico.

Seianus Seruij Tullij fortunam coluit.

XXVIII. FORTVNA VISCATA.

Felicitas constans.

FORTVNA apud Populum Rom. nomine Viscatæ culta, quod nos emimus captet, vt nonnulli interpretantur, sed perperam. Sic enim nominata fuit quasi firma, constans, & visco, glutinóve illigata. Similis Atheniensium ἀπτερος νίκη, & Mars La-

conicus in vinculis, cuius meminit Pausanias in Laconicis.

APODOSIS.

Icon est constantis, & perpetuæ fœlicitatis: quam tamen non est in humanis imperiis reperire:

Τύχη καπηλεύουσα πάντα τὸν βίον *Fortuna cauponatur vita.*
Ἀσυγκέραστον τὴν φύσιν κεκτημένη.
Fortuna cauponatur totam vitam
Intemperans sortita ingenium.

Ανθ. βιβ. α.

XXIX. ΤΥΚΗ SEVERI.

Fortuna commutabilis.

FORTVNA aurea seruatur in Imperatorum cubiculis, quasi regni fatum. Hanc Seuerus moriens in duos filios ita diuidi iussit, vt alterius esset apud vtrumque, meminit Spartianus in Seuero. Fortunam deinde regiam quæ comitari principes, & in cubiculis poni solebat, geminare statuerat, vt sacratissimum simulachrum vtrique relinqueret filiorum: sed cum videret se perurgeri sub horam mortis dixisse fertur, vt alterius apud filios Imperatores in cubiculis poneretur.

APODOSIS.

Hæc igitur Fortuna erat Diaria, qualis vere est, in dies vel potius in horas mutabilis: οὐδὲν γὰρ ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων σπουδαζομένων ἔργων, καὶ πρᾶγμα οὐδέν, ἀλλὰ σκιά τις ἢ αὔρα, πρὶν ὑποστῆναι παρατρέχουσα, ἔρχεται δέ, καὶ πάλιν ἄπεισιν, ὥσπερ ἐν ταῖς παλιρροίαις. Philo Iud. Quod Deus sit immutab. pag. 248. *Philo de incōstantia fortunæ.* *Nihil est quod mortales tanto affectu desiderant, re ipsa nihil: Sed vmbra, aut*

aura, antequam subsistat prætercurrens. Accedit, & recedit Euripus, & æstibus maris similis.

XXX. FORTVNÆ OBSEQVENTIS PVLLVS SERVIVS TVLLIVS.

Fortunatus.

HIC prædicabat sibi consuetudinem intercedere cum Fortuna, quam per fenestram quandam in suum cubiculum ad se delabi dictitabat, idem in Capitolio Fortunam *Primigeniam, & obsequentem* dedicauit. Plutarch. in Fortuna Rom.

APODOSIS.

Rectè prouerbiali figurâ iactari poterit in vehementer Fortunatos, quibus adeò omnia succedunt ad votum, vt fortunæ in deliciis esse videantur. Sed

Fortunæ obsequiū periculosum.

Fortuna nimium quem fouet stultum facit.

& vt ait Epictetus, εὐτυχίας ὥσπερ μέθης ἄφρων ἐπὶ πλεῖον ἀπολαύσας ἀνοητερος γίνεται, felicitate non secus ac ebrietate quadam plus satis plenus imprudens, imprudentior efficitur.

XXXI. HERCVLES MVSAGETES.

Literarum Tutor.

FVIT apud veteres Hercules Μουσαγέτης ductor Musarum, in cuius templo Marcus Fuluius nobilior triennio postquam de Ætolis triumphauit, Musarum signa, quæ capta Ambracia Romam transtulerat, posuit. Liuius lib. xxxviij. & Eumenes Rhetor.

APO-

APODOSIS.

Latent Musæ in tutela bellicæ virtutis, & sub principum Virorum auspiciis florent iucundius.

Pierij tutela chori.

Pieridem Heroes, doctos & amate Poëtas,
Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma, carmina ni sint,
Ex humeris Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musæ, viuet: dum robora Tellus,
Dum cælum stellas, dum vehet amnis aquas.

XXXII. HERCVLIS ARA DIDYMÆA,

ὁ ἐν Διδύμοις βωμός.

Crudelitas.

DIDYMIS ciuitas est Milesiorum, Ara ab Hercule Thebano ex luto sanguinis affusi copia subacto erecta dicitur. Paus. in Eliacis p.clxj. l.1. ἀπὸ τῆς τεφρῶν τῆ αἵματος.

APODOSIS.

Rectè dicetur hæc parabola in hominē impurum ex flagitiorum ac cædium importunitate cōcretum. Theodorus Gadareus huic interpretationi calculum dedit, qui Tiberij mores improbos Icone cupiens exprimere, eum πηλὸν αἵματι πεφυραμένον, appellabat. *Theodorus Gadareus de crudeli.*

XXXIII. HERCVLIS CLAVA CANES FVGANS.

Virtus victrix calumniæ.

SACELLVM Herculis in foro Boario est, in quo argumenta conuiuij, Potitiorum, & maiestatis ipsius remanent. Nam diuinitus illo, neque canibus, neque muscis ingressus est. Etenim cum visceratione sacrificij litaret, Myagrum Deum dicitur imprecatus, clauam verò in aditu reliquisse,

cuius olfactu refugerent canes. Solinus initio Polyhistoris.

APODOSIS.

Virtus vel solo sui odore terret, & fugat calumniatores. *Audaci timor esse potes.*

XXXIV. HERCVLIS POMVM.

Dona leuia Magnos oblectant.

BOEOTIIS erat statum, & solenne Herculi sacrum, victima aries comparabatur, sed eos, qui ducebant, Asopus fluuius, qui cœlesti aqua mirum in modum creuerat, interclusit: inter sacrum, saxúmque, vt aiunt Bœotij, stabant, cum tali commento hostiam simularunt. Pomo, specie, & magnitudine excellenti, festucas supponunt, & hi pedes arietis, duas item ad latus festucas infixêre, vt cornua effingerent. Tùm solitis sacrorum verbis, Hercules, inquiunt, Promache mactus hoc Pomo Ariete esto. Iulius Pollux.

APODOSIS.

Parua munera, & ludicra, Magnos etiam aliquando viros delectant:

Vaga cingitur astris
Luna & in Oceanum riui fluxere minores.

XXXV. ISIS MAMMOSA.

Dei beneficentia.

INTER Isidis effigies, ea non est ignobilis, quæ apud Macrobium opinor tota ex vberibus conferta pingitur, quo antiqui terræ omnium parentis, & nutricis fœcunditatem adumbrare solebant.

APODOSIS.

Totus vber Deus est, adeò se miserorum casibus impendit, & rebus omnibus alimenta necessaria largitur. Apul. Met. lib. xj. *Dulcem matris affectionem miserorum casibus tribuit, nec dies, nec quies vlla ac ne momentum quidem tenue eius transcurrit beneficiis otiosum.* *Apul. de Dei beneficentia.*

XXXVI. IOVES SPARTANI ADORATI.

Potentiorum cultus.

Apvd Lacedæmonios rex erat sacerdos Iouis cœlestis, & Iouis Lacedæmonij.

APODOSIS.

Plures nunc seruiunt Ioui Lacedæmonio, quam cœlesti. Si Deus enim læsus fuerit, pro nihilo habent, & illud Tiberij vsurpant, *Dei iniurias Deo curæ.* At verò si Potentiorum aliquis cuius se Imperio manciparint, offendatur, non ferunt, minantur, feriunt, exterminant. Ab iis sciscitandum, *Tiberij dictũ callidum.*

De Ioue quid sentis? est ne vt præponere cures
Hunc cuiquam? vis Staio? *Persius sat. 2.*

XXXVII. IVNO MONETA.

Iustitia.

Bellvm aduersus Pyrrhum gerebat Populus Romanus magna æris inopia, Iunonem consulunt quid opus sit facto, iubet eos armis iustitiæ pugnare, hoc pacto pecuniam nunquam defuturam, parent iussi, Iustitia, & fide certant cum hostibus, & his armis superant. Ex quo institutum vt Iuno Moneta appellaretur, & in eius templo numi

Suidas de Moneta Romanorum. cuderentur. Suidas in voce, Μονῆτα. τὸ νόμισμα ἐν ἱερῷ αὐτῆς ὥρισθαι χαράττεσθαι.

A P O D O S I S.

Armis Iustitiæ nihil omnino potentius.

Δίκης λόγχῃσι μάχου, καὶ πάντα δαμάσσεις.

Plato de Iustitia. Nec sine causa Plato Iustitiam appellat ἕρμα πόλεων.

XXXVIII. IVNONIS ARA CINERICIA.

Impietas.

Pausanias de Iunonis. IVNONIS Olympiæ ara erat Cinericia, βωμὸς πεποιημένος τέφρας. Pausan. in Eliacis lib. I. p. clxij. initio.

A P O D O S I S.

Absurdum cœlesti Iunoni sacrificare in cinere? absurdius Deo viuo, corde immundo, & humanarum rerum puluere, & sordibus oppleto facere. quid sunt enim aliud rerum humanarum curæ?

Πάντα γέλως, καὶ πάντα κόνις, καὶ πάντα τὸ μηδέν.

XXXIX. IVPITER ARIETINVS.

Impietas.

THEBANI cum alias arietibus abstinerent, vnum tamen quotannnis mactabant, cuius pellem simulachro Iouis induebant. Herod. lib. II.

A P O D O S I S.

Cœca hominum amentia deos fingit artatque vt lubet. Immundi Caprum faciunt: homicidæ, leonem: voluptuarij suem. Hinc ampla vitiorum seges, cum vitia ipsa pro numinibus habentur. Xenophanes Colophonius, Εἰ χεῖρας εἶχον βόες, ἢ λέοντες, ἢ

Xenophanes apud Theodoretum.

γράψαι χείρεσσι καὶ ἔργα τελεῖν ἅπερ ἄνδρες, ἵπποι μὲν θ' ἵπποισι, βόες δέ τε βουσὶν ὁμοίας καὶ θεῶν ἰδέας ἔγραφον. Si manus haberent boues, aut leones, aut pingere fingeréve sicut & ipsi homines scirent; Equi quidem equis, Boues bubus similes Deorum effigies facerent.

XL. Bacchi moderator pluuius Iupiter.

Vinum aqua diluendum.

PHILONIDES medicus lib. de coronis, & vnguentis auctor est, translata è mari rubro vite in Græciam à Baccho, multísque intemperanti voluptate delinitis, & merum bibentibus, cum alij furiis acti insanirent, alij crapula obruti iacerent, quibusdam ad littus maris potantibus, ingruente pluuia conuiuium dissolutum, ac poculum, in quo parum vini relictum fuerat, aqua repletum esse. Deinde cum factum rursus esset sudum, ac serenum cœlum, conuiuas in eundem locum reuersos, vinum dilutum gustantes mitem atque minimè molestam voluptatem sensisse. Ex eo Græci allato inter cenandum Temeto exclamant, *Bonum Deum*, Bacchum scilicet inuocantes. Post cœnam verò cum temperatum poculum ministraretur; *Iouem Seruatorem* exclamant pluuiæ largitorem, & moderatorem potus. Athen. l. xv. p. MCLXXV. A.

Apodosis.

Vinum aqua diluendum cœlestis aqua docuit, ad id facit venustum epigr. Meleagri anth. 1. εἰς οἶνον. *Meleager de vino aqua diluto.*

Αἱ νύμφαι τὸν Βάκχον ὅτ' ἐκ πυρὸς ἥλατο ὁ κοῦρος,
Νίψαν, ὑπὸ τέφρης ἄρτι κυλιόμενον.

& firmat, vt infima quæque non contemnat. οὐδὲν γὰρ ἀπερινόητον, οὐδ' ἠμελημένον παρὰ τῷ θεῷ, πάντα σκοπεύει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμός. Nihil improuiſum, nihil neglectum apud Deum. Omnia perſpicit ipſius oculus non dormiens. Exſtat in Traiani nummo fœmina, ſtatura erecta, ſtola amicta, ſceptrũ vna manu tenens, ad alteram globum, ad eius pedes deuolutum oſtendens, qua prouidentiæ regimen ſignificatur. Simile eſt quod Eduardus ſextus rex Angliæ pinxit in ſymbolo. Erat globus cœleſtis catena vinctus, quæ pendet ex manu cœleſti cum ſymbolo, *Nihil ſine Deo.* Octau. de Strada.

Traiani nummus.

Eduardi VI. Symbolum.

XLIII. IVPPITER CRETENSIS, ὁ ἐν Κρήτῃ Ζεύς.

Iudex Surdus.

IN Creta Iouis erat ſimulachrum ſine auribus. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Hoc videlicet ſignificabant, rerum omnium potentem nullius dicto audire: τῷ γὰρ ἄρχοντι καὶ κυρίῳ πάντων οὐδενὸς ἀκούειν προσήκει. Rectè cadet in principem ſurdum, aut iudicem querelas non audientem? quod magnum per ſe crimen eſt. nam, vt ait vir pius æquè ac doctus Petrus Bleſenſis, *Qui dat diuitias terræ, ab eis aurum non poſtulat, vel argentum, ſed vt audiant cauſam populi, & arguant pro manſuetis terræ.*

Petrus Bleſenſis.

XLIV. IVPITER MVSCARVM ABACTOR.

Ζεὺς ἀπόμυιος.

Improborum vindex.

FERVNT Herculem Ioui porricientem ἀπομυίῳ Ζηνὶ victimam immolaſſe, & cum perlitatum

effet muſcas omnes trans Alpheum euolaſſe. Pauſ. in Eliacis lib. j. p. clxj.

Apodosis.

Muſcæ, improbi, abactor muſcarum, vir grauis qui ſua auctoritate compeſcat improbos, & calumniarum vellicationibus probis inſultantes, ἡ διαβολὴ ξίφους τομωτέρα, πυρὸς καυστικωτέρα, καὶ τῶν Σειρήνων πειθὼ εὐπειθεστέρα, vt ait Achilles lib. 6. de amoribus Clitophontis quamobrem eget forti propugnatore, in cuius vmbra Hercules ipſi conquieſcere poſſint.

Achilles VI. de amoribus Clitophōtis calumniam vt depingit.

XLV. Ivpiter pingens Centavros in Nvbibvs.

Princeps in nugis occupatus.

Imago eſt ampliſſimorum hominum qui ſe nugis occupari patiūtur: & cum ad maxima quæque nati ſint, reculis humanis, & inanibus ludis capiuntur: quid aliud ſunt iſta quam vt ait, D. Chryſ. παίδων ἀθύρματα. Verba autem Apollonij Damidem interrogantis, ita ſe habent, ζωγράφος οὖν ὁ Θεὸς ὦ Δάμι καταλιπὼν τὸ πτηνὸν ἅρμα, ἐφ᾽ οὗ πορεύεται, διακοσμῶν τὰ θεῖά τε, καὶ ἀνθρώπινα, κάθηται τότε, ὡς ὁ ἀθύρων τε καὶ γράφων ταῦτα, ὥσπερ οἱ παῖδες ἐν ψάμμῳ. Ph. in vita Apoll. l. II. c. x. Hoc præſtitiſſe videtur Domitianus cum abiectis Imperij curis certas ſibi quotidie horas deſtinauit, ad capiendas muſcas, quas ſtylo ferreo nauiter configebat.

XLVI. IVPITER PHIDIAE, ET IVPITER HOMERICVS.

Vrbes magis viris illustrantur, quàm viri Vrbibus.

APOLLONIVS apud Philostr. lib. iv. c. 11. vrbes pulchras cum Iouis simulachro à Phidia elaborato comparat, homines cum Homerico Ioue.

APODOSIS.

Significat viros illustres præcipua vrbium ornamenta, non autem manufacta, quibus finem allatura est ætas. Explicat idem Apollonius, vbi de Ioue Phidiæ ait: καθῆσθαι γὰρ αὐτὸ οὕτως ὡς τῷ δημιουργῷ ἔδοξε· τοὺς δὲ ἄνδρας ἐπὶ πάντα ἥκοντας, μηδὲν ἀπεοικέναι τοῦ Ὁμηρείου Διός, ὃς ἐν πολλαῖς ἰδέαις Ὁμήρῳ πεποίηται, θαυμασιώτερον ξυγκειμένους τοῦ ἐλεφαντίνου· τὸν μὲν γὰρ ἐν γῇ φαίνεσθαι, τὸν δὲ ἐς πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ ἐννοεῖσθαι. Siquidem Phidiæ Iouem sedere eo pacto quo artifici placuit; Homines autem omnia lustrantes haud quaquam dissimiles esse Homerici Iouis, qui ab Homero variis formis expressus est, longè admirabilius quàm si ex ebore constaret: Hic enim in terra duntaxat vt videtur, alius in cœlo intelligitur.

XLVII. ΖΕΥΣ ΦΥΛΑΞ.

Auxilium diuinum.

IOVI custodi Domitianus templum ingens, séq; in sinu Dei sacrauit, quod ipsum in seditione Vitelliana à furore hostium conseruasset. Sueton. in Domitiano.

APODOSIS.

Omnes quotquot sunt mortales, sed maximè reges, in sinu Dei parentis iacent, cuius prouidentia

seruantur, Ecphantes de regno, ἐν δὲ τᾷ γᾷ καὶ πα-ρ' ἁμῖν ἀριστοφυέστατον, ἄνθρωπος. θειότερος δὲ ὁ βασιλεύς, ἐν τᾷ κοινᾷ φύσει πλεονεκτῶν τῷ κρείσσονι, τὸ μὲν σκᾶνος τοῖς λοιποῖς ὅμοιος, οἷα γεγονὼς ἐκ τᾶς αὐτᾶς ὕλας· ὑπὸ τεχνίτα δ' εἰργασμένος λώστω, ὃς ἐτεχνίτευσεν αὐτὸν ἀρχετύπῳ χρώμενος ἑαυτῷ. In terra optimum sane ingenium præ cæteris animantibus, homini datum est. Diuinior autem inter homines rex est, vt qui multum supra cõmunem naturam emineat. Corpore reliquis non dissimilis, vtpotè natus ex eadem materia: sed ab optimo artifice factus, qui *fabricauit ipsum Archetypo ex sese sumpto.* Idcirco peculiari cura reges quasi patres populi protegit.

Ecphãtus dictũ præclarũ de rege.

XLVIII. IVSTITIÆ NVMMVS.

IN antiquo nummo cernitur Iustitiæ effigies, amictu quidem toto in exporrectã retro dextram appenso, claua supra leonis caput postremis pedibus residentis iniecta. ex antiquo num.

APODOSIS.

Feroces domat Iustitia.

Αἰεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
ὅσοι μὴ τὸν σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγόν.

Semper frangis enim omnes
Quicumque tuum non subierunt iugum.

Orpheus in hymno Iustitiæ.

XLIX. LAMIÆ OCVLI.

Peccata aliena curiosè obseruare; sua negligere.

LAMIA, quod aiunt, cum foras iret fictitios oculos habebat, quibus omnia curiosissime lustra-

ret, eosdem domum rediens appendebat ad fores, vel in vasculo reponebat. Plutarch. de curiositate. τὴν Λαμίαν λέγουσιν οἴκοι μὲν ἄδειν τυφλὴν, ἐν ἀγγείῳ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσαν ἀποκειμένους· ἔξω δὲ προϊοῦσαν ἐπιτίθεσθαι καὶ βλέπειν.

A P O D O S I S.

Est illud hominum ingenium, vt alienos errores quanta possint curiositate odorentur, domi nullos oculos habeant, & in propriis peccatis omnino cæcutiant.

Aspice quid portet mantica posterior.

Lucianus verarum histori. lib. I. vbi agit de orbe lunari, & hominibus eum incolentibus. τοὺς ὀφθαλμοὺς, inquit, περιαιρετοὺς ἔχουσι, καὶ ὁ βουλόμενος ἐξελὼν τοὺς αὐτοῦ φυλάσσει. Oculos habent præter communem modum portatiles, & quisquis vult ablatos seruat.

L. LATONA DELIACA.

Spes frustrata.

PARMENICVS Metapontinus (vt scribit Senius lib. 5. Deliadis) primarius tum genere, tum opibus, cùm in antrum Trophonij descendisset, reuersus postea nunquam ridere potuit. Ea de re sciscitanti oraculum, sic Pythia respondit,

Εἴρῃ μ' ἀμφὶ γέλωτος ἀμείλιχε μειλιχίοιο,
Δώσει σοι μήτηρ οἴκοι, τὴν ἔξοχα τίε.

Sperans igitur post reditum se risurum, cum id non contigisset, deceptum se ab oraculo putans, fortè Delon appulit, vbi quicquid visebatur in insula, cum admiraretur; Latonæ fanum ingressus, & matris Apollinis insignem statuam spectaturum se con-

fidens, ligneam & deformem conspicatus, præter opinionem, in risum effusus est. Athen. lib. xiv. p. MCXIV. A. B.

A P O D O S I S.

Apes frustrata, vbi expectabatur aliquid ingens, at exiguum, contemptúmque præter opinionem accidit, vt cum mus, aut felis pro leone ostenditur.

Phædrus. *Mons parturibat gemitus immanes ciens,*
Eratque in terris maxima expectatio,
Quod ille pareret: At ille murem peperit.

LI. LYCI DAEMONIS CLIENTES.

Calumniatores.

ATHENIS in foro vbi agebantur caussæ Lycus quidam Genius sculptus stabat lupina specie. Apud hanc statuam Sycophantæ pecunia corrupti versari consueuerant, velut apud Deum quempiam sui quæstus præsidem, eique in dies singulos triobolus secabatur. Zenobius cent. v. Prouerb. 2.

Λύκος ὁ ἥρως πρὸς τοῖς ἐν Ἀθηναίοις δικαστηρίοις ἵδρυτο τοῦ θηρίου τὴν μορφὴν ἔχων· ἔνθα οἱ δωροδοκοῦντες, καὶ συκοφάνται κατὰ δέκα γινόμενοι συνεστρέφοντο.

A P O D O S I S.

Merito in Lyci Dæmonis clientela sunt calumniatores, fœdissimum genus hominum, lupi infesta rabie in integerrimorum virorum famam semper armatum. *Hoc Præside gaudent.*

LII. MERCVRIVS VIALIS.

Mutuum auxilium.

CONSVETVM fuit antiquis Mercurio, quem viarum præsidem credebant, lapides sacros in aceruum coniicere: tum vt Deo ὁδηγῷ honorem haberent, tum vt iis qui idem tererent iter, commonstrarent viam. Hoc Prouerb. xxvj. indicatur his verbis: *Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij: Ita qui tribuit insipienti honorem.* Hebræi commentarij hunc aceruum lapidum vocant *Marcolis*, vbi Elias Thesbites ait, *Marcolis nomen est idoli cui talis erat cultus. Alij dicunt nomen esse Dei cuiusdam, quem Romæ colebant, qui alio nomine Mercurius vocatur: qua de re cum sciscitatus fuerim, responderunt nequaquam talem Mercurij cultum fuisse.* Existimabat quippe vir candidi ingenij, Mercurij statuam lapidibus ab eius cultoribus impeti: sed hoc de aggesto lapidum cumulo in Mercurij Vialis honore intelligendum, quod declarat Hesychius his verbis in voce Ἑρμαῖος. λόφος τοὺς σωροὺς, τῶν λίθων Ἑρμαῖς τοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς γινομένους, εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἐνόδιος γάρ. Vnde rectè Petauius noster vir politissimi iudicij ad Themistij orațion. 23. pro ἐρωδιὸν Ἑρμῆν, legit τὸν ἐνόδιον. Ex iis lapidibus aggestis tumuli in altum plerumque culmen erigebantur, vnde Liuius l. 26. *Mercurius Teutates tumulus in Hispania.* Hunc Teutatem Galli sub nomine Mercurij coluerunt:

Marcolis quid apud Hebraos.

Et quibus immitis placatur sanguine diro
Teutates. Lucanus.

APODOSIS.

Lapides ab vnoquoque prætereunte in aceruum Mercurii coniecti ad viam demonstrandam, significant in societatis humanæ mutuum adiumentum suum quemque symbolum afferre oportere: eamq; artium inuentarum noua subinde accessione locupletari.

LII. METHE PAVSIÆ.

Ebrietas comes impudicitiæ.

Μέθη ἐξ ὑαλίνης φιάλης πίνουσα. PAVSIAS pictor celeberrimus in tholo Æsculapij Cupidinem pinxit Citharœdú, & Methen, seu ebrietatem, quæ ex vitrea phialá bibebat, ita vt per eius perspicuitatem muliebre os ostenderet. Pausan. in Corinth. p.lxix.

APODOSIS.

Ebrietas sæpe impuri amoris comes, οἶνος γὰρ Ἀφροδίτης γάλα, vinum enim lac veneris dicitur, cuius, vt ait Clemens Alexand. Pædag. lib. II. cap. I. ἀναθυμίασις θολωδεστέρα οὖσα ἐπισκοτεῖ τῇ ψυχῇ: *Vapor turbulentus mentem obnubilat, & plerumque cæcitate confundit.* Prouerb. xx. *Luxuriosa res vinum, & tumultuosa ebrietas: omnis qui cum his miscetur non erit sapiens.* Hieron. in c. v. ad Galatas, *Semper ebrietati iuncta luxuria est.*

LIV. MINERVA ANEMOTIS.

Auxilium ab alto.

FVIT apud Messenios Anemotidis Mineruæ signum, quod Diomedes ob sedatam ventorum rabiem qui intempestiuis flatibus regionem vastabant, consecrauit. Pausan. in Messen.

Apodosis.

Rectè παρμικῷ schemate dicetur in egregiam fœminam quæ tempestates aliquas malorum sedarit, & turbulentis calamitatibus auram lucis salutarem attulerit. Talis beata Virgo extitit, quæ cum antea fœdi miseriarum turbines totam pœne terram lacerassent, prima serenitatem mundo attulit, & aduersis ventorum flatibus dissipatis, Zephyrorum lenitatem Christi auspiciis emisit in terras: vnde rectè appellari potest *Miseris sidus implorabile nautis.* *Beata Virgo.*

LV. Minerva Phidiae.

Homo ad Dei imaginem creatus.

PHIDIAS ille præstanti vir ingenio, cum simulachrum Mineruæ, velut omnium operum caput in ipsa Atheniensium arce singulari industria à se expolitum collocaret, in Deæ clypeo suam impressit imaginem, tanto artificio, vt nemo delere posset, aut diuellere, qui totam statuam non imminueret. Arist. in veteri codice περὶ τῶν θαυμασίων.

Apodosis.

Deus rerum omnium creator, & opifex non cœlo, aut terris, non equis, aut vlli animantium, sed homini, vt omnium operum capiti & ornamento, suam impressit imaginem: ita penitus inhærentem, vt nemo possit delere qui sibi vim non afferat, & funditus perniciem moliatur. Theodotus in Epitome, ὁ πιςὸς ἐπιγραφὴν μὲν ἔχει διὰ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, τοῦ θεοῦ δὲ τὸ πνεῦμα ὡς εἰκόνα.

LVI. MINERVA SAITANA; Ἡ ἐν Σάϊ Ἀθηνᾶ.

Sapientia Cœlestis.

SAI Mineruæ, ſiue Iſidis fanum erat, in quo hæc inſcriptio: ΕΓΩ ΕΙΜΙ ΠΑΝ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ, ΚΑΙ ΟΝ, ΚΑΙ ΕΣΟΜΕΝΟΝ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΜΟΝ ΠΕΠΛΟΝ ΟΥΔΕΙΣ ΤΩΝ ΘΝΗΤΩΝ ΑΠΕΚΑΛΥΨΕΝ. Plut. in Iſid. & Oſirid. *Ego ſum omne quod fuit: eſt, & erit & meum peplum adhuc nullus mortalium euoluit:* addit ſupra Plutarchum Proclus: Ὃν ἐγὼ τέκον καρπὸν Ἥλιος ἐγένετο. Quem peperi fructum Sol eſt.

APODOSIS.

Cadunt omnia in Deum, quem σοφίαν κοσμοτεχνῖτιδα Syneſ. nominat: pars tamen vltima de qualibet obſcura ſcientia dici poteſt: vt de theologia, cuius nullus adhuc velum plenè retexerit: tanta eſt in rerum diuinarum cognitione difficultas. Saïtanæ porrò Mineruæ meminit Plato. Σαΐς μεγίστη πόλις ἐν τῷ Αἰγύπτῳ, οἷ τῆς πόλεως θεὸς ἀρχηγός ἐστιν. Αἰγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα Νηΐθ. ἑλληνιστὶ δὲ, ὡς ἐκείνων λόγος, Ἀθηνᾶ. de Rep.

LVII. MOMVS.

CRITICI, CENSORES.

PRODVCTA eſt Venus in deorum concilium omnibus Veneribus affluens, etiam comptis, & tortis cincinnis, madentibúſque comarum fimbriis, & omni mundo muliebri ornata. Placuit cœleſtibus diuina ſpecies, & omnium oculos inflexit admiratione ſuſpenſus. Aderat tum Momus Deus amentiſſimæ dicacitatis: rogatus quid de Venere ſentiret,

ſentiret, Sandalium, inquit, habet nimis ſtridulum, & argutum. Vide Budæi Philologum.

APODOSIS.

Critici ſæpè, & correctores opera cedro digna, quæ omnes admirantur, ſoli reprehendunt, & cum eloquentiæ decora exilis pectoris anguſtiis capere non poſſint, minutias quaſdam, vt calceoli ſtrepitum exagitant, voces nonnullas vellicantes. Itaque rectè ab Antiphane vocantur: εὐφώνων λαθροδάκναι Κόρεις, Eloquentium clandeſtinè mordentes cimices.

LVIII. MOMI TAVRVS.

Potentia moderata.

MOMVS vt reprehenſionis aculeos in omnes deos mordacius exerebat, Tauri artificem Deum carpebàt, quod cornua non ſuffixiſſet oculis: quo illorum vis immoderata his veluti ducibus regeretur. Lucianus in Nigrino.

APODOSIS.

Ex eo oculus vigil Tauri cornu inſidens, ſymbolum erit ferocis potentiæ rationis beneficio reſtrictæ, ne quocumque tempeſtas rapuerit, erumpat: Alioqui ſumma potentia lumine prudentiæ, & moderationis deſtituta, in quas pernicies non eſt eruptura?

--Nec qua iubet alta poteſtas
Ire, ſed armatas multum ſibi demere vires. Papinius.

LIX. MORPHO, Η ΜΟΡΦΩ.

Coniugalis amoris firmitas.

COGNOMEN est Veneris apud Lacedæm. cuius effigies vincta erat compedibus. Pauſ. in Lacon.

APODOSIS.

Idem interpretatur de firmitate, & conſtantia amoris coniugalis. Alij cenſent hoc vinculo notatas fuiſſe Laconum vxores περιδρόμους vagas, & ſequu- tuleias, quibus opus eſſet compedibus. Plutarchus refert apud ſuos Bœotios concremari pro foribus axem vehiculi quo ſponſa in domum viri deuecta eſt: quo ſymbolo oſtendunt, liminis cuſtodiam religiosè commendari mulieribus. Καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν ἐν Βοιωτίᾳ καίουσι πρὸ τῆς θύρας τὸν ἄξονα τῆς ἁμάξης, ἐμφαίνοντες, δεῖν τὴν νύμφην ἐμβαίνειν ὡς ἀνῃρημένου τοῦ ἀπάξοντος. Roman. quæſt. 29.

Bœotiorũ ritus.

LX. LEX.

Mors.

MVLIER dentes habens nihilo feris placidiores, & aduncos manuum vngues: ὀδόντας ἔχουσα οὐδὲν ἡμερωτέρους θηρός, καὶ οἱ κατὰ τῶν χειρῶν εἰσιν ἐπικαμπεῖς οἱ ὄνυχες. Pauſan. in Eliac. lib. priore.

APODOSIS.

Mortis rapacitas ea ſignificabatur Icone, quæ in vniuerſum genus hominum vngues exerit, nec ſe quiſquam ab eius legibus vindicare poteſt:

Eripere vitam nemo non homini poteſt;
At nemo mortem. Seneca in Theb.

LXI. MVLIER FORMOSA, ALTERAM FOEDAM TRAHENS.

Iuſtitia.

FORMOSA mulier (apud Pauſan. in Eliacis, l. 1.) alteram fœdá facie, obtorto collo, trahens ſiniſtra, dextera fuſte cædens, Iuſtitiam ſignificat, quæ iniuriam malè multat.

APODOSIS.

Videtur pictor reſpexiſſe illud Orphei in hymno Iuſtitiæ. *Orpheus de Iuſtitia.*

Κλῦθι θεὰ κακίην θνητῶν θραύουσα δικαίως.

Audi dea malitiam mortalium frangens iuſtè.

LXII. MISERICORDIAE ARA INTER GLADIATORVM SPECTACVLA.

Simulatio virtutis.

ATHENIENSES, vt vrbanis moribus compoſiti, & ad omnem lenitatem propenſi, Miſericordiæ aram in ſua ciuitate collocarunt: Mox vitiis cæterarum gentium deprauati, gladiatorios ludos, hoc eſt fœdiſſimam mortalium lanienam, quæ tot millibus capitum ſingulis annis Europæ ſtetit, in ſuam vrbem introduxerunt. At verò, antequam huius crudelitatis vſum admitterent, fertur Demonax dixiſſe, Quæſo Athenienſes, ſi gladiatores Athenas inducere decreuiſtis, ſaltem aram Miſericordiæ diruite. Plutarch.

APODOSIS.

Eo ſunt ingenio prædití mortales, vt inter fœdiſſimas libidines, Lucretíarum imagines, inter in-

ſanos conuiuiorum furores, exempla ſobriorum ſine vllo vſu vaniſſime oſtentent, πολλοὶ μὲν ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι. Plato.

LXIII. Musarum ara et somni.

Somnus vtilis ſtudioſis.

Troezeni (oppidum eſt Peloponneſi) cella fuit Muſarum, quas Ardalus Vulcani filius fecerat. Nec longè ara, in quà Muſis ſimul, & ſomno ſacra faciebant. Muſis deorum omnium amicum Somnum arbitrati. Pauſ. in Corinth.

Apodosis.

Modico ſomno ſtudioſis opus eſt, vt defeſſum continua agitatione animum nouis viribus recreent. Orpheus.

Orpheus de ſomno.

Λυσιμέριμνε κόπων ἡδεῖαν ἔχων ἀνάπαυσιν,
Καὶ πάσης λύπης ἱερὸν παραμύθιον ἔρδων. Seneca in Hercule furente.

Túque ô domitor ſomne malorum,
Requies animi, pars humanæ
Melior vitæ.

Atque inde mos fluxit, vt cubitum diſcedentes Mercurio libarent, victimarumque linguas immolarent. Vide Apollon. Schol. in hunc locum.

Aliud ſymbolū.

--Τέως ἐπεί τε γλώσσῃσι χέοντο
Αἰθομένῃς, ὕπνον δὲ διὰ κνέφας ἐμνώοντο.

LXIV. Nemesis Marathonia, Ἡ ἐν Μαραθῶνι Νέμεσις.

Superbia punita.

Non longè à Marathone, vbi Perſæ ab Athenienſibus inſigni clade deleti ſunt, templum

erat,& signum Ramnusiæ deæ,quod Phidias ex ipsis marmoribus fecerat,quæ Persæ Atheniensiũ copias fastidiẽtes aduexerant,vt sibi trophæa statuerent, ἐς ἐπαίνου ποίησιν. Pauſ.in Atticis p.xxxij. initio. Nemesis porro simulachrum coronã habebat,ceruis & victoriolis insignitam:lęua κλάδον μελίας, fraxini ramum: dextra phialam tenens. vide Ammian. Marcell. lib. xiv. sub finem, edit.Lug. p.xxxv.

APODOSIS.

Persæ Thrasones sunt,& superbi,qui præter metum & expectationem celeri turbine feriuntur: Nemesis signum, vltionis diuinæ monumentum: Athenienses victores populos significant; Corona, Nemesis potentiam: Cerui, velocitatem in vlciscendo: victoriolæ,fortitudinem:fraxinus,celsitatem:phialã, effusionem sanguinis. De hac autem Nemesi extat Ausonij epigramma quod è Græco Anthologiæ transtulit: *Ausonius de Nemesi.*

Me lapidem quondam Persæ aduexere, trophæum
Vt fierem bello, nunc ego sum Nemesis
At sicut Græcis Victoribus asto trophæum,
Punio sic Persas vaniloquos Nemesis.
Αμφοτέροις δ' ἕστηκα, καὶ Ελλήνεσσι τρόπαιον
Νίκης, καὶ Πέρσαις τοῦ πολέμου Νέμεσις.
Memoremque time Rhamnusidis iram.

LXV. Nice Atheniensium involucris.

Η ἄπτερος Νίκη.

Victoria immobilis.

ATHENIS simulachrum fuit Victoriæ sine alis, vt ea immobilem apud eos sui domicilij sedem

constituisse crederetur. Similiter apud Lacedæmonios signum fuit Martis Ενυαλίυ, in compedibus. Pausan. in Laconicis.

APODOSIS.

In constantem igitur victoriam conueniet, Νίκη ἄπτερος. In id argumentum disertè lusit Pompeius Poëta, cum Romæ alæ in statua Victoriæ tactæ de cœlo conflagrassent. Anthol. IV. εἰς νίκης ἄγαλμα κε. κγ.

Ρώμη παμβασίλεια τεὸν κλέος ὔποτ' ὀλεῖται.
Νίκη γάρ σε φυγεῖν ἄπτερος ὐ δύναται.

LXVI. OROMAZÆ OVVM.

Bonum syncerum.

MAGORVM fabula est de ouo Oromazæ, in quo XXIV. deos, eosque bonos & propitios incluserat: quod cum totidem dij ab Arimanio pessimo genio conditi perforassent, bona sunt malis admixta. Plutarch. in Isid. & Osirid.

APODOSIS.

Ouum Oromazæ synceram partem aurei generis demonstrat, quæ sua sponte æquo bonoque addicta, nullum habuit cum prauitate commercium: At postquam flagitiorum lues irrepsit in terras, ita penitus adhæsit omnibus, vt vix vllum bonum omni ex parte syncerum liceat inuenire, in quo non sit φθονερὰ μοῖρα, de qua Synes. in Hymnis:

Syncera bonorum pars nulli concessa viro.
Satin' parua res est voluptatum in vita
Atque in ætate agunda.
Præ quam quod molesta est, ita quoique comparatum
Est in ætate hominum.

Ita Diis placitũ, voluptati vt mæror comes consequatur:
Quin incommodi plus malique illico adsit, boni si obtigit quid. Plautus in Amphitruone.
Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura,
Quæ legis: hic aliter non fit Auite liber. Martial.l.1.

LXVII. Osiridis cultores.

Beneficentia, & Charitas.

Osiridis cultores maximè cauent ne arborem hortensem perdát, aut fontem obturent. Plutarch. in Isid. & Osirid.

Apodosis.

Dei Optimi Max. cultui addictos cauere vehementer oportet, non modo ne teneris plantis noceant: sed ne iisdem benignitatis riuulos claudant, Vespasiani illud dictum aureum sequuti: Ἀρύετε ὡς ἐκ Νείλου, haurite, inquit Ægyptiis, haurite ex me tanquam ex vestro Nilo.

LXVIII. Osiris effigies.

Regum vigilantia, & potentia.

Ægyptii Osirim Regem, & dominum suum, oculi sceptriíve effigie exprimunt. Plutarch. in Isid. & Osirid.

Apodosis.

Regum vigilantia, & moderatio significatur: oculo vident, sceptro regunt, quæ præuiderunt: & cum sint veluti θεοὶ ἐξ αἰθέρων, quod ait Plato, populatibus rectè prospicere debent, vt omnium

ſomnos ſua vigilantia tueantur. Rex vigila.

Tu ciuem patremque geras, tu conſule cunctis,
Nec tibi: nec tua te moueant, ſed publica vota.

Theodoſius ad Honorium apud Claudianum.

LXIX. Osiridis Imago.

Vir bonus.

Osiridis boni Dei Imago apud Ægyptios erat accipiter. Nam & acie oculorum, & volatus pollet celeritate, idémque alimentum cito digerit, & mortuorum oculis inhumatis terram ingerit ſuperuolans: & cum ad Nilum bibiturus venit, pennam rectam figit, quam deinde inclinat, ſignificans ſe Crocodilum euitaſſe: quod ſi abripiat, manet tamen recta penna, ſicut eam ſtatuerat. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

Apodosis.

Acies oculorum, perſpicacitas eſt bonorum: celeritas alarum, prompta mens: iniectio terræ mortuis, Miſericordia: penna recta, monumentum ſui quod poſteris ad fœlicem & æternam memoriam relinquit, Τὸν βίον τῆς ἀρετῆς μνημείῳ σφραγίζων.

LXX. Pavpertatis et indvstriæ ara commvnis.

Paupertatis comes induſtria.

Apvd Gaditanos πενίας καὶ τέχνης βωμοὶ fuerunt. Philoſtratus lib. v. cap. I.

Apodosis.

Paupertas artes omnes excitat, & vt ait Luc. Apuleius.

leius. *Prisca apud secula omnium ciuitatum conditrix, omnium artium temperatrix.* Senec. epist. xv. *Noua artificia fames docuit.* Quod disertè quoque persequutus est, Marcus Manilius Astronomicon l. 1. Cum enim (inquit) abundarent homines, *Apuleius de paupertate.*

Tum quisque satis se nosse putabat:
Sed cùm longa dies acuit mortalia corda,
Et labor ingenium miseris dedit: & sua quemque *Labor dat ingenium.*
Aduigilare sibi iußit fortuna premendo,
Seducta in varias certarunt pectora curas,
Et quaecumque sagax tentando repperit vsus
In commune bonum commentum laeta dedere.

LXXI. PLVTVS IN IRENES GREMIO.

Pax omnium bonorum mater.

CEPHISODOTVS in Pacis gremio Plutum puerum effinxit. Pausan. in Bœot. pag. cccxxiv.

APODOSIS.

Ex pace efflorescit opulentia. Bacchyllid.

Τίκτει δὲ θνατοῖσιν Εἰρήνα μεγάλα
Πλοῦτον, καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα.
Δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσι αἴθεται βοῶν
Ξανθᾷ φλογὶ μηρία, τὴν εὐτείχων τε μήλων,
Γυμνασίων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλειν
Ἐν δὲ σιδαροδέτοισιν πόρπαξιν αἰθᾶν ἀραχνᾶν
Ἱστοὶ πέλονται, ἔγχεά τε λογχωτὰ,
Ξίφεά τ' ἀμφακέα εὐρὼς δάμναται. Χαλκέων
Οὐκέτι σαλπίγγων κτύπος, οὐδὲ συλᾶται μελίφρων ὕπνος,
Ἀπὸ βλεφάρων ἄμος ὃς θάλπει κέαρ.
Συμποσίων δ' ἐρατῶν βρίθοντ' ἀγυιαί,
Παιδικοί θ' ὕμνοι φλέγονται.

Parit mortalibus autem pax magna
Diuitias, & melleorum carminum flores.
Affabrefactisque super aris diis vruntur boum
Fulua flamma femora, villosarúmque ouium:
Iuuenibus gymnasia, tibiæ, & comessationes curæ sunt.
At in ferro reuinctis clypeis nigrarum aranearum
Telæ fiunt, hastásque cuspidibus munitas:
Et gladios ancipites ærugo conficit, æneatum
Non amplius tubarum clangor, neque surripitur melleus somnus.
A palpebris nostrum qui fouet cor.
Conuiuiis autem amabilibus pleni sunt vici,
Et puellares hymni calent.

LXXII. PRAXIDICÆ.

Vltio.

EST apud Haliartios sub dio dearum ædes, quas vocant πραξιδίκας (vindices) ad quarum aram iusiurandum concipiunt indigenæ. Pausanias in Bœoticis pag. cccvij. Praxidicen verò Deam quandam appellabant gentes (vt Hesychius tradit) quæ non modò iis quæ dicantur, sed & quæ agantur finem imponat. Δαίμονα τινὰ φασὶν τὴν ὥσπερ τέλος ἐπιτιθεῖσαν αὐτοῖς τε λεγομένοις, καὶ πραττομένοις.

APODOSIS.

Vindici oculo Dei patent omnia.

Ὄμμα Διὸς καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα. Suidas Praxidicæ Deæ solum caput cõstitui solitum memorat, quod voluit Hesychius cum dixit, Διὸ καὶ τὰ ἀγάλματα κεφαλὰς γίνεσθαι· καὶ τὰ θύματα, quasi tota caput esset, & oculus, ad deprehendenda mortalium flagitia.

LXXIII. ANTIOCHI NVMMVS.

Sapientia fortißima rerum.

IN Antiochi nummo, ſculptus erat humi procumbens Leo, eumque ſuperuolans noctua. ex antiquo num.

APODOSIS.

Vires cedunt Sapientiæ, & rectè ſapiens à Seneca cum exercitu fortiſſimo cõparatur. *Etenim ad omnem incurſum munitus & intētus, non ſi paupertas, non ſi luctus, non ſi ignominia, non ſi dolor impetum faciat, pedem refert interritus: & contra illa ibit, & inter illa.* ep. lix.

LXXIV. SATVRNI SACRIFICIVM.

Bacchanalia, & Choreæ.

CARTHAGINIENSES Saturno filios immolabant, & qui nullos habebant à pauperibus miſerabiles victimas emere cogebantur. Aſtabat autem in ipſo ſacrificio mater rigida, & abſque gemitu: ſi enim ingemuiſſet iacturam faciebat, & honoris, & filij. Interim ante ſtatuam *omnia tibiarum cantu, & tympanorum pulſu perſonabant*, ne quis clamor exaudiretur. Plut. de ſuperſtitione.

APODOSIS.

Dæmon animas inter cantandum, & ſaltandum deuorat. In præclaris illis Bacchanalibus, quæ Chriſtiani magno noſtræ religionis rubore è paganis eruunt ceremoniis, iuuat de iiſdem Apollonium Etnicum hominem, & magum audire, qui ſic Atheniēnſium Bacchanalia perſtringit: ὑμεῖς δὲ ἁβρότεροι τῶν Ξέρξου γυναικῶν ἐπ' αὐτοὺς στέλλεσθε, οἱ γέροντες, οἱ νέοι τὸ *Apollonius Bacchanalia exagitat.*

ἐφηβικὸν. οἱ πάλαι μὲν ὤμνυσθε ἀγραύλου φοιτῶντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖσθαι, καὶ ὅπλα ςήσαδε· νῦν δὲ ἴσως ὀμοῦνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος βακχεύσειν, καὶ θύρσον λήψεσθαι. Vos autem molliores estis quàm Xerxis fœminæ, eosdem geritis ornatus senes, pariter ac iuuenes, quos Persarum impuberes gestare solent. Quondam tamen in agro pugnaturi iurastis pro patria potius esse morituros, & arma laturos, nunc autem vt puto iuratis pro patria vos Bacchaturos; & thyrsum sumpturos.

LXXV. Serapis Triceps.

Rex bonus.

SERAPIDIS idolum, vt ex antiquis numismatis constat, triceps erat, in medio Leonis caput vastum admodum, dextera parte canis applaudibundi, blandientisque, læua lupi, superne calathus insidet, quæ species vniuersa anguis habitu complexa est. Macrob. Satur. lib. 1. c. xx.

Apodosis.

Ad Solem referunt mythologi: sed exiliter Leonis capite mostratur præsens tempus, inquit Macrobius, quia conditio eius inter præteritũ, futurũmque actu præsenti valida, feruensq; est: sed & præteritũ tempus lupi capite signatur, quod memoria rerum trãsactarum rapitur, & aufertur. Item canis blandientis effigies futuri temporis designat euentum: de quo nobis spes licet incerta blanditur. Vertex insignitus calatho & altitudinem sideris monstrat, & potentiam capacitatis ostentat: An potius tria illa capita conditiones ostentant Principis? Leo regiam dominationem. Lupus, qui Marti dicatus est, vnde ὁπλίτης λύκος,

Lycophrõ de Marte.

Mars nominatur à Lycophrone, bellandi peritiam. Canis fidelem popularium custodiam.

LXXVI. Sirenes spoliatæ.

Literæ humaniores sacris deseruiunt.

Mvsæ victis Sirenibus, ex earundem pinnis alarum euulsis coronas sibi texuerunt. Pausanias in Bœot. pag. cccviij.

Apodosis.

Literæ sacræ ex humanioribus spolia capiunt, & iisdem plerumque venustantur. Nam, vt ait D. Basilius in oratione de vtilitate ex Græcorum scriptis percipienda, Τοῖς ἔξω δὴ τούτοις προτελεσθέντες τὸ ἄνθος ἐπάγουσιν. Adolescentes his mansuetioribus literis initiati, reliquis studiis vegetum quendam florem induunt, & pulchritudinem, quam Synesius in Dione *fibulam animæ*, περόνην τῆς ψυχῆς nominat. Verum quo temperamento sit istud præstandum, ostendo fusius in libris de triplici eloquentia.

Pulchritudo animæ ferulæ.

LXXVII. Svada, et violentia Themistoclis.

Seueritas mixta suauitati.

Themistoclem ferunt, cum legatus ad Andrios venisset, pro concione dixisse, se duobus potentissimis Numinibus comitatum, ad vrbem accessisse, Suada & violentia. Plut. Themist.

Apodosis.

Seueritatem cum mansuetudine ita temperare oportet, vt qui naturæ benignitatem cōtempserint,

Frõtonis dictum de Nerua. ſentiant aculeos authoritatis. Fronto ſenator deſiderabat hanc mixturam in Nerua Imperatore cum diceret, Κακὸν μὲν εἶναι αὐτοκράτορα ἔχειν, ἐφ' οὗ μηδενὶ μηδὲν ἔξεστι ποιεῖν, χεῖρον δὲ ἐφ' οὗ πᾶσι πάντα. Malum eſſe imperatorem habere ſub quo nihil cuiquam liceat: Deterius vero eum habere ſub quo omnia omnibus liceant.

LXXVIII. Trophonii oracvlvm.

Literarum ſtudia.

TROPHONII oraculum aditurus, primum manebat in ædicula bono genio & bonæ fortunæ ſacra, in qua expiabatur, & calidis aquis abſtinens, Hercyna fluuio lotus: victimarum, quas immolabat, carnibus victitabat. Ad ſummum admitti à Deo putabatur ad conſulendum, cùm ariete litatum eſſet: deducebatur tunc à ſacrificulis conſulto noctu, ad Hercynam fluuiũ: ibi oleo perungebatur, & à pueris tredecim annorum abſtergebatur, quos hermas nuncupabant. Bibendum deinde erat ex fontibus obliuionis & memoriæ, vt præterita obliuiſceretur, attentus maximè ad præſentia. Mox linea toga amictus, per ſcalas pedibus anterioribus in antrum deſcendebat, melleas placentas geſtans: Ibique modo viſu, modo auditu tantum futurorum cognitionem accipiebat. Reuerſum eodem modo, quo deſcenderat, & adhuc attonitum ſacrificij in memoriæ ſolio collocabant, vt viſa vel audita exponeret. Hæc Pauſanias in Bœoticis pag. cccxiij. qui ſe adiuiſſe antrum & conſuluiſſe teſtatur.

Apodosis.

Antrum Trophonij, Philoſophia: Expiatio, pur-

gatio mentis: lotio, purificatio: ſacrificia, preces: fons obliuionis, prauæ conſuetudines dediſcendæ: memoriæ, bonæ retinendæ: linea toga, innocentia: melleæ placentæ, lenitas morum: ingreſſus pedibus anterioribus, difficultas: auditus, opinio: viſus, ſcientia.

LXXIX. TYPHONIS IMAGO.

Improbitas.

TYPHONIS imago apud Ægyptios per fluuialem equum, cui accipiter inſiſtebat, depingebatur. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Typhon improbos ſignificat, immanitatem hippopotamus, accipiter rapacitatem, ex iis totus conflatus eſt improbus. ἐῴκει δὲ οὔτε τῷ φύει τὴν φύσιν, οὐδ' ὅλως ἀνθρώπων τινί, ἀλλὰ παντοδαπόν τι κακόν, νωθής, καὶ ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. Τοσαῦτα ἀφ' ὕπνου γινόμενος ὅσα γαστρίζεσθαι, καὶ ἄλλα ἐναποτίθεσθαι τοῦ καθεύδειν ἐφόδια. Hæc Syneſius de Typhone lib. de prouidentia.

LXXX. VENVS AVERRVNCA.

Ἀφροδίτη ἡ Ἀποστροφία.

Adulteri deteſtatio.

HARMONIA Thebis cum Venere Vrania, & Pandemo Apoſtrophiam dedicauit, ad auertendos illegitimos concubitus, quibus omnis creatur pernicies. Pauſan. in Bœot.

APODOSIS.

Apoſtrophiam Venerem colunt, qui exleges copulas deteſtantur. Bene exclamat Antiſthenes apud *Antiſthenes, cõtra Venerem*

iſtud pro germana Venere habuit, vmbram pro corpore conſectatus. Philoſt. in vita Apollonij.

Apodosis.

Simulachrum gloriæ multi amplectuntur ſolidam gloriam rati, πᾶσιν αἰσθητὸς ἔρως τοῦ μέλλοντος εἰδέναι. inquit Philo. *Multi totum iter ignorant veræ gloriæ, faſcibus enim & purpuris gloriari vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis, fulgere purpura mente ſordeſcere.* Minutius Felix in Octauio.

LXXXIII. Venus Corinthiorum.

Luxuria.

Apud Corinthios Venus erat ex auro & ebore ſcitiſſimè elaborata, altera manu papauer, altera malum geſtans. qui femora animalium in ſacrificiis adurebant iuniperi quidem lignis, quibus & pæderotis folia addebantur.

Apodosis.

Venus aurea libido eſt blanda ſpecie: malum, illecebra luxuriæ. papauer, ſopor & veternus mentis: femora animalium, impura corpora: flammæ, incendia libidinum: pæderos, obſcœni amoris faſcinationes: felix qui eius illecebris abſtinet, nec cogitur cum Circes porcis exclamare:

--Accipimus ſacra data pocula dextra
Quæ ſimul arenti ſitientes hauſimus ore,

Et tetigit virga ſummos Dea dira capillos,
Et pudet, & referam, ſetis horreſcere cepi,
Nec iam poſſe queri, pro verbis edere raucum
Murmur, & in terram toto procumbere vultu.
Ouid. Met. xv.

LXXXIV. Venus Nigella,

Ἀφροδίτη ἡ Μελανίς.

Amor pudore & verecundia plenus.

MANTINEÆ ſimulachrum fuit Veneris Nigellæ. Pauſan. in Arcad.

Apodosis.

Significat Venerei amoris conſuetudinem, vt rem pudoris plenam, nocte & tenebris lubenter circumuallari:

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ, τῆς ἀληθείας τὸ φῶς. Euripides.

LXXXV. Venus Phidiæ.

Mulier caſta.

VENVS Phidiæ vrania apud Eleos ex auro & ebore conflata, altero pede teſtudinem premebat. Pauſan. in Eliacis lib. poſter. p. cclij. τῷ δὲ ἑτέρῳ ποδὶ ἐπὶ χελώνης βέβηκε.

Apodosis.

Mulier egregia ſpecie, & honeſtate parietis priuatis contineri, domi curam gerere, nec temere foris vagari debet. hoc enim per teſtudinem domiportam ſignificatur. τῷ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὸν δράκοντα παρέθηκε. τῷ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐν Ἤλιδι τὴν χελώνην, ὡς τὰς

μὲν παρθένοις φυλακῆς δεομένας, ταῖς δὲ γαμεταῖς οἰκουρίαν καὶ σιωπὴν πρέπουσαν. Plutarch. in Isid. Osirid.

LXXXVI. VENVS SCOPÆ.

Mulier impudica.

FVIT apud Eleos non longè à Venere Phidiæ, Veneris πανδήμου, seu vulgiuagæ effigies, capro fœdissimo animali insidens. Pausan. in Eliacis lib. II.

APODOSIS.

Mulier vaga & περίδρομος hac Icone significabatur, quæ capri fœtorem & turpitudinem refert. D. Hieronymus: *Fornicatio & voluptas peruertit sensum, & de rationabili homine brutum efficit animal.* cap. IV. Oseæ.

LXXXVI. ZABVLVS.

Gloria de peccatis.

ZABVLVS qui primus aleam fertur inuenisse, non modo se insigni statua consecrauit, cuius in gremio tabula lusoria cernebatur: sed sibi quoque sacrificari ab aleatoribus voluit antequam ludum aggrederentur. Et ne quis hoc dictum sine testimonio putet, legat D. Cyprianum libello singulari de aleatoribus, qui sic ait: *Sic ergo se in imagine speciosa demonstrans, alto quodam loco condidit, & in sinus suos hanc aleæ tabulam gestans, vt quasi ipse lusor, & adinuentor huius malitiæ appareret.* (addit) *aliud crimen adinuenit, quo se ab imitatoribus suis colendum, & sibi sacrificandum instituit, ita vt qui vellet studio eius adhærere*

Aleatores: vide quæ alibi dicta de Palamede.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER TERTIVS.

HOMINIS BONA.

HOC, & altero libro, varias ab historia personarum ductas parabolas complectemur. Atque vt ab ipsa hominis natura ordiar: certè maximum omnium, atque illustrissimum symbolum est, cum sit μέγιστον ἄγαλμα τῶν; & vt loquitur D. Gregorius Nazianz. πολυτροπώτατος καὶ ποικιλώτατος: nam si secūdum naturam illam cœlestem spectetur, quid est aliud, quàm vt ait idem auctor, *Deus terrenus*? θεὸς ἐπίγειος χθόνιος; si ex aduersa parte consideretur, quid est aliud quam quod ait Aristoteles, Τύχης παίγνιον, μεταβολῆς εἰκών, χειρῶν λάφυρον, φθόνου καὶ συμφορᾶς πλάστιγξ, τὸ δὲ λοιπὸν φλέγμα καὶ χολή; Vnde & latus existit de hoc argumento dicendi campus. Ordiemur à duabus iconibus quibus Hominis miseriæ suis coloribus exprimuntur. In vna infans matris vterum repetit: in altera alius in ipso matris vtero clausus, gemitus orditur. Non sunt in malis numerandæ miseriæ, quæ bonorum patrimonia nominantur, & vt ait Epictetus homines, τοὺς Ὀλυμπιονίκας constituunt.

I. INFANS MATRIS VTERVM REPETENS.

Vitæ miseriæ salutares.

EST inter exempla, in vterum protinus reuersus infans Sagunti, quo anno ab Hannibale deleta est. Plinius,

APOD. In vterum credo reuerterentur omnes infantes, si miserias vitæ præuiderent: ὁ βίος ἀληθῶς οὐ βίος, ἀλλὰ ξυμφορά. Aurea sunt illa Plinij lib. vij. cap. I.

Hominis miseria. *Incertum, ac fragile nimirum est hoc munus naturæ, quidquid datur nobis: malignum vero, & breue in iis etiam quibus largissimè contingit, vniuersum vtique aui tempus intuentibus. Quid, quod æstimatione nocturnæ quietis dimidio quisque spatio vitæ suæ viuit? Pars æqua morti similis exigitur, aut pœnæ nisi contingit quies. Nec reputantur infantiæ anni, qui sensu carent: nec senecta in pœnam viuacis, tot periculorum genera, tot morbi, tot metus, tot curæ, toties inuocatâ morte, vt nullum frequentius sit votum. Natura vero nihil hominibus breuitate vitæ præstitit melius: hebescunt sensus, membra torquentur, præmoritur visus, auditus, incessus, dentes etiam, ac ciborum instrumenta: & tamen vita hoc tempus annumeratur.* Ex iis miseriis salutare moderationis consilium existit vt discant homines non alta sapere, sed erectò animo omnia perferre incommoda, è quorum tolerantia suam gloriam decerpant. Γίνεται ὅτε περ ἐκ τῶν παθῶν τὸ φιλόσοφον ὥσπερ ψυχῆς ἀδήνεσι τοῖς κινδύνοις γυμνούμενον. Hominis philosophia ex miseriarũ tolerantia fit gene-

rosior, & vt ferrum infusa frigidâ, sic periculis acuitur. Nazianz. orat. 23.

II. INFANS RASCATINVS IN VTERO PLORANS.

Vitæ miseria.

INFANS natus in Rascato duobus cornibus monstrosus, cuius ploratus XIV. diebus auditus antequam nasceretur. D. Canicul. coll. IV.

A P. Cadit in humanæ vitæ miserias, & acerbitates significandas, quæ tantæ sunt, vt non immeritò homo animal φιλόδακρυ, καὶ φύσει ἐλεεινὸν dicatur: Hoc voluit Palladas cum dixit:

Δακρυχέων γενόμην, καὶ δακρύσας ἀποθνήσκω,
Δάκρυσι δ' ἐν πολλοῖς τὸν βίον εὗρον ὅλον.
Ὦ γένος ἀνθρώπων πολυδάκρυτον, ἀσθενὲς οἰκτρόν.

Sum natus lacrymans, lacrymans morior que, peregi
In lacrymis vitæ tempora longa meæ.
O genus humanum miserum & lachrymabile!

Quapropter edulcare conuenit vitam, Curásve acerbis sensibus gubernare. Cneus Mattius in Miniambis: sed optimum miseriarum condimentum est Patientia.

III. HOMINIS COR.

SAPIENTIA.

CORDIS effigies hieroglyphicum sapientiæ, & fortitudinis est, vt Varro tradit, hominis anniculi cor duarum drachmarum, quinquagenarij constare drachmis C. ab eo tempore annis singulis totidem imminuitur drachmis, quot excreuerat: cre-

ditúmque inde ex defectu humani cordis non vltra centesimum annum posse homines viuere.

Cor vasculũ paruum omnium capax.

Ap. Cor Sapientiæ sedes, & typus. Vasculum quidem paruum, vt ait Macarius Homil. 43. sed in quo recipiantur omnia. Ibi Deus, ibi Angeli, ibi vita, & regnum: ibi cœlestes vrbes, ibi thesauri Gratiæ. At si prauum fuerit, ibi Dracones, ibi Leones, ibi bestiæ venenosæ, ibi asperæ & salebrosæ viæ, ibi præcipitia, ibi thesauri vitiorum. Hæc ille.

IV. Cor.

Symbolum vitæ.

Ægyptii regionem suam per cor figurabant. Αἰγύπτιοι δὲ γράφοντες θυμιατήριον καιόμενον ζωγραφοῦσι καὶ ἐπάνω καρδίαν. Orus lib. 1. Hierogly. 22. & 21. cum corde comparat.

Ap. Vtrique principatus, vitæ, & salutis fons, copia, & vbertas bonorum ascribebatur. Nonnulli per vitæ arborem in paradiso cor significari putant. Philo in allegoriis legis. οἱ δὲ λέγουσι τὴν καρδίαν ξύλον εἰρῆσθαι ζωῆς, ἐπειδὴ αἰτία τοῦ ζῆν ἐστι, καὶ τὴν μέσην τοῦ σώματος χώραν ἔλαχεν. Inueniuntur aliqui, dæmone ita instigante, Cor exectum, combustum, in cineresque redactum, vino temperatum sibi ipsis inuicem propinasse; quod de Iudæis narrat Michaël Neander in Erotematicis linguæ sanctæ.

V. Cor in anchorali fune.

Cupiditatum moderatio.

Exhibeatvr cor æstuans anchorali fune reuinctum, quod significat his verbis Synesius in

encomio

encomio caluitij ἐκ δι αἰάχρο τῦ λόγου, καὶ τήρησον ἐν πείσῃ, φασὶ, τὴν καρδίαν, ὥσπερ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὴν ἀναγωγίαν τῶν γυναικῶν ἀνέκπληκτος ἔμενε. Patere igitur orationem, & retine, quod aiunt, cor anchorali fune, quemadmodum Vlysses ad pellacium mulierum improbitatem imperturbatus remansit. Versicul. Homericus. Ὀδυσσ. υ.

Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα.

Vbi Scholi. explicat πείσῃ, & πεῖσμα, ἀγκυρεῖα, σχοίνια. vt annotat Leopardus emendat. lib. 1. c. xviii. & Iunij lapsum exagitat, ac cæteros, qui ad Pisam Olympiorum referunt.

A P. Cor sapientiæ sedes, non fune, sed diuinæ legis vinculis coërcendum: ne, si in intemperantes motus efferuescat, tota hominis interioris œconomia disturbetur. *De pelicano quod remittebatur ad hūc locū. vide libro de animu.*

Medium tenuere beati.

VI. HOMINIS MANVS DEO DICATA.

Operum efficacitas.

LVSITANI veteres abscissam captiuorum manum dextram diis immolabant. Strab. lib. 3. pag. 106. num. 50.

A P. Manus rerum gerendarum artifex, Deo maximè, vel grata, vel inuisa esse potest. Grata si honesta: inuisa, si patrare turpia nitatur.

Σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει.

Quid enim prodest ignaua opera, philosopha sententia? Tantum scis, quantum operaris: quod rectè dixit vir sanctus: Manum igitur Deo redde.

Non credo auguribus qui aures verbis diuitant.
Accius in Astyanacte.

VII. SALIVA HOMINIS IEIVNI SALVTIFERA.

Ieiunium.

SERPENS ieiuni hominis saliua necatur, vt est apud Plinium lib. XXVIII. c. IV.

AP. Venereæ voluptates, ardórque libidinis, cibi & potus abstinentiâ restinguitur, D. Cyprianus de Ieiunio, & tentationibus Christi. *Ieiuniis vitiorum sentina siccatur, petulantia marcet, concupiscentia languent, fugitiuæ abeunt voluptates, extinguitur ardentis Ætnæ incendium; & flammiuomi fornax Vulcani extincta intrinsecus, montes conterminos non adurit.* Ieiunium si discretione regatur, omnem carnis rebellionem edomat, & tyrannidem gulæ spoliat, & exarmat. Ieiunium extraordinarios motus in cippo claudit, arctat, & appetitus vagos distringit & ligat.

VIII. ÆTNÆI FRATRES.

Pietas in parentes.

ANAPIAS, & Amphinomus ex Ætnæi ignis irruptione cæteris aurum, & argentum asportantibus, parentes senes extulerunt. Tantæ pietati cessit clementior natura, & voraces flammæ in omnium excidium armatæ, se, vt viam piis fratribus darent, in duas partes diuiserunt. Quin, & locus omnis eorum passibus peragratus circumquaque instar amœnæ insulæ effloruit, cum omnia, aut flammis obsessa, aut fuligine deturpata tenerentur. In tantæ

rei memoriam agrum Hierum Siculi consecrarunt. Photius; Pausan. in Phocicis, Strab. lib. 6.

A p. Pietatis in parentes typus erit, cum hoc lemmate,

Pietati cedite flammæ.

Ad idem symboli genus pertinet *Lapis pietatis* in Mæandro: quem vbi pij filij inuenere, in templo matris Deorum recondunt, vt in parentes æternam seruent pietatem, ἐν τῷ τεμένει τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τιθέασιν, καὶ οὐδέποτε χάριν ἀσεβείας ἁμαρτάνουσιν. Plutarch. iunior in Mæandro.

IX. Agasiclis tripus.

Gloria Deo tribuenda.

Agasicles ab Halicarnasseis extorris factus est: quod tripodem, quem ipse ludis obtinuerat, non dedicasset Deo, sed domum retulisset. Herodot. lib. 1.

A p. Recte factorum omnis gloria à Deo est, & soli Deo tribuenda.

Diis te minorem quòd geris, imperas.

Huc omne principium, huc refer exitum. Horat. Od. vi. l. iii.

Omnibus in rebus geminum est opus omnipotentis,
Totum Iustitia est quod gerit aut Pietas.
Quæ simul in terris descendunt lucis ab arce,
Ne cuiquam parti desit vtrumque bonum.

S. Prosper epigr. 28.

X. ALEXANDER LYSIPPI.

Laus apta.

LYSIPPVS Apellem arguit, quod Alexandrum pinxisset fulminantem, quod nec fecerat, nec vnquam facturus esset. Ipse verò hastam tenentem finxerat, veram, & Alexandri propriam, cuius gloria nunquam esset intermoritura. Plutarch. in Isid. & Osirid.

AP. Melius laudant, qui propriis laudibus clarissimos viros afficiunt, quam qui fingunt alienas: hæ enim vanæ sunt, & breui tempore pereunt: illæ solidæ & immortales.

Τὰ σῦκα, σῦκα, τὴν σκάφην, σκάφην λέγειν.

XI. ALEXANDRI THVS.

Pietas erga Deum liberalis.

ALEXANDRO magno in pueritia sine parsimonia thura ingerenti aris, pædagogus Leonides dixerat, vt illo modo cum deuicisset thuriferas gentes supplicaret. At ille Arabia potitus thure onustam nauim misit, & exhortatus, vt largè deos adoraret. Plin. lib. XII. c. XIV.

AP. Nunquam tenacem erga summum numen esse oportet.

Hæc mihi non vani, nec erat cur fallere vellent,
Narrauere senes. Equidem pendentia vidi
Serta super ramos, ponénsque recentia dixi:
Cura Deum. Dij sunt, & qui coluere, coluntur.

XII. ANACHORETÆ PRVDENS FACTVM.

Ambitio opimorum ſacerdotiorum perículoſa.

SENEX quidam, inquit D. Hieronymus, eremi cultor, & Spiritu ſanĉto plenus, nepotem ſuum quærentẽ, vtrũ Epiſcopus electus accipere deberet, ſuper diſco ſatis à terra erecto fecit volutari, cumque ille ſe poſtremo caſum timere dixiſſet, iuſſit vt deſcẽderet, atq; ibidẽ ſuper latam mollioris ſoli planitiem ſeſe agitaret: ex multa volutatione ſudãti ac defeſſo. ſurge, inquit, & iam facere perge, quod tibi tutius putas: Itaq; edoctus de præeminẽtiæ periculo inuenis, electioni renũciauit. iuuenem vita defunctũ ſeni apparuiſſe ferunt, & poſtquã gratias egiſſet, dixiſſe. Scio quia nunc eſſem de numero damnatorum, ſi fuiſſem de numero Epiſcoporum. Marul. l.1. c.5.

A P. Periculoſa res eſt ampliorum dignitatum cupiditas: ***Fortunam velut tunicam magis concinnam proba, quam longam.*** Apuleius.

XIII. ANTIOCHI ΥΓΕΙΑ.

Salus in Cruce.

ANTIOCHVM ferunt cognomento Soterem antiquum illum, à quo reliqui Syriæ reges Antiochi mox dicti; cùm aduerſus Galatas acie decertaturus eſſet, per nocturnam imaginẽ videre viſum adſtitiſſe ſibi Alexandrum, qui mandaret, vt militibus teſſerã daret, ὑγίεια, ſeu ὑγιαίνειν, cuius dicto hieroglyphicum olim iam adinuentũ erat: triplex triangulus inter ſe cõplicitus, ex quinq; paribus lineis ſeſe inuicem in puncto contingẽtibus. Quo non cunctanter

à ſe facto, pentagrammoque huiuſmodi, tùm in vexillis, tùm in reliquis militaribus indumentis appoſito, admirabilem contra hoſtes victoriam eſt conſequutus. Vide Cælium l.7. c.24.

A P. Quam magnificentius crucis ſignum, & quinque Crucifixi vulnera, atque illud Conſtantini ἐν τούτῳ νίκα. D. Ambroſ. ſermone 43. *Nonne cum adhuc gentilis eſſes, ſolebas ſigna perquirere? Quæ ſigna quibus rebus eſſent proſpera, magna inquiſitione colligeres? Iam nunc nolo erres in numero: ſcito, quia in vno ſigno Chriſti omnium rerum eſt tuta proſperitas.*

XIV. APELLIS VENVSTAS.

Gratiæ & lepôris efficacia.

PRÆCIPVA in arte Apellis venuſtas fuit, cum eadem ætate maximi pictores eſſent, quorum opera cum admiraretur, collaudatis omnibus, deeſſe iis vnam illam venerem dicebat, quam Græci Charita vocant, cætera omnia contigiſſe: ſed hac ſibi neminem parem. Pl.nat.hiſt. lib.35. cap.10.

A P. Dici non poteſt quantum addat venuſtas magnis operibus: qua ſi fuerint deſtituta placere non poſſunt, quanquam moroſa diligentia expolita. Pulchritudo ipſa ſine lepôre, vt ait Euſtatius, δέλεαρ ἐστὶν ἄνευ ἀγκίστρου πλεόμενον, *Eſt eſca ſine hamo fluctuans, quæ neminem capiet.*

Caput artis (quod aiebat Roſcius) *eſt decere.*

XV. ARRACHION.

Gloria poſt fatum.

ARRACHIONIS cadaueri victoriam & coronam iudicum ſententia conceſſit, cum ille in

victoria efflasset animam. Pausan. in Arcad. Philostrat. in Arrachione: Στεφανοῦται δὲ αὐτοῦ Ἀῤῥαχίων ἐπαποθανὼν τῇ νίκῃ καὶ στεφανοῖ αὐτὸν οὗτοσὶ Ἑλλανοδίκης.

Ap. Arrachion viri strenui imago *suo sepulti triumpho.*

At mihi quod viuo detraxerat inuida turba,
Post obitum duplici fœnore reddit Honos. Prop.l.3.

XVI. Asclepiades.

Doctores ἀμώμονες.

Asclepiades Prusiensis medicus præstitit cæteris, relato in funere homine, & seruato. Sed maximè sponsione facta cum fortuna, ne medicus crederetur, si vnquam inualidus vllo modo fuisset: ipse, & victor in suprema senecta lapsu scalarum exanimatus est. Plin. lib. vii. cap. xxxvii.

Ap. Carere oportet vitio, qui alienam vitam reprehendit, vt secundum illud Iuuen. *Loripedem rectus derideat, AEthiopem albus.* Celebratur illud Leonis Bysantini, qui cum maledicus arreptis de triuio dicteriis vitium oculorum exprobrasset, ipse gibbo deformatus: *humanum*, inquit, *conuicium in me iecisti, cum ipse Nemesim in dorso portes.*

XVII. Asopodori censura.

Vulgus argumentum pessimi.

Asopodorus Phliasius tibicine magno plausu laudato in hyposcemo adhuc moratus: Quídnam hoc est? inquit, magnum oportet aliquod ma-

lum accidiſſe, alioqui tam multis, non probaretur. Athen. lib. XIV. *Arbuſcula*, verò pſaltria, *Sibilet cantu*, aiebat, *dum mihi plaudat eques*.

A P. Argumentum peſſimi turba eſt: quæramus quod optime factum ſit, non quod vſitatiſſimum; & quod nos in poſſeſſionem felicitatis æternæ conſtituat, non quod vulgo veritatis peſſimo interpreti probatum ſit. Vulgus autē tam chlamydatos, quam coronatos voca. Seneca de vita beata ad Gallionem.

XVIII. ATHLETA.

Iuſtorum merita. ex Clem. Alexand.

CHRISTIANVM militem Iuſtum ex meritis ius habere ad gloriam declarat hac parabola. Athleta quidam non ignobilis, nec puſilli animi apud veteres, cum longo tempore corpuſculum exercuiſſet ad fortitudinem, petens olympia cum Piſæi Iouis aſpexiſſet ſtatuam: *Εἰ πάντα εἶπεν ὦ Ζεῦ δεόντως μοι τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα παρεσκευάσθαι, ἀπόδος φέρων δικαίως τὴν νίκην ἐμοί.* Si omnia (inquit) ó Iupiter mihi rectè parata ſunt ad certamen, meritò mihi redde victoriam.

A P. Sic, cum Chriſtianus citra reprehenſionem, & cum bonâ conſcientiâ, quod ad ſe attinet omnia impleuerit, & ad doctrinâ, & ad bonorum operum exercitationem, perfectam conſequitur ſalutem:

--ſit laurea iuſtis
Ex pretio, quod terror agit, manſuraque virtus
Creſcit in aduerſis, quæ teſtibus vſa periclis,
Ad meritū diſcrimen habet. Arat. Diacon. l. 2. in Acta.

XIX. AVGVSTVS LVDENS CVM AQVILIS.

Puer generosus.

AVGVSTO Cæsari Aquilæ tam familiariter assueuerant, vt panem manu abreptum quam altissimè deferrent, rursúsq; ex improuiso delapsæ leniter redderent. Suet.in August. c.94.

AP. Ludunt cum Aquilis pueri, qui à tenera ætate blanditias, & nugas fastidiunt, toti in generosis cogitationibus:

Ante annos curamque gerunt, animumque virilem.

XX. AVGVSTVS PVER RANIS SILENTIVM IMPONENS.

Calumniatores repressi.

OCTAVIVS infans, vt est apud Suetonium, obstrepentes insanis clamoribus ranas cōpescuit; *Cum primū* (inquit) *fari cepisset in auito suburbano obstrepentes fortè ranas silere iussit: atque ex eo negantur ranæ ibi coaxare.* Sueton.in Augusto.cap.94.

AP. Rectè cadit in Regum & Principum filios, qui à prima adolescentia sunt improbis terrori. Hoc in morte Henrici magni Gallia experta est, cum noster Augustus Borbonides, quasi clemētissimum sidus affulsit, aureæ tranquillitatis serenitatem paterna sapientia inuectam stabiliuit, & importunas calumniatorum linguas sua authoritate repressit. Memini me hoc argumento olim aliquid lusisse in Porticus Lodoiceæ iconibus.

Elidit geminos annis ſurgentibus angues,
Alcides maior viribus ipſe ſuis.
Increpat Auguſtus ranas, impuraque ſtagna,
Rana pauet iuſſus, ſtagna repente ſilent.
Tu quoque, tu ſæua vibrantia fulmina linguæ,
Tu turpes ranas comprimis ore puer.
Quod fuerat Diuis olim commune duobus,
Hoc totum Princeps incipit eſſe tuum.

XXI. BOCCHYRIS.

Iudicandum ex æquo.

IN hac tabula Bocchyris ſedet iudex ſeueriſſimus: cuius capiti circumuoluta aſpis ſuperne hominem inumbrat. Erat is rex Ægyptiorum adeò notæ & incorruptæ in diiudicandis litibus æquitatis, vt, ſi quem omnibus iuſtitiæ partibus abſolutum ſignificare vellent, Bocchyrim quaſi Minoem & Rhadamantum dicerent; Ad hæc cum eſſet natura grauis & auſterus, Iſis illi aſpidem immittere ſolebat, quæ capiti inſidens hominem conſtantis in iure dicendo ſeueritatis admoneret. Plutar. in comment. de vitioſa taciturnitate.

A P. Aſpis capiti circumfuſa vindictam clamat in iudices nummarios, qui fidẽ lucello mancipant, & non arguunt pro manſuetis terræ: quod ait Petrus Bleſenſis, *Odit Deus lucroſam, & ſanguinolentam iniuſtitiam.*

XXII. CALANVS.

Mortis contemptus.

CALANVS Indus, cum longum vale dixiſſet Alexandro, Macedonibus, & vitæ, quando ſe ipſum à corporis vinculis liberare volebat, extructa, & apparata pyra in pulcherrimo Babylonis ſuburbio ex lignis fragrantibus, Cedro puta, Thyo, Cupreſſo, Myrtho, & Lauro: ille ſolitam curſus exercitationem cum obiuiſſet in media ſtrue conſtitit coronatus foliis arundinum, affulgente ſibi Sole quem ipſe adorabat; Atque hoc dederat ſignum Macedonibus, vt pyram incenderent: Quod cum feciſſent, ille circumdatus flammis immotus conſtitit, neque ante collapſus eſt, quam expiraſſet. Ælian. lib. 5. c. 6.

Similis exitus Ninachetі in India. vide Maffeiũ lib. 5. pag. 150. edit. Antuerp.

A P. Calanus homo vaniſſimus in mortis cauſſa felix, vt putabatur. in morte valere cætera iubentur; ſi ex ipſa mortis ſpecie typum pij viri exprimamus, qui magno mortis contemptu in eximiarum virtutum fragrantia æternum iuſtitiæ Solem intuens feliciter ex hac vita diſcedit:

Nam ſponte crematur
Vt redeat, gaudetque mori feſtinus in ortum.

XXIII. CALANI CORIVM.

Imperij optima gubernatio, medium ne deſerat orbem.

CALANVM Gymnoſophiſtam ferunt exemplum Imperij Alexandro magno ob oculos poſuiſſe: corium in medium conіecit ſiccum, & retorridum

cuius oram calcauit: id vno loco pressum cæteris partibus extulit se: Idem lustrans vndique, & pedibus stringens in quaque parte ostendit euenire, quoad medium occupauit, tunc omnes partes quieuere.

Ap. Ea imagine significauit media regni maxime premenda, neque procul ab iis vagandum. Plutarch. in Alexandro. Rectè quoque idipsum cordis, quod est veluti in homine medium, custodiæ accommodaretur: quod memini me ab eximiæ sapientiæ viro audiuisse; Nam & cum mundo cor sæpe comparatur, tum propter iugem motum, tum propter consilij sedem, quæ mentis illius diuinæ, qua vniuersum regitur est symbolum, allusit Ausonius cum dixit Edyll. XII.

Palpitat irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor,
Vnde vigent sensus, dominatrix quo vegetat mens.

XXIV. Charetis stratagema.

Diuites ad fortia meticulosi.

Chares in Thracia, cum vehementissima tempestas ingruisset conspicatus milites vestimentis parcere, & segniter imperata facere, mandauit vt vestes inuicem cõmutarent: hoc facto, cùm singuli alienarum vestium nullam rationem haberent, promptius id quod imperatum fuerat, exequebantur. Polyænus lib. 2.

Ap. Opulenti ad pericula, labores, & studia ipsa literarum minus expediti. *sed rure paterno*

Est tibi far modicum, purum & sine labe salinum,

Quid metuas? cultrixque foci secura patella:
Hoc satis? an liceat pulmonem rumpere ventis?
Persius Satyr. 3.

XXV. CIPPI CORNVA.

Charitas in patriam.

CIPPVS (vt aiunt) Taurorum pugnam auide spectarat, & in hac cogitatione acerrime defixus decubuerat: Ex quo species hominem vexauit, recursans in somniis tantamque vim habuit, vt is mane surgeret enatis cornibus, & portentoso capite, nescio an magis horribilis, an ridiculus. Aliter innarrat Val. Max. lib. v. cap. vi. Genucio Cippo (inquit) prætori paludato portam egredienti noui & inauditi generis prodigium incidit. Namque in capite eius subito veluti cornua emerserunt, responsumque est, eum regem fore, si in vrbem reuertisset. Quod ne accideret voluntarium sibimet ac perpetuum indixit exilium.

A P. Magna vis φαντασίας: ex quo monemur ad honesta animum applicare, ne turpitudo cogitationis irrepens (mentem) consensu maculet, & eam prius forma, atque innocentia spectabilem, peccati fœditate deformet. Quod si lubet ad Valerij sensum accommodare, Cippus erit (opinor) typus eximiæ in patriam charitatis, in quam idem auctor exclamat: *Dignam pietatem, quæ, quod ad solidam gloriam attinet, septem regibus præferatur.* Cuius rei testandæ gratia, capitis effigies ærea, qua excesserat, portæ inclusa est, dictaque Raudusculana, quod olim æra raudera dicebantur. Cornua autem

symbola esse imperij testatur, & Seleuci statua cornigera apud Georgium Codinum: quæ affertur ratio, leuis est, quod Taurum cornibus apprehensum de fuga retraxisset. Accedit, quod oleum regiæ vnctionis in cornu seruabatur. Rupertus de operib. Trinit. lib. 1. Cornu ex quo vnctus est Dauid, existimat fuisse vas solidum æterni symbolum principatus: Quin ex auro, vel argento fuisse hæc cornua coniicit Nicolaus de Lyra.

XXVI. Comates.

Musarum gratia.

Comates in Sicilia heri diuitis pecora pascens, consueuerat nonnunquam Musis aliquid de gregibus Domini offerre: id cum resciuisset Herus duriter seruulum increpat: orat Comates ne succenseat, fore enim, vt Musarum beneficio omnia cumulatè reddantur. At Dominus, Age (inquit) experiamur, an Musæ te sint nutricaturæ: & seruum in arborem excauatam inclusit, atque ab eo recessit, relicto vt fame moreretur. Exacto anno cum ad eum locum rediisset, Comatem viuum, atque incolumen inuenit, & multum fauorum in arbore vnde victitauerat; Apes enim in eam arborem per rimas penetrãtes suauiter ipsum aluerant. ex Theocrit. schol. Bilb. Cagn. lib. 1. narrat.

Ap. Non perit quod Musis, & Viris literatis impenditur. *Contermina morti*

Nec virtus suprema fefellit.

XXVII. CYRI AGER.

Labor ante otium.

CYRVS vt ad bellum contra Astyagem Persas incitaret, conuocat omnes, iubétque primo die agrum viginti stadiorum expurgare, altero generaliter epulari: Tum demum quærit vtram mallent viuendi rationem, qui cùm se posteriorem amplecti omnes dixissent, hanc quidem promisit, sed iusto bello quærendam.

AP. Otij & voluptatis omnes pene studiosi sunt, labores tamen quibus ea paritur, refugiunt, at meminerint, *Non cineris caussa vnquam euasit vapor,* (inquit Accius)

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι.

Is dedit exosæ posthac monumenta quieti,
Non sine supremo magna labore peti. Auianus.

XXVIII. CYRI TIBICEN.

Seueritas vtilis.

CYRVS Ionibus, qui pacis conditiones prius repudiatas reposcebant, dixit apologum Tibicinis: qui ad alliciendos pisces tibia cecinerat, sed cùm nihil proficeret, sagenam immisit in mare, multósq; pertraxit, quos cum palpitantes intueretur: Temperate, inquit, iam à saltationibus, quia me canente noluistis saltare. Herod. lib. 1.

APODOSIS.

Humanitati qui se non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit superbia. Phædrus.

Nam mansuetudo hominis repudiata merito seueritatem irritat: multi autem ita affecti sunt, vt miti brachio secum agi nolint, & serius lenitatem requirant postquam armarunt ipsi iustitiam: Adhibere oportet in regendo duo Themistoclis numina πειθὼ ; καὶ βίαν, vt qui illius suauitatem contempserint, huius stimulos sentiant. Est in hoc argumento lepidissima Phædri fabula de cicada & noctua lib.3. 55.

Cicada acerbum noctuæ conuicium
Faciebat solitæ victum in tenebris quærere,
Cauoque ramo somnum capere interdiu.
Rogata est vt taceret, multo validius
Clamare cœpit, rursus admota prece
Accensa magis est. Noctua vt vidit sibi
Nullum esse auxilium, & verba contemni sua,
Hac est aggressa garrulam fallacia:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Sonare cithara quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar quod Pallas mihi
Nuper donauit. si non fastidis veni.
Vna bibamus. Illa quæ ardebat siti,
Simul cognouit vocem laudari suam
Cupide aduolauit. Noctua egressa è cauo
Trepidantem consectata est, & letho dedit.
Sic viua quod negarat, tribuit mortua.

XXIX. DEMADIS ATHENÆ.

Beatitudinis vmbra in rebus creatis.

DEMADES orator cùm fortè ad Philippum regem legatus ab Atheniensibus missus esset, rogatus ab eodem, an Macedone præstantiores essent

ſent Athenæ: vrbem continuo deſcripſit in menſâ, cuius opinor, cupiditate tantopere Philippus eſt inflammatus. Hermogenes 1. de Inuention.

A P. Athenarum vmbra quædam & futilis imago Philippum mouit, quòd pulchritudinem ex eâ, vrbis coniiceret: ſic & in his terris, quæ in rebus creatis videmus, ſparsâ dignitatis, aut voluptatis vmbraculâ, animum cœleſtis vitæ amore debent incendere.

Iuuat ire periclis ad decus.

XXX. DIRADIS SACERDOS.

Caſtitatis illuſtratio.

IN Dirade Apollinis templum, cuius ſacerdos fœmina viri conſuetudine abſtinens, à quo ſingulis menſibus per noctem immolato diuino furore afflari credebatur. Pauſan. in Corinth.

A P. Ad lumen mentis mirum in modum confert caſtitas corporis: vt enim Sol in puriſſimum cryſtallum radios eiaculans vberiore luce ſuffundit: ſic in caſtam mentem Deus influens pleniùs illuſtrat, ſcientia enim Dei ſingulare donum eſt.

Quem primum infernis licuit cognoſcere terris
Munera cœleſtum? quis enim condentibus illis
Clepſiſſet furto mundum, quo cuncta reguntur?
Quis foret humano conatus pectore tantum
Inuitis vt Diis cuperet Deus ipſe videri? Manil. Aſtron. lib. 1.

XXXI. Coena funebris Domitiani.

Viue memor lethi.

Domitianus primoribus Senatorum, & equeſtris ordinis conuiuium in hunc modum fecit. Apparauit ædes omni ex parte nigerrimas: Erant enim atra laquearia, parietes, ac pauimentum, in eoque ſedes nudæ eo modo collocatæ erant. Quibus patatis rebus, eos de nocte introduci iubet, abſq; comitibus, ac primum omniũ iuxta vnumquemque columnam collocat, factam inſtar ſepulchri, in qua nomen eius ſcriptum erat, pendebátque de ea lychnuchus paruus, vt aſſolet in monumentis: Tum nudi pueri atramentoque obliti, tanquam ſpectra quædam ingrediuntur, eoſque horribili ſaltatione circumeunt, eoque facto ante ipſorum pedes conſiſtunt: ad extremum omnia quæ in exſequiis mortuorum adhiberi ſolent in vaſis eodem modo eis appoſita fuerunt. Cœna interim peragebatur magno omnium ſilentio, vt qui timore pœne exanimati eſſent, Domitiano inſuper ſermonem, de iis, quæ ad mortes, & funera pertinerent, ſuper menſam ingerente. Xiphilinus in Domitiano.

Ap. In hac cœna expreſſa fuit delicatis hominibus mortis imago, & memoria, longè accuratius, quam per ſceleton Ægyptiorum argenteum, qui in conuiuiis præferri ſolebat, pueris interim hos verſus accinentibus,

Eheu nos miſeros quàm totus homuncio nil eſt!
Sic erimus cuncti poſtquam nos auferet orcus.

Salutare sibi, & senatoribus documentum parauerat Domitianus, nisi risum potius quam sapientiam captasset.

XXXII. Enalli emersio.

Author ego inuentorque salutis.

Enallvm ducem ferunt, vt submersam virginem seruaret, in mare desiluisse: sed ambos fluctibus obrutos diu latuisse: verum post aliquod tempus cum Methinus denuo habitaretur, Enallus illuc peruenit, narrauitque quo pacto emersisset vrinando, cum sympulo vndecim aureis litteris per ambitum signato, Διὸς σωτῆρος, *Iouis seruatoris*, quod virginem seruasset, auro præterea tam excellenti, & admirando, vt commune hominum cum eo comparatum videretur nihil ab ære differre. Athenæus lib. xi.

Ap. Fiet in eum, qui cum perditus videretur liberalitate, & beneficentia alicuius principis, rediit cum insignibus notis collati in se beneficij: vel certè Christus dominus, vt naturam humanam malorum vorticibus immersam liberaret, se in cruoris sui rubrũ mare totum demersit, & per triduum latuit ex hominum conspectu abreptus: Mox ex tot vndarum fluctibus, & ipsius mortis faucibus emergens corpore integro, & florido, & super mortalitatem nostram fulgenti, præfert in eo titulum non Διὸς σωτῆρος, sed Χριστοῦ σωτῆρος, quod naturam à morte ad vitam, à seruitute ad libertatem traduxerit:

Legibus inferni oppreßis super astra meantem
Laudant ritè Deum lux, polus, arua, fretum.

XXXIII. Evmenis venvstvs apologvs.

Non temere se præsidiis exarmandum.

Antigonvs bellum gerens contra Eumenem Cardianum, misit legatos ad Satrapas, & ad Macedones, postulás, vt Eumenem desererent, cum magnificis promissis: At cum Macedones legatis minarentur, Eumenes superueniens laudauit ipsos, & fabulam retulit antiquam: leonem amantem virginis, contulisse cum patre puellæ de nuptiis: Patrem dicere quemadmodum paratus sit quidem eam ipsi concedere, formidare autem vngues, & dentes, ne quando contractis nuptiis, propter aliquam causam exacerbatus, sese gereret belluine cum virgine. Cum leo abiecisset vngues, & dentes, pater conspicatus arma cum abiecisse, per quæ erat formidabilis, baculo feriens, facilè interfecit. Non absimile facere Antigonum: eò vsque promissiones extendere, donec exercitu potiatur, atque ita de ducibus pœnas sumat. Diodor. lib. xix.

A p. Non facile hostibus credendum.

Quicquid id est timeo Danaos & dona ferentes.

XXXIV. Evpompi dictvm.

Imitatio recta.

Evpompvs pictor interrogatus, quem sequeretur antecedentium, dixit, naturam ipsam imitandam, non artificem. Plin. lib. 34. cap. 8.

Apodosis.

Nullius addictus iurare in verba magistri. Horatius.

XXXV. GLAVCVS VICTOR AB ARATRO.

Victoria insperata vel honor ab humili loco.

GLAVCVS puer Bœotius cum agriculturæ operam daret cum patre, & dilapſum vomerem manu pro malleo vſus reſtituiſſet, coniecit parens ex eo fortem fore, & duxit in Olympia in quibus certauit: cumque ab aduerſario, vt certaminis imperitus, grauiter vrgeretur, exclamauit è multitudine pater: *Ω παῖ τὴν ἀπ' ἀρότρου, O puer iſtum ab aratro*, ſcilicet ictum inflige: hac voce inflammatus adoleſcens, ingenti plaga aduerſarium percuſſit, & vicit. Pauſan. in Eliacis lib. poſteriore.

A P. Cadit opportunè in eos, qui antea contempti inſperatas palmas obtinent, & cæteris qui ſibi vel omnium maximè laurearum decora polliceri videbantur, præripiunt. Sic apud Auianum mus paruus, & contemptus vulnus infligit boui:

Ingentem fertur mus quondam paruus oberrans,
Auſus ab exiguo lædere dente bouem.

XXXVI. HEPHÆSTIONIS OS SIGILLATVM.

Arcanum Regum ſilentio conſtringendum.

ALEXANDER, cùm Hephæſtion ore ſenſim admoto Olympiadis lectitaret arcanas cum Rege literas: non prohibuit quidem hominem, ſed annulum ſigillare ori apprimens, Regum arcana ſilentio obſignanda docuit. Plutarch. in Fortun. Alex.

APODOSIS.

Θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι, Orph.
Claudite fores profani.

XXXVII. HIPPOMACHI VIRGA.

Vulgo non placere.

HIPPOMACHVS pugilum doctor, cum Athleta quidam ex eius disciplina speciem exhiberet artis, & circumstans multitudo vniuersa plauderet, percussit eum virga Hippomachus, inquiens: Tu verò perperam fecisti οὐ γὰρ ἂν ἐπῄνεσαν οὗτοι τεχνικόν τι δράσαντα. Ælian. cap. 6. lib. 2.

AP. Argumentum pessimi turba est. Seneca in hoc argumento nota sus Parmenonis quam describit Phædrus Fabell. 86. Hic scurra fictitium oris grunnitum edebat, Rusticus verum.

scurra digrunnit prior,
Mouetque plausus, & clamores suscitat.
Tunc simulat sese vestimentis Rusticus
Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet.

* * * *

Peruellit aurem vero quem celauerat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Acclamat Populus scurram multo similius
Imitatum, & cogit Rusticum trudi foras:
At ille profert ipsum porcellum è sinu,
Turpémque aperto pignore errorem probans,
Et hic declarat quales sitis iudices.

XXXVIII. INDVS PARENTVM CINERES IN PROPRIO CAPITE SEPELIENS.

Parentum amans.

BRACHMANES fabulam de Vpupa, quam Indorum Reges habent in deliciis, bellissimam narrant. Regi Indorum, inquiunt, olim filius fuit minimus natu, quē fratres improbi propter ætatem contempserunt. Cum vero parentes senectute graues, contumeliosè ab eis tractarentur, vt improbitatem eorum declinarent, assumpto filio minimo discedunt, ac fugiunt: & laboribus in itinere consumpti moriuntur, defunctorum cineres filius in sui capitis vulnere, quod ense sibi inflixerat, sepelit. Insignem hanc eius pietatem conspicatus, admiratusque Sol, puerum in auem formosam admodum, & viuacem conuertit; crista supra caput eius erecta, vt gloriosi facinoris monumento. Æl. l. XVI. c. V.

A. P. Parentes in capite sepeliunt, qui mortuorum memoriam sanctè retinent, & officiis pietatis frequentant, vnde sibi magnum decus, & ornamētum apud posteros comparant. Nasamines, vt habet Tertullianus c. 57. de Anima, propria oracula apud parentum sepulchra mansitando captabant. Celtæ eadem de causa apud virorum fortium sepulchra abnoctabant.

XXXIX. IVSTINIANI STRAGVLA FERALIS, IN QVA MORS LVDIT INTER TRIVMPHOS.

Mortis Imperium.

IVSTINIANO Imperatori mortuo instrata vestis stragula, in qua Phrygio opere textæ victarum

vrbium, & Barbarorum Regum, quos ipse suis auspiciis debellarat, effigies: de qua Corippus,

Et tulit intextam precioso murice vestem,
Iustinianorum series, vbi tota laborum
Nexo auro insignita fuit, gemmísque corusca.
Illic barbaricas flexa ceruice phalanges,
Occisos Reges, subiectásque ordine gentes,
Pictor acu tenui multa formauerat arte,
Fecerat, & fuluum distare coloribus aurum,
Omnis vt aspiciens ceu corpora vera putaret.
Effigies auro, sanguis depingitur ostro.
Ipsum autem in media victorem pinxerat aula
Effera Vvandalici calcantem colla Tyranni,
Plaudentem Libyam, fruges, laurumque ferentem.
Addidit antiquam tendentem brachia Romam
Exerto, & nudo gestantem pectore mammam
Altricem imperij, libertatísque parentem.

Baron ad annum Iustin. xxxix.

A P. Ecce tibi inter pugnas, triumphos, victorias, mortis effigies. Ludit certè mors in imperiis, & *æquo pulsat pede pauperum tabernas regúmque turres.* Paulò aliter hoc expressit Martinus V. anteà Otto Columna dictus, qui Tiaram Pontificiam, Galerum Cardinalium, infulas Episcoporum, diadema Imperatorum, coronas Regum, Ducum nudum ensem: omnia habet in emblemate pyræ ardenti iniecta cum lemmate, *Sic omnis mundi gloria.*

Martini V. symbol.

XL. LACHARIS FVGA.

Perde vt serues.

LACHARES captis Athenis à Demetrio vestem seruilem, & rusticam indutus, atramento faciem tingens,

tingens, calathum ſterquilinio tectum portans, furtim egreſſus per exiguam portulam, conſceſo equo, Daricos aureos in manibus tenens, fugit. Equites Tarentini ſummo ſtudio perſequentes deluſit, ſigillatim Daricos in viam ſpargens: quos cum illi colligerent, peruenit in Bœotiam. Suidas.

APODOSIS.

Accidit & noſtro ſimilis fortuna Catullo:
Cum plenus fluctu medius foret alueus, & iam
Alternum puppis latus euertentibus vndis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum ventis, imitatus Caſtora, qui ſe
Eunuchum ipſe facit cupiens euadere damno:
Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebúſque ſalutem? Iuuenal. Satyr. 12.

XLI. LVERIVS.

Liberalitas.

POSIDONIVS tradit Luerium Gallum principem per agros curru vehi ſolitum: aurumque, & argentum in turbas Celtarum innumeras cum proſequentes ſpargere: Quin, & ſeptum eundem quadratum ſtadiorum duodecim aliquando cinxiſſe, in quo potione ſumptuoſa, & exquiſita pleni lacus eſſent, paratáque cibariorum copia, vt compluſculis diebus liceret iis quibus placeret ingredi, fruique illo apparatu cum aſſiduis miniſtrorũ officiis: Idem Bardo Encomiaſtæ ſacculum auri proiecit, quo ſublato fertur Poëta dixiſſe: Currus, quem ducebat

impressa terræ vestigia, aurum, & beneficia procreare mortalibus. Athen. lib. iv.

A P. Hic erit munificentissimi principis character, qui velut Triptolemus aliquis pernici gloriæ curru subuectus, non fruges sparget, sed beneficia: Num verò magnificentior Christus dominus: qui intra Ecclesiæ septa suas oues cœlesti alimonia iucundissimis Angelorum poculis reficit, & recreat. Hoc Eucharistiæ munus D. Basilius in epistola ad Amphilochium cōmodè appellat κοινωνίαν τοῦ ἀγαθοῦ, quod in eadem, cumulatissime bonorum omnium genera contineantur.

XLII. METHODII PICTVRA.

Iudicij diuini terror.

BOGORIS Bulgarorum Princeps, supramodum venationibus delectabatur, quibus cupiens, non tantùm cum venatum iret perfrui, sed etiam in otio, nouam domum ædificauit, & Monachum Methodium Roma oriundum, ac pingendi artificem, historiis eam totam exornare iussit. Diuinóq; instinctu factum est, vt non diceret nominatim animalia, quæ depingi vellet, sed pingere suo arbitrio, modo terribilis esset pictura, iuberet. Monachus secundum Christi aduentum pinxit, quod nihil eo terribilius sciret: princeps ab hac parte vidēs, iustorum cœtum expressum, ab illa impiorum supplicia perpetientium, edoctus à pictore, quid sibi ista vellent, illico suam eiurauit superstitionem, & intempesta nocte baptizatus est. Contra eum proceres Bulgarorum insurrexerunt, eos ille parua suorum manu, crucis

ſigno prælato, fudit: reique inopinatæ territos ad fidem Chriſti perduxit. Cedrenus.

A P. Si tantum vmbra valuit, quid corpus efficiet? & ſi hic terror picturæ, qualis veritatis futurus eſt?

Quæque latent maiora putà.

XLIII. MILO.

Fortitudo.

ERAT eius ſtatua vittata, ſimul compoſitis pedibus ſtans, ſiniſtra malum punicum tenens, dextræ manus digiti recti, & inſertis ſimiles, οἷον διείροντος. Philoſtr. lib.IV. cap.IX. in vita Apollonij.

A P. Fortitudinis typus eſt Milo: pedes compoſiti immobilitas: Malum punicum, firmitas propter compreſſionem granorum in granato. Vittæ, temperantiæ ſymbolum. τὴν ταινίαν δ' ἡ ἀναδεῖται, σωφροσύνης ἡγεῖται ξύμβολον. hæc affertur enarratio à Philoſtrato.

XLIV. MILO LYCEI COLVMNAM SVSTINENS.

Literarum protectio, vel Imperij ſuſtentatio.

MILONEM ferunt columna in contubernio Philoſophorum ruinam minitante, in eius ſubiiſſe locum: itaque, & reliquos ſeruaſſe omnes, & ſeipſum ſubduxiſſe. Strab. lib. VI.

A P. Imago erit principis, aut moderatoris, qui rem literariam, aut publicam iam labentem ſuo, vel periculo, vel robore, vel authoritate, vel felicitate, vel liberalitate ſuſtentat. Principes ipſi columnæ mundi appellantur. Vnde Oppian. ad Antonium

Imperatorem lib. 1. de venatione initio.

Σοὶ μάκαρ ἀείδω γαίης ἐρικυδὲς ἔρεισμα.

XLV. Morionis prudens dictum.

Exitium Discordia rerum.

Nicolavs Morio Saxonum Ducis, quem ob miros sales octoginta talerorum millibus in familia herciscunda æstimasse dicuntur, cum inter fratres de diuidenda regione ageretur, veste principali indutus in consessum procerum venit, & ecquid placeret Fridericum Ducem interrogauit. Laudante eum duce, in cubiculum exiuit, & forfice vestem dissecuit: Mox alteram partem indutus principi se obtulit, & nunquid placeret rogauit. Principes vero factum eius virgis coërcendum minitantur, vt libet, exclamauit, modo & te vicissim virgis cædam, qui diuisione cum fide inita pulchriorem hac vestem dilacerare conaris.

Ap. Concordia paruæ res crescunt: Discordia maximæ dilabuntur.

Sic alternos reficit cursus
Alternus amor, sic astrigeris
Bellum discors exulat oris.
Hæc concordia temperat æquis
Elementa modis, vt pugnantia
Vicibus cedant humida siccis;
Iungántque fidem frigora flammis. Boët. lib. 4. Metr. 6.

XLVI. Mosis abbatis prudens factum.

Ignosce.

Moses Abbas in deserto Scythi, cum accerseretur, vt sententiam diceret in fratrem qui peccauerat; venit saccum arena plenum in tergo baiulans, & rogatus quid illud esset? peccata sua esse dixit, quæ vix ferret, posset nedum aliena iudicare: Quod præpositi monasterij audientes fratri pœnitenti veniam indulgere, quam pœnam infligere maluerunt, dum considerant ne se quidem sine peccato esse. Marul. lib. 5. cap. 1.

Ap. Non temere de aliis iudicandum, ne vt sæpe fit, *Det veniam Coruis vexet censura Columbas.*

XLVII. Mogoris regis magistratus.

Humilitas & memoria suæ conditionis.

Mogoris Regem ferunt plebeios quidem, & tenues homines ad amplissimos honores nonnunquam euehere, atque, vt suæ pristinæ conditionis, & regalis beneficij memoriam nusquam amittant, iubere eosdem artis, quam antea exercuerunt, ferre insignia.

Ap. Inter prospera meminisse oportet suæ conditionis. Simile quod Æneas Syluius memorat de Primislao: qui ex Rustico ad regni gubernaculum euectus, Sagum rusticum, dum inauguraretur, iussit expromi, idemque seruauit vsque ad obitum, quo sibi memoriam pristinæ vitæ identidem refricaret: At vero animus superbus,

——ἐπιλήθεται οὔνεκα γαῖαν

Ποσσὶν ἐπιστείβειν θνητοὶ δέ οἱ εἰσι τοκῆες. Rianus.

Ad idem argumētum pertinet, quod habet Sabellicus lib.3. Enn.10. de Archiduce Corinthiorum, qui in ſua inauguratione, procedit agreſti habitu, pileo tectus, calceos, & paſtoralem baculum gerens, Paſtorem agens magis, quàm Principem: aquam quoque pileolo delatam potat, in futuræ ſobrietatis argumentum.

XLVIII. Onesili apes.

Mortuorum honores.

Onesili Regis Cyprij caput in ludibrium Amathuſij ſupra portam vrbis ſuſpenderant: in id examen apum mella congeſſit, fauíſque referſit: hinc loci incolæ oraculo moniti caput honorificè ſepelierunt, Oneſiloque quotannis, vt heroï, ſacra inſtituerunt. Vide Pier. lib.xxvi. c.iii.

Ap. Mortuorum honoribus parentantes poëtæ ſignificantur, eorum etiam ipſorum quos liuor extinxiſſe putabatur.

Maius ab exequiis nomen in ora venit.

XLIX. Orphei sudor.

Gloria fortium.

Alexandro in Perſas expeditionem parante, Orphei ſtatua in Pieria continuò ſudauit: varia fuit vatum de hoc prodigio ſententia. Ariſtander verò Telmiſſeus vates eximius, Alexandrū bono animo eſſe iubet, ſignificari enim cuiuſuis generis Poë-

tas magnopere laboraturos in Alexandro, eiusque rebus gestis describendis ac decantandis. Arrian. de expeditione Alexandri.

A P. Parabola congruet in viros gloria & prædicatione supra cæteros illustres: Quorum laudes in cœlum scriptis carminibus sit elatura posteritas. Cæterum qualis fuerit hæc Orphei statua, vide in Hypotyposibus, vbi Philostratus iunior, & Callistratus summo artificio depingunt.

L. PAVSIÆ ET GLYCERÆ CERTAMEN.

Eloquentiæ varietas.

FLORVM inuicem odores, colorésque accendêre Sicyonij ex ingenio Pausiæ pictoris, atque Glyceræ coronariæ dilectæ admodum illi, cum opera eius pictura imitaretur, & illa prouocans variaret, essétque certamẽ artis, ac naturæ, quales nunc etiam extant artificis illius tabulæ, atque imprimis appellata Stephanoplocos qua pinxit ipsam. Plin. lib. XXI. cap. I.

A P. Certamen illud cum vniuersitate rerum, & eloquentia videtur constitutum: Nihil est enim in natura, tam varium, tam reconditum, quod vis orationis complecti, imitatione referre, & exprimere non possit.

seu sidereas exercet altius artes,
Seu voluit monitus quos dat Bargeticus auctor,
Seu doctam quatit illa chelyn, seu dissona nectit
Carmina, siue minax vltorem stringit iambon.

LI. PHALEREI VOMICA.

Vtilitas ab inimicis.

PHALEREVS deploratus ab inimicis vomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, vulnerato pectore medicinam inuenit ex hoste. Plin. lib. VII. cap. L.

A P. Ab inimicis ſæpe, quam non ſperamus vtilitatem capimus. τὸν νοῦν ἔχοντός ἐστι καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι. Plut. ex Xenophonte lib. πῶς ἄν τις ὑπ' ἐχθρ. *Mundanis ſiquidem rebus frequenter naſcitur de aduerſitate proſperitas, & homines cùm lædere cupiunt, beneficia frequenter impertiunt.* Caſſiod. lib. IV. Var. 47.

LII. PHILIPPI CALIX.

Aut vino aut ſanguine rores.

PHILIPPVS Auguſtus Francorum Rex, anno ſalutis 1214. contra Othonem Imperat. pugnaturus, in patera aurea buccellas panis vino prægnantes principibus ſuis propinans: bibite ex hoc omnes exclamauit: Commune hoc, aut victoriæ, aut glorioſæ mortis poculum erit, qua voce animati Franci, hoſtes mira alacritate ſuperarunt. Ægidius Corrozetus de dictis & factis memorabilibus.

A P. Rectè conueniet in fideliſſimam vitæ, mortis, gloriæ, & periculorum omnium ſocietatem.

Commune periclum
Omnibus, vna ſalus. Longe nobiliori ratione Chriſtus Dominus cum ad cœleſte contubernium generoſos milites euocaret, communes laborum, &

crucis

crucis ærumnas, communem cuique pro meritis palmam gloriæ proposuit, & simul suo sanguine prælibauit: vnde postea tantum Martyrum seminarium emersit.

Cruor ille pares sanctis spondebat honores
Orturis toto corpore Martyribus.
Nam cum sacra seges terrarum impleuerit orbem,
Omnis ab hoc vno semine messis erit. S. Prosper. epigr. 69.

LIII. PHILIPPI PLACENTA.

Præsentibus vtendum.

PHILIPPVM Regem Macedonum quispiam inuitarat ad cœnam, cumque venisset magno sanè comitatu, nonnihil conturbatus est hospes, vt qui non grandem cœnam instruxisset. Id sentiens Philippus, submisit qui singulos amicos admoneret, vt placentæ locum relinquerent. At hi dum verè credunt placentam apponendam, atque expectant, abstinent ab iis quæ fuerant apposita: atque ita factum est, vt conuiuium omnibus sufficeret. Plut. de tuend. val.

AP. Permulti præsentia negligunt, ob spem inanem futurorum.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris.

Extat in hoc argumento lepidissima Auiani fabula:

Piscator solitus prædam suspendere seta,
Exigui piscis vile trahebat onus
Sed postquam superas captum perduxit ad auras,
Atque auido fixum vulnus ab ore tulit:

Parce precor lachrymis supplex ita dixit obortis:
Nam quanta ex nostro corpore damna feres?
Nunc me saxosis genitrix fœcunda sub antris
Fudit, & in propriis ludere iussit aquis.
Tolle minas tenerumque tuis sine crescere mensis:
Hæc tibi me rursum littoris ora dabit.
Protinus immensi depastus cerula Ponti,
Pinguior ad calamum sponte recurro tuum.
Ille nefas captum referens absoluere piscem:
Difficiles queritur casibus esse vices.
Nam miserum est (inquit) *præsentem amittere prædam,*
Stultius & rursum vota diurna sequi.
Incerta pro spe, ne munera certa relinque,
Ne rursus quæras fortè nec inuenias. Fabul. xx.

LIV. Phocensium iusiurandum.

Fœdus firmum & stabile.

PHOCENSES de excedendo, & relinquenda vrbe capto iam consilio massam ferri candentem proiiciunt in mare, iurántque se prius non redituros, quàm ipsa sponte emergeret. Herod. lib. 1.

AP. Fœdus æternæ veritatis, quale illud Virg. 12. Æneid.

Nulla dies pacem hanc Italis nec fœdera rumpat,
Quo res cumque cadent; nec me vis vlla mouentem
Auertet, non si tellurem effundat in vndas
Diluuio miscens, cœlumque & tartara soluat.

LV. PHRYNES ACVMEN.

Opinio hominum multum facit ad æstimationem rerum.

PHRYNE meretrix, quæ incredibili pulchritudinis elegantiâ floruerat, cùm iam defloruisset à multis procis frequentata, dicebat se fecem pluris, quàm vinum vendere, propter inueteratam suæ formæ opinionem.

τὴν τρύγα πλείονος πωλεῖν διὰ τὴν δόξαν.

AP. Idem sæpe contingit doctis viris, qui cum ingenti eruditionis opinione apud omnes floreant, etiam quæ languescente iam ætatis vigore faciunt, propter diuulgatam apud omnes sapientiæ famam, magno gloriæ pretio distrahunt, atque diuendunt.

Est seris sua gratia pomis.

LVI. POLYPERCONTIS STRATAGEMA.

Nosce vt vincas.

POLYPERCON Peloponesiis aditum obsidentibus, suos milites ad periculum adeundum confirmauit. pileum imposuit, & tunicam duplicem indutus, acceptóque baculo dixit ad eos: qui nos in periculum vocant, ô commilitones, eiusmodi sunt homines: post his depositis, & armatura recepta: qui vero manum cum iis conferent, inquit, eiusmodi vsque in hoc tempus multorum, magnorúmque bellorum victores: quo audito milites obsecrabant ne amplius moram aliquam interponeret, sed rectà ad ineundam pugnam duceret. Polyænus lib 4.

AP. Multum iuuat ad victoriam hostes nosse,

fit enim plerumque, vt metus & opinio,

Longum inualidi collum ceruicibus æquet
Herculis Antæum procul à tellure tenentis. Iuuen. Sat. 3.

In eodem argumento est Brenni stratagema.

LVII. ITEM.

Brennus.

BRENNVS enim rex Gallorum volens suis persuadere, vt expeditionē in Græciam susciperent, conuocatis in concionem viris, & mulieribus, produxit captiuos Græcos vilissimis corporibus, & infirmissimis præditos capitibus, rasos, & sordidis palliis amictos: iuxtáq; eos maximos Gallorū collocauit, & speciosissimos, Gallicam armaturam indutos: hoc facto: nos, inquit, tanti ac tales contra homines tam imbelles & paruos bellum geremus: hoc modo Galli contemptis Græcis adducti sunt, vt proficisci cum exercitu in Græciam non dubitarent, Polyænus l. 7.

LVIII. ROBERTI DVCIS NORMANNIÆ STRATAGEMA.

Virtus pudore lacessita fit acrior.

IN expeditione Hierosolymitana, Duce Petro Eremita, post occupatam à nostris Nicæam, cum Solymānus nouo exercitu Christianis occurrisset, & multitudine infestus esset: Robertus Dux Normanniæ aureum vexillum in frequentissimos hostes iecit, quod dum repetunt Normanni, antequam in potestatem hostium veniret, impetus furentium factus hostes dissipauit. At duo millia nostrorum desiderata, quadraginta hostium millia circiter cecidere. Æmilius lib. 4.

A P. Commentum fuit præstantissimi ducis, qui nouerat Germanam virtutem iactura aliqua, & pudore lacessitam acrioribus stimulis, & facibus incalescere. *assistunt sociæ, virtusque, dolorque,*
Et pudor armatas pilo petit impiger alas. Sidon. in Panegyr. Soceri.

LIX. ROMVLI MANIPVLI.
Vita Humana.

ROMVLVS primus populum Romanum in centurias distribuit, quarum vnamquàque vir vnus ducebat, qui manipulum fœni, aut herbarum in conto affixum gestabat: Vnde militum manipularium nomen. ἑκάστης δὲ ἀνὴρ ἀφηγεῖτο, χόρτου καὶ ὕλης ἀγκαλίδα κόντῳ περικειμένην ἀνέχων, μανίπλα ταῦτα Λατῖνοι καλοῦσιν. Plut. in Romul. edit. Græc. pag. 39.

A P. Hominum fragilitas per fœnum adumbrata. Omnis caro fœnum. Comparatur quoque vita humana cum hortis Adonidis, in quibus flores omnes Adonidem illum referebant, in primo ætatis flore præreptum: nihilque in illis serebatur, quod fructum proferret, sed illa tantum, quæ oblectationi & deliciis esse possent. *Horti Adonidis.*

LX. SCILVRI FASCICVLI.
Concordia.

SCILVRVS Scytharum rex, cum iam moriturus octoginta filios superstites relinqueret, afferri singulis fasciculum iussit, vt si possent frangerent: Quod cum ipsi facere se posse negarent, di-

ſtractis pedetentim ſingulis fuſtibus, totam facilè contriuit molem: ſignificans ſcilicet concordes germanos inuictos fore: Contra verò diſcordes facilè, vel à quouis debellari poſſe. Plutarch. in regum & Imp. Apophtegmatib.

A p. Ὁμόνοια μέγιστον ἀγαθόν. Xenoph. lib. 4. de factis, & dictis Socratis. In hoc genere quoque ſymboli ſunt lapides Philadelphi, quorum meminit Mendeſius tertio de lapidibus, & Plutarchus in ſtrymone. Γεννῶνται δὲ ἐν αὐτοῖς λίθοι φιλάδελφοι λεγόμενοι Κόρακος τὴν χρόαν ἀνθρωπόμιμοι. ſibi mutuo adhærent vt fratres.

LXI. Scori acvmen.

Fratrum diſcordia concors.

Scorvs Dacarum Dux, cum diſſidentibus inter ſe Romanis Dacas à bello illis inferendo dehortari vellet, in conſilium duos feroces canes adduci iuſſit, qui, vt ſoliti fuerant, ſtatim tanquam inter ſe commiſſi mordicus certare cœperunt: Non multo poſt lupum quoque adduci curauit: quo conſpecto nihil morati canes omiſſo prælio concordes ambo lupum petierunt: ab ea contentione Scorus ſermonem orſus, oſtendit, nihil eſſe, quod facilius Romanorum dirimere contentiones poſſet, quam, ſi ſe Dacarum bello peti ſenſiſſent. Fulgoſius l. 8. c. 10.

LXII. Selevci anchora.

Inexpugnabile rebus præſidium.

Selevcvs anchorâ ſignatum femur habuit ab ipſa origine, filiique, & nepotes eius eodem in-

ſigniti modo. Is cum Babylonem iret vrbem occupaturus, inter gradiendum pedem lapide offendit, & ex eo cogitur dolore ſubſiſtere. Amicis interim principem demulcẽtibus annulus apparuit, anchorâ ſignatus, atque impreſſus, quem ibi ipſe antea amiſerat. Ex quo magnam imperij ſpem concepit, nec excidit. Appianus Alexandrinus in Syriaca apud quem, & Ptolomæus Lagi filius hoc ſignum feliciter interpretatur. ἀσφαλείας εἶναι ἄγκυραν, οὐ κατοχῆς σύμβολον.

A P. Tum demum in ſpem cœleſtis Imperij nos venire oportet, cùm crucem ἱερὰν ἄγκυραν, ſacram anchoram amplexi fuerimus.

Crux nobis dedit arma ſalutis. Fortunat.

LXIII. SERAPION.

Liberalitas conſecrata.

SERAPIONEM pugilem ſtatua conſecrarunt Elęi, quod in magna annonæ penuria veniens ad ludos, frumentum ſecum vectandum curauerit ad releuandam famem. Pauſan. in Eliacis lib. II. p. CCII.

A P. Nullum magno Principe, immortalitatémque merituro dignius impendij genus, quam quod erogatur in poſteris. Plin. in Paneg. Traiani.

Extra fortunam eſt quicquid donatur amicis,
Quas dederis ſolas ſemper habebis opes.

LXIV. TELESILLÆ PHARMACVM.

Literæ vtiles.

TELESILLA honeſto loco nata mulier, ſed ægro corpore, ad oraculum miſit de valetudine

ſciſcitata, cui reſponſum eſt, Μώσαις θεραπεύειν. Ex quo humanioribus Muſis addicta, non modò Poëtria euaſit, ſed & ægritudini corporis fecit medicinam. Plutarch. in mul. virtut. in Argiu.

A P. Literarum vtilitas tanta eſt, vt non modò morbis animi, ſed & corporis medeantur. Certè Theocriti Cyclops eaſdem contra prauos animi effectus, & impuros amores magnam vim habere oſtendit. Idyll. xi.

Οὐδὲν ποτὶ τὸν ἔρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο,
Νικία, οὔτ' ἔγχριστον ἐμὶν δοκεῖ οὔτ' ἐπίπαστον,
Η ταὶ Πιερίδες.

Nullum contra amorem natum eſt remedium aliud,
O Nicia, neq; quod inungi, vel aſpergi poßit, vt opinor,
Quam Muſa.

LXV. THEAGENES.

Honor clarißimorum virorum & inuidiæ pœna.

THEAGENES nobiliſſimus athleta quadringentis coronis illuſtris ſtatuam habuit, quam liuidus poſt fortis viri fatum ſingulis noctibus flagellis cædere gaudebat, quod cum ſæpius iteraret, oppreſſus eſt tandem à ſtatua. Mortem parentes vlciſcuntur, & ſecūdum Draconis leges damnatur ſtatua, & proiicitur in mare. Ex eo graſſata lues Thaſios malè mulctauit, nec prius ſedata eſt, quàm ſtatuæ ex mari extractæ florentiſſimos honores redderent. Pauſan. in Eliac. lib. poſteriore.

A P. Hoc aduerſus florentiſſimorum hominum famam poteſt inuidia, quod aduerſus Solem nebula: Breuiſſimo tempore nocet, & eadem diſſipata mitiores

mitiores radios virtus exerit. *Iris nubila contra.* Val. Flaccus Argon. lib. IV.

LXVI. Themistoclis apologus.

Non est ante festum posterus dies. Antiquorum honor.

Dictum perurbanum Themistoclis in iuniores Imperatores, qui se prosperè rebus gestis ipsi anteferebant. Posterus dies olim cum festo contendit, obstrepentem illum, sollicitumque esse dictitans; se verò pridie apparata fruenda per otium præbere, Verum, inquit festus dies, sed si non fuissem vbi nam terrarum esses? Plut. in fort. Rom.

Ap. Noui antiquis honorem debent, quorum ipsi perfruuntur laboribus: magnum fuit inuenire, facilius inuenta promouere ad summum,

Moribus antiquis res stat Romana, virisque.

Et quod ait Græcum adagium:

Αἔτιον γῆρας κορύδου νεότητος ἄμεινον.

Aquilæ senectus corydi iuuenta melior.

LXVII. Themistoclis Hydrophora.

Scientia non occultanda.

Themistocles Hydrophoræ Nymphæ imaginem dedicauit ex multis eorum qui aquam distinebant, ne in publicam vtilitatem emanaret. Plutarch. in Themistocl.

Ap. Digni sunt multi, qui scientias, & concessa

sibi à Deo bona occultant, & retinent, quibus societatem hominum iuuare, & aliqua ornamentorum accessione locupletare possent. *Deus est mortali iuuare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via.* Plin. lib. II. cap. VII. histor. Natural. *Magno animo nos non vnius vrbis mœnibus clusimus, sed in totius orbis commercium emisimus.* Senec. lib. de tranquil.

LXVIII. THEMISTOCLIS IVDICIVM.

Scientia bene vtendum.

THEMISTOCLES interpretem Græcum, qui Persis ministrarat, interfici iussit: rem iniquam ratus Græcam linguam in vsum Barbarorum conuertere. Plut. in Themist.

AP. Quid illis fiet apud summum Imperatorem, qui scientiam donum Dei ad impurissimarum voluptatum contubernia, aut scurrilium verborum nugas, aut, quod maius est, ad castra impietatis traduxerunt? *Pensemus quod lucrum Dei fecimus, nos qui accepto talento ab eo ad negotium missi sumus.* Gregor. Hom. XVII. in Euang.

LXIX. TIMOTHEI RETE.

Fœlicitas Imperatoris.

TIMOTHEVM fortissimum Imperatorem, & fœlicissimum, inimici dormientem pinxerant, & rectè gestantem, in quod sua sponte vrbes influerent. Plutarchi. in Apoph.

Y

A P. Significat eos, qui ſunt maximè felices, & quibus diuinâ (quod aiunt) virgulâ ſuppeditari videntur omnia.

Θεῦ δὲ δῶρόν ἐστιν εὐτυχεῖν βροτούς.

LXX. VISINVS.

Diſputator egregius.

VISINVS eximiæ opinionis gladiator omnem telorum aciem ad hebetudinem ſolo aſpectu redigere ſolebat. Olaus magnus lib. III. cap. XVI.

A P. Cadit in acerrimum diſputatorem, qui leui negotio omnium argumentorum vim imminuat. Ἔγχος ἔχων στόμα θοῦρον, ἔπος ξίφος, ἀσπίδα φωνήν. Pro haſta habens os promptum, pro ſermone gladium, pro clypeo vocem. vt loquitur Nonnus Dionyſ. lib. 13.

LXXI. DE IGNORANTIA ET EXCVSATIONE VITIORVM.

Apologus.

CONDVXERAT quidam portorium ad amnem, qua pons tranſitum præbebat, hac conditione, vt ſinguli pro ſingulis vitiis perſoluerent nummum. Aduenit quidam ſcabioſus, & ab illo petitur portorium nummi vnius, vt erat conſtitutum, qui cum recuſaret pendere, occurrit portitor, & pignoris loco detrahit viatori pileum: atque ibi apparet in caluitie alterum vitium Alopeciæ. Ergo duos (inquit) iam nummos ſolues, minime, (inquit viator) & luctari incipit, dúmque à valentiore datur ad terram, con-

ſpicitur hernia, Tres (inquit) portitor iam nummos peto, quos ille, qui vnum initio noluerat, tum numerare coactus eſt. Gilbert. Cagn. lib. 1. narrat.

A P. Hic tot vitiis oppletus, nec fateri poteſt vitium, nec videt. Cur? an quod ait Phædrus;

Peras impoſuit Iupiter nobis duas.
Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit;
Alienis ante pectus ſuſpendit grauem.
Hac re videre noſtra mala non poſſumus:
Alij ſimul delinquunt cenſores ſumus.

Sed quid lucrantur qui ſibi folia ficus conſuunt, & peccata pene omnibus nota vehementi ſtudio tegunt? vt *Improbi pateant magis.*

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER QVARTVS.

HOMINIS MALA.

I. ABYDENVS STVLTVS.

Opinionis vis, vel felicitas improborum.

FERVNT in Abydo quendam mente destitutum in theatrum progressum vacuum, multósque dies illic diligenter, tanquam in eo essent histriones, applausisse, acclamasséque admirabundè. Cæterùm mente recepta, dixit suauius se nunquam atque eo tempore vixisse. Arist. de mirabili auscult.

AP. Quàm multi imperitis oratoribus, & propè nullis, plaudunt opinione decepti. quàm multi insania ebrij, videntur sibi pulchri, beati, cùm nihil eorum, quæ sibi animo fingunt, possideant, sed vt Menippeæ Empusæ bona cuncta euolent, & dilabantur. Num merito hæc à Græco comico appellantur ἐικελόνειρα. vmbris somniisque similia: nec malè illud Plautinum hîc vsurpari potest. Bona ἐικελόνειρα.

Miris modis Dij ludos faciunt Hominibus,
Mirísque exemplis somnia in somnis danunt.

laudibus regem prosequutus exhausit cum plausu omnium, ac paulò post poculum idem postulauit, rursúmque Alexandro propinans, id hausit. Rex autem generosè quidem ebibit, sed perferre non potuit in puluinar reclinatus, & poculo è manibus dimisso, ac iam inde morbo correptus, interiit: Baccho, vt fama est, irato, quòd Thebas patriam suam obedisset.

Ap. Stultum est suorum malorum caussam in Deum, aut fatum, non in suas libidines & flagitia, reiicere. Sen. ep. 93. *Multos inueni æquos aduersus homines, aduersus Deos neminē: obiurgamus quotidie fatum.*

IV. Anaxander.

Adulatorum impudentia.

Satyrus in vitis, scribit Anaxandrum Eudæmonicum Philosophum, vnum ex assentatoribus Alexandri, cum rege iter facientem vt stupendo fragore inopinatóque tonuit, omnibus pauore consternatis: Hoccine fecisti, ô Alexander Iouis fili? Athen. lib. vi.

Ap. Meretur is inter tot adulatorum greges, qui non vltimas teneat, & inuerecundæ assentationis typus fiat: *alius quidem*, vt ait Seneca natural. quæst. lib. iv. *adulatione clam vtebatur parcè, alius ex aperto palam, rusticitate simulata, quasi simplicitas illa non ars sit.* Plancus artifex ante Velleium maximus, aiebat, non esse occultè, nec ex dissimulato blandiendum: *Perit*, inquit, *procari, si latet.* hoc Anaxander nouerat, qui tam impudenter assentabatur.

V. Anaxenor in Iovis purpura.

Honor indignis conceſsus.

ANAXENOREM cytharœdum extulerunt quidem theatra, ſed multò magis Antonius, qui eum etiam militibus ſtipatum, tributi exactorem è quatuor vrbibus conſtituit. Patria quoque ipſum haud mediocriter ornauit, ea ipſa purpura induens, quæ Ioui Soſipolidi, hoc eſt, vrbis Seruatori, erat conſecrata. Strabo lib.XIV.

A P. Hoc ſchemate exprimitur vilis, & tenuis homũcio, ſummis honoribus affectus; qualis Æſchines fingitur à Demoſthene, qui in nobili oratione περὶ στεφάνου, ἀρουραῖος οἰνόμαος, τραγικὸς πίθηκος, nominatur.

Sic dentata ſibi videtur Aëgle,
Emptis cornibus, indicoque cornu.
Sic quæ nigrior eſt cadente moro,
Ceruſſata ſibi placet Licoris. Martial. lib.I.

VI. Ænetus Quinquertio.

Honoris humani fragilitas.

IN Olympiis victor declaratus, ſimul atque coronam accepit, exceſſit è vita. Pauſan. in Laconic. pag. c.

A P. Quis iam illud non inclamabit? εἴδωλα εἰδώλων αἰθερόπτυα πράγματα. Mors certè in coronis & triũphis ludos facit, cum mortales in ipſo honorum limine, quos infinitis laboribus quæſierũt, importuna rapiat. Num rectè Æneto illud Poëtæ congruit,

Prehenſa vouet expirare corona.

VII. ANTHEAS

VII. ANTHEAS AD MVSICAM.

Imperitus & indoctus auditor.

HIC Scytharum Rex Iſmeniam tibicinem bello captum canere iuſſit inter pocula. Omnibus autem admirantibus, & præ voluptate plaudentibus, iureiurando affirmauit, ſuauius ſe interdum equum hinnientem audiſſe. Plutarch. de Fortun. Alexand.

AP. D. Hieronymus ad Marcellam: *Aſino quippè lyra ſuperfluè canit.* ὄνος λύρας ἤκουσε, καὶ σάλπιγγος ὗς.

VIII. ANTONII ANTRVM BACCHICVM.

Gulæ triumphus.

SOCRATES Rhodius Antonium ſcribit Athenis commoratum conſpicuum vndique ſuper theatro cœnaculum temporarium ædificaſſe, virenti fronde opacatũ, antri Bacchici ſpecie, vbi tympanis adaptatis, hinnulorúmque pellibus, & reliquis Dionyſiacorum ludorũ ornamentis, cum amicis ſtatim à diluculo recubans ad ebrietatem vſque potaret.

AP. Vitia ipſa plerumque authoribus diſplicent, & temperantiam laudant non ſobrij: at vbi ſe libido non contenta domeſticis parietibus, effert in publicum, & ſpeciem dignitatis rebus turpibus affingit, apparet in ſummam deſperationem res veniſſe. habes de hac Antonij intemperantia in Cicerone & Plutarcho dignum planè triumuiro tabernaculum.

IX. APICIVS.

Helluonum Typus.

APICIVS infamis gurges, Tiberij vixit temporibus, & Minturnis, quæ ciuitas est Campaniæ, vt plurimùm degens locustis vescebatur magno emptis, quæ illic nascentes, & maximas Smyrnæas, & Astacos Alexandrinos amplitudine vincebant: Cùm in Africa vastæ, inusitatæque magnitudinis audisset reperiri, cõtinuò illo naui profectus, multáque incommoda nauigationis perpessus: sed cùm minores inuenisset, quàm fama diuulgasset, illicò ne commoratus quidem in portu Minturnas regressus est. Athen. lib. 1.

AP. Hic dementissimæ gulæ Catillo typus esse poterit omnium, qui ab Eunapio ἀσωτίας σοφὰς dictus est. Describitur à Seneca de vita beata libro singulari. *Aspice Nomentanum & Apicium terrarum ac maris, vt isti vocant, bona conquirentes, & super mensam recognoscentes omnium gentium animalia. vide hos eosdem è lectis suis spectantes popinam suam, aures vocum sono, spectaculis oculos, saporibus palatum suum delectantes: mollibus lenibúsque fomentis totum lacessitur eorum corpus, & ne nares interim cessent, odoribus variis inficitur locus ipse, in quo luxuriæ parentatur.*

X. ARTEMON.

Improbi meticulosi.

ARTEMON, qui περιφόρητος dictus fuit, improbæ fuit nequitiæ, vt qui assiduo lectica vectaretur,

vel potiùs in lecto portaretur. Is adeò erat meticulosus, vt etiam domi tranquillè desidenti, duo famuli scutum æreum supra caput sustinere cogerentur, ne quid ex alto decideret, aut improuiso telo feriretur. Vide Stromateum v.1317.

A P. Diffidens malum improbitas, *omnia tuta timet*, nec ei domus commune omnium perfugium ad quietem data.

Ὁ συνιστορῶν αὑτῷ τι, κἂν ᾖ θρασύτατος,
Ἡ σύνεσις αὐτὸν δειλότατον εἶναι ποιεῖ. *Menander.*
Qui aliquid sibi conscius, etiam si fuerit audacissimus,
Conscientia tamen facit ipsum timidissimum.

XI. ASTOMI.

Cenodoxi.

ASTOMORVM gens sine ore, corpore toto hirta vestita frondium lanugine, halitu tantùm viuens & odore, quem ex naribus trahit. Plin. lib.VII. cap.II.

A P. Cenodoxi os nullum habent, ad Dei, aut Deo gratissimorum hominum laudem prædicandam: toti sunt veri honoris ornamentis destituti, & nihil habent præter pilos, & folia, hoc est, humanarum laudum quisquilias, res omninò leues, & nugatorias, halitu tantùm viuunt, an vanæ gloriolæ auris; quas naribus excipiunt, cùm os non habeant, & solidæ laudis pabulum excipiendum non egeant.

Quicumque solam mente præcipiti petit,
Summámque credit gloriam, *Gloria terrarum vilis.*
Latè patentes ætheris cernat plagas,
Arctúmque terrarum situm,

Breuem replere non valentis ambitum:
Pudebit aucti nominis. Boetius Metro. 7. lib. 2.

XII. Atergatidis Pisces.

Vltio diuina.

Atergatis regina piscium ad insaniam vsque auida, à Mopso Lydo capta, cum Icthye filio in lacu Ascaloni vicino demersa, & suffocata est, atque ob suam insolentiam, & iniurias, à piscibus deuorata. Xanthus Lydius & Athen. lib. VIII.

A p. Eadem sæpè sunt voluptuariis libidinis, & suppliciorum instrumenta. *Per quæ quis peccat, per eadem punitur:*
Et modò quæ fuerat gloria, pœna fuit.

XIII. Athanatos.

Diues stultus.

Athanatos vir robustus, prodigiosæ ostentationis quingenario thorace plumbeo indutus cothurnísque quingentorum pondo calceatus per scenam ingressus est. Pl. lib. VII. cap. 20.

A p. Cadit in stultos diuites, qui se ad cœlum iter affectare dicunt, tot ponderibus præpediti, quibus se potius scenicè ostentent quam salutis viam expediunt. Minutius Fœlix in Octauio. *Igitur vt qui viam terit eo fælicior quo leuior incedit, ita beatior in hoc itinere viuendi qui paupertate se subleuat, non sub diuitiarum pondere suspirat.* Rectè igitur apud Phædrum.

Cum victi mures mustelarum exercitu *Fabula lepida de muribus cornigeris.*
(Historia quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & artos circum trepidarent cauos.
Ægrè recepti tamen euaserunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, vt conspicuum in prælio
Haberent signum quod sequerentur milites,
Hæsere in portis, suntque capti ab hostibus:
Quos immolatos victor auidis dentibus
Capacis alui mersit tartareo specu.

XIV. CALIGVLÆ ACERVI AVREI.

Auaritia.

IDEM nouissimè contrectandæ pecuniæ cupidine incensus, sæpè super immensos aureorum aceruos, patentissimo diffusos loco, & nudis pedibus spatiatus, & toto corpore aliquandiù volutatus est. Tranquill. in Caligul. cap. XLIII.

AP. Auari aurum intuentes sibi applaudunt, & in eo animo merguntur, nullum inde fructum, præter vanam ostentationem, colligentes.

At qui tantulo eget quantò est opus, is neque limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in vndis.
Horat. Satyr. I. lib. I.

Non omittendus est hîc Caliphas qui inter auri, & gemmarum aceruos volutatus fame interiit. Occupata siquidem Babylone ab Halaone Tartarorum Regis fratre, omnique populo deleto, Caliphas sacrorum Mahometanorum summus magister, qui magnum thesaurum congesserat, com- *Caliphas in auro periit.*

prehensus mediis auri gemmarúmque aceruis impositus est, in quibus plures dies asseruatus, inedia, vel sanè pretiosa fame consumptus est. Sabellic. lib. 7. Ennead. 9.

XV. CALIGVLA PRO BACCHO ORNATVS IVRA REDDIT.

Iudex dissolutus.

CALIGVLA pro Baccho ornatus prodibat in publicum, & cum eadem iura dicebat. Athen. lib. IV. pag. CXLVIII. de hoc cultu habes in Tranquillo cap. LII. *Vestitu calceatus, & cætero habitu, neque patrio, neque ciuili, ac denique humano semper vsus est.*

AP. Turpe, & fœdum Principem iura reddentem pro Baccho ornatum sedere: turpius, & fœdius Iudicem in vinum se ingurgitare, & ebrium magni etiam momenti causas tractare. Sapiebat illa mulier, quæ Philippum Regem, sed sobrium appellabat. Quæ potest esse in vino digna iudice commentatio, vbi mens, ἐν οἴνου κύμασιν ναυαγεῖ? Ea de causa Græci, cum facerent sacra Soli, qui, πάντ᾽ ἐφορᾷ, καὶ πάντ᾽ ἐπακούει, πάντα βραβεύει, mel libabant; Quòd existimarent Solem rerum omnium moderatorem, à vino & ebrietate alienissimum. Philochorus lib. XII.

Soli mel libatum.

XVI. CALIGVLÆ CAPVT IN IOVIS CORPORE.

Dux ignauus in florenti Rep.

DIVINAM Maiestatem Caligula affectauit, datóque negotio, vt simulachra Numinum reli-

gione, & arte præclara, inter quæ Olympici Iouis apportarétur è Græcia, quibus capite dempto suum imponeret. Sueton. in Calig. cap. XXII. Idem Olympius Iupiter, quem Romam transferri curauerat, tantum cachinnum repentè edidit, vt machinis labefactis, hospites diffugerent. Suet. LVII.

A P. Corpus erat Iouis Olympici, caput Caligulæ malè sanum. Sic florentissimo plerumque Reip. corpori ignaui duces imponuntur.

Sed leue pondus erat.

XVII. CALIGVLÆ PALMA.

Victoria turpis.

MIRMILLONEM è ludo rudibus secum batuentem, & sponte prostratum confodit ferreâ sica, ac more victorum cum palma discurrit. Sueton. cap. XXXII.

A P. Laurea hæc est in mustaceo. quid fœdius quàm Imperatorem gentium de vnius vilissimi gladiatoris anima triumphare? Similiter faciunt potentes aulici, qui se pulchros, ac beatos putant, si infelicissimum homulum, à quo læsi fuerint, aut se læsos putent, suæ mactarint iracundiæ.

Fœda est dè vili sanguine palma.

Num longè generosior Taurus in fabula apud Gabriam.

Tauri sedebat vilis in cornu culex:
Volare num se vellet, ipsum interrogat.
Respondet ille: nec sedentem noueram,
Nec euolantem te profectò sentiam.

Noluit quippe de sanguine culicis triumphare, sed ipsum generosè spernere.

XVIII. Caligvlæ templvm.

Gulæ improbitas.

Caligvla cùm se pro Ioue Latiali adorandum exhibuisset, templum etiam numini suo proprium, & sacerdotes, & excogitatissimas hostias instituit. In templo simulachrum stabat aureum Iconicum: amiciebatúrque quotidie veste, quali ipse vteretur. Magisteria sacerdotis ditissimus quisque, & ambitione, & licitatione maxima vicibus comparabat. Hostiæ erant Phœnicopterij, Pauones, Tetraones, Numidicæ Meleagrides, Phasianæ, quæ generatim per singulos dies immolarentur. Tranquill. in Caligul. xxii.

Ap. Humani Ioues potentes helluones, templum, culina: Sacerdotes, coqui: Hostiæ, cupediæ omnis generis. Recte exclamat Scribani nostri viri doctissimi Philosophus Christianus. O vbi mens nostra vix palmari stomacho ingentia fumant fumibula, feruent tripedales aheni, Babyloniæ calent fornaces, immanes æstuant ignes, superstant fercula ferculis lassatis mensis. Seruorũ, ancillarum, coquorum sudat exercitus, natant penuaria vino, fatiscunt horrea frumento. Et ego credam vnum ventrem in quo plurimarum nõ rarò gentium conduntur vina?

XIX. Cambles.

Maritus improbus.

Xanthvs in Lydiacis narrat, Cambletem Lydorum olim regem edacem & gastrimargum fuisse,

fuisse, noctúque vxorem suam in frusta dissectam vorasse. Deinde crastino manè reperta coniugis manu, quæ ad eius os hæserat, re cognita & in vulgus sparsa se ipsum iugulasse. Athen. lib. x.

Ap. Voratores coniugum sunt impij mariti, qui coniugalis concordiæ vinculum rumpunt, & miserarum vxorum dotes in lustris ac ganeis decoquunt.

XX. Cantibaris.

Gula lassatur non satiatur.

Clearchus, libro quinto vitarum scribit, Cantibaridi Persæ cùm mandendo essent defatigatæ maxillæ, hianti domesticos cibum iniicere solitos, tanquam in vas quoddam inanime. Athen. lib. x.

Ap. Helluones adeò tetræ sunt, & profundæ gulæ, vt saburrati cibis adhuc concupiscant, doleántque, vt ait Seneca, quòd magna pars eorum fœlicitatis exclusa corporis angustiis esset, quorum gula *Lassata cibis, nondum satiata recessit.*

XXI. Citharoedus Iassiorum.

Concionum & orationum neglectus.

Cum Citharœdus quippiam Iassi artem suam publicè ostentaret, tantisper ab omnibus auditus est; dum tintinabulum signum venditionis piscium daret, eo audito vniuersi ad negotiationem piscium discesserunt, vno excepto, qui erat surdaster maiorem in modum. Ad hunc accessisse dicitur Citharœdus, maximásque egisse gratias, qui tanto

ipsum honore affecisset, tantóq; studio musicę fecuet, cum reliquit, simul atque tintinabulum signum dedisset, discessissent. Quid ergo signū datum est? inquit surdaster: tu igitur valeto, & statim è conspectu se proripuit. Strab. lib. xiv.

A P. Misera plerumque concionatorum conditio, quos omnes priuatarum rerum studiis illecti relinquunt, & si quæ occupatio, aut voluptas fuerit oblata, malunt audire discum, quàm philosophum, vel certè aliqui audiunt, qui minimè intelligunt. Notatur & vanitas oratorum, qui plerumq; se multum placuisse existimant, cùm ab auditoribus oscitantibus auditi vix fuerunt.

Vbi vanus animus aura captus friuola,
Abripuit insolentem sibi fiduciam,
Facilè ad derisum stulta leuitas ducitur.

XXII. CLEARCHVS ΚΕΡΑΥΝΟΦΟΡΟΣ.

Maiestatis vanus simulator.

CLEARCHVS Heracliæ tyrannus gestauit fulmen, & filium Tonitrum appellauit. Plut. in Fort. Alex. lib. 11. Similis in eo Salmoneo fuit.

Demens qui nimbos & non imitabile fulmen
Ære, & Cornipedum cursu simularat equorum.
At pater omnipotens densa inter nubila telum
Contorsit (non ille faces, nec fumea tedis
Lumina) præcipitémque immani turbine adegit.

A P. Melius amore, quàm terrore regitur humanum genus. parùm cordati sunt principes, qui grauitate vocis, toruitate vultus, ac morū truculentia, fugáque consuetudinis humanæ, maiestatem &

authoritatem Imperij sibi videntur imitari. βαρύτητι φωνῆς, καὶ βλέμματος τραχύτητι, καὶ δυσκολίᾳ τρόπων, καὶ ἀμιξίᾳ διαίτης, ὄγκον ἡγεμονίας καὶ σεμνότητα μιμεῖσθαι δοκοῦσι. Plutarchus.

XXIII. CYLICRANES.

Vinosi.

POPVLI ita dicti, quòd poculi effigiem impressam humeris semper gestarent. Athen. lib. XI. Κυλικραίες δὲ λέγονται, ὅτι τοὺς ὤμους κεχαραγμένοι κύλικας ἦσαν. Tanti illi poculum fecerunt: & certè Nomadum quorumdam omnis opulentia est poculum, gladius, aquale. Ibid.

AP. Rectè cum Cylicranibus comparari poterunt vinosi, qui non modò amphoræ speciem, sed ipsam amphoram vbique circumferunt, & Horatianum illud ad amphoram nequissimè exclamant, Od. XXI. lib. III. *O nata mecum.*

XXIV. EX DEMETRIO MATVLA.

Honoris humani lubrica vicißitudo.

CASSANDER Athenis in ditionem acceptis vsus est humaniter, vrbíque ciuem præfecit Demetrium Phalereum, Theophrasti discipulum, qui instaurauit popularis Reip. statum, quantum ferebant tempora. Verùm inuidia, & paucorum inimicitiæ tantùm valuerunt, vt, Cassandro mortuo, fugere in Ægyptum sit coactus, statuásque eius amplius motu facto aduersarij deiecerunt, conflauerúntque: addunt quidam conflationem in matulas

factam: κατεχώνευσαν ἔνιοι δὲ προσέθηκαν ὅτι καὶ εἰς ἀμίδας. Strab. lib. 9.

Ap. Nihil honoribus rebúsque humanis incertius. Quid miraris virum trecentis statuis insignem, & omni honore florentissimũ conflari in matulam? hos quotidie res humanæ ludos experiuntur:

Οὐδέ τί μοι χρειὼ πνοιῆς ὤκιστα ῥεούσης,
Ανδρομέης τιμῆς, καὶ κύδεος ὀλλυμένοιο.

Neque mihi opus aura celerrimè fluente,
Humano honore, & decore perituro. D. Gregor. Naz. ποιημάτ. α. D. Cyprian. epist. 2. *Malorum blandientium virus occultum est, & arridentis nequitiæ facies quidem læta, sed calamitatis abstrusa illecebrosa fallacia.*

XXV. Democharis.

Verborum obscænitas fugienda.

Democharis, vt erat ore impuro, apud Athenienses veritus est ignem Vestæ sacrum sufflare, ne fœdi spiritus contagione purissimam flammam contaminaret. Timæus Historicus.

Ap. Indigni sunt qui Dei verbum, aut leges diuinitus institutas vsurpent, qui prætextatis, atque impuris verbis os, & linguam addixerunt suam, τῶν πραγμάτων γὰρ εἰκαὶ οἱ λόγοι. Isidor. ep. ccxxxii.

Libri obsceni in gustu habent venenum. Habent ista vt ait S. Paulinus in specie lenocinium: in gustu venenum, quorum vsus in crimine, pretium in morte numeratur. Paul. in epist. ad Iouium fratrem,

XXVI. DEXICREONTIS AQVA.

Vilia charo vendita.

DEXICREON nauta, ſuadente Venere, nauim, non ſine elegantiorum mercatorum riſu, aqua onerauit, quam deinde cæteris dulci aqua egentibus, tàm caro vendidit, vt cæterarum mercium ſuperaret pretium. Plutarch. in quæſt. Græc. 55.

AP. Quædam primo aſpectu videntur vilia, quorum ſummum precium neceſſitas facit.

Vel maxime deſpecta nunquam deſpice.

XXVII. DIOGENES EPICVREVS SACERDOS VIRTVTIS.

Simulatio, vel hypocriſis.

DIOGENES Epicureus ab Alexandro rege Syriæ petiit, quod minime Philoſophum decebat, ſibi vt liceret purpuream tunicam induere, & auream coronam geſtare cum virtutis imagine in eius medio poſita, cuius ſacerdotem appellari ſe cupiebat. Vtrumque rex conceſſit, coronámque, & tuniculam inſuper largitus eſt. Ea Diogenes Lyſiodo fœminæ, quam deperibat, dono dedit, quę poſtridiè ipſo Diogene cũ rege & grauiſſimo comitatu ſedente inter tibicinas introducta, cum eadem corona, & imagine virtutis magno omniũ riſu viſa eſt. Ath. l. v.

AP. Multi ſpeciem virtutis habent in veſte, quam nunquam habuerũt in pectore. Quid refert an Diogenes Philoſophus, an Lyſiodos tibicina ſigillum habeat virtutis? ſimile eſt illud prouerbio Gręcorum iactatum: πολλοὶ ναρθηκοφόροι παῦροι δὲ βάκχοι. *Multi Thyrſigeri, pauci vero Bacchi.* nõ omnes qui habent ci-

tharam sunt citharœdi, inquit Varro II. de re rustica: Gryllus. *Malunt sibi omnes personam quam faciem.* Talis fuit ille Gryllus, de quo Curopalates Michaëlis tertij impietatem narrans. Cynædos ille in honore habens & colens, diuinis verò illudens & insultans, sacras vestes auro contextas induit & chlamydes; turpiterque & impurè cogebat res diuinas peragere, castissimaque mysteria: istorum Principem Gryllum nomine Patriarcham vocans, & reliquos vndecim Metropolitas, se quoque vnum ex sacerdotibus fieri voluit, qui præsul coloniæ appellabatur: cùmque oporteret eos canere, mysteriaque perficere, cithara cantiunculas absoluebant, nunc sensim quodam modo & leni voce resonantes, nunc incitata & clara, perinde atq; in sacris ceremoniis sacerdotes sacrorũ hymnorum voces edere consueuerunt: habebántque vasa inaurata & pretiosis lapidibus ornata, quæ aceto & sinapi implentes, iis qui sumerent porrigebant: adhunc modum sacrorum & impolluta mysteria irridentes. Ioann. Europ. in Michaële. Baron. ad Michal. 13. IX.

XXVIII. Dionysii Colvmbæ.

Liberalitas ficta.

Dionysivs senior cùm tyrannum ageret, Locris formosas Virgines conducere ad conuiuia solebat, & columbas integris alis ἀλυπτέρως dimittere, virginibúsque imperare, vt eas nudæ captarent: quibusdam etiam sandalia indutis inæqualia, alterum sublime, alterum humile dedecoris causa iussit, vt sic columbas captarent. Strab. lib. 6. pag. 149.

A P. Beneficia dare oportet, non nepotari, & per lasciuiam intrudere: præclarè in illum Dionysium & similes eius cadunt hæc verba Senecæ. O *superbia magnæ fortunæ! ô stultissimum malum! vt à te nihil accipere iuuat! vt omne beneficium in iniuriam conuertis! vt te omnia nimia delectant! vt te omnia dedecent! quoque altius te subleuasti, hoc depreßior es, ostendísque te non agnoscere ista bona quibus tantum inflaris.* Seneca lib. 2. de beneficiis cap. 13.

XXIX. DIONYSII FILIÆ.

Improbitas affectatrix virtutis.

DIONYSII pater matricida bipedum quadripedúmque nequissimus, filiarum vnam virtutem, alteram temperantiam, tertiam iustitiam nominauit. Plutarch. in Fort. Alexand. lib. 2.

A P. Nemo adeò improbus est, qui virtutis nomen non affectet: tàm clara, tàm illustris est eius species, vt improbos obiecta cruciet, & cùm minimè sequantur, fingant tamen se diligere.

Magne Pater Diuûm sæuos punire Tyrannos
Haud alia ratione velis, cùm dira libido
Mouerit ingenium feruenti tincta veneno:
Virtutem videant intabescantque relicta. Pers. Sat. III. v. 35

XXX. DORIONIS VOTVM.

Votum obliquum.

ARISTODEMVS lib. 2. facetiarum memorabilium scripsit, cùm Dorion Crumatopæus, &

loripes, in conuiuio claudicantis pedis ſoleam amiſiſſet: furi, inquit, nil grauius imprecabor quàm vt eius pedi calceus conueniat, οὐδὲν ἔφη πλεῖον καταρῶμαι τῷ κλέψαντι, ἢ ἁρμόσαι αὐτῷ τὸ σανδάλιον. Athen. lib. VIII. pag. CCCVIII.

Ap. Obliqua mali imprecatio ſub boni ſpecie emiſſa. Dorioni ſimiles ſunt, qui cùm videantur amicis bona exoptare ambiguis verbis mala imprecantur: vel in eos etiam cadit, qui ea ſibi ardenter cupiunt, vel aliis eripiunt quibus vti non poſſunt.

Metiri ſe ſuo pede.

XXXI. Eicadastes pugnans in placentas.

Gula lethifera.

Eicadastes Epicureus allata placenta, quæ nondum feruere deſierat, omnibúſque abſtinentibus, ipſe heroïcum illud inclamans ex Homero, quaſi in Chimæram pugnaturus.

Τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε.

Aduerſus illam gradior etſi manus igni ſimiles habeat,

Impetum fecit, & peruſtis faucibus elatus eſt è conuiuio. Athen. lib. 7. pag. 298.

Ap. Dignus hic Eicadaſtæ tumulus, qui omnibus helluonibus in typum miſeræ voracitatis proponatur. *Non poterat letho nobiliore mori.*

XXXII. Cliti Amorgos.

Superbia ſeu vana gloria.

Clitus, ad Amorgum, depreſſis tribus, aut ad ſummum, quatuor nauibus, tàm impotenti

lætitia

lætitia exultauit, vt tridentem gestare, Neptunúmq; dici, & induere non erubesceret. Plutarch. de Fort. Alex. lib. II. Idem fermè habet de Sexto Pompeio Appianus l. 5. de bellis ciuilibus. Ille enim se Neptuni, & Salatiæ filium in decus naualis victoriæ lubenter appellari audiuit.

A P. Vani homines propter leues gloriolas ingentes habent spiritus, & agunt tragicas simias, non tàm ridiculè, quàm turpiter. *Deforme est enim de seipso prædicare, falsa præsertim, cum irrisione audientium imitari militem gloriosum.* Cic. I. offic.

XXXIII. EVTHYDEMVS.

Malum necessarium.

MYLASA vrbs est Cariæ, in qua floruit nobilis orator Euthydemus, nimiæ quidem potentiæ, sed tamen vtilissimæ ciuitati, in quem perorans, Hybreas dixit, Euthydemus *malum es ciuitati necessarium:* nam neque tecum viuere possumus, neque sine te. Strab. lib. XIV. pag. CCCCLIV. num. X.

A P. In eos qui nocent quidem, sed mala bonis compensant, talis erat Aterius: de quo Seneca IV. contra Proem. *Redimebat Aterius vitia virtutibus, & plus habebat quod laudares quam quod ignosceres.*

XXXIV. ERICI VENTOSVS PILEVS.

Potentes & gratiosi.

ERICVS Rex Suetiæ in arte magica nulli suo tempore secundus habebatur, támque familiaris erat malis dæmoniis, quorum cultui summoperè

vacabat, vt quocumque verteret pileum ſuum, confeſtim inde optatus ventus aſpiraret. Olaus magnus lib.III. cap. XIII.

AP. Potentes & gratioſi homines ea ſunt authoritate præditi, vt quemcumque in partem vel leuiter inclinarint, in eam incredibilis mentium animorúmque conſpiret fauor.

Omnes hoc ſidere currunt.

XXXV. EVENIVS.

Paſtorum vigilantia.

SVNT in Apollonia oues Soli ſacræ, quas noctu viri fortuna ſplendidi cuſtodiebant. Euenius aliquis ſuas pro more vices agens in pecoris cuſtodia, lupum ingredi in ouile, & ſexaginta oues ſua incuriā deuorari patitur; ex quo, iudicio ciuitatis, damnatus, oculis orbatur. Herod. lib. IX.

AP. Commendat hæc tabula paſtoribus Eccleſiæ vigilantiam, qui non Solis oues, ſed ſempiterni Dei cuſtodiūt. Non modò lupos arcere, & oues alere debent, ſed etiam ſenis Paſtoris apud Aurelium Nemeſianum præceptum audire.

Paſtorum vigilãtia.

Te quoque non pudeat cum ſeruis ouilia viſes,
Si qua iacebit ouis partu reſoluta recenti,
Hanc humeris portare tuis, natoſque tepenti
Ferre ſinu tremulos, & nondū ſtare probatos. Ecloga V.

XXXVI. FVLVIVS ARGENTARIVS.

Lætitia intempeſtiua.

FVLVIVS Argent. bello Punico ſecundo, cūm corona roſacea interdiu è pergula ſua in forum

proſpexiſſe dictus, ex authoritate Senatus in carcerem adductus, non ante finem belli emiſſus eſt. Plin. xxi. cap. 3.

A P. Hæc parabola eos perſtringit, qui inter ſacroſanctæ paſſionis tempora, & ſpinas Domini, deliciarum roſas vſurpant, quam indigna res in coronæ Chriſti contumeliam, floribus, auro & gemmis coronari. Clem. Alex. pæd. II cap. VIII. ἀλόγιστον ἀκηκοότας ἡμᾶς τὸν κύριον ἀκάνθαις ἐστεμμένον, αὐτοὺς ἐντρυφῶντας τῷ σεμνῷ κυρίου πάθει, ἀναδεῖσθαι τοῖς ἄνθεσιν. Inſanum eſt nos qui Chriſtum ſpinis coronatũ audiuimus, quaſi venerandis Domini cruciatibus illuderemus redimiri floribus.

Clemens de coronis Chriſt.

XXXVII. FABRICIANI VENVS.

Vitia nocent authoribus.

FABIVS Fabricianus Maximus, diripiens Tuxium, principem Samnitium vrbem, Venerem, quæ apud illos colebatur Romam miſit, idémque ab vxore adultera paulò poſt interfectus eſt. Doſitheus tertio Italic.

A P. Qui recipiunt vitia in publicum, cum debeant, & poſſint emendare, ſentiunt ſe illicò domeſticis malis opprimi.

Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη. Heſiodus.

Malitia ipſa maximam partem veneni ſui bibit. Attalus apud Senecam, epiſt. LXXXII.

XXXVIII. HARPASTE SENECÆ.

Vt nemo in ſeſe tentat deſcendere.

HARPASTE Senecæ cùm cæca eſſet, non de amiſſione oculorum, ſed de domicilij obſcu-

ritate querebatur. Sic ille ep.50. ad Lucilium. Harpastem vxoris meæ fatuam scis hereditarium onus in domo mea remansisse. Ipse enim auersissimus ab istis prodigiis sum. Si quando fatuo delectari volo, non est mihi longè quærendus, me rideo. Hæc fatua subitò desiit videre. Incredibilem tibi narro rem, nescit se esse cæcam. Subinde pædagogum suum rogat vt migret, ait domum tenebrosam esse.

AP. Apodosim sic reddit Seneca. hoc quod in illa ridemus, omnibus nobis accidere, liqueat tibi. Nemo se auarum esse intelligit, nemo cupidum.

XXXIX. Heliogabali convivium.

Felicitas vmbratilis.

Parasitis in secunda mensa sæpè ceream cœnam, sæpè ligneam, sæpè eburneam, aliquando fictilem, nonnunquam vel marmoream etiam, vel lapideam exhibuit: Ita vt omnia illis exhiberentur videnda de diuersa materia, quæ ipse cœnabat, cùm tantùm biberet per singula fercula, & manus, quasi comedissent, lauarent. nonnunquam pictas ciborum tabulas idem exhibebat, inter quas conuiuæ fame macerarentur. Ælius Lampridius in Heliogabalo.

AP. Tales sunt res opésque humanæ, vmbræ bonorum & simulachra potiùs, quàm vera bona. imò, vt ait Theophylactus, εἰδώλων εἴδωλα,

XL. IVPPITER MENECRATES.

Simulatio diuinitatis inepta.

MENECRATES medicus eos, quos à morbo ſacro curaſſet, cauere, & ſcripto polliceri cogebat, futuros ſibi obtemperātes ſeruos ac comites vbi conualuiſſent. Ex illis vnus Nicoſtratus Argiuus comitiali morbo liberatus Herculis veſtitu incedebat: alius Apollinis, Mercurij alius: alius denique Æſculapij. Athen. lib. VII. pag. CCLXXXIX.

AP. Deum non facit veſtis, aut comitatus, ſed conſcientia, & virtutis integritas Deo ſimiles reddit mortales: multi Iouis ſceptrum, & fulmina ſibi arrogarunt, ſanctitatem diuinam pauci expreſſerunt. πολλοὶ θριοβόλοι, παῦροι δέ τε μάντιες ἄνδρες. 3. Enodor.

XLI. IXIONII AMICI HELIOGABALI.

Aulica vitæ lubrica conditio.

PARASITOS ad rotam aquariā ligabat, & cum vertigine ſub aquas mittebat, rurſúſq; in ſummum reuoluebat, eóſque Ixionios amicos vocauit. Ælius Lampridius in Heliogab.

AP. Præclarus in hac rota typus inconſtantiæ fauoris aulici. Palladas. καὶ τοὺς μὲν κατάγουσα πάλιν σφαιρηδὸν ἀείρει· τοὺς δ' ἀπὸ τῶν νεφελῶν εἰς ἀΐδην κατάγει. Fortuna aulica alios in orbē euehit, alios ex nubibus ad inferos deprimit. Idcircò Orōtes rectè aulicos cū digitis Arithmeticorum comparabat, qui nunc decem millia, nunc vnū ſignificat. καθάπερ τοὺς ἀριθμητικῶν δακτύλους, νῦν μὲν μυριάδας, νῦν δὲ μονάδα τιθέναι δυναμένας.

XLII. Lysimachvs hasta coelvm feriens.

Superbia.

LYSIMACHVS, cum loca ad Thraciam vergentia obtinuisset, eò vsque demétiæ euasit, vt diceret: Nunc demùm Byzantij ad me veniunt, postquam lancea cœlùm attigi. Ibi Pasides Byzantius, qui tum fortè aderat, Recedamus, inquit, ne ille lanceæ mucrone cœlum perforet. Plutarch. in Fort. Alexand. lib. II.

A P. Typus hic erit Thrasonis, siue hominis dementis iactantiæ, qui iam non feriat, quod ait ille, sublimi sydera vertice, sed cœlum ipsum hasta configere nitatur. Restat vt & illud immurmuret.

Δυσμενέων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσιν.

XLIII. Marcelli statva.

Solem Orientem adorare.

ACCVSATVS est Marcellus apud Tiberium, quod cùm anteà Augusti Cæsaris statuam consecrasset, mox Tiberio post mortem Augusti ad Imperij gubernacula euecto in eadem statua, amputato Augusti Cæsaris capite, Tiberij faciem indidisset. Actam rem in Senatu refert Tranquillus, & quia ambigebatur per tormenta quæsitam, damnato tandem reo, hoc genus calumniæ eò processit, vt hæc quoque capitalia essent, &c. Vide Cornel. Tacit. lib. I. Tranquill. in Tiberio LVIII.

A P. Eò fermè ingenio sunt omnes aulici adulatores, vt Principum, dùm viuunt, nomen, & titulos

colant, mortuorum non modò memoriam obliterari sibi patiantur, sed penitùs eradant; pectore aliarum sibi amicitiarum speciem deturbatis prioribus vltrò ingerentes.

XLIV. MARCVS ANTONIVS SALOMON DICTVS.

Esto quod audis.

NVLLA vnquam, opinor, vanæ ostentationis vel præposteræ adulationis erga principes clarior imago visa est, quam in M. Antonij monumento: qui cùm esset ad omnem propè flagitiosi animi dementiam pessundatus, se nomine sapientissimi Regis insigniri, & quasi religiosum ædituũ sanctissimi templi custodiæ affigi per impudentiam aliquorum (vt credibile est) adulatorum passus est. Refert enim Villalpãdus noster se nummum vidisse peruetustum in cuius facie alterâ esset M. Antonij imago cum hac inscriptione, *Rex Salomon.* Altera facies templum exprimebat Hebraïcis caracteribus insignita, quibus illud esse Salomonis templum indicaretur. Villalpandus tomo 2. in ep. nuncupat. ad Phil. tertium Regem Catholicum.

A P. Quàm multi in speciosis titulis suas ostentant ineptias, & ea gestant insignia, quæ non magis illis conueniunt, quàm *Calonibus Sambucæ*, quibus illud Laberij dictum sanè argutum rectè congruit,

Sepulchrũ similis, nil nisi nomen retineo.

XLV. MENIPPI AMASIA.

Voluptas hominum deceptrix.

HÆC Menippum spe coniugij demulcebat, omnibúsque obsequiis deuincire studebat, vt se

tandem eius carnibus saturaret: disertè narratur à Philostr. cap.VIII. lib.IV. in vita Apollonij, & à Budæo in philologo. Menippo, inquit, soli aliquando in via iter facienti, qua Cenchreas ferebat, phantasma occurrit specie muliebri: apprehensáque manu eius mulier iamdiu amore eius captam se esse dixit. Phœnissam autem sese origine esse aiebat, sed in suburbio Corinthi habitare, quoddam suburbiorum nuncupans. Quo; Menippe, inquit illa, si venire constitueris cantilenam me cantitante mirè oblectabere: vinúmque illic bibes quale ante hunc diem nunquam; Nec verò ibidem tibi ab æmulo metus erit: tecum enim vno victura sum formosa cum formoso. Quibus verbis iuuenis pellectus, ad mulierem se contulit sub vesperam, deinde cum ea modo consueuit, vt solent qui amant. Apollonius autem cum eò venisset, in morem statuarij intués in Menippum, hominem velut pictor oculis perlustrabat, deinde vbi percognitum hominem iam habuit. Heus tu, ô formose, inquit, quem fœminæ decoræ captant, scito te serpentem sinu fouere; vicissimque foueri à serpente. Hæc & alia cum in illo nuptiarum eleganti conuiuio disseruisset Apollonius, apertè rem prodens. Isthæc bona sponsa Empusarum, inquit, est vna, quas quidam lamias esse, quidam laruas arbitrantur. Amant autem Empusæ ac rebus venereis gaudent, tùm carnibus præcipuè humanis delectantur, & quos homines comesse statuerunt, eos ante sollicitant motibus venereis. Tùm Apollonij dicta noua sponsa refellente, & comiter, vt fit, in Philosophos cauillante aurea pocula, argétea que supellex, vt quidem videbantur, inania & euanida

interim

interim abierunt. Serui etiam vinum miſcentes & concinnatores obſoniorum, atq; omne illud famulitium, repentè non comparuerunt, cum præſtigias confutaſſet Apollonius.

APODOSIS.

O quantum eſt in rebus inane!

XLVI. MINYAS.

Diues θησαυρίζων.

MINYAS primus ærarium ad pecuniam aſſeruandam feciſſe dicitur. Pauſan. in Bœoticis pag. cccx.

AP. Dicitur ergo prouerbiali charactere in diuites θησαυρίζοντας, qui Plutum illum miſerum in arcis flagellant, vel potius ſtrangulant, nec vſque liberè ſpirare patiuntur.

Nullus argento color eſt auaris
Abdito terris, inimice lamnæ
Criſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat vſu. Horat. Od. II. lib. II.

Abiturus illuc quo priores abierunt,
Quid mente cæca miſerum torques ſpiritum?
Phædrus Fabul. 77.

XLVI. MITHRIDATES INTER BELLVARVM SATELLITIVM DORMIENS.

Improborum diffidentia & miſeria.

MITHRIDATES Ponticus cum ſomnum caperet, ſui corporis cuſtodiam non modò armis & ſatellitibus excubitoribus committebat: ſed

magis etiam tauro, & equo, & ceruo, quos mansuefactos habebat. Ij enim ad custodiā eius dormientis aduigilantes, si quis accederet, illius sensum ex ipsa respiratione quem mox percipiebant, atque ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria voce, eum è somno excitabant. Æl. lib. VII. cap. XLVI.

AP. Ex eo apparet quàm misera tyrannorum conditio, qui cùm neminem habeant in tot aulicis fidelem, corporis sui custodiam belluis committere coguntur. Quantò melior nostrorum Regum conditio, qui amore & clementia animos sibi omnium deuinctos tenent. *Istud est sanè vinculum per quod respublica cohæret, Ille spiritus vitalis, quem hæc tot millia trahit, nihil ipsa per se futura, nisi cinis & præda si mens illa imperij subtrahat?* Seneca de Clementia.

XLVIII. MYCERINI NOCTES.
Voluptuaria vita.

MICERINVS rex, cùm accepisset se intra annum septimum periturum, lucernarum magnam copiam sibi fieri curauit, vbique epulis, & ludo noctes coniungens cum diebus, vt ita annos quatuordecim ex septenis efficeret. Herod. lib. 2.

AP. Hac illustri Herodoti parabola significantur homines voluptuarij nocturnis bacchationibus & intempestiuis conuiuiis assidui, qui vt Mycerinus noctem vertunt in diem, & illud Martialis ep. XIX. lib. X. impudenter occinunt.

Seras tutior ibis ad lucernas,
Hæc hora est tua, cum furit Lyæus,
Cum regnat rosa, cum madent capilli.

XLIX. NERONIS CALIX.

Multa cadunt inter calicem, ſupremaque labra.

ACCVBANTI in conuiuio Neroni decidens fulgur calicem quem in manibus tenebat excuſſit. Philoſt. lib.IV. cap.XIV. *σιτουμένου γὰρ τοῦ Νέρωνος ἐμπεσὼν τῇ τραπέζῃ σκηπτὸς διήλασε τῆς κύλικος ἐν χεροῖν οὔσης, καὶ οὐ πολὺ ἀπεχούσης τοῦ στόματος.*

AP. Repentini ſunt mortalium caſus, & *quod quiſque vitat nunquam homini ſatis cautum eſt in horas.* Horat. Car.II. Od.XIII.

L. NERONIS COPÆ.

Voluptates.

QVOTIES Nero Tiberij Oſtiam deflueret, aut Baianum ſinum prȩternauigaret, diſpoſitæ per littora, & ripas diuerſoriæ tabernæ parabantur, inſignes Ganeæ & matronarum inſtitorio Copas imitantium, atque hortantium hinc inde vt appelleret. Suet. in Neron. XXVII. Tacitus lupanaria vocat, lib.XV. Crepidinibus ſtagni lupanaria aſtabant illuſtribus fœminis completa.

AP. Baianus ſinus vita eſt: Copæ, voluptates: Nerones, miſeri voluptuarij. Stat igitur in littore voluptas mellita ſirenula, & his verſibus amaſium compellat.

Tu ſi me comitare puer, non limite duro
Iam tibi decurret conceſſi temporis ætas,
Haud vnquam trepidos abrumpet buccina ſomnos,
Non glaciem Arctoam, non experiere furentis

Ardorem Cancri.
Sed current albique dies, horaque serenæ,
Et molli dabitur victu sperare senectam.
Quantas ipse Deus latos generauit in vsus
Res homini plenaque dedit bona gaudia dextra. Silius Ital. Verum, *latet anguis in herba.*

LI. NERONIS ICARVS.

Ambitio.

NON est iam fabula Icarus Poëtarum, sub Nerone inuetus est qui volandi aleam susciperet: audi Tranquillũ. Exhibuit & Naumachiam marina aqua innãtibus belluis; Item Pyrrichas quasdam è numero Ephœborum, quibus post editam operam diplomata ciuitatis Romanæ singulis obtulit. Inter Pyrrhicharum argumenta Taurus Pasiphaen ligneo iuuencæ simulachro abditam iniuit, vt multi crediderunt: Icarus primo statim conatu iuxta cubiculum eius decidit, ipsúmque cruore respersit. Tranquill. in Neron. XII.

AP. Typus ambitiosi. Hoc idem fermè ipsum contigisse narrat Nicetas sub Manuele Comneno. Agarenus quippè præstigiator spectaculis Circensibus eo tempore quo Manuel Sultanum hospitio exceperat, sua sponte hippodromi turri conscensa, ampla & promissa veste, multísque sinibus vndante, postquam populum variis gesticulationibus elusisset, aëri se commisit, mox decidens magno omnium risu mortuus est.

Icarus Agarenus.

Quæ fuerat fabula, pœna fuit.

Non dissimili facto Testudo apud Auianum dum cupit ab Aquila deferri in sublime; *Testudo vult fieri volucris.*

Et male mercatis dum quærit sidera pennis,
Occidit infelix alitis vngue feræ.
Tum quoque sublimes cùm iam moreretur in auras,
Ingemuit votis hæc licuisse suis.
Nam dedit exosæ posthac documenta quieti,
Non sine supremo magna labore peti.

LII. NERONIS PISCATIO.

Commodum maiori damno comparatum: vel,
Ingenio bene vtendum.

PISCATVS est rectè aureo purpura coccoque funibus nexis. Suet. in Neron. cap. xxx.

AP. Piscantur reti aureo, qui exigua commoda magnis impensis consectantur: Et, vt ait Absalon Abbas serm. 5. de Christi aduentu, *qui ingenium suum ad Poëtas, & Philosophos conuertit, quasi aureum hamum mittit in lutosam aquam, quia pro re vili in profundo detinetur: nec potest iactura lucro piscis comparari.* *Absalonis Abbatis dictum.*

LIII. NICESIAS ALEXANDRI.

Adulatorum ineptia.

HEGESANDER refert Nicesiam Alexandri assentatorem, cùm Alexander à musca se punctum quereretur, ideoq; muscas grauiter abigeret; dixisse: Aliis profectò muscis, inquit, hæ quæ tuum sanguinem degustarunt, multò futuræ sunt præstantiores. Athen. lib. VI. de adulatoribus.

A P. Adulator nullum in laudando tenere poteſt modum, ſed frigida etiam & inepta perſæpe comminiſcitur, quæ quiſque ſani pectoris abhorreat. Verum principes hoc veneno infecti cupiũt omnes titillari & non vident. *Peßimum inimicorum genus eſſe laudantes.* Cornel. Tacitus.

LIV. PACVVII FVNERATIO.

Moriendum quotidie.

PACVVIVS, qui Syriam vſu ſuam fecit, cùm vino, & illis funereis epulis ſe ſepeliſſet quaſi ſibi parentaret, ſic in cubiculũ ferebatur à cœnâ, vt inter plauſus exoletorum hoc ad ſymphoniam caneretur: Βεβίωκε, βεβίωκε.

Nullo non ſe die extulit.

A P. Hoc quod ille ex malâ conſcientiâ faciebat, nos ex bonâ faciamus, & in ſomnum ituri læti, hilaréſque dicamus,

Vixi, & quem dederat curſum fortuna peregi.
Itaque ſic ordinandus dies eſt omnis, tanquam cogat agmen, & conſumet, atque expleat vitam. Senec. ep. XII.

LV. PHILIPPI ASTER.

Vltio diuina inſperata.

PHILIPPVS, cùm noctu ſagittis ſtellas inceſſere puer ſoleret, à ſtella ſeu aſtere milite altero oculo orbatus eſt. ex Ptolomæo Hepheſtione lib. III.

A P. Non ſunt temere potentes irritandi: quod qui faciunt videntur in Solem ſpuere, & ſtellas ſagittis inceſſere, inde cum minimè putant Nemeſis

flagello, veluti cœlesti plaga, percutiuntur:

Μὴδ' ἄντ' ἠελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν. aduersus solem ne meito.

LVI. PHILIPPI VENATIO.

Generositas.

PHILIPPVS puer de nocte solebat desilientes stellas sagittis incessere, quo agnito Diognetus vates Dominatorem multorum fore adolescentem prædixit. Ptolom. Hephest. Phot. bib.

AP. Venantur stellas magnanimi & ad egregiarum rerum spem erecti: qui non terræ regionibus spes definiunt suas, sed Beatarum mentium Domicilium noctes diesq; cogitant, atque in id omnes cogitationis impetus defigunt.

Pauci quos æquus amauit
Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus.

LVII. PHILOXENVS.

Helluo dissolutus.

PHILOXENVS hic depingitur gracilescente in gruis speciem collo, typus edacitatis inuerecundæ. Is accusans naturam, vt diutius frueretur cibi ac potus voluptate, collum sibi gruis optabat: ηὔξατό ποτε τὸν γεράνου αὐχένα σχεῖν. De hoc dici potest quod Seneca epist. CXIV. *Mæret quod magna pars suæ fælicitatis exclusa corporis angustiis cessat.* Idem mullum in Dionysij Tyranni cœna sibi appositum auri admouit, veluti sciscitans aliquid eorum, quæ apud Nereum fiunt, de Galatea scripturus: sed piscem iu-

niorem esse, & nimis paruum dixit, ideò nihil scire: inhiabat enim Dionysij mullo, qui maior erat. Ath. lib.I. pag.VI.

A P. Clara est ex Icone. torquetur enim in Helluones, qui omnia voluptate metiuntur,

Et quibus in solo viuendi causa palato est. Iuuenal. Satyr.II. hos Aristophanes νέκυας μεταύχενας, *cadauera collo tenus* appellat, quibus offerto præ ingluuie corpore pigris, & iuxta Poëtam, vino sepultis, neque pes, neque mens officium facit. Plotinus eosdem dicit ἀποδενδρωθῆναι, quod instar plantarum alimoniam tantum attrahant, cætera sine sensu esse videantur.

LVIII. PHRYNE DELPHICA.

Voluptas consecrata.

CRATES auream Phrynes statuam Delphis positam cum vidisset, exclamauit, Græcorum id petulantiæ trophæum esse erectum. Plut. in Fort. Alex. lib.II.

A P. Improbi non modo amant vitia, sed monumentis etiam consecrant, ad quodlibet audendum & audiendum proiecti. *Malorum vltimum est mala sua amare, vbi turpia non solum delectant, sed etiam placent.* Senec. epist. XXXIX.

LIX. POLYDAMAS SAXI RVINAM EXCIPIENS.

Temeritas.

POLYDAMAS clarissimus athleta, qui Herculis gloria stimulatus leonem oppressit, apprehensum

ſum poſteriorum pedum altero taurum conſtrictum diu tenuit, vt vix dilapſis vngulis euaderet. Tandem nimia virium fiducia labenti ſaxo ſe obiecit, & debitas temeritati pœnas dedit. Pauſan. in Eliac. libro poſteriore.

Ap. Temeritatis typus, τὸ μηδὲν εἰκῇ. Stob. ſerm. III. cap. XXXIII. Non male exprimit hæc tabula dementem ambitioſum, qui vel ipſo vitæ periculo marceſcentem humanæ gloriolæ lauream nundinetur & dicat: *Ruina cadere generoſa iuuat.*

LX. Procrvstes.

Hæreticus deprauator.

Procrvstes qui memoratur à Plutarcho in Theſeo latro fuit omni diritate teterrimus, qui viatores ſuo lectulo applicare ſolebat, & ſiquidem proceriores eſſent, amputatione pedum decurtare, ſi contra breuiores, neruorum extenſione lacerare. Plutarch. in Theſeo.

Ap. Tales omnino ſunt hæretici, qui vt ad modulum prauæ mentis ſacras literas fingant, nunc demunt, nunc addunt de ſuo ſenſu, & hanc carnificinam ſe Spiritu ſancto authore facere dictitant.

Parce ſepultis.

LXI. Protogenis morosa opera.

Diligentia nimia vel prolixitas.

Apelles, cùm Protogenis opus immenſi laboris ac curæ ſupra modum anxiæ miraretur, dixit omnia ſibi cum illo paria eſſe, aut illi me-

liora. Sed vno se præstare, quod manum ille de tabula nesciret tollere. Pl. lib. 35. cap. 10.

AP. Nocet sæpè nimia diligentia:

Τὸ μηδὲν γὰρ ἄγαν ἄγαν με τέρπει; Alphæus.

Lucerna Callimachi. In eodem argumento est Callimachus qui auream Mineruæ lucernã fecit toto anno ardentem, quamuis nihil olei affunderetur. Is enim ob morosam in expoliendis operibus industriam Κακιζότεχνος dictus est. Pauſ. in Atticis. Apollodorus quoque fictor, iniquissimus sui iudex crebrò perfecta signa frangebat, dùm artis cupiditatem satiare non posset. Plin. li. 34. cap. 9.

LXII. PSAPHON, SIVE ANNON.

Vana Gloria.

ANNON Carthaginensis supra mortalitatem nostram fastu elatus, præstantiorem de se famam euulgare statuit, quàm natura pateretur. Itaq; plurimas aues humani sermonis dociles coëmit, & in tenebris domesticorum parietum aluit, vnam cantilenam edocens, Θεὸς ἐστιν Ἄννων. Quæ cum satis eruditæ viderentur, in diuersas plagas dimisit, arbitratus hoc auium carmen de se vulgatum iri. At illæ semel alis solutæ, libertatémque adeptæ, & ad consuetum sibi victum reuersæ, naturalem cantum ediderunt, & auium modulationes recoluerunt, longo vale Annoni doctrinæque, qua in seruitute fuerant imbutæ, dicto. Ælian. lib. 14. cap. 30. Eundem Apsephan nominat Dionis Scholiastes. ὁποῖον ἱστορεῖται περὶ τοῦ Λιβύων βασιλέως Ἀψέφα, διὰ τοῦ ψιττακῶν

μὴ μηχανῶνται θαυμάζεσθαι ἐπὶ πλάσματι, καὶ κολακεύονται Ἀλφεᾶς πρὸς βίον.
In orat. 1. de Regno.

A P O D O S I S.

Nec te quæsiueris extra.

LXIII. Ptolemæi, Camelvs niger.

Nouitas ingrata.

PTOLEMÆVS Lagi filius, cùm aliquando duas res nouas in Ægyptum adduxisset, Camelum videlicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem eximiè candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Ægyptiis, exhibuit illis cum alia multa spectacula, tùm inter postrema hæc quoque Camelum videlicet, & semialbum hominem, putauítq; se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse. At illi ad Cameli quidē conspectum perterriti sunt: & parum abfuit quin exilientes profugerent: quanquam ea tota auro culta atque purpura instrata erat: frænum autem etiam gemmis comparatum habebat, ex Darij alicuius aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant. Alij autem etiam vt monstrum aliquod ipsum auersabantur. Lucian. contra eum qui dixerat, Prometh. es in verbis.

A P. *Ex ipso Luciano.*

Ex eo Ptolemæus intellexit se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neque nouitatem apud Ægyptios in admiratione esse, sed præ ipsa, τὸ ἄρρυθμον καὶ ἄ-

μόρφον, quod concinnum iustáque forma compositum esset, probari.

LXIV. Sagaris Mariadynus.

Mollicia.

CLEARCHVS libro quinto vitarum narrat, Sagarim Mariadynũ præ mollitie ad senectutem vsque nutricis ore fuisse cibatum, ne mandendo fatigaretur. Athen. Dipn. lib. XII.

AP. Hoc instar adagij in delicatum puppium iactari poterit, quod Persianum illud expressisse videtur Satyra III. v. XVI.

At cur non potius teneróque columbo,
Et similis regum pueris pappare minutum
Poscis, & iratus mammæ lallare recusas?

LXV. Selene Simonis magi.

Religio vna, reliquæ spectra.

SELENE mulier erat formosa, quæ cùm se spectandam ex alta turri populo Romano præbuisset, effecit suis præstigiis Simon Magus vt quot in turri fenestræ erant, tot Selenes facies apparerent. D. Clem. lib. II. recognit. & lib. II. constit. Apost.

AP. Vna erat Selene vera, cæteræ imponebant oculis: Sic vna solida gloria, vna sapientia, vna religio, multæ tamen specie fallunt miseros mortales. Vide *Quid distent æra lupinis.*

LXVI. SMINDYRIDES.

Improbitas lucifuga.

CHAMÆLEON Ponticus, lib. de voluptate, refert Smindyridem iactare solitum se viginti annis, nec Orientem Solem vidisse, nec Occidentem, idque magni ad felicitatem momenti existimasse. Athen. lib. 7.

AP. Improbi nec primos Orientis Solis iustitiæ afflatus quærunt, nec Occidentem sibi vident, sed pectus obstruunt, quo minus cogantur admittere, atque inter tenebras sua flagitia & libidines exercet: Κλεπτῶν γὰρ, ἡ νὺξ τῆς δ' ἀληθείας, τὸ φῶς. Euripides. Cadit etiam in voluptuarios somno & deliciis marcidos, qui paupertatem inde sibi, & magnas vitæ molestias accersunt, *Dormienti enim non conficiunt Dij*, nec immerito illis esurientibus postea dicitur:

Χειμῶνος ὀρχοῦ μὴ ξίφους ἔτεα.

LXVII. SOTADES, ΣΩΤΑΔΗΣ.

Poëta obscœni typus.

PRIMVS author Cinædi carminis fuit. Ἦρξε δὲ Σωτάδης μὲν πρῶτος κιναιδολογεῖν. Strab. lib. iv. pag. CCCCXLVI. de eodem Martial. lib. II. ep. LXXVI.

Quod nec carmine glorior supino,
Nec recto lego Sotadem Cinædum.

AP. Sotadeo genere sunt omnes Poëtæ obscœni, qui, quod miserum, Christiani nomine tenus impurissimorum Ethnicorum Cinædias è squallentibus impudicitiæ sepulchris eruere non verentur:

quod capitale esse voluit diuinus Imperator Constantinus. Nam cum THALIAM effœminatos, ridiculósque numeros ad similitudinem Ægyptij Sotadæ conscriptos in lucem edidisset Arius, Constantinus ita rescripsit:

Victor Constantinus Max. Aug. Episcopis. & populo.

Constātini edictū in obscænos Poëtas.

Cum Arius scriptorum & impiorū hominum consuetudinem imitetur, eandem cum illis ignominiæ, & turpitudinis notam meritò subire debet. Quemadmodum Porphyrius capitalis pietatis hostis, qui nefarios libros contra religionē Christianam nuper edebat, mercedem dignam laboribus recepit, & eiusmodi quidem, vt apud posteriora sæcula non ipse solùm maximis probris vexatus fuerit, & turpissimā labe infamiæ aspersus, verùm etiam impia eius scripta deleta, & penitus extincta, sic etiam visum est Arium, & eius sectatores Porphyrianos nuncupare, vt quorum sequuti sunt mores, eorum etiam nomen habeant. Quinetiam si quod opus ab Ario scriptum reperiatur illud cremandum esse. (Addit) Illud etiam mandamus, vt si quis librum ab Ario compositum occultasse deprehensus sit, & cum non statim in medium adductum igne combusserit, morte mulctetur, nam mox vt comprehensus fuerit plectatur capite. Vide Socrat. lib. 1. cap. 6.

LXVIII. STASICRATIS ATHOS.

Adulatio impudens.

STASICRATES aurum, æs, ebur, pigmenta, ligna, & cætera respuens, Athon montem efformare & elaborare studebat in Alexandri speciem: vt

mare quidem ima basi attingeret; sinistra amplam admodum & ciuium multitudine abundantem ferret ciuitatem: dextra perennem fluuium erumperet ex phiala. Hic Alexander excelsos artificis spiritus admiratus iussit quiescere. Neque enim sibi vnum montem sufficere ad gloriæ monumentum existimabat, cum & Caucasum, & Tanaim, & Caspium pelagus haberet. Plut. lib. II. de Fortit. Alexandri.

AP. Adulatores alienas prorsus species principibus affingunt. Iuuenal. Satyr. II. v. IV.

Quid quod adulandi gens prudentissima laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum inualidi collum ceruicibus æquat
Herculis, Antæum procul à tellure tenentis.

LXIX. THEMELIS NOBILE EXEMPLVM.

Sacerdotibus arma tractare periculosum.

CVM Ameras Tarsi Dux Sarracenorum contra Romanos cum exercitu profectus esset, atque in Herculis vicum milites prædatũ misisset, quidam presbyter, Themel homine, sacrificium incruentum peragens, vt agnouit Sarracenorum irruptionem, relicto sacrificandi munere, ita vt erat indutus, manibus gestans Ecclesiæ mysterium, sic eos qui inuaserant propulsans, & multos vulnerauit, haud paucos interfecit, reliquis in fugã versis, & ab Episcopo interdicto ei sacrificãdi munere, postquam non impetrauit veniã ad Agarenos se contulit, & Christianam fidem eiurauit, atque cum ipsis egressus, non solum Cappadociam, & finitima loca vexabat, sed etiam vsque ad Asiam minorem peruenit, & quanta

detrimenta intulerit, nec scribere quidem nobis fas est. Baron. ad ann. Christ. 957. ex Curopalate.

AP. Felicior ille si fuisset
Doctus soluere vincla quæstionum
Et verbi gladio secare sectas. Sidonius.

LXX. Theophylactus Hippomanes Sacerdos impius.

Ab ara ad haram.

Theophilacto Patriarchæ Constantinopolit. qui ad furorem vsque alendorum equorum cupiditate flagrauit, quorum duo millia habuit, sacra peragenti magna illa quinta sacræ Cœnæ die, & preces mysteriorum legenti, ministrum illum, ferunt, cui fuerat equorum commissa cura nuntium attulisse maxime insignem illá Phorbantem equam, addito nomine peperisse; Et illius præ nimio gaudio quod reliquum sacrificij vtcumque peracto, cursu ad stabulum contendisse, conspectoque nato pullo ad magnum templum rediisse vt absolueret Sanctæ Dei & Saluatoris nostri passionis hymnum. Curopalates, & Baron. ad annum Christi 956.

AP. Huic vere mens fuit quod discertè à Græcis dicitur: ἐν τοῖς τῶν φατνίων βοτείοις.

LXXI. Thomyridis factum.

Curiositas & vanitas scientiarum punita.

Thomyris Nymphæ filius, & Rex creatus à Scythis, propter artis peritiam cum Musis contendit pignore proposito, nempè ipsarum Musarum con-

coniugio, sed ab iis superatus oculis orbatur. Phot. bibl. pag. ccxxi. ex Conone.

A P. Thomyris, candidatus literarum: Musæ, sapientia: spes coniugij, curiositas & timor φιλολόγων: cæcitas, ignorantia eorũ, qui dùm se egregiè doctos putant, in maximam deueniunt insaniam. Βέλτιον ἀγνοεῖν καλῶς, ἢ εἰδέναι κακῶς. D. Chrysost. de Fato. homil. LXV.

LXXII. THRASYLLVS.

Diues Auarus.

THRASYLLVS Æxoneus inaudito quodam dementiæ genere laborauit, nam vrbe relicta migrabat in Piræum, quúmque ibi habitaret, omnes naues, quæcumque in eo subducerentur, suas esse putabat, & in album referebat, sícque dimittebat eas. Quod si quæ saluæ, & integræ in portum ingrederentur, supra modum gaudebat. Multos autem annos hoc morbo tenebatur. Demùm frater eius profectus è Sicilia, tradidit eum Medico vt sanaretur, atque sic eum reliquit vecordia. Sæpissimè igitur suæ in amentia oblectationis mentionem faciebat, & se nunquam cumulatius gaudium percepisse dictitabat, quàm cùm vidisset naues seruari, quæ tamen ad se nihil pertinerent. Ælian. lib. 4. Var. hist. cap. 25.

A P. Icon est diuitum auarorum, quos dulci cupiditate ebrios tenet auaritia. Vident illi aurum, & argentum factum, infectum, stragulam vestem delicatam, currus auratos, villas, horrea, apothecas, & sua esse opinantur, longè opinione decepti: nam vix

oculos huiusmodi spectaculis pascunt, cùm à se ad alienos heredes transuolant. At demum intelligunt se opinione beatos fuisse.

Et vigil elapsas quærit auarus opes.

LXXIII. Timothei tempestas.

Orator parùm vehemens.

Tempestatem in Nauta descriptam à Timotheo Dorion tibicen cùm irrideret, in feruente cacabo se vidisse dixit vehementiorem. Athen. lib.VIII.

Ap. Cadit igitur παροιμία in oratorem parùm vehementẽ qui res grandes culpa ingenij & langore styli deterat modeste. Horat.lib.I.Carm.Od.VI.

Nec sæuam Pelopis domum
Conamur tenues grandia: dum pudor
Imbellisque lyræ musa potens vetat
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpa deterere ingenij.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Dignè scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydidem superis parem.

LXXIV. Triremis Agrigentina.

Ebrietatis typus.

Timæus Tauromenites domum quandam Agrigenti triremem ea de causa vocatam fuisse narrat. Iuuenes quidam in ea temulenti vsque adeò dementati sunt, vino æstuantes, vt in triremi

nauigare se crederent, horrenda tempestate in mari iactata, tantúmque è mentis potestate moti sunt, vt domus vasa omnia & stragula foras eiicerent, velut in mare, nauis, quam tempestas affligebat, vt illis videbatur, exonerandæ causa. Postridiè verò profectis ad illas ædes prætoribus, inclinati iuuenes adhuc nauseabundi, iis qui interrogabant magistratibus responderunt, tempestate se vexatos nauis alleuandæ causa sarcinas deiecisse in mare. Mirantibúsque prætoribus tantum stuporem, vnus qui ex iis natu maior videbatur: Ego, inquit, viri Tritones, sub infimo nauis tabulato, quam maximè licuit abditus, iacui. Postremò, seruati, statuas inter deos marinos promiserunt iudicibus. Athen. lib.11.

A P. Ebrietas mentem stupore confundit, & nouos mundos fingit, nouas rerum species, noua monstra. *Cùm vini vis penetrauit*
Acris, & in venas discessit diditus ardor:
Consequitur grauitas membrorum, præpediuntur
Crura vacillanti: tardescit lingua, madet mens:
Nant oculi: clamor, singultus, iurgia gliscunt.
Lucret. lib.3.

LXXV. Trivmphvs Caligvlæ.

Vana gloria, seu res humanæ.

Caligvla, deficiente belli materia, paucos de custodia Germanos traiici, occulíque trans Rhenum iussit: ac sibi post prandium quam tumultuosissimè adesse hostem nunciari. Quo facto proripuit se cum amicis, & parte equitum Prætorianorum, in proximam syluam: truncatísque arboribus,

& in modum trophæorum adornatis, ad lumina reuersus, eorũ quidem, qui sequuti non essent, timiditatem & ignauiam corripuit: comites autem, & participes victoriæ nouo genere, ac nomine coronarum donauit: quas distinctas Solis, ac Lunæ, syderumq; specie exploratorias appellauit: &cęt. planè Caligula digna. Postremò quasi perpetraturus bellum directa acie in littore Oceani, ac balistis, machinísque dispositis nemine gnaro ac opinante quídnam cœpturus esset, repentè vt conchas legerent, galeásque, & sinus replerét, imperauit. spolia Oceani vocans Capitolio Palatióque debita. Et in indiciũ victoriæ, altissimam turrim excitauit, ex qua, vt ex Pharo noctibus, ad regendos nauiũ cursus, ignes emicarent. Pronuntiatóq; militi donatiuo centenis viritim denariis, quasi omne exemplũ liberalitatis supergressus: Abite, inquit, læti, abite locupletes. conuersus hinc ad curam triumphi, præter captiuos, & transfugas Barbaros, Gallorum quoq; procerissimũ quemque, &, vt ipse dicebat, ἀξιοθριάμβευτον, ac nonnullos ex principibus legit ac sepofuit ad pompam, coëgitq; non tantùm rutilare, & submittere comã, sed & sermonẽ Germanicum addiscere, & nomina Barbarica ferre. Tranquil. cap. 45. 46. 47

AP. Quis risum teneat de triumphatore illo hypobolimæo audiens? Nùm verò similes sunt res humanæ, in quibus & species, & tituli, & tumultus multus, cùm ipsæ sint planè nihil?

Heu primus quis fuit ille,
Auri qui pondera tecti
Gemmasque latere volentes
Preciosa pericula fodit? Boët. Metr. 5. lib. 2.

LXXVI. TROPHÆVM THEBANORVM ÆREVM REPREHENDITVR.

Inimicitias æternas eſſe non debere.

CVM Thebani Lacedæmonios bello ſuperauiſſent, & ferè mos eſſet Graiis, cùm inter ſe bellũ geſſiſſent, vt ij qui viciſſent trophæum aliquod ſtatuerent, victoriæ modo in præſentia declarandæ cauſsâ, non vt in perpetuum belli memoria maneret, æneum ſuſtulerunt trophæum. Accuſantur apud Amphictionas, id eſt apud commune Græciæ concilium, quòd æternum inimicitiarum monumentum, Graios de Graiis ſtatuere non oporteret. Cic. 2. de Inuentione.

AP. Pudeat Chriſtianos qui æternæ inimicitiæ ſcelerata figunt trophæa.

Crudelitatis genus eſt vltra naufragium velle deſæuire. Caſſiod. 4. Var. 7.

LXXVII. VALERIA DENTATA.

Calumnia.

VALERIA cum dentibus nata exitio ciuitati fuit, in quam deportata eſt. Plin. lib. VII. c. XVI.

AP. Exitiales ſunt hominum generi, qui vix nati iam mordere famam bonorũ & lacerare incipiunt. Quamobrem periculum eſt ne in quãcumque deuenerint ciuitatem aut hominum cœtum, maledictorum virus effundant, & in perniciem bonorum graſſentur, ὡς ἄρα οὐδέν τι διαβόλου γλώττης χεῖρον ἐν ἀνθρώποις ἔπεστιν κακόν.

LXXVIII. Zoroastres ab astris incensus.

Scrutator maiestatis oppressus.

Zoroastres, qui ita appellari voluerat, cùm priùs Zarades diceretur, se ζῶον ἄστρων iactitans, dùm curiosius vim cœli & astrorum scrutari conatur, ab iisdem incensus est.

Ap. Procul à Ioue, & fulmine. Cadit in hoc argumentum quod habet Nicetas de Theologis Græcis, qui cùm curiosius de incarnatione apud Comnenum Imperatorem disputarent, repentè alieno anni tempore ingens tonitru exauditum est tanto fragore, vt nonnulli in terram collaberentur, tum Elias aperto libro de terræ motibus & tonitruis, scriptum inuenit, πτῶσις σοφῶν. Casus sapientum.

LXXIX. Pes ligneus in aurea crepida.

Vanitas misera, & inepta.

Fuit in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cùm per niuem iter faceret, putrefactus frigore vsturis vterque pes deperierat. Ille tàm miserabilem fortunam expertus infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, vndique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper ridiculum comminiscebatur: Crepidas pulcherrimas semper & nouas, cura erat summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, conspicuos faceret. Lucian. aduers. indoct.

Ap. His assimilia facere dicit, qui cùm sint clauda mente, & ficulneis sensibus χωλὴν καὶ συκίνην γνώμην ἔχοντες, vestibus, libris, ædibus speciosis, & reliquo rerum humanarum choragio student enitere.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER QVINTVS.

RITVS GENTIVM.

I. ÆGINETARVM SEPVLCHRVM.

Hypocrisis, vel Arrogantia.

AEGINETAE, cùm erubescerent se abfuisse à prælio Platæensi, suis mortuis, qui nulli erant, sumptuosi operis sepulchrum excitarunt, vt apud posteritatem fortitudinis laudem captarent. Vide Herod. lib. ix.

APOD. In eos, qui speciosis titulis ornant parietes, cùm ipsi fumus sint, & nihil: quos disertè ait, Plato, Περαιτέρω κόνεως κεκτημένους τὸ φύσημα: Infra cinerem etiam superbire.

II. ÆGYPTIORVM FVNERATIO.

Gulæ detestatio.

ÆGYPTII, quoties medicatum aliquod funus apparabant; ex primis nobilitate mortuum condientes, seorsum eximebant ventriculũ, cũmque

in arcula ſeponebant, deinde cùm pollinctor elato funere cadauer ad Solem conuertiſſet, defuncti nomine Solem cœleſtéſque omnes inſigni elogio conteſtabatur: Sol rerum domine, voſque cœlites, qui mortalibus lucis vſuram largimini, me accipite, & cœleſtibus contubernalem addite, equidem piè, ac religiosè numina à maioribus mihi commonſtrata ſemper dum vixi excolui, genituræ meæ authores ſemper honoraui, hominem occidi neminem, aut depoſito fraudaui, nec aliud quicquam infandum patraui. quod ſi quid à me patratum eſt edendo, bibendóve, quod non oportuerit, id omne non mea, ſed huius cauſa commiſſum eſt, ſimúlque cùm dicto arcam in qua ventriculus erat conditus, in profluentem proiiciebat; corpus reliquum vt purum & labis immune condiens. Plutarch. in conuiuio ſeptem ſapientum. τὸν νεκρὸν ἀνατέμνοντες ἔδειξαν τῷ ἡλίῳ, εἶτα αὐτὰ μὲν εἰς τὸν ποταμὸν κατέβαλον.

Ap. Hac parabola gulæ pernicies, & deteſtatio pulchrè ſignificatur.

Obſequium ventris mihi pernicioſus eſt. Horat. Sat. 7. lib. 2.

III. Ægyptiorvm Sceletvs.

Mortis memoria.

Circvmferebatvr apud Ægyptios inter pocula ſceletus, hoc eſt, corporis oſſea dùtaxat compage extantis effigies, in memoriam Manerotis Iſidis (vt aiunt) alumni quem annis innocentibus immatura morte fata præripuerunt. Herod. lib. 11. Petronius in Satyrico huiuſce moris quoque meminit,

nit, & verſus affert non illepidos, qui in hoc ſpectaculo cantarentur.

Eheu nos miſeros quàm totus homuncio nil eſt
Sic erimus cuncti poſtquam nos auferet orcus,
Ergo viuamus dùm licet eſſe benè.

Nec vacat etiam illud antiquæ Philoſophiæ myſteriis, quod Romani ex Numæ inſtitutis eandē deam nuptiarum ſimul & funerum præſidem fecerint Venerem, quæ alio nomine dicitur Libitina, vt innuerent φθαρτὸν εἶναι τὸ γεννητὸν, & ianuam mortis ipſam fermè vitam eſſe. Delphis quoque, ſimulachrum Veneris ſepulchralis, Ἀφροδίτης ἐπιτυμβίας, cernebatur. Plutarch. in ῥωμαϊκ. *Venus ſepulchralis.*

IV. ÆTHIOPVM CHRISTIANORVM MOS.

Πάντα Κόνις.

AETHIOPVM Chriſtianorum maioris ordinis Antiſtitibus, non crux modò, ſed vas etiam aureum terra refertum præferri ſolet, vt hoc inſpectum homines ſuæ admoneat mortalitatis. Sabell. lib. 4. cap. 4.

AP. Hoc ſymbolo ſignificatur conditionis humanæ fragilitas, & noſtra mortalitas. Rectè in veteri quodam Epitaphio quod citatur à Delrio in adagialibus ſacris homo appellatur *Vas Cinerum.*

Dic homo vas Cinerum, quid confert flos faciërum?
Copia quid rerum? mors vltima meta dierum.

V. ÆTNÆVS VENATOR.

Opera irrita.

ÆTNAEI venatores, quaſi inuitâ Dianâ venentur, captant ſemper, capiunt nihil. Nam vt Sicilia vndique vernat floribus eorumdem fragrantia canis alioqui ſagacis, nares ita hebetantur, vt odoratu carere videatur. Vide Cæl. Rhodigin.

A P. Egregiè cadit in concionatores, qui apud delicatos, & voluptuarios homines agunt. Ex quo fit, vt vernantium illic deliciarum laſciuia, non modo homines oblectati à rebus ſeriis abducantur: ſed ipſorum doctorum langueſcat induſtria. malè cum auſteritate virtutis, & compunctione cordis, congruunt deliciæ. Ἀδύνατον αἱ ἀμίξαι ὕδατι πῦρ, οὕτως, οἶμαι, τρυφὴν, καὶ κατάνυξιν. S. Chryſoſt. lib. 1. de compunctione cordis.

VI. ÆGYPTIORVM SAIREI.

Natalis Chriſti typus.

FESTVM erat apud Ægyptios, quod Sairei ſiue feſtum lætitiæ nominabatur, in honorem Serapidis, quem Solem interpretatur inſtitutum. Hoc, opinor, lucem ſolenni gratulatione ſalutabant. meminit Plut. in Iſide & Oſiride. ὅτι τὴν ἑορτὴν αἰγύπτιοι τὰ χαρμόσυνα Σαίρει καλοῦσι.

A P. Verè Χαρμοσύνης lætitiæ feſtum eſt Natalis Domini, quo diſſipatis errorum tenebris, nobis prima Chriſtianæ lucis crepuſcula illuxerunt. Idcircò à D. Chryſoſtomo dicitur hom. xxxi. de beato

Philogono. ἡ πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη, καὶ φρικωδεστάτη, ἣν οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν προσειπών, *omnium solennitatum augustißima & maximè stupenda, quam haud errarit qui metropolim festorum omnium dixerit.*

VII. ÆGYPTIORVM VICTIMA.

Puritas.

SACERDOTES Ægyptiorum, si vnum dumtaxat pilum in boue nigrum viderint, immundum censent. Herod. lib. II.

AP. Hæc parabola è sacris Ægyptiorũ deducta, significat sinceram cordis munditiem, in quo nihil sit fucatum. Oportet ad numen accedentes cithari piscis cor habere, τὴν καρδίαν λευκὴν καὶ πλατεῖαν. Athen. lib. 7. Dipnosoph. *Cor candidum & amplum.*

VIII. ÆTHIOPES SOLEM ORIENTEM DETESTANTVR.

Improbi osores virtutis.

AETHIOPES nonnulli Orientem Solem detestantur, & eo emergente in paludes se condunt. Strab. lib. XVII. num. DLXV.

AP. Improbi lucem virtutis & bonorum operum non ferunt.

Κλέπτου γὰρ ἡ νὺξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς. Furum nox est, lux veritatis. Euripides. Sic in fabula Ranæ Solis nuptias execrantur:

Clamorem Ranæ sustulere ad sidera.
Conuitio permotus quærit Iupiter

Caussam querelæ quadam tum stagni incolæ:
Nunc (inquit) *omnes vnus exurit lacus,*
Cogitque miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est si crearit liberos.

IX. ÆTHIOPVM CADAVERA.

Hypocrisis.

AETHIOPES exsiccata cadauera gypso induunt, pingunt, & cippo vitreo operiunt. quid ornatius? imo quid turpius? Herod. lib. III.

AP. Magnificis tectoriis hypocritæ celant vitia, quos ideò Christus Dominus sepulchra dealbata nobili icone denominat. Sed viperæ in auro quoque & electro sepultæ hanc vanitatem redarguunt.

Flentibus Heliadum guttu dum vipera serpit,
Fluxit in obstantem succina gemma feram:
Quæ dum miratur pingui se rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas Cleopatra sepulchro,
Vipera si tumulo nobiliore iacet. Martial. epigr. lib. 4.

X. AGRIOPHAGORVM, ET SAMBRORVM REX.

Vigilantia, & ratio libidini subiecta.

OCCIDENTEM versus Agriophagi tenent, qui solas Pantheratum, & Leonum carnes edunt, rege præditi; cuius in fronte oculus vnus est. Sambris verò proximi summam regiæ potestatis Cani tradunt, de cuius motibus quidnam imperitet augurantur. Solin. Polyhist. pag. 93. edit. Pict.

AP. Illi regem Imperij oculum demonstrant, quem ἀκοίμητον, & perspicacem esse oportet. Hi omninò barbari, qui se à cane regi patiuntur, deprauatos homines ostendunt, qui abiecto rationis gubernaculo libidini obtemperant.

Nil tibi concessit ratio?

XI. ALBANORVM MORTVI.

Hæreticorum exequiæ.

APVD Albanos piaculum est, curam suscipere, aut mentionem facere mortuorum. Strab.lib. II. cap.CCCXLVII. num.x.

AP. Barbaris Albanis sunt similes, qui neque pro defunctis orari, neque vlla pietatis officia curare volunt. *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur*, Machab. August. lib.I. de Ciuitate Dei cap.XIII. *Non ideò tamen contemnenda & abijcienda sunt corpora defunctorum, maximéque iustorum, atque fidelium, quibus tanquam organis & vasis ad omnia bona opera sanctus vsus est spiritus.* Ad hæc Cassiod.lib.VI. Var.8. *Defunctorum quinetiam sacram quietem, æquabilia iura tuæ conscientiæ commiserunt, ne quis vestita marmoribus sepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligiosa temeritate præsumeret; ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci flamma consumptos scelerata perscrutatione detegeret, ne corpus, quod semel reliquerat molestias mundanas, humanas iterum pateretur insidias.*

XII. ALBANORVM VICTIMA.

Improborum felicitas.

ALBANORVM multi diuino, vt arbitrabantur, ſed verè dæmoniaco inſtinctu correpti vaticinantur. Qui verò eorum furore vehementiore agitatus ſolus per ſyluas vagatur, hunc comprehenſum ſacerdos, ſacra vincit catena, & opiparè per illum alit annum. Productus deinde ad rem ſacram vna cum aliis victimis mactatur vnguentis delibutus. Strab. lib. 11. pag. CCCXLVI. num. L.

AP. Impij quaſi victimæ Albanorum potant, olent æternis ſuppliciis deſtinati. Minutius Felix in Octauio. *Miſeri quibus vltimus inſtat*
Ille dies, feſta velantur fronde per vrbem.

XIII. ÆNEANES, ΑΙΝΕΙΑΝΕΣ.

Auari.

ILLI ſibi ex oraculo perſuadebant fore, vt patriam terram amitterent, ſi particulam aliquam largirentur. Plut. in quæſt. Græc. 14.

AP. In auaros qui pecuniam recondunt, & nemini largiuntur, non ſecus ac ſi in vncia donanda ex aſſe bona eſſent amiſſuri. Et ita quidem clauſos omnibus volunt benignitatis fontes, vt quod eſt in ſordidi charactere apud Theophraſtum, μήτε ἅλας χρωννύειν, μήτε ἐλλύχνιον: neque ſalem aliis commodent, neque ellychnium.

Tibi dico auare gaudium heredis tui:
Qui triſtis audis Muſicum citharæ ſonum,

Quem tibiarum macerat iucunditas,
Opsoniorum pretia cui gemitum exprimunt:
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio
Cælum fatigas sordido periurio,
Qui circumcidis omnem impensam funeris
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum. Phædrus lib. 4.77.

XIV. ÆNEANI PATRIA EST NOVERCA.

Soli natalis odium.

VIRGINES ijs, qui Cassiopæam bouem ducebant, solebant acclamare:

Μήποτε νοςήσαιτε φίλω ἐς πατρίδα γαῖαν.

Nunquam redeatis dilectam in patriam terram.

Et id sibi lubenter acclamari audiebant propter terræ duritiem, & sterilitatem. Plut.

A P. In eos qui patriam lubenter relinquunt alibi melius victuri.

Omne solum forti patria est, vt piscibus æquor.

XV. ANGYLÆ.

Impietas.

ANGYLAE solos colunt inferos. Fœminas suas primis noctibus nuptiarum adulteriis cogunt patere, mox ad perpetuam pudicitiam legibus stringunt seuerissimis. Solin. Polyhist. pag. 97.

A P. Typus impietatis expressus, si addas Valerij Flacci lemma,

Aliis Rex Iuppiter oris.

XVI. AQVITANORVM REGVM IMPERIVM.

Inconstantia rerum humanarum.

ASTRÆVS oculorum ſuorum incremento atque decremento, lunæ deſignabat alterationes, inde Aquitanis Regibus chariſſimus fuit, quòd contentionem inter eos dirimeret, qui iuxta lunæ viciſſitudines ſuccedebant imperio. Antonius Diogen.

AP. Res humanas luna mutabiliores perpetua vertigine alternat inconſtantis fortunæ rota. Cuius lubrica ſi ſcire quiſquam velit quam varia ſint & aſſidua, arenarum numerum idem iam deſpiciens, & montium pondera ſcrutari poterit. Amm. Marcell. lib. xiv. Phil. lib. de mundi opificio, οὐδὲν τῶν ἐν γενέσει βέβαιον, τροπὰς καὶ μεταβολὰς ἀναγκαίας τὰ θνητὰ δέχεται. Nihil in rerum natura firmum eſt: mutationes, & viciſſitudines neceſſarias res humanæ habent.

XVII. ARABIÆ SACRI.

Caſtitas Sacerdotum.

FERVNT non amplius eſſe ccc. familias in Arabia, quæ commercium thuris exercent, & id iuris per ſucceſſiones ſibi vendicent. ſacros ob id vocari thurilegos, nec cõgreſſu feminarum funerumq. cum incidant eas arbores aut metant, pollui. Plin. nat. hiſt. lib. xii. cap. xiv. Pene ſimile habet de cinnamomo Æthiopum Solinus.

AP. Caſtos eſſe oportet qui orationes thymiama Dei offerunt.

Caſta placent ſuperis.

Ambroſius

Ambrosius Petro Subdiacono Siciliæ: Nullus debet ad altaris mysterium accedere, nisi cuius castitas ante susceptum mysterium, fuerit approbata.

XVIII. ARGIVORVM ΥΒΡΙΣΤΙΚΑ.

Viri muliebres.

ARGIVÆ mulieres cum Telesilla Duce contra Cleomenem Lacedæmoniorum regem in suę vrbis obsidione fortiter pugnassent, bellicis monumentis honestatæ, id insuper habuerunt, vt quotannis ὑβριστικὰ celebrarent, in quibus chlamydatæ mulieres incedebant, viri pallis muliebriter induti cernebantur. Plutarch. in Argiu. ibidem.

AP. Parabola suggillat viros muliebri animo.

ἀχαιίδας οὐκέτ' ἀχαιούς.

Vos etenim Iuuenes animum geritis muliebrem,
Illaque virgo viri.

Immane templum (vt ait Accius) obuallatum ossibus, sed sine animo, sine quo anima est nihil.

XIX. ARIANVS SPONSVS.

Laborante fructum bonorum.

APVD Arianos (populi sunt Persarum finitimi) nemo vxorem ducit, nisi prius hostis amputatum caput detulerit ad regem; Rex caluaria in regio thesauro posita linguam minutatim secans, cum farina miscens prius degustatam, ei qui attulit, & familiaribus edendam præbet. Strab. lib. xv. pag. D. num. x.

APODOSIS.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν

Ἀθάνατοι. — Hesiod.

Dij inquit, ſudorem poſuerunt ante virtutem, & laborem ante fructum voluptatis.

XX. ATHENIENSIVM IVDICVM CRVENTA SVBSELLIA.

Iudiciorum circumſpectio.

ATHENIENSES vt innumeros in re iudiciaria ritus, tùm illum non poſtremum habuerunt, quo ante iudicum conſeſſum porcellum mactari iubebant, tanquam expiatoriam victimam; mox rore ſanguineo ſedilia leniter reſpergi veteri conſuetudine receptum erat. Vide Sigon.

AP. An idcirco ſanguini inſidebant, vt memores eſſent ſe de vita & ſanguine hominis cernere, quem ſi iniuſtè profunderent, ſcirent ſe ita reſperſum iri hoc cruore vt ſubſellia in quibus ſedebant porcelli ſanguine.

Ὄμμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα.

XXI. BOEOTICORVM ORACVLVM.

Conſilium malum conſultori peſſimum.

BOEOTIS Oraculum ſciſcitantibus, antiſtita reſpondit, ἀσεβήσασι δὲ ἔσεσθαι εὐπραγεῖν, rebus vſuros ſecundis ſi impiè agerent: quo accepto mulierem in rogum coniiciunt, rati ſi oraculum mala fide edidiſſet, hanc pœnam demereri: ſi bona, ſe ex ora-

culo facturos, cremantes sacerdotem, quod maximè impium videbatur. Strab. lib. VIII.

Ap. Exuritur quæ Colchicum dedit impietatis: sic *Sæpe in magistrum scelera redierunt sua.*

XXII. BALEARICORVM VICTVS.

Labor ante fructum bonorum.

BALEARICI funditores sunt supra cæteros insignes, vt qui tres fundas circa caput gestant, ad omnimodam iaculorum emissionem, neque pueru-lis panem alia conditione dare solent, quàm si funda scopum tetigerint. Strab. lib. 3.

Ap. Vigilando, agendo, benè consulendo, prosperè omnia cadunt: mala mille hominem affligunt, cui segne & inutile corpus: neque vnquam ignauia immortalis factus est. Salust. Philo. ἀρχὴν γὰρ, εἰ δεῖ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, πάντος ἀγαθοῦ, καὶ ἀρετῆς πάσης ὁ Θεὸς ἀνέδειξεν ἀνθρώποις, πόνον. Omnis felicitatis, omnísque virtutis principium, si verum dicendum est, laborem Deus ostendit mortalibus: addit, sicut sine luce videre non possumus, quia nec colores nec oculi ad videndum sufficiunt: hanc enim ceu vinculum natura præparauit, quo coaptaretur colori oculus: nam in tenebris venter suam vim exerit. Eodem modo, τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα τῶν κατ' ἀρετὴν πράξεων ὁτιοῦν ἀντιλαμβάνεσθαι ἀδυνατεῖ, μὴ προσχρησάμενον ὥσπερ φωτὶ συνέργῳ τῷ πόνῳ. Animæ oculus nullam virtutis actionem potest attrectare, nisi à labore, seu luce adiutus. Philo lib. de sacrif. Abel, & Caïni, edit. Col. Allob. pag. 140. Et hic plura habet de labore.

LXXVIII. Zoroastres ab astris incensus.

Scrutator maiestatis oppressus.

Zoroastres, qui ita appellari voluerat, cùm prius Zarades diceretur, se ζῶον ἀστρων iactitans, dùm curiosius vim cœli & astrorum scrutari conatur, ab iisdem incensus est.

Ap. Procul à Ioue, & fulmine. Cadit in hoc argumentum quod habet Nicetas de Theologis Græcis, qui cùm curiosius de incarnatione apud Comnenum Imperatorem disputarent, repentè alieno anni tempore ingens tonitru exauditum est tanto fragore, vt nonnulli in terram collaberentur, tum Elias aperto libro de terræ motibus & tonitruis, scriptum inuenit, πτῶσις σοφῶν. Casus sapientum.

LXXIX. Pes ligneus in aurea crepida.

Vanitas misera, & inepta.

Fvit in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cùm per niuem iter faceret, putrefactus frigore vsturis vterque pes deperierat. Ille tàm miserabilem fortunam expertus infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus, vndique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper ridiculum comminiscebatur: Crepidas pulcherrimas semper & nouas, cura erat summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, conspicuos faceret. Lucian. aduers. indoct.

Ap. His assimilia facere dicit, qui cùm sint clauda mente, & ficulneis sensibus χωλὴν καὶ συκίνην γνώμην ἔχοντες, vestibus, libris, ædibus speciosis, & reliquo rerum humanarum choragio student enitere.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER QVINTVS.

RITVS GENTIVM.

I. ÆGINETARVM SEPVLCHRVM.

Hypocrisis, vel Arrogantia.

AEGINETAE, cùm erubescerent se abfuisse à prælio Platæensi, suis mortuis, qui nulli erant, sumptuosi operis sepulchrum excitarunt, vt apud posteritatem fortitudinis laudem captarent. Vide Herod. lib. ix.

APOD. In eos, qui speciosis titulis ornant parietes, cùm ipsi fumus sint, & nihil: quos disertè ait, Plato, Περιττοτέρω κόνεως κατπιμλμένους τὸ φύσημα. Infra cinerem etiam superbire.

II. ÆGYPTIORVM FVNERATIO.

Gulæ detestatio.

ÆGYPTII, quoties medicatum aliquod funus apparabant, ex primis nobilitate mortuum condientes, seorsum eximebant ventriculũ, eúmque

in arcula ſeponebant, deinde cùm pollinctor elato funere cadauer ad Solem conuertiſſet, defuncti nomine Solem cœleſtéſque omnes inſigni elogio conteſtabatur: Sol rerum domine, voſque cœlites, qui mortalibus lucis vſuram largimini, me accipite, & cœleſtibus contubernalem addite, equidem piè, ac religiosè numina à maioribus mihi commonſtrata ſemper dum vixi excolui, genituræ meæ authores ſemper honoraui, hominem occidi neminem, aut depoſito fraudaui, nec aliud quicquam infandum patraui. quod ſi quid à me patratum eſt edendo, bibendóve, quod non oportuerit, id omne non mea, ſed huius cauſa commiſſum eſt, ſimúlque cùm dicto arcam in qua ventriculus erat conditus, in profluentem proiiciebat; corpus reliquum vt purum & labis immune condiens. Plutarch. in conuiuio ſeptem ſapientum. τὸν νεκρὸν ἀνατέμνοντες ἔδειξαν τῷ ἡλίῳ, εἶτα αὐτὰ μὲν εἰς τὸν ποταμὸν κατέβαλον.

A P. Hac parabola gulæ pernicies, & deteſtatio pulchrè ſignificatur.

Obſequium ventris mihi pernicioſus eſt. Horat. Sat. 7. lib. 2.

III. ÆGYPTIORVM SCELETVS.

Mortis memoria.

CIRCVMFEREBATVR apud Ægyptios inter pocula ſceletus, hoc eſt, corporis oſſea dũtaxat compage extantis effigies, in memoriam Manerotis Iſidis (vt aiunt) alumni quem annis innocentibus immatura morte fata præripuerunt. Herod. lib. II. Petronius in Satyrico huiuſce moris quoque meminit,

nit, & versus affert non illepidos, qui in hoc spectaculo cantarentur.

Eheu nos miseros quàm totus homuncio nil est
Sic erimus cuncti postquam nos auferet orcus,
Ergo viuamus dùm licet esse benè.

Nec vacat etiam illud antiquæ Philosophiæ mysteriis, quod Romani ex Numæ institutis eandē deam nuptiarum simul & funerum præsidem fecerint Venerem, quæ alio nomine dicitur Libitina, vt innuerent φθαρτὸν εἶναι τὸ γεννητόν, & ianuam mortis ipsam fermè vitam esse. Delphis quoque, simulachrum Veneris sepulchralis, Ἀφροδίτης ἐπιτυμβίας, cernebatur. Plutarch. in ῥωμαϊκ. *Venus sepulchralis.*

IV. ÆTHIOPVM CHRISTIANORVM MOS.

Πάντα Κόνις.

AETHIOPVM Christianorum maioris ordinis Antistitibus, non crux modò, sed vas etiam aureum terra refertum præferri solet, vt hoc inspectum homines suæ admoneat mortalitatis. Sabell. lib. 4. cap. 4.

AP. Hoc symbolo significatur conditionis humanæ fragilitas, & nostra mortalitas. Rectè in veteri quodam Epitaphio quod citatur à Delrio in adagialibus sacris homo appellatur *Vas Cinerum.*

Dic homo vas Cinerum, quid confert flos faciérum?
Copia quid rerum? mors vltima meta dierum.

V. ÆTNÆVS VENATOR.

Opera irrita.

ÆTNAEI venatores, quasi inuitâ Dianâ venentur, captant semper, capiunt nihil. Nam vt Sicilia vndique vernat floribus eorumdem fragrantia canis alioqui sagacis, nares ita hebetantur, vt odoratu carere videatur. Vide Cæl. Rhodigin.

AP. Egregiè cadit in concionatores, qui apud delicatos, & voluptuarios homines agunt. Ex quo fit, vt vernantium illic deliciarum lasciuia, non modo homines oblectati à rebus seriis abducantur: sed ipsorum doctorum languescat industria. malè cum austeritate virtutis, & compunctione cordis, congruunt deliciæ. Ἀδύνατον ἀναμίξαι ὕδατι πῦρ, οὕτως, οἶμαι, τρυφὴν, καὶ κατάνυξιν. S. Chrysost. lib. 1. de compunctione cordis.

VI. ÆGYPTIORVM SAIREI.

Natalis Christi typus.

FESTVM erat apud Ægyptios, quod Sairei siue festum lætitiæ nominabatur, in honorem Serapidis, quem Solem interpretatur institutum. Hoc, opinor, lucem solenni gratulatione salutabant. meminit Plut. in Iside & Osiride. ὅτι τὴν ἑορτὴν αἰγύπτιοι τὰ χαρμόσυνα Σαίρει καλοῦσι.

AP. Verè Χαρμοσύνης lætitiæ festum est Natalis Domini, quo dissipatis errorum tenebris, nobis prima Christianæ lucis crepuscula illuxerunt. Idcircò à D. Chrysostomo dicitur hom. xxxi. de beato

Philogono. ἡ πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη, καὶ φρικωδεστάτη, ἣν οὐκ ἄν τις ἁμάρτοι μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν προσειπών, *omnium ſolennitatum auguſtiſsima & maximè ſtupenda, quam haud errarit qui metropolim feſtorum omnium dixerit.*

VII. ÆGYPTIORVM VICTIMA.

Puritas.

SACERDOTES Ægyptiorum, ſi vnum dumtaxat pilum in boue nigrum viderint, immundum cenſent. Herod. lib. II.

AP. Hæc parabola è ſacris Ægyptiorũ deducta, ſignificat ſinceram cordis munditiem, in quo nihil ſit fucatum. Oportet ad numen accedentes cithari piſcis cor habere, τὴν καρδίαν λευκὴν καὶ πλατεῖαν. Athen. lib. 7. Dipnoſoph. *Cor candidum & amplum.*

VIII. ÆTHIOPES SOLEM ORIENTEM DETESTANTVR.

Improbi oſores virtutis.

AETHIOPES nonnulli Orientem Solem deteſtantur, & eo emergente in paludes ſe condunt. Strab. lib. XVII. num. DLXV.

AP. Improbi lucem virtutis & bonorum operum non ferunt.

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς. Furum nox eſt, lux veritatis. Euripides. Sic in fabula Ranæ Solis nuptias execrantur:

Clamorem Ranæ ſuſtulere ad ſidera.
Conuitio permotus quærit Iupiter

Caussam querelæ quadam tum stagni incolæ:
Nunc (inquit) *omnes vnus exurit lacus,*
Cogitque miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est si crearit liberos.

IX. ÆTHIOPVM CADAVERA.

Hypocrisis.

AETHIOPES exsiccata cadauera gypso induunt, pingunt, & cippo vitreo operiunt. quid ornatius? imo quid turpius? Herod. lib. III.

AP. Magnificis tectoriis hypocritæ celant vitia, quos ideò Christus Dominus sepulchra dealbata nobili icone denominat. Sed viperæ in auro quoque & electro sepultæ hanc vanitatem redarguunt.

Flentibus Heliadum guttis dum vipera serpit,
Fluxit in obstantem succina gemma feram:
Quæ dum miratur pingui se rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas Cleopatra sepulchro,
Vipera si tumulo nobiliore iacet. Martial. epigr. lib. 4.

X. AGRIOPHAGORVM, ET SAMBRORVM REX.

Vigilantia, & ratio libidini subiecta.

OCCIDENTEM versus Agriophagi tenent, qui solas Pantherarum & Leonum carnes edunt, rege præditi; cuius in fronte oculus vnus est. Sambris verò proximi summam regiæ potestatis Cani tradunt, de cuius motibus quidnam imperitet augurantur. Solin. Polyhist. pag. 93. edit. Pict.

A p. Illi regem Imperij oculum demonstrant, quem ἀκοίμητον, & perspicacem esse oportet. Hi omninò barbari, qui se à cane regi patiuntur, deprauatos homines ostendunt, qui abiecto rationis gubernaculo libidini obtemperant.

Nil tibi concessit ratio?

XI. Albanorvm mortvi.

Hæreticorum exequiæ.

Apvd Albanos piaculum est, curam suscipere, aut mentionem facere mortuorum. Strab.lib. II. cap.cccxlvii. num.x.

A p. Barbaris Albanis sunt similes, qui neque pro defunctis orari, neque vlla pietatis officia curare volunt. *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur*, Machab. August. lib.1. de Ciuitate Dei cap.xiii. *Non ideò tamen contemnenda & abijcienda sunt corpora defunctorum, maximéque iustorum, atque fidelium, quibus tanquam organis & vasis ad omnia bona opera sanctus vsus est spiritus.* Ad hæc Cassiod. lib.vi. Var.8. *Defunctorum quinetiam sacram quietem, æquabilia iura tuæ conscientiæ commiserunt, ne quis vestita marmoribus sepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligiosa temeritate præsumeret; ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci flamma consumptos scelerata perscrutatione detegeret, ne corpus, quod semel reliquerat molestias mundanas, humanas iterum pateretur insidias.*

XII. ALBANORVM VICTIMA.

Improborum felicitas.

ALBANORVM multi diuino, vt arbitrabantur, ſed verè dæmoniaco inſtinctu correpti vaticinantur. Qui verò eorum furore vehementiore agitatus ſolus per ſyluas vagatur, hunc comprehenſum ſacerdos, ſacra vincit catena, & opiparè per illum alit annum. Productus deinde ad rem ſacram vna cum aliis victimis mactatur vnguentis delibutus. Strab. lib. 11. pag. CCCXLVI. num. L.

AP. Impij quaſi victimæ Albanorum potant, olent æternis ſuppliciis deſtinati. Minutius Felix in Octauio. *Miſeri quibus vltimus inſtat*
Ille dies, feſta velantur fronde per vrbem.

XIII. ÆNEANES, ΑΙΝΕΙΑΝΕΣ.

Auari.

ILLI ſibi ex oraculo perſuadebant fore, vt patriam terram amitterent, ſi particulam aliquam largirentur. Plut. in quæſt. Græc. 14.

AP. In auaros qui pecuniam recondunt, & nemini largiuntur, non ſecus ac ſi in vncia donanda ex aſſe bona eſſent amiſſuri. Et ita quidem clauſos omnibus volunt benignitatis fontes, vt quod eſt in ſordidi charactere apud Theophraſtum, μήτε ἅλας χρωννύειν, μήτε ἐλλύχνιον: neque ſalem aliis commodent, neque ellychnium.

Tibi dico auare gaudium heredis tui:
Qui triſtis audis Muſicum citharæ ſonum,

Quem tibiarum macerat iucunditas,
Opsoniorum pretia cui gemitum exprimunt:
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio
Cælum fatigas sordido periurio,
Qui circumcidis omnem impensam funeris
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum. Phædrus lib. 4.77.

XIV. ÆNEANI PATRIA EST NOVERCA.

Soli natalis odium.

VIRGINES ijs, qui Cassiopæam bouem ducebant, solebant acclamare:

Μήποτε νοστήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Nunquam redeatis dilectam in patriam terram.

Et id sibi lubenter acclamari audiebant propter terræ duritiem, & sterilitatem. Plut.

A P. In eos qui patriam lubenter relinquunt alibi melius victuri.

Omne solum forti patria est, vt piscibus æquor.

XV. ANGYLÆ.

Impietas.

ANGYLAE solos colunt inferos. Fœminas suas primis noctibus nuptiarum adulteriis cogunt patere, mox ad perpetuam pudicitiam legibus stringunt seuerissimis. Solin. Polyhist. pag. 97.

A P. Typus impietatis expressus, si addas Valerij Flacci lemma,

Aliis Rex Iuppiter oris.

Ambrosius Petro Subdiacono Siciliæ: Nullus debet ad altaris mysterium accedere, nisi cuius castitas ante susceptum mysterium, fuerit approbata.

XVIII. ARGIVORVM ΥΒΡΙΣΤΙΚΑ.

Viri muliebres.

ARGIVÆ mulieres cum Telesilla Duce contra Cleomenem Lacedæmoniorum regem in suę vrbis obsidione fortiter pugnassent, bellicis monumentis honestatæ, id insuper habuerunt, vt quotannis ὑβριστικὰ celebrarent, in quibus chlamydatæ mulieres incedebant, viri pallis muliebriter induti cernebantur. Plutarch. in Argiu. ibidem.

AP. Parabola suggillat viros muliebri animo. ἀχαιΐδας οὐκέτ' ἀχαιούς.

Vos etenim Iuuenes animum geritis muliebrem,
Illaque virgo viri.

Immane templum (vt ait Accius) obuallatum ossibus, sed sine animo, sine quo anima est nihil.

XIX. ARIANVS SPONSVS.

Laborante fructum bonorum.

APVD Arianos (populi sunt Persarum finitimi) nemo vxorem ducit, nisi prius hostis amputatum caput detulerit ad regem, Rex caluaria in regio thesauro posita linguam minutatim secans, cum farina miscens prius degustatam, ei qui attulit, & familiaribus edendam præbet. Strab. lib. xv. pag. D. num. x.

APODOSIS.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι. — Hesiod.

Dij inquit, sudorem posuerunt ante virtutem, & laborem ante fructum voluptatis.

XX. ATHENIENSIVM IVDICVM CRVENTA SVBSELLIA.

Iudiciorum circumspectio.

ATHENIENSES vt innumeros in re iudiciaria ritus, tùm illum non postremum habuerunt, quo ante iudicum consessum porcellum mactari iubebant, tanquam expiatoriam victimam; mox rore sanguineo sedilia leniter respergi veteri consuetudine receptum erat. Vide Sigon.

AP. An idcirco sanguini insidebant, vt memores essent se de vita & sanguine hominis cernere, quem si iniustè profunderent, scirent se ita respersum iri hoc cruore vt subsellia in quibus sedebant porcelli sanguine.

Ὄμμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα.

XXI. BOEOTICORVM ORACVLVM.

Consilium malum consultori pessimum.

BOEOTIS Oraculum sciscitantibus, antistita respondit, *ἀσεβήσασιν ἄμεινον πράξειν*: rebus vsuros secundis si impiè agerent, quo accepto mulierculam in rogum coniiciunt, rati si oraculum mala fide edidisset, hanc pœnam demereri: si bona, se ex ora-

culo facturos, cremantes ſacerdotem, quod maximè impium videbatur. Strab. lib. VIII.

A p. Exuritur quæ Colchicum dedit impietatis: ſic *Sæpe in magiſtrum ſcelera redierunt ſua.*

XXII. BALEARICORVM VICTVS.

Labor ante fructum bonorum.

BALEARICI funditores ſunt ſupra cæteros inſignes, vt qui tres fundas circa caput geſtant, ad omnimodam iaculorum emiſſionem, neque pueru-lis panem alia conditione dare ſolent, quàm ſi funda ſcopum tetigerint. Strab. lib. 3.

A p. Vigilando, agendo, benè conſulendo, proſperè omnia cadunt: mala mille hominem affligunt, cui ſegne & inutile corpus: neque vnquam ignauia immortalis factus eſt. Saluſt. Philo. ἀρχὴν γὰρ, εἰ δεῖ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, πάντος ἀγαθοῦ, καὶ ἀρετῆς πάσης ὁ Θεὸς ἀνέδειξεν ἀνθρώποις, πόνον. Omnis felicitatis, omníſque virtutis principium, ſi verum dicendum eſt, laborem Deus oſtendit mortalibus: addit, ſicut ſine luce videre non poſſumus, quia nec colores nec oculi ad videndum ſufficiunt; hanc enim ceu vinculum natura præparauit, quo coaptaretur colori oculus: nam in tenebris venter ſuam vim exerit. Eodem modo, τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα τῶν κατ' ἀρετὴν πράξεων ἀντιλαμβάνεσθαι ἀδυνατεῖ, μὴ προσχρησάμενον ὥσπερ φωτὶ συνεργῷ τῷ πόνῳ. Animæ oculus nullam virtutis actionem poteſt attrectare, niſi à labore, ſeu luce adiutus. Philo lib. de ſacrif. Abel, & Caïni, edit. Col. Allob. pag. 149. Et hic plura habet de labore.

XXIII. Barbarorum novi orbis mos.

Illiberalitas erga Deum.

BARBARI in nouo orbe inueniuntur, qui patria veteramenta, hoc est, detritos calceos, montibus & viis dedicant, vt prosperum iter obtineant. Ex hist. de nouo Mundo.

AP. Sordidi sunt & illiberales, qui ætatis primitias mundo & voluptatibus mancipant: Reliquias demum vitæ, quasi veteramenta Deo consecrant. Quid est hoc aliud quàm quod aiebat Phryne, τρύγα τοῦ κάλλους πωλεῖν. Fecem pulchritudinis vendere.

Vdum & molle lutũ es, nunc nunc properandus, & acri
Fingendus sine fine rota.

XXIV. Brachmanum Auditorium.

Modestia discentium.

AVDITORI Brachmanum non licet nec loqui, nec screare, aut exspuere, alioqui per diẽ illum cœtu excludi vt incontinentem ferunt. Strab. lib. xv.

AP. Ex eo reuerentiam discant adolescentes maximè in sacris, & scholis, quibus calor ætatis non sinit seruare modum.

Γλῶσσαν μὲν ἀργὴν, χεῖρα δ' ἐργάτιν φέρειν.

XXV. Cauniorum Theomachia.

Impietas.

CAVNII sumptis hastis aërem ferientes ad Calyndices vsque montes se peregrinos Deos ex-

pellere dictitabant, quorum iam sacra erant pertæsi, cum anteà recepissent. Herodot. lib. 1.

A P. Quid est aliud pugnare cum Deo, quàm diuinæ voluntati resistere? Talis ille Amycus apud Valerium Flaccum Argonautic. lib. 4.

fuga sub terras, fuga nulla per oras,
Nec lachrymæ, nec fortè preces: superiue vocati
Pectora nostra mouent: alius Rex Iuppiter oris.

XXVI. CERCETVM NAVICVLARII.

Magistratuum ignauia castigata.

CERCETES, vt rem nauiculariam magnificiunt, ita in pigros nautas seuerè animaduertũt. Nam si quis scapha regens aberrarit, & vectores in discrimen adduxerit, hunc singuli accedentes conspuunt, & omni contumelia afficiunt. Nicolaus Damascenus de moribus Gentium.

A P. Pastores & magistratus significantur, qui si Reip. vel Christianæ vel ciuilis clauum cui sunt affixi benè feliciterque rexerint, magnam laudem consequentur: Sin autem negligentia salutem animorum vel popularium suæ fidei commissam produnt, æternas ignominiæ notas subeunt.

Μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα Θεοῦ, παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱερωσύνη τε καὶ βασιλεία, inquit Iustinian. in authentic. idque ad tutelam & salutem mortalium, non ad socordiam.

XXVII. CHALCIDICÆ COENÆ PROOEMIA.

Exordia vel initia ſplendida.

HEGESANDER refert, Dromeum paraſitum, cuidam interroganti, an cœnæ lautiores eſſent in vrbe, an in Chalcide; reſpondiſſe, procœmium cœnarum in Chalcide elegantius, ac iucundius eſſe, quam totum vrbis apparatum: τὸ προοίμιον τῶν ἐν Καλχίδι δείπνων χαριέστερον εἶναι τῆς ἐν ἄστει παρασκευῆς.

AP. Exordia ſæpe plus habent elegantiæ, quàm reliquum corpus orationis, initia plerumque ſplendida, aut actionem, aut rem, aut opus totum ſuperant: imò multi poſtquam feliciter incœperunt, veluti hebeſcente induſtria media & finem corrumpunt. *In fine ne corrumpas.*

XXVIII. CIMMERII. ΚΙΜΜΕΡΙΟΙ.

Vitiorum propriorum ignoratio.

CIMMERII non modo tenebris oppleti ſunt, ſed & Solem in mundo eſſe, & aliis lucere negant. Plut. de ſuperſtit. 295.

Quod remittebatur ad hunc locũ de Crocodilo, & Scorpio, vide ſuo ordine in animalibus.

AP. *Nemo ſe auarum intelligit, nemo cupidum: Cæci tamen ducem quærunt: non ſine duce erramus, & dicimus: Non ego ambitioſus ſum, ſed nemo aliter Romæ poteſt viuere.* Senec. ad Lucil. ep. 50.

XXIX. CLIMACIDES. ΚΛΙΜΑΚΙΔΕΣ.

Adulatio turpis & ſeruilis.

SYRIAE mulieres viliſſimæ conditionis, quæ Cypriorum Regum vxoribus in rhedam aſcen-

suis dorsum sternebant: ταῖς γυναιξὶ τὴν βασιλέων ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰς ἁμάξας, δι᾽ αὐτοῖν ὑποκατακλινόμενοι παρεῖχον. Plutarch. de discernendis amic. ab adulatorib. Vide Athen. lib. VI.

A P. In turpissimos adulatores, qui indecorum nihil, aut facere se putant, aut pati, modo dominorum libidini placeant, quo ventris impudentiæ faciant satis. Bene Leo apud Auianum cani lauticias herilis mensæ iactanti;

Vade ait & meritis nodum ceruicibus infer,
Compensentque tuam vincula dura famem.
At mea cum vacuis libertas redditur antris,
Quamuis ieiunus quælibet arua peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem præposuere gulæ.

XXX. CNIDIORVM ORACVLVM.

Nouitatis odium seu leges antiquæ seruandæ.

CNIDII cum Isthmum ad insulam efficiendam perfodere tentarent, responsum acceperunt ab oraculo Delphico:

Ἰσθμὸν δὲ μὴ πυργοῦτε, μηδ᾽ ὀρύσσετε,
Ζεὺς γάρ κ᾽ ἔθηκε νῆσον εἴ κ᾽ ἐβούλετο.

Isthmum ne molibus erigite, ne fodite, Iupiter enim insulam fecisset, si vtique voluisset. Herod. lib. I.

A P. Standum Dei ordini, & veteribus institutis: nihilque temere nouandum est.

Moribus antiquis res stat Romana virisque.
Nam hi mores maiorum laudant,
Eosdem lutulant quos collaudant. hisce ego te artibus
gratiam

Facio, neu colas, neu imbuas ingenium. meo modo, & moribus
Viuito antiquis: quæ ego tibi præcipio, ea facito nihil ego istos
Moror facetos mores, & turbidos, quibus boni dedecorant se. Plautus in Trinummo.

XXXI. CORINTHIORVM RITVS IN CREANDO DVCE.

Ianua gloriæ Humilitas.

MEMORATV digna cæremonia est, qua Corinthij sibi Archiducem creant. est patens vallis ad Vittum oppidum, nec procul hic est marmoreus lapis in patentibus pratis erectus: hunc cum Dux creandus est, rusticus hereditario iure occupat, ad dextram bouem habens fœtam nigri coloris, ad læuam equa illi sistitur strigosa, macieque insigni, frequens circa populus, agrestiúmque turba ingens, dux inde futurus ex aduerso mouet purpuratorum multitudine septus, præcedunt principatus signa, omnésq; in toto comitatu egregiè culti præter futurum ducem. Is agresti habitu, pileo tectus, calceos & pastoralem baculum gerens, pastorem agit magis quàm principem. hunc venientem intuitus qui lapidem obtinet, Illyrica voce (quæ illis vernacula est) *Quis hic est*, exclamat, *qui tàm superbè incedit?* Respondet multitudo, *principem regionis aduentare:* tum ille, *iustúsne iudex, salutem patriæ quærens? liberæ conditionis? dignúsne honoris est? Christianæ fidei cultor & auctor?* reclamatur, *est est quidem, & erit.* Rursus idem: *quæro quo me iure hac à sede dimouebit*, ait comes Goritiæ

Goritiæ Ducalis aulæ magister, *sexaginta denariis hic abs te locus emitur: iumẽta hac tua erunt: (ad bouẽ & equã manũm intendens) vestimenta qua dux exuet habebis, eris tu cum tota domo liber*: quibus dictis rusticus malam percutit alapa leniter incussa, iubétque simul æquum iudicem esse. Præmióque inde abducto loco cedit, tum lapidem dux occupat, nudum gladiũ vibrans, populum affatur, pollicetúrque se æquum iudicem futurum: ferunt & aquam agresti pileo delatam potare in futuræ sobrietatis argumentum: inde operari sacris in sacello *Diuæ Mariæ* vicino; quibus peractis humili veste deposita, paludamentum induit, conuiuatur cum proceribus, postremo in apertum egressus pro tribunali sedens ius dicit populo. Anno salutis 790. dux gentis Iugo nomine ingens conuiuium prouincialibus præparauit & agrestibus ad conspectum suum intromissis in vasis aureis atque argenteis, nobilibus verò, ac magistratibus procul ab oculis collocatis, fictilibus ministrari iussit: interrogatus cur ita faceret, respondit: *non tam mundos esse qui vrbes & alta palatia, quàm qui agros humilésque casas colerent. Rusticis, qui Christi Euangelium accepissent candidas esse animas, nobilibus qui spurcitias idolorum sequerentur, sordidas ac nigerrimas: se ergo pro animarum qualitate instruxisse conuiuium.* breui tempore castigati ea re nobiles, Christi fidem acceperunt. hinc honos inuestiendi principis rusticis datus. Sabell. lib. 5. Enn. 10.

A P. Præclarè hoc symbolo demonstratur *Ianuam gloriæ esse humilitatem*, & pauperum curam, hisque fundamentis nixam virtutem, ad summum honoris apicem euolare.

XXXII. Cretensivm leges mvsicæ.

Legibus nulla melior harmonia.

CRETENSES pueri literas discebant, & τὰς ἐκ τῶν νόμων ᾠδάς, leges numeris musicis conditas. Strab. lib. x. de his legibus Iustin. lib. 1. *Hæ primum rudibus hominum animis simplices erant, maximéque fama celebrauit, Cretensium quas Minos; Spartanorum quas Lycurgus, ac mos Atheniensibus quæsitores, iam & plures Solon præscripsit.*

AP. Leges musicas habuerunt Cretenses, an vt earum seueritatem numerorum suauitate lenirent? an vt bonarum legum optimam esse harmoniam ostenderent? Henricus Magnus dicebat, nihil vetare, quominus regum liberi musicorum audirent acroamata: musicam autem discere, aut fidibus canere nolebat: cum præsertim hæc ars nihil iis præterquam ad amatorias illecebras sit profutura. Pessimum documentum, & quod peruersa naturæ contagione, celerius irrepit animo quàm magistri præceptis egeat. Regum quidem propria in pace instrumenta, sceptrum esse, & manum iustitiæ, in bello gladium: hæc iisdem regiè tractanda, hæc vtroque tempore vsurpanda predicabat. Prudentiæ, Iustitiæ, Fortitudinis, cæterarúmque virtutum temperiem, regiam planè cantilenam esse musicis legum numeris illigatam, quam quisque quadripartito solus canere posset.

Henrici Magni apophtegma.

XXXIII. DIALIS RELIGIONES.

Sacerdotum puritas.

CAPRAM, & carnem incoctam, & hederam & fabam, neque tangere Diali mos est, neque nominare. capra enim obscœna est, caro incocta imperfecta, hedera Bacchi insigne, faba feralis est.

A P. Sacerdotes, non modò à Veneris, Bacchíque contubernio puri sunto, sed imperfecta quæque, & feralia abhorreant.

Ecclesiæ nunc alma fides sine fine pudicos
Pontifices iubet esse suos, & quærit in omni
Cauta tribu, quos ritè probet, nec sanguinis iste,
Sed meriti successus erit. Aratus Diaconus lib. 2. in Act.

XXXIV. EPHESIORVM EDICTVM.

Improbitatis Regnum.

EPHESII Hermodorum eiecerunt, quod de frugalitate philosopharetur, de quo sic Heraclitus. digni sunt Ephesij qui ad puerũ vsque strangulentur, quod Hermodorum virum inter ipsos frugi eiecerint, addito: Ἡμέων μηδεὶς ὀνήϊστος ἔστω. εἰ δὲ μὴ, ἄλλῃ τε καὶ μετ᾽ ἄλλων. *Nemo nostrum frugi esto, sin autem is alibi sit, & inter alios.*

A P. Improbi societatem bonorum non ferunt. Quod potest enim esse cum tenebris luci commercium? simile omnino est Laconicum edictum, cuius meminit Plutarchus in quæstionibus Græcis, μὴ ἐξεῖναι χρηστοὺς ποιεῖν, *nemini liceat bonos facere.*

per me sint omnia protinus alba,
Nil moror, euge omnes, omnes, mire bene eritis res.
Persius Satyr. 1.

XXXV. EQVITES A BALNEO.

Puritas studiosorum.

EQVITES à balneo in Anglia sunt instituti non contemnendâ ceremoniâ. Pridie enim quàm initiarentur post diuinum officium sub noctem secedebant in cubiculũ vbi lectus erat stratus, & labrum balneatorium velis opertum. In hoc abluebantur vt hoc symbolo discerent munditiam animi & corporis studiosissimè consectari. Mane votis nuncupatis quibus se Deo & Regi obstringebant ad defensionem religionis & Imperij, lato insignique pallio holoserico coloris hyacinthini induebantur, gladiosque Deo consecrantes aræ imponebant. *Ex libello de ordinibus militaribus.*

AP. Simile est quod alibi diximus de pallio Philosophico. ex eo studiosi qui serio incipiũt Deo in studiis militare, intelligant, quanta mentis & corporis castimonia facere debeant.

Casta placent superis, pura cum veste venite.

XXXVI. FINNI VENTORVM VENDITORES.

Fauor & aura popularis, seu vanitas.

SOLEBANT aliquando Finni inter cæteros gentilitatis errores, negotiatoribus, in eorum littoribus contraria ventorum tempestate, impeditis, ventum venalem exhibere, mercedéque oblata, tres

nodos magicos non Cassioticos loro constrictos eisdem reddere, eo seruato moderamine, vt vbi primum dissoluerent, ventos haberent placidos: vbi alterum, vehementiores: At vbi tertium laxarent, sæuas tempestates paterentur. Olaus Magnus lib. III. cap. XV.

AP. Ventos illi vendunt, qui lubricam speciem auræ & fauoris humani, magna mercede & præsenti pecunia flagitantibus addicunt.

Tanta emitur mercede nihil.

XXXVII. FONTINALIA.

Gratiarum actio.

FONTINALIA festus erat dies Romæ, quo in fontes coronas proiiciebant, puteósque coronabant, vt à quibus pellucidos liquores ad restinguendam sitim acciperent, iisdem gratiam referre hoc ritu viderentur. Vide Varr. lib. 5. de ling. Latina.

AP. Æquum est eos, à quibus haurimus beneficia, laude & gratulatione persequi. *Si aquam hauris, puteum corona.* Et,

Λύχνε χρείαν ἔχων ἐπιχεῖν μέμνησο ἔλαιον.

XXXVIII. GALLORVM SOLDVRII.

Amicitia fidelis.

NICOLAVS Damascenus lib. centes. decimo sexto narrat, Adiatomum regem Sotianorum (est autem Galliæ natiuo) sexcentos habuisse proxi-

ximos, sibi delectos homines: Galli propria lingua Silodunos Σιλοδούνους vocant, Græci εὐχωλιμαίους, Latinè *Deuotos* diceres, qui cum rege & vitam agunt & moriuntur. nec est qui dicere possit, ex illis, amisso rege, quempiam mortem vel expauisse vel recusasse tergiuersantem. Athen. lib. VI. pag. ccxlix. Cæsar. lib. III. comment.

Ap. Amicitiæ fidelis & perpetuæ typus est in Solduriis: quorum vnusquisque suo regi non tam verbis, quàm re prædicare poterat:

Et prius hanc animam vacuas reddemus in auras
Quam fiat meriti gratia vana tui.
Da mihi, si quid ea est, hebetantem pectora lethen,
Oblitus potero nō tamē esse tui. Ouid. IV. de Ponto.

XXXIX. GOTHORUM MOS.

Principium dona & fauores ancipites.

FIDEI integritatem in externis regiis aulis Gothiæ & Suetiæ, nunquam meriti sunt, nisi strictum gladium, vel pugionem, per cuspidem principis manu, & munere fidelitatis iuramento præstito, suscepissent, ne capulo sumpto ipsum gladium retorqueant in viscera porrigentis. Olaus lib. VIII. cap. VII.

Ap. Duos admittit sensus: vel enim fidem erga principes commendat, vel ipsa principum dona lubrica esse, & periculosa ostendit, vt quæ aduersum mucronem intentent accipienti. *Pro munere pœnam.*

XL. Gothorvm regalis mensa.

Præmium ex labore.

Gothorvm regibus erat in more positum, vt liberos sua mensa non communicarent; antequam illi bellico facinore nobilitati ab aliquo exterorum principum adoptarentur. Cassiod. in epist. Iidem adoptabantur per arma. per arma (inquit) fieri posse filium grande inter gentes constat esse præconium, in epistola lib. IV. Olaus Magnus affert ex Paulo Diacono lib. VIII. cap. III. citat Paulum lib. I. cap. XXIII.

Ap. Ex labore gloria efflorescit. indignus est Christianus mensa Domini qui nullum vsquam virtutis in aduersis rebus periculum fecit. Claud. in ep. Honorij.

Ap. *Nec quisquam fruitur veris odoribus,*
Hyblæis apibus aut spoliat fauos,
Si fronti caueat si timeat rubos.
Armat spina rosas, mella tegunt apes.
Crescunt difficili gaudia iurgio.

XLI. Græcorvm ritvs in ΘΕΡΑΠΕΙΑ.

Non ignara mali.

Hippocrates, cùm fuisset mos liberatos morbis scribere in templo Dei Æsculapij quid auxiliatum esset, vt postea similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur, atque vt Varro apud nos credit iam templo cremato instituisse medicinam hanc quæ clinice vocatur. Plin. XXIX. cap. I.

A P. Par eſt eos aliorum incommodis mederi qui iiſdem doloribus affecti fuerunt, ſecundum illud *Non ignara mali miſeris ſuccurrere diſco.*

XLII. Gymnosophistæ ad Solem.

Contemplatio,

PHILOSOPHOS eorum quos Gymnoſophiſtas vocant, ab exortu ad occaſum perſtare narrant, contuentes Solem immobilibus oculis feruentibus arenis toto die pedibus alternis inſiſtentes. Pl. lib. VII. pag. II.

A P. Piorum & ſapientum imago. *Purior illos Solis feruor alit, pretioſaque pabula libant.* Ambroſ. Serm. LXIIII. in natali Sanctorum Martyrũ Nazarij & Celſi. *Oratio quæ caſtitatis & iuſtitiæ, eleemoſynarum operibus iuuatur excedit mundum, penetrat paradiſum, euolat vſque ad ſummæ maieſtatis conſpectum, & in eo ſuauiſſime conquieſcit.*

XLIII. Hipponeæ Corollæ.

Labores alieni non vſurpandi.

HIPPONII magna pratorum fertilitas eademque amœnitas, ex quo Proſerpinam ex Sicilia in eundem locum veniſſe ferunt florum legendorum gratia: Indeque moré eſſe matronis receptum, vt flores ipſæ legant, coronáſque nectant, turpéque iis habeatur ad feſtos dies ſerta geſtare emptitia. Strab. lib. 6.

A P. Non eſt honeſtum alienis laboribus frui in otio atque deſidia, & fucorum more laborioſarum

Apum

apum mella diripere, quod Procopius lib. 2. in Belisarij persona affert: οὐ δίκαιον τοὺς κηφῆνας μὲν ὑφ' ἑτέρων πόνων μεγάλων ἀπολαύειν· ἄλλους δὲ τοῦ μέλιτος ἐνδείας ταλαιπωρίας ὀνίνασθαι.

XLIV. IBERI NYCTOBLEPAE.

Ignorantia, & cæcitas improborum.

APVD Antonium Diogenem in incredibilium libris de insula Thule, mentio fit ciuitatis, cuius incolę noctu quidem vident, interdiu cæcutiunt. Phot. in bibl.

AP. Nyctoblepæ, improbi: dies, res cœlestes: nox, res humanæ. Ita enim sunt affecti qui se mundo manciparunt, vt in negotiis tractandis, in re familiari augenda toti sint lyncei: in iis, quæ ad salutem & futuram vitam attinent, liberide, quod aiunt, cæciores hebescant: *Proh quantum pectora cæca Noctis habent.*

XLV. IBERICARVM ZONA.

Regulæ & leges omnium communes.

IBERORVM mulieres habent zonam certæ mensuræ, intra quam si alicuius venter comprehendi nequeat, pro dedecore putant. Nicolaus Damasc. in Polit. Ἰβήρων αἱ γυναῖκες ἔχουσι μέτρον τι τῆς ζώνης, ἣ τὴν γαστέρα περιλαβεῖν ἂν μὴ δυνηθῶσιν, αἰσχρὸν, ἡγοῦνται.

AP. Ibericarum mulierum zonæ leges sunt & regulæ sine vlla distinctione personarum.

Suo quisque pede.

XLVI. Imperatoria Imago non violanda.

Castitas.

De Imaginibus Imperatoru. vide D. Greg. Naziāz. SVB Tiberio capitale erat ad Augusti simulachrum seruum cecidisse, vestimenta mutasse: nummo, vel annulo effigiem impressam latrinæ, vel lupanari intulisse: Cœnabat Paulus Prætorius in conuiuio quodam, imaginem Tiberij Cæsaris habens ectypā, & eminēte gemma. rem ineptissimam fecero, si nunc verba quæsiero, quemadmodum dicam illum Metellum sumpsisse. Quod factum simul & Maro ex notis illius temporis vestigatoribus notauit. At seruus eius, cui nectebantur insidiæ, ei ebrio annulum extraxit. Et cùm Maro conuiuas testaretur, admotam esse imaginem obscœnis, & iam subscriptionem componeret, ostendit in manu sua seruus annulum. Sueton. in Tiberio cap. LVIII. Seneca lib. III. de beneficiis.

A P. Agnosce, homo, cuius imaginem ectypam feras, cuius impressos vultus habeas. Nonne signatum est super nos lumen vultus tui Domine? vt quid igitur Dei speciem ipsismet Angelis tremendam, inquinati corporis contubernio, & fœdis voluptatum commerciis dedecorare nitimur? D. Ignatius Martyr ad Polycarpum,

Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει ὡς Θεοῦ οἰκητήριον.

XLVII. Indi Avriti.

Delatores Otacoustæ.

INDI sunt (si modo Ctesiæ fabularum concinnatori credendum) quorum aures adeo latæ sunt,

vt operiant humeros, τὸν νῶτον ἅπαντα συγκαλύπτειν. Ctes. Indic. Phot. bibl. pag. xciii.

Ap. Prouerbiali figura dicetur, vel in Otacoustas omnia auribus aucupãtes, vel in stupidos, quando aures longiores, & laxiores stuporis plerumque sunt indicium. οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες πιθηκώδεις, οἱ δὲ μεγάλα, ὀνώδεις. *Quicumque aures paruas habent, simiales sunt: qui magnas, Asinini.* Arist. Physio.

XLVIII. Indorvm Anchora avrea.

Eloquentiæ sanctitudo.

Indi anchoram ferunt auream, qua caducæi vice vtuntur. Philost. in vita Apollonij lib. iii. cap. iii. τὴν δὲ Ἰνδὸν χρυσῆν μὲν φέρειν φασὶν ἄγκυραν, ἣν νομίζουσιν Ἰνδοὶ κηρύκειον, ἐπὶ τῷ πάντα ἴσχειν. Indum porrò auream ferre anchoram dicunt, quam instar caducæi habent, quod omnia coërceat.

Ap. Indus, orator: anchora aurea, eloquentia qua ipsemet orator, vt Mercurius virga

—Animas euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitque, & lumina nocte resignat.
Illa fretus agit ventos, & nubila tranat. Virgil. 4. Æneid.

XLIX. Indorvm dolia.

Eloquentia.

Indi habere dicuntur in doliis ventos, & pluuias, quibus regionem vel compluant, vel exsiccent. Philostrat. & Phot. pag. xiv.

Ap. Tales sunt viri eloquentes qui flexanima illa

facundia, ita dominantur, vt modò animos liquefaciant, modò inflamment, & pro ſuo arbitrio mutationem afferant. Itaque in eloquentis viri ſatellitio, dicuntur eſſe venti, tonitrua, & fulgura, ſicut illi *Cui militat æther,*

Et coniurati veniunt ad claßica venti.

Hoc diſertè Lucanus proſequitur in poëmatio ad Calphurnium Piſonem:

Nam tu ſiue libet pariter cum grandine nimbos
Denſaque vibrata iaculari fulmina lingua. &c.

L. IVDICVM IMAGINES, ΑΧΕΙΡΕΣ.

Iuſtitia.

THEBIS imagines fuere Iudicum ſine manibus, Item Præſidiis, τῦ Αρχιδικαςοῦ effigies conniuens oculis, καταμύουσα τοῖς ὄμμασιν. Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Αδωρος ἅμα δικαιοσύνη καὶ ἀνέντευκτος οὖσα.

Iuſtitia vera donis & congreſſu hominum non corrumpitur: ſed,

Aurea nunc vere ſunt ſæcula, plurimus auro
Venit honos; auro conciliatur amor.
Auro pulſa fides, auro venalia iura,
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor. Prop. l. 3.

LI. LYCHNOPOPOEIA.

Increatæ ſapientiæ honor & gloria.

ÆGYPTII Mineruam Saitem, tum aliis in rebus ſumma colunt veneratione, tum in eius honorem anniuerſarias ferias celebrantes feſtũ conſe-

crarunt, quod suo nomine Lychnopopœiam appellant. Cum vero solennitatis eius quotannis statũ redit tempus, solent alij quidẽ lychnos nauigiis imponere, & Nilo ad vrbem vsque Saim peruehi, quo vbi peruenerunt ad templũ, in quo simulachrũ Deæ collocatũ est, inter cætera quæ lex religionis dictat, hoc diligẽter curant, vt Lychnos accendãt sub dio circa scenas & porticus extremas, vnde fit vt Sais per totã illam noctẽ sacro igne quasi in meridie Sole, illustretur. Themistius orat. 11. ad Imp. Constantinum.

A P. Increato lucis fonti ob cœlestis sapiẽtiæ donum gratiæ à viris mortalibus debẽtur immortales. Quod si Ægyptij Lychnopopœiam celebrãt in honorem lunæ (hęc enim Saitis Minerua) huic (opinor) ob lucis quam impertitur mortalibus vsuram gratulantes: Cur nõ Mariæ nostræ, quę pulchra est vt luna, facibus accensis gratulabimur? Quod φωτὸς παγὰς πορθμεύουσαν (vt ait Synesius) sacratissimis visceribus enixa est. Nec verendum est, ne faculas istas laudum, Deus, in quo immensa est claritas, respuat.

Vaga cingitur astris
Luna, & in Oceanum riui cecidere minores.

LII. MEGARENSIVM COMITIA AD PLVRES.

Religio maiorum seruanda.

AESYMNO Megarensi dum super Republica feliciter administranda consultat, respondisse oraculũ narrat Pausanias, referret ad multos, si quid gerere prosperè desideraret. Ea de causa Megarenses plures mortuos arbitrati comitia ad heroum sepulchra celebrant. Μεγαρεῦσι δὲ ἀρέσκειν τὸ μετὰ πλειόνων βουλεύσωνται. Pausanias in Atticis.

A P. Hoc vtique consilium dare oportet hæreticis. Referant ad plures, & audiant quid mortuorum ossa, quid cineres, quid muti sepulchrorum lapides, quid antiquissimarum basilicarum clament marmora. θεὸν σέβεσθαι κατὰ τὰ πάτρια.

LIII. Mellis et lactis prægustatio.

Concordia & charitas.

Moris erat infantes à lauacro susceptos, lactis & mellis gustu primum imbuere, quod ad concordiæ significationem factum putat. Tertullianus, *Inde suscepti lactis & mellis concordiam prægustamus.*

A P. Christiana charitas & animorum consociatio incredibilis ab ipsis religionis cunabulis suscipienda est, iis præsertim qui seriò Christum volunt consectari; ἀγάπη πρώτη τῶν ἐντολῶν καὶ μεγίστη, ὡς κεφάλαιον τοῦ νόμου. Greg. Nazianz. orat. xvi.

LIV. Mexicanae victimae.

Felicitas improborum.

Mexicani nonnunquam captiuos ornant pro deis, quibus ipsos sunt immolaturi, & vnum fermè mensem ante destinatum sacrificium omnibus deliciis proluunt, & honoribus extollunt infinitis, vt prætereuntes etiam cum veneratione adorent. dies ornatos ostentat, nox in caueam clathratam coniicit, ad summũ postquam triginta dies regali apparatu exegerunt, & iam satis pingues ad sacrificium videntur, à barbaris mactantur, & so-

lennibus epulis comeduntur. Ex histor. de nouo mundo de stat. Imp. pag. 303.

A P. Simile est omnino quod de Sacis ex Dione Chrysostomo dictum est, præclarum humanæ felicitatis in improbis documentum,

De tuo luditur corio.

LV. NEVRORVM VITA.

Crudelitas.

NEVRI, vt accepimus (inquit Solinus) æstatis temporibus in lupos transfigurantur. Deinde exacto spatio, quod huic sorti attributum, in pristinam faciem reuertuntur. Populis istis Deus Mars est, pro simulachris enses colunt, homines victimas habent, ossibus adolent ignes focorum. Solin. Polyhistor. pag. 58. edit. Pict.

A P. Digni sunt, qui omnibus proponantur in exemplum crudelitatis & impietatis cum lemmate:

Κύκλωπις δὴ θεῶν οὐκ ἀλέγουσιν.

LVI. ONOBATIS, ΟΝΟΒΑΤΙΣ.

CVMAEI mulierem in adulterio deprehensam in eminenti lapide collocabant: deinde asino impositam per vrbem circumducebant: donec iterum in pristino lapide constituta ὀνοβάτις & tota vita infamis pronunciaretur. Plutarch. in quæst. Græcis.

A P. Is character ad adulterorum infamiam exprimendam est insignis, qui idcirco cum asinis componuntur in libidine, quibus vt nihil turpius, sic nihil stupidius: luxuria enim omnem vim mentis & inge-

nij, veluti Circæis poculis extinguit, & cœlo natos homines mutat in belluas. an & ridendo dicere verum voluit Lucius Apuleius, qui se à sua Photide in asinum transformatũ, & sexcentis laboribus conflictatum narrat per totam illam metamorphosin, cuius partem ex Luciano descripsit. Non omittendum quoque hic existimo Cretensium ritum qui adulteros ignominiæ caussa lana coronant. Et hæc quidem corona redarguit adulterorum mollitiem, timiditatem, mulierositatem. Ælian. lib. 12. Var. hist.

Adulteri lana coronati.

LVII. Oscophoria Thesei.

Vita humana lætitia & dolore mixta.

OSCOPHORIA festum Atheniensium, in quo præferebantur palmites racemis onusti in memoriam Bacchi & Ariadnes. Hoc ipsum cum post Ægæi patris fatum celebraret Theseus, ἐλελεῦ, Ἰού, Ἰού, in doloris gaudiique signum cani iussit, vt eodem temporis vestigio Athenienses & patris morti ingemiscerent, & suæ gratularentur inaugurationi. Plut. in Theseo. ὅθεν καὶ νῦν ἐν τοῖς Ὠσχοφορίοις στεφανοῦσθαι μὲν οὐ τὸν κήρυκα λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ κηρύκειον· ἐπιφωνεῖν δὲ ταῖς σπονδαῖς, Ἐλελεῦ, Ἰού, Ἰού, τοὺς παρόντας· ὧν τὸ μὲν σπεύδοντες ἀναφωνεῖν, καὶ παιωνίζοντες εἰώθασι, τὸ δὲ ἐκπλήξεως καὶ ταραχῆς ἐστι.

AP. Læta tristibus, tristia lætis in humanis rebus commiscentur.

— Sincera bonorum
Pars nulli concessa viro.

LVIII.

LVIII. PANOEBORVM REGES.

Regum Veneratio.

PANOEBI Regis defuncti corpus terra codunt, caput abſcindunt, inaurant, in ſacris collocant. τὴν δὲ κεφαλὴν ἀποκόψαντες καὶ χρυσώσαντες ἀνατιθέασιν ἐν ἱερῷ. Nicol. Damaſcenus in Panœbis.

AP. Magno omnibus honori reges eſſe oportet, qui ſunt θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, vt ait Plato.

Εἰκὼν δὲ βασιλεύς ἐστιν ἔμψυχος θεοῦ.

Addit Xenophon honoris & gratiæ radios à Deo Regibus eſſe impreſſos.

Ἐμοί γε δοκεῖ καὶ ἐκ θεῶν τιμή τις, καὶ χάρις συμπαρέπεσθαι ἀνδρὶ ἄρχοντι.

LIX. PARTHORVM REGIS MENSA.

Cœnipetarum ſeruitus.

POSSIDONIVS libro quinto Regem tanta ſuperbia elatū refert, vt ſi amicos fortè ad cœnā vocet, tractet indigniſſimè. non enim menſæ particeps eſt conuiua, verum humi ſedens Rege in ſublimi lecto recumbente, quod ab ipſo proiicitur, canis inſtar comedit, ac ſæpe ob leuem cauſam virgis cæditur, & cruore oblitus tanquam beneficio accepto gratias agit, & Regem pronus veneratur.

AP. Imago contumelioſæ ſuperbiæ, & indigniſſimæ ſeruitutis Cœnipetarum, quam plenius expreſſam à Luciano in libello de mercede conductis licet intueri. *Omnia ferre*

Si potes, & debes pulſandum vertice raſo

Prabebis, quandoque caput, nec dura timebis ——
Flagra pati, his epulis & tali dignus amico. Iuuenal. Satyr. v.

LX. Persarvm mos de svbvlcis.

Luxuria odium.

Svbvlci apud Perſas à ſacris eliminabantur. Herodot. lib. II. nec mirum, quia dum Ægyptij volunt ἄνθρωποι ἐξώλη σημαίνειν χοῖρον ζωγραφοῦσι, vt habet Orus lib. 2. 35. vnde violæ albæ ſymbolum.

Ap. Immundarum cogitationum alumni, & Veneris ſacrificuli ſubulci ſunt omniū impuriſſimi, & ſacrorum myſteriorum communione indigni. Tertull. lib. de Pudicitia. *Oportet cum peruenitur ad ſummum ſacerdotem Patris Chriſtum, de domo hominis noſtri in tempore hebdomadis auferri omnia impedimenta prius, vt munda ſit quæ remanet domus, caro & anima, & vbi introierit eum ſermo Dei, & inueneris maculas ruboris & viroris, extrahi ſtatim & abijci ſenſus mortiferos & cruētos, nam & Apocalypſis viridi equo mortem, ruſſeo autem Præliatorem impoſuit.*

LXI. Persarvm Oxygala.

Per acida itur ad dulcia,

Rex ille Perſarum magnificentiſſimus, cùm inaugurararetur antequam Cidarim ornamentum capitis regibus ſingulare à Maximo Surena impoſitam acciperet, acidi lactis potionem ebibebat. Plut. in Artoxerxe.

Ap. *Ordo fuit creuiſſe malis*, ſic calicem doloris

amariſſimum Chriſtus exhauſit antequam in gloriæ ſe reciperet domicilium.

Hunc quoniam calicem non eſt tranſire facultas.
Iuuencus lib.3. de Euang. hiſtoriâ.

LXII. PERSARVM SACRIFICIVM.

Pietas vera litat animo.

PERSÆ, cùm ſacrificarent, carnes hoſtiæ in ſuam rem conuertebant, ſolam animam Deo relinquebant: Strab. lib. xv. τῆς γὰρ ψυχῆς φασι τοῦ ἱερείου δεῖσθαι.

AP. Non qui ſumptuoſas diuitias ſine mentis erogat ſynceritate, Deum colit: ſed qui litat animo. Arnob. lib. IV. Aduerſus gentes: *Non eum qui ſollicitè relegit & hoſtias immaculatas cadit, qui aceruos dat thuris cremandos, hic numina conſentiendus eſt colere, aut officia ſolus religionis implere: cultus vero in pectore eſt, atque opinio de dijs digna: nec quicquam prodeſt illatio ſanguinis aut cruoris.*

LXIII. PHENEATARVM PETROMA.

Litterarum ſacrarum honor.

EST apud Pheneatas in Arcadia Cereris fanum, in quo magna vt apud Athenienſes celebrantur myſteria. propè fanum lapides eminent duo prægrandes apta ſimul commiſſione compacti: hoc Πέτρωμα appellant, & in eodem ſacras literas quibus ritus myſteriorum continentur, aſſeruant, imminente Theſmophoriorum die lapides disiungunt, & commentarium eductum legunt, lectum in priſtina

ſede noctu reponũt. Tanto autem honore petroma venerantur, vt ad id iuſiurandum religioſè concipiant. Pauſan. in Arcad. pag. CCXLIX.

A P. Multò profectò rectius honor ſacrarum literarum maximus eſſe & religioſiſſimus apud Chriſtianos debet. Iſid. Peluſiota epiſt. CCCXXXIX. ad Cyum. αἱ δὲ ἱεραὶ πυκταὶ τῶν μεμαρτυρημένων θείων γραφῶν τῆς πρὸς θεὸν ἀναβάσεως κλίμακες. πάντα τοίνυν τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Θεοῦ προσφερόμενα, ὡς δόκιμον δεῖ χρυσίον, πεπυρωμένα τῷ Θεοῦ τῆς ἀληθείας πνεύματι, vides ſacras literas vocari, *ſcalas ad cælum, Aurum Dei ſpiritu probatum.*

LXIV. PISIDÆ.

Parentum honor.

PISIDÆ primitias in ſuis conuiuiis parentibus libãt vt Diis, quod à Nicolao Damaſceno literis conſignatum eſt, ad commendandam ſingularem erga parentes obſeruantiam. Sed neque minus habet reuerentiæ quod ait Tertull. lib. de anima c. 57. Naſamones propria captare oracula apud parentum ſepulchra.

A P. Secundum Deum honorandi à quibus huius lucis vſuram accepimus. quid quod Scythæ Iſſiònides caput purgatum patris inaurant adorántque pro ſimulachro ſolennibus & annuis ſacrificijs venerantur? Herodot. lib. 10. pag. CII.

LXV. PITHOEGIA.

Scientia vſus.

PITHOEGIA διὰ τὸ οἰγνύναι τοὺς πίθους feſta fuerunt Athenienſium, quibus poſtquam muſtum

deferbuisset, solemni die puta Nouembris vndecimo aperiebant dolia, libabant Ioui, amicis & seruis impertiebantur, precati anteà, vt vsus vini, & prima illa libatio foret omnibus salutaris, ἀβλαβῆ καὶ σωτήριον εἶναι τὴν φαρμάκου χρῆσιν. Plutarch. tom. 2. Opuscul.

AP. Scientia donum est Dei, sed tamen vt vinum prodest vel nocet pro vsus ratione, si qui vana gloria stimulati cum nondum deferbuerint æstus cupiditatum, ad docendum illotis manibus accedant: periculum est ne se, & alios in discrimen adducant: contra bene, sapientérque faciunt, qui cum iuuenilis veluti ardoris crapulam exhalarint, Deo anteà sacris animorum piaculis conciliati, ad docendos alios accedunt, & acceptam à Deo scientiam in auditorum mentes diuidunt:

Sed fas haud vlli est exire in luminis auras
Non vocitante Deo. Claudius Marius Victor.

LXVI. PSYLLI INTER SERPENTES.

Viri Sancti in mundo mundi.

AGATHARCIDES dicit, in Africa Psyllorum gentem esse & nihil quidem quoad viuendi rationem à reliquis hominibus differre, verumtamen cum aliis nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas bestias, quæ vel ictu vel morsu venenum relinquunt eis quippiam nocere posse; neque aut serpentis morsu aut Phalangiorum mortiferis vulneribus vt cæteros homines affici, neque scorpio-

num aculeis lædi solere: cum enim venenatū quiddam ad eos accesserit, vel eorum corpus attigerit, vel aliquem dolorem exhauserit, veluti soporiferam bibisset potionem stupore affectum ac sensu priuatum sopitur, & tamdiu debilitatur, quoad ab illo Psyllus recesserit. Porrò natos sibi infantes quomodo germani an spurij sint experiūtur serpentibus admotis, vt auri puritatem igne explorant aurifabri. Æl. lib. XVI. cap. XXVII.

A P. Tales sunt qui cum in mediis vitæ periculis versentur, diuinis tamen instructi præsidiis non modo nihil vitij contrahunt, sed & cæteris morbo impeditis medentur, ἀκτὶς ἡλίου κἂν ὁμιλήσῃ βορβόρῳ μένει καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος. Synes. in epist.

LXVII. PYTHAGORÆORVM CENOTAPHIA.

Apostasia mors animæ.

PYTHAGORÆI cenotaphia extruebant iis qui defecissent à Philosophia. Orig. lib. I. in Celsum. Meminit quoque Clemens Alexādrinus Strom. l. v. Πυθαγόρειον ἐξελαθῆναι τῆς διατριβῆς, καὶ στήλην ἐπ' αὐτῷ θυέσθαι οἷα νεκρῷ, οὕτω καὶ ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ νεκροὺς καλοῦσι τοὺς ἐκπεσόντας τῶν δογμάτων.

A P. Pro mortuo habendus qui spreta recta viuendi ratione, voluptatibus quas ipse repudiarat iterum se fœdè mancipat:

O voluptas mundi, σκιὰ τῆς σκιᾶς.

Heu quoties fidem
Mutatosque Deos flebit, & aspera
Nigris æquora ventis
Demirabitur insolens.

Qui nunc te fruitur credulus aurea,
Qui semper vacuam, semper amabilem
Sperat, nescius auræ
Fallacis. miseri quibus
Intentata nites, me tabula sacer
Votiua paries indicat inuida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris Deo. Horat. Od.l.1.Carmin.

LXVIII. RVGIANI AB EQVO CONSILIVM CAPIVNT.

Appetitus Dominatus.

RVGIANI Baltici maris accolæ *Suantonii* idolum colebant magna religione. Alebatur huic sacer equus albus, per quem auspicia huiusmodi sumebantur. cum bellum aduersum aliquam prouinciam suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorum opera, disponi solebat; in quorum quolibet binę è transuerso iunctæ cōuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ductandæ expeditionis tempore, solemni precatione præmissa à sacerdote è vestibulo productus, si propositos ordines antè dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerēdi belli omen accipiebatur. Sin læuum vel semel dextro prætulisset, petendæ prouinciæ propositum mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quàm tria continuè potioris incessus vestigia cernerentur. Saxo.14. hist. Danorum.

A P. Quid est aliud ab equo consilium capere, quàm calcato rectæ rationis fœdere, & oppressa

mentis face belluinis permotionibus se regendum tradere? *Vix te patiuntur vbi acres*
Incaluere animi, ceruixque repugnat habenis.

LXIX. SACCARVM FELICITAS.
ΤΩΝ ΣΑΚΚΩΝ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ.

Improborum prospera.

SACCARVM festum celebratur apud Persas, quo vnum ex captiuis sumebant, morti iam addictum, cui in sella regia sedere, scortari, saliarem in modum epulari, omnia denique pro libidine agere licebat: finito deinde ludo beatus ille verberibus cæsus affigebatur cruci. Dion. Prusæus orat. IV. de regno, καθίζουσιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βασιλέως, καὶ τὴν ἐσθῆτα δίδωσιν αὐτῷ τὴν αὐτὴν, καὶ τρυφᾶν καὶ παλλακαῖς χρῆσθαι.

AP. Minutius Felix in Octauio; miseri in hoc altius tollũtur vt altius decidant: hi enim vt victimæ ad supplicium saginantur, vt hostiæ ad pœnam coronantur. In hoc adeò quidem Imperiis ac dominationibus eriguntur, vt ingenium eorum perditæ mentis licentia liberi nundinentur. Absque enim Dei notitia quæ potest esse solida voluptas? Cùm sit somno similis, antequam tenetur elabitur.

LXX. A SACRIS AVSPICANDVM.

In Africa nemo destinat aliquid nisi præfatus Africum.
Plin. XXXVIII. cap. II.

OMNES qui sub tutela sunt Virginis, eámque vt dominam studiosius venerantur, nihil omninò nisi prius inuocato eius nomine moliuntur, quo

quo plenior ad Christum pateat aditus. Bernardus serm. 11. de Aduentu Domini. *Virgo regia ipsa est via, per quam saluator aduenit procedens de ipsius vtero tanquam sponsus de thalamo suo: per te accessum habeamus ad filium, ô benedicta inuentrix gratiæ, mater salutis vt per te suscipiat nos, qui per te datus est nobis.* Notatione digna sunt, quæ habet Surius in vita S. Gerardi, ad 24. Septemb. de cultu ipsius erga beatam Virginem: neque enim contentus perpetuum ei Thymiama adolere, ita ad eius nomen & inuocationem affectus erat, vt si quis reus, clam à familiaribus sancti viri edoctus, veniam ab ipso peteret, per nomen matris Christi: mox audito nomine matris misericordiæ, Pater sanctus lacrymis profunderetur, & perinde ac ipse reus esset à reo veniam peteret. Ipso auctore ab Hungarica gente non pronunciatur nomen ipsum matris Dei, sed *Dominam* eam vocant: si sit autem pronuntiatum nomen illius, statim flexis genibus, & demissis in terram capitibus sese inclinant. Atque adeò Pannonia à sancto Rege suo Stephano, Sanctæ Mariæ familia appellata est. *Gerardi cultus in B.V.*

LXXI. SARDIORVM MVRI.

Regum infantium auspicia.

MELES primus Sardiorum Rex quacumque parte murorum Leonem filium recens natum circumtulerat, ea erat inexpugnabilis: neque verò cùm vrbs à Persis capta est, aliundè eruperunt, quàm ex eo loco qui non esset infantis præsentia lustratus. Herodot. lib. 1.

A p. Maieſtas in regibus etiam infantibus elucet, quæ & ciues tuetur & hoſtibus terrorẽ iniicit. Quod Regi Lvdovico inſigni miraculo cõtigit: hic enim poſtquã Henricvs Magnvs cõſceleratiſſimo omnium parricidio de rerum humanarũ culmine ſublatus eſt; cum timore arderet Gallia, expectans quo ſcelus iſtud eſſet erupturũ, vnus infans, Deo auſpice, omnes malorum nebulas diſcuſſit, & ſe in hoc rerum fluctu quaſi ſereniſſimum ſidus ſuis popularibus ſpectandum præbuit:

Per patris Augusti veſtigia currens.

LXXII. Savromatarvm abstinentia.
Sobrietas coacta.

Savromatæ tanta voracitate ſe in cibos ingurgitant, vt ad triduum ſaturentur, διὰ τριῶν ἡμερῶν σιτοῦνται εἰς πλήρωσιν. Nicol. Damaſcenus de moribus gentium.

A p. Sauromatis ſimiles ſunt qui propter ſtomachi marcorem ſobrij eſſe coguntur & ieiunant quoties ſunt ſaturi. hanc crapulam præclarè Prudentius exagitat in hymno ieiunantium, corpus enim (inquit) *Putrem reſudans crapulam,*

Obſtrangulatæ mentis ingenium premit.
Hinc, *Vini atque ſomni degener diſcordia,*
Libido ſordens, inuerecundus lepos,
Variaque peſtes languidorum ſenſuum.
Hinc, *Frequenti marcida oblectamine,*
Scintilla mentis intorpeſcit nobilis,
Animuſque pigris ſtertit in præcordiis.

LXXIII. SAVROMATARVM VIRGINES.

Labor ante voluptatem.

SAVROMATÆ non prius Virgini nuptias concedunt, quàm hostem aliquem interfecerit, illustri splendore nobilitata: παρθένον δὲ οὐ πρότερον συνοικίζουσι πρὸς γάμον, πρὶν ἂν πολέμιον ἄνδρα κτείνῃ. Nicol. Damascenus.

A P. Labor ante virtutem, & pugna ante victoriam, ne sint *Salmacida spolia sine sudore & sanguine.* ὅταν ἐμπέσῃ περίστασις, μέμνησο ὅτι σε θεὸς ὡς ἀλείπτης τραχεῖ νεανίσκῳ βέβληκεν, ἵνα ὀλυμπιονίκης γένῃ. *Cum tibi obtigerit discrimen aliquod, memento te à Deo quasi Aliptes cum robusto athleta commissum, vt in olympicis coroneris.* Epictetus Arriani lib. I. cap. 24. *Epicteti dictum graue.*

LXXV. SCAPERDA.

Aulicorum vita.

COLLOCATVR in circo trabs humanam staturam altitudine exæquans, eademque perforata: traiicitur per foramen funis, è cuius extremitate religantur vtrinque adolescentes duo auersi, qui valido nisu adurgentes, alter alterum in sublime attrahere satagunt: quo certaminis genere victoriam reportat qui supremo stipite alterum admouerit. Ex quo nō dubiū est quin præcipiti lapsu deiiciatur. Iulius Pollux lib. ix. cap. VIII. refertur à Iunio in adagiis.

A P. Eustathius ἐπὶ δυσχερῆ πάντα ad laboriosa molimina refert: mihi verò videtur in coaulicorum ambitiosorum vita viuis coloribus exprimi, qui in tota vita Scaperdam agunt, hoc vnum summis viribus

conati vt se trudant, retrudant, extollant, deprimant ad summum opus omnium durissimum, ludum putent: ita insana est aulicæ vitæ dulcedo.

Stet quicumque volet potens
Aulæ culmine lubrico:
Me dulcis saturet quies,
Obscuro positus loco,
Leni perfruar otio. Seneca in Thyeste.

LXXV. Septemtrionalivm ethnicorvm mos.

Inconstantia superstitionis.

Est nonnullis gentibus septemtrionis mos, quicquid primo diei diluculo in cœlo, terra, vel aquis viuum apparuerit, hoc ipsum ad crepusculum huius diei pro numine fideliter adorare, vtpote aues, animalia, pisces, ac ipsos serpentes, & vermes, & præcipuè ceruum volantem, quem ob cornua, quibus capita iuuenum adornantur, inter nobiliora reptilia honorant. Olaus Magnus cap. II. lib. III.

Ap. Bellè designat tabula hæreticorum in dementi superstitione inconstantiam, qui ad omnem opinionis scopulum adhęrescunt, & sibi nouos quotidie deos, nouos ritus faciunt.

Nil mouisse salus.

LXXVI. Septemtrionalivm ritvs.

Superstitionis inconstantia.

Septemtrionalivm quidam quicquid primo diluculo in cœlo, terra vel aquis viuum apparuerit toto eo die, vsq; ad crepusculum pro numine colũt: huic oblationes ex ossibus syluestrium animalium

& piscium venatione quæsitas faciunt, quæ æstate non incendunt, sed hyeme in publicis congressibus comburunt. Olaus Mag. lib. 3. cap. 2.

A P. Rectè cadit in dementem hæreticorum superstitionem, quæ excussa semel veræ fidei anchora, ad omnem opinionis scopulum adhærescit: vel in eos, qui Euripo mutabiliores ad omnium aut amicitiam, aut venerationem, animos repentè adiungunt, repentè quoque eos deserunt, & nouos sibi quotidie Deos parturiũt, quibus certè cõueniret istud lemma

Hodie tu Iuppiter esto,
Cras mihi truncus eris ficulnus inutile lignum.

LXXVII. SINITARVM SACRVM.

Eleemosynarum parsimonia.

SINITÆ in sacris, vbi aliquid in disco puta porcini capitis imas auriculas, reliquarum altilium vngues, vini guttas aliquot in ara simulachro opposuerunt, qui vetus est libandi mos, cæteras ipsi dapes magno cum tripudio, & effusa lætitia comedunt. Maff. histor. Indic. lib. 6.

A P. Impietas Deo, & pauca, & contempta delibat, sibi & plura, & meliora reseruat, & quasi sola in possessionem rerum omniũ venerit, nihil cum pauperibus communicat. quod D. Ambrosius egregiè carpit lib. de Nabuthe cap. 1. quousque extenditis diuites insanas cupiditates? nunquid soli habitabitis super terram? cur eiicitis consortem naturæ, & vindicatis possessionem naturæ? In commune omnibus diuitibus, atque pauperibus terra fundata est, cur vobis ius proprium soli diuites arrogatis? nescit

natūra diuites, quæ pauperes omnes generauit: nudos fudit in lucem, egentes cibo, amictu, poculo: nudos recipit terra quos edidit: nescit fines possessionum sepulchro includere.

LXXVIII. Spartanorum lancea.

Virtute decet non sanguine niti.

Dio Chrysostomus orat. 4. refert apud Thebanos familiam quandam Spartanorum fuisse, qui hereditario quodam iure lanceæ speciem corpori à natura inustam gererent, qua qui carerent pro spuriis & illegitimis habebantur.

Ap. Ea demùm vera nobilitas est, quæ non tantùm maiorum sanguine, sed propria virtute, quæ per λόγχην istam σημεῖον γένους significatur; nixa est.

Non facit nobilem atrium plenum imaginibus, Virtus est quæ facit nobilem.

LXXIX. Spartanorum senatorum mos.

A Deo initia agendi capienda.

Senator apud Lacedæmonios cùm primùm creatus esset, veteri & laudabili more, omnia deorum templa frequentabat coronatus. Plut. in Lycur.

Ap. Benè sapientérque faciunt, qui à Deo omnium actionum sumunt primordia: maximè verò ij penes quos est Resp. debent numen, consiliorum fontem, venerari, sine cuius auxilio omnis humana prudentia fumus est. Val. Max. in prologo. *Nam si prisci Oratores ab Ioue optimo, max. benè orsi sunt: si excellentissimi vates à numine aliquo principia traxerunt:*

mea paruitas eò iustius ad fauorem tuum decurrerit, quod cætera diuinitas opinione colligitur, tua præsenti fide paterno auitóque sideri par videtur. Errat tantum in numine, nimius Imperatorum assentator.

LXXX. Svsides.

Cupiditas rationis domina.

Svsides Mulieres solitæ dominari viris, vnde in omnem turpitudinem prolapsæ: nam vnguentis ornamentísque optimis comptæ, maiore ambitione quàm viri, pudicitiam detestabantur. Clemens Recog. lib.cap.ix.

Ap. Pessimum est Imperium, cum Gynecæa cupiditatum se in dominam rationem effundunt atq; affigunt humi, quod Horatius ait *diuinæ particulam auræ.*

LXXXI. Sybaritae gallos et malleos non fervnt.

Concionatores improbis molesti.

Primi Sybaritæ, quæ cum strepitu exercentur artes, vt fabrorum, ærariorum, & materiatorum in suam ciuitatem recipi noluerunt, & ne alicunde somnus interrumperetur, gallos perpetuo exilio multarunt. Athen. lib.xii.

Ap. Voluptuarij homines, dùm palpum vbique quæritant, reprehensionem veritatis, quasi mallei strepitum fugitant, & diuini verbi prçcones longum valere iubent, Æneanum illud imprecantes, quod est apud Plutarch. in quæstionibus Græcis:

Μήποτε νοσθήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,

Nunquam redeatis dilectam in patriam terram.

LXXXII. Taurorum regum mos.

Amici aures regum.

Apud Tauros rex cùm mortuum luget amicum auriculæ suæ partem, nonnunquam totam abscindit. Nicol. Damascenus in Tauris: ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποθανόντος φίλου ἢ μέρος ἢ τὸ ὅλον ἀποτέμνει ὠτίον.

Ap. Oculi & aures regum fidi, & prudentes amici, quos cùm amittunt, toties partem sui amittunt. Dion orat. I. de regno: ὁπόσους γὰρ ἄν τις ἢ κεκτημένος ἑταίρους, τοσούτοις μὲν ὀφθαλμοῖς ἃ δεῖ ἀκούει. *quot quisque sibi compararit amicos, tot oculis quæ vult ipse videt, tot auribus audit ea quæ oportet.*

LXXXIII. Thuriferæ regionis iudicia.

Prouocatio ad alium iudicem non debet esse temeraria.

Λιβανοφόρος dicitur ab Athenæo

In regione thurifera, si quis iudices malè iudicasse putet, fenestram in suprema palatij parte catena reuinctam, apprehensa catena trahit, & reserat. tum rex hoc vbi resciuerit, eo, qui conquestus est, accersito ius dicit. malè à iudicibus si est pronuntiatum, occiduntur: sin rectè, qui fenestram mouit, interficitur. Athen. lib. XII.

Ap. Hæc parabola reos monet, vt consultè ad aliud forum appellent: iudicibus autem vulgatum decantat,

Discite iustitiam moniti, & non temnere diuos.

LXXXIV.

LXXXIV. THVSCA TIBIA IN SVPPLICIIS.
Musica importuna.

ALCINIVS Thuſcos ad voluptatem eſſe adeò propenſos refert, vt tibiæ cantum adhibeant, cùm ſontes flagris cædunt: Athen. lib. XII.

AP. Rectè prouerbiali figura dicetur in muſicam importunam: vel in eos, qui cùm dolorem inferant, volunt tamen iucũdum videri, & ſuauibus fictorum verborum lenimentis irrogatos, corporis cruciatus permulcent. *Satis eſt ſemel perire.*

LXXXV. TIRYNTHIORVM SACRVM.
Conſuetudinis vis.

THEOPHRASTVS lib. de Comœdia, ſcribit Tirynthios ridiculos, & ad res ſerias inutiles, ad oraculum Delphicum ſe cõtuliſſe, eius monitu ab eo vitiò liberari exoptãtes, vaticinatũmq; Deũ fuiſſe, immolatũ Neptuno taurũ ſi continẽtes riſum in mare abijcerent, ceſſaturã eam ridendi conſuetudinẽ. Illos autem metuẽtes, ne quid peccarẽt aduerſus Dei reſponſum, ſacro pueri ne intereſſent, vetuiſſe: vnũ tamen cùm id reſciuiſſet, turbæ permixtũ aliis cum clamore eũ aſpellentibus dixiſſe: quorſum hæc? an Sphagiũ, veſtrum, hoc eſt, peluim ad excipiẽdum hoſtiæ ſanguinem, ſubuertam, timetis? Illi continuò riſerunt: neque enim vas vllum oportebat, quo cruor exiliens exciperetur victimæ, præſertim quæ in profluentem abiiceretur. Athen. lib. VI. pag. CCLXI. Deipnoſoph.

AP. Ex ea parabola diſcimus vim conſuetudinis eſſe tenaciſſimam: *Lex enim peccati eſt violentia conſuetudinis, qua trahitur & tenetur etiam animus inuitus, eo merito quò in eam volens illabitur:* D. Auguſtinus.

LXXXVI. Victima Iunonis coniugalis.

Amor coniugum.

ANTIQVI Iunoni γαμηλίῳ nuptiales victimas felle destitutas offerri volebant.

AP. In connubiis amorem & concordiam regnare, fel omnino abesse oportet. Horat. Od. XIII. lib. I. carmen. *Felices ter & amplius,*

Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulsus querimoniis
Suprema citius soluet amor die.

disertè autem Plutarchus hanc similitudinem prosequitur in cōiugalibus præceptis: οἱ τῇ γαμηλίῳ θύοντες ἥρᾳ, τὴν χολὴν οὐ συγκαθαγίζουσι τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς· ἀλλ' ἐξελόντες ἔρριψαν παρὰ τὸν βωμόν. Αἰνιττόμενος τοῦ νομοθέτου τὸ μηδέποτε δεῖν χολὴν μηδὲ ὀργὴν γάμῳ παρεῖναι.

LXXXVII. Vitiorum interitus.

Confeßio.

PRÆCIPVVM festum Persarum vitiorum interitus, quo serpentes & venenata omnia Persę conficiebant, & magis offerebant pro insigni pietatis argumento: hac via gratam se rem bonis diis, molestam verò læuis numinibus facere arbitrati. Agathias lib. II.

AP. Serpentes, peccata: interitus peccatorum, confeßio. Augustin. de pœnitentia. *Confeßio est salus animarum, dißipatrix vitiorum, expugnatrix dæmonum: quid plura? abstruit os inferni, & paradisi portas aperit.*

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER SEXTVS.

AVES.

I. Accipiter ab ardea svperatvs.

Mens antea generosa à voluptate oppressa.

NON caret admiratione pugna Falconis cum Ardea, nam si hæc supra Accipitrem volatu contendere potest, & sibi illum subiicere, suis excrementis respergit, quò gnaui alioqui alitis pennæ ita hebescunt vt ad pugnam fit inutilis, nec difficili admodum labore ab hoste superetur. Quare Falco hostis insidias quanto potest studio euitans, tamdiu ex obliquo cum illo in aëre congreditur, donec tandem occasione oblata superior factus, ardeam magno impetu deturbet. Vide picturam apud Camerar. in symbolis.

Apod. Hoc artificio vtuntur dæmones qui si generosam mentem videant, ad præclara quæque sua ipsius indole incitatam, conantur imprimis voluptate quasi cœno illinere, ex quo emortuæ pietatis vires facile contabescunt: *nihil enim est* (vt ait Seneca) *tam mortiferum ingeniis quam voluptas, οἱ γὰρ ἀπολαυστ-*

χῶς ζῶντες ὥσπερ ἀναφερόμενοι γίνονται. Arist. in Polit. Postquam vero his voluptatum sordibus inquinati sunt animi,

Nemo animum summi memorem genitoris in altum
Excitat, ad cœlum mittit suspiria nemo:
Nec recolens apicem solij natalis ad ipsum
Respicit auctorem, nec spem supra aëra librat:
Sed mentem grauidis contentus sternere curis,
Indigno subdit domino, perituraque pronus
Diligit, & curuo quærit terrestria sensu. Prudent. in Hamartig.

II. ACANTHIS IN SPINIS.

Studia in paupertate.

ACANTHIS auis viuit in spinis, quæ tamen summa cantus amœnitate floret: Arist. & Ælian. lib. x. cap. xxxii. φθέγγεται τ' ἐμμελὲς καὶ εὔμουσον, ex Aristot. non ἄμουσον, vt habent nonnulli codices.

AP. Studiosi multi suauiter canunt, licet in labore & paupertate durè & parcè victitent, contra qui diuitiis affluunt sæpe sunt elingues. Archesilaus dicit: τὴν πενίαν λυπηρὰν μὲν εἶναι ὥσπερ τὴν Ἰθάκην, ἀγαθὴν δὲ κουροτρόφον ἐθίζουσαν συνεῖναι λιτότητι, καὶ καρτερίᾳ, καὶ καθόλου γυμνάσιον ἀρετῆς ἔμπρακτον. Stob. serm. 93. Paupertatem duram quidem esse non secus ac Ithacam, præclaram vero adolescentum nutricem, quæ assuefaciat homines victus tenuitati, laborumque tolerantiæ, ad summum *Gymnasium esse virtutis efficax.* Quod autem Acanthis appositum sit symbolum literatorum, declarant etiam perpetuæ cum Asino inimicitiæ cuius rei meminit Arist. lib. 9. hist.

Animal. cap. I. Ὄνος καὶ ἀκανθίδες πολέμιοι, αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν βιοτεύουσιν, ὁ δὲ, ἁπαλὰς οὔσας ἐσθίει τὰς ἀκάνθας.

III. ÆGOCEPHALVS.

Agelastus.

AVIS est quæ liene caret, est autem lien risus sedes, sicut fel iracundiæ, iecur amoris, αἰγοκέφαλος ὄχως σπλῆνα οὐκ ἔχει. Aristot. de histor. Animal. lib. II. cap. XV.

AP. Παροιμιακὸν σχῆμα dicitur in eum qui nulla iucundiore consuetudine corrugatam frontem serenare, & ad risum pellici potest. Talis fertur fuisse Heraclitus ille de quo Iuuenalis Satyr. X.

Quod de sapientibus alter
Ridebat quoties à limine mouerat vnum
Protuleratque pedem: flebat contrarius alter
Sed facilis cuiuis rigidi censura cachinni:
Mirandum est, vnde ille oculis suffecerit humor.

IV. HALCYONES.

Virginis partus.

HALCYONIS auis est paulo amplior passere, colore cyaneo ex parte maiore, tantũ purpureis & candidis admixtis pennis: canit in arundinetis, nidum, vt putant ex spinis aculeatis concinnat, fœtificat brumâ, qui dies halcyonides vocantur placido mari per eos, & nauigabili. Ita fœturæ gratissimæ animatis ponunt venti, & mare sternitur. Vide Plin. lib. X. c. XXXII. & Ar. de animal. lib. IX. cap. XIV.

A P. Instar Halcyonis Deipara Virgo, tenuis quidem, vt putabatur apud homines; sed apud Deum virtute permagnâ. Color auis Cyaneus siue cœruleus originem cœlestem significat, candidus puritatem, purpureus regalem prosapiam, cantus inter arundineta, lætitiam cœlestem in vitæ paupertate, nidulus ex spinis, speluncæ Bethlemiticæ rigidam asperitatem; fortificatio hyemalis, natalem Christi in hyeme; maris tranquillitas in partu halcyonum, pacem quæ nascente Christo, vniuerso terrarum orbi felix illuxit: *Ver magnus agebat*

Orbis, & immitis parcebat flatibus Euri.

V. Alcyon.

Coniugalis amoris symbolum.

PLVTARCHVS Alcyonem sapientissimum diuinissimumq; marinorum animal appellat; non modo ob industriâ qua cæteris antecellit; sed etiam quod mariti est amans adeò, vt non vno quodam, sed quolibet anni tempore cohæreat, congressusque huius admittat, non per libidinē, vt quæ alteri nulli prorsus misceatur, sed beneuolentiæ coniugalis, & amicitiæ studio. Eundem grauem iam annis & ægrè sequentem γηροφορεῖ καὶ γηροβοσκεῖ, suscepta cura, fert fouetque senem, nusquam destituens, nunquam post se relinquens, nam & dorso impositum gestat.

Apodosis.

Felices ter, & amplius,
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulsus querimoniis
Suprema citius soluet amor die. Horatius.

In eo charitatis coniugalis argumento spectabilis est pietas vxoris Eduardi Anglorum Regis filij: qui cùm itinere ad sanctum Sepulchrum suscepto, insanabilem plagam venenato Mauri gladio inflictam accepisset; pia coniux Hispaniarum Regis filia, manantem quotidie ex vlcere mariti purulentum humorem lingebat, solius amoris melle conditum: vnde illi sanitatem, sibi immortalem ex amore coniugali gloriam peperit. Rodericus Sancius, pag. ci. Histor. Hispan. cap. 4.

VI. ASTERIAS, ΑΣΤΕΡΙΑΣ.

Pigritiæ fuga.

AVIS nomine Asterias mansuescit in Ægypto, & eatenus humanã vocem intelligit, vt si quis huic conuicium faciens vel appellauerit seruam, ex ea contumelia irascatur: vel eandem ipsam vocauerit pigram, ea sic dolenter, tanquam ignobilitatis & segnitiæ arguta, indignetur.

A P. Asterias symbolum est diligentiæ & generositatis. Turpis & homine indigna est pigritia: natus est homo ad laborem vt auis ad volatum: τὸ μὴ ἐργάζεσθαι, ὀκνεῖν, τὸ δὲ ἐργάζεσθαι, πόνος. Apollonius Dionys.

VII. ALES VENATOR.

Impostor.

MERVLIS affine genus quoddam est venaticum & captiosum, colore atrum, splendidè canorum: rectè ex eo venaticum appellatum, quod ex auibus multas sui cantus permulsiones ad se alli-

cit, & capit: cuius ingenitæ hæc auis præstantiæ non ignara, eo munere naturæ ad voluptate & cibo se explendam vti videtur. Nam ex sui cantus auditione & bellissimas oblectationes habet, & aucupio & venatione proximè ad se accedentium auicularum exsaturatur: quod si quando quisquam hanc captam concluserit in caueam, non modo canere omittit, verum etiam pro seruitute sua à venatore pœnas silentio sumens, muta permanet atque elinguis. Æli. lib. VIII. de animal. cap. XXIV.

Ap. Typus est impostoris qui propinare solet

Immixto liuentia mella veneno.

VIII. Anser lavro inimicvs.

Indoctus.

Anser laurum Phœbi arborem sibi exitialem auersatur, & declinat. Ælianus lib. 5. cap. 29. Εἰ δὲ καὶ ἐξαυαίνοιτο ὑπὸ λιμοῦ, δάφνης φύλλον οὐκ ἂν φάγοι, οὐκ ἂν πάσαιτο ῥοδοδάφνης. Etiamsi fame contabesceret, lauri folium non comederet, ne Rhododaphnen quidem gustaret.

Ap. Ingenium à Poëticis disciplinis auersum hoc σχήματι significatur. Talis ille fuit senator Cumanus qui cæteris de alendo in vrbe Homero consilium agitantibus dissuasit, fore enim aiebat si is reciperetur in vrbe turbam ὁμήρων multam & inutilem: homo Midæ auriculis si quisquam alius dignissimus. Herodot. in vita Homeri.

IX. An-

IX. ANSERES TAVRI MONTIS.

Lingua coërcenda.

ANSERES Taurum montem peragrantes magno aquilarum metu singuli mordicus lapidem tenent, ne clangore prodantur, tanquam enim silentij frænos sibi inijcientes; montem transuolant: ὥσπερ οὖν ἐμβαλόντες σφίσι στόμιον διαπέτονται. Ælian. lib.v. de Animal. cap.xx.ix.

AP. Anseres, silentij prudentes obseruatores: lapis ratio silentij frænum: aquila, dæmon dictorum factorumque auceps. *Isidorus Pelusiota* Cyro monacho ep.cccxxv. l.1. χαλίνωσον τῆς γλώττης τὸ ταχύ· τὸ μεῖζον γὰρ ἁπάντων τῶν γηΐνων μελῶν ἡ γλῶσσα· ὡς δυσκάθεκτός ἐστι! Linguæ celeritatem fræno coërceri, maximum enim terrenorum omnium membrorum lingua est, vt quæ ægrè retineri possit. *Infrænis oris vectigal calamitas.*

X. EQVVS AB ANTHO SVPERATVS.

Ferocia ab imbecillo cohibita.

FLORVS auis est palustris, coloris pulchri, oculorum acie debili, quæ cum equo semper pabuli gratia dimicat, dorso eius insilit, colla & armos, vellicat, & his armis freta eum plerúmque abigit à pabulo. Ανθος τῷ ἵππῳ πολέμιος, ἐξελαύνει γὰρ τὸν ἵππον ἐκ τῆς νομῆς. Arist.

AP. Robusta quæque sæpe vel ab infimis debellantur. Ità infirma elegit Deus ad impotentem robustorum ferociam compescendam.

Parua necat morsu spatiosum vipera taurum,
A cane non magno sæpe tenetur Aper. Ouidius.

XI. AQVILA AD CORNICES.

Inimicos virtute vlcisci.

CORNICIBVS studium est Aquilas irritare: hæ vero illas præclare contemnunt, & deorsum ferri sinunt. Ipsæ sursum subuolantes æthereum locum celeri alarum remigio secant: quod quidem ipsum non Cornicum timore agunt. Quisnam hoc dicat, qui planè sciat Aquilarum vim? sed potius præclara quadam animi magnitudine earum infra se volantium lapsus lubenter intuentur. Æl. lib. v. cap. XXII.

A P. Præclarum est symbolum inuidorum, qui generosi hominis adhuc prima face surgentis virtuti obstrepunt. At ille quo magis inuident eo nititur altius, & infra se volantes corniculas irridet.

Sola virtute sequantur.

XII. AQVILÆ FEL, ΑΕΤΟΥ ΧΟΛΗ.

Seueritas moderata,

AQVILÆ fel Attico melle temperatum hebescentibus illitum oculis visum efficit quàm acutissimum: εἰ οὖν μέλιτί τις Ἀττικῷ τὴν χολὴν αὐτῆς διαλαβὼν ὑπαλείφοιτο, ἀμβλυνόμενος ὄψεται. Ælian. lib. I. de Animal. cap. XLIV.

A P. Seuera grauis hominis reprehensio amore & humanitate condita, mentis tenebras dissipat, &

eos qui prius erant solutioris vitæ ad meliorem frugem reuocat:

Blando vis latet imperio. Auson. ad Theodos.

XIII. Aquilæ ova in pelle vulpina.

Robur additum calliditati.

Albertus grandem Aquilam esse ait in Septemtrione, quæ duo oua semper parit, eaque Vulpis pelle inuoluta in cacuminibus ramorum suspendit, vt Solis calore foueantur.

Ap. Rectè hoc symbolo significatur robur calliditatis inuolucris tectum ad tempus, iuxta Lysandri dictum, qui Leoninam cum Vulpina coniungere se dictitabat.

XIIII. Aquilæ iuventus ex Sadaia.

Renouatio vitæ.

Sadaias Aquilæ iuuentutem ita renouari putat. tradit eam adeo sublime volando ascendere, vt æthereo calore plumæ accendantur, atque ita nudatam delabi in præfrigidum fontem ac purum, cuius frigore calor medullarum adaugetur ac per antiperistasim aliquandiu ipsa quiescente donec plumæ succrescat, & in nouam prorsus auem exeat. Albert. Animal. lib. xxiii.

Ap. Sic demum noui homines sumus, cum cœlesti amore plumea vanitas incenditur, & fonte sacramentorum abluti nouo germine pubescimus: Attigit quoque hanc similitudinem Aratus Diaconus 2. in Acta Apostol. *Nam debilis auo*

Et declinatis senio iam visibus ales
Flammiuomo sub Sole iacet, pennasque grauatas
Eius in igne fouet, nocturnaque lumina pandit,
Atque oculos radiis ardentibus ingerit ægros
Ad veterem reditura diem.

XV. AQVILA INTER PSITTACOS.

Vltio opportuna.

AQVILA si incidat in multitudinem cornicum aut psittacorum adhuc imbecillior, ab iis se deplumari patitur quidem, vel inuita: at meminit iniuriæ, dataq; postea occasione obuias perimit. Albert. Mag. Animal. lib. VIII. cap. II.

AP. Vir generosus plerumque ab infimis indigna patitur iram concoquens, donec data occasione animaduertat, vitandæ potentum offensæ, qui vel leuiter læsi, *plumbeas iras* gerunt.

Χαλεπαὶ δ' ἀϊάκτων εἰσὶν ὁμοκλαί. ὀδυσσ. ρ.

XVI. AQVILÆ PVLLVS VNVS.

Monarchia.

EXCLVDVNT pullos binos, alterum expellunt tædio nutriendi. Plin. lib. X. cap. III.

AP. Effigies est hæc Monarchiæ. *vnum Imperij corpus vnius animo regendum.* Tacit. in annal. εἰ ἐθέλοιεν δύο ἥλιοι γενέσθαι, κίνδυνος πάντα συμφλεχθέντα διαφθαρῆναι: *Si duo vellent esse soles, periculum esset ne omnia conflagrarent.* Et hoc opinor timent Ranæ in lepidissima Phædri Fabella:

Vxorem quondam Solem velle ducere,
Clamorem Ranæ ſuſtulere ad ſidera.
Conuicio permotus quærit Iupiter
Cauſam querelæ. Quædam tum ſtagni incola
Nunc inquit omnes vnus exurit lacus,
Cogitque miſeras arida ſede emori:
Quidnam futurum eſt ſi crearit liberos?

XVII. Aqvila a Polypo domita.

Deluſit hiantem.

Qvvm in ſaxum non admodum è mari eminens Polypus aliquãdo correpens aſcendiſſet, ibiq; cirris explicatis ſumma cum voluptate à tepore ſolis caleſceret: Aquila acris & acuta quanto potuit maximo alarum impetu in polypum inſiluit: ſed piſcis & hic circumplicantibus aquilam, & pertinaciter adhæreſcentibus cirris, in profundum detraxit hoſtem capitaliſſimum, ſimul & interfecit: Ælianus & Antipater Theſſalus epig. antholog. lib.1. titul. piſces:

Πώλυπος εἰναλίῃ πότ' ἐπὶ προβλῆτι τελμωθεὶς,
Ηελίῳ ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα.
Οὔπω δ' ἕω πέτρης ἴκελος χρόα, τοὔνεκα καί μιν
Αἰετὸς ἐκ νεφέων ὀξὺς ἔμαρψεν, ἰδών.
Πλοχμοῖς δ' εἱλιχθεὶς πέσεν εἰς ἅλα δύσμορος, ἦ ῥα
Ἄμφω καὶ θήρης ἤμβροτε καὶ βιότου.

XVIII. Aqvila pvllvm eiiciens.

Αφιλοστοργία.

Iniqvissima circa pullorum educationem Aquila eſt: Alterum enim ex duobus quos excluſerit in

terram eiectum pulſu alarum allidit, & alterum tantum educat fœtu proprio, dum laborem fugit educationis abdicato.

A p. Huiuſmodi ſcilicet parentes illi ſunt, qui paupertatis prætextu infantes exponunt, quique in diſtribuenda hereditate erga liberos nimium inæquales ſe exhibent, ἐν τῇ διανομῇ τοῦ κλήρου, ἀνισότατοι περὶ τὰ ἔκγονα. Author Græcus apud Paulum Meliſſam antiquum locorum communium ſyllogiſtam.

XIX. Aqvilæ pennæ.

Societas imparium.

Non modo præſentem & viuentem Reginam auium Aquilam cæteræ omnes volucres extimeſcunt, atque eius conſpectum exhorrent: ſed & pennæ eiuſdem ſi quis cum aliarum pennis commiſcuerit, incorruptæ atque integræ manent: aliæ cum aliis communitatem non ferentes, putreſcunt. Ælian. lib. IX. cap. II. de animal.

A p. Tenues homuli magnorum conſuetudine atteruntur, nec eorum aut faſtus ferre, aut profuſionem pecuniæ adæquare poſſunt. Itaque in vitæ conſuetudine, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα, ſecundum vetus dictum *Amicitia aut pares accipit, aut facit.* Significat præterea Aquilæ penna virum magnæ auctoritatis alicuius mali & calamitatis depulſorem. Nam auctor Geoponicôn lib. I. ait ad auertendum grandinis periculum multum valere lapidem Chalazitem ferro appulſum, vel aquilæ alam dextram in medio agro defixam.

Ἀετοῦ πτερὸν τὸ δεξιὸν λαβών, μέσον τοῦ χωρίου χῶσον.

XX. Aqvila Imperatoria avreæ Pyræ insidens.

Excelſæ mentis generoſitas ſupra omnem rerum humanarum ſpeciem erecta.

IN Imperatorum exequiis ſtatuebatur in campo Martio pyra phari inſtar, multis tabernaculis cōtignata, quorum ſuperius inferiori ſemper cōtractius & paulatim gracileſcens aſſurgebat, donec ad ſummum ventum erat, in quo regina auium Aquila conſidebat, & inferiores quidem domunculæ exterius aurô, purpuráque veſtitæ, intus lignorum aridorum copiâ fartæ, vi ignis immiſſa valide deflagrabant: ex ſummo apice victrix aquila flammas inferiores deſpectabat, & ardoribus intacta euolabat, vt animam Imperatoris in cœlū deferre videretur. Vide Xiphil. in Aug. & Herodia. in Seuero.

Ap. Mundus inſtar eſt pyræ deflagraturæ, ſpecie quidem nobilis & opulentus, ſed intus ligna putrida, ſordes & ramenta habet: recondita varia tabernacula, diuerſarum vitarum gradus & ordines ſignificant; qui quantumcumque ſpecioſi ſint & eximij, tamen pereunt: ſola in apice aquila deridet flammas & ſe librat in cœlum. Sic Mariç contemptrix mundi anima, ſupra vitæ humanæ æſtus, ardores, incendia, delicias, fucos, peccata, miſerias, eminet, & ad Deum euolat. *Ardens euexit ad æthera virtus.*

In eodem argumento Maximilianus ſecundus pinxit in ſymbolo aquilam in nubibus volantem,

humi vero coronam, gladium, hastam, mundum, cum lemmate:

Nil humana moror, dum super astra feror.

XXI. AQVILA IOVIS.

Abstinentia Sanctorum.

AQVILA violentum & auarum animal captu viuit, & carnes appetit: Nam ad se explendam lepores, hinnulos, anseres, & alia pleraque capit. Vna tantum ex Aquilarum genere, quæ Iouis appellantur, carnes non attingit, sed & ad victum ei herba satis est: & quamuis Pythagoram Samium non audiuit, nullam tamen animantem edit. Ælian. lib. IX. cap. X. Simile de Miluis narrat Pausanias, qui Ioui olympio consecrata minimè attingunt. lib. 5. seu in Eliacis priore pag. CLXX.

AP. Sanctorum & religiosorum hominum abstinentia significatur, qui plenius Deo se mancipaerunt, & cœlesti maximarum rerum contemplatione, vt Aquilæ Solis radiis recreantur. Est autem puriorum mentium & egregiarum virtutum propria abstinentia: ἀποχὴ τῶν βρωμάτων πρὸς τὴν γυμνασίαν τῶν μειζόνων κατορθωμάτων ἐστί. Isidorus Pelusiota epist. LII. ad Lampetium Monachum.

XXII. AQVILA MESSORIS.

Gratus animus.

AD fontem venerat messor vt aquam è proximo hauriret, videt implicatã à serpente Aquilam teneri, nec vllum ei patere effugium, falce serpentem dissecat,

dissecat, & vinculis auem expedit nō ingratam: Cum enim iam reuersus è fonte cum cæteris bibiturus esset, qui se largioribus poculis exceperant, illa superuolans excutit calicem, non sine querela hominis qui aquilam seruatori vberem reddere gratiam dictitabat, verum venenatum erat poculum quo compotatores socij extincti sunt, ipse vero mirabili casu seruatus. Æl. lib. XVII. de animal. cap. XXXVII.

A P. Gratia opportune reddita præter spem.

Sic finem pietas contigit illa suum.

XXIII. AQVILA ALBA PYTHAGORÆ.

Regis Galliæ fauor in Musas.

PYTHAGORAS inter suæ felicitatis indicia & cœlestium fauorem, cōmemorabat se Aquilam albam adulātem sinu excepisse, ex quo se diuinum hominem factū, & multa supra mortalium captum sciuisse dictitabat, καὶ τὸν αἰετὸν δὲ τὸν λευκὸν κατέψησεν. Ælian. lib. 4. cap. 17.

A P. Aquila est alba animo simul & candore LVDOVICVS REX, qui se literatis clementi fauore impertiens, sapientiæ studia excitat, & Musas alit omni felicitate circumfluentes.

Totique salutifer orbi Cresce.

XXIV. AQVILA SESTI.

Gratus animus.

EST percelebris apud Seston vrbem Aquilæ gloria, educatam à virgine retulisse gratiam: aues primo mox deinde venatus aggerentem. Defuncta

postremo in rogum accensum eius iniecisse se, & simul conflagrasse: quam ob causam incolæ, quod vocant Heroum, in eo loco fecere appellatum Iouis, & virginis. Plin. lib.x. cap.v.

A p. Gratia referenda; nullum officium magis necessarium: hoc vbiq; animantes, hoc muta mundi compages docet: at ingratus est brutis deterior:

Πίθος ἐστὶ τετρημένος, εἰς ὃν ἀπάσας

Ἀνθλῶν τὰς χάριτας, εἰς κενὸν ἐξέχεας. *Dolium pertusum est, in quod omnia ingerens beneficia, frustra infudisti.* Lucian. Antholog. lib.1.

XXV. Aqvila Stellaris tavrvm venans.

Dæmon peccatores capiens.

Aqvilarvm genus quod alij Chrusaëton, alij stellarem appellant, non sæpe apparet. eius generis aquilã Aristoteles venari ait hinnulos, lepores, grues, anseres ex cohorte. Aquilarum maxima hæc existimatur. In Creta vi taurum ab ea inuadi in hunc modũ narrant. Interea taurus se cum capite prono demittit ad pastum, ex insidiis aquila in ceruicem inuolans crebras illi ac acerrimas plagas rostro infligit, ille tanquam furibundus incitatur, & quã potest se in fugam confert: Et quamdiu in plano ac stabili loco fertur, ab aquilæ molestia requiescit. Ea nimirum quoad in planiciem excurrit, nihil ei negotij exhibet, sed quieta insistens, illum acerrimè obseruat quocumque ingreditur. Cum autem illum proximè ad præcipitem locum ac decliuem accessisse videt, explicatis in orbem alis, illius oculos tegit: & ea quæ ante pedes sunt, nihil illum prouidentem, magna vi præcipitem agit: tum laniatu ventrem appetens,

quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negotio præda potitur. ab aliena præda humi strata se continet, sed ex suis laboribus gaudet, atque à cõmunicando cum aliis se abstinet. posteaquã expleta atque exsaturata est, sua aspiratione graui & tetra reliquias imbutas relinquit, aliis iam ad vsum ineptas. Aliæ ab aliis longissimè nidificant, ne ob loci propinquitatem, pro præda illis sit contendendum, & mutuæ sustinendæ molestiæ. Ælian. lib. 11. cap. xxxix. de animal.

Ap. Hoc est ingenium dæmonis, vt primum fidei lumen eripiat, quo nos præcipites in omnium malorum voraginem celerius agat. Euseb. Emissen. homil. 2. de symbolo. *Fides religionis Catholicæ, lumen est animæ, ostium vitæ, fundamentum salutis æternæ.*

XXVI. AQVILA TILGAMI, ΤΙΛΓΑΜΟΥ ΑΕΤΟΣ.

Auxilium insperatum.

Est & amor & benignitas erga homines in brutis laudabilis. Nam Aquila olim infantem seruauit. Sed operæpretium est historiam integram explicare, amplum sententiæ nostræ testimonium futuram. Sacchoræ Babyloniorum regis futurum è filia nepotem, regnum Aui adepturũ Chaldæi prædixerunt. Hoc ille metuens durior in filiam esse, & vt omnis suspicio abesset, arctissimè inclusam custodiri voluit. Sed frustra suo consilio rem fatalem impedire conatus est. nam filia ex obscuro quodam homine grauida peperit. natum autem ex ea infantem custodes regis metu ex arce (qua filia includebatur) præcipitarunt, forte autem præteruolans

aquila, viso infantis casu, perspicacissima nimirum auis, illico priusquam terræ alliderctur, volando subiens eum dorso excepit, & in hortum quendam deportatum leniter deposuit. Cum loci dominus inuentum, forma eius delectatus amauit, educauitque: & Tilgamum appellauit: is postea in Babylonios regnum est adeptus. Hoc si cui fabula videtur, me quoque non approbare illi fatebor. Audio tamen Achæmenem Persam quoque, à quo nobilis Persarum prosapia descendit, Aquilæ alumnum fuisse. Æl. lib. XII. Animal. cap. XXI. Simile refert Pausan. in Messenicis de Aristomene cum in Ceadem Laconum barathrum dimissus esset, subisse, Aquilam labentem.

A P. Repentinum & insperatum auxilium in rebus desperatis hac Icone significatur, & quod aiunt, *θεὸς ἐκ μηχανῆς.*

Qua via nulla fuit iam tum mihi currere visus,
Plus homine est.

XXVII. AQVILÆ VALERIÆ LVPERCÆ.

Auxilium præter spem, seu *Deus è machina.*

VALERIA Luperca, ad auerruncandam pestem, ex oraculo erat immolanda Iunoni, cum deuolans Aquila victimarium cultrum rapuit, eundemq; buculæ iuxta templum pascenti infixit. Aristid. lib. IX. Italic.

A P. Repentinum à Deo, & insperatum auxilium, turbidis sæpe rebus influit, vt hanc non nisi diuino auxilio factam miremur serenitatem:

Maior agit Deus, atque opera ad maiora reseruat.

XXVIII. ASTVRES.

Senectus honorabilis, vel Pietas in parentes.

NARRAT Albertus, aucupes aliquot dum Astures venarentur in densam arboribus syluam penetrasse: illic eminus prospiciunt Asturem auem in stipite defixam, & propè immobilem. Tum demirati cur non ex cæterarum volucrum ingenio ad hominum præsentiam euolaret, comperiunt debilem & cæcam grauique senio hebetatam. Interim dum frondibus inumbrati iuxta arborem sedent in insidiis, duo alij Astures iuniores onusti præda & carnibus veniunt, quas minutatim concisas in os canæ illius volucris ingerunt. Credibile est sobolem fuisse quæ insigni pietatis exemplo θρεπτήρια parenti redderet.

Hoc verbo Asturis vsus Firmicus Mathes. v. melius opinor asterias nominatur.

A P. Discant ex adumbratis animantium virtutibus pueri in se viuam erga parentes pietatis effigiem expressam gerere, & cùm illo pietatis exemplari filio, dicere:

Ipse subibo humeris, nec me labor iste grauabit,
Quo res cumque cadent vnum & commune periclum,
Vna salus ambobus erit.

XXIX. ATTAGEN.

Gloria vana.

ATTAGEN qua potest voce nomen suum loquitur, & decantat: τὸ ἴδιον ὄνομα ἢ ἀθενεῖ φωνῇ φθέγ-

γεται, καὶ ἀναμέλπει αὐτό'. Ælian.lib.IV. cap.XLII. huius meminit Petron. in Satyrico.

Ales Phasiacis petita Colchis,
Et pictus Atagen decora pennis.

A P. Attagen sui ipsius laudator, hominem vanum & superbum significat suarum laudum buccinatorem. D. Greg. Moral.23. cap.7. *In hac itaque arrogantiæ quarta specie, crebro animus humanus labitur, vt id quod habet, habere se singulariter glorietur. In qua tamen similitudine, diabolicæ viciniùs appropinquat, quia quisquis bonum se habere singulariter gaudet, quisquis videri sublimior cæteris quærit, illum videlicet imitatur, qui despecto bono societatis Angelorum sedem suam ad Aquilonem ponens, & altissimi similitudinem superbè appetens, per iniquum desiderium, quasi ad quoddam culmen conatus est singularitatis erumpere. Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas, in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.* Tob.

XXX. ATTAGENES ÆGYPTIORVM.

Concionatorum minæ.

ATTAGENES aues ferunt ex Lydia in Ægyptum deportatas, & in syluam demissas, primo Coturnicis vocem misisse: post cùm fluminis alluuione cœlum pestilens factum esset, quo multi passim mortales perierunt, eiusmodi aues non intermisisse maiori oris expressione, quàm quemuis explanatissimæ linguæ puerum loqui, & dicere τρὶς τοῖς κακοῖς τὰ κακά. Ter mala malis. Ælian. lib.25. de anim. cap.27.

A P. Bonorum est concionatorum cum in exteram regionem venerint, non blanditiis, non mi-

nis ab officio deflectere. Sed improbis explicatissimè cœlestes minas denunciare, nisi resipiscant:

Clama ne cesses.

XXXI. Aves Casiæ.

Amicitia opportuna.

SELEVCIDÆ aues nunquam conspiciuntur à Casij montis incolis, nisi cum illarum præsidio est opus aduersus locustas vastantes fruges, nec vnde veniant quove abeant cognitum.

Ap. Amici opportuni, & ad propulsandos casus commodi:

Amicos res opimæ parant, aduersæ probant. Publius Syrus.

XXXII. Avis Caspia.

Formosus, absonus & indoctus.

IN maris Caspij insulis cum alias aues peculiares nasci ferunt, tum maximè vnam ea vi & natura affectam, vt magnitudine quidem vel egregium anserem superet, pedes autem habeat grui similes, dorso sit vehemẽter rubro, ventre viridi, collo albo, & disseminatis maculis croceis distincto, non minus quam duos cubitos longo, capite item tenui & gracili, rostro nigro, ad summum vocem similem ranis emittit. Æl. lib. xvii. cap. xxxviii.

Ap. Symbolum est, formosorum adolescentum, nec non splendidè vestitorum, qui doctrinæ omnis expertes, voce absoni sunt, & semibarbari vt quantam specie sui admirationem conciliarint, tan-

tam oratione ignominiam contrahant. Nihil enim prodest pulchritudo nisi sit *Paranimus forma.* Contra deformis Sappho apud Ouidium iactat,

Si mihi difficilis formam natura negauit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.

XXXIII. AVIS, ΔΙΚΑΙΟΣ.

Innocentia.

Avis δίκαιος aut δίκαιρος, sua defodit excrementa ne inueniri possint, quia mortales enecant. τοῦτο τὸν ἀπόπατον κατορύσσει ἵνα μὴ εὑρεθῇ, εἰσκεχυμένον δ' ἂν ποθῇ αὐτοῦ ὅσον σταγμὸν ἕωθεν ὕπνος ἐπιλαμβάνει, καὶ καθεύδει μηδὲν αἰσθανόμενος, καὶ δύοντος τοῦ ἡλίου τελευτᾷ. Phot. bibliotheca. Ælian. l. 4. de animal.

Ap. Scandalum vitandum, nocendum nemini. D. Chrysost. tom. 5. in orat. contra concubinarios, tantum inesse mali in scandalo asserit, vt etiamsi quis grauiter peccet, & clam hoc faciat, minori pœnæ obnoxium dicat, quam qui leuiter præuaricatur, sed impudenter, atque id cum scandalo multorum.

XXXIV. AVES DIOMEDEÆ.

Pietas.

Insignes omnino sunt, & memorabiles Diomedeæ aues: forma illis penè quæ fulicis, color candidus, ignei oculi, congreges volitant, nec sine ratione: pergēdi duces duæ sunt, quę regant agmen, altera agmen anteit, altera insequitur. Ædem sacram omni die celebrant studio huiusmodi. Aquis imbuunt plumas, alisque impendio madefactis confluunt,

fluunt rorulentæ, ita ædem excusso humore purificant. tunc pennulis superplaudunt: inde discedunt quasi peracta religione. Solin. Polyhistor. pag. 30. & 31. edit. Pict.

A P. Symbola sunt, & icones pietatis. Color candidus, puritatem. Ignei oculi, lumen & ardorem. Congregatio, societatem bonorum significat: frequentatio templi quotidiana, & irrigatio religiosarum ædium, cultum, qui in piis elucet hominibus, non obscure designat. Nec vero tantum manufactis templis Pietas contenta est,

Ast vbi peccatum regnauerat, aurea templi
Atria constituens texit spectamine morum
Ornamenta animæ, quibus oblectata decore,
Æternum solio diues sapientia regnet. Prudent. in Psycomachia.

XXXV. Aves Hercyniæ.

Doctores & concionatores.

SALTVS Hercynius aues gignit, quarum pennæ per obscurum emicant, & interlucent, quamuis obtenta nox denset tenebras: vnde homines loci illius plerumque nocturnos excursus sic destinant, vt illis vtantur ad præsidium itineris dirigendi, præiactisque per opaca vallium rationem viæ moderentur indicio plurimarum refulgentium. Solin. Polyhistor pag. 68. edit. Pict.

A P. Hæc icon concionatores, & pios scriptores designat, qui inter huius vitæ tenebras pennis emicant, & viam salutis præmonstrant.

Mundo sua sidera præsunt.

XXXVI. Aves ruta contra felis insidias munitæ.

Durum est sed salutare.

FELES pro ſui ingenij rapacitate ſolent auibus inſidiari, eaſque infelices in pabulum ſuæ crudelitatis vertere: at vero ſi aues rutæ ſylueſtris folia ſub alis habuerint appenſa, raptoris (vt aiunt) inſidias declinant, & ab eo lædi non poſſunt: Hoc teſtatur Sotion, qui citatur Geoponicôn lib. 13. Αἴλουρος ὄρνιθος οὐχ ἅπτεται ἐὰν κρεμασθῇ ὑπὸ τὴν πτέρυγα αὐτῆς ἄγριον πήγανον.

A P. Animæ, quæ rerum cœleſtium contemplationi ſunt addictæ, dæmonis fugiunt inſidias, ſi ſe νεκρώσει, quaſi ruta acerbâ quidem illa, ſed ſalutari munierint.

Quo natura negat cum facit ire viam.

XXXVII. Berneca, seu Barliathes.

Reſurrectionis typus.

BARLIATHES ſunt aues ex ligno creſcentes, quas vulgus Bernecas appellat: fertur enim quod lignum de abiete marinis aquis inſidens, quando ſucceſſu temporis putreſcere cœperit, humorem ex ſe craſſum emittit, ex quo denſato formantur paruæ ſpecies auium, ad magnitudinē alaudarum. primum ſunt nudæ, deinde maturantes plumeſcunt, ac roſtris ad lignum pendentes per mare fluitant vſque ad maturitatem, donec ſe commouentes abrumpant, ſicque creſcant ac roborentur, vſque ad debitam

formam. Vincent. Nat. hist. lib. xvi. cap. xc. Gesnerus quoque meminit, & easdem aues *Brantas* & *bernicla* nominari vulgo tradit.

A P. Typus resurrectionis in hac tabula proponitur. ex putrido ligno pulchræ emergunt aues, ex putri corpore excitabuntur noua beatorum corpora incredibili specie & amœna luce.

Quæ nunc herba fuit, lignum iacet, herba futura.
Aëria nudantur aues cum penna vetusta,
Et noua subuestit reparatas pluma volucres. Dracuntius de opere Dei.

XXXVIII. CAPRIMVLGVS.

Rapina seu pauperum oppreßio.

CAPRIMVLGI appellantur grandioris Merulæ aspectu, fures nocturni interdiu enim visu carent: intrant pastorum stabula, caprarumq; vberibus aduolantu sanctū propter lactis, qua iniuria vber emoritur, caprisque cæcitas, quas ita mulsere, oboritur. Plin. nat. hist. lib. x. cap. xl.

A P. Tales sunt violenti pauperum oppressores, qui miseros exsugunt tanta & tam inexhausta auiditatis crudelitate, vt spirantia adhuc cadauera non relinquant, antequam omnem humorem & spiritum ebiberint. Pecunia enim mortalium animus est miserorum. Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.

XXXIX. CHARADRIVS.

Gula.

CHARADRIVS ales est non modo profundæ, sed & fœdæ voracitatis, qui dum auidè pabu-

latur ſtatim digerit, tanta eſt in eo vis caloris, & inter comedendum crebro ventrem exonerans egerit, vt nouo pabulo quaſi recens, & ieiunus ſufficiat. Plato in Gorgia χαραδριοῦ βίον: vbi comment. χαραδριός ὄρνις ἅμα τῷ ἐσθίειν ἐκκρίνει· inter vorandum alui proluuiem excernit.

A p. Simile eſt quod de Gulone animali diximus alibi: torquetur in Vitellios helluones, qui ſtomachum cibis ſaburrant, tantamque ſaginam ingerunt, vt mox deplere cogantur. De his Theodoretus ὑπερμαζῶσι, καὶ τρυφῶσι, καὶ πᾶν εἶδος ἐπιτηδεύουσι χλιδῆς, τὸν συώδη βίον ἀσπαζόμενοι, libro de virtute actiua. *Non eſt neceſſe omne perſcrutari profundum, nec ſtrage animalium ventrem onerare, nec conchylia vltimi maris ex ignoto littore eruere: Dij iſtos Deæque perdant quorum luxuria iam inuidioſi imperij fines tranſcendit. vltra Phaſin capi volunt quod ambitioſam popinam inſtruat, nec piget à Parthis à quibus nondum pœnas repetiimus aues petere. vndique conuehunt omnia vota faſtidienti gulæ.* Seneca ad Heluiam.

XL. CICONIA TARENTINA.
Ο ΕΝ ΤΑΡΑΝΤΙ ΠΕΛΑΡΓΟΣ.

Gratia relata.

TARENTINA mulier nomine Heracleis, & cæteris rebus ex maximè raro fœminarum genere fuit, & verò ab omni ſtupro integram caſtamque ſe marito conſeruauit. quippe quæ vt viuentem eum ſtudioſè ac diligenter coluiſſet, ſic poſteaquam è vita exceſſiſſet, ſe fidiſſimam, & ab omni

libidine continentem humato coniugi præstans, vrbanas commorationes, & domum in qua mortuum vidisset maritum, adeò malè odit, vt præ mœrore ad sepulchri monimentum, vbi sepultura affectus ille esset, miserrimè commoraretur. Hæc igitur fœmina, cùm æstiuo anni tempore Ciconiis pullorum suorum volatum experientibus, vnus & infirmissima ætate & alarum debilitate delapsus, alterum crus fregisset, eiusmodi casum intuita, se cognito morbo, misericordem pullo præbuit. nam & vulnus blandè cautéque obligauit, & medicamentis & cibo potioneque adhibitis, cicatricem obduxit, & ad incolumitatem perduxit: atque iam ad volatum confirmatum, è manibus dimisit. hic admirabili quadam naturæ intelligentia non ignorans, se conseruatæ vitæ præmium mulieri debere: anno post, cùm ad vernum Solem fortè apricantem eam quæ sibi benignè fecerat, perspexisset, demisso atque humili volatu proximè ad ipsam profecta, in eius sinum lapidē euomuit: deindè in tecto subsedit. Cuius facti admiratione commota Heracleis dubitabat quid isthuc esset. Cùm igitur lapidem intus alicubi deposuisset, eum fulgere, & radiatam domum ex eo splendere perspexit. vbi verò Ciconiam comprehendisset, & vulneris cicatricem percepisset, hanc agnouit eam esse quam miseratione commota curauisset. Ælian, lib. 8. cap. 22.

A P. Grati alumni memoriam beneficij diutissime retinent, & qua possunt animi testificatione in beneficiorum auctores perfunguntur.

Χάριτος ἀπομνημονεύειν τὰ ζῶα καὶ κατὰ τοῦτο ἀγαθά, ibidem notat Ælianus. Sed & hoc muti agri

inculcant qui longè plus afferunt quam acceperunt, ex Byzacio Africæ campo Augusti procurator ex vno grano vix credibile dictu quadringenta paucis minus germina Romam misit. Plin.lib.18. Itaque

Dicit amicus ager Domino, fere plurima reddam;
Si bene mi facias, memini tibi soluere grates. Septimius apud Terentianum.

XLI. Ciconiae.

Sancti.

Ciconiae vigiliarum custodumque vrbium signa perhibentur, propterea quod ædium fastigia & acroteria plurimum inhabitant, hinc augurium Attilæ dederunt, fore vt Aquileiam vrbem quam per triennium obsederat expugnaret, visæ siquidem Ciconiæ vno impetu ex vrbe migrare, fœtusque suos rostris sublatos foras asportare, erectus augurio Imperator, instat acrius & voti compos euadit. Vide Pier. lib. XVII. cap. IX.

Ap. Tum demum vrbi calamitas impendet cum sancti & Religiosi homines, qui stant in vigilia eandem deserunt. hos πολιέχους Theodoretus appellat in oratione περὶ μαρτύρων.

XLII. Columba gemmis picturata. Ad idolum Veneris.

Curationis medicæ symbolum.

Columbas aues esse Venereas, & à Gentilibus Veneri consecratas nemo nescit. hoc & Ælianus in varia historia memorabili exemplo confir-

mauit. Aſpaſia (inquit) Hermotimi filia Phocenſis viri pauperis, cum mentum ei maximo formæ detrimento intumuiſſet, nec haberet vnde ſumptum in medicos faceret, in ſomnis columbam vidit: quæ in mulierem mutata, bono animo eam eſſe iuſſit, & roſea ſerta Veneris iam arida contrita tuberi imponere: quod cum feciſſet tumor euanuit, ipſaque rurſus inter formoſiſſimas puellas numerata eſt, tandem cum in intimam ſe Cyri Darij filij amicitiam inſinuaſſet, ingens Veneris ſimulachrum fieri curauit, iuxta quod gemmis picturatam columbam collocauit.

A P. Illuſtrat hæc hiſtoria Hori Hieroglyphicum, vbi ait, Hominem qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem. Indicat præterea grati animi præclariſſimum monumentum.

XLIII. COLVMBÆ VNGVENTATÆ.

Boni exempli vis.

COLVMBÆ vnguentorum ſuauiſſimis odoribus delectantur impenſius: Quamobrem vt in ſuis columbariis retinerentur, ſolebant antiqui parietes & feneſtras, opobalſami oleo circumlinere. Quin vt alias quoque columbas ineſcarent, vnam aut alteram emittebant odorum flagrantia delibutam, quam cæteræ omnes aſſectabantur: Hoc præter Diuum Baſilium in epiſtolis teſtatur etiam Dydimus Geoponic. lib. 14.

Ἐστὶ καὶ μύρῳ χείρους τῶν ἀσεβείας καὶ ἔξωθεν ἀπλᾶς ἄζουσι.

A P O D O S I S.

Est pellax virtutis odor.

XLIV. CORNIX MARRETIS.

Emissarius.

MARRES Rex Ægyptiorum cornicem cicurem habuit, qua tanquam sedula & fideli tabellaria in perferendis epistolis vsus est, mortuam magnificè sepeliuit, & cippi etiam honore decorauit: *αἰθ' ὧν ἀποθανοῦσαν ὁ Μάῤῥης ἐτίμησεν. αὐτίκα καὶ στήλη καὶ τάφῳ.* Ælian. de Animal. lib. vi. cap. vii.

A P. Rectè cadet παροιμία in emissarios & otacoustas qui magna celeritate domini sui nuncios perferentes vltro citroq; permeant, omnia audiunt & percontantur, garriunt deinde quicquid in buccam. Simile est quod de columba sua narrat Anacreon in Odario, *ἐρασμίη πέλεια.*

XLV. CORNIX PROCVL A PARTHENONE.

Parthenõ est templũ Mineruæ.

Indocti cathedris indigni.

CORNIX in arce Atheniensium nunquam sedet: *κορώνη δὲ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν Ἀθηναίων οὐκ ἐπιβαίνει.* Ælian. lib. v. de Anim. c. viii.

A P. Cornix indoctum locutuleiũ significat, qui cum sit sapientiæ præsidiis destitutus, garrit quicquid in buccam, & ineptè conuiciatur. Talis omnino à cathedris scholarum, & concionum excludendus, ne docendi munus, quod per se graue est, imperitorum

ritorum hominum verbositate pucrili deteratur. hoc secus tamen fieri videmus, cum adolescentes non tam ætate quam moribus, ventilante gloriola formidanda viris grauibus munia, & appetũt & plerumque non sine suo aliorumque detrimento inuadunt. Multarum virtutum comitatu septum esse oportet, qui ad alios docendos aggreditur:

His animum succinge bonis, sic flumine largo
Plenus pierio diffundes pectore verba. Petron. Arbit.

XLVI. Cornicula Socratis.

Discipulus magistrorum depeculator.

Socrates narrabat sibi dormienti per insomnium Platonem mutatum in cornicem quæ suo capiti assultans glabram caluam rostro κατασκαριφᾶν scarificaret, & peruicacius circum circa tunderet. Athen. lib. xi. pag. dvii. B.

Ap. Tales sunt callidi discipuli, qui magistrorum gloriam depeculantur: si modo is erga Socratem fuit Plato, quem semper obseruantissimè coluit, & in dialogis vbique honoris caussa appellauit, callidius longè Hermodorus, qui conscriptos à Platone libros quæstuosa scientia vendebat in Sicilia. Cicero xiii. ad Atticum. *Placetne tibi librum edere iniussu meo? hocne Hermodorus quidem faciebat, is qui Platonis libros solitus est diuulgare,* ex quo λόγοισιν Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται.

XLVII. Coruus marinus.

Ingratus animus.

Est quoddam genus coruorum aquaticum, ij nigerrimi sunt præter pectus, & ventrem, qui-

bus cinereum colorem natura præſcripſit. Incomparabilem habent vorandi auiditatem, venantur piſces, tardi ſunt volatus, diúque ſub aquis manent quando ſe immergunt. habent roſtra dentata vt falces meſſorum, quibus retinent lubricos piſces. Ingratiſſimæ ſunt aues natura, quia ſtercoribus egeſtis cortices ac arborum ramos, vbi habitant, inficiunt, vt ſubito areſcant. Olaus magn. lib. XIX. cap. VIII.

AP. Ingratus inexplebiliter captat beneficia, authores interim beneficij ſuis ſordibus inquinat. Ioann. Bodinus ſcribit Iulianũ Apoſtatam habuiſſe in inſignibus Aquilam quæ ſagittis de ſuiſmet pennis concinnatis configeretur, vt ſignificaret commune eſſe omnibus imperiis vt ab iis euerterentur, quos ad nimios honores euexiſſent.

Aliud ſymbolũ Iuliani.

Ἀντ' εὐεργεσίης Ἀγαμέμνονα τῖσαν Ἀχαιοί.

XLVIII. Corvvs Sinarvm venator.

Auarus Diues.

PRÆGRANDES ac domeſticos Sinarum Mandarini habent coruos, piſcationi aſſuetos. Horum colla nodo ita laxato conſtringunt, vt nequaquam interclusa reſpiratione, cibos tamen tranſmittere, ac deglutire non valeant. Ita è caueis dimiſſi ſeſe admirabili ſolertia in aquas immergunt: piſciculos minutos ore conceptos, maiores autem roſtro apprehenſos domum inde cum abiere identidem referunt. Maff. lib. VI.

AP. Typus eſt auari diuitis, & rapacis, qui dæmonis inſtinctu totus in prædis & rapinis exercetur, quibus ipſe minimè fruitur: itaque cacodæmonis ſoler-

tia præpeditus sine vllo bonorum vsu iacturam futuræ beatitudinis acerbissimam facit. Isidor. Pelusiota. ζῇ μὲν ἀθλίως μαστιζόμενος, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ εἰδὼς, οὐδ' ὕπνον. Vide ep.ccxxxiii. in qua nobilissima auaritiæ descriptio.

XLIX. Corvi.

Filij parentum negligentiæ vltores.

Corvi vt meminerunt se cum pulli essent à parentibus fuisse desertos, famique expositos, ita parentes suos senio confectos deuorant. paulò aliter Ælianus lib.iii. ὁ κόραξ ὁ ἤδη γέρων ὄντα μὴ δύνηται τρέφειν τοὺς νεοττοὺς, ἑαυτὸν αὐτοῖς προτείνει τροφήν.

Ap. Cadit igitur parabola vel in prauos filios qui à parentibus male tractati impiè vlciscũtur, hinc prouerbium, κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν: vel in parentum indulgentiam qui se fortunis & vita exuunt, vt filios & alant & ad honores euehant:

O fides alma alta pennis, & iusiurandum Iouis.

L. Corvi Albi Islandiæ.

Adulatores.

Lege constitutum est in Islandia, id est in terra glaciali, vt quicumque noxiam bestiam occiderit, à fisco vel regio præfecto, iuxta crudelitatem occisi cadaueris constitutum suscipiat emolumentum. Cum itaque Corui etiam albi ibidem agnellos & porcellos impetuoso volatu, ac vngularum captu occidendo sunt sæuiores, iuuenes hanc depopulationem sagittis vlciscuntur, & occisorum

duntaxat coruorum rostra mercedem petituri præsidibus offerunt. Olaus Magn. lib. v. cap. xv.

Ap. Corui albi sunt adulatores, qui cum candorem beneuolentiæ simulent, simplices viros vt mites agnos depascuntur. felix qui

Coruum delusit biantem.

LI. CORVI DELPHICÆ MINERVÆ.

Inuidi Doctis inimici.

ATHENIENSES, cum Mineruæ signũ inauratum, cum palma aurea misissent Delphos, impetu facto corui rostris aurum morsicantes abraserunt, eo tempore quo Athenienses expeditioné Siculam pararent. Pausan. in Phocicis.

Ap. Inuidi blaterones significantur, qui monumenta doctorũ dehonestare, & aurei pastoris fœtus morsicando corrodere student: sed tandem egregię virtutis incrementis obruuntur.

Magnanima inuidia virtus caret, alta sepulchri
Protinus extruitur, cæloque educitur ara.

LII. CORVI ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Eucharistia.

CORVVS iam ætate affecta, cum pullos alere non potest, seipsum eis cibum præstat: hi autem comedunt patrem, vnde prouerbium esse natum ferunt, Mali corui malum ouum. Ælian. lib. III. cap. XLIII.

Ap. Coruus se pullis senio confectum præbet in pabulum: at Phœnix noster Christus Dominus non

ſenio contabeſcens, ſed æternæ virtutis vigore decorus, ſe nobis in cœleſtem alimoniam præbuit:

Δαιγυμένοις γλυκὺν ἄρτον ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος. Sibylla.

LIII. COTVRNIX AD SPECVLVM.

Luxuria ad periculum cæca.

COTVRNICES cùm efferueſcunt in venerem, ſi è regione ſpeculum ipſis obiiciatur, & ante id laqueus, quod ſpeculum repræſentat, accurrentes tendicula ſe implicant. Athenæ. lib. ix.

AP. Tales ſunt omnes libidinoſi, & voluptuarij, qui vt boni ſpeciem, quam per ſomnium tantum viderunt, aſſequantur, in omnia capitis diſcrimina præcipiti, & effrænato curſu ruunt. Horat. Satyr. II. lib. I.

Sic illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara cadit dura inter ſæpè pericla.

LIV. CVCVLVS IVNONIS, ΗΡΑΣ ΚΟΚΚΥΞ.

Mulierum imbecillitas.

IN Iunonis ſceptro apicem tenebat cuculus, ales quidem ex genere accipitrum, ſed degener & timidus. Pauſan. in Corinth. pag. LIX.

AP. Cuculus mulierum reginæ tributus ſignificat in mulieribus conſilij infirmitatem. Iſid. Peluſiota epiſt. CCXXXVI. γυναικεία φύσις ῥᾳδίως τοῖς πάθεσι ἁλισκομένη. Cornel. Tacitus lib. III. Annal. *Non imbecillus tantum & impar laboribus hic ſexus: ſed ſi licentia ſit, ſæuus & ambitioſus.*

LV. Cyanvs Avis.
Solitarius.

Avis, cui Cyanus nomen est, natura sua ab hominum consuetudine abhorret, vrbanas commorationes & domos odio persequitur, locorum etiam agrestium vbi homines versari soleant insolens est: eis vero locis in quibus est ab hominibus solitudo, & montium iugis & præcipitiis delectatur. non continentem, non insulas hominum frequentia habitabiles, in amore habet: Scyro & si qua est eiusmodi alia sterilis & ab hominibus inops delectatur. Ælianus.

Ap. Solitarij imago qui insanas hominum substructiones, aureas basilicas & omnes humanæ gloriæ quisquilias fugiens, in solitudine suum fixit domicilium:

Ignatius diaconus.
Ἔα με πέτραις ἐμμένειν ἀοικήτοις·
Οἶκος δέ μοι πᾶς, καὶ μίξις ἀνθρώπων,
Μνήμην παλαιῶν συμφορῶν ἀναφλέξει.
Permitte petris me manere desertis:
Domus mihi omnis, visus omnis humanus,
Malum reducit omne pristinum menti.

Sidonius Eucharisti & ad Paustum.
Seu te flammatæ Syrtes & inhospita tesqua,
Seu cœno viridante palus, seu nigra recessu
Incultum mage saxa tenent, vbi Sole remoto
Concaua longæuas asseruant antra tenebras,
Seu te præruptis porrecta in rupibus alpis,
Succinctos gelido libantem cespite somnos,
—quæ quamquam frigora portet
Conceptum Christi numquam domat illa calorem.

LVI. CYGNVS.

Solitarius gloriam fugiens.

CYGNVS quoque in eodem ferme est argumento. significat enim solitarium vanæ gloriç contemptorem, quod Gregorius Nazianzenus in epistola ad Celeusium præsidem præclara fabella indicat. Hirundines (inquit) olim cygnis obiiciebant, quod hominum consuetudinem recusarent, neque Musicam publicè canerent: sed prata, & fluuios, & solitudinem amarent, & parum admodum cantillarent, idq; inter se tantum quasi eos Musicæ puderet. Nostræ vero, aiebant, ciuitates sunt & thalami. Nos hominibus, & fortunas nostras eis narramus: nempe vetera illa, & Attica, Pandionem, Athenas, Tereum, Thraciam, peregrinationem, nuptias, luctum, stuprum, linguæ exsectione, literas & postremo Ityn, & quod ex hominibus in aues transformatæ simus. At Cygni loquacitate earũ offensi vix responso dignati sunt, Responderunt tamen: Atqui nostri gratia in solitudinem exire qui velint non desunt vt musicam nostram audiant. Vos vero etiam in contubernio hominum molestæ estis, ita vt merito illi vos auersentur quæ ne linguis quidem exsectis silere possitis. Ad hanc fabulam referri potest quod habet Phædrus de contentione formicæ, & Muscæ. Hæc enim iactat *Exta prægusto Deum,*

Moror inter aras, templa perlustro omnia;

In capite Regis sedeo cum visum est mihi;

Et Matronarum casta delibo oscula. & cæt. Fabul. LXXX.

Deinde, *Est gloriosus sanè conuictus Deûm,*
Sed illi qui inuitatur non qui inuisus est.

LVII. Gallvs Leonis et Basilisci timor.

Gallorum Rex.

Leo à Gallinaceo magno timore afficitur. Eodem timore est Basiliscus: cum enim eũ videt, tremit animo: cumque eundem audit canentem, timore concussus emoritur. Quam rem non ignorantes qui per Africam, in qua serpentes isti proueniunt, iter faciunt, Gallum itineris comitem sibi adiungunt, qui eos à tam pestilenti malo Basilisci prohibeat. Ælian. lib.3.cap.31. Gallus autem sacer erat Marti, & in templis dedicabatur, vt auctor est Eustathius, quod sit animal προσέχειν εἰς τὰς μάχας, vt loquitur Pausanias.

Ap. Gallorum Rex, Dei fretus auxilio, & fortibus terrori, & improbis exitio est. ascriptum columnis Romanis, *Gallos cantando Neronem excitasse*: cum impuri hominis iugum excussissent. Vide Sueton. in Neron.

LVIII. Gallvs Methonensis vites svo crvore expians.

Salus ex victima piaculari.

Methonis ad arcendos à vineis Africi vrentis flatus, viri duo Gallum gallinaceum, pinnis alarum albis in contraria discerptum laniant, ac deinde suam quisque partem tenens, currendo lustrant vitem, donec in eundem locum, ex quo antea dis-

cesserant

cesserant se receperint, & illico gallum defodiunt, hoc præsentissimum remedium arbitrati. Pausan. in Corinth.

Ap. Gallus symbolum est diuinitatis, vt qui solis supra cæteras aues sit studiosissimus, & cantu diem prænuncians errores ambagesq; omnes solutum iri, ægris solatium, meticulosis fiduciã, mœstis lætitiam cum redeũtis lucis beneficio promittat. Quæ omnia Christo seruatori mirificè cõgruunt, vt qui ferream illam quinque millium annorum noctem discussit, & nobis desideratam lucem post malorum iliadem, & tot inferorum terrores attulit: ἐν θνητοῖς προθυμίᾳ ἦλθεν φωτὸς παγαῖς, inquit Synesius. Quid autem designat albi galli ad propagandas vites laceratio, nisi Christi passionem? qui in crucis arbore dilaceratus, & Ecclesiæ vitem suo cruore irrigãs, omnem deinde fructuũ abundantiam in nostrum transfudit sinum.

Placuit grex totus ab vno.

LIX. Glottis.

Pigritia vel societas infida.

Glottis vt hirundo cœlum mutat, hanc initio blandita peregrinatione auidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit. reuerti incomitatam piget, & sequi: nec vnquam plus vno die pergit, & proximo hospitio deserit. Plin. lib. x. cap. xxiii.

Ap. Tales sunt segnes, & infidi socij, qui feruent in principiis, & ad omnia videntur paratissimi, sed ad minimam rerum offensiunculam, totus illico peregrinationis, simul & amicitiæ ardor intepescit, &

amicos, quos studiosè anteà complectebantur, turpiter & nefariè deserunt. Seneca ad Lucilium. *Turpe est cedere oneri, & luctari cum officio, quod semel recepisti. non est vir fortis ac strenuus qui laborem fugit, ne crescat illi animus ipsa rerum difficultate. nihil est quod non expugnet pertinax opera, & intenta, ac diligens cura.*

LX. GRACCVLVS.

Alieno damno sapere.

SOLENT Gracculi agros infestare, quorum insultus rustici hac ratione reprimunt. vnum ex insidiis captum in oculatissima totius agri parte suspendunt, quo spectaculo cæteri quamprimum deterrentur, Geoponicon lib. 14. Κολοιοὺς ἀπελάσεις ἐὰν ἕνα θηράσας κρεμάσῃς, οἱ γὰρ λοιποὶ ὁρῶντες αὐτὸν, φεύξονται, νομίζοντες πάγας εἶναι ἐν χώρᾳ.

AP. *Felix quem faciunt aliena pericula cautum.*

Αὐτὴ μὲν οὔπω ναὸς εἰσέβην σκάφος,
Γραφῇ δ' ἰδοῦσα, καὶ κλύουσ', ἐπίσταμαι.
Nunquam carinam sum nauis ingressa, tamen
Picta ex tabella edocta, ex audituque id scio. Gregor. Nazian. seu Apollinaris in Christo patiente.

LXI. GRVS CVM LAPILLO.

Prudentia.

GRVES vt satis est compertum, lapillum gestant, siue ad explorandum mari ane superuolent, an terras, siue ad firmandum corporis pondus, ne ingruenti cedat tempestati. meminit Ælian. lib. 3. c. 13.

AP. Hoc Hieroglyphicum prudentiæ omnia

ſagaciſſimè explorantis, & inſtabilitatem vitæ grauitate conſiliorum firmantis. *Nam ſi incertè errat animus præter vitam viuitur*, vt eſt Ennij ſententia. Polybius Romanorum tam perſpicacem fuiſſe in rebus gerendis prudentiam aſſerit, vt eorum meditationes acies ſine ſanguine, acies autem & conflictus meditationes cum ſanguine poſſint appellari. Μελέται Ῥωμαίων χωρὶς αἵματος παρατάξεις, αἱ δὲ παρατάξεις μετ' αἵματος μελέται.

LXII. GRVES.

Vigilantia.

EXCVBIAS habent nocturnis temporibus lapillum pede ſuſtinentes, qui laxatus ſomno, & decidens indiligentiam corguat. Cæteræ dormiunt capite ſubter alam poſito, alternis pedibus inſiſtentes: dux erecto prouidet collo ac prædicit. Vide Solinum Polyhiſtorem in deſcriptionib. Plin. lib. x. cap. XXIII.

APODOSIS.

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα. *Iliad. B.*

Apollonius cum Veſpaſianum nondum Imperatorem diluculo ad tractanda negotia ſurgere comperiſſet, dixiſſe fertur ἀνὴρ ἄρξει. Philoſt. in Apollon.

LXIII. GRVVM PENNA.

Conſtantia.

CÆTERARVM fermè auium plumæ cum tempore colores mutant, Gruum eodem ſemper coloro perſeuerant. Vide Geſneri in Grue.

A P. Constans hac icone in omni ætate hominis significatur ingenium. *Benè compositæ mentis esse existimo, secum consistere, secum morari.* Senec.

LXIV. HELIODROMVS.

Tantus amor lucis.

HELIODROMVS auis Indica quæ mox nata euolat ad Orientem versus Solem: & statim cum sol vertit se ad Occidentem, rursus eundem sequitur: annum vitæ non excedit. Kiranides qui & suo more multa vana de eadem aue subiungit.

A P. Lux ista quæ oculis cernitur est μεγάλου φωτὸς ἀπαύγασμα vt loquitur D. Gregorius Nazianz. oratione secunda in sanctum Pascha. Heliodromus autem auis imago est sanctorum qui ad illud æternæ lucis sacrarium, & βυθὸν θεολογικῆ mentis aciem noctes diesque dirigunt.

LXV. HIRVNDINES VOLATERRANI CECINÆ.

Victoriæ nuncij.

CECINA Volaterranus equestris ordinis, quadrigarum dominus, comprehensas in vrbem secum auferens, victoriæ nuncias amicis hirundines mittebat, in eundem nidum remeantes, *illito Victoriæ colore.* Plin. lib. x. cap. xxiv.

A P. Non temerè felicitatis & victoriæ symbolum est hirundo, nam vt ait Aristander apud Arrian. de expeditione Alexandri libro primo. σύνεδρος καὶ ὁμωρόφιος ἀνθρώποις ὄρνις ἐστί. Idcirco Alexandro sub me-

ridiem quiescente ferunt hirundinem dormientis caput circumuolitasse, magnos garritus edentem, & modo in hoc, modo in illud lectuli latus insedisse, turbulentius quam illius auis consuetudo fert canentem: nec prius destitisse quam Regem in profundum soporem demersum excitaret: Quod prodigium Alexander cum ad Aristandrum detulisset, interpretatus est fore illi aduersus arcana inimicorum consilia & insidias Victoriam. ibidem:

Nulla Deum superare potestas.

LXVI. HIRVNDINVM MVRVS, SIVE CHELIDONIVS.

Infirma mundi domant fortia.

IN genere symbolorum spectabilis est murus Chelidonius: in Nilo siquidem pariuntur lapides Collotes dicti, quos hirundines aduersus Nili alluuionem colligunt, vt ex eis murum, quem Chelidonium nominant, ædificent, ad coërcendos aquarum impetus, & vt regio diluuio non deuastetur. Thrasyllus in Ægyptiacis, & Plutarch. iunior in Nilo. λίθοι κόλλωτες καλούμενοι, τούτους κατὰ τὴν ἀσίβειαν τοῦ Νείλου συλλέγουσαι χελιδόνες, κατασκευάζουσι τὸ προσαγορευόμενον χελιδόνιον τεῖχος ὅπερ ἐπέχει τοῦ ὕδατος τὸν ῥοῖζον. meminit quoque Plinius cap. 32. lib. x.

AP. Mirum est quo pacto præpotens ille Deus voluerit à tam pusillis animantibus tam vasto flumini frænum iniici: an vt nos doceat quod paruum quoque animal apud Auianum Leoni inculcat,

Disce tamen breuibus quæ sit fiducia monstris,
Et facias quicquid paruula turba cupit.

LVII. IBIS.

Cor Deo gratum.

IBIDEM Ægyptiis honori multas ob cauſas eſſe fama eſt; ſed hæc inter cæteras ἰδιότητας non minima quod cordis figuram exprimit cum collum & caput ſub plumis abdiderit. Ælian.lib.x. cap.xxxix. de Animal. Aliam affert rationem de ſuo, vt ſolet Pierius lib.xvii. cap.xix. Iidē Perſeæ arboris fructum Iſidi gratiſſimū putant, quod cordis ſpeciem referat. Plut.in Iſid.& Oſirid. Meminit quoque Ibidis Orus lib. 34. Καρδίαν βουλόμενοι γράφειν ἶβιν ζωγραφοῦσι. Ioſephus Iudaïcarū antiquitatum lib. 2. x. Moyſen refert in expeditione contra Æthiopas Ibides ſecum detuliſſe, quod non religione auis fecit, ſed vt exercitum aduerſus ſerpentes muniret, quibus Ibis eſt infeſtiſſima. Verba auctoris ſunt pag.58. πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀβλαβῆ πορείαν τοῦ στρατεύματος, πλέγματα ἐμφερῆ κιβωτοῖς ἐκ βίβλου κατασκευάσας, καὶ πληρώσας ἴβεων, ἐκόμισε· πολεμιώτατον δ' ἐστὶν ὄφεσι τοῦτο τὸ ζῶον.

AP. Ex eo apparet particulam Deo dilectam cor humanum eſſe, quod ſibi tam ſæpe in diuinis literis depoſcit Deus, ſignificat præterea Ibis vt ex Ioſephi narratione patet, felicem viæ & conſiliorum auſpicem, qui infeſta inimicorum conſilia amoliatur, & per ardua ſecuri itineris copiam præbeat.

Ne dubites auctore bono.

LXVIII. Ibidis nidus in palmis.

Generosarum mentium celsitudo & quies in virtute.

IBIS in palmis ad euitandas feles nidificat. Ælian. lib. de animalibus cap. XXIX.

AP. Generosi verè sunt, qui in virtute, in excelsis & diuinis cogitationibus, in egregiis operibus, vitiis & casibus humanis superiores conquiescunt. *Quis generosus ad virtutem bene à natura compositus: hoc vnum intuendum est, alioqui si ad vera reuocas, nemo non inde est, ante quod nihil est. A primo mundi ortu vsque ad hoc tempus perduxit ex splendidis sordidisque alternata series. Non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus. Nemo in nostram gloriam vixit, nec quod ante nos fuit, nostrum est. Animus facit nobilem, cui ex quacumque conditione supra fortunam licet surgere.* Senec. epist. XLIV. Opportunè vero apud Silium Italicum, virtus de se prædicat:

Casta mihi domus, & celso stant colle penates.
Ardua saxoso perducit semita cliuo,
Aspera principio. Deinde,
—Mox celsus ab alto
Infra te cernes hominum genus.

LXIX. Larus.

Vanitas ostentatorum.

LARUS ales vorax clamore arguto dum parturit vociferatur, partusque edit plumosos vtique, ac apprimè pennatos, sed exili carne, vt est in parœmiis de Cepphо & Laro.

A P. Hominem significat de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauè, & humiliter fefellerit. Tales sunt omnes ostentatores, qui verbis montes aureos, & gemmarum riuos promittunt, re ipsa paleas obtrudunt. Βομβύλιοι αἴθοπτοι.

Larus rapacitas. Cleō Larus donorum. Morfex auis. Gule & rapacit. symbolum.

Larus quoque notissimũ voracitatis indicium, vnde Aristophanes Cleonem rapacẽ Magistratum Atheniensium appellat Λάροι δώρων καὶ κλοπῆς. In eodem genere est Morfex auis de genere Mergorum quæ se cibis ingestis ita saburrat, vt è nido egredi iterve suscipere non possit, antequam vomitorio hanc corporis sarcinam expulerit.

LXX. LVSCINIA EPVLONEM SVVM DISCRVCIAT.

Conscientiæ stimulus ex innocentium oppreßione.

LVSCINIA auium argutissima & tranquillo præ cæteris animo, suauissima & imprimis canora voce solitariis in locis cantillat. Eius etiam carnes vigiliam fouere aiunt. Mihi verò qui cibo vescantur huiusmodi homines nec boni nec sapientes videntur. Sed illius etiam deorum atque hominum regis, vt Homero placet, nempe somni priuatio, infelix infelicis cibi munus mihi videtur. Ælian. lib. 1. de animal. cap. XLIII.

A P. Luscinia symbolũ est innocentiæ quam qui vi & iniuria opprimit, facile quidem facit: At vero si modo vllum sensum habet humanitatis, cruciabili postea conscientiæ flagello torquetur; nam oppressi innocentis species obiecta somno excutit, atque in furorem agit. Plut. de animi tranquillitate: τὸ συνειδὸς

οἷον ἕλκος ἐν ἀρχῇ τῆς ψυχῆς τὴν μεταμέλειαν αἱμάσσουσαν ἀεὶ καὶ νύσσουσαν ἐναπολείπει.

LXXI. Luscinia Stesichori.

Eloquentia.

Luscinia in ore Stesichori infantis cecinit. Plin. lib. x. cap. xxix.

Ap. Eloquentiæ symbolum est Luscinia, aut Siren in ore. Agath. schol. lib. vii. Anth.

--Σὺ δέ μοι καὶ τὸ ἄγαλμα φέρεις
Κεῖνο τὸ Σειρήνων γλυκερώτερον.
Et tu mihi istam orationem offers
Sirenibus suauiorem. Item,

Meneclides de Bacchide. οἷον ἐφθέγγετο, οἷον ἔβλεπεν, ὅσαι ταῖς ὁμιλίαις αὐτῆς Σειρῆνες ἐνίδρυντο; *Qualis erat oratio: qualis aspectus? quot in eius colloquiis inerant Sirenes?* Vanus Kiranides addit; Cor Lusciniæ si quis ea adhuc palpitante cum melle glutierit, & aliud cor eiusdem auis cum lingua portauerit, suauis ad loquendum erit, & sonoræ vocis, & libenter audietur. Extat Philipp. epigramm. lib. i. Anth. 40. de Luscinia quæ Boream fugiens cum per mare volaret Delphini dorso suscepta, vectaque sit, & illum nantem carminibus suis delectarit.

Μεμφομένη Βορέην ἐπεπωτώμην ὑπὲρ ἅλμης,
Πνεῖ γὰρ ἐμοὶ Θρήκης ἤπιος οὐδ' ἄνεμος.
Ἀλλά με τὴν μελίγηρυν ἀηδόνα δέξατο νώτοις
Δελφὶν, καὶ πλωτὴν πόντιος ἡνιόχει.
Πιστοτάτῳ δ' ἐρέτῃ πορθμευομένη, τὸν ἄκωπον
Ναύτην τῷ στόματος θέλγον ἐγὼ κιθάρῃ.

LXXII. Lusciniæ Orphei.

Imitatio illustrium authorum.

FERVNT Thraces luscinias quæ iuxta Orphei sepulchrum nidificant, suauius & mollius canere. Pausan. in Bœotic. pag. cccv.

A P. Monumenta doctissimorum virorum, quæ ab imitantibus frequentantur genium eloquentiæ inspirant. Dionys. Longinus lib. xxv. περὶ ὕψους. Ἀπὸ τῆς τ̃ ἀρχαίων μεγαλοφυΐας εἰς τὰς τ̃ ζηλούντων ἐκείνους ψυχάς, ὡς ἀπὸ ἱερῶν στομίων, ἀπόρροιαί τινες φέρονται, ὑφ' ὧν ἐπιπνεόμενοι, καὶ οἱ μὴ λίαν φοιβαστικοί, τῷ ἑτέρων συνενθουσιῶσι μεγέθει.

LXXIII. Meleagris.

Liberorum neglectus.

CLYTVS Milesius libro primo de Mileto, & Meleagridibus, hæc scribit: circa delubrum virginis sunt aues, quas Meleagridas appellant. Locus palustris est in quo nutriuntur. Animal illud non ita prolem amat, & iuniores pullos adeo negligit, vt sacerdotibus illos curare necessum sit. Athen. lib. xiv. pag. DCLV.

A P. Tales sunt parentes, qui prolem negligunt, ac simul voluptatis ardor deferbuit, omnem in se charitatis sensum intepescere atque extingui patiuntur: longè remoti ab illo Plautino Charmide, qui exclamat in Trinummo,

Quibus ærumnis deluctaui filio dum diuitias quæro.

LXXIV. Merops.

Absurdá seu ordo præposterus.

Merops auis contra vt fertur volat atque cæteræ, aliæ enim omnes quasi sursum ad oculos versus, illa vero retro ad caudam versus volat, & profecto naturam volatus admiratione & insolétia pleni quem facit hoc Animal summopere miror. Ælian. de Animal. lib. 1. cap. XLIX.

Ap. Talis est homo præposterus qui rerum ordinem peruertit: καλεῖν τὸ πανδικόν. Xenoph. lib. 2. expedit. Cyri. In eodem argumento sunt Mæander qui solus fluuiorum est retrogradus, εἰς ἑαυτὸν παλινδρομεῖ (inquit Plutarchus iunior.) Araxa planta quæ sola Virgines odit, vnde μισοπάρθενος nominatur. Oryx qui solus est aduerso pilo. Paliurus arbor quæ sola cuculo aue lætatur. Idem in fluminibus.

LXXV. Milvi nvncii veris adorati.

Nuncij bonorum.

Mos erat apud populos nonnullos miluos adorare, quod illi post rigentis hyemis inclementiam vernæ tempestatis fideles nuncij apparerent. Vide adagium προσκυλινδεῖται ἰκτῖνι, prouoluitur ad miluum.

Ap. Cadit in boni alicuius nuntios, quos obuiis vlnis amplectimur, eximiè conueniet D. Ioanni Baptistæ, qui lucem, & cœlestis veris clementiam prænunciauit. vnde vox eius mirifica lætitiæ iucunditate aures perfudit.

Vox late resonat desertis vallibus, amplas
Sternite iam stratas, omnis sit recta viarum
Semita, qua Domini digne vestigia gestet. Iuuenc. li.1.

LXXVI. Milvvs Iovi sacra non tangit.

Sacrilegio abstinendum.

MILVI ad rapinas incitatissimi, vt nec macelli carnibus parcant, Ioui sacra non tangunt: τῶν δὲ ἐκ τοῦ Διὸς ἱερουργίας οὐκ ἂν προσάψαιντο. Ælian. de anim. lib. II, cap. XLVII.

Ap. Fures quanquam audaces sacrorum religione mouentur,

Nec facile in furtis timefacta religiones
Effugiunt animo pauida, mortisque timores.

LXXVII. Marsvpivm a Milvo raptvm.

Auaritia punita.

LVGDVNENSIS incola vini mercator, vt lucra augeret, aquam miscebat, atque non parum hac arte locupletatus est, cùm aquam pro vino venderet. nauigio igitur ad emporia traiiciens Ararim fluuium, marsupium penes se pecunia oppletum habebat, atque id è pelle confectum: Miluus animal ob pilos ratus, aduolat & exportat. Mox cum sibi prædam nihil sentiret prodesse, præcipitat in fluuium ex quo nunquam emersit. Greg. Turon. in gloria confess. cap. CIX.

Ap. Auaros & improbos ferit tandem diuina

Nemesis, & vno temporis momento amittunt opes, per multos annos ex omnium fraudum & scelerum genere concretas. Inde fides veteri dicto: *Male parta, male dilabuntur.*

LXXVIII. MONOCODIATA SIVE AVIS PARADISIACA ET ΑΠΟΥΣ.

Contemplatio.

MONOCODIATA in aëre absque nido, absque arbore, absque saxo, aut altero fulcimento nidificat, & oua parit in dorso maris sui comparis, ibique fouet, & excludit: numquam vllo loco considet, semper in aëre subsistens, quod pene excedit omnem fidem, Maximilianus auctor est, qui addit numquam visam fuisse nisi mortuam, quod tunc deficiente vitali spiritu labatur in terram. Vide Gesnerum apud quem prolixa est Melchioris de eadem descriptio: nonnulli putant apud veteres esse Rhynthacem, cuius Plutarchus meminit in Artoxerxe. *γίνεται δὲ μικρὸν ἐν Πέρσαις ὀρνίθιον, ᾧ περιττώματος οὐδὲν ἔστιν, ἀλλ' ὅλον διάπλεων πιμελῆς τὰ ἐντός· ᾗ καὶ νομίζουσιν αἰέμῳ καὶ δρόσῳ τρέφεσθαι τὸ ζῷον.* Nascitur apud Persas exigua auis quæ omni caret excremento, habetque omnia intestina adipe differta: Vnde vento arbitrantur & rore hoc animal viuere. De hoc vere dici potest,

Sæua nec humanæ patitur contagia mundi
Par volucer superis.

A P. Hac Icone pij ac religiosi homines significantur, qui contemplationis alis subnixi terras relinquunt, & in Deo suauissimè conquiescunt, de quibus Theodoret. de Angelis, oratione 3. καὶ τῷ ὀφθαλμῷ τῷ κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπιτέρπεσθαι διακωλύοντες, σχολὴν τῷ νῷ παρέχουσιν ἐπεντρυφᾶν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν.

Iuuat immmenso spatiantem viuere cælo.

Subiiciam hic pereruditi viri in eodem argumento poëma præstantis ingenij fœtum: nihil arbitror me in hoc genere vidisse & subtilitate limatius, & carminis suauitate elegantius.

AVIS PARADISEA SIVE APVS,

Ex Gesneri tabula.

Vos ô queis cælum domus est, quos fortior aura
Numinis ardenti suspendit in æthere nisu
Heroës pretiosæ animæ, mortale sonantem
Si licet in vestras musam deducere laudes,
Huc spectate Apodem: vobis natura laborat,
Atque opere in pulchro partem facit. hoc quoque nomen
Indus [a] *alit, Phœbi Indus amor, cui prima Deorum*
Munera, & Eoæ custodia credita gazæ.
Nec vero tantùm vnigenâ se Nilus alumno
Iactarit, licet ille sibi post fata superstes,
Inter odoratas Arabum de messe fauillas
Hauriat è busto natali funere vitam.
Ac licet aut [b] *rostro chelidon, aut mole* [c] *coturnix*
Par fuerit, tamen & pennarum syrmate longo
Crescit in immodicum, quantus Iouis armiger ales

[a] Nascitur in Moluccis insulis.

[b] Rostrũ magnitudine & forma simile hirundini.

[c] Corporis magnitudine & pene forma coturnici similis.

[d] Pennæ extensæ æquãt fermè aquilam.

Titânum furias, sæuumque Capanea letho
Fulminat, aut Phrygios Domino transuectat amores.
Principio [e] *enodes ceruix lentatur ad alas*
Luteolas & fuluo rutilat crispata metallo,
Sic color in precio est. infernè virentia currit
Cyaneum [f] *per menta decus Thaumatida ceu cum*
Roscidus aduerso percußit Delius astro.
Excurrunt [g] *alæ in caudam, tenuique receptum*
Transmittunt sub nube diem, nam [h] *fuscus inerrat*
Splendor, clementique faces demitigat vmbrâ.
Discolor [i] *interea primo sub tegmine pluma*
Vellus agit, magnoque minor se lumine vestit
Astriferum missura iubar, blattamque, crocumque
Camporumque oculos, vosque alba ligustra, tuasque
Obscurat Narcisse comas. iam vilior aura
Ceston habet, vincique dolet Cadmeia torquis.
Plus etiam [k] *ordo placet; natiuum circinat orbem*
Nescia curuari, tergoque immobilis hæret.
Iliacâ talem clypeum de cæde reportat,
Æacides [l], *& adhuc iaculis pendentibus horret.*
Qualis cæruleos [m] *caudæ stellantis honores,*
Explicat apricò volucris Iunonia Soli.
Iamque superstitio [n] *Scythicis adiuncta tyrannis,*
Circum mille fremant acies, & ferreus imber
Pila rotet, sperant humanis inuia telis
Pectora, & hostili certos de strage triumphos,
Si cristis assurgit Apus, galeamque coronat.
Nec minor est virtus: celeres præuertitur Euros
Aëra per liquidum [o]: *prono ratis æquore currat,*
Læta laborantes impellant carbasa venti,
Scilicet anteuolat puppes, & remige pennâ
Hospita venturo præsignat littora nautæ.

e Pēnæ à prima ceruicis vertebra ad rostri initiū coloris lutei splendentis auri purissimi modo.
f Quę mentū tegunt mirè virides.
g Penuæ alarū pellucidę.
h Fuscæ sed fulgentes.
i Subnascuntur maiorib. minores aliæ multicolores.
k Alæ naturaliter vno & eodē modo consistunt in orbē digestę.
l Tanquam cui infixa spicula.
m Pauonum fœminarum pēnis ex toto per similes.
n Reguli Mahometani pro cristis vtuntur, iisq; se tutos in bello existimant.
o Nauim quātumuis celerem circumuolat.

Tellurem [p] *preßiſſe pudet, frondoſa ſub auris*
Eligitur Dryas, hic tectum paruique penates:
Incumbit ramis, & caudâ prenſat obuncâ [q]
Obſequio fugiente pedum, cœloque propinquus,
Matutina bibit roranti ex æthere mella, [r]
Relliquias diuûm: menſis cum Aurora remotis
Faſtidita legit, miſtamque vapore caduco
Ambroſiam, latè mortalibus impluit ægris.
Hinc illa aërij mellis cœleſtia dona,
Et non imparili diſtentæ nectare cannæ
Fortunatorum nemorum, quà primus in orbem
Circulus it, mediæ dirimens confinia lucis.
Si quando dulces ad vitæ limina pullos
Eniti, fragilique dedit committere cruſto
Caſta venus, non furtiuo de ceſpite nidus,
Aut lutea aſſurgunt libantibus æquora pennis
Mœnia: compoſiti ſed mas ſinuamina [s] *dorſi*
Subdit amans, viuáque thorum de tergore plumâ
Et pater, & natale ſolum, facit: hic pia coniunx
Spemque metumque locat, curui tum fornice ventris
Incubat, & ſimili reddit ſe prole parentem.
Dicite terrarum domini, quos matre cadentes
Excipiunt indo bithyna cubilia dente,
Quis Cæſar cunis vnquam tam mollibus infans
Vagiit, aut Graiâ qui Porphyrogennitus aulâ
Sarrano meruit nomen ſuſceptus in oſtro?
Ne tamen incurrat violento flamine Corus,
Dilectáſque euertat opes, [t] *mas licia caudam*
In gemina extendit, multóque volumine circum
Implicat impoſitæ ſocialia membra maritæ.
Æole, ſi quis ineſt ventis fauor, Æole ſi qua
Ius habet in ſuperos pietas, ô parce quietos

[p] Terrã viua nunquã tangit.
[q] Hoc vel ignoratũ vel neglectum Geſnero.
[r] Rore veſcitur.
[s] Dorſum maſculo, véter fœminæ cauus hic pullos fouẽt & excludũt.
[t] E maris dorſo filia gemina prodeunt, quib. incubantem fœminã ſibi alligat firmius.

Sollicitare

Sollicitare thoros? notus hæc vt pignora perdat
Crudelis? thalamo iungat ferale sepulchrum
Atque animam testâ triplicem pessundet in vnâ
Crudelis? prolem per amica silentia fingit
Alcyone, & mediâ vitam de morte reportat,
Et meruere Apodes, Apodes meruere necari?
Sed ventis loquor, vnde sciant miserescere venti?
Ite feri, effractis ruite, exundate cauernis
Vnà omnes, quatite horrisonis stridoribus alas,
Vos mea ridet Apus, vestri secura furoris
Vincula nectit Amor, nodoque arcanus honesto
Copulat alituum par nobile, nobilis ales.

LXXIX. NOCTVA.

Hæresis.

MVLIERIBVS veneficia & cantiones exercentibus similis est noctua, captiosũ animal: hæc enim capta, suos imprimis aucupes, sic captionibus suis in se elicit, vt eam velut ludicrum quoddam, aut amuletum in humeris circũgestent. Noctu quidem vigilat, & voce quasi quibusdam præstigiis & illecebris aues allicit, easque sibi assidere facit. Interdiu verò alia aucupij inductione vtitur, & auibus illudit, ridiculè nimirũ in aliam atque aliam speciem vultum conuertens, quibus aues peradolescentes in admirationẽ raptæ, manere apud eam perseuerant, maximo eorum in quæ se format timore perculsæ. Ælian. lib.1. de animal. cap.xxix.

AP. Noctua hæresis, vox præstigiatoris, oratio hæreticorum fascinans: variæ facies, hæreticorum inconstantia, qui cothurno versatiliores, in sola hæ-

resi sunt constantes, si modo constantia est dementissimi pectoris pertinacia.

Latet anguis in herba.

LXXX. NOCTVA OVIS CICONIÆ INCVBANS.

Vana Sapientia pietatem lædit.

SI noua Ciconiæ oua contigerit Noctua, fascinat & incubationem omnem, ac si oua essent ὑπηνέμια seu subuentanea, irritam reddit: sed platano arbore ab infesti animalis iniuria pietatis cultrix ales se diligentissimè tuetur. Ælian. li. I. c. xxxv.

A P. Ciconia, pietas: oua, pietatis fœtus: noctua, vana sapientia quæ plurimum obest pietati: Platanus, crucis arbor quâ omnis vanitas & humanæ scientiæ pompa excutitur. ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου ἐμώρανε τὴν φθαρτὴν καὶ χαμαίζηλον. Basilius. Describitur à Prudentio in Hamartigenia huius vanæ sapientiæ supellex:

Ira, superstitio, mæror, discordia, luxus,
Sanguinis atra sitis, vini sitis, & sitis auri,
Liuor, adulterium, dolus, obtrectatio, furtum,
Ambitio vitiosa tumet, doctrina superbit,
Personat eloquium nodos fraus abdita nectit.
Inde canina foro latrat facundia toto,
Hinc gerit Herculeam vilis sapientia clauam
Ostentatque suos vicatim gymnosophistas.

LXXXI. NOCTVÆ OVVM.

Sapientia.

OVVM Noctuæ si forte puer coctum comederit antequam vini vsum habeat, futurus est

tota vita abstemius: Philostr. in Apollonio. Aiunt autem noctuam Baccho inimicam à vitibus abigi, quod vinum mortalibus criminata sit.

A P. Noctua symbolum est sapientiæ, cuius qui fœtus aureos à teneris vnguiculis delibant, reliquum vitæ curriculum in summa moderatione, in sobrietate, sæpissimè traducunt.

Ἐφόδιον ἀπὸ νεότητος ἀναλάμβανε τὴν σοφίαν.

LXXXII. OSSIFRAGA.

Charitas.

EIECTVM à parente pullum Aquilæ ossifraga excipit & alit. Basil. in Hexam. homil. VIII.

A P. Charitas eorum qui alienos liberos à parentibus neglectos fouent.

Natura quisquis propria non spernis honorem,
In quocumque hominum qua sua noscis ama.
Namque quod artificis summi fecit manus, vnum est,
Quæque auctore bono condita sunt, bona sunt.
Diuinum in nullo figmentum despiciatur,
Sola malis studiis addita non placeant. Prosper Epigramm. 2.

LXXXIII. OTIS AD CANES.

Concionator terror improborum.

OTIS auis est tarda & quæ corporis pondere depressa ægrè sese attollit è terra: hæc canem præter cæterarum auium naturam vehementer perhorrescit: μάλιστα δὲ ὠτὶς πέφρικε κύνας.

A P. Inertes animæ quæ terrena sapiunt, con-

cionatores diuini verbi præcones ferre non poſſunt: ſed eorum verba quaſi fulgura perhorreſcunt.

Hac fulmen ab arce venit.

LXXXIV. Passercvlvs Areopagitæ.

Innocentum oppreſsio vindicata.

Cvm ſub Dio iudicia exerceret Areopagus, paſſer fortè, quem accipiter vrgebat, in Areopagitæ iudicis deuolat ſinū: ille, vir vt cætera auſterus, necat ſupplicem. Ex quo Senatus grauiſſimo iudicio damnatus eſt, & ordine motus, non ob paſſerculi mortem, quæ leuis fortaſſe videbatur, ſed διὰ ἰταμότητος τῶν ἠθῶν. Helladius Beſantinous in Chreſtomathiis.

A p. Innocentes, & ſupplices, à iudicibus benignè tractandi, in quo, ſi officio defuerint, vindicare iniuſtitiam, & iniquitati hominum intercedere ſuperioris eſt poteſtatis. *Parce ſupplici.*

LXXXV. Pavonis Linvm.

Pœnitentia.

Pavo Lini radice vt nobili alexipharmaco vtitur. Ælian. lib. xi. cap. xviii.

A p. Lini vſus omnium pene gentium ritu in ſacris frequentiſſ. & Lino olim amicti pœnitentes. Qui opulentia & faſtu elati peccauerunt, Pauones imitati ad Linum pœnitentiæ veſtem cōfugiant. *Deinde lugubris tibi accipienda eſt veſtis, & mens ac membra ſingula digna caſtigatione punienda.* D. Ambroſ. ad virginem lapſam cap. viii.

LXXXVI. PELECANVS.

Amor Sobolis.

PELECANVS non modo femur vellicat, vt excusso sanguine suos pascat, sed se quoque per furentis ignis vortices cruciabili tormento ad liberandam sobolem ingerit.

AP. Amor parentum in liberos, φίλτατον τέκνον 4. Euripides. vide Ælianum lib. 3. cap. 23. Idem φιλοστοργίας symbolū esse poterit Aquila, quę vt ait Rabbi Salomon, & qui eum sequutus est Caietanus, refert, aliquādo pullos suos non vnguibus, vt cæteræ solent aues, sed locatos in humeris protegit expansione alarum, vt licet ab imo quis eos iaculis petat, ipsam potius, quàm pullos vulneret: idcirco Exod. cap. 19. v. 4. dicitur Deus suos portare *Super alas aquilarum.* *Aquila φιλοστοργία.*

LXXXVII. PELECANVS.

Crescit de vulnere salus.

DE Pelecano notum vt pullis suo sanguine vitam reddere dicitur. D. Aug. in Psal. CI.

AP. Typus est Christi, qui nos peccatis mortuos suo sanguine abluit, & ad melioris vitæ immortalitatem excitauit. quid? quod in eo ipso loco crucifixus est Dominus in quo sepultus est Adamus, vt eius veluti cruore irrigati cineres reuiuiscerent, nosque omnes qui in Adamo tanquam in mortuo stipite rami inutiles extabueramus, nouo germine inciperemus pubescere. Hæc præter authores quos affert

Baronius, teſtatur Nonnus Panopolitanus in meta-phraſi Euang. D. Ioannis.

Εἰσόκε χῶρον ἵκανε φατιζομένοιο κεραίης,
Ἀδὰμ πρωτογόνοιο φερώνυμον ἄντυγι κόρσης.

LXXXVIII. Pelecanvs inter Conchas.

Labor & ſtudium.

PELECANI fluuiatilibus Conchis ſe complent, eaſque cum ſtomachi calore concoxerint, euomunt: atque teſtis iam alui calore diductis, eligunt ex his quæ ſunt eſculenta. Lari aues, vt Eudemus ſcribit, ſublimes cochleas ſurripiunt, atque ex alto deiicientes magna vi ad ſaxa allidunt, itaque eſculenta teſtis ſeiunctis eligunt. Ælian. de Animal. cap. xx. lib. III. Simile de ardeis cap. xxxv. lib. v.

Ap. Si quid difficultatis & laboris deuoraueris, fructus erit voluptatibus iucundior: *qui nucleum eſſe vult, frangat nucem.*

LXXXIX. Pelecanvs ad ignem.

Conatus irritus.

PELECANVS vbi paſtorum inſidiis circumſeptus eſt ignibus, flammam alarum quaſſatione extinguere nititur, qui ignis acrior inardeſcit, alitis pennas inuadens, quibus exutus inſidiatoribus cedit in prædam. Orus lib. I. 51.

Ap. Torquetur in eos qui contra vim ingentis mali, leuiora quætunt remedia, quibus foueatur potiùs quàm opprimatur malum. ardet quippe

ignis, ventilat Pelecanus, at aquæ situla opus, non ventulo. Similiter omninò faciunt, qui flagrantes permotionũ æstus, leuissimâ oratione putant compescere, & blandiendo malum permulcent potiùs, quàm curant.

XC. PERDIX.

Dæmonis calliditas.

PERDIX Diabolus pro nequitiâ vel multarum rerum comparatione perhibetur: hæc auis quocumque casu, vel feræ alicuius incursu priuata fuerit ouis propriis, insidiatur alienis, & nidi habitatore pulso partus inuadit extraneos: quos cum vsque ad spem fœtuum genitali tepore confouerit, parentem eam præda efficit, non natura. Interea verus vocanti ac lamentanti pater similis; syluas questibus replet; tunc adulta iam soboles voce proprij genitoris auditâ curam queruli clamoris intelligit, atque ita ad originariam sedem læta peruolat, nutrimenta generis sui conscia, & adulteri nutritoris oblita. Quid ad hæc dicis ô homo pretiosum vas sapiētiæ, imago diuinitatis & possessor generosæ rationis? Quid de creatore tuo substrahis? ecce etiã bruta cognoscunt quid proprio debeatur authori, & quæ non habent intellectum, habere probantur affectum. Callidum persuasorem captiua generatio derelinquit, remanet præda deceptus, & raptor orbatus. Igitur & diabolus humanum genus quod non creauerat, occupauerat: Quod non genuerat mentito patris nomine possidebat, sed vbi vocem per prophetas vel per semetipsum pius auctor emisit: vbi perditis salutifera

charitas inclamauit, dicens, *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis*: aduerte quod sub nomine oneris pondus indicat seruitutis. Ad paternos sinus confestim auidum cucurrit examen: Tunc princeps mundi huius sub aduentu Domini Saluatoris, in dimidio dierum suorum perdidit, quos ipse in finem vsq; seculi possessurũ esse credebat, & in gremium redemptionis captiuitatem perditio inuita transfudit. Eusebius Emissenus hom. 3. de Epiphan.

XCI. Perdix ad casses.

Superbia seu fiducia vana.

Ex perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & linguæ facultati confidunt: quique pugnaces & ad certamen habiles sunt, se minimè dignos credunt, qui ad extruendas mensas capiantur: vnde fit quod parum de sua libertate contra venatores depugnent, quo minus comprehendantur, sibi præfidentes, quod à cæde studiosè ad cantus & certamina seruabuntur. Reliqui autem perdices & potissimum qui nuncupantur Cyrrhæi, sibi conscij, quod nec ad certamina valent, neque pulchrè cantare sciunt, & si capiantur, futuros se prandium his qui cœperint: naturali quadam machinationis commentatione seipsos macie conficiunt: nimirum cum ab omni alia esca, quæ ad pinguedinem eos perducere queat, se sua sponte abstinent, tum vt ne idonei sint ad hominum mensas, cupidè alliis vescuntur: cuius rei experientes, his præteritis aliò venationem conuertunt. Qui verò hoc ignorant, eos si facultas sit capiunt quicumque autem ipsos captos decoxerit, eorumque

eorumque carnes insuaues expertus fuerit, se iam & tempus & operam cognoscit in his venandis perdididisse. Ælian. de Animal. lib. IV. cap. XIII.

Ap. Venator diabolus egregios sæpe animos fiducia inflatos capit, contra qui vela submittunt, & ab illa excitatæ fortunæ instabili fiducia, ad moderationem vitæ deflectũt, & si quam habent ingenij, aut aliarum rerum opulentiam prudenter occultant, longe sunt tutiores. Extat apud Rufum Festum Auianum lepidissima fabella, vbi canna humilis quercui delapsæ, & caussam sciscitanti cur tam placidè se in suo statu contineret?

Stridula mox blando respondit canna susurro
Seque magis tutam debilitate docet.
Tu rapidos (inquit) *ventos sæuasque procellas*
* *Despicis, & totis viribus acta ruis:* *Fortè excipis.*
Ast ego surgentes paulatim demoror austros,
Et quamuis leuibus prouida cedo notis.
In tua præruptus offendit robora nimbus,
Motibus aura meis ludificata perit.

XCII. Perdices Paphlagonum.

Amor Dei non purus.

Paphlagoniæ Perdicum cor geminum reperiri docet Theophrastus & Ælian. lib. x. cap. XXXV. Παφλαγόνων δ᾽ἄρα πέρδικας δὶ πλῆν ὀρῶσθαι καὶ καρδίας.

Ap. Cor geminum habent qui animum diuidunt Deo & rebus creatis. At vero soli Creatori debetur hæc pars corporis

Vnde vigent sensus, dominatrix quo vegetat mens.

XCIII. Perdicvm Pvlli.

Ingenium præcox, vel *Vana Gloria.*

Perdicvm fœtus etiam nunc circumplicatione testarum comprehensi, à parentibus sui exclusionem ex ouis minimè expectant: sed per se ipsi tanquam fores pulsantes, oua elidunt: & iam foras eminentes seipsos impulsu suo impellunt: ouique etiamnum tegumento circumuestiti, currunt: atque à dimidia testæ parte, si adhuc circa caudam adhærescat, semet excutientes liberant, & velocissimè ad cibi inquisitionem prosiliunt. Ælian. lib. iv. cap. xii. de Animal.

Ap. Multi nimis præcoces tempus actionibus aptum non expectant, sed præproperè festinant non sine detrimento. σοφώτατον, χρόνος. *nimis maturè magnum ingenium non est vitale.*

XCIV. Pica.

Imitatio Authorum.

Pica alioqui loquacissima auditis Romæ buccinatoribus siluit è vestigio, tantóque ita silentio dies aliquot meditata, repentè quasi expergefacta, omnem eum buccinarum sonum, harmoniam, & numeros summâ admiratione reddidit. Vide Pier. Hier. lib. 23. cap. 17.

Ap. Summorum auctorum imitatores primum quidem silent, cogitatè secum omnia meditantes, mox facundiæ & eruditionis depromũt opulentiam.

Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam?

XCV. PICÆ VOX.

Mendax inconstantia.

PICA voces identidem alias atque alias cõmutat, singulis enim ferme diebus diuersam emittit vocem: ἡ δὲ κίττα φωνὰς μὲν μεταβάλλει πλείστας· καθ' ἑκάστην γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἡμέραν ἄλλην ἀφίησι. Arist. IX. de Anim. cap. XIII.

AP. Tales omnino sunt, vani, inconstantes, mendaces, qui non modo quotidie, sed per singulas horas & momenta, aliud atque aliud dicunt, in sola inconstantia constantes.

mille adde catenas
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
Quum rapies in ius malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo auis, modo saxum, & cum volet arbor.

Horat. Satyr. 3. lib. 2.

XCVI. PLATALEA.

Laborum alienorum raptor.

LEGI etiam scriptum esse auem quandam quæ Platalea nominetur: eam sibi cibum quærere aduolantem ad eas aues quæ se in mari mergerent: Quæ cum emersissent, piscemque cepissent, vsque eo premere earum capita mordicus, dum illæ amitterent: id quod ipsa inuaderet. Cicer. 2. de natur. Deorum.

AP. Platalea typus est potentiorum hominum, qui alieno sudore partos labores diripiunt. Merguntur quidem illæ miseræ aues, sed non pascuntur. Sic

inopes grauissimis plerumque conflictantur laboribus, vt pigram violentorum rapacitatem expleant.

Premit insontes
Debita sceleri noxia pœna.
At peruersi resident celso
Mores solio, sanctaque calcant
Iniusta vice colla nocentes. Boëtius metro. 5. lib. 1.

XCVII. Picus Martius.

Amor clausa recludit.

Picus Martius qui à Græcis δρυοκολάπτης appellatur, gibbo, & eminente rostro arbores percutit: & excauato in eis loco pullos suos tanquã in nidum imponit: ad nidi instructionem non ferulis inter se cõnexis eget, neq; domunculis & substructionibus. Si quis lapide immisso, ei foramen obstruxerit, ille ex his cõiectura assequutus insidias sibi oppositas esset, herbam lapidi contrariam affert, eamque contra lapidem ponit: lapis velut offensus, & nõ facile ferens vim herbæ, exilit, atque rursus foramen Pico aperitur. Ælian. lib. 1. de Anim. cap. XLV.

AP. Verus amor ictu fulmineo potentior, omnes difficultates perrumpit, omnes nodos expedit, nihil clausum, nihil inuiũ putat. Talis dilectio Mariarum in sacris, quarũ desiderio velificata virtus cœlestis, lapidem qui ad sacrosancti sepulchri vallum oppositus fuerat dispulit. *Quid non audet amor?*

XCVIII. Platalea.

Meditatio, vel delectus rerum & doctrinæ.

Platalea auis scribitur conchis se solere complere, easq; cum stomachi calore cõcoxerit euo-

mere, atque ita eligere ex iis quæ sunt esculenta. Cicer. 2. de natura Deorum num. 124.

Ap. Doctrinam prius meditando concoquere oportet, atque digerere antequam nobis & aliis in optimum esculentum cedat.

Omnis mora odiosa est, sed facit sapientiam. Publius Syrus.

XCIX. Psittacus Basilii.

Oratio infantium efficax.

Basilius Macedo Imperator, cum filium Leonem in carcerem coniecisset oculos eidem ob intentatam parenti mortem eruturus: Psittacus, qui seruum quendam deplorantem Leonis vicem audiisset, & identidem vociferantem, O Leo! ô Leo! ipse quoque vocem imitatus, Imperatore cum Senatoribus cœnante cœpit dicere, ô Leo! ô Leo! tum Senatus data occasione pro salute rei deprecatur, accessit & exorauit. Zonaras in Basilio Macedone.

Ap. Oratio infantium, non os disertum sæpe apud Deum efficax. *Non sunt voces ad aures Dei nisi animi affectio.* August. de Cathechiz. rudibus.

C. Psittacus Senex.

Ὀψιμαθία.

Psittacus auis indica plumarum amictu superbiés docetur loqui & voces humanas ediscere, quas fideliter reddat, & iuuenis quidem vrgente

ferula diligenter addiſcit: At ſi conſenuerit quaſi intepeſcente vi ingenij, nec blanditiis, nec minis, nec verberibus adduci poteſt, vt aliquid addiſcat, vnde adagium, *Senex Pſittacus negligit ferulam.*

A P. Diſcendum eſt à puero, ſi modo diſcere auemus. quæ præcipiuntur, tunc addiſcuntur facilius, redduntur fidelius, hærent firmius. at contra ſenes vt iam langueſcéte ingenio ægrè, & cum tenui fructu addiſcunt, ſi modo quid addiſcunt.

Tu quos ad ſtudium, atque vſum formabis agreſtem
Iam vitulos hortare, viamque inſiſte domandi,
Dum faciles animi, iuuenum dum mobilis ætas.

Georg. III.

CI. PSITTACORVM CAVTIO.

Cautio prouidentia paſtorum.

PSITTACORVM mira eſt ſolertia & prouidentia, communiſque boni tuendi circumſpectio. Quando etenim gregatim paſcuntur, obſeruatum eſt in Braſilia ſemper in ſummo arboris duos aut ad minus vnum cõſidere ſpectatorem, reliquis in agro depaſcentibus, is ex ſummo arboris cacumine quaſi ſpeculator euigilans proſpectat, ſi quid periculi ſuperueniat ſignum edit, quo reliqui poſſint euolando ſaluti conſulere: ſi nullum cognoſcatur periculum imminere, ſaturatis cæteris, ipſi quoque ſpectatores deſcendunt ex arbore vt ſuas partes agant. hiſt. Indic.

A P. Paſtores & Reip. moderatores dum cæteri epulantur aut dormiunt communi ſaluti proſpicere debent.

Dum Psittacorum viridis exultat phalanx,
Vnus sub alta nixus arbore excubat,
Solersque vigili prospicit cura suis,
Ne quod rapaces aucupis ludant manus.
Sic vnus amplo consulens pastor Gregi,
Somnos tuetur omnium solus vigil.

CII. SCOPES, ΣΚΩΠΕΣ.

Chorea fugienda.

SCOPES aues quarum Homerus in Odyssea mentionem facit, cum earum multas circa Calypsus antrum versari scribit, viri saltandi benè periti tradunt, cum saltatione cōprehendi. tum genus quoddam saltationis esse, quæ, si adhibenda iis fides sit, Scops appellatur: Nam quod iis auibus iucundissimum sit quosdam ridicule imitari, ex eo profectum verbum est σκώπτειν, id est effingere, & non aberrare ab eis imitandis, quos ludicra assimilatione imitantur. Minor est hæc auis quam noctua: plumbei coloris saturati similitudinem eius pennæ gerunt, & albicantibus maculis distinguntur: à superciliis secundum vtraque tempora duæ plumæ existūt. Callimachus duo genera ponit, Scôpas & Aiscôpas, id est Semperasiones: quorum alterum vocale sit, alterum mutum. Ælian. lib. xv. cap. xxviii. Animal.

AP. Rectè cadit in saltatores qui saltando sæpe capiuntur à dæmone. audiant quicumque fuerint Ludij Christiano nomine indigni Ethnicum hominem qui saltationem postremū omnium vitiorum appellat. Cic. pro Muræna. At D. Ambrosius de Helia & ieiunio cap. xviii. *Illa* (inquit de mulieribus.) *in*

Etenim ſtatim emerſuras in lucem ſperamus
Relliquias mortuorum, qui & poſtea dij futuri ſunt.
Phocyllides.

CIV. STRVTHIONIS OVA.

Ingeniorum diſcretio.

STRVTHIO & ſi permulta oua parit, non tamen omnibus incubat, ſed fœcunda ab infœcundis ſecernens, hæc negligit, illa fouet.

AP. Diſcernenda hominum ingenia, nec fruſtrà in infrugiferis ſudandumne:
Expectata ſeges vanis eludat auenis.

CV. STRVTHIONVM ASPECTVS.

Oculi benigni.

STRVTHIONES & teſtudines, vt memorat Plinius, ſpectando fouent oua. Plin. lib. IX. cap. X.

AP. Animos ſæpe vel ſoli fouent aſpectus, oculi enim, vt ait Damaſcenus in vita Iſidori, ἀγάλματα τῆς ψυχῆς ἀκριβῆ; per quæ ipſa anima influit, ἵππον πιαίνει Δεσπότου παρουσία. Demetrius Phalereus περὶ ἑρμηνείας.

CVI. STRVTHIOCAMELI OVA.

Liberorum neglectus.

STRVTHIOCAMELVS, oua quidem parit, ſed ea nullo incubatu fouet, aut pullos nutrit. vnde Sacer Hieremias in Threnis, *Filia populi mei crudelis ſicut Struthio in deſerto.*

AP. Tales plerique parentes qui sobolem desertam esse patiuntur. Cæterum ita intelligendum non quod nulla prorsus foueat, alioqui genus interiret: sed quod multa pariens non omnia ad frugẽ educat: & fœcunda ab infœcundis secernens, tantum frugiferis incubet, ὡὰ μὲν ἀποτίκτει πολλά, οὐ πάντα δὲ ἀπτικεί. Ælian.lib.IV.cap.XXXVII.

CVII. TOCCA.

Deformis facundus.

IN nouo orbe, inuenitur Tocca auis, Cornici similis, pręterquam quod est albo pectore & aureo rostro, cuius longitudo totum corpus adæquat. Ex hist. de nouo Mundo.

AP. Belle προοιμιακῶς dicitur in facundum & candidum moribus, sed nigrũ & deformem oratorem. Rostrum enim aureum eloquentiæ aureo flumine verborum effluẽtis typus est, albedo pectoris candorẽ animi significat: Cætera quæ Cornicis colorem referunt ad deformitatem corporis spectant:

Sæpe sub sordido palliolo latet sapientia.
Mores sibi fingere quisque potest, faciem nemo.

CVIII. TROCHILVS IN FAVCIBVS CROCODILI ILLÆSVS.

Ferocia beneficiis mansueta.

CVM his quæ sibi adiumentũ importare queunt, & acerrimè fera Animalia pacem gerunt, & fœdere deuinciuntur, & ab ingenita sibi malitia remittunt. Cuiusmodi Crocodilus censendus est, quem inter natandum hiantem hirudines in illius os inna-

tantes referciunt & molestiã illi exhibent. id ille sentiens, Trochilo ad medicinam dolori suo faciendam eget. Itaque hirudinibus vbi refertus est, ad littus progressus, & solis radios intuens aduersos, maxime hiat: tumque Trochilus in illius fauces rostrum inserens, hirudines extrahit: quod facillime patitur Crocodilus sentiens auxilium: ita fit is hirudinibus vt prandeat, ille adiuuetur: proque præmio Trochilo computat, quod nihil eum lædat. Ælian. lib. III. cap. XI.

A P. Nulla tam immitis fera quæ beneficiis non mansuescat. cadit etiam in Christum qui in mortis faucibus teneri à morte non potuit, sed districtos in vniuersum genus humanum mortis dentes ferreos declinauit, prædamque extraxit sua virtute rediuiuus. Sines. hy. 9.

Φρίξεν σε γέρων τότε Ἀΐδας ὁ παλαιγενὴς,
Καὶ λαοβόρος κύων, Ἀνεχάσσατο βηλοῦ.

CIX. VVLTVR AD ODORES.

Luxuria virtutis inimica.

VVLTVRES cadaueribus pascuntur, iisdem mortem affert vnguentorum odor. Ælian. de anim. 7. lib. III.

A P. Obscœnitate gaudent impuri, odore castimoniæ offendũtur, & omnis honestatis amisso sensu degenerant in belluas. Hier. in cap. 4. Oseæ. *Fornicatio & voluptas peruertit sensum animamque debilitat: de rationabili homine brutum efficit animal, vt balneas, & lupanaria, & libidinum castra sectetur.*

CX. Vvltvres vento foeti.

S. Spiritus inspiratio.

VVLTVRES omnes sunt fœminæ, neque coïtu gignuntur, sed vento insufflante. Basil. in Hexamer. homil. VIII.

AP. Sic natura incredulos docere voluit VERBI incarnationem, quæ sacrosancti pneumatis opere in visceribus B. Virginis insigni miraculo facta est. D. Ambros. epist. LXXXIII. ad Syri. Papam, *quæ autem* (inquit) *est illa porta sanctorum, illa exterior ad Orientem quæ manet clausa, & nemo pertransibit per eam, nisi solus Deus Israël: nonne est hæc porta Maria per quam in hunc mundum intrauit redemptor. hæc porta Iustitiæ sicut ipsa dixit, sine nos implere omnem iustitiam: hæc porta est B. Maria, de qua scriptum, quia Dominus transibit per eam.* D. Cyprianus in Symbol. Apost.

Hoc ergo incredibile videtur diuina virtute ad totius mundi redintegrationem factum, cuius exempla etiam in animalium natiuitate cernuntur.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER SEPTIMVS.

QVADRVPEDES.

I. Agnus Tanagræus.

Christo Soteri.

TANAGRÆI eum qui cæteris puberibus forma præstare videtur, festo die Mercurij eligunt, vt agnum humeris portans, muros vrbis lustret; hoc enim existimant ad firmitatem ciuitatis attinere, & simili ratione à Mercurio vsurpatum. Pausan. in Bœoticis pag. CCXCVIII.

Apod. A quo melius hunc librum ordiamur quam ab Agno Domini innocentissimo, qui per atrocia supplicia circumductus, humanum genus suo cruore expiauit, & ciuitatem sanctam sempiternis præsidiis muniuit?

inexpugnabile mundi præsidium.

II. Alban Animal.

Asper ad monita.

ALBAN animal, vt testatur Albertus, & post Albertum Holcotius lect. 75. supra librum Sapientiæ, contra cæterarum animantium ingenium fel habet in aure.

Ap. Præclarus est typus eorum, qui delicatis sunt, &, vt ita dicã, iracũdis auribus, quas quælibet oratio, quæ modo ad eorum mentem non fuerit, exulcerat.

Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas?

III. Alces vngvla.

Humilitas vtilis.

ALCE animal in vngula infima & abiectissima parte corporis vim habet salutiferam, qua morbo Epilepsiæ & hystericis malis medetur, quamobrem & amuleti vice gestari solet. Vide Gesnerum in Alce.

Ap. In minimis rebus sæpè res magnæ deprehenduntur. *Et infima prosunt.*

Materiæ ne quære modum sed perspice vires. Monet Manilius astronom. lib. 4.

IIII. Aper Tevthrantis.

Parce supplici.

TEVTHRAS Mysorum Rex cùm venationis gratia, in montem Thrasyllum ascendisset, & im-

manem aprum excitasset, cum stipatoribus eum acriter esset insecutus: sed Venatores anteuertens aper supplex in Dianæ Orthosiæ templum confugit, quo cum isti irrumpere conarentur, Aper humana voce exclamasse fertur: φείσαι, ὦ βασιλεῦ, τοῦ θρέμματος τῆς θεᾶς. *Parce ô Rex alumno Deæ.* Teuthras verò elatus & extra se raptus, animal interfecit. Ex quo Diana cædis auctori impetiginem & furorem immisit adeò acerbum, vt ab humano cœtu disiunctus degeret in solitudinibus: Nec prius sanæ menti restitutus est, quàm eius mater Lysippe, Dianæ altari extructo Aprum aureũ humana facie dedicaret. Plut. Iunior in Caico. Μετωεαδαις.

A P. *Parcere subiectis & debellare superbos.*

V. ASELLA OCNI.

Mulier prodiga vel labor irritus.

NOTA Ocni Asella, quæ funem à domino summa cura textum arrodebat: παρέστηκε ἡ θήλεια ὄνος ἐπεσθίουσα τὸ πεπλεγμένον ἀεὶ τῆς σχοίνου. Pausan. in Phocaicis, pag. CCCXLV.

A P. Pausanias refert ad nauum & industrium hominem, qui prodigam & sumptuosam fœminam habuerit: τοῦτον εἶναι τὸν ὄκνον φιλεργὸν φασὶν ἄνδρα, γυναῖκα δὲ ἔχειν δαπανηράν: & de viro, inquit, qui laborat sine fructu, dicunt, ὡς ὁ ἀνὴρ οὗτος συνάγει τοῦ ὄκνου τὴν θώμιγγα.

VI. ASINVS AMBRACIOTARVM.

Monumentum infame.

AMBRACIOTÆ, victis nocturna pugna Molossis, Asinum in Apollinis Delphici templo

ad victoriæ memoriam dedicarunt. Pauſan.in Phocicis pag. cccxxxiv.

A P. Multi ea monumenta affectant, quæ potius dedecori ſunt, quam honori: ita cæca hominum cupiditas, quid vna quaque re ſit optimum, non videt.

Egregiam vero laudem & ſpolia ampla refertis,

VII. Asinvs Ammonii.

Studium indefeſſum.

ASINVS Ammonij ſæpe pabulum licet eſuriens, poëticas audiendo diſciplinas negligebat, ita hoc ſtudio capiebatur, φασὶν ἀκροώμενον τῶν ποιητικῶν μαθημάτων πολλάκις τροφῆς ἀμελεῖν. Damaſc.in vita Iſid. apud Phot.

A P. Studium pertinax, vel manſuefacta ſtoliditas. Aſinus infeliciſſimum animal in typum vbiq; ſtoliditatis & dedecoris venit. Hinc illa vexatio aſini apud Ægyptios: hinc Ochi cognomen: hinc Cumæorum *Onobatides* de quibus Plutarch.in Quæſt. Græcis, nunc autem laboris & indefeſſi ſtudij erit inſigne monumentum.

VIII. Asinvs Balneatoris.

Doctor & concionator ſibi infructuoſus.

ASINVS balneatoris ligna, & carbones dorſo portare ſolet ad alios dealbandos, cum ipſe ſudore, & puluere oppletus, carbonúmque nigredine deformatus nunquam lauetur. Plutarch. περὶ τῆς φιλοπλουτίας παρ᾽ ὧν ὥσπερ ὄνος βαλανέως ξύλα καὶ φρύγανα κατακο-

τανυμίζων, ἀεὶ κάπτῃ καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμενος, λύτρῳ δὲ μὴ μετέχων.

Ap. Tabula hæc oſtendit vulgare paſtorum malum, qui, vt contingit in multis, aliis ſudant, aliis laborant, alios à peccatorum ſordibus emerſos innocentiæ candore veſtiunt, ſibi inutiles,& infructuoſi. *Æthiops in balneum niger intrat, niger egreditur, balneator nummos accipit: ita concionator ſi nihil ſibi profecerit.* Vide Gregor. Papa. ep. 101.

IX. Asinvs Mavrvsivs.

Feruor in principiis.

Hvic initio curſus velociſſimus, volare eum non currere diceres, ſed hic feruor illicò intepeſcit, & in maximam tarditatem degenerat celeritas. Ælian. lib. xiv. de Anim. cap. x.

Ap. Principia ſæpe feruent, tepent media, vltima frigent. quo fit, vt qui ita ſe gerunt, nunquam ad ſolidam virtutem perueniant, cui perſeuerantia opus eſt vel maximè.

Nam leuiter quamuis, quod crebro tunditur ictu,
Vincitur in longo ſpatio tamen atque labaſcit.
Nonne vides etiam guttas in ſaxa cadentes
Humoris, longo in ſpatio pertundere ſaxa. Lucretius de rerum natur. lib. 4.

X. Asinvs Navpliensivm.

Gratia inuentoribus relata.

Navplienses in Peloponeſo habitantes de aſino memorant, quod arroſo vitis palmite vua-

rum in posterum vberiorem prouentum exhibuerit, ea de causa, apud eos etiam tum videtur asini figura, vtpotè qui putandarum vitium morem docuerit. Pausan. in Corinthiacis.

AP. Inuentores & authores rerum sua gratia non sunt fraudandi, & licet inferioris plerumq; sint notæ illi à quibus aliquid discimus, ingenuè tamen beneficium ab iisdem acceptum profiteri sinceræ humilitatis est. *nec pressa est gloria facti.* Sic Aspasia columbam cuius ope sanata fuerat ex auro & gemmis conflatam, iuxta Veneris simulachrum dedicauit. Ælianus in Varia histor.

XI. ASINVS PICTORIENSIS.

Iudex indoctus.

IN oppido Pictoriensi prope horam diei tertiam spectantibus multis, Asinus tribunali ascenso audiebatur destinatius rugiens. Amm. Marcell. lib. 27. cap. 2.

AP. Indoctus ad honoris apicem euectus. *Quoties voluit fortuna iocari.*

XII. ASINVS SARACORORVM. ΟΝΟΣ ΣΑΡΑΚΟΡΩΝ.

Ab externa corporis specie non iudicandum.

ASINI Saracororum bellatores sunt, non ἀχθοφόροι. Ælian. de Animal. lib. XII.

AP. Hoc prouerbio significantur ij qui cum specie duntaxat aut imperiti videantur aut ignaui, rem tamen peritè gerunt ac fortiter. Idcirco Αχαιὸς

ἐκ πύργου μὴ κεῖνε. Epictetus conditione seruus, membris mutilus, paupertate Irus, quantas habuit virtutis diuitias?

Δοῦλος Ἐπίκτητος γενόμην, καὶ σώματι πηρὸς,
Καὶ πενίην, Ἶρος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

XIII. Asinvs Tiberii radios emittens.

Sanctitas humilis.

Hic scintillas emittens è corpore domino significauit futurum imperium. τὴν βασιλείαν διὰ ἑαυτοῦ παθήματος προσεμήνυσεν, hoc est, σπινθῆρας ἀπὸ τοῦ σώματος πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀφείς. Damas. in vita Is.

Ap. Contemptus antea Asinus luce circumfundi visus est: sic multi habentur pro stolidis & contemptis, qui intus clarissimarum virtutum fulgore collucét, quas licet magnopere abscondant, in opem mortalium tamen suaui luce diffunduntur. hoc est,

In tergo thesaurum gerere.

XIV. Asini albi capite pvrpvreo.

Diuites indocti.

Asini albi capite purpureo visuntur in India; ὄνοι ἄγριοι ἴσοι, ἵπποις καὶ μείζους, λευκοὶ δὲ εἰσὶ τὸ σῶμα, τὴν κεφαλὴν πορφυροῖ καὶ ὀφθαλμοὺς ἔχουσι κυανέους. Ctesias apud Photium. Ælian. lib. IV. c. LII. de Animal.

Ap. Tales quidem sunt diuites fortunis abundantes, & cultu splendidi, & omni fortunæ choragio instructi, ad summum omnis liberalis disciplinæ & virtutis expertes, quos vulgò *aureas pecudes* nominant.

XV. ASINI EPEI TRIBVTVM.

Discipulorum infrequentia castigata, vel *Diues ex subditorum bonis.*

SIMONIDES cum in Carthæa degeret Cei insulæ oppido, agendi canendiq; choros rationem docuit schola procul à mari sita in vrbis superiore parte, iuxta templum Apollinis. aquam verò tunc petebat ex inferiore vrbis regione, aduehente asino quem Epeum appellabat, quod Epeus heros similiter diceretur. Atridis aquam ministrasse. cum igitur ita hæc se haberet, Simonides sanxit vt si quis discipulorum ad cōdictam horam abesset, Asino hordei semimodium daret: vnde illud epigramma,

Φημὶ τὸν οὐκ ἐθέλοντα φέρειν τέττιγος ἄεθλον,
Τῷ πανοπηϊάδῃ δώσειν μέγα δεῖπνον Ἐπειῷ.
Aio qui nolit Cicadæ obire certamen,
Luculentem cœnam de Epæo Panopeiadæ.

AP. Significat ad asinos eos esse ablegandos qui Musarum suauitate frui recusant. Rectè etiam cadet in eos qui aliorum nomine exigunt, id quod in suam rem cōuertunt; nam Epeo Asino exigebatur cœna, cuius lucrùm & fructum Simonides capiebat.

Sic vos non vobis fertis aratra boues.

XVI. ASTVRCO NERONIS.

Initia speciosa, finis contemptus.

NERO Asturconem quo maximè delectabatur posteriore corporis parte in speciem simiæ abiisse per quietem videre visus, ac tantum capite in-

tegro hinnitus edere canoros, ostento fuit quod illa equi ferocitas in simiæ ludibrium esset abitura. Suetonius in Nero. cap. XLIII.

AP. Asturco capite, posteriori parte simia, significat initia plerumque speciosa, ridiculum sortiri finem. Sic pro Elephantis Culices, pro Leonibus Mures ostendi dicuntur. Synesius epistola 79. ad Anastasium: ἐκκεχηγὼν γὰρ αὐτῷ δίς που καὶ τρὶς, καὶ τοῖς ἐξ ἁμάξης λοιδορησάμενος, καὶ πάντα ἐπανατεινάμενος, ἅπερ ἂν εἰρῆσθαι, καὶ περὶ ἐμοῦ τοῦ πάντος ἂν ἐπιμνησαίμην, ἀπέδειξε τὸ κάθαρμα μῦν ἀντὶ λέοντος.

XVII. BOS SVSIS. ΒΟΥΣ ΣΟΥΣΙΣ.

Labor certa mensura definitus.

SVSIDAS boues numerandi scientiam tenere Ctesias scribit. Nam Susis regi singulæ quotidie centum cados in hortos sicciores & minus riguos, hauriunt. Quem quidem laborem, siue quod sit eis certus & constitutus, siue etiã quia diu multumq; in eo se exercuerint, promptissimè obeũt: nullam enim earum ad opus remolescere videres. Ad alterum verò supra quàm diximus cadum hauriendum, nec verberibus, nec blanditiis inducere posses. Ælian. de anim. lib. VII. cap. I.

AP. Disertè eo loco parœmia indicat eos, qui supra ordinarios labores nihil omnino volunt assumere, quotidiana tamen pẽsa accuratè satis obeunt.

Composito securus aceruo.

XVIII. Boves Nevrici.

Calumniatores obliqui.

Boves Neurici cornua habent in humeris, vt Ariſtoteles ait, τοὺς δὲ ἐν Νευροῖς βοῦς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχειν τὰ κέρατα. Ælian. lib. v. de Animal. cap. xxvii.

Ap. Cornua habent in humeris, qui non recta fronte inuadunt, ſed obliquè feriunt, obſcuris dicteriis & ambagibus, alienam carpentes famam.

obliquus ferit ille, caueto.

XIX. Camelvs.

Pueri leniter tractandi.

Camelvs muſica ac modulatione plurimum capitur: itaque ſi feſſus longo itinere ſubſiſtat, ductor non flagris, aut verberibus ad progrediendum eum ſtimulat, ſed ſonitu cantuque demulcet: alioqui ageret fruſtra. Mar. colloq. vii.

Ap. Pueri bonæ indolis non verberibus cogendi, ſed honeſtatis amore, quod potentiſſimum eſt illecebræ genus, capiendi. Cauendum tamen ne nimia parentum indulgentia deteriores fiant, & mollius educati quam par eſt, magnarum rerum grauitati, & ſeriæ vitæ ponderibus ſint impares:

Indulget nemori nimium dum ſtultus Amyntas,
Et gaudet fama, luxuriaque ſoli.
Cedentes oneri ramos, ſiluamque fluentem
Vidit, concuſſas ipſe ſequutus opes.

XX. Canis Æscvlapii.

Pastor fidus & diligens honore dignißimus.

SACRILEGVS primum obſeruato tempore intempeſto, quo dormientes arctiſſimus ſomnus complecteretur, de multa nocte intra Æſculapij templum ingreſſus eſt: deinde vt multa donaria ex æde ſurripuiſſet cum rem iam putaret confectam, ſéque latere, diſceſſum parabat, at excubitor Canis ad templi cuſtodiam intus inuigilans, æditimis qui noctu ad ſacras ædes vigilias agebant, multo vigilantior, expilatorem direptoremque inſequebatur, quàm maximè poterat cômiſſum ſacrilegium horribili fremitu ſuo prædicans. fur primum & ſocij huius ſceleris ſaxis lapidatione facta, canem appetebât, deinde vbi is latrare non deſiſteret, illum demulcere conabatur, panes & offas canû illecebras obiiciens: nam hæc quoque prouidè, vt ipſe putabat ſecum attulerat. Verum cuſtos incorruptus canis, vel fur cum euaſiſſet in domum vbi habitabat, vel cum inde exiret, ſe illi implacabilem, inexpiabilemque præbens, furem latrare non deſinebat. Tandem intellectum eſt vnde canis eſſet, ac ſimul animaduerſum quæ ornamenta deeſſent. itaque ex hac canis vociferatione is eſſe, qui tale furtum feciſſet, in Athenienſium ſuſpicionem adductus eſt: atque vt tormentis in eum quæſiuiſſent, totam rem cognouerunt. Denique ex lege hic capite damnatus, extremû dedit ſupplicium. Cani verò cibus publicè præbitus, & publicæ curæ, vt fidus cuſtos habitus eſt: nempe qui æditimorum

nulli inferior vigilantia fuisset. Ælian. lib. VII. c. XIII. de Animal.

A P. Pastores fidi & acerrimi concionatores mercede & honore digni sunt, qui Ecclesiam tuentur, & fures qui in vestimentis ouium veniunt, intus autem sunt lupi rapaces, à Christi grege arcent quam studiosissimè. *Vigilesque suo pro Cæsare curæ.*

XXI. CANIS AD NILVM.

Cautio in vita humana.

ALII quidem canes, feras tum inuestigare, tum etiam capere probè norunt: at vero Ægyptij fugacissimi sunt. Nam cum illa quæ in Nilo degunt, timeant, ab his admodũ fugitiui sunt, neque quamuis illuc sitis ad bibendũ eos attrahat, ferarum Nili metus quietè ipsos potione se complere sinit. Ideo ne quid eorum, quæ infra aquam degunt, emineat foras, ipsosque obtorta gula de ripa in altitudinem abripiat, non inclinatione corporis abiecta incumbunt ad bibendum: sed vt primum ad ripam accesserunt, festinanter, & in cursu lingua lambentes, rapiunt, ac certè, vt ita dicam, potionem furantur. Ælian. lib. VI. cap. LIII. de Animal.

A P. Symbolum rectè cadit in eos, qui sibi prudenter in vitæ periculis prospiciunt, & necessariis etiam voluptatibus se non immergunt, sed leuiter intingunt. Tales sunt, inquit Theodoretus, Religiosi, qui τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῖς κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπιτέρπεσθαι διακωλύοντες, χολὴν τοῖς νῷ προσέχουσιν ἐπεντρυφᾶν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν. Itaque licet voluptas clamet quod

Theodoret. serm. 3. de Angelis.

Croco-

Crocodilus cani apud Phædrum:

Quamlibet lambe ocyus
Accede, pota leniter, & noli dolos.
(inquit) vereri: At ille: facerem mehercule
Ni esse scirem carnis te cupidum meæ.

XXI. Canis vomens.

Venienti occurrere morbo.

Canis ὑπὸ πλήθους ὀχλούμενος laborans ob redundantiam, herbam in maceriis arripit & deuorat, cuius beneficio ventrem exonerat, & pristinæ sanitati restituitur. Æl. lib. VIII. cap. IX. Vide multa huius generis lib. I. cap. XXXV. Tertul. lib. ad

Ap. Tertull. in lib. de pœnitentia. cur cessas aggredi quod scias mederi tibi? mutæ quidem animæ & irrationales, medicinas sibi diuinitus attributas in tempore agnoscunt. ceruus sagitta transfixus, vt ferrum & irreuocabiles moras eius de vulnere expellat, scit sibi dictamno medendum. Hirundo si excœcauerit pullos, nouit illos rursus oculare de sua chelidonia. Peccator restituendo sibi institutam à domino exomologesin sciens præteribit illam quæ Babylonium regem in regna restituit.

XXII. Capra gladium.

Malum sibi creare.

Ivnoni Acreæ Corinthij sacra facturi erant, victimarium cultrum popæ nullum habebant, cùm ecce tibi capra, (hæc enim erat Iunoni desti-

nata victima) pedibus exscalpens, in suam perniciem eruit. Zenobius Centuria prima adag. 27.

A P. Fit sæpe, vt improbi cum minimè cogitant diuina Nemesi vlciscente suæ mortis caussas procurent. παροιμία ἐπὶ τῶν κακῶς τι καθ' ἑαυτῶν ποιούντων, inquit Zenobius. Nota auté Iunonem illam fuisse Acræam cognominatam, non Ascræam, vt rectè animaduertit ad hunc locum Andreas Schottus è nostra societate vir doctissimus. Nam præter Liuium, Pausaniam & Strabonem, meminit quoque Tertullianus Iunonis Acreæ, à Promontorio sic appellatæ.

Tertul. lib. ad vxorem.

XXIV. Capra Indica ad Cinamomvm.

Voluptuarius.

CINAMOMI appetentissimę sunt capræ Indicæ: ad manum enim porrigentis admurmurant, & si abigantur, ingemiscunt. Philost. lib. III. cap. I. θρηνοῦσι καθάπερ λωτοῦ ἀποσπώμεναι.

A P. Voluptuarij ad corporis delicias toti adhinniunt, ægrè ab iisdem auocantur. D. Cyprianus epist. II. *Quando parsimoniam discit qui epularibus cœnis & largis dapibus assueuit; & qui pretiosa veste conspicuus in auro atque in purpura fulsit ad plebeium se ac simplicem cultum quando deponit; tenacibus semper illecebris assuetum: necesse vt solebat violentia inuiet*, & cæt.

XXV. Capra olivam.

Castitas violata.

M. Varro Romanorum omnium doctissimus scribit, quod si Capra oliuam primum germinantem tetigerit, sterilescit.

AP. Quot præclara ingenia luxuriæ veneno afflata, dum efflorescere incipiunt, emoriuntur. Meminerint Adolescentes dicti illius quod affertur ab Ammiano lib. xxv. cap. v. *Vt egregius Pictor vultum speciosum effingit, ita pudicitia celsius consurgentem vitam exornat.* sine eadem omnes marcescunt Virtutes.

XXVI. CATVS A PICA DEVORATA STRANGVLATVS.

Vltus post fata.

NON illepidum est emblema præsentis vltionis in Cato qui viuus à pica mortua quam ipse deuorauerat suffocatur, quod bellissimis versibus dixit Petronius,

Mordaces morsu solitas consumere mures,
Inuisum & domibus perdere dente genus,
Catus in obscuro cepit pro Sorice picam,
Multiloquumque vorax sorbuit ore caput.
Pœna tamen præsens prædonem plectit edacem:
Nam claudunt rabidam cornea labra gulam.
Faucibus obsessis vitalis semita cessit,
Et satur escali vulnere captor obit.
Non habet exemplum volucris vindicta perennè?
Hostem pica suum mortua discruciat.

XXVII. CERIGONYM CATVLI.

Pueri molliter nutriti, vel *Matrum indulgentia.*

ILLVD verò mirum in Cerigonibus, id animanti nomen buxeo colore, vulpeculæ magnitudine, ex ejus aluo duæ dependent veluti manticæ, in iis

catulos circumfert, & quidem adeò pertinaciter suo quemque vberi affixos, vt à perpetuo suctu non auellantur, antequam ad pastum ipsi per se progredi valeant. Maff. histor. Indic. lib. 11. pag. XLVI.

A P. Cum Cerigone comparentur matres, quæ tanta sunt φιλοστοργία, vt filios, iam grandiores, molliter nutriant, nec patiantur à suis complexibus diuelli. *Teneroque columbo*

Et similis Regum pueris pappare minutum
Poscis? & iratus mammæ lallare recusas?

XXVIII. Cynocephalus.

Calumniator.

Cynocephalus hominis corpus, caninam habet faciem, stridorem muris, animal omnino ferum, quod nunquam cicuratur. Agatharcides.

A P. Calumniatoris typus, canina facies; rabiem dicacitatis, stridor muris, obmurmurationem, feritas intractabilis, maledici ingenium significat, alia pictura est calumniæ apud Lucianum ex Apelle expressa, vbi pingitur eximiè compta vultu, tamen ipso, & gestu corporis efferam rabiem præ se ferens, sinistra facem tenet flammiuomam, dextra Adolescentem, capillis prehensum, manus in cœlum intendentem, secum rapit: anteit vir pallidus in speciem impurus, acie oculorum minime hebete: Cæterum planè iis similis qui sontico morbo contabuerunt: hinc facilè coniicias liuorem esse, ad dextram considet quispiam auribus prælongis insignis,

Calũniæ pictura.

quales Midæ esse ferunt, qui duabus mulierculis ignorantia, & suspicione comitatus manum porrigit venienti calumniæ, ornatrices quoque suas habet calumnia, insidias, ac fallaciam. à tergo vero pœnitentiam, quæ amictu lacero, capite demisso, cum lachrymis, & pudore procul venientem veritatem excipit.

XXIX. Elephantvs.

Castitas.

Qvemadmodvm moderatè Elephanti libidines contineant, explicare conuenit: ij igitur ab omni immoderata libidine castissimi sunt, nunquam enim, neque vi aut proteruius, neque nimis lasciuè societatem veneris cum fœmina faciunt: sed tanquam generis successione carentes, liberis procreandis dant operam: sic hi, sua stirps vt ne deficiat, complexu venereo iunguntur, neque id sanè plusquam semel in vita, & eo duntaxat tempore, cum se iniri fœminæ patiuntur, vt autem eorum quisque vxorem impleuerit, non eam amplius attingit: apertè porrò ac palam in aliorum oculis non coeunt, sed secedentes, aut sese in arbores densas & frequentes occultant, aut in concauum locum, aut profundum ad occultandos eos idoneum se abdunt. Ælian. lib. VII. de Animal. cap. XVII.

A P. Typus castitatis conjugalis. O quantum est pudicitiæ decus, quod brutas ipsas allicit

animantes: *Pudicitia flos morum, honor corporum, decor sexuum, integritas sanguinis, fundamentum sanctitatis, præiudicium omnis bonæ mentis.* Tertul. lib. de pudicitia.

XXX. ELEPHAS AD ASPECTVM VIRGINIS MITESCIT.

Incarnatio.

ELEPHAS mole corporis & furore terribilis, ad formosæ mulieris occursum concitatos animi motus frangere dicitur, γυναικὸς ὡραίας τόδε τὸ ζῶον ἡττᾶται, καὶ παραλύεται δὲ τοῦ θυμοῦ, ἐκκωφωθεὶς εἰς τὸ κάλλος. Ælian. lib. 1. de Animal. cap. xxxviii. Simile est quod de Monocerote narrat Albertus.

AP. Typus est Incarnationis, in qua Deus vltionum in sinu virginis deferbuit. *prostrata mansuescere profiliit ira Imperiumque pati, & Domino parere minori.*

XXXI. ELEPHANTIS ADEPS.

Fortitudo inuicta.

CONTRA omnium ferarum venena, præsidium est adeps Elephanti, στέαρ τὸ ἐλεφάντειον ἀλεξιφάρμακον ἀρκεῖ πρὸς πάντων θηρίων ἐλεφάντειος, quo qui fuerūt inuncti, etiamsi nudi contra atrocissimas belluas confligant, illæsi discedunt. Ælian. lib. 1. de anim. cap. xxxvii.

AP. Non adeps Elephanti, sed virtutis bonus odor optimum est aduersus mala præsidium. Rectè etiam significabitur Seruator noster Christus. est ille Elephas ἀλεξίκακος, qui nos sanguine, quasi adipe, aduersus cacodæmones tuetur. Nam vt ait

D. Chrysostomus hom. 45. in Ioannem. Hic mysticus sanguis dæmones procul pellit, Angelos, & Angelorum dominum ad nos allicit: hic sanguis effusus abluit vniuersum orbem terrarum, sed quod maius est, efficit vt imago regia in nobis floreat, pulchritudinem atque nobilitatem animæ, quam semper irrigat, & nutrit, languere non sinit.

XXXII. ELEPHANTVS AIAX.

Honor fortium senum.

NARRAT Philost. lib. II. cap. VI. Aiacem Elephantum nomine ab Alexandri temporibus ad Tiberij annis trecentis supra quinquaginta vixisse, & in pugna illa fuisse quæ grauissimè à Poro rege contra Alexandrum pugnata est, eundé victor Alexander Soli dedicauit. Ἀλέξανδρος ὁ Διὸς, τὸν Αἴαντα τῷ Ἡλίῳ, ex quo indigenæ magno in pretio habebant, & non modo vittis corollisque redimitum, sed & vnguentis oblitum & monili aureo conspicuum, asseruabant.

AP. Sic fortes senes obseruantia & indulgentia digni sunt, qui (cum ferret ætatis vigor) laboriosissimè pro sua quisque virili decertarunt.

Scire æui meritum non numerare decet. Ausonius.

XXXIII. ELEPHANTVS AIAX HONORE SPOLIATVS MORITVR.

Æmulationis vis.

ANTIOCHO regi Badum experienti fluminis tenuit Aiax Elephantus alioquin dux agmi-

nis ſemper. Tum pronunciatum eius fore principatum qui tranſiiſſet, auſumque Patroclum ob id phaleris argenteis, quo maximè gaudent & cætero apparatu donauit: ille qui notabatur inedia mortem ignominiæ prætulit. Mirus namque pudor eſt, victuſque errorem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit. Plin. lib. VIII. cap. V.

APODOSIS.

Qui velit ingenio cedere rarus erit. Ouid.

XXXIV. ELEPHANTVS CADVCO TRVNCO INNIXVS.

Diuitiarum & rerum humanarum inconſtantia.

HISTORIAM ſatis notam de captura Elephantorum per arborem in qua decumbere ſolent ſerra iam pœnè ſectam & ſemirutam pertexit Agathareides: Polyhiſtor, è Strabo lib. XVI. τρίτον δ' ἐστὶ δρυμὸς ἐλεφαντοφάγων, ὃ ἐπειδὰν οἱ ἐλέφαντες τῆς νομῆς ἐμφορηθέντες πρὸς ὕπνον τραπέσθαι ζητοῦσιν οὐκ ἐπὶ γῆς δὲ ἀναπεσόντες καθυπνοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς παχυτάτοις καὶ μεγίστοις δένδρεσι προσανακλίνοντες ἑαυτοὺς οἱ οὖν ἀπὸ τῆς τούτων θήρας τὸν βίον ποιούμενοι, ὑπὸ τὴν ὄπισθεν τοῦ δένδρου τόπων πρίουσιν, ὥστε μένειν ἐπὶ βραχείας ῥοπῆς· τὸ δὲ ζῷον ἀπὸ τῆς νομῆς ἐπὶ τὸν συνήθη κοίτης τόπον ἀνακλινόμενον ἀφνίδιόν τε πίπτει, τοῦ ξύλου κλασθέντος. Hæc illè.

AP. Tales ſunt qui fragili bonorum choragio confiſi, repentina calamitate obruuntur,

Quis ſapiens bono
Confidit fragili? Senec. Hippolyt.

Δραπέτης ὁ πλοῦτος ἐστὶ καὶ οἰκέτης. Chryſoſt. in Eutropium. Caduca nimirum & fragilia, puerilibuſque conſen-

consentanea crepundiis, quæ vires atque opes humanæ vocantur, affluunt subito, repente dilabuntur: nullo in loco nulla in persona stabilibus nixa radicibus consistunt. Valer. lib. 6.

XXXV. Elephantvs draconem mortvvs occidit.

Vltio præsens.

Elephantis ferunt frigidissimum esse sanguinem, ob id æstu torrente præcipuè à draconibus expeti: quamobrem in amnes mersos insidiari bibentibus: arctatisque illigata manu in aurem morsum defigere, quoniam is tantum locus defendi non possit manu. dracones esse tantos vt totum sanguinem capiant: itaque elephantos ab iis ebibi, siccatosque concidere: & dracones inebriatos opprimi, commorique. Plin. lib. viii. cap. xii.

Ap. Saturati odio & sanguine inimici sæpe in eorum funere, quos oderunt cœlesti casu repente fulminati concidunt, adeò vt ex ipsius cineribus vltores resurgere videantur. Diogenianus: Ἡ Νέμεσις κατὰ πόδας βαίνει. *Nemesis ad pedes adest.*

XXXVI. Elephantvs gemino corde.

Vir magnanimus, vel duplex.

Dvplici tum corde, tum sensu animi Elephantus esse dicitur, & altero quidem ira incendi, altero mitigari & leniri Maurorum peruagatum

esse sermonibus. Ælian. lib.xiv.cap.vi. de Animal.

Ap. Vel magnanimos viros significat, quos oportet esse veluti duplicis supra alios cordis generositate præditos, & vt ait Homerus, ῥηξήνορας καὶ θυμολέοντας. Vel simulatorem minimè simplicem, & vanum, & inconstantem, qui modo hunc, modo illum affectum induit.

Cor mundi instar habens.

XXVII. Elephanti gemitvs.

Pœnitentia.

Fertvr Elephantus noctu miserabiliter immurmurans, deplorare seruitutem, ad quem si homo accesserit sistit querelas quasi verecundus. Philo. c.v. lib.ii.

Ap. Gemitus Elephanti suspiria peccatoris significant, cui incussus erratorum dolor miserabiles gemitus & lacrymas exprimit: sed lacrymas quas Deus miseratus suauissimè detergit, mentem cœlestibus lenimentis recreans. sunt omnino illi fletus, vt ait Diuus Bernardus, vinum Angelorum, egregiæ erga Deum charitatis indices. Olim quidē in pignus veræ amicitiæ sanguinem de venis extractum ab amicis & asseruatum legimus. hoc imitantur qui amoris vi lacrymas eliciunt, quod Dauidem & Ionatham in illa mutua animorum complexione fecisse refert Philo, additque lacrymas ipsas in tantæ amicitiæ pignus vasculis exceptas esse, & simul reconditas. Qui igitur Deum eximia charitate diligit, & in peccatorum odium vbertim lacrymas fundit, tem gratissi-

mam libat numini, vnde ipse quoque ex fletu permagnas haurit suauitates.

XXXVIII. Elephanti hordeum.

Talio.

SI Elephanti sapienter factum, idque auditu dignum præteritem, me quis ignorantem fortasse præteriisse putet, quamobrem dicetur: cùm is qui hordeum huic admetiendi procurationem habebat, hordei partem subtraxisset illiusque in locum lapidibus suppositis, ipsi debitam tamen mensuram cumulatè seruasset, vt dominum vtriusque, si quando vidisset falleret: Elephantus videns hunc, qui ipsum debito fraudabat, polentam coquere: primum promuscide sabulum collegit, deinde in ollam infudit, sicque solerter iniuriis, iniurias sibi illatas vltus est. Ælian. de Anim. lib. VI. cap. LII.

AP. *Sic ars deluditur arte.*

XXXIX. Elephanti lingua.

Linguæ moderatio.

ELEPHANTVS fera omnium mole maxima eademque prudentissima, linguam habet perexiguam, vt penè oculos fugiat: γλῶτταν δὲ ἔχει μικρὰν σφόδρα, καὶ ἐντὸς· ὥστε ἔργον εἶναι ἰδεῖν. Aristoteles cap. VI. lib. II. de Animal.

AP. Generosissimi quique & prudentissimi vt factis efficaces ita verbis parci, Gallici prouerbij legem sequuti

Le dire fait fire.

Le faire fait taire.

Non credo auguribus qui aures verbis diuitant. Accius in Astyanacte.

XL. Elephanti litteræ.

Honoris cupiditas.

Mutianus author est Elephantum litterarum ductus Græcorum didicisse, solitumque præscribere eius linguæ verbis. *Ipse ego hæc scripsi & spolia celtica dedicaui.* Plin. lib. VIII. cap. III.

Ap. Laudis gustus omnes & brutas ipsas animantes capit. πᾶσιν ἔρως τῦ μέλλοντος ἐνίδρυται. Philo. Neque vero male dicetur de aliquo astydamaste, qui laudes suas prædicet & scriptis mandet.

Bella es nouimus, & puella, verum est,
Et Diues: quis enim potest negare?
Sed dum te nimium Fabulla laudas,
Nec diues, neque bella, nec puella es. Martial. lib. I.

XLI. Elephantus ad musicam.

Literæ cicurant feritatem.

Quæ Indus & Afer de suæ vterque regionis animalibus referunt hæc sunt. Si Indicus Elephantus robore ætatis confirmatus, capiatur, ex feritate ægrè traducitur ad mansuetudinem & quod desiderio libertatis teneatur, ideo cædes molitur: ac si vinculis deuinciatur & constringatur, magis inci-

tatur animo, neque vllam ſeruitutem perpetitur. At enim Indi variis & multiplicibus cibariorum illecebris, illum delinire ſtudent, ille tamen nihil de ſua acerbitate remittens, nihilque ab iis blanditiis mitefcens, iis præclarè contemptis, pergit iiſdem infeſtus eſſe. Quid igitur ij comminiſcuntur & machinantur? inſtrumento quodam muſico,(ſcindapſum vocant) vernaculam cantiunculam ei canunt, is animum attendit, auremque ad audiendum erigit, & ſuauitate illius demulcetur, animi incitatio comprimitur. Tum paulatim in obiectum cibum reſpicit & & tametſi omnibus vinculis exſoluitur, tamen cantu deuinctus, non amplius ad priſtinos mores à manſuetudine deficit, & cibo libenter veluti conuiua fruitur. Ælian. lib. XII. cap. XLIV. de Anim.

AP. Literarum ſuauitate ferociores mitigantur Horat. epiſt. I. lib. I.

Nemo adeo ferus eſt qui non miteſcere poſſit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

XLII. ELEPHANTORVM OLEA.

ELEPHANTI ſi quando ſaucij fuerint, oleæ flore infixa corpori tela excutiunt. Ælian. lib. II. cap. XVIII.

AP. Venenata vitiorum tela pacis & conciliationis nuncia pœnitentia expellit. Pacianus epiſtola primâ ad Symphorianum. Pigeat ſanè peccare, ſed pœnitere non pigeat, pudeat periclitari, ſed non pu-

deat liberari. quis naufrago tabulam, ne euadat, eripiet? quis sanandis vulneribus inuidebit?

Item, Pastores contra reptilia selenes herbæ succo pedes inungunt, βοτάνη Σελήνη καλουμένη τὸν καταφερόμενον ἀπ' αὐτῆς ἀφρὸν, περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους οἱ ποιμένες αἴροντες ἀλείφουσι τοὺς πόδας, καὶ οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἑρπετῶν ἀδικοῦνται. Plut. in Inacho.

XLIII. ELEPHANTI PARTVS.

Opus tardum sed magnum.

ELEPHANTI per octodecim menses vterum ferre dicuntur, at pariunt Elephantos: κύουσι δὲ τοὺς μὲν πλείστους ὀκτὼ καὶ δέκα μῆνας, ἐλαχίστους δ' ἑκκαίδεκα. Aristoteles biennio parere putat. Non audiendus Plautus in Sticho, qui decennium illis tribuit. *Audiui sæpe hoc dicier solere Elephantum grauidam perpetuo decem annos esse.*

AP. In opus tardum quidem, sed magnitudine tarditatem compensans. Ad opera similiter allusit Plinius partus Elephantorum secūdum Plauti mentem definiens. *Nam de grammaticis* (inquit) *semper expectaui, parturiri aduersus libellos meos, quos de grammatica edidi: & subinde abortus fecere in decem annos quam celerius etiam Elephanti pariant.* De his operibus dici solet quod habet Hom. Iliad. β. v. CCCXXV.

Ὄψιμον, ὀψιτέλεστον ὅου κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.

Serum lenti exitus, cuius gloria nunquam peribit.

XLIV. Elephanti potvs.

Voluptuarij sordes.

Potvs aquæ pellucidæ Elephantis, inimicissimus est, turbulentam & sordidam suauissimè bibunt. Ælian. lib. xvii. c. vii. de Animal.

Ap. Voluptuariis honesta quæque sordent, obscœna placent & ad eorum stomachum faciunt, viuunt enim *Cœno, non cælo.*

Frenentur ergo corporum cupidines,
Detersa vt intus emicet prudentia:
Sic excitato perspicax acumine
Liberque flatu laxiore spiritus
Rerum parentem rectius precabitur. Prudent. in Cathemerin.

XLV. Elephanti Ptolomæi.

Sera pœnitentia.

Exorientem Solem Elephanti venerantur, proboscidem, tanquam manum aduersus Solis radios attollentes. Itaque hos ei charos esse, & egregiè diligi Philopator Ptolomæus testis est nobis locuples. Is sanè pòst partam victoriam eius belli quod cum Antiocho gessisset, cum quàm gratissimus aduersus Solem, quem Deum existimabat, esse vellet, proque victoria ei gratias persolueret, tum alia magnifica sacrificia fecit, tum verò quatuor Elephantos, bene magnitudine grandes, existimans se sic Deum religiosè colere, primum immolauit: deinde

cum in ſomniis minis Dei percuſſus fuiſſet, ob inuiſam numini talem hoſtiam, religionis metu permotus, pro immolatis ex ære quatuor Elephantes in honorem Solis excitauit: hoc vt ſupplici facto hunc ſibi placatum efficeret. Ergone Deum Elephanti venerantur; homines autem rationis participes, ſit ne Deus necne ſit, dubitant: tum ſi ſit, humanáſne res curatione & adminiſtratione dignetur. Ælian. lib. VII. cap. XLIV.

A P. Parabola deſignat eos qui mortuis, quos ipſi interfecerunt inania ſtatuunt monimenta, cum vitam rem omnium dulciſſimam eripuerint, quam nulla induſtria, nullis opibus reſtituere poſſunt.

Ἀδου μέλαινα νυκτερὸς τε αἰάγχα. Euripides.

XLVI. ELEPHANTORVM PVRIFICATIO.

Caſta placent ſuperis.

AVTORES ſunt in Mauritaniæ ſaltibus ad quendam amnem cui nomen eſt Amilo, nitente Luna, greges Elephantorum accedere, ibi ij ſe purificantes ſolenniter aqua conſpergi atque ita ſalutato ſydere in ſiluas reuerti. magni ſunt puritatis amatores Elephanti, qui non modo lotionibus indulgent, ſed etiam floribus à ſe collectis extruunt præſepia. Plin. lib. VIII. cap. I. Ælian. lib. XIII. cap. VIII.

A P. Puritas & cultus Dei hac icone pulchrè ſignificatur. Tibul.

Caſta placent ſuperis pura cum veſte venite,
Et manibus puris ſumite fontis aquam.

Τὸ μὲν μηδὲν ἁμαρτεῖν ἴδιον θεοῦ· τὸ δὲ μετανοεῖν, σοφοῦ. Philo. de profugis.

XLVII.

XLVII. ECHINVS.

Prouidentia.

NOVIT terrestris Echinus cubilia sua Aquilonis & Austri ortu commutare; duas enim cubilibus fenestras facit, alteram Notum versus, Boream versus alteram, quaque parte ventum futurum præcognoscit, fenestram obturat, alteram recludit. Habet & illud quo se ab insidiis canum tueatur, vt se globum sentibus vndique munitum colligat:

Σέρβιλος ἀμφ' ἀκάνθαν εἱλίξας δέμας
Κεῖται δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος. Plutarch. in libro Vtra. Aristot. de Animal. & Ion Poëta.

AP. Talis est opportunitatis captator, qui se ad rerum fluentium cursus fingit & componit, & vt ait politissimus Heliodorus Æthiopicon lib. IV. Α τῆς ὥρας ἐνδόσιμον ὑπέτρεψ.

XLVIII. ECHINI PARTVS.

In mora periculum.

ECHINVS animal est, vt omnes norunt, aculeorum segete circumuallatum, illud cum catulos concepit, partum diu remoratur, asperitatem videlicet stimulorū, & Lucinæ angores pertimescens: Sed tamen quo segnius differt, eo grauioribus angitur pœnis, ita temporis incrementis fœtus asperior maternam aluum lancinat. Diogenianus Centuria 4. adag. 91. ἐχῖνος τὸν τόκον ἀναβάλλει.

AP. Nulla imago commodior ad eorum mores exprimendos, qui suscepto semel hexomologeseos consilio, inertia interim obrigescente differunt, & rem cæteroqui leuem sibi in dies faciunt grauiorem.

Μελλησμῷ βίος οἴχεται.

XLIX. EQVA PHIDOLÆ.

Honor per vicarium.

EQVA Phidolæ Corinthij athletæ domino ab ipsis carceribus excusso, cursum pristinum æquè ac si sessorem habuisset, retinuit, conuertit se ad metam, excitauit ad tubam, stetit ante ludorum præfectos victoriæ compos. Elei autem Phidola victore renuntiato concesserunt, vt & equæ simulachrum dedicaret. Simile habet Plin. de equis Albatis in Claudij Imperatoris Circensibus.

AP. Prouerbiali caractere dicetur in Imperatores, qui per fortes & fidos administros magnas laureas consequuntur. *non vltima laus est*
Pro Domino pugnasse suo.

L. EQVVS INCITATVS CALIGVLÆ.

Diues indoctus.

INCITATO equo cuius caussa pridiè Circenses, ne inquietaretur viciniæ silentium, per milites indicere solebat, præter equile marmoreum, & præsepe eburneum, prætérque purpurea tegumenta, ac monile è gemmis, domum etiam, & familiam, & supellectilem dedit, quo lautius nomine eius inuitati ac-

ciperentur, Consulatúmque traditur destinasse. Suet. in Caligul. cap. LV.

AP. Quid est aliud equum auro, argento, familia, supellectili, consulatu donare, quàm in hominem fatuum, & belluinis permotionibus incitatum diuitias congerere? Num postquam exciderit illi, merito acclamandum est, quod vulturius cani apud elegantem Phædrum. *ô Canis, merito iaces*
Qui concupisti subito Regales opes,
Triuio conceptus, & educatus stercore.

LI. EQVVS LENÆI.
ΙΠΠΟΣ ΛΗΝΑΙΟΥ.

Gratia relata.

HOC quoque animalibus contigit, inquit Ælianus, quod diis sint curæ, neque vel contemnantur ab eis, vel negligantur. Nam vt ratione careant, suo tamen intellectu & conueniente eis sapientia non destituuntur. Quomodo auté amentur, dicam: Si non multa è multis, tantum tamen, quantum satis fore videbitur. Vir quidam Lenæus nomine, equum possidebat, & forma speciosum, & cursu celerrimum, & animo intrepidum: quique in spectaculis, cursum ad quem institutus erat egregiè decurrebat, & in bello fortitudinem, tolerantiámque suam cum aliàs declarabat, tum persequendo, si opus esset, tum retrocedendo tempestiuè. Propter igitur hæc omnia commendabilis equus, dominũ suum inter cæteros equites quàm celeberrimum reddebat. Hic equus adeò eximius, ictu quodam dextro oculo læsus, có-

que captus est. Et cum Lenæus spem suam omnem, propter hunc equi casum vacillare videret; (nam læuo eius oculo, soli integro, scutum equestre & alia arma tenebras offundebant,) Serapidis templum adit, adducto secum ceu victima quadam equo, & pro eodem Deum precatur, ceu fratre aut filio, & vt supplicem insontem misereretur orat. Huius enim calamitatis causam, ab hominum quorumdam, siue facto nefario, siue mali ominis dicto esse profectam. Equus verò quonam pacto (dicebat) vel sacrilegium, vel cædem, vel blasphemiam committeret? Per suam quoque innocentiam, vt qui nemini iniurius fuisset Deum obtestabatur, & propterea, vt commilitonis ac amici sui oculum restitueret, rogabat. Tum Deus, vtcumque magnus non neglexit, neque contempsit brutum mutumque animal, & pariter ipsius & supplicantis misertus, remedium dictat, iubetque oculum equi, non quidem perfundi liquido vllo remedio, sed fomentis per meridiem in ambitu templi calefieri. His peractis, Equi oculus redintegratus est, & Lenæus Deo, vt se gratum declararet, sacrificauit. Equus iam integer saltabat & hinniebat circa templum: iamque grandior & formosior videbatur, seque veluti ostentans ad aram vsque non sine ambitione accurrebat. Denique circa gradus se volutans, Deo Seruatori quo posset modo gratias se agere præ se ferebat. Ælian. lib. xi. cap. xxxi. de Animal. in quo Serapidis dæmonis in *brutis* præstigias licet agnoscere.

A P. Gratia publicè & cum magna amoris testificatione referenda non occultanda. Seneca lib. ii. de benefic. *Quidam furtiuè agunt gratias & in an-*

gulo & ad aurem. *Non est ista verecundia; sed inficiandi genus. Ingratus est qui remotis arbitris agit gratias;*

LII. EQVI CELTIBERORVM.

Inconstantia, vel, Ingenium locis accommodandum.

CELTIBERORVM equi cum sint cinerei coloris, vbi in exteriorem Hispaniam venerunt, colorem mutant: μεταφερόμενοι ὅταν μεταβάλλωσι τὴν χώραν, ἐοίκασι δὲ τοῖς Παρθικοῖς; dixit Strabo lib. 3.

A P. Inuersipili ingenio homines, qui pro varietate locorum variant mores, Clearchus in prouerbiis affert in persona Nestoris aptissimum ad hoc argumentum distichon.

Πουλύποδός μοι, τέκνον, ἔχων νόον, Ἀμφίλοχ' ἥρως,
Τοῖσιν ἐφαρμόζων, ὧν κεν τοὺς δῆμον ἵκηαι.

Polypi ingenium mi fili Antiloche heros,
His te accommoda quorum in patriam veneris.

Talis fuit Alcibiades: quippe Athenis elegans: Spartæ austerus: in Thracia potator: apud Thissaphernem mollis erat & delicatus.

LIII. EQVI VOLSILVPI.

Fortitudo ex aduersis.

FERVNT equos, qui certamen cum lupis semel inierunt, quos Græci λυκοσπάδας nominant, animosiores reddi & perniciores. Plutarch. in Symp. lib. 2. quæst. 8.

A P. Ex aduersorum conflictu nascitur virtus, &

sustentatur. Secundæ res acrioribus stimulis animum explorant: quia miseriæ tolerantur, felicitate corrumpimur. Tacitus histor. lib. 1. *Fortis miles de Confragoso venit.*

LIV. FELIS AFRA. ΓΑΛΗ ΛΙΒΥΚΗ.

Auarus cumulat bona quibus non fruitur.

GYMNESIAS populos in Hispania Cuniculorum infestâ multitudine vexatos, de sedibus relinquendis cogitasse ferunt, & habitandam terram missis legatis petiisse. Tandem armata in feras industria Afras feles maximè feras conquirere cœrunt, quarum ministerio ad venandos cuniculos vtuntur: sed non nisi ore obligato in foramina eas immittũt, quo fit vt prædam excutiant, aut vnguibus lacerent, minimè verò deuorent, Strabo lib. 3. pag. 91. num. 50.

AP. Hoc stratagemate dæmon vtitur in auaros quos ille ad bona comparanda propè furioso semper instigat affectu, nec partis libero animo frui sinit. D. Cyprian. epist. 2. *Nec intelligit miser auarus, speciosa esse sibi supplicia, auro se alligatum teneri, possideri magis quàm possidere diuitias atque opes. O detestabilis cæcitas mentium, & cupiditatis insana profunda caligo, cùm exonerare se possis, & leuare ponderibus, pergit magis fortunis augentibus incubare, pergit cumulis pertinaciter adhærere.*

LV. FELIS IN CROCOTO.

Diues fatuus.

ICON diuitis indocti felis est in crocoto. Est autem Crocotus delicatissima vestis ad vsum elegan-

tiorum hominum: qua felem amicire quid magis ineptum, aut ridiculum?

A P. Feles igitur sunt in Crocotis indocti, & improbi homunciones; qui triumphant in honoribus & opulentia, quibus ornamentis indignissimi sunt nati dumtaxat.

Et Veneri, & Cœnis, & plumis Sardanapali.

LVI. GVLO.

Gula.

GVLO animal canis magnitudine, illi aures & facies velut Catti, pedes & vngulæ asperrimæ, corpus villosum. Voracissimum est, quippe reperto cadauere tantum vorat, vt violento cibo corpus instar tympani extendatur: Mox inuentis angustiis inter arbores se stringens egerit, vt statim redeat ad cadauer. Olaus lib. XVIII. cap. V.

A P. Creditur à natura creatum ad ruborem hominum, qui vorando, bibendóque vomunt, redeuntque statim ad mensam. Quod Vitellium factitasse memorat Tranquillus.

Heu cœli terræque pudor.

LVII. HERINACEVS.

Charitas in suos.

HERINACEVS in vites obrepens vuas pabulatur, quas aculeis suis excipit, redit deinde acinis onustus (racemum ambulantem diceres) & catulis suis omnia quæcumque colligit tradit decerpenda. Vide Plin. Oppian. ἁλιευ. β. Anth. lib. V.

A g. Patris in liberos, aut præceptoris in diſcipulos charitas, quibus omnia ſuo laborẽ parta illi impertiunt. Is amor vt ait Oppianus, στάζει ἐνὶ κραδίῃ γλυκερὸν γάνος; inſtillat in cor parentum melleum quemdam lætitiæ ſenſum: & vt ait tritus ſenarius,

Ἅπασι δὲ ζῴοις ἄρ' ἦν ψυχὴ τέκνα. Quo in argumento quoque ſpectabiles ſunt Phocæ, nam adeò prolem diligunt, vt vna Ægis capta à piſcatoribus fœtum quem in hac ſeruitute pepererat tantopere luxerit, vt triduo abſtinuerit cibis animal alioqui voraciſſimum.

LVIII. Herinacei vrinam tabificam reddunt in extremo discrimine.

Diſputatores qui maledictis eludunt argumenta.

HERINACEI, in deſperatione, vrinam ex ſe reddunt tabificam tergori ſuo ſpiniſque noxiam, propter hoc ſe capi gnari. Plin. lib. VIII. cap. XXXVII. Simile quod habet de ſepia lib. IX. c. XXIX.

A p. Multi diſputatores cum premuntur rationibus eructant maledicta, quod hæreticorum ingenio apprimè cõuenit, nam vbi amentatis veritatis haſtis obruuntur, continuò ſe in dicteria aduerſus ſummum pontificem & inclytos ſacerdotum religioſorumque cœtus effundunt. Rectè S. Irenæus in hanc ſententiam lib. 3. cap. 19. *Sed enim ſepiæ iſti, (quorum figuram illud quoque piſcium de cibis lex recuſauit) vt traductionem ſui ſentiunt tenebras, huic blaſphemiæ interno omnes.*

LIX.

LIX. HYÆNA.

Hæretica prauitas.

Hyæna, vt Aristoteles tradit, læua in manu vim sopiendi habet, & solo tactu somnum conciliandi, sæpequenumero in stabula ingressa cùm dormientem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illum ingressa fuerit, soporiferam, vt ita dicam, manum eius naribus admouet, sicque eas opprimit, hic vt sine sensu esse videatur, ac tantum terræ suffodit, quantum sit ad ipsum obruendum satis: guttur verò & supinum & nudum relinquit, in quod incumbens somno oppressum suffocat, posteáque in latibulum abstrahit. Iam cùm Lunæ orbis plenus est, retro posito Lunæ fulgore suam canibus vmbram iniicit, quos statim mutos reddit, & tanquam veneficio quodam eorum sensus perstringit: deinde & elingues abducit, & optatis fruitur. Ælian. de Anim. lib. 6. cap. 14.

Ap. Præclara imago hæreticæ prauitatis, quæ in fideles cautis primum artibus serpit, deinde incautos summa crudelitate extinguit, & plerumque canibus ipsis gregis custodibus eripit vocem, vt in oues omni feritate desæuiat:

Dÿ talem terris auertite pestem.

LX. HYÆNA ΥΑΙΝΑ.

Inconstantia improba.

Hyæna quotannis sexum mutat, marisque & fœminæ vices vna & eadem alternat: *κρυωνῦσί τε*

τῆς ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμοῦσί τε καὶ γαμοῦνται, ἀλλὰ ἔτος καὶ τὴν ἀμείβουσαι τὸ γένος. Ælian. lib. 1. de Anim. cap. xv. Aristoteles tamen negat.

Ap. Symbolum inconstantis hominis, qui tunc personam assumit grauitatis, tum mollitie degenerat in fœminam. D. Ambros. *Assuesce vnus esse vt vita tua picturam aliquam exprimat.* hanc tamen de Hyæna historicorum sententiam confutat Clem. Alexand. Pædagogi lib. 2. οὔκουν οὐδὲ τὴν ὕαιναν μεταβάλλειν τὴν φύσιν πιστευτέον ποτέ. οὐδὲ γὰρ αἰδοῖα ἔχει τὸ αὐτὸ ζῶον ἅμα ἄμφω, ἄρρενος καὶ θήλεος, καθ' ὡς ὑπειλήφασί τινες, ἑρμαφροδίτους τερατολογοῦντες.

LXI. Hystrix Lvdovici.

Victoria.

Lvdovicvs XII. post bella Italica, inter insignia sua Hystricem esse voluit, qui ora vrgentium canum figit, & missilibus aculeis inuadit, cum hac inscriptione, *Vltus auos Troiæ.*

Ap. Hac icone victoria de infestis & importunis hostibus reportata, à sapientissimo rege significata est. Echinus haud dissimili admodum symbolo, significat virum sua innocentia fretum, qui maleuolorum obtrectationes facilè contemnat, est enim hoc inditum à Natura ad sui defensionē Animali ingenium, vt si quando impetentium canum vim sentiat acriorem, totum se in globum colligat, solam aculeorum segetem suis hostibus ostendens, qua se quasi muro æneo circumuallatum tuetur, vt est apud Athen. lib. 3.

Στρόβιλος ἀμφ' ἄχθεσι εἰλίξας δέμας
Κεῖται, δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

Scipio Amiratus tribuit Echini insigne fortissimo Duci Vespasiano Gonzagæ, quo vtebatur ad militarem vim constátiamque significandam cum hoc lemmate, *Decus & tutamen in armis.*

LXII. Leo.

Perspicacitas.

Leo solus inter animalia apertis oculis nascitur, ἐκπεπταμένοις τίκτεται τοῖς ὀφθαλμοῖς, Animal est lucis amicum cuius magna vis in oculis sita est. Ælia. lib. v. cap. xxxix.

Ap. Potentum liberos significat, qui ab ipsis penè incunabulis sunt perspicaces. vel typus est pij animi Deum tanquam æternum iustitiæ Solem intuentis. *Sic inter pullos Aquilæ,*

Exploratores oculis qui pertulit ignes
Sustinuitque acie nobiliore diem:
Nutritur, volucrumque potens, & fulminis hæres,
Gesturus summo tela trisulca Ioui.

LXIII. Leo.

Vigilantia principum.

Leonvm olim rictus templorum valuis Basilicarumque vestibulis affixi vt vigilantiæ admonerent, cuius ipsi sunt Symbola.

Ap. Vigilandum est maximè principibus, qui in Reip. sunt custodia. Rex Persarum matutinum excitatorem fertur habuisse, qui cum hac voce quo-

tidie excitaret: *αἰάστα ὦ βασιλεῦ καὶ φρόντιζε τῶν πραγμάτων.* Plutarch. ad præſidem indoctum. Notum illud Homeri:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

LXIV. Leo captivvs a lepore.

Iudex nummarius.

Lepvs cæteroqui timidiſſimum animal aureo vinculo reuinctum Leonem trahit, vt eſt in adagio, *ἕλκει λαγὼς λέοντα χρυσίῳ βρόχῳ.* Lagophalmus erat quiſpiam, qui principem muneribus corruperat.

Ap. Iudices qui ſe terribiles improbis præbere debent, tum demum à reis leporibus alioqui timidiſſimis triumphantur, cum acceptis nummulis ius faſque delent. Iudices mali non attendunt merita cauſſarum, ſed pecuniarum merita: non iura, ſed munera: non iuſtitiam, ſed pecuniam: non quod ratio dictat, ſed quod voluntas affectat: non quod lex ſentit, ſed quod mens cupit: non inclinant ad iuſtitiam animum, ſed iuſtitiam declinant ab ànimo: non vt quod licet hoc libeat, ſed vt liceat quod libet. Innocentius.

LXV. Leonvm catvli.

Indoles generoſa.

Qvid verò de Leonum catulis? qui matrum vteros ſtimulant, & exarant vnguibus ad lucem feſtinantes. *γράφουσι τοῖς ὄνυξι τὰς μήτρας τῶν μητέρων πρὸς φῶς ἐπειγόμενοι.* Ælian. de Animal.

Ap. Dicitur de ingeniis generosis, & volucri quodam igne ad optima quæque accensis. Memini me hanc præclaram Æliani similitudinem versibus expressisse in Ode ad Regem Christianiss.

Qualis perosus vincla puerperi
Lentam Dianæ sollicitat manum,
Gestitque in auras exilire
Magnanimi catulus Leonis.
Mox arte patris impete præferox,
Primique martis lætus adorea,
Prægestit agris, & sequaci
Dente premit capreas fugaces.
Talis paterni sanguinis æmulus.
Per lucem auorum Borbonides celer
Torrente iactat impotenti
Ingenij, Genijque pondus.
Nec vis nec ætas sustinet impetum;
Sed præuolanti numinis alite
Curas parentis laureatas
De viridi meditatur æuo.

LXVI. LEO AD CRVCEM STRATVS.

Passio Christi terror dæmonis.

BACCHABATVR in agrorum vastationibus Leo furiali rabie, nec hominum sisti vllis remediis poterat, cum ecce tibi D. Chrysostomus iubet crucem humanæ salutis vexillũ in eodem campo erigi quem sæpius furor terrorq; indomiti animalis afflabat. mane ad trophæũ Leo crucis inuentus est mortuus, non machinis humanis, sed salutari ligni vi, atque præstãtia extinctus. refertur in vit. D. Chrysost.

A P. Nihil æquè Cacodæmonis furorem & improbissimos conatus frangit, ac iugis cruciatuum domini memoria,

Agnus enim vice mirifica
Ecce Leonibus imperitat,
Exagitansque truces aquilas
Per vaga nubila perque notos
Sydere lapsa columba fugat.

Prudentius in libro καθημερινῶν. Et August. serm. 7. de tempore in illud Esaiæ, factus est principatus super humerū eius. *Meritò Crux Christi dicitur principatus quia per eam diabolus vincitur & totus mundus ad Dei gloriam reuocatur.*

LXVII. LEONIS EDVCATIO.

Institutio generosorum Adolescentum.

LEONEM cicurans, nec cæde nec minis blandire. Philost. in vita Apollonij, cap. XIII. lib. VII. μήτε παίειν, μήτε θεραπεύειν, alterò enim μνησικάκους altero ἀγερώχους, leones fieri.

A P. Generosi animi seueritate obdurescunt, blanditiis efferuntur. Plutarchus περὶ παιδ. ἀγωγ. κεφ. καὶ τοῦτό φημι, δεῖν τοὺς παῖδας ἐπὶ τὰ καλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἄγειν παραινέσεσι καὶ λόγοις, μὴ μὰ Δία πληγαῖς μηδ᾽ αἰκισμοῖς· δοκεῖ γάρ που ταῦτα τοῖς δούλοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐλευθέροις πρέπειν edit. Henr. Steph. pag. XIV. tom. I. Addo oportere pueros ad præclara studiorum decora inducere adhortationibus & orationibus, non per Ipsum plagis & verberibus; videntur enim hæc seruos potius quam liberos decere. Ferula folis Asinis gratissimum est pabulum; cæteris animantibus præsentaneum venenum. Plinius.

LXVIII. LEO SE FLAGELLANS.

Cruciatus corporis voluntarius.

LEO, ne quid ignauè faciat, flagellans semetipsum cauda excitat, ὁ λέων τῇ ἀλκαίᾳ ἑαυτὸν ἐπεγείρει μαστίζων. Elephanti pariter se vt ad certamen incendant proboscide verberant. Ælian. lib. VI. de Animal. cap. I. *ἀλκαία Leonis cauda.*

A P. Cruciatus corporis voluntariè suscepti paratiores nos ad pugnam cum dæmonibus ineundam faciunt. *Cos virtutis pati.*

LXIX. LEO HERMIÆ.

Rex vigilans.

FERVNT in Cypria insula in tumulo regali Hermiæ, iuxta cetarias marmoreo Leoni fuisse inditos oculos ex smaragdis ita radiantibus etiam in gurgitem, vt thynni, cæterique pisces terrore afflarentur. Plin. lib. XXXVII.

A P. Leo typus est Regiæ maiestatis, cuius smaragdini oculi longè latéque radiantes in gurgitem, diffusam vbique partium regum in populares prouidentiam cum horrore quodam maiestatis significant: ἐγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος γράφουσι κεφαλήν inquit Orus Hierogly. 16. lib. I.

LXX. LEONES MEGARENSIVM.

Malum retortum in caput auctoris.

MEGARENSES, cum caperentur à Caleno, caueis effractis Leones in hostes immisere;

rati se obicem lasciuienti iam in ciuium capita mucroni obiecturos. sed miseri ab iisdem tristi, & vel ipsis hostibus miserabili spectaculo sunt deuorati. Vide Pier. lib. 1. cap. 8.

Ap. Insidiæ sæpe reuoluuntur in caput authoris. *Malitia maximam partem sui bibit.* Attalus Stoïcus.

LXXI. LEO SIMIAM VORANS.

Vltio potentiorum.

LEO ad remedium morbi vorat simiam. Philost. lib. III. cap. 1. ἐπιτίθεται δὲ πιθήκῳ λέων, νοσῶν μὲν ἐπὶ φαρμάκου, τὴν γὰρ νόσον αὐτοῦ τὰ κρέα ἰᾶται ταῦτα. Insidiatur autem simiæ Leo ægrotus quidem medicinæ gratia: Aiunt namque eiusmodi simiarum carnes Leonum morbis mederi.

Ap. Leo vir potens, ira morbus, simia tenuis homo. in tenuiorum enim iugulis potentiorum ludit mucro, quibus idem est hominem occidere, ac παιδικὸν βάλλειν βόλον, quod de Ptolemæo ferunt.

LXXII. LEONIS OCVLVS.

Illustrium virorum nomen.

LEO non modo viuus obtinet, quod ait Phile in Iambicis, τὸ φύσεως μοναρχίαν: sed etiam cum mortuo viuit terror: Atque id non modo in tota mole corporis: verum in eius particula, in oculo, cuius eam vim esse aiunt vt sub axilla gestatus cæteris animantibus non leue sit terriculamentum.

Ap. Fortium virorum nomen & memoria sola improbis est terrori, & vt ait parœmia Δαφνίνη βακτηρία.

ziæ. De hoc autem Leonis etiam mortui terrore, præclarè Statius. *Mansere animi virtusque cadenti*
A media iam morte redit; nec protinus omnes
Terga dedere minæ, sicut sibi conscius alti
Vulneris aduersum moriens it miles in hostem,
Attollitque manum, & ferro labente minatur:
Sic piger ille gradu solitoque exutus honore
Firmat hians oculos, animamque, hostemque requirit.
Syluar. 2. in Leone mansueto.

LXXIII. Lepvs dono datvs.
Symbolum ignauiæ.

SVB Boleslao 3. Polonorum rege Palatinus quidam Polonus qui bello extremo contra Russos ad Haliciam, sua fuga exercitui reliquo fugæ causa extiterat, cum domum rediisset, rex ei leporis pellem, colum & fusum dono misit, qua ille ignominia ad voluntarium suspendium adactus est. Cromerus lib. 6.

A pl. Notantur hoc stigmate, ἐν πολέμῳ ἀλαγαιοί.

LXXIV. Lvpvs ad sqvillam.
Vltio præsens.

SQVILLÆ cum se interceptas sentiunt, fastigium quod eminet à capite quodque simile est acutissimo triremis rostro, atque in summa parte secturas habet modo serrulæ vncinatæ: hoc inquam animosę illæ bestiolę cum incuruauerint summa leuitate saliunt & tanquam saltatorium versant

orbem. Lupus ore hianti squillam ex lassitudine viribus desertam comprehendit atque prandium fore arbitratur. squilla primum in gutturis laxitate saltat, post, aculeos in miserum venatorem defigit. huic interiora exulcerantur, tumescentiaque sanguinis plurimum mittunt. Denique suffocatione lupum interficiens, interficitur.

A P. Simile quod habes alio in loco de Cato & Pica ex Petronio. *hostem mortua discruciat.*

LXXV. LVPVS VENETVS.

Gratia relata prater spem.

FERVNT hominem, eo nomine, quod libenter sponderet, celebrem, & ideo dicteriis hominum obnoxium, incidisse in Venatores, qui in cassibus habebant lupum: qui cum per iocum dicerent, se lupum missum facturos si ipse fide-iuberet se ea damna pensaturum: hominem id in se recepisse, lupum ita dimissum armentum equarum, nulla nota inustarum, satis magnum abegisse, atque ad sponsoris istius stabulum adduxisse, sponsorem recepta beneficij mercede equas inusto lupi signo notasse, & lupiferas appellasse. Strab. lib. 5.

ἐλαυνι-σάτων.

A P. Gratia nonnunquam abundè refertur, à quibus minimè sperabatur. Est elegans Epigramma de piscatore, qui cum caluariam sepeliret, thesaurum inuenit.

Ἰχθύας ἀγκίστρῳ τὶς ἀπ' ἠόνος εἶ τεῖχε βάλλων,
Εἵλκυσε ναυηγοῦ κρᾶνα λιποτειχία.

Οἰκτείρας δὲ νέκυν τὸν ἀσώματον, ὑπ᾽ ἀκηδέστου
Χειρὸς ἐπισκάπτων, λιτὸν ἔχωσε τάφον.
Εὗρε δὲ κευθόμενον χρυσοῦ κτέαρ. ἦ ῥα δικαίοις
Ἀνδράσιν εὐσεβίης οὐκ ἀπόλωλε χάρις.

Vrſinus Velius vertit.

Capturo piſces hamata in littore ſeta,
Naufraga fortè hominis calua prehenſa fuit.
Qui caput auulſum membris miſeratus, inermi
Quæ ſuper hinc fuerat condidit oſſa manu.
Pondus vbi infoßi terræ graue repperit auri.
Gratia ſic iuſtis nulla, boniſque perit.

LXXVI. LVPI MÆOTIDIS PALVDIS.

Pax empta.

SECVNDVM Mæotidis paludis locum Cœnopium nuncupatum, Lupi quos non à domeſticis canibus differre credas, cum piſcatoribus ſtudioſi verſantur: quod ſi maritimæ prædæ partim fuerint aſſequuti, cum his viris rem maritimam tractantibus, & pacem habent, & tanquam fœdere deuinciuntur: ſin nihil conſequuntur, eorum retia lacerant, & diſtrahunt, & pro eo quod nihil dederunt, damnum retribuunt. Æl. de Animal. lib. vi. c. lxv. Sic Muſcæ, Leucade, ſanguine Tauri, qui iiſdem feriri ſolet, ſaturatæ recedunt. Idem lib. xi. cap. viii. Sic Teneti monedulas placentis mitigant, ne ſeminibus noceant. Idem de Animal. lib. xvii. cap. xvi.

A P. Interdum improbis condonatur aliquid

ad mitigandam importunitatem, & versuti pectoris insidias amoliendas.

Cuius vulturis hoc erit cadauer?

LXXVII. LVPI AD PYRAM CAPTI.

Cupiditas mortifera.

DIOPHANES scribit nonnullas gentes Lupos ea quam dicam ratione venari, pisciculos marinos quos βλέμμας & Lupos appellant viuos capiunt, mox eorum plures in mortario contundunt, & quam possunt minutatim concidunt agmina identidem permixta: Deinde pyra excitata eo tempore quo ventus solet esse vehementior hanc succo obtritorum animalium perungunt. Ex quo ingens afflatur odor, atque indigenæ Lupi certatim aduolant, sed mox vehementi odore quo delectantur impensius capti, & in profundum soporem lapsi, ad pyram facilè ab hominibus obruuntur.

Βλέμμαι ἰχθύες μικροὶ θαλάσσιοι ἔνιοι προσαγορευόμενοι λύκοις.

AP. Vectigal cupiditatis calamitas.

LXXVIII. MARTICHORA.

Improbitas.

HORRIBILE planè monstrum Martichora humano vultu, leonis magnitudine, colore cinnabaris in modum rubente, triplici dentium ordine, auribus humanis, oculis glaucis, cauda cubitali

aculeata, & asperis vndique spinis rigente, quam anteriori etiam parte protendens tanquam arcu sagittas, sic aculeos ad iugeri spatium emittit, cuulsos quoque vngues infesta rabie iaculans, obuios quosque necat præter vnum Elephantum. Addit Solin. Polyst. pag. cxxxi. edit. Pict. Cauda veluti scorpionis aculeo spiculata, voce tam sibila, vt imitetur fistularum modulos, tubarumque concentum, humanas carnes auidissimè affectat, pedibus sic viget, saltu sic potest, vt morari eam nec extentissima spatia possint, nec obstacula latissima. Phot. in biblioth. pag. LXVII. ex Ctesia indic. libro, meminit item Ælian. lib. IV. cap. XXI. Plin. lib. VIII. cap. XXI.

AP. Hæc dira Martichoræ species peccatum significat, humanus vultus, blandam imprimis peccati speciem: leonis forma, robur & audaciam: color rubeus, cruentas strages: triplex ordo dentium, voracitatem peccati omnia absumentis: Cauda cubitalis aculeata, eiusdem plagas, & funera. At verò tanta & tam ferox bellua vnum Elephantum castitatis typum non lædit: neque te Virgo deipara peccati labes, in mortale genus effusa vsquam tangere potuit.

Diuina tanta est reuerentia Matris.

LXXIX. MARTICHORA.

Fortitudo expedita.

FORTITVDINIS ad omnia expeditæ, & versuti ingenij Symbolum erit Martichora, quæ

cauda cubitali densissimis spinis rigente tanquam arcu sagittas, sic aculeos ad iugeri plerumq; spatium emittit, vngues quoque ipsos in aduersarios magna vi eiaculatur. Ctesias in Indicis.

APODOSIS.

Se pharetra, sese iaculo, sese vtitur arcu.

LXXX. MATREÆ BELLVA.

Inuidia.

MATREAS planus belluam habere dicebatur, quæ se ipsam comederet. Athenæus lib. I.

APODOSIS.

Symbolum inuidiæ, quæ seipsum curis exedit.

Nec fruitur somno vigilantibus excita curis:
Sed videt ingratos intabescitque videndo.
Successusque hominum carpitque, & carpitur vna,
Suppliciumque suum est. Ouid. II. Metam.

LXXXI. MONOCEROS IN SINV VIRGINIS, DEO INFANTI.

Hac sola Numen domabile flamma.

MONOCEROS violentum animal amat Virginem, & ea velut esca, atque illecebra capitur. Albert. de an. lib. XXII. descriptionem vide in hypotyposibus. Cæsar. comment. lib. VI. Monocerotis meminit. Bos, inquit, Cerui figura, cuius à media fronte inter aures vnum cornu existit excelsius, magisque directum iis quæ nobis nota sunt cornibus. Ab eius summo, sicut palmæ rami latè diffunduntur. Plin. lib. VIII. cap. XXI. Æl. lib. XVI.

cap. xx. vnus tamen Albertus mentionem Virginis facit.

A P. Deus anteà vltionum, tonans, fulminans, permiſcens mundum, in Virginis ſinu, imò vtero conquieuit, & amore captus eſt. Rectè autem cum Monocerote verbum Dei comparatur. Dilectus quemadmodum filius vnicornium. Baſilius per vnicornem intelligit filium Dei. Vnicornis generatio, vt docet Ambroſius lib. de benedictionibus Patriarcharum cap. 11. à nemine cognoſcitur, & filij Dei generationem quis enarrabit? Vnicornis robur habet in capite, & filius in Patre. Caput Chriſti Deus: cuius fortitudo ſimilis eſt Rhinoceroti, Exod. 15. Vnicornis non admittit in antro cohabitatorem: filius Dei ædificauit ſicut vnicornis ſanctificium ſuum in terra, quam fundauit in ſæcula, hoc eſt in vtero B. V. Vide Didacum in ſerm. de Natiuitate Chriſti. *Pſal. 77.*

LXXXII. MONOCEROTIS CORNV.

In Chriſti baptiſmum.

POMERIVS ex Vincentio narrat quod experientia quoq; conſtat, Monocerotis cornu præſentiſſimum eſſe aduerſus omnem vim venenorum alexipharmacum. Itaque in Africa, vbi propter infinitam ſerpentum multitudinem, ſæpe contingit pellucidos amnium liquores veneni tabe infuſcari; Monoceros admirabili quam gerit in cornu virtute aquas expurgat. Huius igitur veſtigia cætera animalia conſectari ſolent, & ad fontem quidem anhela ſiſtere, donec ille intincto cornu labem aquarum

eluerit, id vbi senserunt, deposito statim omni metu salutaribus lymphis sitim restingunt.

Ap. Rectè Christo baptizato accommodatur, qui dilectus vt filius Vnicornium, ad abluendum nostrorum sordes scelerum, *omnium fluenta sanctificauit aquarum*, vt ait Beda.

Ne flammam timeas melior iam suppetit vnda.

LXXXIII. Atheniensis.

Senex emeritus.

Atheniensis mulus iam vetulus, quamuis immunitate vecturarum donatus esset, non laborum tamen, qui per affectam ætatem obiri queunt, studio exolutus esse voluit. Nam cum Mineruæ templum Athenienses ædificarent, is nulla re onustus, nullius imperio, sed sua sponte cum adolescentibus mulis tanquam ad iter faciẽdum socius, & hortator ibat. Et quemadmodum quispiam senex artifex, per exactam ætatem quidẽ iam opere dimissus, veruntamen experientia, & senili doctrina iuuenes ad laborem exacuens: sic is vltrò citroque commeans, ad opus iumenta incitabat: quod quidem ipsum vt Atheniensis populus intellexit, per præconem declarari iussit, vt ne à frumento, aut hordeo prohiberetur: sed & expleri, & satiari permitteretur, & precium ex ærario peteretur: tanquam in Prytanæo sportula illi decreta, sicut athletæ iam ætate confecto. Ælian. de Anim. lib. VI. cap. XLIX.

Ap. Senex emeritæ virtutis iuuenum hortator.

ἵππω γηράσκοντι τὰ μείονα κύκλ' ἐπίβαλλε.

LXXXIV.

LXXXIV. Mvs albvs Armenivs.

Castitas.

Mvs est vili pelliumque mollitie delicatissimus, cui spurcitia tantæ est abominationi, vt limo ante ostium cauernę illito capi potius à venatoribus, quam eo fœdari patiatur.

A p. Typus castitatis quæ quiduis potius patitur quam cōtaminetur, sic generosissimus puer Damocles in balnei labrum feruens maluit se coniicere, & cruciabili dolore extingui quam nefariæ Demetrij regis libidini pudicitiam prodere. Vide Plutarchum in Demetrio.

Summum crede nefas animam præferre pudori, *Iuuenal.*
Et propter vitam viuendi perdere caussas. *Satyr. 8.*

Hoc symbolū vsurpauit Ferdinandus filius Alphonsi regis primi Aragonicæ & Neapolis. Cum muris Armenij icone rectè congruit Taxus, cuius absentis *Taxus.* vulpecula, foueam occupat, & suo fœtore inquinat: quo fit vt ille reuersus fœditatem nō ferens, domum insolenti hospiti habitandam relinquat, & se voluntario multet exilio. Vide Camerarij Symbola.

LXXXV. Mvres Heracleæ.

Calumniatores authoritate repressi.

Qvantvm est cunque murium in Heraclea, quæ in Ponto insula est, Herculem & religiosè colit, & quod Deo cunque dedicatum est, tanquam id ei sacrum gratumque esse intelligens & credens, non attingit. Itaque cum vitis (quæ ibi Deo fron-

descit, & soli eidem ad religionem consecrata est, cuiusque racemos Dei administri ad sacra seruant) vuæ assequutæ fuerint maturitatem, tum de insula mures decedunt, vt ne si remanerent per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non sit: post verò vbi id anni tempus præterierit, ad domesticá sedem reuertuntur. Atque hæc quidem Ponticorum murium est probitas. Æl. lib. 6. cap. 40. de Animal.

A P. Calumniatores quamuis in omnibus audaces gloria circumfluentes viros non audent mordere, ne pœnas virulentæ linguæ debitas sibi irrogari sentiant. *Caue Cane thoracem.*

LXXXVI. MVRES MEGARENSIVM.

Periculum ab infimo.

MVRVM multitudo abegit Megarenses: Μυῶν πλῆθος ἀνέστησε Μεγαρέας. Phaselitas vespæ fugarunt. Scolopendræ exegerunt Rhetienses. Ælian. lib. XI. cap. XXVIII. Gymnesiæ missis legatis à Populo Rom. opem petierunt, quod sua se terra à lepusculis expelli dicerent. Strab. lib. III. in Hispania. Plin. lib. VIII. cap. XXIX.

A P. *Leo quoque aliquando minimarum auium pabulum fit, & ferrum rubigo consumit. Nibil tam firmum est, cui periculum non sit etiam ab inualido.* Quint. Curt. lib. VII. in Oratione Scyth. ad Alexandrum.

LXXXVII. MVSTELA RVTAM DEVORANS.

Austeritas salutaris.

PERNICIOSA bellua mustela est, perniciosa etiam serpens, Quare mustela cum serpente pu-

gnatura, primum quidem rutam edit, deinde fidenti animo ad pugnandum tanquam armis tecta procedit. Causa est rutæ odor, serpentibus infestus. Æl. lib. IV. de Animal. cap. XXV.

A P. *Hæc mihi sana fames.*

LXXXVIII. ONOCENTAVRA.

Indoctus & vitiosus.

CRATES ex Mysio Pergamo narrat Pythagoram de Onocentaura hæc narrare. Animal esse homini ore similem, & pilis prolixis faciem eius ambiri, simul & collum & pectus, humanam speciem similitudinemque gerere: Mammas quoque turgidas in pectore, humeros, brachia, cubitos, manusque, humanam figuram habere. dorsum, latera, ventrem, posteriores pedes, Asino persimiles esse, & quemadmodum Asinus sic cinereo colore est. Vide Ælian. cap. IX. lib. XVII.

A P. Symbolum est indoctorum & vitiosorum hominum, qui formam Asininam, humana specie & facie occultant. Sic apud Auianum:

Exuuias Asinus Getuli forte Leonis
Repperit, & spoliis induit ora nouis.
Aptauitque suis incongrua tegmina membris,
Et miserum tanto pressit honore caput.
Ast vbi terribilis animo circumstetit horror,
Pigraque præsumptus venit in ossa vigor:
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pauidos per sua rura boues.

Rusticus hunc magna postquam deprendit ab aure,
Correptum vinclis, verberibusque domat.
Et simul abstracto denudans corpora tergo,
Increpat his miserum vocibus ille pecus.
Forsitan ignotos mutato nomine fallis,
At mihi ceu quondam semper asellus eris.

LXXXIX. OVES ERYCINÆ VENERIS.

Obedientia.

SINGVLIS per totum annum diebus tum incolæ, tum peregrini sacrificant. Ara maxima sub dio est, quæ cum multa subinde sacrificia recipiat, non die tantũ toto, sed etiam nocte ardet. Et mirum est illam ita splẽdere igne, quum nulla subsit pruna, non cinis, nõ vlli titiones, sed rore sit plena, & recentibus herbis, quæ subinde singulis noctibus in ea renascuntur. Porrò victimæ de pecorum gregibus sua sponte accedunt, & aræ astant. Ducit autem illas primum deæ vis, deinde voluntas sacrificantis. Nam si ouem sacrificare libuerit, en tibi ouis ad aram astat, & gutturnium ad sacrificandi vsum: si capram, si hœdum, similiter. Æl. lib. x. de Animal. cap. L.

APODOSIS.

Figura obedientiæ Gregorius lib. xxxv. Moralium in Iob. cap. xiv. *Sola virtus est obedientia quæ virtutes cæteras menti inserit, insertasque custodit. obedientia victimis præponitur; quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria mactatur.*

Aspice lucentes vt eat sacer agnus ad aras.

XC. PANTHERA.

Voluptas.

ADMIRABILEM quandã & nobis occultam odoris ſuauitatem olet pardalis, quam bene olendi præſtantiam diuino munere donatam, cum ſibi propriam planè tenet, tum vero cætera animalia hanc eius vim præclarè ſentiũt. Hæc autem hoc modo venationem capit: cum horũ quæ ad victum opus ſunt eget, ſeſe vel in loca fruticibus denſis conſita, vel foliis veſtita, ita occultat, vt inuentu difficilis tantum reſpiret: tum hinnuli, dorcades, capræ ſylueſtres atq; alia eiuſmodi animalia quadã ſuauis odoris illecebra attrahũtur, & proximè accedũt. illa tum quam mox è latebra exiliens, ad prædam ſe rumpit, atque eam comprehendit. Ælian. de Animal. lib. v. cap. XL.

AP. Panthera voluptas, odores, deliciæ, crudelitas ſub ſpecie ſuauitatis par eſt vtrique. Plut. lib. cõtra voluptatem, apud Stob. ſer. VI. θηρίον ἐστὶ δουλαγωγὸν ἡ ἡδονή, ἀλλ' οὐκ ἄγριον· εἰ γὰρ ἦν φανερῶς πολεμοῦσα, ταχέως ἂν ἑάλω· νῦν δὲ καὶ τοῦτο μισητότερον, ὅτι κλέπτει τὴν ἔχθραν, ὑποδυομένη τὸ σχῆμα τῆς εὐνοίας. *Fera eſt ſibi mancipans homines voluptas; ſed mitis: nam ſi apertè pugnaret, citò caperetur. nunc autem etiam ideo inuiſa magis, quod celát inimicitiam induta habitum beneuolentiæ.*

XCI. PANTHERA ARSACOÆ.

Voluptatis tenax memoria.

PANTHERÆ odoribus maximè delectantur, iiſdemque à venatoribus capiuntur, captam

vnam Apollonij tempore refert Philost. quæ torquem aureum gestabat in collo, cum inscriptione βασιλεὺς Ἀρσάκης θεῷ Νισαίῳ. Et ea quidem aliquo tempore cicurata postquam stimulos veneris sensit, relicta regia fugit in montem. Phil. cap. 1. lib. 11. in vita Apoll.

A P. Sic homines voluptuarij, etsi mansuetioris vitæ genus videantur ingressi, quamprimumque lenocinantis dominæ auras hauserunt, euolant:

Quo semel est imbuta recens seruabit odorem
Testa diu.

XCII. PANTHERÆ AMOR.

Amici improbi, vel *Amor cæcus vitiorum.*

PANTHERA diuinam hominis effigiem detestatur, & oblatam lacerat, stercus vero amat, & auide comedit. Solinus.

A P. Amicorum est improborum odisse virtutes, vitia in amicis diligere, iisdemque quasi Pantheras stercoribus inhiare. Ait Basilius περὶ φθόνου. τὰς μὲν τοῦ βίου λαμπρότητας καὶ τὰ μεγέθη τῶν κατορθουμένων οὐδὲ προσβλέπουσι, τοῖς δὲ σαθροῖς ἐπιτίθενται. *Vitæ quidem claritatem & magnitudinem rerum gestarum nullomodo aspiciunt, at sordibus insistunt.*

XCIII. PANTHERÆ ET HYÆNÆ ODIVM.

Odium immortale.

HYÆNÆ præcipuè Pantheris terrori esse traduntur, vt ne conentur quidem resistere & aliquid de corio earum habentem non appeti: mirum

quę dictu si pelles contrarię vtriusque suspendantur, decidere pilos Pantheræ. Plin. lib.xxviii. cap. iiii.

Ap. Odij immortalitas in morte, tale fuit Cadmæorum fratrum dissidium, tale bellum quod ἀσπόνδον καὶ ἀκήρυκτον appellat Basilius ad Athanasium.

XCIV. Pecora Indiæ melleo succo saginata.

Institutio bona.

IN India, maximè in Prasiorum regione, liquido melle pluit, quod in herbas ac palustrium arundinum comas decidens, mirificas pastiones ouillo, & bubulo pecori præstat, quod quidem ipsum à pastoribus, eo vbi dulcis plus roris de cœlo delapsum est, agitur: & sic illis pastionibus tanquã epulis iucundè accipitur: pastoresque vicissim suaui epulo compensat. Nam ex pecore illi suauissimum lac exprimunt. Æl. lib.xv. cap.vii.

Ap. Typus est bonæ institutionis, quæ instar cœlestis mellis in animos adolescentum infunditur, ex qua deinde χρυσοῦν γάλα virtutis, & eruditionis aureos fructus pariunt.

Aspicis vt teneros subtus vigor excitet agnos,
Vtque superfuso magis vbera lacte grauentur?
Et nuper tonsis exundent vellera fœtis?
Hoc ego iam memini semel hac in valle notaui,
Et venisse Palem pecoris dixisse Magistros. Calpurn. Eclog. 4.

XCV. Pecora Pontica ad absynthium.

Consuetudinis vis.

Pontica pecora ferunt absynthio pasci, vt pulchriora, pinguioraq; reddantur. vid. Pli. l. 24. c. 9.

A p. Tanta est vis consuetudinis, vt noxia ipsa in bonum conuertat. Philo Iudæus lib. de Ioseph. edit. Col. Allobrog. pag. 420. δεινὸν γὰρ ἦθος καὶ ἐξομοιῶσαι καὶ βιάσασθαι πρὸς φύσιν. Facilè consuetudo abit in naturæ similitudinem. Eudemus consuetudine venenorum adeò sibi callum obduxerat, vt cum Elleborum biberet nō purgaretur: itaq; & viginti duas aliquando potiones vno die sumpsisse se retulit, cum in foro apud merces sederet, nec surrexisse prius quam esset meridies: tunc vero domo petita balneū ingressum, cœnatumque more solito, nec quicquam euomuisse, Theophrast. lib. 9. de histor. plantarum, cap. 18.

Ellebori 22. potiones bibit Eudemus.

XCVI. Pigritia animal.

Pigritia.

Valde etiam inusitata, & effigie, & natura, est animal, quod ab re ipsa Lusitani pigritiam appellant: Cerigonum ferè magnitudine, sed rostro fœdiore ad aspectum, & vnguibus ad digitorum similitudinem prominentibus. huic ex occipitio existens coma ceruicē velat, lentoq; ipsa ventris adipe verrit humum, neque vnquam in pedes exsurgit. Denique tàm tardè mouetur, vt quindecim ipsis diebus ad lapidis iactum continuò tractu vix prodeat. Victitat arborum foliis, & in earū cacuminibus degit plerumque: quarum in ascensu, biduū circiter, tantumdem in descensu ponit. Neque verò adhortationibus tantùm,

tùm, aut minis, ſed ne plagis quidem, fuſtibúſve, vel tantillum de inſita ignauia, ac tarditate dimoueas. Maff. hiſtor. Indic. lib.16.11. pag.XLVI.

AP. Typus pigritiæ.

οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμὼν εὐδαιμονεῖν. Euripides.

XCVII. Scorti animalis consecratio.

Luxuriæ odium.

SCORTVM, quod Ariſtogitonis & Harmodij conſilia de tyrannicidio celarat, vſque ad mortem excruciatum, Athenienſes ſtatua conſecrarunt. ſed ei honorem habere volentes, nec tamen ſcortum celebraſſe, animal nominis eius fecere, atq; vt intelligeretur cauſa honoris in opere linguam addi ab artifice vetuerunt. Plin. natur. hiſtor. lib.34. cap.8.

AP. Animal Scortũ dedicare Athenienſes quam meretricem maluerunt. Ita impudica muliere nihil turpius aut contemptius. *Nulla non melior fera eſt.* Seneca in Hercule Oetæo.

XCVIII. Simia.

Calliditas alieno periculo ſibi commodum quærens.

ALEBATVR in aula Iulij II. Simia quæ caſtaneas prunis cineribus obtectas arrepto felis quæ tum forte aderat pede extraxit & potita eſt. Maiol. colloq. VII.

AP. Parabola eſt omnium ſermone celebrata in callidos qui dum ſuis commodis ſtudent impenſius, alienos quibuſcũq; periculis obiiciunt & bona ægrè per miſerorum labores parta deprædantur, nullo co-

rum commodo qui cum multo ſudore quæſierunt: hoc eſt quod dicunt ἀκονιτὶ περιφλεύσαι.

XCIX. SIMIA CAPTA PER VINVM.

Ebrietas damnoſa.

INDI Simias venantur, & coruos, illas vino ebrias, hoc œnanthis herbæ eſu. Athen. lib.x.

AP. Scurriles, & voluptuarij homines ebrietate capiuntur, ſæpéque vita, & fortunis cum dedecore ſpoliantur: πολλάκις ἐν οἴνου κύμασιν τις ναυαγεῖ, in vini fluctibus, vt ait vetus adagium, rei familiaris, & famæ, & virtutum, & vitæ, quod grauius eſt, naufragium faciunt.

C. SIMIA NVTRIX.

Imitatio periculoſa

CVM cæteris in rebus omnium beſtiarum Simia peruerſiſſima eſt, tum peruerſior in iis, in quibus hominem imitari conatur. Cum enim nutricem ex eminenti loco perſpexiſſet puerum infantē in pelui lauare, & faſcias primum ſoluere, deinde è balneo iiſdem denuò inuoluere: atque quo reliquiſſet loco puerū obſeruaſſet, ſimul & circa eum ipſum à cuſtodibus magnam introſpexiſſet ſolitudinē, feneſtella, quæ tum pateret in domū, intrauit ad puerum: quem ſimiliter vt factitari à nutrice viderat, ex lectulo ſublatum integumētis nudauit, & aquam, ſuccenſis carbonibus caleſcentem, in miſerum infantem infudit, atq; interfecit. Æl. lib.VII. cap.XXI. de Animal.

AP. Cadit in eos qui praua imitatione rem totam deprauant, & in vltimum diſcrimen adducūt, vel qui

summam pestem important iis, quos se suis afficere putant beneficiis. *Maleficium est hoc beneficium.*

CI. Simiæ indicae Dens adoratus. *Veneratio ridicula*, vel *Scurrarum amor.*

IN insula Zeilam indigenæ vt numen Simiæ dentem etiam nostro sæculo coluerunt, qui cum ad Lusitanorum manus ex præda peruenisset Rex Peguensis redemptionis nomine obtulit centies mille aureos. Histor. Sin.

A p. Quid aliud quam Simiæ dentem colunt qui scurrarum quisquilias tantopere amplectũtur. Sunt enim illi veteris Simiæ hoc est dæmonis dentes qui fortium virorum famam vt aliis se commendent de meliore nota mordicus appetũt & pessimè lacerant, sed tamen quod ait Plutarch. de adulatione. principes viri his aliquando scurris vt Hercules Simiis delectantur: vnde Ηρακλέος κέρκωπες, de discernend. adulat. ab amic.

CII. Simiae pardalis insvltantes. *Patientia fortium.*

IN Mauritania pardalis, cum robore & viribus præstet, nõ tamen iis Simias aggreditur: causa est, quoniam Simiæ non se opponunt ei, sed in fugam se conferentes, in arbores altas ascendunt, & illius impetum declinãtes illic cõsident. Verumtamen pardalis ad hanc rationem Simia dolosior, insidias molitur, & dolos nectit. vbi enim Simiarum multitudo manet, eò profecta ad terram se sub arbore abiicit, & iacet tanquã ventre inflata, tibiis resolutis, oculos

claudit,& ſpiritu cōpreſſo ſeſe ab anhelãdo continet, deniq; mortua videtur. Illæ vero hoſtē ex alto deſpicientes, mortuam ſuſpicantur, & facillimè credunt id quod vehemēter exoptant, nondum tamen deſcendere audēt, at experimēti cauſa vnam ex ipſis, quam audaciorem putant, ad examinandum Pardalis affectum præmittūt. hæc quidē non omninò ſibi præfidens deſcendit: ſed timidè & pedetentim primò decurrit, poſt metu repreſſa reuertitur. tum vero iterum deſcēdit, & cum proximè ad Pardalim acceſſit, regreditur rurſus, tum tertio deſcendit, & illius oculos ſpeculatur, ſpiritū ducat, nécne periclitatur. illa autē immotam ſe fortiſſimè præſtans, paulatim huic animos addit. &, iam cum hanc conſtanter permanere circa illã ſine damno, ſublimiores ex ſuperiori loco Simiæ ſpeculantur fiduciã & ſpiritū colligentes, ex arboribus frequentiſſimę deſcēdunt, & circū eam cōcurſantes; ſaltant: ſimul & ſupra ipſam gradiētes inſultant, & in illius contumeliam ſaltationem Simiis conuenientem ſaltantes, multifariã ei illudunt; & gaudium quod de hac ipſa tanquam mortua immortaliter pergaudent, teſtantur. illa autem omnia ſuſtinens ſimul ac illas inſultãdo & illudendo defatigatas eſſe intelligit, ex inopinato exiliens; earum partem vnguibus lacerat, partem diſtrahit, atque opimū atque adipale ex hoſtibus prandium ſibi abundè comparat. Ælian. de animal. lib. v. cap. LIV.

A P. Fortes etſi diſſimulant aliquo tempore, indigna patiētes, maturè tamen de improbis pœnas ſumunt. τλημόνως ἔχουσι καὶ καρτερῶς καὶ γυνικῶς, ſecundū illud Vlyſſis, τέτλαθι δὴ κραδίη. Perfer anime. Νῦν ἔχει καὶ πλμαῖ: hæc (inquit Polybius) ad res magnas gerendas via compendiaria.

CIII. SIMIA AD SPECVLVM.

Amor ſui.

SIMIÆ obiectis ſpeculis capiuntur à venatoribus quæ ſuę formæ aſpectu delinitæ tandiu aſpiciunt, donec hebeſcant oculi, & cæcutientes faciliorem ſui capturã faciant. Æl. lib. xvii. de anim. c. xxv.

A P. Amor ſui pernicioſus per Simiam quæ ſe & ſuos admiratur innoteſcit. de ead. Syneſ. epiſtola 11 Καὶ πιθήκους γὰρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν, ὥσπερ ἀγάλμασιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν ἀγαλλομένας τοῦ κάλλους. Simias aiunt cum pepererint, tãquã ſtatuas defixis oculis fœtus intueri, pulchritudinem admirantes. *Tua te fallit imago.*

CIV. SIMIÆ AD VISCVM CÆCVTIENTES.

Fidei amiſſio periculoſa.

SIMIAS in India venatores ſic capiunt. cum eas in arbore conſediſſe viderint, peluim aqua plenã in conſpectu ponũt, oculos ſibi ex ea abluentes: poſtea viſco pro aqua poſito abeũt, atque eminus inſidiantur: vbi animal ex arbore deſcenderit, & ſeſe viſco illeuerit, & conniuenti palpebræ cohæſerint, accedentes viuum capiunt, culeos item in braccharum morem induunt venatores & abeunt, aliis relictis, villoſis & viſco illitis, quos cum induerint Simiæ capiuntur. Strab. lib. xv.

A P. Hæc eſt ars dæmonis, vt quo nos in malorum voraginem præcipitet, fidei primum & rationis lumen extinguat. Theodoret. orat. de fide: ὅπερ γὰρ δὴ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτ᾽ ἄρα πίστις ἐν διανοίᾳ. *Quod eſt oculus in corpore, hoc eſt fides in mente.*

CV. SIMIARVM INDICARVM PIPER.

Bona parta sine labore.

APVD Indos piperis sunt arbores, quas Simiæ tanquam agricolæ colunt: vbi verò colligendum est piper, accedunt ad arbores Indi, & areas sub arboribus designát, in quas piper, ceu rem neglectá, & ab hominibus contemptam coniiciant. Simiæ interim quasi è specula omnia prospiciút, & noctu gratissimum hominibus ludum ineunt, auulsos enim ramusculos arborum in areas designatas congerunt, mane viri asportant bona quæ dormiendo compararunt. Phil. lib. III. In vita Apoll. cap. I.

A P. Cadit in eos, quibus quæ ad victum, cultumque pertinét, virgula, quod aiunt, diuina suppeditari videntur. Cic. li. I. offic. vel in eos qui sudant multum, & nullum ex suis laboribus fructum capiunt.

Sic vos non vobis.

CVI. SPHINX AVGVSTI.

Arcana principum.

AVGVSTVS ille Cæsar omnium Imperatorum prudentissimus literas sphingis effigie primum signabat, donec cauillantibus nonnullis, quod enigmata scribere non epistolas diceretur, Alexandri imagine suos postmodum codicillos insigniuit. Sueton. in Augusto.

A P. Tecta esse oportet Principum consilia. Nam Ægyptij, opinor, ei ex legũ constitutis linguam præcidunt, qui Regis arcana diuulgarit. Vide Diodor. Sicul. lib. I. Ἀκίλαστοι εἶχε γλῶσσαν αἰχίστην νόσον.

CVII. SPHINGES ÆGYPTIÆ.

Literarum sacrarum difficultas.

ÆGYPTII in omnium templorum liminibus Sphinges collocant. Plutarc. in Isid. & Osirid. p. DCXXXI. edit. Henr. Steph. Strab. lib. XVII.

AP. Literarum diuinarum magna & multa sunt inuolucra. Innocentius III. *Tanta est enim scripturæ profunditas, vt non solum simplices & illiterati, sed etiam prudentes & docti non plenè sufficiant ad illius intelligentiam indagandam.* Synesius lib. de Prouidētia pag. 101. aliam affert rationem, cur Sphinges in templorum liminibus collocentur. διὰ τὸ συνετὸν καὶ ἄλκιμον vt discant principes prudentiam esse cum robore coniungendam. etenim Sphinx τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀγαθῶν ἱερὸν σύμβολον, τὴν μὲν ἰσχὺν, θηρίον, τὴν δὲ φρόνησιν, ἄνθρωπος. *Combinationis bonorum Sphinx sacrum est symbolum, robore fera, homo prudentia.*

CVIII. TAMENDOÆ.

Sophistæ, vel Hæretici.

MIRANDVM est animantium genus, quas Tamendoas vocant Brasilienses, veruecis altitudine, colore fusco, prælōgō, ac tenui rictu, neque eo ad malas diducto, sed modicè ad imum inciso. Vnguibus instructa est quadrupes mirè longis, latisque, nimirum ad victum facilius comparādum. Namque formicis alitur, quarū latebras vbi crebro vnguium iniectu, ac fossione detexerit, illicò exertam trium fermè dodrantium linguam immittat exilem, oper-

támque formicis repentè contrahit, glutitque deceptas, huic vti sciuro valdè promissa est, & setosa cauda, sub ea quippe ita se codit, vt nihil ex reliquo corpore prorsus appareat. Maff. histor. Indic. lib. II. pag. XLVI.

AP. Sophistæ, & falsi oratores perbenè hac tabellâ designantur, qui subdolæ naturæ vmbraculis tecti, rapacibus vnguibus instructi, lingua exili, & fallaci præditi, eadem plebeculam, quasi formicas, venantur, capiunt, & degluriunt.

Ab hac scabie tenemus vngues.

CIX. SVS SALAMINENSIVM.

Calumniatores puniti.

IN Salamine si sus herbescentem segetem fuerit depastus, eius dentes lata Salaminensium lege excinduntur: *χλωερὸν σίτου καὶ λήϊον κομῶντος ἐὰν σῦς πεσοῦσα ἀποκείρῃ, νόμος ἐστὶ Σαλαμινίων τοὺς ὀδόντας ἐκτρίβειν αὐτῆς.* Ælian. de animal. lib. v. cap. XLV.

AP. Rectè de calumniatore florentis hominis famam arrodente, fortitérque represso dicetur.

Herba genuinum fregit in illa.

CX. TARANDVS.

Inconstantia.

TARANDVS fera est apud Gelonos bouis magnitudine, capite ceruino, admirandæ admodum & singularis naturæ, siquidem ad omnes locorum & fruticum apparentias setarum colores, quibus corpus hirtum conuestitumq; habet permutat. Aristoteles.

teles περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων. λέγεται δὲ τοῦτο μεταβάλλειν τὰς χρόας πρὸς τοὺς τοίχους καθ' ὃν καὶ τόπον ᾖ. hæc eadem Philo lib. de temulentia edit. Colon. Allob. pag. 206.

A P. Inconſtantis & verſatilis ingenij typus, ad omnes rerum, locorum, temporum rationes ſe mira dexteritate fingentis.

Ἀνὴρ πολίτης πουλύπους ὢν τὸν τρόπον.

CXI. TIGRES BRASILIÆ.

Gula ignauiæ genitrix.

IN Braſilia, magna vis Tigrium eſt, quæ famelicæ, horribili velocitate ſunt, viribuſque tremendis: eædem paſtæ, quod mirere, tanta ignauia dicuntur eſſe, vt à gregariis etiam canibus confeſtim in fugam agantur. Maff. hiſtor. Indic. lib. 11.

A P. Cibi, potúſque ſatietas, etiam nauos anteà homines hebetat.

— Κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

Ψυχὴ κάθυγρος ταῖς ἐκ τοῦ οἴνου ἀναθυμιάσεσι, ὡς νεφέλαις δίκην σωματοποιουμένη. Nihil poterat dici efficacius. Animam per ſaginam in corporis naturam degenerare. Clemens Alexandr. in Pædag.

CXII. TIGRIS AD TYMPANA.

Improbi ſuauitate orationis efferati.

TIGRIDEM ferunt ad tympanorum ſonum efferari, ſeipſam dilaniare. Plut. de ſuperſt. 289.

A P. Improbi, tantum abeſt, vt ſapientis oratio-

ne quasi musica actione deliniti, mulceantur, quin magis efferantur. tales erant Pharisæi, quos ad malitiam obfirmatos suauissima Christi oratio cicurare, & ad humanitatem inflectere non poterat.

Intempesta vano citius me Tigris abactis
Fœtibus, orbative velint audire Leones. Stat. in Glauc.
Proh furor vsque adeò tela ex saturauimus? artus
Dilacerant, nonne Hyrcanis bellare putatis
Tigribus, & sæuos Libyæ contraire Leones. Idem Thebaid. lib. 9.

CXIII. TIGRIS NASCENS.

Pietas ab ipso vitæ exordio.

TIGRIS cum primũ nascitur priores pedes versus Solem Orientem attollit, quo fit opinor vt Indi Tigrium ἀκρώλια epulentur, cæteras partes non attingant. Philost. lib. II. cap. XII. pag. LXXX.

AP. Simili prorsus ratione sancti viri, vixdum nati assurgunt ad lucem Dei,

Paruos non aquilis fas est educere fœtus.
Ante fidem solis iudiciumque poli.

Indoles bona. Magna pars virtutis bene nasci: Dij immortales, inquit Seneca, nullam didicere virtutem, cum omni editi, & *pars naturæ eorum est esse bonos.* Ita quidam ex hominibus egregiã sortiti indolem, in ea quæ tradi solent perueniunt sine longo magisterio, & honesta complectuntur cum primum audierunt. epist. 96.

CXIV. TIGRIS VITREO SPECVLO DELVSA.

Fallit imago sui.

D. Ambrosius lib. VI. Hexamer. cap. IV. refert Tigres orbas venatoribus insigni artificio delu-

di quippe vitreas sphæras insequentibus catulorum matribus obiiciũt, quas illę intuentes, imagine, quam ipsæ reddunt, ita decipiuntur. Nam catulos subesse putant, quod & ipsa sphæra moueatur, ceu viuum animal in se continens, sed cum tandẽ pedibus sphæram Tigris confregit, vt catulo potiri queat, delusa, pergit insequi. Illi alias subinde sphæras obiiciunt, eluduntque feram, donec tuto ad vrbes vel naues euadant. Extat pictura apud Camerarium.

A P. Laborat hæc vita opinionibus quæ nos sæpissime hiantes eludunt, dum se cum sint re ipsa inanes vmbræ, pro rebus obiiciunt. Ex quo multum menti, multũ virtutum profectui nocent. Nam quod rectè à Serapione dictũ refert Paulus Melissa, *vt oculus perturbatus, sic anima opinionibus, quæ naturam excedunt, delusa, veritatis lucem intueri non potest,* Quam sæpe egregia spe iuuenis ad virtutis apicem contenderet nisi opinione & amore sui quasi pestilenti quodam sidere afflatus impediretur.

Vitrea tardatur imagine forma.

CXV. VRSÆ. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Amor paternus.

VRSA hac calliditate pollet, si insequentibus vrgetur, catenus suos quoad potest catulos propellit: Cum autem eos iam intelligit lassitudine deficere, & vt comprehendantur vicinos esse, tum alterum dorso, alterum ore gestans, in arborem ascendit. Eorum autem alter vnguibus ad dorsum vrsæ adhæ-rescit, alter dentibus eiusdem retinetur. Vbi verò ex fame laborans taurum inuadit, non omni robore,

nec rectà & aperto Marte pugnam committit: sed obliquo impetu ceruicem appetens, deprimit ac mordet. hic quidem oppressus mugit, & denique succumbit: illa verò deuorando expletur. Ælian. lib.vi. cap.ix.

A P. Amor & cura parentum in sobolem. ὁ φιλότεκνος ἀξιέπαινον πάθος ἐστί. Themistius lib. de moderatione affectuum.

CXVI. Vrsvs ad alvearia obtritvs,

Voluptas damno empta.

Apes plerumque in Russia ad cauas arbores mellificant. vrsis autem ad rapinam mellis assuetis eo modo mortiferæ parantur insidiæ, vt cum debilissimum caput habeant, claua lignea ferreis cuspidibus circumdata super foramen egredientium apum, ex altiori ramo suspendatur, quæ impatientis vrsi caput obterat, vt vita priuatus exigui mellis iacturam resarciat. Olaus lib.xviii.cap.xiiii.

A P. *Nocet empta dolore voluptas.*

CXVII. Vrsvs latens.

Humilitas.

Vrsvs hyberno tempore parit, cum peperit, latibulis se tegit, nam frigoris vim reformidat, & veris aduentum manet: nec ante tres menses catulos in lucem educit. Cum autem se habitu corporis opimo sentit, hoc enim ipsum morbi loco ducit, latibulum quod Græci φωλεὸν appellant, expetit, vnde affectus quo tempore latendi tenetur φωλία Græcè nominatur, in antrum non recto motu sui corporis, sed supino ingreditur, & dorsi

ſui tractu repit, venatoribus vt veſtigia ſua obliteret: εἰσέρχεται οὐ βαδίζουσα, ἀλλ' ὑπτία, καὶ ἑαυτὴν ἐπισύρει κατὰ τὰ ἴχνη. ibi poſtquam eſt ingreſſa, ſe quieti dans, habitum corporis extenuat per quadraginta dies, è quibus quidem XIV. (Ariſtotele teſte) immobilis manet, reliquis aliis mouetur: cibo interea per totos quadraginta dies abſtinens, tantum ſolo lingendo dextero pede ſe ſuſtentat: eique inteſtinum eatenus adducitur, vt propemodum cohæreat. Ælian. lib. VI. cap. III.

Ap. Humilis latet & veſtigia ſuæ gloriæ diligenter occultat, ne qua nauæ gloriæ bonorum prædatrici pateat. ΛΑΘΕ ΒΙΩΣΑΣ.

CXVIII. Vvlpes canis vocem fingens.

Diſſimulatio malitiæ.

Vvlpes ſi quando inciderit in canes, & nullum ſibi videat effugij locum, ſimulato latratu canem effingit vt imminens mentita voce declinet periculum. Olaus lib. XVIII. cap. XIII.

A p. Non diſſimiliter faciunt, qui aut religionem, aut vitam, aut vocem ad tempus metiuntur, mox euitato periculo ad ſuum reuoluuntur ingenium. *Improbus quoad metuet, omnia eſt promiſſurus, ſimulatque timere deſierit, ſimilis eſt futurus ſui.* Cic. II. Philipp. de Antonio.

CXIX. Vvlpes ad Erinaceos.

Calliditas Veteratorum.

Vvlpes fraudulentum animal inſidias hoc pacto in Erinaceos terrenos molitur, vt cũ eos rectos,

quòd à morsu vulpinum impetum spinis prohibent, expugnare non queat, ipsos summa cautione oris leuiter & cautè primum euertens, supinos constituat: deinde, & laniet, & qui antea essent formidabiles, excedat, conficiatque; in ponto sic Otidas venatur, vt & sese auertens, & caput in terram abiiciens, tanquam auis collum, sic caudam extendat: eæ autem hac insidiarum instructione seductæ, ad illam tanquam ad suam gregalem accedunt, illa verò se vertens nullo negotio capiat. Tum vero secundum fluuiorum ripas gradiens, paruulos pisciculos callidè exceptat, nam caudam in aquam deiicit, in quam ij innantes, densis pilis comprehenduntur. Quod quidem ipsum vulpes sentiens, caudam ex aquâ remouet, & repentè se in aridum subducens, eam excutit, pisciculi excidunt, atque ab ea deuorantur. Ælian. de animal. lib. VI. cap. XXIV.

Ap. Tam frequens est imago veteratorum vulpes, vt nihil explicatione indigeat. Satis est quod ἀλωπεκίζειν fraudis in se totam officinam recipiat.

Astutam vapido seruat sub pectore Vulpem.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER OCTAVVS.

PISCES.

I. Piscis, imperii maris Symbolum.

AVGVSTVS, cùm propè Siciliam contra Pompeianos infeliciter pugnasset, iniquo animo eam ferebat ignominiam, nec antea recepit animum; quàm piscis, vltrò è mari saliens ad pedes eius accidit, atque è vatibus ob eam causam responsum est, Siciliam in eius potestate fore. Xiphilinus in Augusto. Seruius quoque lib. 6. Deliadis scribit Atheniensibus in Delo sacrificantibus, lauandis manibus aquam haurientem puerum vrnam demersisse, ac è phiala simul cum aqua pisces effudisse: Oraculumque ipsis à Deliacis vatibus redditum maris fore Dominos:

Vince mari, iam terra tua est.

II. Pisces Andocidis.

Oratio index animi.

Andocides Cyricenus pictor, quia piscium erat amantissimus, circa scyllam, quam depinxerat, multos pisces addidit. Athen. l. VIII. p. CCCXLI. A.

Ap. Scriptores sui ingenij morúmque vestigia scriptis plerumq; admiscét vt fert vetus prouerbium. Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται. Solonis dictum vetus: τὸν λόγον εἴδωλον εἶναι τῶν ἔργων. & mentis etiam imitatur celeritatem, vt ait Philo lib. de sacrificiis Abelis & Caini, ἡ λόγου πλημμύρα συμφέρεται τῇ ὀξυκινητοτάτῃ διανοίᾳ· ὃς καὶ τὰς πτηνὰς παραμείβεται φύσεις: Sermonis exundantia celerrimam mentem & volucrum naturam currendo assequitur.

III. Pisces Glaciales.

Peccatorum stupor.

Glacie concretos pisces quosdam, nec sentire, nec moueri, ait Theophrastus, priusquã in patinas coniecti elixentur. Athen. lib. 8. p. 331. 100.

Ap. Tantus est stupor improborum, tantus veternosæ mentis rigor, vt nihil sentiant, antequam flammas inferorum experiantur. *Peccator cum venerit in profundum malorum contemnit.* Prouerb. 18. Poterit quoque ad stuporem improborum declarandum afferri Caici fluuij papauer, quod præterquam indicium est profundi soporis, etiã illud habet proprium, vt loco fructuũ lapides ferat. Meminit Plut. Iunior in Caico, γίνεται δ᾽ ἐν τῷ ποταμῷ μήκων ἔχων ἀντὶ καρπῶν λίθον.

Aliud, Papauer lapides ferens.

IV. Piscis

IV. PISCIS LVSIÆ.

Improbi alumni in improbo cœtu.

LVSIAS fluuius cùm pellucidis manet liquoribus, piſces nigerrimos procreat. Ælian.lib.x. cap.xxxviii. de Animal. ἔχει μὲν, inquit, λευκότατον ὑδάτων, καὶ ῥεῖ διειδέστατα, τίκτει δὲ ἰχθῦς μέλανας ἰσχυρῶς.

AP. Cadit in malos diſcipulos qui ex optima ſchola proceſſerunt ſua malitia deprauati.

Ὡς οὐδὲν ἡ μάθησις ἢν μὴ νοῦς παρῇ.

Pythagoræ monoſtichon ex Stob. ſermone iii.

V. PISCIS LVNA.

Gratiæ diuinæ auxilium.

DEMOSTRATVS vir rei piſcatoriæ peritiſſimus, piſcem quendam eſſe affirmat ſpecie perpulchrum, & appellari Lunā: exigua magnitudine, latâ figurâ, colore cyaneo, pinnis lenibus, quas inter natandum explicat, & ad ſimilitudinem Lunæ ſemicirculum efficit: Accedit quod plena Luna impleatur, & arbores, quibus fuerit appenſus, impleat, eadem decreſcente exſiccetur atque intereat, ac ſi ad plantas admoueris, eaſdem marceſcere faciat, & ſi hunc eundem in fontem ſcaturientem, aut in puteum congeſeris, is ad rationem Lunæ, vel euaneſcet, vel implebitur. Æl.lib.xv.cap.iiii.

AP. Vt quiſque donum habet diuinæ gratiæ, ita creſcit, & floret. hac decreſcente turpis, miſerabiliſq; diffluit: hac præſente nō modò ſe, ſed externa quoque fœcundat. hac abſente, & ipſe mortuus eſt,

& aliis perniciem effert. hoc idem ſymbolo Aſpalathi fruticis declaratur, qui quidem pluribus reperitur locis, ſed non vbique eſt odoratus, quam peculiarem vim in eum transfundi ferunt, & cœleſti arcu deſuper impendente. Hoc notauit Camerarius ex Plinio, lib. 1. ſymbolorum.

VI. PISCICVLVS MARIS INDICI, ΙΧΘΥΔΙΟΝ ΙΝΔΙΚΗΣ ΘΑΛΑΤΤΗΣ.

Humilitas.

IN mare Indico naſcitur piſciculus, qui toto vitæ tempore latet in maris fundo, mortuus emergit, & ſummis aquis innatat. Æl. lib. VIII. cap. VII. de animal. ζῇ ἀδήλατον, inquit, ἀποθανὸν δὲ ἀναπλεῖ.

A P. Humiles latent in vita, poſt mortem in cœlum euolant, apud mortales immortaleſq; glorioſi.

Bene qui latuit bene vixit.

Aliud ſymbolũ. Baaras. Naſcitur in Baara valle. Macherũtis Caſtelli Iudaea.

In eodem Symboli genere eſſe poterit radix Baaras magnæ virtutis aduerſus dæmonum inſidias, lucet autem circa veſperam vibrante luce fulgurans, & prenſantium manus, quaſi agnitam ſe indignaretur, ſubterfugit. Ioſephus de bello Iudaico. lib. 7. cap. 23. qui permulta alia de hac radice tradit, ſed nihil ad hoc argumentum, eius verba ſunt, αὐτὴ φλογὶ μὲν χροιὰν ἔοικε, περὶ δὲ τὰς ἑσπέρας σέλας ἀπαστράπτουσα· τοῖς δὲ ἐπιοῦσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν εὐχείρωτος· ἀλλ' ὑποφεύγει. quem locum dum hæc ſcriberem indicauit mihi vir ſocietatis noſtræ pereruditus.

VII. Piscis Norvegiæ gulo.

Helluo diues.

OLAVS Comment. lib. xxi. cap. xxv. in Noruegiæ pelago piscem inueniri ait, cui nulla forma, nulliúsque membri distinctio internoscatur: *caput ventri coniunctum est*, nihil interiacet. omnium piscium auidissimus est vorator: at quicquid glutierit, mox digestum in pinguedinem vertitur, neque vnquam satur videtur, nulli prorsus piscium amicus, exosus omnibus.

A P. Typus Helluonis diuitis qui optima terrarum, & maris deuorans, pauperibus nusquam fontes misericordiæ aperit. Talis fuit ille Apicius, de quo Martialis lib. 3:

Dederas, Apici, bis tricenties ventri,
Sed adhuc supererat centies tibi laxum.
Hoc tu grauatus ni famem, & sitim ferres,
Summa venenum potione duxisti.
Nil est Apici tibi gulosius factum.

VIII. ÆTNÆVS PISCIS, ΑΙΤΝΑΙΟΣ ΙΧΘΥΣ.

Castitas coniugalis.

SVNT & castitate præstantes pisces. Ætnæus enim appellatus, postea quam cum pari suo, tanquam cum vxore quadam coniunctus, eam sortitus est, aliam non attingit, neque ad fidem tenendam tabulis vllis ei opus est, nec dote: neque malæ tractationis

pœnam timet, neque Solonem veretur. Ælian. li. 1. cap. XIII.

A P. Symbolum castitatis coniugalis etiam in multis piscibus natura proposuit, quid ad hæc respõdebunt impuri in genialium lectulorum iniuriis & adulteriis tàm sæpè, tam flagitiosè volutati? Exclamandum enim illud Æliani: ὦ νόμοι γενναῖοι καὶ πόλεις σεμναί, οἷς ἀκόλαστοι ἄνθρωποι οὐκ αἰδοῦνται μὴ πείθεσθαι. id est, ô *nobiles vero leges, & respubl. graues quibus libidinosi homines non parere nihil verentur.*

IX. ADONIS PISCIS.

Mansueti amabiles mores.

PISCIS aspectu flauus, è genere mugilum, saxa incolere, & simul in his victitare solet: eius sanè duo in vulgus nomina minimè ignota sunt: alij enim Adonim nominant: alij Exocœton, quòd extra mare in arido cubet. Cùm enim est tranquilla, & temperata tempestas, is tum in siccum vndarum impetu prouectus, ad saxa sese exponit, ibique libenter, & quietè altum somnum capit. Cùm autem aliis animalibus omnibus, tanquam fœdere deuinctus est, pacémque habet, non similiter cum incolis maris auibus pace coniungitur, sed & eas perhorret, ac si earum quæpiam comparuerit, sese versat, & tandiu saltatorio quodam facto tripudio saltat, dum de saxo in vndam desiliens, salutem adeptus fuerit. Cum autem mare & terram amicam habeat, ipsum idcircò Adonin, quemadmodum mea fert opinio,

ij appellarunt, qui huiuſmodi nomen ei impoſuerunt: quòd Adonidis, qui Cinyræ regis filius fuit, vitam inſpexerunt. eum ſanè duabus in amore deabus fuiſſe, alteri marinæ, alteri terreſtri, fabulantur. Æl. lib. ix. cap. xxxvi.

A P. Imago eſt hominis manſueti, & leniſſimis moribus præditi, quem omnes ob innocentiam, & morum ſuauitatem diligunt, niſi fortè quibuſdam improbis, litigioſis, rapacibus ſit inuiſus. Lubet hic admirabile manſuetudinis exemplum in Henrico Imperatore ſubiicere, quem meritò quē propter admirabilem morum lenitatem cum Adonide compararit. Contigit, inquit Glaber, vt Abbas cuiuſdam monaſterij, honeſtæ poſſeſſionis equum offerret Imperatori: fuerat autem ignorante Abbate militi clam ſublatus, & eidem Abbati pretio venundatus. Imperator donum comiter ſuſcipiens, ſuimet vectioni iumentum mancipauit. Cúmque eidem equo inſidens, iter ageret, occurrit miles, à quo ſubreptus fuerat. Hic impudenter aggrediens Imperatorem. Tu Rex (inquit) qui cenſuræ debes tenere totius iuſtitiam, equum modo fraudulenter abreptum cerneris poſſidere: Cui Rex, ſi tuus eſt equus, vt ait, accipe illum cum ſeſſore, & educ tecum quouſque tibi fiat ſatis. Hic miles hærere, putans ſe illudi. At Rex compulit eum vt manu iniecta duceret vtrumque in ſuum dominium. Glaber apud Baron.

O mite inuicti Principis ingenium!

X. ALPHESTÆ, ΑΛΦΗΣΤΑΙ.

Societas duorum.

ALPHESTÆ pisces sunt coloris magna ex parte lutei; quibusdam in partibus purpurei. Eos fama est capi binos semper; sic vt ad caudam alter sequi videatur alterum. Athen. lib. VII. p. 281.

AP. Εἷς ἀνήρ, οὐδεὶς ἀνήρ. *Vnus vir, nullus vir.* Nam vt ait Euripides in Heraclidis. μιᾶς χερὸς ἀσθενὴς μάχη, id est, *vnius manus inualida pugna est.* Duarum robur & valentius & alacrius. Alias Alphestæ symbola sunt incontinentiæ: ἀπὸ τοῦ ἕνα κατὰ τὴν πυγὴν θατέρου τὸν ἕτερον ἀκολουθεῖν, τῶν ἀρχαίων τινὲς τοὺς ἀκρατεῖς, καὶ καταφερεῖς οὕτω καλοῦσιν. Athen. ibid.

XI. ALPHORA.

Resurrectionis typus.

ALPHORA primùm vermis, postea in piscem transit, rursum si tabe aliqua consumatur, is piscis extra aquam se recipit, & collapsa omni carne ad caput vsque & oculos, si in aquam remittatur, corpus, quod fuerat absumptum, carne rursus vestitur, velut renouatum, imò potius renatum. Mirum hoc restauratum corpus longè viuacius esse, quàm si incorruptum semper fuisset. Accedit illi longæuitas, cùm anteà breuissimæ esset vitæ. Albertus Magnus de Animal. lib. XXIV. in Alphora.

AP. Quid aptius in corporis resurrectionem dici potest? qua non modo corpora resurgent, sed pulchriora, & omni ex parte beatiora resurgent. *Nulla*

erit deformitas, quam facit incongruentia partium: vbi & quæ praua sunt, corrigentur, & quod minus est, quàm decet, vnde creator nouit, inde supplebitur: & quod plus est, quam decet, materiæ integritate seruata, detrahetur. Coloris verò suauitas quanta erit, vbi iusti fulgebunt, sicut sol in regno patris sui, August. in Enchiridio ad Laurentium.

XII. Angvilla Padi.

Vana gloria capti.

IN Eridano anguillæ maximæ, & omnium pinguissimæ nascuntur, capiuntúrque hoc modo. Piscator ad sinuosum locum, vbi latius confluens dilatatur, vel in saxo ex aqua eminente, vel in arbore radicitus extirpata sedens, perpinguis intestini ouilli recentis tres aut quatuor cubitos longi, alterum caput in aquam deiicit, quod aquæ vorticibus agitatum volutatur: idéque illius alterum extremum manibus tenet, in quod quidē ipsum arundinis frustum perinde longum atque gladij capulus insertum est. Neque verò diu Anguillas esca latet, gaudent enim hoc intestino, & continuò earum prima quæq; fame stimulata hiante ore atque imminenti hamatos, ac vncinatos dentes in idipsum intestinum defigit, atq; hoc idem crebra insultatione detrahere conatur. At piscator Anguillam intelligens ex fluctuatione ad intestinum adhærescere, arundinem, ad quam alligatum est intestinum ori suo admonet, & quoad potest, intestinum inflat: quod quidem ipsum defluente hominis aspiratione & impletur, & penitus intumescit, & ventus in Anguillā illapsus illius fauces implet, atque anhelitum eatenus obstruit, vt ea

non queat neque respirare, neque infixos dentes detrahere, quare suffocatur, & flatu capta venit in piscatoris manus. Ælian. cap. VIII. lib. XIIII. de Anim.

A P. Vt Anguillæ flatu, sic vanæ gloriæ vento & rumusculis superbi capiuntur.

Tanti constat ventus.

XIII. ANGVILLARVM PISCATORES.

Tumultus amatores.

ANGVILLA hyemem in exigua aqua non tolerant, nec in turbida: ideò circa vergilias maximè capiuntur fulminibus, tùm præcipuè turbidis. Plin. lib. IX. cap. XXI.

A P. Mali ciues turbidis rebus delectantur in quibus prædantur facilius. Aristophanes in Equitibus.

Οπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας,
Οτὰν μὲν ἡ λίμνη καταστῇ, λαμβάνουσιν οὐδὲν,
Εαν δ' ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν,
Αἱροῦσι· καὶ σὺ λαμβάνεις ἢν τὴν πόλιν ταράττῃς.
Namque accidit tibi quod Anguillas qui aucupantur,
Vbi quieta stat palus, nil piscium capiunt:
Contra si seorsum, & deorsum lutum mouerint,
Capiunt. Ita ipse capis vbi rempub. inquietas.

Suidas quoque dixit: Εγχέλεις θηρώμενοι τὸν βόρβορον ἀναταράξαντες τῆς θήρας τυγχάνουσι.

XIV.

XIV. ANGVILLÆ SOBRIETAS.

Helluones nocturni, ieiuniique simulatores.

AFFIRMANT qui Anguillas alunt, eas noctu voraces esse, interdiu verò in cœno pigras, & immotas iacere. Athen.lib.7. pag.298.100.

AP. Cadit in simulatores sobrietatis, qui furtim tamen helluantur; vel in popinones nocturnos, qui interdiu dormiunt. hos Hegesander νυκτιλαθραιοφάγους eleganti verbo appellauit.

XV. ANTHIAS SACER PISCIS.

Christi præsentia.

ANTHIAS piscis quemcumque locum in mari incolit, is & belluarum est expers, & ab vrinatoribus tutus, itaque eiusdem fiduciâ confirmati pisces audacter fœtificant, & pariunt. Delphini ipsi eius præsentiâ exhilarati, tripudiant. Ælian. lib.8. cap.28.

AP. Christus sacer est piscis, cuius præsentiâ nos ab omni dæmonum vitiorúmque immanitate tutos reddit, & huius mortalis vitæ sedatis tempestatibus auream serenitatem diffundit, vbi ille diluxit agitatæ mentis permotiones conticescunt.

Nec trucibus fluuiis idem sonus, occidit horror
Æquoris, & terris maria acclinata quiescunt.

XVI. Anthiæ et Scari societas.

Mutuum auxilium.

VT homines fidi & commilitones veri, perinde piſces inter ſe vlciſcuntur, quos Anthias venationis maritimæ periti nominare ſolent, ſunt autem pelagij: ex his quilibet cùm nouerit conuictorem ſocium captum eſſe, celerrimè adnare feſtinat, ac dorſi ſui nixu ad eum adhæreſcit, incurſu impulſúque pro viribus prohibens captiuum abduci. Scari etiam gregales ſuos optimè vindicant, ac adeuntes funem dentibus conficere conantur, vt ex hoſtibus ſeruent captum, & ſæpe funem concidentes, eum liberauerũt, neque ob id petunt redemptionis præmia: ſæpe verò non aſſequuntur ſocij liberationem, tametſi id quod ſuum erat, promptiſſimè præſtiterunt. Iam verò in naſſam cùm inciderit Scarus, dicunt eum poſteriorem partem ſuam de naſſa eiicere, reliquos verò, qui non ſunt capti, circumnatantes eum morſu corripere, & foras ſocium proferre. Si verò in caput exierit, ipſorum quiſpiam qui foris eſt caudam ei porrigit, ille comprehenſa cauda ſequitur: hæc illi quidem faciunt, more hominum, qui tametſi libros de amicitia non didicerunt, tamen à natura hauſerunt leges amicitiæ. Ælian. lib. I. cap. IV.

Ap. Indigni hominum ſocietate, qui homines non iuuant.

Ἀνὴρ μὲν ἄνδρα καὶ πόλις σώζει πόλιν,
Χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλος δὲ δάκτυλον.

XVII. AROTANVS.

Furto & iniuria abstinendum.

AROTANVS piscis, quem gignit Arotan fluuius Zeilam, astu sese capi permittit, verum capiens mox ipse febri arripitur, nec desinit morbus, donec piscis dimittatur. Nicol. Corint. in fin.

A P. Fures vbi primùm rem alienam attrectarunt & verterunt in suam, cruciabili peccati morbo corripiuntur, à quo liberari non possunt, nisi prius aliena, quæ vsurparunt, legitimis possessoribus restituant. D. Augustinus in sermone de decem plagis: *Nemo habet iniustum lucrum sine iusto damno, verbigratia, qui furatur, acquirit vestem, sed perdit fidem. Ibi lucrum, ibi damnum: lucrum in arca, damnum in conscientia.*

XVIII. ASELLVS MARINVS.

Gula.

ASELLVS marinus cor habet in ventriculo. Æl. lib. v. de Animal. cap. xx. ὄνος θαλάττιος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔλαχεν ἔχειν.

A P. Helluones omnes egregiè designat, qui asinina sunt ignauia, & cor habent in ventriculo, quòd omnis eorum cogitatio sit de ventre aut gula.

Esca ventri est, venter escis,
Deus autem & hunc, & hanc destruet.

Hæc est interpretatio Clementis Alexandrini Pædagogi lib. 2. vbi de Helluone ait, τὸν νῦν ἐσχατορύξας τῇ κοιλίᾳ τοῦ ἰχθύι τοῦ καλουμένῳ ὄνῳ τὰ μάλιστα ἐοι-

χώς, ὅν δή φησιν Ἀριστοτέλης μόνον τῶν ἄλλων ζώων ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔχειν.

XIX. Asilus Thynnorum vexator in tranquillo mari.

Felicitatis spina.

Asilus piscis araneæ magnitudine cæterorum piscium vexator, maximè Thynni & Xiphiæ, Οἱ δὲ θύννοι καὶ ξιφίαι οἰστρῶσι περὶ κυνὸς ἐπιτολήν· ἔχουσι γὰρ ἀμφότεροι τηνικαῦτα περὶ τὰ πτερύγια οἷον σκωλήκιον τὸ καλούμενον οἶστρον· ὅμοιον μὲν σκορπίῳ, μέγεθος δ' ἴσον ἀράχνῃ. ποιοῦσι δὲ ταῦτα πόνον τοιοῦτον, ὥστε ἐξάλλεσθαι ἐνίοτε οὐκ ἔλαττον τὸν ξιφίαν τοῦ δελφῖνος. Διὸ καὶ τοῖς πλοίοις πολλάκις ἐμπίπτουσι. Id autem fit etiam post Caniculæ exortum flantibus Etesiis.

Ap. Thynnus asilos in tranquillo, & omnis felicitas humanarum rerum suas experitur spinas.

Splendet sæpè, at eadem nimbis interdum nigret. Accius in Bacchis.

XX. Astoiz.

Religio & solitudinis amor.

Astoiz piscis in mari degens, & vt reliqua animantia vescens, cum senuerit, mutata forma, sumpta terrestri migrat in perpetuum à mari, terrestréque factum animal incolit terram, vescitur terrestribus nomenque aliud accipit: nam cùm piscis esset, Abides dicebatur. Iam factum terrestre animal nuncupatur Astoiz. Albert. lib. xxiv. in Astoiz.

Ap. Senex qui ex negotiosæ & turbulentæ vitæ

fluctu ad portum solitudinis appellit. Talis fuit ille Similis, cuius Dion meminit in Hadriano, qui, cùm à reip. honoribus dimissus in agrum, illic septem annos quod fuit reliquum vitæ, in otio & quiete egisset, moriens sepulchro inscribi iussit. *Similis hic iacet, cuius ætas quidem multorum annorum; fuit septem autem duntaxat annis vixit.*

XXI. Attilus a Clupea.

Paruus hostis non contemnendus.

Attilus in Pado inertia pinguescens ad mille aliquando libras catenato captus hamo, nec nisi boum iugis exactus. Atqui hunc minimus appellatus Clupea venam quandam eius in faucibus mira cupedine appetens morsu exanimat. Plin. lib. IX, & XV.

Ap. Nullius vires contemnendæ, quippe *habet & pilus vmbram suam.* Pub. Syrus. & quæ parua initio putantur late manant incrementis.

Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo,
Quaque venit multas accipit amnis aquas.
Quem Taurum metuis vitulum mulcere solebas,
Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit. Ouidius.

XXII. Avrata piscis.

Diues meticulosus.

Avrata, omnium piscium timidissimus est, ὁ χρύσοφρυς ἄρα ἰχθύων ἁπάντων δειλότατος. Nam sub Arcturi tempus, cum maris accessus & recessus maximè fiunt, & eo altius exaggerata are-

na ad littus relinquitur, vt naues ſæpe ex omnibus aquis nudæ in terra relinquantur. Tum piſcatores, poſtquam populorum arborum ramos frondibus conueſtitos paxillorum modo in mucronem acutos in arenam defixere, diſcedunt: poſt autem rurſus accedens mare ſecum imbellem Auratarum multitudinem attrahit. Quæ vbi æſtus reciprocauit & receſſit, in exigua aqua concauis locis retenta relinquuntur, & verò ramorum metu quieſcunt. Adeò nimirum ramos vento agitatos exhorrent,vt ne loco quidem ſe commouere audeant. Quamobrem primo cuique magnum numerum meticuloſorum piſcium capere & ferire licet: Neque modo ab vſu piſcandi inſtructi, ſed etiam totius piſcationis rudes, atque adeò pueri & fœminæ capere poſſunt. Ælian. lib. XIII. cap. vlt.

AP. An ideo metuit, quod aurum ſecum portet? aureo colore ſubrutila.

Sic timet inſidias qui ſe ſcit ferre viator,

Quod timeat, tutum carpit inanis iter. contra paupertas. ἄσυλον χρῆμα.

XXIII. BALÆNA CVM MVSCVLO.

Rationis ductus.

BALÆNA, non modo eſt immani corporis vaſtitate, ſed obrutis etiam plerumque graui ſuperciliorum pondere oculis caligat,neſciens quò iter tendere debeat. Tum magna Dei prouidentia muſculum piſcem, qui Balænæ oculus dicitur, ſibi adhibet viæ comitem, is prænatat, iter dirigit, & infeſtantia magnitudinem vada demonſtrat. Plin. lib. IX. cap. vlt.

AP. Cupiditas immanis & cœca bellua, rationis & mentis oculo per huius vitæ salebras dirigenda. φύσει μὲν γὰρ δυσαλίνωτον ὄρεξις. vt ait Plutarch. apud Stob. serm. LX. l. VIII. Ratio autem & prudentia est instar illius musculi quæ ideò rectè ὄμμα τῆς ψυχῆς dicitur ab Aristotele.

XXIV. CALLIONYMVS.
Iracundus.

CALLIONYMO pisci, ait Aristoteles, in dextra iecoris fibra fel situm est, proportione corporis maximè omnium copiosum: iecur autem ad læuum latus collocatum: ex quo symbolum est iracundiæ. Menander in Messenia. πέπωκ' ἔχειν χολὴν σε καλλιωνύμου πλείω. Et Anaxippus in Epidicazomeno, Ἐὰν με κινῇς καὶ ποιήσῃς τὴν χολὴν ἅπασάν ὥσπερ καλλιωνύμου ζέσαι.

AP. *Difficili bile tumet iecur.*

XXV. CANCER.
Prudentia.

IN vtraque Nili ripa aspides latibulis se tegunt, & tanquam ędes suas homines, sic hoc flumen omni alio tempore iucundè & suauiter accolunt. Cùm autem in agros per æstatem Nilus redundaturus est, tum triginta circiter ante diebus, aquarum copia & Etesiis ventis impulsæ promotæque, longius à fluuio in loca eminentiora vna cum fœtibus suis demigrant: quod quidem munus à natura acceperũt, tanti vt fluminis, tamque operosi quotannis accessionem

non modò non ignorent, sed ab eius etiam damno cauere sciant. Testudines etiam, & Cancri, & Crocodili in loca Nilo inaccessa id temporis oua transferunt. Vnde ij qui oua eorum offendunt, quantum & quatenus Nili rura irrigaturi incrementum sit futurum facilè colligunt. Ælian. lib. v. cap. LII.

A P. Cancri & Crocodili prudentes significant, qui futura multo antequam veniant animo præsagiunt, & se ab omni periculo remotos tuentur.

Qui sua metitur pondera ferre potest. Martial. Epigr. LXII.

XXVI. CAPITO PISCIS, Ο ΙΧΘΥΣ ΚΕΦΑΛΟΣ.

Innocentia.

CAPITO de piscium genere est, qui in paludibus degunt, continentissimus ac in victu temperantissimus esse creditur. Etenim nullam animantem inuadit, sed cum omnibus pacem seruare solet. Si verò in quępiam iacentem inciderit, hunc in suum prandium conuertit, non prius tamen atringit, quam cauda mouerit. Si immobilis sit hunc prædam sibi facit, si verò moueatur, eo intacto discedit. Ælian. lib. I. de Animal. cap. III.

A P. Vel Capito symbolum est innocentiæ cum se potius ieiunum malit, quàm alieno periculo viuere: vel timidos hostes, & inimicos significat, qui thrasones agunt, in mortuos ad prædam expediti; at si quis vim vi tantisper repellat, illicò diffugiunt tâm timidi in periculis, quàm in victoria insolentes, vt de

vt de iis dici possit, quod habet Ælian. Απερυθέντες μὲν ἔχει τοῦ ἄγχαι, κινηθέντες δὲ αἰσχάρηκα.

XXVII. CEPVS. Ο ΚΗΠΟΣ.

Elegans.

TERRENVM quoddã animal Pythagoras scribit in libro de mari rubro, circa idẽ mare procreari, & Cepum, hoc est, hortum, appositè idcircò nominari, quòd tanquã hortus variis coloribus distinguatur. Cùm est confirmata ætate, pari magnitudine est cum Eretriensibus canibus. Iam porrò huius colorum varietatem, sicut ille scribit, animus nobis est explicare. Eius caput, & dorsum, & spina ad caudam vsque valde igneo colore sunt: tùm aurei quidam pili disseminati spectantur. facies alba ad genas vsque inde ad collum aureæ vittæ pertinent. Collum & pectoris inferiores partes, & anteriores pedes omninò albi. Mammæ duæ manum implentes cæruleo colore visuntur: venter candidus, pedes posteriores nigri sunt. Ælian. lib. XVII. cap. VIII. τὰ μὲν δὴ (inquit) περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸν νῶτον, καὶ τὴν ῥάχιν εἰς τὴν οὐρὰν τελευτῶσαν, ἀκράτως πυρρά ἐστι. θεάσαιο δ' αὖ καὶ τρίχας χρυσοειδεῖς τινας διεσπαρμένας. λευκὸν δὲ τὸ πρόσωπον οἱ, μέχρι τῶν παρειῶν αὐτοῦ. Εντεῦθεν γε μὴν ταινίαι χρυσοειδεῖς κατίασιν εἰς τὴν δέρην. ταύτης δὲ τὰ στέρνα μέχρι τῶν κάτω καὶ οἱ πόδες δὲ οἱ πρόσθιοι, λευχειμονίζει πάντα· μαζοὶ δὲ χειροπληθεῖς δύο κυανοῖ. γαστὴρ δὲ λευκή, πόδες δὲ οἱ κατόπιν μέλανες εἰσί.

AP. Cepus typus est elegantis vario gemmarum vestiúmque cultu collucentis, cætera muti. sic apud Auianum:

Distinctus maculis, & pulchro pectore Pardus
Inter consimiles ibat in arua feras.
Et quod nulla graues variarent terga leones,
Protinus his miserum credidit esse genus.
Cætera sordenti damnans animalia vultu,
Solus in exemplum nobilitatis erat:
Hoc arguta nouo gaudentem Vulpis amictu
Corripit, & vanas approbat esse notas.
Vade, ait, & picta nimium confide iuuenta,
Dum mihi consilium pulchrius esse queat.
Miremúrque magis quos munera mentis adornant,
Quàm qui corporeis enituere bonis. Fabula XL.

XXVIII. CITHAROEDVS PISCIS.
Ο ΚΙΘΑΡΩΔΟΣ ΙΚΘΥΣ.

IN mari rubro piſcis procreatur, cuius corpus ita figuratum eſt, vt ſimilitudinem lingulacæ eius latitudo gerere feratur. Squammæ non magnam tangenti aſperitatem habent. Cùm ſub aureo eſt colore tùm lineis à ſummo capitis vertice ad extremã caudam, nigris ſic diſtinguitur, vt eas citharæ fidiculas contentas eſſe dicas, vnde is citharœdus appellatur. os ei peſſum it & ſubſidet, idémque nigerrimum eſt, cingulóque croceo circumligatur, vertex varietate diſtinguitur, fulgore aureo, & nigris quibuſdam lineis, pinnas aureas habet, rufo colore multipliciter variatur, cauda eſt nigra, præter extrema: ea enim candidiſſimo colore aſperguntur. Alij item Citharœdi picti naſci dicuntur, toto corpore purpurei, certis interuallis aureolas lineas poſſidentes. Eorum verò caput cingulis violaceis illuſtratur, vno quod

eſt ante oculos, ad branchias pertinēte: altero ſecundum oculos, vſque ad medium caput excurrente: alio autem tanquam monili ſic collum circumplicante. Ælian. lib. XI. cap. XXIII. Sic Faber piſcis qui Gallus marinus & Ζεὺς & Chriſtopharus nominatur, omnia inſtrumenta fabrilia dicitur in ſeipſo geſtare. Vide Geſnerum in Fabro. *Faber piſcis.*

A P. Torquetur in vanos ſimulatores, qui ſpecie duntaxat aut boni ſunt aut docti. Citharœdus enim fert citharam, nunquam canit. Vide Martial. epigr.

Emptis quod libris tibi bibliotheca referta eſt,
Doctum, & Grammaticum te Philomuſe putas?

Iniquum eſt πεπαιδεῦσθαι θηρεύειν ἄγρον καὶ ἔργων, καὶ ἀκάρπως διώκειν σοφίαν ἀπεργήματα. Maximus Tyrius in libello de vita practica.

XXIX. CONCHÆ SENSVS.

Homo voluptuarius, & animalis.

CARENT conchæ viſu, omníque ſenſu alio quàm cibi, & periculi. Plin. lib. IX. cap. XXX.

A P. Tantus eſt ſtupor voluptuariorum, vt nihil niſi de fuga auſterioris vitæ, & hilarioribus epulis cogitent, ad honeſta quæque & ſurdi, & cæci. Nam vt plurimum

Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.

XXX. CORDYLVS. ΚΟΡΔΥΛΟΣ.

Vita actiua & contemplatiua.

CORDYLVS piſcis in terra pariter & aqua degit: ſolet igitur ex alto quaſi ex vmbraculis

prodire in ſolem: in quo periculum eſt ne radiis amuſtus, extabeſcat, antequam remeet in mare. Athen. lib. 7.

A P. Cauere ſibi debent prudentes religioſi, ne cùm ex cœnobiis, quaſi ad ſolem prodeunt hominum ſalutem pro virili adiuturi, ipſi periclitentur, & ſæcularis amoris labe illiti intereant: ſed diu in otio meditentur, quomodo ſe ſalutaribus remediis aduerſus pericula muniant: ita fiet quod ait Poëta,

Maior poſt otia Virtus.

XXXI. CROCODILVS IBIDIS PENNA RETARDATVS.

Hæreticus egregij alicuius hominis ſcriptis coërcitus.

COMPERTVM eſt Crocodilum improbiſſimum animal, ſi penna ibidis defricetur, adeò obtorpeſcere & debilitari, vt immobilis reddatur, omnémque priſtinæ rapacitatis violentiam obliuiſcatur. Horus Niliacus lib. 2. 77.

A P. Cadit omnino in furioſum hæreticum aut virulentum calumniatorem quem eruditi, & grauis hominis calamus reſtrinxerit. Talis Pelagium Auguſtinus, talis Iouinianum Hieronymus, talis peſtiferum Arium πάνταθλος Athanaſius, tales Caluinum & Lutherum innumeri doctores Catholici verbo Dei fregerunt.

Sidereò clypeo, & cæleſtibus armis.

XXXII. Crocodilvs ad palmam religatvs.

Crucis Victoria.

Avgvstvs ille Cæſar Ægypto pacata Crocodilum animal horribile ad palmam arborem catena religatũ in nummis cudi voluit. Videtur & hodie nummus cum inſcriptione: *Nemo antea religauit.*

Ap. Chriſtus Dominus Ægyptum, hoc eſt mundum vicit, & exitialem generis noſtri Alaſtorem depreſſit crucis arbore cõſtrictum. Auguſtinus ſermo. cxxxvii. de tempore. tunc etenim Dominus noſter Ieſus Chriſtus illum tenebrarum mortis principem colligauit, legiones illius perturbauit, portarum inferni ferreos vectes confregit, omnes iuſtos qui originali peccato adſtricti tenebantur, abſoluit, in libertatem priſtinam reuocauit, & peccatorum tenebris obcœcatos ſplẽdida luce perfudit. Aliud exemplum affert S. Iſidorus. Enydros inquit ſerpens ſiue Ichneumon in Crocodili viſcera illapſus eoque perempto ſaluus exiliens typus eſt Reſurrectionis Chriſti. *Aliud ſymbolũ.*

XXXIII. Crocodili Catvlvs.

Indoles improba.

Crocodili cum ex ſeſe pepererunt, hoc experimento legitimum à ſpurio internoſcunt, vt ſi quid catulus ſimulatque excluſus eſt, rapuerit, in reliquum tempus in Crocodilini generis numero locoque à parentibus ducatur: ſin ignauia eum ipſum retardauerit, ad comprehendendam alicundè muſcam, aut lumbricum, aliámve beſtiolam,

aut lacertulam, cum parens tanquam à se degenerantem, nihilque ad se pertinentem lacerat. atque videntur vt ad Solis radios Aquilæ suorum ingenuitatem experiuntur, sic celeri alacritate prædam capiendi Crocodili: vtrique scilicet non temerario suos affectu, sed ratione amantes. Æl.lib.IX.cap.III.

Ap. Crocodilus suos agnoscit ex rapina, haud dissimiliter parentes improbi germanam sobolem ex vitiorum suorum imagine. Oedipus apud Senecam tales esse filios gloriatur.

Ego sum? meorum exempla facinorum appetunt.
Me nunc sequuntur, laudo & agnosco libens,
Exhortor aliquid vt patre hoc dignum gerant.
Agite ô propago clara generosam indolem
Probate factis, gloriam ac laudes meas
Superate.

XXXIV. Crocodilvs ad svem.

Voluptatis illecebra delinitus.

Crocodilvs capitur obiecto suis tergo, quod deuoret, & grunniente porcello, ad cuius vocem accedit, tùm primùm ingesto oculis luto cæcatur, exin facile debellatur. Herod. lib.II.

Ap. Typus est voluptatis de qua S. Paulinus carmine ad Cytherium.

Blandis dolosa retibus,
Si lege mentis ista lex sit fortior,
In iura peccati trahet.
Malesuada verbis, fraudis arte dulcibus,
Animum virilem effœminat.
Excæcat oculos mentis, & radit caput
Spolians, & exarmans fidem.

XXXV. Cytharvs.

Charitas.

Cytharvs piſcis habere dicitur καρδίαν λευκὴν, καὶ πλατεῖαν, cor latum, & album. Athen. lib.7. pag 305.

Ap. Syncerus Dei amor nullis ſordidi animi anguſtiis reſtrictus, ſed latè in hominum vtilitates diffuſus, de quo ſi amplitudinem reſpicias merito illud Poëtæ dici poſſit,

Cor mundi inſtar habens.

XXXVI. Delphinvs.

Princeps manſuetus.

Delphinvs ſolus inter piſces caret felle. Athenæ. Dipnoſoph.lib.VIII. ex Ariſtotele.

Ap. Manſuetudo principum eſt propria. Seneca lib.I. de Clementia: Nullum clementia ex omnibus magis quam regem & principem decet. Saluſt. præclarè dixit, Qui benignitate,& clementia imperium temperauere,his candida & læta omnia fuiſſe: etiam hoſtes æquiores, quàm aliis ciues.

XXXVII. Delphinvs anchora implicatvs.

Feſtinandum lentè.

Delphinvs anchoræ implicatus Auguſto, & Tito Imperatoribus pro inſigni fuit, quod ſuperiori ſæculo Aldus Manutius ſuis libris præfixit,

habuit item Vlysses pro familiari signo Delphinum, vnde Δελφινόσημος appellatur à Lycophrone. Δελφινόσημος, κλὼψ φοινίκης θεᾶς.

A P. Hoc signo demonstratur lenta festinatio, & modus in rebus, quæ res omnium solet esse saluberrima. Δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι.

Minus pigrasse, quam properasse est nefas. Accius in Chrysippo.

XXXVIII. DELPHINES COERANI.

Gratus animus morte fortior.

COERANVS quispiam Delphines captiuos ad Byzantium pecunia redemit, & in mare liberos dimisit. Non excidit gratissimis piscibus beneficij memoria: hominem enim postea cum nauis esset submersa, exceperunt, & placidè collocarunt in portu. Cum verò fato functus esset, & exequiarum pyra arderet in littore, frequentes exiluerunt è mari, nec nisi restincto rogo quasi officiosissimi amici discesserunt. Æl. lib. VIII. cap. III.

A P. Beneficij memoria apud ingratos citò consenescit, eandem apud gratos ne lethes quidem fluuius restinxerit. *Gratum hominem semper beneficium delectat, ingratum semel.* Senec. de Beneficiis.

XXXIX. DELPHINVS SEMPER MOVETVR.

Diligentia seu Vigilantia.

DELPHINVM perpetuo motu præditum esse ferunt: nec quoad viuit (ne dormiens quidem) à mo-

à motione conquiescit: Cum enim necesse habet dormire ex alto ad summam aquam elatus, vt totus videatur, dormit: non enim somni expers est, atque ita dormiens in profundum tandiu depellitur, quoad imam sedem maris contingat: ad quam postquam funditus delapsus est, terræ pulsu è somno excitatur, deinde ex alto emergit, ac repetito somno similiter atque prius ad maris fundum appulsus, expergiscitur, tum rursus eminet extra aquam. & hoc ipsum sæpe facit, eámque ob causam inter quietem & actionem agens, nunquam omninò à motu quiescit. Ælian. lib. XI. cap. XXII.

A P. Præclarum vigilantiæ exemplum maximè verò principibus, quos oportet *Stantes mori. Vita ipsa vigilia est.* Hæc mens Hannibalis.

Pœnus vt ad somnos, vix totam cursibus actæ
Indulsit pubi noctem, vigil ille, nec vllam
Ad requiem facilis, credénsque abscedere vitæ
Quod sopor eripiat tempus. Silius Italic. lib. XII.

XL. DELPHINI.

Amor parentum in sobolem.

DELPHINI teneros catulos ex aliqua causa consternatos rursus excipiunt, & ventre complectuntur. Basil. in Hexam. hom. 8.

A P. Parentum φιλοστοργία in paruulis fouendis vel Christi amor, qui est noster ἱερὸς ἰχθὺς in pisciculos, quos fouet in visceribus suæ charitatis. Accedit quod teneræ soboli veteres Delphini tanta mansuetudine & cura adnatét vt pædagogi videan-

tur iuuentuti propositi. Quod fusius describit Oppianus de piscatu lib.I. Id verò Christus facit, & nobis iter vitæ, matris indulgentissimo amore non modò complanat, sed præit, nostras in se sarcinas recipiens,

Ὡς δ' ὅτε Μυςοπόλων ἔργων ἄπο παῖδες ἴωσιν,
Ἀθρόοι οἱ δ' ἄρ' ὄπισθεν ἐπίσκοποι ἐγγὺς ἕπονται·
Ὡς ἄρα καὶ δελφῖνες ἑοῖς παίδεσσι Τοκῆες
Ἕσπονται. vide Oppian. lib.I. de pisc. vers.680.

XLI. DRACO MARINVS.

Indocilitas.

DRACO marinus si manu dextra attrahatur, violenter enititur, sinistram si iniicias cedit & capitur. Ælian. lib.v. cap.xxxvII.

AP. Multi æqua ratione regi nolunt sed viis obliquis trahi, nihil ab iis obtineri potest quod non violentis rationibus extorqueatur.

Nolo irascaris liberè si dixero,
Diis est iratis natus, qui est similis tibi. Phædrus.

XLII. THYNNVS.

Prudentia.

THYNNVM Aristoteles tradit in pontum nauigantem dextrum littus radere, exiréque læuo, quòd oculo dextro plus cernat, hebete sinistro. Athen. lib.7. pag.301.

AP. Thynnus prudens, & consideratus homo: dextrum littus, amica securitas: oculus dexter, recta cognitio, seu ratio: Senec, 2. de benefic, 18. *Duce*

ratione per totam vitam eundum est, minima, maximáque ex eius consilio gerenda sunt.

XLIII. Echinvs Laconis.

Mala toleranda sunt cum emendari non possunt.

Demetrivs Scepsius lib.xxvi. Troiani apparatus, scribit, Laconem quendam ad epulas inuitatum, Echinis marinis illatis mensæ, vnum arripuisse, ignarus quísnam vsus foret eius cibi, atque adeò non obseruantem, quomodo cæteri conuiuæ illo vescerentur. In os igitur coniectum simul cum testa, dùm frangere cùm stridore conaretur, esu offensum, nec intelligenté quis asperitatis esset renixus, dixisse: O scelestum edulium, neque te iam mollitum abiiciam, neque posteà sumam vnquam: ὦ φάγημα μιαρόν! οὔτε μὴ νῦν σε ἀφέω μαλακισθεὶς, οὔτ᾽ αὖθις ἔτι λάβοιμι. Athen. lib.III.

Ap. Tolerantur aliquando mala postquam semel admissa sunt, quòd maiori fortasse incommodo expellerentur.

Patiere quod datur, quando optata non danunt. Cæcilius.

XLIV. Echinvs Marinvs.

Fide & Prudentia.

Echini marini futuræ tempestatis præscij, lapillis in tergum coniectis se operiunt, & arena saburrant, ne fluctibus obortis, ob leuitatem allidantur ad littora. D.Ambros.in Hexamero.

Ap. Prudentiæ & grauitatis typus, vel certè fidei,

quæ nos roborat & confirmat, ne quid in opinionum ſalo fluctuemus. Simile quod dictum alibi de ſepiis ad ſaxum adhæreſcentibus.

Traiecta ſyrtes, anchora iacta mihi eſt.

XLV. EXCOETVS.

Proſpera aduerſis turbata.

EXCOETVS piſcis tranquillo mari ex alto emergit aurea ridentis cœli ſerenitate illectus: cum ecce ad apricum Solem quieto & nihil tale cogitanti Parendiſtæ aues inſidiantur, & ſæpius inuadunt. Athen. lib. VI. pag. CCCLII.

AP. Tales ſunt res, ſpéſque humanæ, nobis cum ſerenum eſſe putamus, repentini malorum turbines ingruunt. Cicer. I. de Orat. *Qui locus quietis & tranquillitatis pleniſſimus eſſe videbatur, in eo maximè moleſtiarum & turbinum tempeſtates extiterunt:*

Nemo confidat nimium ſecundis. Senec. in Thyeſte: *Fortuna malè fiditur.* Minutius in Octauio. Nota eſt in hoc argumento Solis viatorem ſpoliantis fabula, quod Boreas fruſtra tentarat.

Protinus impulſus ventis circumtonat æther,
Et gelidus nimias depluit imber aquas:
Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Sol viatorem ſpoliat. *Turbida ſummotos quo trahit aura ſinus.*
Sed tenues radios paullatim creſcere Phœbus
Auianus *Iuſſerat, vt nimio ſurgeret igne iubar:*
Fabul. 4. *Donec laſſa volens requieſcere membra viator,*
Depoſita feſſus veſte ſederet humi.

XLVI. Fasten piscis.

Bonitas & mansuetudo.

Fasten piscis est, in cuius ore maritima aqua salsáque mox fit dulcis. Vincent. Histor. lib. 18. cap. 54.

Ap. Bonum & mansuetum ingenium amara quæque sua dulcedine temperat. Plautus, *Optimum est ærumnæ condimentum æquus animus.* Rectè id ipsum Christo accommodabitur, quippe piscis est ille à Sybillis prædictus, qui semel haustas vitæ nostræ acerbitates nobis miti quadam suauitate decoxit, quo in posterum nobis omnia faciliora leuioráque viderentur. Memini ita accommodatam parabolam à viro nostræ societatis pererudito.

XLVII. GLAVCVS PISCIS, ΓΛΑΥΚΟΣ.

Amor parentum in sobolem.

Glavcvs piscis pater factus, quos sustulit ex coniuge diligentissimè cauet, ne insidiis petantur, néve pernicies vlla eis inferatur. Itaque donec læti ac sine timore natant, tandiu ille custodire non intermittit: nunc à tergo cum eis natans, nunc vero non à tergo, sed adnatat modò ad vnum eorum latus, modò ad alterum. Si quis verò ex paruulis timere cœperit, ille timore cognito, ore hiante, paruulum excipit: deinde timore præterito, quem deuorauerat, reuomit qualem acceperat.

ille rursus natat. Ælian. lib.I. de Animal. cap. XVI. Similiter fœtus caniculæ marinæ metu in vterũ matris ingrediuntur & regrediuntur. Ælian.lib.I.c.XVI.

AP. Hac Icone significatur amor & sollicitudo parentum in teneram prolem; vel certè Dei in homines plusquam materna φιλοστοργία, quos in aduersis tegit, in prosperis gloriosos ostentat.

Sic glaucus altam piscis arans Thetin,
Dum nigra ventis æquora sæuiunt:
Prolem sub aluum vix regressam
Visceribus fouet inquietis.
At cum Fauonij blandæ animæ volant,
Reponit auctæ pignora Tethyi:
Mox victor incedit superbum,
In catulis numerans triumphos.

XLVIII. LUCERNA PISCIS.

Apostoli.

SUBIT in summa maria piscis, ex argumento appellatus lucerna, linguaque ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet. Plin.lib.IX. cap.XXVII.

AP. Lucerna mundi beati Apostoli, qui terrarum orbem sua luce collustrarunt, & linguis igneis præditi offusas rebus humanis tenebras dissiparunt inter huius vitæ turbines, & maria, placidissimo fulgore collucentes.

Solemque nouum noua sidera portant.

XLIX. MELANVRI CAVTIO.

Securitati male creditur.

MELANVRI cum placidum, & quietum eſt mare, ad imam maris ſedem in petris, aut algis quieſcunt, tegumentóque proteguntur, quocumque corpus occultari poteſt, contra cum aduerſa tempeſtas eſt & piſces alij in altum ex fluctuum impetu deſcendunt, hi tùm fiduciâ implentur, ſimul & ad littus appropinquant, & ad petras adnatant. neſcio enim quomodo pernoſcunt quo die, noctéve cum feritas maris, & immanitas efferueſcit, tum à piſcatoribus non adiri mare. Ælian. de Animal. lib.I. cap.XLI.

AP. *Sperat infeſtis, metuit ſecundis*
Alteram ſortem, benè præparatum
Pectus. Horat.Od.x.lib.II.carm.

L. MVLLVS GREGALIS, ΘΥΝΟΣ Ο ΟΡΜΗΤΙΚΟΣ.

Fruges conſumere natus.

MVLLVS gregalis dentibus eſt ſerratis, totus punctis maculoſus, carniuorus, poſt tertium partum ſterileſcit, vermiculis quibuſdam in vtero genitis, qui concœptum fœtum abſumunt. Athen. lib.VII. pag.CCCXXIV.

AP. Monachi aut optimi ſunt, qui proficiunt, aut peſſimi qui degenerant. Serrati dentes, gula: puncta, maculæ vitiorum: ſterilitas, virtutis poſt aliquot actus remiſſio: vermes, peccata occulta.

D. Augustinus epist. cxxxvii. *Ex quo Deo seruire cœpi, quomodo difficiles sum expertus meliores, quàm qui in monasteriis profecerunt: ita non sum expertus peiores, quam qui in monasteriis ceciderunt. ad summum pulchrè monet: Nolite propter amurcam qua oculi nostri offenduntur, torcularia detestari, vnde apotheca dominica fructu olei luminosiori implentur.*

LI. MVRÆNA.

Ira lacessita.

MVRÆNA plaga vna per ferulam accepta torpescens perstat: sin plures, ira inceditur. καὶ μύραινα ἡ πληγεῖσα νάρθηκι εἰσάπαξ, ἡσυχάζει· εἰ δὲ πλεονάκις, εἰς θυμὸν ἐξάπτεται.

AP. *Furor fit læsa sæpius patientia.*

LII. MVRENÆ ACETVM.

Seueritas nimia.

ACETI gustu Murenas in rabiem agi ferunt. Plin. lib. IX. cap. XXIII.

AP. Multi seueritatis acrimonia efferantur, qui leuioribus clementiæ remediis ad animi æquitatem, & moderationem possent reuocari, Claud. *peragit tranquilla potestas, Quod violenta nequit.* Procul ille Pescennij Nigri truculentus rigor qui Palæstinis rogantibus vt ipsorum census leuaretur eo quod regio esset grauata, satis inclementer respondit: *Vos terras vestras leuare vultis, ego etiam aërem vestrum censere cuperem.* Quo responso absque dubio miserorum mortalium animos in sui odium efferauit.

LIII. MVRÆNA CRASSI.

Diues fatuus.

PISCES quoque cicures, & mansueti euadunt: & cùm appellantur, intelligunt, & è manu largientium cibos capiunt, vt Anguilla sacra in Aretusa. Muræna etiam Crassi Romani omnium prædicatione celebrata, sic inauribus, & gemmis distincto monili, tanquam sanè eximia formæ pulchritudine puella ornabatur, & appellantis vocem Crassi agnoscebat, atque ad eum adnatabat: Cúmque quippiam ei porrigebat edendum, prompto, & parato animo accipiebat. hanc ille mortuam fleuit vberius, atque honore sepulturæ affecit. Et cum aliquando Domitius in hunc dixisset, Stulte Crasse, Murænam fleuisti mortuam. Ad hæc respondens Crassus: Equidem, inquit, de bestiæ morte fleui: Tu verò nullos, ne ex trium quidem vxorum interitu, quas ad sepulturam dedisti, luctus percepisti. Ælian. lib.VIII. cap.IV.

AP. Murænæ sunt in auro atque argento, diuites fatui indocti. *In animo enim non in patrimonio diuitiæ.* Seneca epist.109.

LIV. NERITES, ΝΗΡΙΤΗΣ.

Amor mundi.

NERITES hominum simul, & deorum formosissimus, quo cum Venus etiam in mari se oblectarit, magno illum amore prosecuta. Cùm verò

iam tempus fatale aduenisset, & venerem, diis cœlestibus, iussu patris, inscribi oporteret: audio eam de mari exeuntem, Neritem quoque suas delicias secum abducere voluisse, illum verò recusasse, quod inter parentes, ac sorores viuere, quàm cœlo potiri mallet. Et cùm alas quoque, quandocumque voluisset, ad volandum sibi producere posset, hoc quoque munus à Venere (ni fallor) acceptum, aspernatus neglexit: Quamobrem indignata Iouis filia, illum in Cochleam eiusdem nominis conuertit: comitem verò, & ministrũ illius loco Cupidinem ipsum quoque iuuenem, & formosum sibi delegit, & alis quas Nerites habuerat eundem induit. Ælian. XIV. cap. XXVIII.

AP. Digni sunt omnino qui Cochleæ fiant, quicumque terram cœlo anteferunt, & rerum humanarum desiderio inescati circumfluentes omni fœlicitate cœli delicias contemnunt,

O *curuæ in terras animæ, & cœlestium inanes!*

LV. ORCYNVS.

Salus damno leuiori empta.

ORCYNVS cetaceus piscis prouidens est, & natura non arte quæ sibi maximè conducant intelligit. Itaque cùm hamo transfixus fuerit, in maris altitudinem seipsum impellens ac deprimens, ad solum allidit: & hamum oris pulsatione expellere cupit. quod si id minus fieri queat ab hamo exceptum vulnus luculentius infert, dilatatque: atque exiliendo id quod sibi molestiam exhibet, expuit

abiicítque. θόρυβῃ γοῦν τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκπλύεται τὸ λυποῦν.

Ap. Orcynus symbolum est eorum qui vitam & salutem redimunt leuioribus detrimentis, *pro toto bene pars deperditur. &c. ne peream, pereo.* iuxta id quod dixit Tertullianus ad Martyres, *Aliquid amittere vt maiora lucreris. Periculo euasisse per se præmium est.* Ignatius Diaconus.

LVI. Ostrea ad vngventvm.

Voluptas capiens homines.

Indi piscatores alabastrum vnguenti effundunt, cuius suauitate capta Ostrea, inebriata ferreo stylo configuntur. Philost. lib. iii. c. vlt. παραζήσας ὁ Ἰνδὸς τοῦ ὀστρέου τὸ δέλεαρ αὐτοῦ τὸ μύρον ποιεῖται, τὸ δ᾽ αἰσθόμενον, καὶ μεθυσθὲν ὑπ᾽ αὐτοῦ, κέντρῳ τε διελαύνεται.

Ap. Quasi piscator est voluptas: vnguentum, delitiæ: Ostreum verò voluptuarius. Quis nescit vetus Platonis dictum, qui *Escam malorum voluptatem* appellat, quòd ea videlicet capiantur homines, vt hamo pisces. Cic. de senect.

LVII. Ostrei sanies in margaritam.

Martyrum Sanguis.

Ostrea stylo traiecta saniem emittunt, quæ excerpta laterculo concrescit in margaritam. Philost. lib. ii. in vita Apoll. cap. vlt.

Ap. Mundus, veluti fretum est, pretiosum

Ostreum, martyr; stylus piscatoris, gladius carnificis, sanies, sanguis: margaritæ, decora martyrum, & accepta pro Dei gloria vulnera. D. Chrysost. de natiuitate II. Machabæorum: οἷαι μὲν μαργαρῖται καὶ λαμπηδόνες ἐκ τῶν σωμάτων ἐξαγόμεναι τούτων, αὗται ἀποτυφλοῦσι τοῦ διαβόλου τὰς ὄψεις. *Non margaritas modo sed fulgores & coruscationes nominat ex ipsis emicantes corporibus quæ dæmonis oculos hebetant.*

LVIII. PAGVRVS.

Prudentia.

PAGVRVS Cancri genus, qui tamdiu se continet in antro, quamdiu vetere testa est exutus. At postquam noua denuo cœpit armari, hoc veluti præsidio confirmatus egreditur: & latebras quas verno tempore tantisper incoluerat, relinquit: & nouo indutus tergore, nouis aculeis rigescens, aduersarios contemnit, quos prius suis viribus diffisus declinabat. Vide Iunium in adagiis.

AP. Prudentes suas vires metiuntur, neque se bellorum aleæ committunt antequam bonis armaturæ præsidiis sint muniti. μικρὸν ἔτι καὶ νενικήκαμεν. Gregor. Naz.

LIX. PASTINACÆ ACVLEVS.

Calumnia.

PASTINACÆ marinæ radius ab omni medicina inuictus existit, etenim primum vt pupugit statim interficit, quod quidem ipsius telum vel rei maritimæ peritissimi exhorrent. Neque enim alius

quiſquam, neque vulneratrix ipſa medicinam facere poteſt, hoc ſcilicet dono ſoli quondam à diis haſtæ Pelei conceſſo. Ælian. lib. I. de Anim. cap. LVI.

A P. Virulentæ linguæ maledicus Paſtinacâ rectè ſignificatur.

Φιλολοιδόρεια γλώσσης
βέλεμνα κοῦφα. Anacreon.

LX. PASTINACÆ FATVM.

Saltatio exitialis.

PASTINACAS capiunt qui earum piſcationis ſtudioſi ſunt, & deſiderio non fruſtrantur, in hunc modum. ſaltant & canunt quam poſſunt ſuauiſſimè, illæ verò tùm auditu mulcentur, tum ſpectanda ſaltatione ſe oblectant, & adnatant propiùs. At piſcatores ſenſim, ac pedetentim recedunt. Ibi tùm dolus in miſeras ſtructus apparet, quæ ſaltatione & cantu allectatæ fuerant, retibus iam extenſis incluſæ capiuntur. Æl. lib. I. de anim. cap. XXXIX. idem de paguris ait & Thriſſis lib. VI. c. XXXI. & XXXII.

A P. Tales improbi ridendo in exitium ruunt, & quod ait Satyricus,

Non vnquam reputant quanti ſibi gaudia conſtent.

Iuuenal. Satyr. 6.

LXI. PAVONIS FLVVIATILIS CAVDA.

Finis Bonus.

APVD Indos Pauones ſunt piſces cauda aurea inſignes. *χρυσοῦ δὲ τὰ οὐραῖα*, Philoſt. lib. 3. c. I.

A P. Bonus finis cauda est aurea. Eustatius ad Iliad. 4. χρυσῆν ἐπιθήκην κορώνην, auream imponere coronidem dici notat συμβολικῶς, in eos qui laudatum finem suis operibus imponunt.

LXII. PEDVNCVLVS.

Parasiti.

PEDVNCVLVS piscis ignauus omníque arte & industria destitutus, Delphinum sectatur, & eius præda tanquam locuplete mensa pinguescit. Ælian. lib. IX. c. VII.

A P. Typus parasitorum, qui solent

Aliena viuere quadra.

LXIII. PHYSÆ IECVR, ΦΥΣΗΣ ΗΠΑΡ.

Amoris Sympathia.

PHYSA Ægyptius piscis admirabili natura præditus est, nam cum notionem habere ferunt quando luna augeatur & diminuatur, ciúsque iecur cum Luna pariter decrescere pariterque recrescere; corporis habitu modo esse opimo, modo gracili & tenui. Ælian. lib. XII. cap. XIII. de Animal.

A P. Affectus hominum pro rerum quas ipsi amant, habitu, vel crescunt, vel minuuntur & omnino se ad rei dilectæ modulum componunt: Mater enim amoris est similitudo. Plato in conuiuio ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. Talis est ille Lycidas apud Calpurnium Ecloga 3. in exoratione.

Non sic districta macrescit turdus oliua,
Non lepus, extremas legulus cum sustulit vuas:
Vt Lycidas domina sine Phyllide tabidus erro,
Te sine væ misero mihi lilia nigra videntur,
Nec sapiunt fontes, & acescunt vina bibenti.
At tu si venias, & candida lilia fient,
Et sapient fontes, & dulcia vina bibentur.

LXIV. PHYSALVS.

Gula.

IN mari rubro, sinu Arabico, piscem Leonides Byzantius gygni ait, Gobio ætatis perfectæ, non magnitudine inferiorem: nullos oculos, nullúmque os habentem more piscium: branchias tamen his innatas esse, capitis figuram etsi minus expressam coniectari posse: infra imum ventrem formam quandam leuiter contractam in sinum apparere, quę smaragdi colorem reddit: hanc ei oculorum loco, & oris esse idem ait. Ælian. lib. III. an. cap. XVIII.

AP. Os habent cum oculis commixtum, atque confusum helluones: Quicquid vident ad explendam gulam concupiscunt, imo toti pœnè ventres sunt, *Notaque per oppida bucca.*

LXV. PINNÆ ET CANCRI SOCIETAS.

Calliditas duorum.

PINNA animal marinum, è genere concharum est, pandit sese hiatu testarum, & carnuculam extra conchas eminentem ex sese prætendit, tanquam esse circumnatantibus piscibus. Cum cancro

comparandi cibi societatem facit: eamque ob rem cancer cum piscem quendam adnatare videt, illam leniter morsu admonet, tum Pinna magis ac magis conchas patefacit, intraque eas piscis adnatantis caput recipit, comprimítque: & piscem ita captum in cibo consumit. Ælian. lib. 3. cap. 29.

A P. Rectè & loco dicetur in geminos veteratores qui simplicem decipiunt.

Rem de compacto gerunt, quasi in velabro olearij.

LXVI. PINNOTERÆ.

Nobilitas inanis.

MINIMI Cancri, quos pinnoteras vocant quo tutiores sint inanium Concharum testis se condunt, & cum creuerint migrant in capaciores. Plinius.

A P. Tales sunt qui maiorum se titulis tuentur, cum suis diffidant virtutibus.

Virtute decet non sanguine niti.

LXVII. PNEVMON.

Voluptuarius.

PNEVMON piscis est ζωόφυτος, naturæ simul animalis, & plantæ particeps, itaque vt planta alimentum sumit, crescit, vegetatur, & hæc eius vita, sensus enim vt in arborea natura exilis est, & penè nullus. Plato in Phil.

A P. Præclara imago voluptuariorum, qui in ganeæ libidinumque vsu, summum bonum ponunt. Itaque adeò se potui, cibóque mancipant, vt hu-

manum

manum ſenſum exuere, & quaſi ἀποδενδρωθῆναι, vt loquitur Plotinus, id eſt, *arboreſcere* videantur.

LXVIII. Polypvs.

Luxuria.

EX piſcibus libidinoſiſſimum polypum, eatenus flagranti Veneris cupiditate incēdi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhauſtis debilitatus, & ad natandum & cibaria inquirenda tantoperè infirmus factus fuerit, vt poſtea aliis præda efficiatur. Cùm enim paruuli piſciculi, tùm cancelli & cancri ipſum exedunt, & conficiunt, quamobrem eum non amplius anno viuere dicunt, fœminámque etiam propter crebros partus ocyus conſumi. Ælian. lib. vi. cap. xxviii. de Anim.

A p. Imago libidinoſi qui Venere totus vapidus, & putris, vt ait Perſius, redditur, omniſque virtutis & bonorum omnium emortua fruge, in libidinum cœno langueſcit. *Sæuus criminum ſtimulus libido eſt, quæ nunquam manere quietum patitur affectum. nocte feruet, die anhelat, de ſomno excitat, à negotio abducit, à ratione reuocat, aufert conſilium, amentes inquietat, lapſos inclinat.* Ambroſ. lib. i. de Caïn & Abel cap. i.

LXIX. Polypvs.

Inuidia.

POLYPVS cum aliis cibis paſcitur (eſt enim edaciſſimus, ad fraudémque & inſidias callidiſſimus) tùm verò ſua ipſe membra conficit. Nam ſi venatio deficiat, brachia ſua deuorat, εἴτις αὐτοῦ θήγηται

ἀθρεία, τὴν ἑαυτῦ πλοκάμων περιτρώγει: ac ventre sic saturato, inopiam venationis leuat. Deinde renascitur ei quod deest: hoc tanquam promptum prandium ad famem restinguendam comparante ipsi natura. Ælian. lib. I. de Anim. cap. XVII.

A P. Similiter inuidus aliorum insidens vitæ & fortunis, ipse tabe conficitur sui interfector. Prosper. lib. 3. de vita Contemplatiua cap. V. *Inuidi odia inter se abscondunt, & in suos cruciatus enutriunt.*

LXX. POLYPODIS CAPVT.

Bona malis permixta.

POLYPODIS caput cum esu suauissimum sit, difficilem somnum & turbulenta affert insomnia. Simile Ægyptus Homerica quæ habet φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά. Plutarchus, de audiendis poëtis.

A P. Bonum rarò syncerum est, & nullius mali contagione illitum: sed in rebus humanis omnia malis boníſve, triſtibus & lætis permixta. Synesius Hymno IV.

Ὁ δὲ γὰρ χθονίας	*Hæc enim terrena*
Θεσμὸς ἀνάγκας	*Lex necessitatis,*
Διχόθεν θνατοῖς	*Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ.	*Vitam fundit.*
Τὸ δ' ἀκηράσιον,	*Purùm autem*
Ἀμιγές τ' ἀγαθὸν,	*Impermixtúmque bonum,*
Θεὸς, ἢ τὰ θεῶ.	*Deus, aut diuina.*

LXXI. POLYPI AD CONCHAM.

Calliditas elusa.

AVIDISSIMOS esse concharũ Polypos ferunt, sed illas ad tactum comprimi præcidentes brachia eorum, vltróque escam ex prædante capere. Plin. lib. IX. cap. XXX.

AP. Ars arte, fraus fraude, vis vi sæpe repellitur, & qui ad prædandum venerat, aliorum fit præda. Οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων. Hesiod. ἔργ. pessimum vitium calliditas. Πανουργία ἑκούσιον ψυχῆς ἀρρώστημα· χαλεπὸν δὲ καὶ πάντως δυσίατον ἐργάζεται τῆς ψυχῆς ἀποστροφήν. *Calliditas voluntarius animæ morbus, ægrè, vel potius nunquam sanatur.* citius autem perimitur.

LXXII. POMPILVS.

Luxuriosus.

EST autem Pompilus amator piscis ζῷον ἐρωτικόν, vtpote Venere genitus, & cœli sanguine. ὡς δὴ καὶ αὐτὸς γεγονὼς ἐκ τοῦ οὐρανίου αἵματος, ἅμα τῇ Ἀφροδίτῃ. Athen. lib. VII.

AP. In amatores luxuriosos, qui adeò furialibus inuerecundæ Veneris stimulis efferuescunt, vt cum Venere concreti & nati esse videantur. Piscium autem Venus fertur amantissima, vt à quibus molliter excepta fuerit cum Typhonem fugeret. Et fortè illi ex Pompilorum genere:

Venit ad Euphratem comitata Cupidine paruo:
Inque Palestinæ margine sedit aquæ.

Dum latet insonuit vento nemus, illa timore
Pallet; & hostiles credit adesse manus.
Vtque sinu tenuit natum: succurrite Nymphæ
Et Dii auxilium ferte duobus ait.
Nec mora prosiliit, pisces subiere gemelli:
Pro quo nunc dignum sidera nomen habent. Ouid. Fastor. lib. 2.

LXXIII. PVRPVRA.

Gula capta.

PVRPVRA vehementer gulosa est: longam linguam habet: ea penetrat quæcumque potest, & attrahit quæ comedit, eadem etiã capitur. Capiendi modus eiusmodi est. Paruam nassam denso contextu, exiguis maculis purpurarij piscatores contexunt: intus in media nassa Strombus piscis illecebra appenditur, ad eam alliciendam: purpura maiorem in modum linguam distendere contendens, eò pertinere, & Strombum ipsum assequi conatur: & ne ab esca quam ligurit, aberret, omnem eam necesse habet exerere. Itaque ipsa exerta sugit escam, quoad plenitudine intumescentem retrahere non quit: vnde fit, vt eam piscator liguritione irretitam comprehendat. Æl. lib. VII. cap. XXXIV.

AP. Helluones improbi liguriendo perlæpè capiuntur. *Plurimus hinc æger moritur vigilando: sed illum*
Languorem peperit cibus imperfectus, & hærens,
Ardenti stomacho.
Viue bidentis amans, & culti villicus horti:
Vnde epulum possis centum dare Pythagoreis.
Est aliquid quocumque loco, quocumque recessu,
Vnius sese Dominum fecisse lacertæ.

LXXIV. RANA CONTRA HYDRUM CLAMANS.

Clamor inutilis.

RANA validò clamore Hydrum terrere conatur sed ille, clamores negligens prædam arripit. Ælian. lib. XII. cap. XV.

Ap. Clamosi & minaces sunt contemnendi: Nam aiunt, *vehementius latrant timidi canes.*

LXXV. RANA PISCATRIX.

Planus.

INSIGNE Plani seu impostoris symbolum est Rana Piscatrix, quæ pisciculorum capiendorum magnas habet illecebras; longulos nimirum pilos, siue Appendices quasdam quorum extrema crassis globulis præpilantur. Hos in turbidissimis & refertis limo locis abdita, porrigit ac prætendit, & adnatantes pisciculos veluti ad escam pilis ad se subductis comprehendit ac helluatur. Ælian de Anim. l. 9. c. 24.

APODOSIS.

Imago prædæ in damna sæpe pellicit. Ignatius Diaconus.

LXXVI. RANA MOECENATIS.

Arcana Principum non euulganda.

EANDEM ob causam factum putant, vt Mœcenas ille Augusto charissimus Rana seriphia literas signaret, cuius hoc est ingenium vt perpetuo

silentio torpescat. Cyrenis mutæ fuere Ranæ illatis è continente vocalibus durat genus earum. Mutæ sunt etiam nunc in Seripho insula. Plin.l.ix.c.lxiii.

A p. Significat eximiam silentij fidem, qua sibi commissa Principis arcana seruaret. *Vt quisque contemptissimus, & maximè ludibrio est, ita solutissimæ linguæ est.* Seneca.

LXXVII. RANAS.

Calumniatorum repressio.

OBSTREPVNT vt solent insanis clamoribus ranæ, & Mineruæ ipsi molestæ sunt, quæ apud Homerum in Βατραχομυομαχίᾳ queritur, sibi infesta ranarum coaxatione caput obtusum, & soporem, quem vel maximè desiderabat negatum. At si lampadem lacui, in quo tumultuantur ranæ, imminentem appendi cures, repentè, vt aiunt, luminis fulgore percussæ conticescunt.

A p. Ranæ calumniatores sunt, qui ne Mineruæ quidem, hoc est literatis hominibus parcant, & vsquequaque tumultuantur; at si virtutis fulgor paulatim discussis tenebris clarior emicuerit, aut illustris alicuius viri præstantia compresserit, obtumescunt.

Inuidiam placare paras virtute relicta?
Contemnere miser. vitanda est improba siren
Desidia, aut quicquid vita meliore parasti. Horat. Satyr.3. lib.2.

LXXVIII. Sargi captura.

Semen calamitatis cupiditas.

SARGIS piscibus idonea domicilia saxa & cauernæ sunt, quæ non latis luminibus illuminantur, sed tanquam fenestellas paruulas habent, tanto interuallo distantes, quo pertinere & permeare solis splendor, earúmque distantiam lumen Solis complere possit. Cùm enim Sargi luce delectantur, tùm verò Solis maximè radios sitienter expetunt. In loco multi eodem habitant. Apud paludes & breuia vitam agunt, vicinam proximam & continentem se habere gaudent. Capras vehementissimè amant. Námque cùm caprarum proximè & secundum littus pascentium vnius aut alterius vmbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes, summo studio adnatant, ac saltu non admodum ad saltandum idonei, capras attingere frustra affectant. Sensum caprini odoris percipiunt, etsi sub fluctibus natant. itaque voluptate gestientes, ad eas accedere student. Quoniam verò circa amorem adeò infelices sunt, ex his idcircò capiuntur, quæ tantoperè desiderant. Nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens, insidias parat, Sole à tergo relicto: atque farinam caprino iure madefactam in eam maris partem spargit, ac abiicit, vbi habitare solent Sargi: quibus tanquam philtro quodam odoris supradicti allectati accedunt, farina vescuntur, pellis assimilatæ capræ permulcentur. Ex his autem piscator multos hamo robusto capit: cuius linea alba non

ex arundine appensa est, sed virga de cornu arbore: simulac enim ad hamum adhæserit piscis, subtrahere expeditissimè conuenit, ne alios conturbet. Manu etiam capiuntur, si quis spinas, quas ad tuitionem sui excitant, à capite ad partem inferiorem reuocando & flectendo decliner, premendóque ex lapidibus in quos ad latendũ se compellunt, extrahat. Ælian. lib. 1. de Animal. cap. xxiii. Sic plumatis tunicibus amicti aucupes, ceruorum tergoribus venatores. Contra purpurati Taurum, albati Elephantum fugiunt. Plutarch. in Fortit. Alexand. p. 588.

A p. Species, & vmbræ rerum decipiunt multos. Ea enim est ars Dæmonis, vt si cuius rei nos videat cupiditate illectos, eius vanissimam ingerat imaginem, & se in ea quæ amamus ipse componat, quo nos facilius decipiat. Amore igitur, quasi sagena cœcos venatur:

Τόσος ἔρως καὶ τοῖσιν ἐς ἀίδος ἡγεμονεύει

Ἐκθορέειν κευθμῶνας ἀϊστήτοιο λόχοιο. Oppianus lib. 4. ἁλιευτ.

LXXIX. Scari captura.

Mors ex luxuria.

Scarus cum aliis herbis marinis, tùm alga vescitur: omnium piscium ad Venerem est inflammatissimus. Causa cur capiatur est cupiditas inexplebilis in fœminam. Ea non ignorantes rei piscatoriæ peritissimi, hoc modo ei insidias ponunt, vt comprehensæ fœminæ summum os ad tenuem funiculum ex sparto confectum alligent, eámque viuam per mare trahant, vbi eorum cubilia esse, & in quem locum

locum congregentur, norunt. Conficiunt etiam graue plumbum figura rotundũ, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenso, trahitur Scarus fœmina captiua. Aliquis eorum nassæ in piscatorio nauigio accommodatæ os latè diducit, dátque operam, vt nassa in Scarum captum conuertatur. Ea enim sensim demittitur, lapide ad certam mensuram facto. Mares verò non aliter, quàm homines ad conspectam amatam libidinis furore feruntur, circúmque eam concursantes, alius alium peruertere, eíque appropinquare, & contingere student, vt solent iuuenes vehementer amantes, aut osculum, aut vellicationem, aut aliquod quodpiam furtum amatorium venantes: qui deducit fœminam sensim & pedetentim, insidiis collocatis, rectà ad nassam, cum amata diceres ducere amantes. Cùm proximè ad nassam hi accesserunt, plumbum in interiorem partem à piscatore traductum, & linea decidens, fœminam in nassam detrahit, quo simul influentes mares capiuntur: ac pœnam dant Scari eiusmodi furentis libidinis. Ælian. lib. I. cap. II. Meminit & Oppianus lib. III. ἁλιευ.

AP. Obscœni homines libidine in maxima capitis discrimina adducuntur, & tamen vt Scari tunc putant se, Νίκης γλυκύδωρον ἑλεῖν κέρας. Oppian. ἁλιευτ.

LXXX. ΣΚΟΛΟΠΙΣ.

Diuitiæ exitiosæ.

CALLISTHENES Sybarita XIII. rerum Gallicarum. Nascitur (inquit) in Arari Piscis ab indi-

genis Σχόλοπις nominatus, qui ſecundum aucta Lunę albus eſt, ſecundum damna verò, omnino niger, & cum in extremam creuit magnitudinem, à propriis ſpinis confoditur, ὑπεραυξήσας δὲ, διαιρεῖται ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν.

A P. Diues auarus, & inconſtans opportunè hac parabola ſignificatur, cui ſæpè nimiæ ſpinæ, hoc eſt diuitiæ, ſunt exitio:

Hoc habuiſſe fuit, quod periiſſe fuit.

LXXXI. SEPIA.

Hæreticus conuiciatur.

CVM ſe à peritis piſcatoribus captari cognoſcit Sepia, ſuum atramentum, ἀπόσφαγμα, emittit, quo circumfuſa, ab oculis piſcantium remouetur, eorúmque perſtringit oculos: piſcatores verò, cùm ſit in eorum oculis, nihil tale vident. Sic Ænea tenebris circumſepto fefellit Achillem Neptunus, vt ait Homerus. Ælian. lib. I. de Animal. cap. XXXIV.

A P. Hæretici poſtquam firmis rationibus vrgentur, venenum calumniarum diffundunt, quo effugiant. Simile eſt quod Plin. lib. VIII. cap. XV. habet de Bonaſo. *Tradunt in Pæonia feram quæ bonaſus vocetur, equina iuba, cætera tauro ſimilem, cornibus ita in ſe flexis, vt non ſint vtilia pugnæ: quapropter fuga ſibi auxiliari, reddentem in ea fimum, cuius contactus ſequentes vt ignis aliquis amburat.*

LXXXII. SEPIÆ ATRAMENTVM.
Calumniatorum libri.

SI lucerna infuſo Sepiæ atramento accendatur, aſtantum vultus horribiles, & planè æthiopicos videri facit, quod Anaxilao tribuitur commentum. Plin. lib.xxxii.cap.x.

AP. Sæpiæ atramentum eſt calumnia, quæ lucem, quâ quid purius eſt? inficit, & præclaros alioqui homines tetra ſpecie induit: vnde grauem malorum ſarcinam in ſuum plerumque caput euocat. Num merito calumniatori inclamandum?

Sed miſerere tui, rabido nec perditus ore
Fumantem naſum viui tentaueris vrſi.
Sit placidus licet, & lambat digitoſque, manuſque,
Si dolor, & bilis, ſi iuſta coëgerit ira,
Vrſus erit: vacua dentes in pelle fatiges,
Et tacitus quæras quam poſſis rodere carnem. Martial. lib. 6.

LXXXIII. SEPIA AD SAXVM.

SEPIAM aiunt ſæuiente tempeſtate minora ſaxa prehendere, & in iiſdem vtráque promuſcide velut anchora ſtabilitam quieſcere. Athen. lib. 8. pag. 323.

AP. Fides eſt ſaxum firmiſſimum, quo fluctuante opinionum ſalo, excipi & teneri oportet: ὑποβάθρα μόνιμοι καὶ κρηπὶς ἡ πίστις. Theodor. λογ. α. περὶ πίστεως.

LXXXIV. SIRENES.

Inuidia.

SIRENES aiunt sæuiente tempestate, quam suauissimè canere, contra sereno cœlo & tranquillo mari tristes obmutescere.

AP. Inuidos alienorum res aduersæ vehementer oblectant, prosperæ contristant & deiiciunt. Prosp. de vita Contemplatiua lib. III. de bonorum malis gaudent, de profectibus lugent, de inimicitiis gratuitis ardent, deprehendi pectoris sui malitiam timent, semper amari, nunquam certi, Amici diaboli, Inimici etiam sui, omnibus odiosi, ad gaudenda anxij, ad plangenda læti, vtrobique dispersi.

LXXXV. STELLA.

Veri amoris vis inextinguibilis.

STELLA piscis qui ab Aristotele ἀστὴρ nominatur quòd in Stellæ modum præclaro ludentis naturæ artificio sit efformatus: Brachiis enim quasi radiis quinque diffusus expanditur. in radiorum medio os est sine gula: inde alimentum in quinque partes distribuitur, vt in echinis internæ partes omnes indiscretæ sunt, vt in vrticis. Radiorum particulæ vinculis tenuibus connexæ facilè disrumpuntur. Aspectu pulcherrimus est ob exquisitam partium compagem. Habet autem tàm igneum feruorem, vt omnia in mari contacta adurat, omnem cibum sta-

tim peragat. Arist. lib. 5. οὕτω θερμός ἐστι τὴν φύσιν ὥστε ὅ,τι ἂν λάβῃ παραχρῆμα ἐξαιρούμενον διεφθὸν εἶναι.

Ap. *Æternus est nullisque domabilis vndis.*

LXXXVI. Thymallus piscis captus a culice.

Cenodoxus.

Piscem Thymallum Ticinus Italiæ fluuius procreat, qui ad cubiti magnitudinem accedit. eius capti odor non indignam admirationem habet, non enim vt cæteri pisces, pisculentum quendam mittit odorem, imò verò existimes te eius gentilem herbam recentem ex terra lectam manibus tenere, tanta sanè odoris suauitate fragrat, vt qui eum ipsum non videt, Thymum se gestare putet, atque is cùm talis sit culice vili bestiola cuius esca imprimis delectatur capi solet. Ælian. lib. XIIII. cap. XXII.

Ap. Tales quidem sunt præstanti singularium ornamentorum flore viri, qui cum retia declinent maiorum cupiditatum vanæ gloriolæ aura & rumusculis capiuntur. Num Thymallus tam vili bestia captus iure inclamaret,

Te naturæ dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

LXXXVII. Testudo marina.

Prosperitas periculosa.

Testudines tantæ magnitudinis Indicum mare emittit, vt singularum superficies habita-

biles casas integant. capiuntur quidem multis modis, sed maximè euectæ in summa pelagi antemeridiano tempore blandito, eminente toto dorso per tranquilla fluitantes. Quæ voluptas liberè spirandi, in tantum fallit oblitas sui, vt solis vapore siccato cortice, non queant mergi, inuitæque fluitent, opportunæ venantium prædæ. Plin. lib. IX. cap. X.

Ap. Prosperæ fortunæ flatu sæpe deliniti homines sui obliuiscuntur, & in acerbissima mala incidunt. fortuna quos nimium fouet stultos facit. Syrus.

O funestus multis populi
Dirusque fauor, qui cum flatu
Vela secundo, ratis impleuit
Vexitque procul, languidus idem
Deserit alto, sæuoque mari. Senec. in Octauia.

LXXXVIII. Theudites.

Milites ignaui.

Τοὺς Ἐρετριεῖς ἐπισκώπτων ἔλεγεν, ὥσπερ Θευδίτας μάχαιραν μὲν ἔχειν, καρδίαν δὲ μὴ ἔχειν. Eretrienses subsannans Themistocles, dicebat, Theuditum more gladium quidem habere, cor autem non habere. Plutarch. Apoph. reg.

Ap. In ignauos, & imbelles, qui arma quidem, & præsidia habent quibus se aduersus hostes tueantur, sed animi imbecillitate, iisdem vti non possunt.

Sine animis nil arma.

Vel vt habet Accius in Epigonis.

Sine animo anima est debilis.

LXXXIX. TROCTA, ΤΡΩΚΤΗΣ.

Calliditas.

PISCIS Trocta cuius naturam, nomen & os declarant: dentes habet frequentes & continentes, quibus quicquid inciderit perfringere potest. hamo captus solus ex piscibus non se ab hamo retrahit, sed impellit sese in ferrum, chorda consumere cupiens. Piscatores contra machinantur magnas ansas: ille verò quoniam quodammodo valet saltu, ansas sæpè transilit, ac linea qua agitur concisa, ad domicilia reuertitur. Ælian. lib. I. cap. 5.

AP. Callidus callidum captans, sæpè hamum perdit: solent enim quod ait prouerbium,

Αλωπεκίζειν πρὸς ἑτέραν ἀλώπεκα.
Contra vulpem vulpinari.

XC. VRANOSCOPVS.

Vigil prudentia.

VRANOSCOPVS piscis præter omnium animantium naturam, vnum oculum in summo capitis vertice habet, quo intendens, semper insidias vitat reliquorum piscium. Isidor. cap. VI. lib. XII.

AP. Prudentis Typus est Vranoscopus qui semper erecto in cœlum oculo Deum contemplatur, &

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER NONVS.

SERPENTES ET INSECTA.

I. SERPENS.

Amor ſobolis.

MVLTIS quidem in animalibus cernitur inſignis erga ſuos fœtus φιλοστοργία: ſed nihil admirabilius eſt ſerpente per ferrum & flammas ad teneram ſobolem liberandam traiiciente. Narrat quippe Funcxius ſe Loſtorfij vidiſſe, cum non fœtus quidem: ſed ouum tantum vnius ſerpentis in fornacem proiectum eſſet, matrem ipſam cum feſtinatione acceſſiſſe ſibilantem, odore nimirum percepto, & fornacem ingreſſam eſſe, licet aſtantibus quibuſdam viris à quibus partim baculis occiſa eſt, partim igne læſa.

APOD. Ingens eſt vis φιλοστοργίας:

Sic lea quam ſæuo fœtam preſſere cubili
Venantes Numidæ, natos erecta ſuperſtat,

Mente sub incerta, toruum ac miserabile frendens,
Illa quidem turbare globos, & frangere morsu
Tela queat, sed prolis amor crudelia vincit
Pectora, & in media catulos circumspicit ira. Stat. Thebaid. x.

II. Serpentes Mesopotamiæ.

Exterorum odium.

IN Mesopotamia Syriæ regione, & in Istronte exigui quidam serpentes nascuntur, qui indigenas non mordeant, at in externos magnopere sæuiant. Arist. de admirand. cap. cxlv.

Ap. Veteratores plerique quod populares suos, vt satis callidos decipere non possint, in externos omnia tela emittunt, & si quando in eorum manus incidunt, crudeliter diuexant: quod maximè faciunt togati illi vulturij iurisperitorum, & omnis prudentiæ inimici, quos Ammianus tam disertè describit: Cauenda lex est *Ueilas* quæ violatur, cum exteri, pauperes, & ab omni patrocinio destituti, à callidis & nefariis opprimuntur. Atlas propter morum erga hospites inconditam asperitatem disertè fingitur à Poëtis versus in montem.

Quantus erat mons factus Atlas: nam barba comæque
In syluas abeunt; iuga sunt humerique manusque,
Quod caput ante fuit summo est in monte cacumen,
Ossa lapis fiunt. Ouid. 4. Metam.

III. SERPENTES VOLATILES.

Dæmones.

IN India quibuſdam in locis ſerpentes ſunt binorum cubitorum, membraneis alis, vt veſpertiliones, ij per noctem volant, & lotij aut ſudoris ſtillas demittunt, quæ non cauentium corpora ſoluunt in putredinem. Strab. lib.15.

AP. Dæmones hominibus inſidiantes hac pictura non male adumbrantur, qui miſeris inſultant. atque illudunt. Spargunt enim in terris fœdiſſimum voluptatum cœnum, quo ſi animi fuerint impliciti, humi repunt cœleſtium bonorum obliti: At vero qui fortiter hanc malorum illecebram contemnunt, feliciſſimum vitæ curſum tenent, & ad beatorum domicilium liberiori penna contendunt. Hoc præclarè deſcribit Prudentius in Hamartigenia.

Haud ſecus ac ſi olim per ſudum lactea fortè
Lapſa columbarum nubes deſcendat in aruum
Ruris frugiferi, laqueos vbi callidus auceps
Prætendit, lentoque inleuit vimina viſco,
Sparſit & inſidias ſiliquis, vel farre doloſo,
Inliciunt altas fallentia grana, gulamque
Innectunt auidam tortæ retinacula ſectæ,
Molle vel implicitas gluten circumligat alas.
Aſt aliæ quas nullus amor prolectat edendi,
Greſſibus innocuis ſterili ſpatiantur in herba,
Suſpectamque cauent oculos conuertere ad eſcam.
Mox vbi iam cælo reuolandum, Pars petit æthram

Libera sideream, plaudens super aëra pennis:
Pars captiua iacet, laceris & saucia plumis
Pugnat humi, & volucres nequicquam suspicit auras.
Sic animas cœli de fontibus vnicolores
Infudit natura solo: sed suauibus istis
Deuinctæ inlecebris retinentur, & æthera paucæ
Conscendunt reduces, multas viscosus inescat
Pastus, & ad superas procurrere non sinit auras.
Aduerſ. Marcionitas 870.

IV. SERPENS VETVSTATEM EXVENS IN RIMA.

Humilitas vitæ.

SICVT impoſſibile eſt vt ſerpens vetuſtatem exuat niſi anguſtam rimam ingrediatur: ita nos quoque anticipationes veteres, & vetuſtatem animæ, veteriſque hominis niſi per anguſtam & arctam ignominiæ tranſeamus viam. Quando parſimoniam diſcit qui epularibus cœnis & largis dapibus aſſueuit? & qui precioſa veſte conſpicuus in auro, atque purpura fulſit, ad plebeium ſe ac ſimplicem cultum quando deponit? faſcibus ille oblectatus, & honoribus, priuatus & inglorius eſſe non poteſt. Hic ſtipatus clientium cuneis, frequentiori comitatu officioſi agminis honeſtatus pœnam putat cum ſolus eſt. Tenacibus ſemper illecebris aſſuetum neceſſe eſt vt vinolentia inuitet, inflet ſuperbia, iracundia inflammet, rapacitas inquietet, crudelitas ſtimulet, ambitio delectet, libido præcipitet. Quod

igitur remedium nisi veteres exuuiæ in angusta rima deponantur? Cyprian. ad Donat.

V. Animalcula Phoedonis.

Conuersationis vis.

Minvta quædam vt ait. Phœdon Animalia cum mordent non sentiuntur adeò tenuis illis & fallens in periculum vis est, tumor indicat morsum & in ipso tumore, nullum vulnus apparet.

Apod. Ex ipso Senec. ep. 94.

Idem tibi in conuersatione virorum sapientium eueniet; non deprehendes quemadmodum aut quando tibi prosit, profuisse deprehendes. Idem & aptius de improborum consuetudine dici potest,

Quis non è timidus ægri contagia vitat
Vicinum metuens ne trahat inde malum?

VI. Apes vngventis infestæ.

Castitas à fuco & pigmentis aliena.

Apes odere fœdos odores, proculque fugiunt, sed & infectos: itaque vnguenta redolentes infestant, ipsæ plurimorum animalium iniuriis infestæ. Plin. lib. xv. cap. xviii.

Ap. Apes studiosos castimoniæ significant, qui non modo tetrum libidinis odorem, sed ipsa pigmenta & fucum, quibus aliquando parentatur veneri, odere. D. Gregor. Naz.

Οὐδὲ μύρων μαλακή με διέδραμε θῆλυς ἀϋτμή.

Neque vnguentorum mollis & effœminatus me perfudit odor. Procul à solida virtute διακτενισμοὶ θηλυδριώδεις, vt loquitur Clemens Alexandrinus, quos etiam Tertullianus tantopere insectatur in mulieribus, libro de cultu fœminarum. Ἀφυΐας σημεῖον τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα. *Degeneris signum est insistere ijs quæ corporis sunt.*

VII. Apum direptio per fumum.

Vana gloria spoliat virtutes.

Cum exiguntur mella, fumo abiguntur apes. Plin. lib. xi. cap. xvi.

Inclusas vt cum latebroso in pumice pastor
Vestigauit apes fumoque impleuit amaro,
Illæ intus trepidæ rerum per cerea castra
Discurrunt, magnisque acuunt clamoribus iras.
Voluitur ater odor tectis: tum murmure cæco
Intus saxa sonant, vacuas it fumus ad auras. Virgil. Æneid. xii.

A p. Raptores sæpè aut fumo vitam nostram inficiunt, aut molestiam pariunt, quo prædentur facilius. Potest & fumus cum vana gloria rectè comparari qua offusa dæmon liquentia bonorum operum mella diripuit. Φύγωμεν οὖν κενοδοξίαν, τὸν γλυκὺν σκυλευτὴν πνευματικοῦ πλούτου. Basilius in Asceticis. Odium vero quo apes fumum prosequuntur significat, eos qui Deo mellificant nihil æque offendere quam humanarum laudum fumus lædit. Κόμπος καὶ τῦφος καὶ δόξα κενὴ οὐ συνιστᾶ τῇ αἰῶ λαμπρότητι. Isidorus

Pelus. ep.197. Pompa, & fastus, & inanis gloria, cum cœlesti luce non bene congruunt.

VIII. Mel Heptacometarum.

Voluptas fallax.

HEPTACOMETÆ siue septempagani mel legunt ex summis arborum ramis, quod homines adigit ad insaniam. huius cum crateras Pompeianis militibus propinassent, à sensu alienatas tres eorumdem cohortes conciderunt. Strab. l. XII. p. CCCLXXVII. num. XXX.

AP. Voluptas mellis illecebra aucupatur, quos ferro deinde laniat.

Impia sub dulci melle venena latent.

Itaque respondendum est Voluptati ad sua lenocinia stimulanti, quod Asinus apud Phædrum hero iubenti sibi reliquias hordei dari, quas porcellus repente mactatus conficere non potuerat.

Tuum libenter prorsus appeterem cibum,

Nisi qui nutritus illo est ingulatus foret. Phædrus lib. 5. 85. Videtur planè voluptas similis illi Gelopum Fonticulo, cuius meminit Aristoteles in admirandis. Habet aquas mirè pellucidas, & puris fontibus concolores. Verùm vbi animal quoduis ex illis gustauerit, continuo moritur. *Fonticulus Gelopum.*

IX. Mel Hircaniæ.

Bona humana seu voluptates humanæ.

IN Hyrcania frequens arbor faciem quercus habet, cuius folia multo melle tinguntur, sed nisi

ſolis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore ſuccus extinguitur. Quint. Curtius lib. VI.

A P. Nos in hac vita humanarum quærimus ſolatia miſeriarum bona fragilia, quæ primum mellea videntur, ita fictæ dulcedinis inſana tenemur cupiditate. Sed vix cœleſtis gratiæ radius illuxit, cum iſta ſorbentur, & in fumos euaneſcunt, quæ magnam in ſe ſpeciem, magnam continere videbantur ſuauitatem.

X. ARANEÆ.

Prouidentia.

ARANEÆ incremento amnium futuro telas ſuas altius tollunt. Plin. lib. XI. cap. XXIV.

A P. Hac tabula ſignificatur prouidentia contra aduerſa, quæ ſi inſtar fluuiorum aduerſus nos creſcant, opera noſtra ſupra rerum humanarum procellas & turbines ad cœlum erigenda, & in Deo vbi perpetuum ſerenum eſt, collocanda.

In ſolo mens tuta Deo.

XI. ARANEÆ APVLÆ REMEDIVM MVSICA.

Philoſophia vitiis medetur.

ARANEÆ Apulæ morſus peſtifer ſanatur muſica, læſus enim cum iam audit Muſicæ ſonitum, ſe dat in choream, qua tamdiu exercendus eſt vt delaſſetur, & veneni vis diſſipetur. Petrus Hiſpal. Alex. in diebus genialibus.

A P.

A P. Araneæ morsus pestiferi sunt affectus & permotiones mentis, in animæ perniciem incitati, qui blanda sapientis viri oratione quasi harmonia cœlesti deferuescunt, & ad æquitatem reuocantur. Hoc præstat Philosophia non verbosa illa quidem, sed πρακτική qua qui sunt præditi, *Veri sunt mundi ciues, cæteri autem,* quod aiebat Epictetus, *peregrini.* καθάπερ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντες. Est autem Philosophia nobile illud Nepenthes obliuionem malorum afferens: Nepenthes.

Ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων. Ab Helena vtique omnibus mortalibus propinandum (inquit Plinius) In eodem genere est lapis παυσίλυπος, qui repertus mœrorem discutit: ὃς ἐὰν εὕρῃ τις πενθῶν, παύεται παραχρῆμα τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς. Iason Byzantius in Tragicis, & Plutarchus in Strymone. *Lapis. παυσίλυπος.*

XII. ARANEÆ THEBANORVM.

Vates & scriptores infausti.

THEBIS araneæ, quæ circa legiferæ Cereris valuas telas olim, & eas apprimè candidas texuerant adorientibus iam fines Macedonibus, nigro omnia opere complexuerunt. Pausan. in Bœoticis pag. 287.

A P. Symbolum infelicitatis est nigra tela: vnde nigra vitæ, & fati stamina dicuntur à Poëtis in re infausta, quia τὸ μέλαν, inquit Pythagoras, τοῦ κακοῦ δαίμονος. Contra aurea vel purpurea Parcarum fila dicuntur, ad significationem immensæ felicitatis. Allusit Martial. lib. 6. de filio Domitiani.

Ipsa tibi niueo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Iulianebit ouem.

XIII. ARANEARVM VENATOR.
Vanitatum sectator.

IOCABATVR Heliogabalus ita cum seruis vt eos iuberet millena pondo sibi aranearum deferre proposito præmio, collegisseque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens & hinc intelligendum quam magna esset Roma. Ælius Lampridius in Heliogab.

ÁP. Quid aliud quam araneas consectantur qui res opesque humanas aranearum telis subnixas tam auidè colligunt, vt se ad id vnum natos putent. At is quo gloriantur:

Murus aranea fiet. Paulinus.

Num stolida res est in nauigatione, vbi in portum est ventum, si exeas aquatum, cochleas interim aut bulbulos colligas, in quibus dum totus sis, gubernatorem, & nauim, & cursum institutum relinquas. At tales sunt res humanæ, κογχλίδια καὶ βολβάρια, vt sapiens Epictetus loquitur, quæ multi dum legunt auidius, æternæ felicitatis ad quam vocati sunt obliuiscuntur. Vide Epict. Enchirid. XI.

XIV. ARANEVS.
Labor.

TEXTRINAM & lanificia deam nomine Erganem inuenisse fama hominum celebratum

est. Araneus vero ad textrinum opus sua sponte naturaque natus est. non enim textili artificio studet, neque aliunde filum assumit, sed ex suo ventre stamina deducit, & irretiendis leuissimis volucribus venabula contexit; atque in retis specie diffundit. Porro eodem, quem ad texendum de ventre suo detrahit succo: ventrem suum studiosissimè alit. Mulieres sanè quæ maximè ad nendi artificium digitorum argutiis valent, filumque elaboratissimum conficere præclarè sciunt, non cum eo subtilitate operis sunt conferendæ. huius nimirum filum tenuitate pilum vincit. Ælianus.

AP. Vis tibi rem comparare? tui sudoris impensis opus est, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθὰ θεοί. Epicharm. apud Stob. Serm. 2. De Arachne autem texente præclarè Ouidius,

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis subigebat opus, repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu. lib. 6. Metamorph. D. Augustinus Araneum putat esse Symbolum vanitatis huius vitæ supra Psalm. 89. Aranea huc illuc discurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis est, sed effectus nullus: sic & vita hominum huc illucque discurrit: Possessiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna sustollimur, & omnia facimus, & non intelligimus quod Araneæ telam teximus.

XV. ARVNDO RANARVM ÆGYPTIARVM HYDRO SVPERIOR.

Crux.

PECVLIARI quadam sapientia præditum est ranarum Ægyptiarum genus, & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat rana, subito demordet frustum arundinis, & id obliquum gerens mordicusque tenens non remittit pro virili parte, ille verò ranam cum ipsa arundine deglutire non potest; non enim tantam amplitudinem habet, quantum arundo extenditur. Atque ita ranæ prudentia vincunt Hydrorum robur. Æli. Var. Histor. lib. 1. cap. 3.

AP. Nili instar mundus est: Hydrus, Dæmonis: ranæ Ægyptiæ, prudens Christianus: Arundinis, crux Christi; quam si quis fortiter apprehenderit nunquam in inferni Alastoris potestatem deueniet.

Hoc faute signum Christianus emicat,
Quo mors subacta corruit. Paulinus ad Cytherium.

XVI. ASPIS ÆGYPTIA.

Hospitalitas non violanda.

ASPIS ab Ægyptio patria superstitione familiariter enutrita ad ipsam hospitis mensam assiduè ventitabat: quæ cum catulos enixa esset, vnus hospitis filium enecat, regressa parens intellecto facinore filium ipsa suum morte multauit, & sibi voluntarium exilium indixit. Plutarch.

Ap. Hoſpitalitatis iura diligenter ſeruanda, quibus antiqui Iouem Ξένιον præſidere voluerunt, Latini hoſpitalem appellant. *Iouis illius quidem hoſpitalis numen nunquam celare potuiſſet. Tullius.* Et hunc fallere ingens cenſebatur contra humanæ ſocietatis iura piaculum. Quamobrem erat quoq; apud Athenienſes poſita lex ἀξενίας qua iubebatur, quoſuis hoſpites Græcos, maximè verò Theſſalos humaniſſimè excipi, quod ipſi Theſeo & Pirithoo hoſpitibus agrum aſſignaſſent.

XVII. Aspides Ægyptiæ.

Regum ſanctitas.

Aspides in diadematibus pictas Ægyptiorum reges gerunt, ex eius beſtiæ forma regni firmitatem adumbratè ſignificantes, inuictum enim huius ſerpentis venenum eſt, & nemo vnquam ab eius morſu euaſiſſe dicitur. Earum quædam ad quinque cubitorum longitudinem accedunt, nonnullæ rutilo, nonnullæ nigro, cinereoque colore perſpiciuntur. Amplius quatuor horas quos momorderint, viuere non queunt: eos ſtrangulatio, conuulſio, & ſingultus conſequitur. Ælian. lib.6.cap.38.

Ap. Ælianus igitur ad ſtabilitatem imperij refert Diodorus Siculus lib.3. hac Icone regum inuiolabilem ſanctitatem ſignificari ait, quos qui tetigerit, illico exilientes in ſe aſpides, hoc eſt diuinam Nemeſim experiuntur. D. Ignatius qui Chriſti contẽporaneus fuiſſe creditur in ep. ad Smyrnæos: τιμᾶν χρὴ τὸν βασιλέα· οὔτε γὰρ τις κρείττων ἢ θεοῦ μᾶλλον παραπλή-

σιος ἐν πᾶσί τις ὤν: Oportet honorare regem, nullus enim præstantior, aut Deo propior in hac rerum vniuersitate.

XVIII. Basiliscvs Ægyptivs.

Clementia Dei & ira.

Basiliscvs apud Ægyptios ex auro dedicabatur, capite accipitrino, oculis eo artificio confectis vt claudi & aperiri possent: hunc simul atque oculis adapertis proferebant, vniuersa Ægyptus lætitia atque hilaritate perfundebatur iocis conuiuiisque soluta, quod si clausis oculis efferretur, ibi tum omnia mœrore luctuque confundi, auersos & iratos Deos existimari, abdere se omnes in tenebras, miserabilique deploratione deorum iracundiam mitigare. hæc ex Epie qui citatur ab Eusebio lib.1. de præparatione Euãgelica cap. 7. mutuatur Pierius, qui suo more locos non citat, adde quod Epies Basilisci non meminit sed in genere serpentis.

Ap. Misericordes Dei oculi mortales interna animi lætitia exhilarant, auersi tenebris & luctu funestant: *Viget quodcumque videt.*

XIX. Basiliscvs ad specvlvm moriens.

Inuidus seu calumniator suis telis oppressus.

Basiliscvs, vt est apud Solinum, & Ælianum, & qui eos compilauit, Maiolium, ad funera terrarum natus, serpens prorsus exitialis, solo aspectu auras inficit, plantas vrit, necat animalia,

ſaxa ipſa diſſoluit. Quod ſi ſe intueatur in ſpeculo, repercuſſo in ſe halitu, propriis telis enecatur.

A p. Symbolum eſt inuidi, & calumniatoris, qui cum maledicta in puram animam eiaculatur, ſuis ipſe ſagittis conficitur. ſic in eam materiam luſit aliquis egregiæ indolis Poëta.

Acer in aduerſo dum figit lumina vitro
Niliaca ſerpens peſtis acerba plagæ:
Obſcurat glaciale decus lethalibus auris:
In caput authoris ſed redit omne ſcelus:
Namque repercuſſo in corpus ſpiramine, vitam
Quam dederat (mirum) ſpiritus ipſe rapit.
Sic cum peſtiferæ torques conuicia linguæ
In puros, proprio te iugulas gladio.

XX. Bestiola Gontrani Regis.

Grates & parua rependunt.

GONTRANVS rex Burgundiæ inter venandum defeſſus ad placidi cuiuſdam riuuli molles ſuſurros conſederat: quo in ſoporem ſoluto eius qui propè aſtabat armiger animaduertit ex Regis ore emergentem beſtiolam, quæ ſenſim ad riuum progrediens traiicere ſeſe vehementer cupere oſtendebat: Armiger illi nudum enſem inſtar pontis ferrei quo traiiceret ſubſternit. Mox cum ad vlteriorem ripam perueniſſet, ſe in ſpecus foramen abdidit, è quo ſtatim rediens iterum in os regis vnde digreſſa erat viſa eſt remeare. Quæ verò vigilans eques viderat, eadem regi inſomnis contigerunt; exiſtimabat quippe ſe per pontem ferreum ad radices

montis venisse, vbi magna vis auri esset recondita. Quamobrem in eo loco cum fodi iussisset, ingentem thesaurum reperit, quem in pios vsus erogauit. Ex Annalibus Franciæ.

APODOSIS.

Ferrum sibi stratum ingenti auro pensat bestiola.

Χάρις χαρίζειν ὀπηδεῖ.

XXI. BVPRESTIS, ΒΟΥΠΡΗΣΤΙΣ.

Superbia.

BVPRESTIS bestiola est quam si bos semel deuorauerit in immodicum tumorem molis, ardens excrescit & rumpitur, πίμπραται καὶ ῥηγνύμενος ἀπόλλυται. Ælian. lib. 6. de Animal. cap. 35. magnum Ethymologicum, in voce Βούπρηστις, λάχανον esse dicit, Βούπρηστις λάχανον ἄγριον εἶδος λέγεται, διὰ τὸ τοὺς γευσαμένους αὐτῆς μεγάλως πίμπρασθαι.

AP. Bouis instar est, laboriosus subditus: Buprestis bestiola, superbia, delicatum vitium & minus apparens, quam ipsum est: Tumor, elatio: disruptio, interitus: Fulgentius epist. 3. ad Probam de virginitate, cap. 17. Cum fuco iustitiæ iniquitas tegitur, illa superbiæ pestilentia venenosius serpit, illa periculosius irrepit.

XXII. CICADA EVNOMII.

Fortuna artem iuuat.

EVNOMIVS Locrius de cantu gloriabatur, & mulcebat sanè, delectabatque auditorem: Accidit

cidit autem vt chordarum eius vna inter canendum fracta, cicada mox citharæ iugo insidens ruptæ sonum expleret. Certauit hic Eunomius cum Regino Delphis, & auxiliario cicadæ cantu vicit. τέττιγος ᾠδῇ κρατεῖ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ. Phot. in epist. ad Ioannem Patricium sumpsit ex Conone. Meminit quoque Clemens Alexandrinus in protreptico ad gentes admodum ornatè. ῥήγνυται δὲ χορδὴ τῷ Λοκρῷ· ἐφίπταται ὁ τέττιξ τῷ ζυγῷ, ἐτερέτιζεν ὡς ἐπὶ κλάδῳ, τῷ ὀργάνῳ.

A P. Parabola non absurdè dicetur in eum qui inchoatum opus à summis viris nec dum perfectum explet feliciter, tanquam Cicada citharæ fidibus assonans: vel in maximè fortunatos, quibus inopinata, & inaudita felicitas accidit. Potest & dici de eo, qui in aliquo opere suscepto languet, & hæret, sed si blanda alicuius voce incitetur, animos resumit, & vincit. Meminit Strab. lib. VI. pag. CXL. vbi statuam dicit Eunomio erectam, æmulum quoque Eunomij Aristonem memorat. Commodè illud Martialis de hac cithara dicetur:

Si non errasset, fecerat illa minus.

XXIII. Cicadæ Rheginæ et locræ.

Indocti elingues.

Rhegini, & Locri pacem inter se habent, atque vtrisque ad alterorum agros accedere, & agricolationem exercere liberum est. Cicadæ tamen cum iis non sentiunt: nam Locrenses in Rhegino agro silent: Rheginæ vicissim Locris mutæ sunt. huius silentij nec ipse causam, nec quisquam alius, nisi

Libera sideream, plaudens super aëra pennis:
Pars captiua iacet, laceris & saucia plumis
Pugnat humi, & volucres nequicquam suspicit auras.
Sic animas cœli de fontibus vnicolores
Infudit natura solo: sed suauibus istis
Deuinctæ inlecebris retinentur, & æthera paucæ
Conscendunt reduces, multas viscosus inescat
Pastus, & ad superas procurrere non sinit auras.
Aduerſ. Marcionitas 870.

IV. Serpens vetvstatem exvens in rima.

Humilitas vitæ.

SICVT impoſſibile eſt vt ſerpens vetuſtatem exuat niſi anguſtam rimam ingrediatur: ita nos quoque anticipationes veteres, & vetuſtatem animæ, veteriſque hominis niſi per anguſtam & arctam ignominiæ tranſeamus viam. Quando parſimoniam diſcit qui epularibus cœnis & largis dapibus aſſueuit? & qui precioſa veſte conſpicuus in auro, atque purpura fulſit, ad plebeium ſe ac ſimplicem cultum quando deponit? faſcibus ille oblectatus, & honoribus, priuatus & inglorius eſſe non poteſt. Hic ſtipatus clientium cuneis, frequentiori comitatu officioſi agminis honeſtatus pœnam putat cum ſolus eſt. Tenacibus ſemper illecebris aſſuetum neceſſe eſt vt vinolentia inuitet, inflet ſuperbia, iracundia inflammet, rapacitas inquietet, crudelitas ſtimulet, ambitio delectet, libido præcipitet. Quod

igitur remedium nisi veteres exuuiæ in angusta rima deponantur? Cyprian. ad Donat.

V. ANIMALCVLA PHOEDONIS.

Conuersationis vis.

MINVTA quædam vt ait Phœdon Animalia cum mordent non sentiuntur adeò tenuis illis & fallens in periculum vis est, tumor indicat morsum & in ipso tumore, nullum vulnus apparet.

APOD. Ex ipso Senec. ep. 94.

Idem tibi in conuersatione virorum sapientium eueniet; non deprehendes quemadmodum aut quando tibi prosit, profuisse deprehendes. Idem & aptius de improborum consuetudine dici potest,

Quis non è timidus ægri contagia vitat
Vicinum metuens ne trahat inde malum?

VI. APES VNGVENTIS INFESTÆ.

Castitas à fuco & pigmentis aliena.

APES odere fœdos odores, proculque fugiunt, sed & infectos: itaque vnguenta redolentes infestant, ipsæ plurimorum animalium iniuriis infestæ. Plin. lib. xv. cap. xviii.

AP. Apes studiosos castimoniæ significant, qui non modo tetrum libidinis odorem, sed ipsa pigmenta & fucum, quibus aliquando parentatur veneri, odere. D. Gregor. Naz.

Οὐδὲ μύρων μαλακή με διέδραμεν θῆλυς ἀϋτμή.

Neque vnguentorum mollis & effœminatus me perfudit odor. Procul à solida virtute διακτενισμοὶ θηλυδρειώδεις, vt loquitur Clemens Alexandrinus, quos etiam Tertullianus tantopere insectatur in mulieribus, libro de cultu fœminarum. Ἀφυίας σημεῖον τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα. *Degeneris signum est insistere ijs quæ corporis sunt.*

VII. Apvm direptio per fvmvm.

Vana gloria spoliat virtutes.

Cvm exiguntur mella, fumo abiguntur apes. Plin. lib. xi. cap. xvi.

Inclusas vt cum latebroso in pumice pastor
Vestigauit apes fumoque impleuit amaro,
Illæ intus trepidæ rerum per cerea castra
Discurrunt, magnisque acuunt clamoribus iras.
Voluitur ater odor tectis: tum murmure cæco
Intus saxa sonant, vacuas it fumus ad auras. Virgil. Æneid. xii.

Ap. Raptores sæpè aut fumo vitam nostram inficiunt, aut molestiam pariunt, quo prædentur facilius. Potest & fumus cum vana gloria rectè comparari qua offusa dæmon liquentia bonorum operum mella diripuit. Φύγωμεν οὖν κενοδοξίαν, τὸν γλυκὺν σκυλευτὴν πνευματικοῦ πλούτου. Basilius in Asceticis. Odium vero quo apes fumum prosequuntur significat, eos qui Deo mellificant nihil æque offendere quam humanarum laudum fumus lædit. Κόμπος καὶ τῦφος καὶ δόξα κενὴ οὐ συνιστᾷ τῇ ἀϊδίῳ λαμπρότητι. Isidorus

Peluſ. ep. 197. Pompa, & faſtus, & inanis gloria, cum cœleſti luce non bene congruunt.

VIII. MEL HEPTACOMETARVM.

Voluptas fallax.

HEPTACOMETÆ ſiue ſeptempagani mel legunt ex ſummis arborum ramis, quod homines adigit ad inſaniam. huius cum crateras Pompeianis militibus propinaſſent, à ſenſu alienatas tres eorumdem cohortes conciderunt. Strab. l. XII. p. CCCLXXVII. num. XXX.

AP. Voluptas mellis illecebra aucupatur, quos ferro deinde laniat.

Impia ſub dulci melle venena latent.

Itaque reſpondendum eſt Voluptati ad ſua lenocinia ſtimulanti, quod Aſinus apud Phædrum hero iubenti ſibi reliquias hordei dari, quas porcellus repente mactatus conficere non potuerat.

Tuum libenter prorſus appeterem cibum,
Niſi qui nutritus illo eſt iugulatus foret. Phædrus lib. 5. 85. Videtur planè voluptas ſimilis illi Gelopum Fonticulo, cuius meminit Ariſtoteles in admirandis. Habet aquas mirè pellucidas, & puris fontibus concolores. Verùm vbi animal quoduis ex illis guſtauerit, continuo moritur. *Fonticulus Gelopum.*

IX. MEL HIRCANIÆ.

Bona humana ſeu voluptates humanæ.

IN Hyrcania frequens arbor faciem quercus habet, cuius folia multo melle tinguntur, ſed niſi

ſolis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore ſuccus extinguitur. Quint. Curtius lib. VI.

Ap. Nos in hac vita humanarum quærimus ſolatia miſeriarum bona fragilia, quæ primum mellea videntur, ita fictæ dulcedinis inſana tenemur cupiditate. Sed vix cœleſtis gratiæ radius illuxit, cum iſta ſorbentur, & in fumos euaneſcunt, quæ magnam in ſe ſpeciem, magnam continere videbantur ſuauitatem.

X. Araneæ.

Prouidentia.

Araneæ incremento amnium futuro telas ſuas altius tollunt. Plin. lib. XI. cap. XXIV.

Ap. Hac tabula ſignificatur prouidentia contra aduerſa, quæ ſi inſtar fluuiorum aduerſus nos creſcant, opera noſtra ſupra rerum humanarum procellas & turbines ad cœlum erigenda, & in Deo vbi perpetuum ſerenum eſt, collocanda.

In ſolo mens tuta Deo.

XI. Araneæ Apulæ remedium musica.

Philoſophia vitiis medetur.

Araneæ Apulæ morſus peſtifer ſanatur muſica, læſus enim cum iam audit Muſicæ ſonitum, ſe dat in choream, qua tamdiu exercendus eſt vt delaſſetur, & veneni vis diſſipetur. Petrus Hiſpal. Alex. in diebus genialibus.

Ap.

Ap. Araneæ morsus pestiferi sunt affectus & permotiones mentis, in animæ perniciem incitati, qui blanda sapientis viri oratione quasi harmonia cœlesti deferuescunt, & ad æquitatem reuocantur. Hoc præstat Philosophia non verbosa illa quidem, sed πρακτική qua qui sunt præditi, *Veri sunt mundi ciues, cæteri autem*, quod aiebat Epictetus, *peregrini*. καθάπερ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντες. Est autem Philosophia nobile illud Nepenthes obliuionem malorum afferens: *Nepenthes.*

Ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων. Ab Helena vtique omnibus mortalibus propinandum (inquit Plinius). In eodem genere est lapis παυσίλυπος, qui repertus mœrorem discutit: ὅν ἐὰν εὕρῃ τις πενθῶν, παύεται τῷ παρεγχήματι τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς; Iason Byzantius in Tragicis, & Plutarchus in Strymone. *Lapis. παυσίλυπος.*

XII. ARANEÆ THEBANORVM.

Vates & scriptores infausti.

THEBIS araneæ, quæ circa legiferæ Cereris valuas telas olim, & eas apprimè candidas texuerant adorientibus iam fines Macedonibus, nigro omnia opere compleuerunt. Pausan. in Bœoticis pag. 287.

Ap. Symbolum infelicitatis est nigra tela: vnde nigra vitæ, & fati stamina dicuntur à Poëtis in re infausta, quia τὸ μέλαν, inquit Pythagoras, τοῦ κακοῦ δαίμονος. Contra aurea vel purpurea Parcarum fila dicuntur, ad significationem immensæ felicitatis. Allusit Martial. lib. 6. de filio Domitiani.

Ipsa tibi niueo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Iulianebit ouem.

XIII. ARANEARVM VENATOR.

Vanitatum sectator.

IOCABATVR Heliogabalus ita cum seruis vt eos iuberet millena pondo sibi aranearum deferre proposito præmio, collegisséque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens & hinc intelligendum quam magna esset Roma. Ælius Lampridius in Heliogab.

AP. Quid aliud quam araneas consectantur qui res opesque humanas aranearum telis subnixas tam auidè colligunt, vt se ad id vnum natos putent. At is quo gloriantur:

Murus aranea fiet. Paulinus.

Num stolida res est in nauigatione, vbi in portum est ventum, si exeas aquatum, cochleas interim aut bulbulos colligas, in quibus dum totus sis, gubernatorem, & nauim, & cursum institutum relinquas. At tales sunt res humanæ, κοχλίδια καὶ βολβάρια, vt sapiens Epictetus loquitur, quæ multi dum legunt auidius, æternæ felicitatis ad quam vocati sunt obliuiscuntur. Vide Epict. Enchirid. XI.

XIV. ARANEVS.

Labor.

TEXTRINAM & lanificia deam nomine Erganem inuenisse fama hominum celebratum

est. Araneus vero ad textrinum opus sua sponte naturaque natus est. non enim textili artificio studet, neque aliunde filum assumit, sed ex suo ventre stamina deducit, & irretiendis leuissimis volucribus venabula contexit; atque in retis specie diffundit. Porro eodem, quem ad texendum de ventre suo detrahit succo: ventrem suum studiosissimè alit. Mulieres sanè quæ maximè ad nendi artificium digitorum argutiis valent, filúmque elaboratissimum conficere præclarè sciunt, non cum eo subtilitate operis sunt conferendæ. huius nimirum filum tenuitate pilum vincit. Ælianus.

AP. Vis tibi rem comparare? tui sudoris impensis opus est, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθὰ θεοί. Epicharm. apud Stob. Serm. 2. De Arachne autem texente præclarè Ouidius,

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis subigebat opus, repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu. lib. 6. Metamorph. D. Augustinus Araneum putat esse Symbolum vanitatis huius vitæ supra Psalm. 89. Aranea huc illuc discurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis est, sed effectus nullus: sic & vita hominum huc illucque discurrit: Possessiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna sustollimur, & omnia facimus, & non intelligimus quod Araneæ telam teximus.

XV. ARVNDO RANARVM ÆGYPTIARVM HYDRO SVPERIOR.

Crux.

PECVLIARI quadam ſapientia præditum eſt ranarum Ægyptiarum genus, & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat rana, ſubitò demordet fruſtum arundinis, & id obliquum gerens mordicuſque tenens non remittit pro virili parte, ille verò ranam cum ipſa arundine deglutire non poteſt; non enim tantam amplitudinem habet, quantum arundo extenditur. Atque ita ranæ prudentia vincunt Hydrorum robur. Æli. Var. Hiſtor. lib. 1. cap. 3.

AP. Nili inſtar mundus eſt: Hydrus, Dæmonis: ranæ Ægyptiæ, prudens Chriſtianus: Arundinis, crux Chriſti; quam ſi quis fortiter apprehenderit nunquam in inferni Alaſtoris poteſtatem deueniet.

Hoc fante ſignum Chriſtianis emicat,
Quo mors ſubacta corruit. Paulinus ad Cytherium.

XVI. ASPIS ÆGYPTIA.

Hoſpitalitas non violanda.

ASPIS ab Ægyptio patria ſuperſtitione familiariter enutrita ad ipſam hoſpitis menſam aſſiduè ventitabat: quæ cum catulos enixa eſſet, vnus hoſpitis filium enecat, regreſſa parens intellecto facinore filium ipſa ſuum morte multauit, & ſibi voluntarium exilium indixit. Plutarch.

AP. Hoſpitalitatis iura diligenter ſeruanda, quibus antiqui Iouem Ξένιον præſidere voluerunt, Latini hoſpitalem appellant. *Iouis illius quidem hoſpitalis numen nunquam celare potuiſſet. Tullius.* Et hunc fallere ingens cenſebatur contra humanæ ſocietatis iura piaculum. Quamobrem erat quoq; apud Athenienſes poſita lex ἀξενίας qua iubebatur, quoſuis hoſpites Græcos, maximè verò Theſſalos humaniſſimè excipi, quod ipſi Theſeo & Pirithoo hoſpitibus agrum aſſignaſſent.

XVII. ASPIDES ÆGYPTIÆ.

Regum ſanctitas.

ASPIDES in diadematibus pictas Ægyptiorum reges gerunt, ex eius beſtiæ forma regni firmitatem adumbratè ſignificantes, inuictum enim huius ſerpentis venenum eſt, & nemo vnquam ab eius morſu euaſiſſe dicitur. Earum quædam ad quinque cubitorum longitudinem accedunt, nonnullæ rutilo, nonnullæ nigro, cinereoque colore perſpiciuntur. Amplius quatuor horas quos momorderint, viuere non queunt: eos ſtrangulatio, conuulſio, & ſingultus conſequitur. Ælian. lib. 6. cap. 38.

AP. Ælianus igitur ad ſtabilitatem imperij refert Diodorus Siculus lib. 3. hac Icone regum inuiolabilem ſanctitatem ſignificari ait, quos qui tetigerit, illicò exilientes in ſe aſpides, hoc eſt diuinam Nemeſim experiretur. D. Ignatius qui Chriſti contēporaneus fuiſſe creditur in ep. ad Smyrnæos: τιμᾶν χρὴ τὸν βασιλέα· ὅτι γὰρ τις κρείττων, ἢ θεοῦ μόνον παραπλή-

σιος ἐν πᾶσι τις ἐστι: Oportet honorare regem, nullus enim præstantior, aut Deo propior in hac rerum vniuersitate.

XVIII. Basiliscvs Ægyptivs.

Clementia Dei & ira.

Basiliscvs apud Ægyptios ex auro dedicabatur, capite accipitrino, oculis eo artificio confectis vt claudi & aperiri possent: hunc simul atque oculis adapertis proferebant, vniuersa Ægyptus lætitia atque hilaritate perfundebatur iocis conuiuiisque soluta, quod si clausis oculis efferretur, ibi tum omnia mœrore luctuque confundi, auersos & iratos Deos existimari, abdere se omnes in tenebras, miserabilique deploratione deorum iracundiam mitigare. hæc ex Epie qui citatur ab Eusebio lib.1. de præparatione Euãgelica cap. 7. mutuatur Pierius, qui suo more locos non citat, adde quod Epies Basilisci non meminit sed in genere serpentis.

Ap. Misericordes Dei oculi mortales interna animi lætitia exhilarant, auersi tenebris & luctu funestant: *Viget quodcumque videt.*

XIX. Basiliscvs ad specvlvm moriens.

Inuidus seu calumniator suis telis oppressus.

Basiliscvs, vt est apud Solinum, & Ælianum, & qui eos compilauit, Maiolium, ad funera terrarum natus, serpens prorsus exitialis, solo aspectu auras inficit, plantas vrit, necat animalia,

ſaxa ipſa diſſoluit. Quod ſi ſe intueatur in ſpeculo, repercuſſo in ſe halitu, propriis telis enecatur.

A p. Symbolum eſt inuidi, & calumniatoris, qui cum maledicta in puram animam eiaculatur, ſuis ipſe ſagittis conficitur. ſic in eam materiam luſit aliquis egregiæ indolis Poëta.

Acer in aduerſo dum figit lumina vitro
Niliacæ ſerpens peſtis acerba plagæ:
Obſcurat glaciale decus lethalibus auris:
In caput authoris ſed redit omne ſcelus:
Namque repercuſſo in corpus ſpiramine, vitam
Quam dederat (mirum) ſpiritus ipſe rapit.
Sic cum peſtiferæ torques conuicia linguæ
In puros, proprio te iugulas gladio.

XX. Bestiola Gontrani Regis.

Grates & parua rependunt.

Gontranvs rex Burgundiæ inter venandum defeſſus ad placidi cuiuſdam riuuli molles ſuſurros conſederat: quo in ſoporem ſoluto eius qui propè aſtabat armiger animaduertit ex Regis ore emergentem beſtiolam, quæ ſenſim ad riuum progrediens traiicere ſeſe vehementer cupere oſtendebat: Armiger illi nudum enſem inſtar pontis ferrei quo traiiceret ſubſternit. Mox cum ad vlteriorem ripam perueniſſet, ſe in ſpecus foramen abdidit, è quo ſtatim rediens iterum in os regis vnde digreſſa erat viſa eſt remeare. Quæ verò vigilans eques viderat, eadem regi inſomnis contigerunt; exiſtimabat quippe ſe per pontem ferreum ad radices

montis veniſſe, vbi magna vis auri eſſet recondita. Quamobrem in eo loco cum fodi iuſſiſſet, ingentem theſaurum reperit, quem in pios vſus erogauit. Ex Annalibus Franciæ.

APODOSIS.

Ferrum ſibi ſtratum ingenti auro penſat beſtiola.

Χάρις βαρείων ὀπηδεῖ.

XXI. BVPRESTIS, ΒΟΥΠΡΗΣΤΙΣ.

Superbia.

BVPRESTIS beſtiola eſt quam ſi bos ſemel deuorauerit in immodicum tumorem molis, ardens excreſcit & rumpitur, *πίμπραται καὶ ῥηγνύμενος ἀπόλλυται.* Ælian. lib. 6. de Animal. cap. 35. magnum Ethymologicum, in voce Βούπρηστις, λάχμον eſſe dicit, *Βούπρηστις λαχμὸν ἀγρίου ζῴου λέγεται, διὰ τὸ τοὺς γαστρέμυας αὐτῆς μεγάλως πίμπρασθαι.*

AP. Bouis inſtar eſt, laborioſus ſubditus: Bupreſtis beſtiola, ſuperbia, delicatum vitium & minus apparens, quam ipſum eſt: Tumor, elatio: diſruptio, interitus: Fulgentius epiſt. 3. ad Probam de virginitate, cap. 17. Cum fuco iuſtitiæ iniquitas tegitur, illa ſuperbiæ peſtilentia venenoſius ſerpit; illa periculoſius irrepit.

XXII. CICADA EVNOMII.

Fortuna artem iuuat.

EVNOMIVS Locrius de cantu gloriabatur, & mulcebat ſanè, delectabatque auditorem: Accidit

cidit autem vt chordarum eius vna inter canendum fracta, cicada mox citharæ iugo insidens ruptæ sonum expleret. Certauit hic Eunomius cum Regino Delphis, & auxiliario cicadæ cantu vicit. τέττιγος ᾠδῇ κρατεῖ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ. Phot. in epist. ad Ioannem Patricium sumpsit ex Conone. Meminit quoque Clemens Alexandrinus in protreptico ad gentes admodum ornatè. ῥήγνυται δὲ χορδὴ τῷ Λοκρῷ· ἐφίπταται ὁ τέττιξ τῷ ζυγῷ, ἐτερέτιζεν ὡς ἐπὶ κλάδῳ, τῷ ὀργάνῳ.

A P. Parabola non absurdè dicetur in eum qui inchoatum opus à summis viris nec dum perfectum explet feliciter, tanquam Cicada citharæ fidibus assonans: vel in maximè fortunatos, quibus inopinata, & inaudita felicitas accidit. Potest & dici de eo, qui in aliquo opere suscepto languet, & hæret, sed si blanda alicuius voce incitetur, animos resumit, & vincit. Meminit Strab. lib. VI. pag. CXL. vbi statuam dicit Eunomio erectam, æmulum quoque Eunomij Aristonem memorat. Commodè illud Martialis de hac cithara dicetur:

Si non errasset, fecerat illa minus.

XXIII. Cicadæ Rheginæ et locræ.

Indocti elingues.

RHEGINI, & Locri pacem inter se habent, atque vtrisque ad alterorum agros accedere, & agricolationem exercere liberum est. Cicadæ tamen cum iis non sentiunt: nam Locrenses in Rhegino agro silent: Rheginæ vicissim Locris mutæ sunt. huius silentij nec ipse causam, nec quisquam alius, nisi

Libera sideream, plaudens super aëra pennis:
Pars captiua iacet, laceris & saucia plumis
Pugnat humi, & volucres nequicquam suspicit auras.
Sic animas cœli de fontibus vnicolores
Infudit natura solo: sed suauibus istis
Deuinctæ inlecebris retinentur, & athera paucæ
Conscendunt reduces, multas viscosus inescat
Pastus, & ad superas procurrere non sinit auras.

Aduers. Marcionitas 870.

IV. Serpens vetustatem exuens in rima.

Humilitas vitæ.

SICVT impossibile est vt serpens vetustatem exuat nisi angustam rimam ingrediatur: ita nos quoque anticipationes veteres, & vetustatem animæ, veterisque hominis nisi per angustam & arctam ignominiæ transeamus viam. Quando parsimoniam discit qui epularibus cœnis & largis dapibus assueuit? & qui preciosa veste conspicuus in auro, atque purpura fulsit, ad plebeium se ac simplicem cultum quando deponit? fascibus ille oblectatus, & honoribus, priuatus & inglorius esse non potest. Hic stipatus clientium cuneis, frequentiori comitatu officiosi agminis honestatus pœnam putat cum solus est. Tenacibus semper illecebris assuetum necesse est vt vinolentia inuitet, inflet superbia, iracundia inflammet, rapacitas inquietet, crudelitas stimulet, ambitio delectet, libido præcipitet. Quod

igitur remedium nisi veteres exuuiæ in angusta rima deponantur? Cyprian. ad Donat.

V. ANIMALCVLA PHOEDONIS.

Conuersationis vis.

MINVTA quædam vt ait. Phœdon Animalia cum mordent non sentiuntur adeò tenuis illis & fallens in periculum vis est, tumor indicat morsum & in ipso tumore, nullum vulnus apparet.

APOD. Ex ipso Senec. ep. 94.

Idem tibi in conuersatione virorum sapientium eueniet; non deprehendes quemadmodum aut quando tibi prosit, profuisse deprehendes. Idem & aptius de improborum consuetudine dici potest,

Quis non è timidus ægri contagia vitat
Vicinum metuens ne trahat inde malum?

VI. APES VNGVENTIS INFESTÆ.

Castitas à fuco & pigmentis aliena.

APES odere fœdos odores, proculque fugiunt, sed & infectos: itaque vnguenta redolentes infestant, ipsæ plurimorum animalium iniuriis infestæ. Plin. lib. xv. cap. xviii.

AP. Apes studiosos castimoniæ significant, qui non modo tetrum libidinis odorem, sed ipsa pigmenta & fucum, quibus aliquando parentatur veneri, odere. D. Gregor. Naz.

Οὐδὲ μύρων μαλακὴ με διέδραμε θῆλυς ἀϋτμή.

Neque vnguentorum mollis & effœminatus me perfudit odor. Procul à ſolida virtute διακτινισμοὶ θηλυδριώδεις, vt loquitur Clemens Alexandrinus, quos etiam Tertullianus tantopere inſectatur in mulieribus, libro de cultu fœminarum. Ἀφυΐας σημεῖον τὸ διατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα. *Degeneris ſignum eſt inſiſtere ijs quæ corporis ſunt.*

VII. APVM DIREPTIO PER FVMVM.

Vana gloria ſpoliat virtutes.

CVM exiguntur mella, fumo abiguntur apes. Plin. lib. XI. cap. XVI.

Incluſas vt cum latebroſo in pumice paſtor
Veſtigauit apes fumoque impleuit amaro,
Illæ intus trepidæ rerum per cerea caſtra
Diſcurrunt, magniſque acuunt clamoribus iras.
Voluitur ater odor tectis: tum murmure cæco
Intus ſaxa ſonant, vacuas it fumus ad auras. Virgil. Æneid. XII.

AP. Raptores ſæpè aut fumo vitam noſtram inficiunt, aut moleſtiam pariunt, quo prædentur facilius. Poteſt & fumus cum vana gloria rectè comparari qua offuſa dæmon liquentia bonorum operum mella diripuit. Φύγωμεν οὖν κενοδοξίαν, τὸν γλυκὺν σκυλευτὴν πνευματικοῦ πλούτου. Baſilius in Aſceticis. Odium vero quo apes fumum proſequuntur ſignificat, eos qui Deo mellificant nihil æque offendere quam humanarum laudum fumus lædit. Κόμπος καὶ τῦφος καὶ δόξα κενὴ οὐ συνίστανται τῇ αἰῶν λαμπρότητι. Iſidorus

Pelus. ep. 197. Pompa, & fastus, & inanis gloria, cum cœlesti luce non bene congruunt.

VIII. Mel Heptacometarum.

Voluptas fallax.

Heptacometæ siue septempagani mel legunt ex summis arborum ramis, quod homines adigit ad insaniam. huius cum crateras Pompeianis militibus propinassent, à sensu alienatas tres eorumdem cohortes conciderunt. Strab. l. XII. p. CCCLXXVII. num. XXX.

Ap. Voluptas mellis illecebra aucupatur, quos ferro deinde laniat.

Impia sub dulci melle venena latent.

Itaque respondendum est Voluptati ad sua lenocinia stimulanti, quod Asinus apud Phædrum hero iubenti sibi reliquias hordei dari, quas porcellus repente mactatus conficere non potuerat.

Tuum libenter prorsus appeterem cibum,

Nisi qui nutritus illo est iugulatus foret. Phædrus lib. 5. 85. Videtur planè voluptas similis illi Gelopum Fonticulo, cuius meminit Aristoteles in admirandis. Habet aquas mirè pellucidas, & puris fontibus concolores. Verùm vbi animal quoduis ex illis gustauerit, continuo moritur. *Fonticulus Gelopum.*

IX. Mel Hircaniæ.

Bona humana seu voluptates humanæ.

In Hyrcania frequens arbor faciem quercus habet, cuius folia multo melle tinguntur, sed nisi

A P. Araneæ morsus pestiferi sunt affectus & permotiones mentis, in animæ perniciem incitati, qui blanda sapientis viri oratione quasi harmonia cœlesti deferuescunt, & ad æquitatem reuocantur. Hoc præstat Philosophia non verbosa illa quidem, sed πρακτική· qua qui sunt prædici, *Veri sunt mundi ciues, cæteri autem*, quod aiebat Epictetus, *peregrini*. καθάπερ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντες. Est autem Philosophia nobile illud Nepenthes obliuionem malorum afferens: Nepenthes.

Ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων. Ab Helena vtique omnibus mortalibus propinandum (inquit Plinius) In eodem genere est lapis παυσίλυπος, qui repertus mœrorem discutit: ὃν ἐὰν εὕρῃ τις πενθῶν, παύεται παραχρῆμα τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς, Iason Byzantius in Tragicis, & Plutarchus in Strymone. Lapis. παυσίλυπος.

XII. ARANEÆ THEBANORVM.

Vates & scriptores infausti.

THEBIS araneæ, quæ circa legiferæ Cereris valuas telas olim, & eas apprime candidas texuerant adorientibus iam fines Macedonibus, nigro omnia opere complexerunt. Pausan. in Bœoticis pag. 287.

A P. Symbolum infelicitatis est nigra tela: vnde nigra vitæ, & fati stamina dicuntur à Poëtis in re infausta, quia τὸ μέλαν, inquit Pythagoras, τοῦ κακοῦ δαίμονος. Contra aurea vel purpurea Parcarum fila dicuntur, ad significationem immensæ felicitatis. Allusit Martial. lib. 6. de filio Domitiani.

Ipsa tibi niueo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Iulianebit ouem.

XIII. ARANEARVM VENATOR.
Vanitatum sectator.

IOCABATVR Heliogabalus ita cum seruis vt eos iuberet millena pondo sibi aranearum deferre proposito præmio, collegisseque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens & hinc intelligendum quam magna esset Roma. Ælius Lampridius in Heliogab.

AP. Quid aliud quam araneas consectantur qui res opesque humanas aranearum telis subnixas tam auidè colligunt, vt se ad id vnum natos putent. At is quo gloriantur:

Murus aranea fiet. Paulinus.

Num stolida res est in nauigatione, vbi in portum est ventum, si exeas aquatum, cochleas interim aut bulbulos colligas, in quibus dum totus sis, gubernatorem, & nauim, & cursum institutum relinquas. At tales sunt res humanæ, κοχλίδια καὶ βολβάρια, vt sapiens Epictetus loquitur, quæ multi dum legunt auidius, æternæ felicitatis ad quam vocati sunt obliuiscuntur. Vide Epict. Enchirid. xi.

XIV. ARANEVS.
Labor.

TEXTRINAM & lanificia deam nomine Erganem inuenisse fama hominum celebratum

est. Araneus vero ad textrinum opus sua sponte naturaque natus est. non enim textili artificio studet, neque aliunde filum assumit, sed ex suo ventre stamina deducit, & irretiendis leuissimis volucribus venabula contexit; atque in retis specie diffundit. Porro eodem, quem ad texendum de ventre suo detrahit succo: ventrem suum studiosissimè alit. Mulieres sanè quæ maximè ad nendi artificium digitorum argutiis valent, filumque elaboratissimum conficere præclarè sciunt, non cum eo subtilitate operis sunt conferendæ. huius nimirum filum tenuitate pilum vincit. Ælianus.

A. P. Vis tibi rem comparare? tui sudoris impensis opus est, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθὰ θεοί. Epicharm. apud Stob. Serm. 2. De Arachne autem texente præclarè Ouidius,

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis subigebat opus, repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu. lib. 6.

Metamorph. D. Augustinus Araneum putat esse Symbolum vanitatis huius vitæ supra Psalm. 89. Aranea huc illuc discurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis est, sed effectus nullus: sic & vita hominum huc illucque discurrit: Possessiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna sustollimur, & omnia facimus, & non intelligimus quod Araneæ telam teximus.

XV. ARVNDO RANARVM ÆGYPTIARVM HYDRO SVPERIOR.

Crux

PECVLIARI quadam sapientia præditum est ranarum Ægyptiarum genus, & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat rana, subito demordet frustum arundinis, & id obliquum gerens mordicusque tenens non remittit pro virili parte, ille verò ranam cum ipsa arundine deglutire non potest, non enim tantam amplitudinem habet, quantum arundo extenditur. Atque ita ranæ prudentia vincunt Hydrorum robur. Æli. Var. Histor. lib. 1. cap. 3.

AP. Nili instar mundus est: Hydrus, Dæmonis: ranæ Ægyptiæ, prudens Christianus: Arundinis, crux Christi; quam si quis fortiter apprehenderit nunquam in inferni Alastoris potestatem deueniet.

Hoc faute signum Christianis emicat,
Quo mors subacta corruit. Paulinus ad Cytherium.

XVI. ASPIS ÆGYPTIA.

Hospitalitas non violanda.

ASPIS ab Ægyptio patria superstitione familiariter enutrita ad ipsam hospitis mensam assiduè ventitabat: quæ cum catulos enixa esset, vnus hospitis filium enecat, regressa parens intellecto facinore filium ipsa suum morte multauit, & sibi voluntarium exilium indixit. Plutarch.

AP. Hoſpitalitatis iura diligenter ſeruanda, quibus antiqui Iouem Ξένιον præſidere voluerunt, Latini hoſpitalem appellant. *Iouis illius quidem hoſpitalis numen nunquam celare potuiſſet. Tullius.* Et hunc fallere ingens cenſebatur contra humanæ ſocietatis iura piaculum. Quamobrem erat quoq; apud Athenienſes poſita lex φιλοξενίας qua iubebatur, quoſuis hoſpites Græcos, maximè verò Theſſalos humaniſſimè excipi; quod ipſi Theſeo & Pirithoo hoſpitibus agrum aſſignaſſent.

XVII. ASPIDES ÆGYPTIÆ.

Regum ſanctitas.

ASPIDES in diadematibus pictas Ægyptiorum reges gerunt, ex eius beſtiæ forma regni firmitatem adumbratè ſignificantes, inuictum enim huius ſerpentis venenum eſt, & nemo vnquam ab eius morſu euaſiſſe dicitur. Earum quædam ad quinque cubitorum longitudinem accedunt, nonnullæ rutilo, nonnullæ nigro, cinereoque colore perſpiciuntur. Amplius quatuor horas quos momorderint, viuere non queunt: eos ſtrangulatio, conuulſio, & ſingultus conſequitur. Ælian. lib. 6. cap. 38.

AP. Ælianus igitur ad ſtabilitatem imperij refert Diodorus Siculus lib. 3. hac Icone regum inuiolabilem ſanctitatem ſignificari ait, quos qui tetigerit, illico exilientes in ſe aſpides, hoc eſt diuinam Nemeſim experitur. D. Ignatius qui Chriſti contemporaneus fuiſſe creditur in ep. ad Smyrnæos: τιμᾶν χρὴ τὸν βασιλέα· ὅτε γάρ τις κρείττων ἢ θεοῦ μᾶλλον παραπλή-

σιος ἐν πᾶσί τις ἐστι: Oportet honorare regem, nullus enim præſtantior, aut Deo propior in hac rerum vniuerſitate.

XVIII. Basiliscvs Ægyptivs.

Clementia Dei & ira.

Basiliscvs apud Ægyptios ex auro dedicabatur, capite accipitrino, oculis eo artificio confectis vt claudi & aperiri poſſent: hunc ſimul atque oculis adapertis proferebant, vniuerſa Ægyptus lætitia atque hilaritate perfundebatur iocis conuiuiiſque ſoluta, quod ſi clauſis oculis efferretur, ibi tum omnia mœrore luctuque confundi, auerſos & iratos Deos exiſtimari, abdere ſe omnes in tenebras, miſerabilique deploratione deorum iracundiam mitigare. hæc ex Epie qui citatur ab Euſebio lib. 1. de præparatione Euãgelica cap. 7. mutuatur Pierius, qui ſuo more locos non citat, adde quod Epies Baſiliſci non meminit ſed in genere ſerpentis.

Ap. Miſericordes Dei oculi mortales interna animi lætitia exhilarant, auerſi tenebris & luctu funeſtant: *Viget quodcumque videt.*

XIX. Basiliscvs ad specvlvm moriens.

Inuidus ſeu calumniator ſuis telis oppreſſus.

Basiliscvs, vt eſt apud Solinum, & Ælianum, & qui eos compilauit, Maiolium, ad funera terrarum natus, ſerpens prorſus exitialis, ſolo aſpectu auras inficit, plantas vrit, necat animalia,

ſaxa ipſa diſſoluit. Quod ſi ſe intueatur in ſpeculo, repercuſſo in ſe halitu, propriis telis enecatur.

A P. Symbolum eſt inuidi, & calumniatoris, qui cum maledicta in puram animam eiaculatur, ſuis ipſe ſagittis conficitur. ſic in eam materiam luſit aliquis egregiæ indolis Poëta.

Acer in aduerſo dum figit lumina vitro
Niliacæ ſerpens peſtis acerba plagæ:
Obſcurat glaciale decus lethalibus auris:
In caput authoris ſed redit omne ſcelus:
Namque repercuſſo in corpus ſpiramine, vitam
Quam dederat (mirum) ſpiritus ipſe rapit.
Sic cum peſtiferæ torques conuicia linguæ
In puros, proprio te iugulas gladio.

XX. Bestiola Gontrani Regis.

Grates & parua rependunt.

GONTRANVS rex Burgundiæ inter venandum defeſſus ad placidi cuiuſdam riuuli molles ſuſurros conſederat: quo in ſoporem ſoluto eius qui propè aſtabat armiger animaduertit ex Regis ore emergentem beſtiolam, quæ ſenſim ad riuum progrediens traiicere ſeſe vehementer cupere oſtendebat: Armiger illi nudum enſem inſtar pontis ferrei quo traiiceret ſubſternit. Mox cum ad vlteriorem ripam perueniſſet, ſe in ſpecus foramen abdidit, è quo ſtatim rediens iterum in os regis vnde digreſſa erat viſa eſt remeare. Quæ verò vigilans eques viderat, eadem regi inſomnis contigerunt; exiſtimabat quippe ſe per pontem ferreum ad radices

montis venisse, vbi magna vis auri esset recondita. Quamobrem in eo loco cum fodi iussisset, ingentem thesaurum reperit, quem in pios vsus erogauit. Ex Annalibus Franciæ.

APODOSIS.

Ferrum sibi stratum ingenti auro pensat bestiola.

Χάρις βαιοῖσιν ὀπηδεῖ.

XXI. BVPRESTIS, ΒΟΥΠΡΗΣΤΙΣ.

Superbia.

BVPRESTIS bestiola est quam si bos semel deuorauerit in immodicum tumorem molis, ardens excrescit & rumpitur, πίμπραται καὶ ῥηγνύμενος ἀπόλλυται. Ælian. lib. 6. de Animal. cap. 35. magnum Ethymologicum, in voce Βούπρηστις, λάχανον esse dicit, Βούπρηστις λαχανοῦ ἀγρίου εἶδος λέγεται, διὰ τὸ τοὺς γευσαμένους αὐτῆς μεγάλως πίμπρασθαι.

AP. Bouis instar est, laboriosus subditus: Buprestis bestiola, superbia, delicatum vitium & minus apparens, quam ipsum est: Tumor, elatio: disruptio, interitus: Fulgentius epist. 3. ad Probam de virginitate, cap. 17. Cum fuco iustitiæ iniquitas tegitur, illa superbiæ pestilentia venenosius serpit, illa periculosius irrepit.

XXII. CICADA EVNOMII.

Fortuna artem iuuat.

EVNOMIVS Locrius de cantu gloriabatur, & mulcebat sanè, delectabatque auditorem: Accidit

cidit autem vt chordarum eius vna inter canendum fracta, cicada mox citharæ iugo insidens ruptæ sonum expleret. Certauit hic Eunomius cum Regino Delphis, & auxiliario cicadæ cantu vicit. τέττιγος ᾠδῇ κρατεῖ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ. Phot. in epist. ad Ioannem Patricium sumpsit ex Conone. Meminit quoque Clemens Alexandrinus in protreptico ad gentes admodum ornatè. ῥήγνυται δὲ χορδὴ τοῦ Λοκροῦ· ἐφίπταται ὁ τέττιξ τοῦ ζυγοῦ, ἐτερέτιζεν ὡς ἐπὶ κλάδῳ, τοῦ ὀργάνου.

A P. Parabola non absurdè dicetur in eum qui inchoatum opus à summis viris nec dum perfectum explet feliciter, tanquam Cicada citharæ fidibus assonans: vel in maximè fortunatos, quibus inopinata, & inaudita felicitas accidit. Potest & dici de eo, qui in aliquo opere suscepto languet, & hæret, sed si blanda alicuius voce incitetur, animos resumit, & vincit. Meminit Strab. lib. VI. pag. CXL. vbi statuam dicit Eunomio erectam, æmulum quoque Eunomij Aristonem memorat. Commodè illud Martialis de hac cithara dicetur:

Si non errasset, fecerat illa minus.

XXIII. CICADÆ RHEGINÆ ET LOCRÆ.

Indocti elingues.

RHEGINI, & Locri pacem inter se habent, atque vtrisque ad alterorum agros accedere, & agricolationem exercere liberum est. Cicadæ tamen cum iis non sentiunt: nam Locrenses in Rhegino agro silent: Rheginæ vicissim Locris mutæ sunt. huius silentij nec ipse causam, nec quisquam alius, nisi

ad differendum sit, temerè audax, intelligit: sola natura nouit. fluuij igitur, & si inter Rheginos, & Locros medij ripæ non iugeris spatio distant, tamen neutræ transuolant Cicadæ. In Cephalenia fluuius est, qui inter Cicadarum sterilitatem & copiam, medius interfluit. Ælian. lib.v. de Animal. cap.ix. hoc idem Pausanias in Eliacis. lib. posteriore, & Strab. lib.vi. Causam affert, quod hæ sunt in loco vmbroso, itaque roris plenæ non distendunt membranas: alteræ, quia apricantur, membranas habent siccas, & corneas, quæ facilè resonent.

Ap. Imago pulchrè designat literatores, qui inter priuatos parietes sunt garruli, sed cum in Solem & puluerem venerint, repentè quasi siderati conticescunt: vel etiam in milites, qui ad lucentem caminum inter pocula thrasonum minas eructant, iidem cum in aciem venerint, muliercula quaq; sunt languidiores.

Νόσφι μόθοιο, λέοντες, ἐν πολέμοισι λαγωοί. Nonn. Dionys. lib.xiiii.

XXIV. Cvlex.

Dialecticus.

Dialecticos per culices significari putat Adamantius: hic in aëre volitans sensum penè fugit oculorum. At corpus cum insederit tenui quidem sed acuto stimulo terebrat. Origenes supra Exodum Homil. 4.

Ap. Illi munutis & subtilibus verborum stimulis animos terebrant, & tanta calliditate circumue-

niunt, vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipiatur. Hoc indicare voluit Martianus Capella lib. 4. vbi ingenioso artificio Dialecticam describit his verbis, Quæ igitur introgressa est Delio conuocante pallidior paululum fœmina, sed acri admodum visu, & vibrantibus continua mobilitate luminibus, cui crines tortuosi, decentique inflexione crispati, & nexiles videbantur. Qui tamen deducti per quosdam consequentes gradus, ita formam totius capitis circulabant, vt nihil deesse cerneres, nihil superfluum detineres. Cui quidem pallium Athenarumque vestitus, sed gestamen in manibus fuerat inopinum ac prorsus gymnasiis omnibus inexpertum. In leua quippe serpens gyris immanibus inuolutus: in dextra formulæ quædam, florentibus discolora venustate cæteris solerter effigiatæ, latentis hami nexu interitus tenebatur. sed quoniam eius læua sub pallio occulebat insidias viperinas, cunctis dextra præbebatur. Denique ex illis formulis si quis aliquam percepisset, mox apprehensus hamo ad latentis anguis virosos circulos trahebatur.

XXV. Culices Leonem.

Periculum ab infimis.

Culices in India sub ortum caniculæ tam infesto agmine oriuntur, vt Leones partim stridore, partim aculeis finibus exterminent. Agatharcid. apud Phot. lib. XVI. hæc fusè Amm. lib. XVIII. cap. X.

Ap. Nihil tam magnum, cui non periculum

ſit ab infimo infima, quoque ſenſim ad magnas vires excreſcunt.

Sic ille magni paruus armenti comes,
Primiſque nondum cornibus findens cutem,
Ceruice ſubito celſus, & fronte arduus,
Gregem paternum ducit, ac pecori imperat.
Quæ tenera cæſo virga de trunco ſtetit,
Par ipſa Matri tempore exiguo ſubit.
Vmbraſque terris reddit, & cœlo nemus.
Sic male relictus igne de magno cinis
Vires reſumit. Seneca in Troade.

XXVI. DIPSAS, ΔΙΨΑΣ.

Auaritia.

DIPSAS ſerpens pernicioſiſſimus cuius venenum ſitim excitat ardentiſſimam quæ nulla potione reſtinguitur, ſed in horas exardeſcit. Ælian. lib. 6. de Animal. cap. 51. Lucianus ſerpentem eſſe ait non admodum magnum, viperæ ſimilem, violento ictu, veneno craſſo, dolores illicò inducentem intolerabiles. Ardores enim immittit inextinguibiles, & putredines, & totum corpus adurit incendio, & qui ab illa icti fuerint, clamant non ſecus atque illi qui in ignem coniecti ſunt. Quod autem illos vehementiſſimè omnium affligit, & torquet illud eſt, cruciatus ſerpenti reſpondens cognomine. Eius enim morſum mox ſequitur bibendi inexplebilis auiditas, & quod maximè admirandum eſt, quantò plus biberint, tantò magis potum expetunt: ac ſubinde magis atque magis potando creſcit bibendi deſiderium. Neque illorum ſitim extinxeris, & ſi totum Nilum,

aut Danubium epotandum præstiteris, verum irrigando morbum incendis, quemadmodum si quis oleo ignem conetur extinguere. Lucianus de Dipsadibus. & Lucan. lib. 9.

A P. Dipsas est auaritia quæ inexplebili pecuniarum siti miseros mortales incendit. Isid.l.2. de summo bono: *Nunquam satiari nouit cupiditas, semper enim Auarus eget, quantoque magis acquirit, tanto plus quærit.*

XXVII. Dipsas.

Hæreticus seductor.

QVI rerum historias scripserunt, Dipsadem tradunt quendam serpentem, talem veneni perniciẽ inducere. Etenim in locis quibusdã, vbi fontes sunt in petris, aut venæ, siue riuuli parui aquarũ, quæ à petris funduntur in receptaculũ aliquod, ipsa Dipsas aquam reperiẽs ac bibens postquam bibit, venenum immittit in prædictas aquarum stationes vt omne animal quod accessit & potu se satiauit videatur sibi quidem vtilitatem peperisse ex participatione aquæ: statim vero circa aquarum receptaculum ex veneno Dipsadis suscepto cadat, ac moriatur, quin & si aliquem percusserit eadem Dipsas affectio doloris ex veneno ipsius vehementiori vi vstoria prędito, ad sitim & appetentiã potus vrget, semper ad bibendum ac ingerendum potum irritans. Ac percussus putat se aliquid vtilitatis accipere ad perniciem, quoties in lethali hoc dolore potum sumit, verum in ipso potu expleto ventre, & non amplius suscipiente, postea vnà cum potu animã emittit: sic etiam hic per poculum mortem operatur ac propinat ab ipso seductis. Epiphanius hæres.34. contra Marcosios.

XXVIII. DRACO AVES, ΚΑΤΑΣΙΓΑΖΕΙ.

Musæ ad belli metum conticescunt.

LEPIDVS in triumuiratu quodam loco deductus à magistratibus in nemorosum hospitium minaciter cum iis postero die expostulauit somnum ademptum, sibi volucrum concentu. At illi draconem in longissima membrana circumdedere luco: eoque terrore aues tum siluisse narrantur, & postea cognitum est, ita posse compesci. Plin.l.35.c.11.

AP. Omnes vrbanæ res, omnia hæc nostra præclara studia, & hæc forensis laus & industria, latent in præsidio ac tutela bellicæ virtutis, simul atque increpuit suspicio tumultus, artes illico nostræ conticescũt. Cicero pro Muræna. Cadit etiã in improbos qui truculento & minaci vultu terrent probos & doctos, eorumque consilia & orationem discutiunt. Rarus ibi doctorum numerus. etenim Cicadæ eo sunt ingenio vt iis locis non innascantur in quibus nullæ sunt arbores, imò oliuam inter cæteras plantas maximè diligunt. sic literæ bellorum tumultum odere, in pace & principum munificentia suauissime conquiescunt.

Arist. lib.3. de animal. c.xxx.

XXIX. DRACO CRETENSIS.

Gratus animus.

CRETENSEM puerum Draco, quem is tenerum tener aluerat, in solitudine demum à la-

tronibus interceptum audita voce liberat occisis prædonibus. Phot. Bibl. Ælian. vi. de Anim. cap. lxiii. Illustrem de hac materia historiam vide apud Ælian. lib. x. cap. xlviii.

Ap. Multa similia in historiis ad grati animi commendationem occurrunt. Qui & in ipsis brutis animantibus elucet non obscurus. Nullum est omnino officium in vita referenda gratia magis necessariū, ex quo nihil ingrato indignius, qui tam sancta humanæ societatis iura violat. *Dixeris maledicta cuncta cum hominem ingratum dixeris.* Publius Syrus. *Ingrato homine terra peius nihil creat.* Auson.

XXX. Draco Necans Elephantum et vicissim, a mortuo peremptus.

Vltus post fata.

Apud Indos, sicut audio, graues inter se gerunt inimicitias Draco & Elephantus, quare Dracones haud inscij imperitique ex arboribus Elephantos ramos decerpere in pastus suos solere: in has ipsas arbores primo serpunt, postea eam sui corporis partem dimidiam quæ ad caudam pertinet, arborum frondibus circumtegunt, alteram partem anteriorem, funiculi instar appensam dimittunt. Eò cum accessit Elephantus ad arboris surculos carpendos, Draco in huius ipsius oculos desiliens effodit, deinde anteriore parte collum eius constringens, posteriore flagellans, inusitato & nouo quodam laqueo strangulat. Ælian. lib. vi. cap. xxi. de Animal. meminit quoque Apul. Florid. lib. i. Apud Indos im-

mensi Dracones cum immanibus Elephantis pari periculo in mutuam perniciem concertant: quippe lubrico volumine indepti reuinciunt, & illis expedire gressum nequientibus vel omnino abrumpere tenacissimorum serpentum squammeas pedicas, necesse sit vltionem à ruina molis suæ, ac retentores suos toto corpore oblidere.

A P. Dæmon mentis lumen prius obscurat, deinde præuaricatores suis implicatos laqueis acerbissimè trucidat. Cadit etiam in eos qui post fata vlciscuntur.

Exoriare aliquis nostris ex ossibus vltor.

XXXI. DRACO A FORMICIS CONSVMPTVS.

Princeps à populo oppressus.

HIEROGLYPHICVM istud est in Tranquillo. Erat, inquit, Tiberio in oblectamentis serpens Draco, quem ex consuetudine manu sua cibaturus, cùm consumptum à formicis inuenisset, monitus est, vt vim multitudinis caueret. Formicas autem mortuis anguibus lubenter vesci narrant rerum naturalium auctores: tum Draconem ipsum esu formicarum & cantharidum veneno distendi, atque efferari annotat Eustatius in Iliadis XXII. At quod viuum serpentem multitudo formicarum oppresserit hoc prodigio datum est. Et ostentum quidem commodam interpretationem habuit. Nam Draco Deorum & Regum symbolum est, quod in Hori sacris characteribus explicauimus: formicæ autem designant τὸ λαῶδες πλῆθος.

XXXII.

XXXII. Draconis cor comedens.

Linguarum variarum interpres.

FERVNT Paracæ vrbis incolæ, eos, qui Draconis cor aut hepar comederunt, etiam belluarum voces, ſenſuſque intelligere: & hoc Indicis fabulis detur. Philoſt. lib. III. cap. III.

AP. Cor Draconis eſt vigilantia, & pertinax literarum ſtudium: voces peregrinæ & barbaræ, linguæ, quas literati homines magnis ſibi laboribus, & vigiliis comparant. Porro ſimile huic ſymbolo quod habet Kiranides in vanis ſuperſtitioſiſque commentationibus de luſcinia. Cor, inquit, luſciniæ ſi quis ea adhuc palpitante, cum melle glutierit, & aliud cor eiuſdem auis cum lingua portauerit, ſuauis ad loquendum erit, & ſonoræ vocis, & libenter audietur. Tribuunt autem luſciniæ eloquentiam propter cantus ſuauitatem, Draconi linguarum peritiam, quod fortè dæmon ſub Draconis ſpecie variis apud varias gentes linguis dicitur loquutus: Et primum quidem apud Euam,

Hic male blanditam finxerunt ſibila vocem,
Quis ſtupor, ô mulier, mentem caligine merſit
Cum ſerpente loqui? verbum committere bruto
Non pudet, vt veſtram præſumat bellua linguam.

Alcimus lib. 2.

XXXIII. Dracones barbati.

Barbæ promiſſio arrogans.

BARBATI Dracones altius ceruicem attollunt. Philoſt. in vita Apoll. lib. III. cap. II. οἱ δὲ δὴ πωγ-

ὅπται καὶ πριόνωτοι γίνονται, ὅτοι δὲ καὶ γλυφάσκουσι, καὶ τὸν αὐχένα ὑψοῦ αἴρουσι, καὶ τὴν φολίδα στίλβουσι, δίκην ἀργύρου: Qui verò coloris ignei sunt, & in dorso squamas eminentes tanquam serras habent, iis etiam barba adnascitur, & altius ceruicem attollunt, & eorum squamæ instar argenti fulgent.

A P. Barbæ neglectæ promissio in piis & sanctis viris, incultam corporis formam, animi verò candorem & decus significat, quibus, vt ait Clemens Alexandrinus Pædag. lib. III. ἀπόχρη τὸ ηὔγλυφον. Contra in Cynicis veteribus procreatrix fuit arrogantię, qui in boni ponderis barba (quod ait Arnobius) sapientiam collocabant, vulgus hominum Brachmanico supercilio despicientes.

XXXIV. DRACONVM MALA GRAMINA.

Libri perniciosi.

DRACONES vt hominibus noceant mala gramina pascuntur, θανατηφόρους ῥίζας ἐσθίουσι. Æl. cap. IV. lib. VI. de Animal.

A P. Mala gramina perniciosi libri, quos qui euoluunt, in suam & cæterorum perniciem armantur: φεῦγε τοίνυν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς αἰσχρότητος, Isid. Pelusiota epist. LXIII. ad Thalelæum Monachum. *Perniciosam istam inanium dulcedinem literarum, quasi illos patriæ obliteratores de baccarum suauitate Lotophagos: vt Sirenarum carmina blandimentorum docentium cantus eruta, non literas tantum, sed omnes rerum temporalium species dixerim nobis esse Lotophagos & Sirenas.* Paulinus Iouio fratri.

XXXV. DRACONIBVS INDICIS COCCVM AVRATVM RETE.

Hæretici libri.

VENATORES Indi ſerpentibus inſidiantes quorum in capitibus lapilli ſunt pretioſi, & aſpectu iucundi, veſtem purpuream aureis literis ſed magicis intertextam ante cubilia extendunt, ſuiſque carminibus prædam ita pelliciunt, vt è latebris egreſſa & coccineo pallio inſidens oculos quamquam pertinacis vigilantiæ ſoluat in ſoporem: tum Indi ſecurim capiti iniiciunt, mactant, & diripiunt. Philoſt. lib. III. in Apoll. vitæ cap. II. vide Iſid. cap. XIII. lib. XVI. & Solin. de Dracontiade.

AP. Serpens Catholici imago quem prudentem ſerpentis inſtar Chriſtus voluit: hæretici, venatores: pallium Coccineum, libri elegantes: aurei characteres ſed magici, hæreſes ſpecie aureæ, ſed incantationibus magicis plenæ: captura Draconis, dereptio Catholici: direptio lapillorum, fidei ſpoliatio: ſecuris impacta, mors æterna. Origenes tractatu XXIX. in Matthæum. *Quodcumque profeſſi fuerint de ſcripturis & de myſteriis quæ ſunt in eis ad demonſtrationem, nolite credere quæ dicuntur, veritas enim ſimilis eſt fulguri egredienti ab Oriente & apparenti vſque ad Occidentem, qualis eſt veritas Eccleſiæ Dei: ab ea enim ſola ſonus in omnem terram exiuit, & in fines orbis terræ verba eorum, & velociter currit ſola vere veritas Dei.*

XXXVI. Drynas cvm hæretico.

Drynas profectò ſerpens quidam eſt ita appellatus, qui ſanè ſimilis eſt huic hæreſi. Sicut enim Drynas dicitur eſſe ſerpens, verum iuxta herbas & quercus frequentiſſimè latibula ſua habet, quapropter etiam Drynas vocatur, & quod quercum arborem amat, & foliorum delapſorum viriditati ac palliditati ipſe in medio ipſorum ſitus ſeipſum aſſimilat. Non autem vſque adeo ingentem dolorem hoc animal infert, verum ſi ipſe perſeueret, mortem inducit. Ita etiam hic & hæreſis ipſius ſe omnibus numeris aſſimilat, vt qui nomen quidem Chriſti induit, Iudæorum verò opinionem elegit. Epiphanius hæreſi.65. contra Paulum Samoſatenſem.

Latet anguis in Herba.

XXXVII. Formica crescens in Elephantvm.

Concordia.

Ad ſignificandam concordiæ vim, ingenioſa admodùm figura à nonnullis eſt excogitata, in qua formica ex vna parte in Elephantum creſcit oppoſito caduceo, ex altera Elephantus in Formicam deſinit aqua & igni pro rebus contrariis maximè adiectis. Vide Pier. Hierogly. lib. 1.

Ap. Concordia paruæ res creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur. Nullum aduerſus inſultantes

hostium vires telum melius, quam mutua animorum consensio, nullum prosperorum maius vinculum, & ornamentum indicat Ignatij Diaconi apologus.

Ὁμόφρονες νέμοντο τρεῖς ὁμοῦ βόες,
Οὓς οὐδὲ θὴρ ἔβλαπτε πολλάκις λέων.
Ἔχθρα δὲ μίσους καὶ μάχη διασχίσας,
Ἕκαστον ἐκβέβρωκε γυμνὸν ὡς ἕνα.

Dum triga concors constat insimul Boum,
Non lædere illam vel ferus valet leo.
Hostiliter mox hisce dissidentibus,
Facile seorsim quemque eorum deuorat.

XXXVIII. Formicæ Indorum auriferæ.

Auari.

MEGASTHENES ait apud Dardas, quæ magna gens est Indorum montanorum, planiciem quandam montanam esse ter mille stadiorum ambitu, & sub ea auri fodinas, quas formicæ effodiant vulpibus magnitudine non minores. vicini iumentis auri ramenta clam rapiunt, palam enim non possunt prohibentibus formicis, quæ & pugnant, & insectantur, & sæpe homines cum iumẽtis interimunt, vt ergo illas lateant, ferinas carnes per loca plurima disponunt, itaque ad prædam dissipatis formicis, auri ramenta ipsi asportant. Strab. lib. xv. Vide Plin. l. xi. cap. xxxi.

A P. In auaros, qui pecunias reconditas sine vllo vsu auidissimè seruant, & malo ingenio vtilia aliis denegant, quibus ipsi non vtuntur, quod est maximę dementiæ. Horat. Satyr. iii. lib. ii.

Si quis emat cytharas, emptas comportet in vnum,
Nec studio cytharæ, nec musæ deditus vlli:
Si scalpra, & formas non sutor, nautica vela
Auersus mercaturis, delirus, & amens,
Vndique dicatur meritò, quid discrepat istis,
Qui numos, aurúmque recondit, nescius vti
Compositis.

XXXIX. ICHNEVMON.

Humilitas.

ÆGYPTIARVM pugna ferarum eiusmodi est, aspidis & Ichneumonis: hic non inconsultè ac temerè in bellum descendit, neque illa trepidantius timidiúsque certamen init. Ille tanquam vir omnibus armis septus in luto volutatur, atque agglutinati luti operimento obducitur: sicq; postea se iustis armis tectũ arbitratus in certamen venit, si lutum desit, aqua se alluens, séq; in altum, madidúmque sabulum abiiciẽs, ex improuisis rebus, ac fortuitis, arma ad tuitionem sui ingeniosè comparat, continuóq; cum capitali aduersario depugnat. summas autẽ nares suas teneras, ac valde aspidis morsui opportunas, suæ caudæ flexu septus, tuetur. Quod si eas aspis assequi possit, hostem debellauit: sin minus, frustra dentes contra lutum exercet. Contra autem Ichneumon illi anteuertens: si ex inopinato fauces comprehenderit, illam strangulat. Quocirca tota victoria cum sit posita in anticipatione, victor existit, qui morsibus alterum præuerterit. Ælian. lib. III. cap. XXII.

Hoc idẽ Strabo refert lib. XVIII. p. 558. n. 5°.

AP. Homo dæmonis morsum vitat, si vilitatis

ſuæ lutum ſibi ob oculos ponat, idemque ad præliandum quaſi armaturam aſſumat: πλάσμα πηλοῦ ἀνθρώποι. *Non acceditur ad altitudinem Dei, niſi per humilitatem: & cui propinquat ſubditus, ab eo recedit elatus.* S. Proſper.

XL. MVSCA SEPTENNIS.

Vitæ breuitas.

ARISTOTELES apud Athenæum ſcribit, viſam muſcam, quæ ad annos ſex aut ſeptem vixerit. lib. VIII.

AP. Hæc quidem diutiſſimè vixiſſe putabatur, ex quo apparet vitam hominum etiamſi ad milleſimum annum extenderetur, ratione æternitatis breuiſſimam fore. Seneca in conſolatione ad Marciam: *Comprehende quantum plurimum procedere homini licet: quantulum eſt? ad breuiſſimum tempus editi, cito ceſſuri loco, venienti in pactum proſpicimus hoſpitum. de noſtris ætatibus loquor, quas incredibili celeritate conuolui conſtat. Computa vrbium ſæcula, videbis quam non diu ſteterint, etiam quæ vetuſtate gloriantur. Omnia humana caduca ſunt, & breuia, infiniti temporis nullam partem occupantia.*

XLI. MVSCÆ IN CINERE.

Humilitas pœnitentiæ ſalutaris.

MVSCÆ humore exanimatæ ſi cinere condantur, reuiuiſcunt. Plin. lib. XI. c. XXXVI.

A P. Tum demum peſtifero voluptatis veneno exanimati homines reuiuiſcunt cum ſe cineri & pœnitentiæ totos addiderunt, illud recordati, ὅτι

Ολίγη δὲ κεισόμεθα
κόνις ὀστέων λυθέντων. Anacreon.

Idcirco laudata illa ceremonia, qua Æthiopum Chriſtianorum maioris ordinis antiſtitibus nō crux modo ſed vas etiam aureum, terra aut cineribus refertum præferri ſolet, vt ſuæ admoneantur mortalitatis, quam ſubinde cogitantes ad ſalutarem immortalitatem contendant. Sabell. lib. 4. cap. 4.

XLII. MVSCÆ IN OLYMPIIS NVLLÆ.

Improbi à ſacris eliminandi.

MVSCA etiam ſilentio nobis prætereunda, & contemnenda non eſt, ipſa quoque naturæ opus. Muſcæ Piſatides eo tempore quo Olympia feſtum celebratur, veluti inducias cum incolis ſimul & peregrinis paciſci videntur. Mirum inter tot ſacrificia, & ſanguinis paſſim fluentis copiam, & carnes ſuſpenſas, illas abeſſe velle, ac ſponte vltra Alpheum flumen diſcedere. Diſcedunt, & mulieres, ſed lege, & imperio. Muſcæ vltro, in eo mulieribus temperantia ſuperiores, & præferendæ. Soluto iam feſto reuertuntur, tanquam decreto aliquo exules reuocatæ. Itaque cum mulieribus in Elidem, & Muſcæ redeunt.

A P. Significat omnem importunitatem, immodeſtiam, garrulitatem, quæ mulieribus ſupellex,

vt ait comicus, esse solet, à templis, & sacris eliminandam.

Ἑκὰς ἑκὰς ὅστις ἀλιτρός. Callim.

Accipe præclaram de ea re Isid. Pelusiotæ Martyrio Episcopo epistolam 45.

Παρέργως ποιῇ τὴν τῶν θείων νόμων ἀνάγνωσιν, ἢ καὶ αὐτὴν ἀγνοεῖς τὴν ἀνάγνωσιν· ἡνίκα γὰρ εἰς τὸν θεῖον ναὸν ἱερουργεῖν Ἀάρων, καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου, εἰσῄεσαν, πάντα τὰ ἐξ ἐρίου ἀποτιθέντες ἐσθήματα, στολὰς ἐκ λίνου περιεβάλλοντο, καὶ ἐχούσας τὸ ἀπόρρητον, καὶ τὴν ἔξω θορύβων ἐπιλησμοσύνην σημαινούσας. *Obiter ac defunctoriè leges diuinas legis, aut etiam lectionem ipsam ignoras. Cum enim Aaron eiusque successores in templum sacrificij causa ingrediebantur, laneis omnibus vestimentis abiectis, vestes ex lino contextas induebant, arcani aliquid continentes, atque illud significantes, externos tumultus tum de memoria deponendos esse.* Addit φλυαρίας καὶ ὁμιλίας ἀτόπους, nugas colloquiaque inepta è templis eliminanda, quibus omne silentium debetur.

XLIII. MVSCÆ TRAIANI.

Magna ab infimis fugata.

TRAIANVS dum victis Parthis Agarenos obsidet, tanta subito Muscarum vis eduliis & poculis insidens, fœdo contactu cuncta Romano grauia & molesta fecit vt discedere coactus sit. Dion Cassius.

AP. Nil non tremendum fecit intrepidis Deus. Etiam capillus vnus habet vmbram suam quod ait Publius Syrus. Porro earum Muscarū meminit etiam

Xiphilinus his verbis, *καὶ ὁπότε δειπνοῖεν, μυῖαι τοῖς βρώμασι καὶ τοῖς πόμασι προσιζάνουσαι δυσχερείας ἄπαντα ἐνεπίμπλων*. familiare est Deo, cui est *παίγνιον* hæc rerum humanarum pompa, vt ait Suidas, viribus elatos homines vilissimis animalculis coërcere.

XLIV. MVSTELÆ CAVDA.

Calumniatores repressi.

PECVLIARIS hæc etiam in cane natura est quod non allatrat illum qui caudam Mustelæ secum habuerit. oportet autem Mustelam, cuius captæ abſciderit caudam, dimitti viuam, asinũ autem negant rudere, lapide ab eius cauda appenso. Æl. l. IX. c. LV.

AP. Opportunè cadet in eos qui supra calumniatorum maledicas voculas sunt positi, quique, vel principis viri authoritatem, vel magnum virtutis splendorem habent aduersus calumniæ virus præsens remedium.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

XLV. MYOXVS.

Hæreticus.

TRADVNT naturas rerum experti, Myoxum latitare, & fœtus suos simul in eodem loco parere quinque & amplius, viperas autem hos venari, & si inuenerit totum latibulum ipsa vipera, cum non possit omnes deuorare, pro vna vice ad satie-

tatem edit vnum aut duos, reliquorum vero oculos expungit & cibos affert, excæcatosq; enutrit, donec voluerit vnumquemque ipsorum deuorare. Si vero contigerit vt aliqui inexperti in hos incidant, ipsosque in cibum sumant, venenum sibi ipsis sumunt, eos qui à viperæ veneno sunt enutriti. Sic etiam, ô tu Origenes, à Græca doctrina mente excæcatus, venenum iis qui tibi crediderunt euomuisti, & factus es ipsis in edulium venantium, ita vt per quæ ipse iniuria affectus es, per ea plus iniuria affeceris. Epiphan. hæres.64. contra Origenem.

XLVI. Myrmicoleon.

Simulatio improba simplicitatis.

Myrmicoleon vermis de formicarum genere, sed multo formicis maior, cum adhuc paruus est & inualidus robore, pacem ac modestiam simulat: at cum vires acceperit, pristina consortia despicit, & contra maiores turbas concitat. Itaque inualescens audacia formicas ad labores conuenientes fallit, laboribus insidiatur, annonam surripit otiosis. Vincent. lib.xx. cap.cxxxv.

Ap. Plerique metu quidem, non ex animo virtutis species induunt ad tempus, & ingenium tractabile ad honesta quæque componunt, quæ mox vbi vires accepit audaciæ suæ fraudis inuoluti integumentis repudiant. *Tolle periclum*

Iam vaga prosiliet frænis natura remotis.

Malus officij magister timor. Cicero. 11. Philipp.

XLVII. MYRMICOLEON.

Thraſo ignauus.

MYRMICOLEONIS parœmia torqueri poteſt in Thraſonem ignauum, qui leonem ſimulat cum ſit formica. Diuus Gregorius in moralibus dæmoni accommodat: ſicut enim formicis eſt leo, auibus formica: ſic dæmon languidis terribilis, fortibus debilis, & contemnendus apparet.

Thraſydulum lapis. AP. In eodem genere ſymboli eſt lapis Thraſydulus, qui vt tradit fabuloſus Nicanor, lib. 2. de fluminibus, & poſt eum Plutarchus iunior, naſcitur in Eurota, galeæ ſimilis, audax ſimul & timidus, nam ſtatim, inquit, atque tubam audit, proſilit in ripam: Athenienſium vero pronunciato nomine, mergitur in profundum. ἅμα γὰρ σάλπιγγος ἀκούσῃ ἐπὶ τὴν ὄχθην προσχωρεῖ, τῶν δὲ Ἀθηναίων ὀνομασθέντων καὶ εἰς τὸν βυθὸν ἅλλεται.

XLVIII. LOCVSTÆ CYRENICÆ.

Iuſtitia vindex improborum.

INFESTANT Cyrenæos locuſtæ, vnde lex eſt etiam ter in anno debellandi eas, primò oua obterendo, deinde fœtum, poſtremo adultas, deſertoris pœna in eum qui ceſſauerit. Plin. lib. XI. cap. XXIX. Eſt in Lemno inſula certa menſura præfinita, quam ſinguli enecatarum ad magiſtratus referunt.

Ap. Iustitia fœcem improborum, in famam & fortunas bonorum grassantem, per suos ministros & satellites inquirit, debitisque mactat suppliciis, vt exhausta malorum sentina, cæteri quietiores viuant: Iustitiæ est intercedere iniquitatibus. Plin. in Traiani Panegyr. Apposite Bazanus Rex Sicambrorum, iubebat sibi vbique locorum præferri gladium & funem, in symbolum seuerissimæ iustitiæ.

XLIX. Locvstarvm vox.

Mendaces & simulatores.

Locvstarvm vox ab occipitio proficisci videtur. Plin. lib. xv. cap. xxix.

Ap. Mendacium oratio obscura, semper à tergo latens, nunquam prominens in aperto: aliud enim dicunt, aliud cogitant, vnde Deo hominibusque sunt odiosi.

Εχθρὸς γὰρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλησιν.
Ος χ' ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσὶ, ἄλλο δ' φράζῃ.
Qui aliud occultum habet in mente, aliud loquitur
Exosus mihi ille est æquè ac inferorum porta.

L. Ophiogenes sev Hexagon inter serpentes illaesvs.

Puritas intacta.

Ophiogenes in insula Cypro non læduntur à serpentibus, ex qua familia legatus He-

xagon nomine, à Coss. Romæ in dolium serpentium coniectus, experimenti causa, circummulcentibus anguibus miraculum præbuit. Plin.lib.xxviii. cap. iii.

Ap. Beata virgo licet in has terras edita fuerit, in quibus vitia quasi serpentes omnia obsederant, & in miseros mortales feris morsibus ferebantur infesta, ipsa tamen æterno puritatis vigore nullam vnquam aut originalis, aut actualis peccati labem admisit. Hoc certè monstrum qui debellauit, longe maiorem assequutus est victoriam, quam si serpentem domuisset.

Asper, acerba tuens, immani corpore serpens,
Arboris amplexus stipem, quid denique obesset?
At nisi purgatum est pectus, quæ prælia nobis
Atque pericula est ingratis insinuandum,
Quantæ conscindunt Hominem Cuppedinis acres
Sollicitum curæ, quantique perinde timores,
Quidve superbia, spurcitia, ac petulantia quantas
Efficiunt clades? quid luxus desidiesque?
Hæc igitur qui cuncta subegerit, ex animoque
Expulerit dictis, non armis: nonne decebit
Hunc hominem numero diuûm dignarier esse? Lucretius lib.v.

LI. Papilionum venatio.

Honorum prehensatio. ex D. Ansel. lib. de simil. c. 72.

Papiliones cum volant tramitem rectum nunquam tenent, sed huc illucque se agitant, cumque alicubi residere videantur, nec ibi diu moran-

tur: hos autem ſequentes cum pueri capere volunt, citò poſt eos currere ſatagunt, & quia non ad ſuos pedes, ſed ad papiliones intendunt, aliquando in foueam cadunt, ſeque immaniter lædunt: Plerumque cum caute accedunt, & eos apprehendere tentant, papiliones auolant. Si quando eos apprehenderint exultant de nihilo, quaſi magnum quid fuerint adepti. Similiter faciunt qui honores huius mundi appetunt: honores enim huius mundi nunquam certam tenent viam, ſed incertis diuerticulis de vno ad alium tranſuolant.

LII. Ex Phalangiis risus.

Mors improborum.

PHALANGIA lethifera quædam animalia, quæ cum riſu necant. Strab. lib. 11. φέρει δὲ ἡ γῆ καὶ τῶν ἑρπετῶν ἔνια τῶν θανασίμων σκορπίους καὶ φαλάγγια· τῶν δὲ φαλαγγίων τὰ μὲν ποιεῖ γελῶντας ἀποθνήσκειν, τὰ δὲ κλαίοντας, πόθῳ τῶν οἰκείων.

A p. Miſeri mortales dæmonis caſſibus irretiti, ſæpe rident in animorum interitu: Mox autem riſus in tragœdias & gemitus totus ſoluitur. In quo Lapponum choræas ducere videntur. Hæç enim gens Septemtrionalis licet ſub rigidiſſimo cœlo poſita, & tenebris immerſa, nonnunquam animi moleſtias lætitia exhilarare conatur. inſtruit igitur alacria conuiuia citharœdis accitis vt conuiuæ hilariores licet vſu duriſſimarum dapium effecti excitentur ad ſaltandum: nec mora in ſaltus & choræas vehementi quodam impetu effunduntur. Hinc in ge-

Chorea Lapponum.

mitus & alta suspiria reuoluti in terram ruunt. *Hæc mala mentis gaudia.* Vide Olaum lib.4. c.8.

LIII. Ponti Ephemeria.

Vitæ breuitas.

IVXTA Pontum nasci animalia quædam memoriæ proditum est, quorum vita vnius diei termino continetur: Siquidem manè nascuntur, meridie vigent, vesperi consenescunt & moriuntur. Plut. in consolat. ad Apoll. 113.

A P. Nulla est vita non breuis, sed illorum breuissima, at solutissima ætas est, qui præteritorum obliuiscuntur, præsentia negligunt, de futurò timent. Senec. cum hoc symbolo congruit, Hemerocallis flos cuius vita & pulchritudo diaria est.

LIV. Præster.

Hæresis.

PRÆSTER serpens est qui vt primum attigit sensus hebetat, ignauiam infert, & immobiles reddit, post menti obliuionem & tenebras offundit, simul et percussum iam pilis nudatum suffocat. Æl. lib. XVII. de Animal. cap. IV.

A P. Præsteris morbus est hæresis, & qualibet praua & violenta affectio, qua hebebatur iudicium, ingeneratur tepor, & mens Dei & sui oblita densissima ignorantiæ caligine offunditur. Lucanus aliter icti à præstere morbum describit his verbis.

Nasidium

Nasidium Marsi cultorem torridus agri
Percussit praester: illi rubor igneus ora
Succendit, tenditque cutem pereunte figura,
Miscens cuncta tumor, toto iam corpore maior:
Humanumque egressa modum super omnia membra
Efflatur sanies, latè tollente veneno. lib.IX.

LV. PVLEX IN CATENA AVREA.

Diuitiæ indignis oneri sunt, non honori.

MEMPHIDI compertus est aurifex, qui aurea catenula pulicem alligauit. Leonius de rebus Africis.

AP. Imbecilli homines magnæ opulentiæ affixi, non tam laudantur, quam ridiculè ostentantur, non tam tenent quam tenentur, non tam dominantur quàm seruiunt. *Diuitiæ apud sapientem virum in seruitute sunt, apud stultum in imperio.* Seneca de vita beata, XXVI.

LVI. PYRALIS.

Charitas.

IN Cypri ærariis fornacibus ex medio igni maioris muscæ magnitudinis volat pennarum quadrupes, appellatur Pyraulis à quibusdam pyrausta. Quandiu est in igne viuit, cum euasit, languiore paulò volatu moritur. Plin.lib.XI. cap.XXXVI.

Ap. Charitas perpetuis diuini amoris flammis alitur, quæ si intepescat, perit ipsa, nec iam est charitas. Eius vero faces tam acres sunt & incensæ, vt solem ipsum possint adurere.

Βαιὰ λαμπὰς ἐοῖσα τὸν ἅλιον αὐτὸν ἀναίψῃ.

LVII. PYRAVSTÆ INTERITVS, ΠΥΡΑΣΤΟΥ ΜΟΡΟΣ.

Ambitio.

Pyravsta ignis fulgore vehementer lætatur, & ad lucernas aduolans, alludit ad flammam, donec viuus comburatur. Ælian. lib. xii. cap. viii.

Ap. Ambitiosi ad honorum fulgorem propius accedentes, decussis temeritatis alis plerumque grauissimo lapsu corruunt. Æschylus ibid.

Δέδοικα μακρὸς κάρτα πυργώσου μόρον, Est sanè ambitio vt disertè dicitur à S. Bernardo subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum erugo, tinea sanctitatis, excæcatrix cordium, ex remediis morbos creans, generans ex medicina languorem. Bernard. serm. 6. sup. Cantic. 33. At illi miseri postquam reciprocantis fortunæ ludos sunt experti, sero discunt quod abieci proceram illam suam staturam, & pulchritudinem intemperantius iactanti inculcat Rubus, *Ambitiosus cũ abiectus.*

Nunc læta quidem bona sola fateris,
Et nostra frueris imperiosa malis.

Sed cum pulchra minax succidet membra securis,
Quam velles spinas tunc habuisse meas. Auianus Fab. 19.

LVIII. Pyrigoni.

Charitas.

TERRA marique nasci animalia nihil mirum, nam materia, & nutrimentum, & natura horum causa est. Ex igne vero generatas bestias volucres existere, nuncupatos Pyrigonos, & in eo ipso igne viuere & ali, hucque & illuc volare, hoc admirationem facit. Illud idem admirationem excitat, cum extra ignem nutricium egrediuntur, & frigidum cœlum attingunt, statim exeunt è vita. Quæ autem causa sit, igne vt nascantur, contráque aëre, temperato elemento extinguantur, aliis dicendum relinquo. Ælian. lib. 11. cap. 11.

A P. Deus, ignis est: Pyrigoni, Dei amore incensæ mentes, quæ in hoc cœlesti igne aluntur. *Charitas lex est fidei, & spiritus viuificans dilectorem.* August. lib. 10. de spiritu & litera, cap. 17.

Non perit flammis amor. Seneca.

LIX. Rubetæ Ranæ.

Improbitas.

RANÆ rubetæ, quarum & in terra & humore vita, plurimis refertæ medicaminibus, deponere ea quotidie ac resumere è pastu dicuntur, ve-

nena tamen ſibi ſemper reſeruantes. Plin. lib. VIII. cap. XXXI.

A P. Improbi bona repudiant, atque ſibi mala quæque & arripiunt ſtudioſius, & retinent pertinacius.

Ῥιγίστοιο δόλου καὶ ἀρῆς στόμα τοῖο βέβυσται,
Γλῶσσαν ἀεὶ δολόεσσαν ἔχει φθείσφορον αὐτῆς. Apollinaris Pſalm.

LX. SALAMANDRA.

Conſtantia.

SALAMANDRA non modo in igne lætari dicitur, ac viuere, ſed eum ipſum extinguere. Θαῤῥεῖ δὲ αὐτῷ, καὶ ἐγχωρεῖ τῇ φλογὶ ὁμόσε, ὥς αὐτίπαλόν τινα σπουδῇ καταγωνίσασθαι. D. Gregor. Naz.

A P. Salamandra ſymbolum eſt conſtantiæ quæ inter miſeriarum incendia triumphat. Symbolum hoc fuit Franciſci Regis cum diſticho,

Vrſus atrox, aquilæve truces, & tortilis anguis
Ceſſerunt flammæ iam Salamandra tuæ.

Paradinus. Eiuſdem cum Salamandra virtutis hyacinthum notat S. Epiphanius lib. XII. de gemmis: βαλλόμενοι εἰς ἄνθρακας πυρὸς, αὐτοὶ μὲν οὐ βλάπτονται, τοὺς δὲ ἄνθρακας σβεννύουσιν. *Hyacinthi* (inquit) *in prunas ardentes, ab igne non læduntur, ignem autem ipſum extingunt.*

LXI. SALAMANDRÆ ORTVS.

Improborum vita ruina communis.

SALAMANDRA feralis bellua, Ioue (vt aiunt) tonante ſæuientibus nimborum procellis, & fœda

imbrium eluuie longè latéque omnia inundante, prodit in lucem.

Ap. Improbi, & scelerati homines ex rapinis & ciuili cruore concreti, tanquam funestissima animalia tum demum nascuntur, cùm ciuilibus ruinis deformata infœlix patria languet, & contabescit.

Hoc semine crescunt.

Vel si Salamandram patientiæ imaginem esse velis, quod superiore Icone dictum est; Rectè dicetur Virtus instar Salamandræ per medias tempestates in lucem erumpere:

Sic Gens cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuscis æquoribus, sacra
Gnatosque, maturosque Patres
Pertulit Ausonias ad vrbes. Horat. Od.4.lib.4.

LXII. Scarabei.

Voluptuarius obscænus.

Scarabei viuunt in stercore, moriuntur in rosis. Ælian.de Animal. lib.IIII.cap.XVIII.

Ap. Turpes in obscœnis triumphant, in honestis languent. Bellè hic cadit quod Theosterictus in Niceta habet de Constantino Copronymo: Tantopere sordium & impurissimæ cuiusque rei odore malo fertur delectatus, vt animalium brutorum stercoribus se illiniret, & eos qui cum illo erant, id facere iuberet, quos amabat, ob idque benignè accipiebat, quod rebus malè olentibus semper delectaretur. Hoc Theophanes quoque videtur innuere, vbi ait: Magicis maleficiis & luxuriis

cruentiſque ſacrificiis, & caballinis ſtercoribus, atque lotio delectatus, *μαλακίαις*, & dæmonum inuocationibus. Eandem ſcarabæi parabolam Epiphanius hæreſi 40. accommodat hæreticis.

LXIII. SCORPIVS ET CROCODILVS.

Inimicitia lethalis.

SCORPIVS & Crocodilus gemino quodam inter ſe odio flagrant, ſimulatque alter alterum inſpexerit, in mutua funera ſponte rapiuntur, amboque eadem dimicatione perimuntur. Ælian. l. 11. c. XXXIII. Scorpium ex Crocodilo naſci ſecundum nonnullos memorat, & ab eodem caudæ venenatæ aculeo extingui. σκορπίον ἐξ αὐτοῦ τίκτεσθαι. κέντρον δὲ ἄρα ϑεξῖον αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν, ἰοῦ πεπληρωμένον.

AP. Hac Icone ſignificantur inimici capitales mutuis vulneribus confecti.

Quid tantos iuuat excitare motus,
Et propria fatum ſollicitare manu?
Si mortem petitis propinquat ipſa — *Monomachi exagitantur.*
Sponte ſua, volucres nec remoratur equos.
Quos ſerpens, Leo, Tigris, vrſus, Aper
Dente petunt iidem ſe tamen enſe petunt.
An diſtant quia diſsidentque mores
Iniuſtas acies, & fera bella mouent?
Alterníſque volunt perire telis?
Non eſt iuſta ſatis ſæuitiæ ratio. Boëtius lib. 4. metr. 4.

LXIV. Scorpionis assultus.

Dæmonis insidiæ.

SCORPIONES nulli nocent cui non sit sanguis. Plin. lib. xi. cap. xxv.

AP. Dæmon tabidis præuaricatoribus non insidiatur, sed bonis quibus succus est & sanguis: Sic prædones onustas preciosis mercibus naues, latrones bene nummata appetunt marsupia.

Tutum carpit inanis iter. Ouid.

Accommodari quoque potest calumniatoribus qui solent iis insultare, quorum famam adulta veluti stirpe surgentem sperant se posse deprædari. Duros autem & tenuis famæ homines facile intactos relinquunt, quod nihil admodum speciosum habeant, & plus in pugna sit periculi, quam in parta victoria vtilitatis:

Nasutus sis vsque licet, sis denique nasus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas:
Et possis ipsum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas,
Ipse ego quam dixi. Quid dentem dente iuuabit
Rodere? carne opus est si satur esse velis. Martialis in Xeniis.

LXV. Scorpionis cauda.

Lingua maledica.

SEMPER cauda Scorpionis in ictu est, nulloque momento meditari cessat, ne quando desit oc-

casioni. Plinius lib. xi. cap. xxv.

A p. Lingua calumniatoris ſemper aut minatur, aut mordet: πονηρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸν συκοφάντης. Demoſt. in nobili oratione περὶ στεφάνου. Huius vero peſtiferi veneni vim & damna declarat Martial. lib. 7.

Quid non audebis perfida lingua loqui?
Te fingente nefas Pyladen odiſſet Oreſtes,
Theſea Pirithoi deſtituiſſet amor,
Tu Siculos fratres, & maius nomen Atridas
Et Ledæ poteras diſſociare genus.

ὡς ἄρα οὐδέν τι διαβόλου γλώττης χεῖρον ἐνέφυ τοῖς ἀνθρώποις κακόν. Nicetas in Manuele Commeno.

LXVI. Scorpiones in humido viribus defecti.

Baptiſmo Dæmones expugnati. ex D.Cypriano.

Sicut Scorpij & ſerpentes, qui in ſicco præualent, in aquam præcipitati præualere non poſſunt, aut ſua venena retinere: ſic & ſpiritus nequam qui Scorpij & ſerpentes appellantur, & tamen per vos data à domino poteſtate calcati, permanere vltra in corpore hominum non poſſunt, in quo baptizato & ſanctificato incipit Spiritus ſanctus habitare: hoc denique à rebus ipſis experimur, vt neceſſitate vrgente in ægritudine baptizati & gratiam conſequuti careant in mundo quo antea mouebantur, & laudabiles in Eccleſia viuant.

LXVII.

LXVII. Scorpiis onvstvs Asellvs.

Improbus & illiteratus.

ΠΑροιμιακὸν iſtud dictum non illepidè de Alabanda dixit Apollonius Milacus. vrbs eſt multis intercepta tumulis, qui ſpeciem aſini clitellis onuſti referant, abundat quoque Scorpiis, vnde facetum hominis dictum. Strab. lib. xiv.

Ap. Non diſſimili ratione torqueri poterit in improbum hominem & illiteratum. Nam Aſinus ſtupiditatem, Scorpius malitiam ſignificat, vt patet ex Nicandri ſcholiaſte, qui affert hunc ſenarium vulgo iactatum in magna improborum & captioſorum hominum multitudine: ἐν παντὶ γὰρ σκορπίος φρουρεῖ λίθῳ. *In omni etenim Scorpius lapide excubat.*

LXVIII. Scytale serpens.

Voluptas.

Scytale ſerpens tanta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videntes retardet, & quoniam reptando pigrior, quos aſſequi nequit miraculo ſui capiat ſtupentes. (Dæmonem huius ſerpentis forma indutum, Euæ impoſuiſſe nonnulli volunt.) Vide Solin. Polyhiſt.

Apod. Variegata eſt bellua voluptas, quæ ſui amore perditos, & ſtupentes captat, quos poſtea deuoret.

Θηρεῖον ἐστὶ δουλαγωγὸν ἡδονὴ, ἀλλ' οὐκ ἄγριον.
Plutarch.contra voluptatem apud Stob.ſerm.6.

LXIX. Sepa angvis.

Heracleon hæreticus.

Sepa profectò hic Heracleon meritò dici poterit, qui eſt reptile quadrupes ſtellioni ſimilis: cuius morſus detrimentum pro nihilo reputatur, ſputum autem in cibum aut potum euibratum, ſtatim mortem aſſumentibus inducit. Talis eſt ſanè etiam huius doctrina. Epiphanius hæreſi contra Heracleonitas.

LXX. STELLIO, ΓΑΛΕΩΤΗΣ.

Inuidia.

Triste eſſe nomen Inuidiæ, omnique dedecore infame, Euripides inquit, quod etiam in nonnullis animalibus ratione expertibus habitat penituſque inhæret. Stellio enim, vt Theophraſtus ait, ſimulatque ſenectutem, membranam hybernam, exuit, eam vorans conſumit, ob inuidiam ex qua laborat aduerſus hominem, quod ſuam tuniculam planè ſcit contra comitiales morbos plurimum valere. Ceruus item non inſcius dextrum ſuum cornu magno vſui hominibus eſſe, hoc ipſum, inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruantur, in terram occultat. Equa pariter non ignorat ſe vna cum pullo amoris veneficia parere: idcirco ſimul

atque editus pullus est, id agit, vt carunculam in pulli fronte innatam, nuncupatam hippomanes, voret: Similiter lynx vrinam occultat. Ælian. lib. VIII. cap. XXVII.

A P. Inuidi commoda aliis inuident quibus ipsi non vtuntur:

Φθόνος κάκιστος, καὶ δικαιότατος θεός. Hippotochoon apud Stobæum. Porro hæc Ælianus omnia decerpsit ex Theophrasto in tractatu *de Animalibus quæ dicuntur inuidere.* Adde ex eodem vitulum marinum, qui cum captum se videt, coagulum euomit quod Epilepticis auxiliatur. Echinum quoque terrestrem, qui vrina corrumpit corium. Verum (inquit) οὐ διὰ φθόνον ταῦτα ποιεῖ τὰ ζῷα, ἀλλ' ἄνθρωποι ἐκ τῆς ἰδίας ὑπολήψεως ταύτην αὐτοῖς προσῆψαν τὴν αἰτίαν.

LXXI. SYRTIS ANGVIPES.

Voluptas.

ARTIFICIOSISSIME describitur à Dione Chrysost. or. v. his ferme verbis: corpus quidem illi muliebre idque admodum formosum, lasciue tumentes papillæ, totúmque pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis niditissimo, mira ab eius oculis prosiliebat hilaritas, quæ intuentem quemlibet in amorem procliuiter alliceret, reliquum corporis horridum, & squammarum scabritie asperum & intractabile, inferne demum in longum anguem desinebat, cuius caput in extrema parte positum acre admodum esset, & mordacissimum, alis minimè præditum, sed Sphingis instar factum, neque tamen

eloqui vt illæ faciunt, ſed draconum in morem ſibilum tantum edere acutiſſimum.

A P. Typus eſt voluptatis quæ quantumuis pulchra & ſpecioſa: ἐν ἐσχάτοις μελαίνεται·

mediaque tenus deſcenderat aluo,
Cum ſua fœdari latrantibus inguina monſtris
Aſpicit, ac primo non credens corporis illas
Eſſe ſui partes, refugitque, abigitque, timetque
Ora proterua canum; ſed quos fugit attrahit vna.

Ouid. Metam. lib. 14.

LXXII. THAMVR.

Salus de ſanguine vermis.

THAMVR dicitur vermis Salomonis. Nam cum marmor Parium ad ædificationem templi è remotis partibus conuehi præcepiſſet, conſcius prohibitionis legis, quæ vetuit altaris ædificandi lapides ferro incidi, quæſiuit experimentum in vermibus, quod ars humana neſciuit. Nam pullum Struthionis in vitreo vaſe recluſit, quem cum videret ſtruthio, & habere nequiret, quam nouerat agnitam artem attentans, ſolitudinem luſtrat, rediensque vermiculum tulit, cuius ſanguine vitrum leuit & diffregit, ſicque fœtum eripuit. quod videns Salomon hoc experimento eodem genere vermis in inciſione duriſſimi marmoris vſus eſt. Vincent. Natur. hiſt. lib. xx. cap. CLXX.

A P. Chriſti ſanguine, qui ſe vermem nominat apud Prophetam, de carcere erepti & liberati ſumus, huic inferorum portæ, huic tenebræ, huic

omnia dæmonum terriculamenta cesserunt. Ad idem argumentum accommodari poterit quod habet Pausanias in Bœoticis, cum apud Haliartes Bœotios summa esset siccitas, vnus è primoribus Delphos missus accepit oraculum, aquam sese inuenturum, si primum Haliartum redeunti sibi obuiam factum interemisset: in patriam reuerso filius impubes Lophis primus occurrit: Pater stricto gladio puerum transuerberat: ille adhuc spirans, cum huc illuc cursitaret, vbicumque fusus humi esset cruor, inde aquæ eruperunt.

Aliud symbolu.

Lophis.

LXXIII. THERMVTIS, ΑΣΠΙΣ ΘΕΡΜΟΥΤΙΣ.

Iustitia.

ASPIDIS genus vnum Thermutin Ægyptij nominant. hanc sacram esse aiunt, & summa religione colunt. Itaque ea Isidis simulachra tanquam regio quodam diademate coronant: Eandem in perniciem hominum natam esse negant. Enimuero comminiscuntur eam se à probis abstinere: contra verò impiis necem afferre. Quod si ita est, Iustitiam vniuersi dixeris hanc feram honorare, vt quæ acrimonia intellectus bonum à malo discernat, & tanquam illius ministra ac vindex in malos animaduertat. Addunt alij Isidem sceleratissimis hominum eam immittere. hanc quoque solam in hoc genere immortalem esse Ægyptij referunt, qui aspidum genus in sedecim species diuidunt. in sacris igitur ædibus ad vnumquemque angulum subter-

ranea ſacella ædificant, vbi ſanè Thermutidi habitanti bubulum adipem edendum interuallis quibuſdam obiiciunt. Ælian. l.x. c.xxxi.

Ap. Typus Iuſtitiæ Iamblicus in epiſtola ad Anatolium de Iuſtitia, ἔργα τοίνυν τῇ δικαιοσύνῃ πρόσφορα καὶ ἐπιτηδεύματα εἶναι δεῖ, ὅσα κανονικὰ καὶ ἥμερα τυγχάνει, καὶ εὐσυμβαλλόμενα καὶ εὐσυνάλλακτα καὶ ὠφέλιμα, τῶν βλαβερῶν κωλυτικὰ διαπράξεων· τῶν δὲ ἐναντίων τῶν ὅλων κατάρχεσιν παρασκευάζοντα. Opera igitur & ſtudia Iuſtitiæ accepta fuerunt, quæcumque ordinata & tranquilla ſunt, compoſita, conciliata, vtilia, quæcumque noxios & prauos actus prohibent: Atque nos ad contrarios omnino promouent.

LXXIV. Vespa in aceto.

Seueritas vtilis.

SI oleo infundatur Veſpa, moritur: aceto autem poſtea reuiuiſcit. Vincent. Natur. hiſt. lib. xx. cap. lxxiv. Baſil. in Hexamer. homil. viii.

Ap. Acria plerumque ingenia nimia manſuetudine deprauantur, quæ ſi paulo ſeuerius tractentur, & vigent iucundius, & proficiunt vberius. *Lenta enim remedia, & ſegnes medicos eorum morbus*, quod ait Curtius, *non expetit.* Simili modo Sal Agrigentinum, aqua induratur, igne liqueſcit.

LXXV. Vespæ venenatvs acvlevs.

Maledicus.

Acvleatæ Veſpæ hoc etiam facere dicuntur. in viperam quam mortuam perſpexerint

inuolantes, veneno aculeum imbuunt: vnde mihi homines diſciplinam, non eam quidem bonam, veneno inficiendi ſagittas hauſiſſe videntur: cuius in odyſſea Homerus meminit. Ac ſanè Hercules vt hydræ veneno iacula tinxit, ſic Veſpæ viperina acerbitate aculeos inficiunt. Ælianus.

AP. Plerique naturæ improbitate ad omnem petulantiam armati, quo deteriores euadant, veteres calumniarum magiſtros legunt, & in iis linguam improbam ſuæ malitiæ telum exacuunt. Ex hac officina prodiens calumniator:

σκολιὸν εἰλιγμῶος ἔρχεται οἶμον,
Εὖτε μὲν ὀξύτατον θάλπει σέλας ἠελίοιο,
Ροίζῳ δ᾽, ἔνθα καὶ ἔνθα, κάρη στρέφει. Apollon. Argon. 4.

LXXVI. Lopyron.

Appelleianorum hæreſis.

TRADVNT doloroſam veſpam, quam quidam Lopyron appellant, habere quidem aculeum venenum iacientem, breuem, non multum dolorem inducentem, ſed qui ſecundum ipſius facultatem venenum iaciat. Si vero quis perſcrutans ipſius latebras, aut nidum deſtruat, in fruticibus enim, & herbis hunc facit, & inſtar faui ſibi ipſi capſas quaſdam conſtruit, in quibus capſis ſobolem ſuam deponit, & ſibi ipſi fœtus facit: Si verò quis perſcrutãs virgâ aut ligno pungat fauum & deſtruat, exit indignata ipſa horrenda quidem, verum debilis

veſpa, etſi inuenerit petram aut lignum, præ irâ quâ excanduit, cum ſtridore inſtat, & impetit ac ferit petram, & petram quidem nihil lædit, neq; lignum, imò neque hominem, etiamſi momorderit, niſi quod modicum dolorem inducit: verum aculeum amittit, & ſic perit, petra vero nullâ iniuriâ afficitur. Sic etiam hæc veſpacea ſecta inſtar Zopyri, paruam inducens vexationem ſubuertetur, vbi in petram illapſa impegerit, hoc eſt in veritatem & vbi aculeum amiſerit. Epiphan. hæreſi 44. contra Apelleianos.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER DECIMVS.

PLANTÆ.

I. AGNVS HERBA.

Simplicitas simulata.

NON longè à Cazanensibus Tartaris in quâdam insulâ à grauissimis viris narratur semen quoddam inueniri non absimile peponum semini, paulò tamen majus, & rotundius; ex coque in terram condito quiddam agno simillimum enasci; quinque palmarum altitudine: Nam & caput, oculos, aures, cæteráque omnia in formam agni recèns editi, pellem etiam subtilissimam habere, qua permulti his in locis ad subducenda capitum tegmina vtantur: Tum quoque plantam illam, si tamen sic dicenda sit, carnem quidem nullam, attamen san-

guinem habere: sed carnis loco materiam quandam Cancrorum carni persimilem: vngulas verò, non vt agni, carneas, sed pilis quibusdam ad cornu similitudinem vestitas: Radicem illi ad vmbilicum, ceu vestis medium esse: viuere autem tantisper donec depastis circum se herbis, radix ipsa pabuli inopia arescit. Odericus lib. 1.

A POD. Multi specie duntaxat, agni, rapacitate lupi.

O vita fallax abditos sensus geris,
Animísque pulchram turpibus faciem induis!
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum. Seneca in Hippolyto.

II. AMYGDALVM.

Virtus initio ardua.

DVABVS veluti tunicis, ita pelliculis vestita sunt amygdala: Prima quidem amara est: secunda; dura, & aspera, quæ fructus in se iucundam complectitur suauitatem.

A POD. Hoc virtutis est symbolum, quæ Tyronibus nuper ex voluptatum contubernio seductis rigida videtur, & austera; mox labore quæsita mitescit, & suorum fructuum copiam facit.

ῥηϊδίη δ' ἔπειτα πέλει.

III. Arbor, ἁγνός.

Castitas.

PERMVLTAM Serpentium fugam Nepeta irriguis gaudens locis, & Agnos faciunt, & longè latéque expellunt. In Atheniensium Thesmophorijs Atticæ mulieres Agni folijs cubilia substernunt, quòd & serpentibus sit infesta, & simul existimetur, ab appetitione veneris prohibere, vnde nomen traxisse videtur. Herba etiam Libanotis nuncupata serpentibus formidabilis est. Ælian. lib. IX. cap. XXVI. de Animal.

APOD. Agnos castitas, serpentes Diaboli. Cyprianus Tertullianum sequutus: *Pudicitia est honor corporum, ornamentum morum, sanctitas sexuum, vinculum pudoris, fons castitatis, pax domus, concordiæ caput. Hæc nos commendat domino, connectit Christo: hæc expugnat omnia de membris illicita desideriorum prælia, pacem nostris corporibus inducit: beata ipsa & beatos efficiens apud quos habitare dignatur.* Hæc Cyprian. lib. de disciplina & bono pudicitiæ.

IV. Arbor Antistrophos.

Contraria ex eodem: vel crucis lignum.

NON procul à Malacâ arbor est, cuius radices cùm multæ sint in varias dispersæ sunt partes quæ enim ad oriẽtem spectant, antidotum præbent

aduerſus venenum quodlibet, febréſque pellunt, aliáſque ægritudines: at quæ vergunt ad occaſum, ipſiſſimum venenum. De rebus in hiſt. Sinar. part. 4. c. 17.

A POD. Ex eodem fonte res omnino contrariæ ſæpe proficiſcuntur. Commodè dici poterit de fatali ligno, per quod in fraudem, & exitium inducti ſumus, & de ligno crucis, per quod ad vitam reuocati ſumus. D. Gregor. Naz. orat. 25. πρὸς δὲ ξύλον τῆς ζωῆς ἐπαναχθέντες διὰ ξύλου τῆς ἀτιμίας.

Origen. de Crucis potentia.

Origen. hom. 8. in locos diuerſos: *Euangelium filij Dei humilitas eſt; illius crux noſtra victoria eſt, illius patibulum noſter triumphus: gaudentes leuemus hoc ſignum in humeris noſtris, victoriarum vexilla portemus; cùm dæmones viderint, contremiſcunt. Qui aurata Capitolia non timent, crucem timent. Qui contemnunt ſceptra regalia, & purpuram Cæſarum, & dapes; Chriſtiani ſordes, & ieiunia pertimeſcunt. Virga Moyſis duplicem gerebat imaginem. Nam hoſtibus occurrebat vt ſerpens, mordens, & enecans; Iſraelitis erat vice baculi, quo nitebantur. Sic etiam verum lignum Crucis hoſtilium quidem ſpirituum nequitiæ mors eſt, animarum verò noſtrarum baculus, tuta ſedes, & vita, in qua conquieſcunt.*

Caroli Ducis ſymbolū.

In eodem argumento vnum ſubiungam. Macar. homil. 47. Carolus Rex Neapolitarum dux Calabriæ habuit in inſignibus rupem ſerrâ ſciſſam, in cuius cacumine eſt Crux, in ſumma cruce roſa cum ſymbolo,

In patientia ſuauitas.

V. ARBOR ἄτυφος.

Martyres.

REPERITVR in orbe nouo arborum genus, quod cùm aduritur nullos fumos emittit, quin potiùs suauissimum spargit odorem. Alia est cuius incisio gustulam distillat balsamo odore persimilem, cuius virtus est vulnera quæcunque curare, cicatricésque prorsus obducere. Maiol. Dialog. XXI.

APOD. Martyres vsti, & secti nulla caligine sunt obducti, sed præstantissimos suæ virtutis odores in omnem terrarum orbem effuderunt. D. Chrysost. de SS. Martyr. ἀλλὰ φλογὸς πάντοθεν πολιορκούσης, καὶ τῶν σπινθήρων τοῖς ἕλκεσιν ἐπιπηδώντων καὶ θηρίου παντὸς δριμύτερον δακνόντων τὰ τραύματα, καθάπερ ἀδαμάντινοί τινες, καὶ ἐν ἀλλοτρίοις ὁρῶντες ταῦτα γινόμενα σώμασιν, οὕτω γενναίως καὶ μετὰ προσηκούσης αὐτοῖς ἀνδρείας ἐπὶ τῶν τῆς ὁμολογίας εἱστήκεισαν ῥημάτων ἀπερίτρεπτοι διὰ πάντων δεινῶν μένοντες, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν καὶ τὴν τοῦ θεοῦ χάριν λαμπρῶς ἐπιδεικνύμενοι.

Sed flamma illos vndique obsidente, ac scintillis in vlcera præsilientibus, & quauis fera crudeliùs vulnera vellicantibus, perinde quasi essent adamantini, & in alienis ista corporibus fieri cernerent, ita generosè, ac cum ea quæ illos decebat fortitudine in confessionis verbis constantissimè perseuerabant, & in omnibus his malis durantes simul & animi sui robur inuictum, & Dei gra-

tiam egregiè præ ſe ferebant.

Deinde eorum corpora comparat cum ſole.

Ὥσπερ τινῶν ἀκτίνων κροκοειδῶν τῶν ῥυάκων τοῦ αἵματος πανταχόθεν αὐτοὺς περιρρεόντων, καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν καταυγαζόντων πολλῷ μᾶλλον ἢ τὸν οὐρανὸν ὁ ἥλιος.

Dum veluti crocei quidam radij, riui ſanguinis vndique illis diffluerent, eorúmque corpus multo quàm cælum Sol ipſe ſpendidiùs illuſtrarent.

VI. Arbor Hispaniolæ.

Voluptas.

IN Hiſpaniolâ inſulâ arbor eſt, cuius fructus pyris muſcatis perſimilis, iucundo odore, eſui quoque gratiſſimus, verùm peſtiferi ſucci; nam Indi illo ſagittas oblinunt, veluti veneno. Hiſt. noui mundi.

Apod. Voluptatis ſpecies iucunda, peſſimi ſunt effectus.

Βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς τίκτει λύπην.

Euripides apud Stob. ſerm. 3.

Philo de mundi opificio p. 27. edit. Col. Allob. eandem per ſerpentem Paradiſi terreſtis *μυθολογεῖ* diſertiſſimè philoſophatus.

VII. Arbor immortalis.

Verus Philoſophus.

D. Gregorius Nazianzenus, qui refertur à S. Maximo de patientia, arborem quàmdam eſſe

ait in fabulis, quæ reſecta pullulat, & cum ferro certat. Et ſi Poetarum, inquit, verba vſurpanda ſunt, tantum abeſt vt moriatur, quin morte ipſâ viuit, ſectione germinat, ac decerpta ſuccreſcit. ἔστι τι παρὰ τῷ μύθῳ φυτὸν ὃ θάλλει τεμνόμενον καὶ πρὸς σίδηρον ἀγωνίζεται. καὶ εἰ δεῖ ποιητῶν μεμνῆσθαι λόγου, θανάτῳ ζῇ καὶ τομῇ φύεται, καὶ αὔξεται δαπανώμενον.

Apod. Idem ſic parabolam reddit: ἐμοὶ δὲ δοκεῖ σαφῶς τοιοῦτο εἶναί τι ὁ φιλόσοφος, ὃς εὐδοκιμεῖ τοῖς πάθεσι, καὶ ὕλην ἀρετῆς ποιεῖται τὰ λυπηρὰ, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐγκαλλωπίζεται. *Mihi verò videtur ſimile quidpiam eſſe vir Philoſophus qui infortuniis illuſtratur, & moleſta quæque in virtutis materiam transfundit, ipſiſque aduerſis venuſtatur.* Hoc voluit Horatius cùm ſcripſit od. 4. l. 4.

Duris vt ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædes ab ipſo
Ducit opes animúmque ferro.

VIII. Arbor Indica.

Sat citò ſi ſat bene.

Theophrastvs refert arborem quandam Ægyptiam fructum nullum ferre ante centum annos. Sic autem ille: τὰ νέα τῶν φυτῶν διὰ τὸ πλῆθος ὑγρότητος καὶ τὸ ὅλον τροφῆς ὑψίκαρπα. τὰ δ᾽ αὖ πάλιν ὡς ὀψίφορα πόρρω τῆς ἡλικίας ὄντα, καθάπερ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ λεγόμενον δένδρον ὃ ἑκατοστῷ ἔτει μυθολογοῦσι φέρειν καρπόν. Theoph. de cauſſis Plant. XXI.

Apod. Periculosa est præpropera prudentia.
φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς.
Sophocl. in Oedipo.

IX. Arbor medvllæ ferreæ.

Crudelitas.

Ferri vim, atque aciem habet arbor in Iaua insula maiore. Interior enim medulla ferrea est, virgæ modo ab imo in summum verticem ductæ. Nicol. de Comit. & Marc. Pol. lib.3.c.16.

Apod. Pleraque ingenia adeò dura sunt, & stolida, vt medullas ferreas, aut, vt ait Sidonius Apollinaris, corneas fibras habere videantur.
ἀπὸ δρυὸς, ἠδ᾽ ἀπὸ πέτρης.

Arbor Mvsa.

Literæ sacræ.

Ex palmarum genere esse putant arborem illam, quæ in Ægypto, Cypróque, & Syria prouenit, quam qui illuc nauigant Musam appellant. Iudæi arborem esse aiunt, cuius fructus Adamus comedit; quod ego ridiculum esse arbitror. Ex ea circumeminent fructus, parui cucumeris magnitudine, per maturitatem quodammodo flauescentes, ficuum instar cortice contecti: eodem quoque modo, quo ficus, spoliantur. Substantiá pulpa melopeponibus similis, nullo intus osse, neque semine. Ij principiò gustantibus, insipidi esse

quodam-

quodammodo iudicantur, nec ita gustatui suaues: sed qui ijs vesci perseuerant, magis ac magis in dies oblectantur, occulta quadam saporis suauitate ita allecti, vt nunquam ijs saturari posse videantur. Huius meminit Auicenna lib. 2. cap. 84.

Ap. Literæ sacræ primo aditu rudes, & insipidæ videntur imperitis, sed intus totæ sunt ex medulla, nihil habent ossis, nihil duri, & morosi; quinimò amatores suos sine satietate oblectant, & solidè nutriunt.

Ferrum mitescit ab auro.

Idcirco Cassiodorus ait ab Orpheo & Musæo Elysios campos carminum suauitate oblectari; quòd postremæ ætatis iucunditas in fructu eruditionis sit collocata. *Musæum etiam* (inquit) *& artis Orphei filium & naturæ, Maronis præpotens lingua concelebrat, dicens apud inferos in summa beatitudine constitutum, quòd per Elysios campos felices animas septem chordarum pulsibus amœnabat; significans summo pretio perfrui, cui disciplinæ huius contigerit suauitatibus epulari.*

Variar. l. 2. epist. 4.

XI. Arbor Theræ.

Intacta per æstus.

Therà Insula per annos septem pluuiam non est experta. Ex quo in torridi cœli in-

clementia omnibus plantis arefcentibus, vna incolumis remanfit, & virides ramos explicans inter cæterarum incendia, gratiffimâ iuuentute pubefcere vifa eft. Vide Herodotum lib. IV. p. CXIX.

APOD. Arboris inftar fuit femper virentis Virgo Dei parens, inter æftus peccati illæfa. Nullam omnino labem admifit, quæ fuit, vt ait S. Methodius, ἄσπιλον ἔνδυμα τοῦ ἀμπεχομένου φῶς ὡς ἱμάτιον: *Intaminata veftis illius qui luce non fecus pallio amictus eft.*

Elephantinus ag. er.

Quod autem hîc Theræ arbori contigit, hoc in agro Elephantino vites, ficúfque narrant experiri, quibus fcilicet folia numquam decidunt. Theophraftus l. I. de plantis: περὶ γὰρ Ἐλεφαντίνην οὐδὲ τὰς ἀμπέλους, οὐδὲ τὰς συκᾶς φασὶ φυλλοβολεῖν. Item in Creta infula in agro Gortynenfi platanum apud fontem quemdam effe affeuerant, quæ nunquam folia deperdit. Quercus quoque in agro Thurino eft, Sybari perfpicua, quæ numquam folia dimittit. Idem l. I. CXV.

Platanus Cretæ & Quercus Thurina.

XII. ARBOR VSPALÆ.

Æternùm virens.

VSPALÆ dum gens adhuc infando idolorum cultu illigata teneretur, templum erat magnificentiffimum, & auro egregiè inductum: quod vt erat in ampla planitie fitum, ad-

mirando sui fulgore venerandam religionis maiestatem accessuris ingenerabat. Adstabat eius foribus arbor ingens ignoti generis, patulis diffusa ramis, æstate & hyeme iuxtà virens, etiam in plagâ frigidissimâ. Huic fons proximus in locum sacrificiorum dulci scaturigine ebulliebat. Olaus Magnus lib. III. c. V.

APOD. Virgo inter peccati hyemes intacta: quomodo enim labem tulisset, quæ (vt ait D. Augustinus ad Catechum. l. 4.) *quantum creaturæ conditio patitur luci inaccessibili videtur vnita?*

XIII. Arbores Indiæ.

Per pronum cresce.

Humilitas.

ONESICRITVS refert in Musicana terra Indiæ arbores quasdam inueniri, quarum rami cùm ad duodenos cubitos creuerint, reliquum incrementum pronum faciant, deflexæ, quousque terram contingant, deinde terram subeant, ac radices agãt veluti traduces, mox rursus in truncum exeant, à quo postquam auctæ fuerint, eodem modo flectantur, & aliam propaginem efficiant, rursúsque aliam, & sic deinceps, vt ab vna arbore longum fiat vmbraculum, tabernaculo multis columnis nitenti simile.

APOD. Illa demum excelsa magnitudo est, quæ se per pronum dilatat: contra quod dixit Seneca ad

Neronem, *Summa magnitudinis seruitus est, non posse fieri minorem.*

XIV. ARBORES LANIGERÆ.

Inolescunt mollia duris.

SVNT ad Leuidam ciuitatem, prope Hiericho arbores, quæ lanas gignunt: exhibent enim poma in modum cucurbitarum, testas in circuitu habentia praeduras, intrinsecus autem plena sunt lanæ. Et de his ferunt ipsi Iesu Naue solere fieri indumenta: nam & ad aquas calidas eædem plantæ crescunt, in quibus Iosue lauare solebat. Huius generis lanas candore, & subtilitate admirabiles se vidisse narrat Gregorius Turonensis lib. 1. miracul. c. 18. δένδρων quoque ἐριοφόρων meminit Theophrastus l. 4. de historia plantarum, c. 9.

APOD. Testæ preduræ quæ candidam & subtilem lanam tuentur, è qua tantus Heros vestes petebat, significant illud toties inculcatum per ardua virtutem niti ad solidæ quietis, & iucundissimi fructus voluptates.

Ordo fuit creuisse malis.

XV. ARBORES MELLIFERÆ.

Primis stat maior gratia pomis.

FREQVENS arbor in India, cuius meminit Q. Curtius, faciem quercus habet: eius folia

multò melle tinguntur: sed nisi Solis ortum inco-lae occupauerint, vel modico tempore succus extinguitur. Curt. lib. 6.

A P. Talia sunt pleraque, vt in primordijs suaui quodam gratiæ aucupio blandiantur, statim autem emortua venustate deflorescant. Talis (inquam) esse solet in pueris nonnunquam prima ætatula, dulcis illa quidem, & festiuitatis lenocinio quodam commendanda. Mox vbi primis adolescentiæ facibus inardescere visa est, tota illa simplicis naturæ iucunditas extinguitur:

Fructúmque exspirat in vmbras.

XVI. ARBORES SODOMÆ.

Vanitas rerum humanarum.

IN Sodomitico agro poma gignuntur, quæ licet speciem maturitatis habeant, mandi tamen non possunt: nam fuliginem intrinsecus fauillaceam ambitio tantùm eximiæ cutis cohibet, quæ vel leui pressa tactu fumum exhalat, & fatiscit in vagum puluerem. Solin. c. 36.

A P O D. Res opésque humanæ, his fructibus simillimæ, pompæ plurimum habent, cùm nihil solidæ voluptatis habeant. Senec. de diuitiarum pompa, epist. 110. *Vidistíne quàm intra paucas horas ille ordo quamvis lentus dispositúsque transierit? hoc totam vitam nostram occupabit, quod totum diem occupare non potuit?* Et deinde: *Hoc itaque ipsi mihi dico, quoties tale aliquid præstrinxerit oculos meos, quoties occurrit do-*

mus, splendida, cohors culta servorum, lectica formosis imposita calonibus: Quid miraris? quid stupes? pompa est: ostenduntur istæ res, non possidentur, & dum placent transeunt.

XVII. Arbores Solis et Lunæ.

Sacerdotium & regnum.

Est in epistola Alexandri, fabulosi (vt arbitror) Nepotis mentio duarum arborum, quarum vna Arbor Solis, altera Lunæ nuncupabatur. Vtraque primo sideris sui afflatu percussa reddebat oracula: vtraque etiam in eclipsi Solis & Lunæ vberrimis lacrymis manare credebatur. Erant autem in medio luci collocatæ, cupressis frondium genere simillimæ, pedum ferme centenorum. Eas cùm Alexander adijsset, perstricta radijs cognatorum siderum vtriusque stirpis cacumina in voces & oracula resolui, magno circumstantium amicorum stupore animaduertit.

A P. Solis & Lunæ arbores haud fabulosæ sunt Ecclesiastici ciuilesque magistratus, qui suorum principum afflatu leges tum diuinas tum humanas interpretantur, quarum certè oraculis hic orbis terrarum administratur. Gelasius Papa Afer in epistola ad Anastasium Imperatorem: *Duo sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter hic regitur mundus, auctoritas sacra Pontificum, & regalis*

potestas. Et Iustinian. in authent. part. 1. titu. 6. num. 6. μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα θεοῦ παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱερωσύνη τε καὶ βασιλεία.

XVIII. ASPHODELVS SOLVS GIGONIAM PETRAM MOVET.

Regum potentia.

EST Asphodelus planta, quæ aliter appellari solet Hasta regis, Gallicè *la Hache royalle*, id est sceptrum regale; nam hastæ olim pro sceptris erant vnde Euripides in Hecuba: dixit λαὸν εὐθύνειν δορί, quod est, sceptro moderari. In eodem genere est lapis regni, cuius meminit Ctesiphon 3. de plantis: λίθος χρυσίζων ... ἀνθρωπόμιμος ἐστεμμένος, & regni conciliator. Asphodelus autem solus Gigoniam petram mouet. Hephæstio A ro o bi. Significat igitur emblema, Regum potentia & imperijs duriores etiam animos flecti, & impelli ad ea quæ minime facerent; nihil enim ad mouendum in rebus humanis est Hasta illa regia potentius. *Ille est spiritus vitalis, quem tot millia trahunt, nihil ipsa per se futura nisi onus, si mens illa imperij subtrahatur* : Seneca de Clementia. Animaduerte porrò in caule Hastæ regiæ, quæ regum est symbolum, innasci vermem, qui in aliud animal alatum, & floridum mutatur: idque asphodelum populari, donec aliquid retinet vigoris. Vbi enim exaruerit, tum demum vermis *Vermis Asphodeli*

co croso euolat. ἐν δὲ τῷ αἰθερίῳ σκώληξ ὃς εἰς ἄλλο μεταβάλλει ζῷον πτηνόν, ἀπτεροειδής, καὶ ὅταν ἀποθέριος αὐανθῇ, ῥᾳδίως ἐκπέταται. Theophrastus. Talis est plerumque principum conditio. Homulos tenues, & contemptos, qui per vermiculos significantur, habent in sinu & suis alunt visceribus, postquam eos leuiculis assentationibus ceperunt: interim illi alas assumunt, florent diuitiis, & honoribus, & postquam amplissimorum virorum fortunas croserunt, tum demum exiliunt.

BARRAS. vide, *Pisciculus maris Indici.*

XIX. BALSAMVM.

Circumcisio.

BALSAMI radix horrida deformis, atque omnino inutilis: sed cùm primum lapide incisi fuerint turgentes eius rami; mox suauissimum ac preciosissimum balsami stillat vnguentum. Vide Theophrastum lib. 9. de hist. Plantarum cap. 6.

APOD. Hoc filijs Israël euenisse cognoscimus: cùm primum lapide fuerunt circumcisi, mox Iosue audiuit Dominum dicentem: *Hodie abstuli opprobrium Ægypti è vobis.*

Vide Villalp. part. 2. cap. 17. pag. 393.

Animaduersione hîc dignum est quod habet Cyrillus lib. 4. super Ioan. cap. 50. mortiente Iosue atque sepulto, in eius sepulchro positos esse cultros lapideos quibus circumcidit filios Israël: vt signifi-

ſignificaretur quòd legalis circumciſio ſepulta & tanquam mortua per circumciſionem, & mortem Chriſti: Et vt diſcamus circumciſionis ſpiritalis gratiam Saluatoris morti eſſe affixam, quæ circunciſio mortis atque interitus deiectio eſt, & noſtræ ſanctitatis initium.

XX. Balsama Arabiæ.

Voluptas humana.

In Arabia ſunt balſami arbores, ea, qua myrti ſtirpes, magnitudine: folia illis qualia herbæ Amaraco: ad eas cubilia figunt viperæ, vt quas non modò balſami liquor, ſed ipſa fruticis vmbra delectat. Vbi legendi liquoris tempus fuerit, Arabes ligneolarum regularum comploſione beſtias fugant, occidere enim nefas putant: & ſi quem fortè momorderint, lethalis non eſt plaga: præſtantiſſimi enim laticis odore veneni acerbitas miteſcit. Pauſanias in Bœoticis, p. ccciii. Meminit quoque Theophraſtus l. 4. c. 6. de Hiſtoria Plantarum; ἐν δὲ τόποις τισὶ πεφυκέναι τινὰ βοτάνην ἐφ᾽ ἧ συνεσπειραμένους ὄφεις εἶναι μικροὺς σφόδρα.

Apod. Mundi gaudia incerta & doloribus mixta. Seneca de breuitate vitæ cap. xvii. *Quid quòd gaudia quoque eorum trepida ſunt? non enim ſolidis cauſis innituntur, ſed eadem qua oriuntur vanitate turbantur. Qualia autem putes tempora eſſe, etiam ipſorum confeſſione miſera, cùm hæc*

quoque quibus se attollunt, & supra hominem efferunt, parum syncera sint. Maxima quoque bona sollicita sunt: nec ulli fortunæ minùs benè quàm optimæ creditur. Significat etiam nullum adeò ferum ingenium quod bona institutione non mitigetur.

XXI. BASILISCVM.

Lenitas in subditos.

IVSTINIANVS Genuensis historiographus lib. VI. Præclarúmque habet lenitatis in subditos symbolum, Franciscus Marcio (inquit) iurisconsultus egregius, missus à Rep. Genuensi orator ad Ducem Mediolanensem. Cùm is nollet eum dimittere, nec pactis conuentis cum Genuensibus stare, captata occasione obtulit eidem duci manipulum herbæ Ocymi: qui admirabundus quid sibi hoc demum vellet, quæsiuit quid rei esset. Cui ille respondit, talem esse huiusmodi plantæ naturam, vt leniter, ac suauiter contrectata gratum odorem spiraret; nimis autem duriter compressa, & attrita, non solùm omnem suauitatem deperderet, sed etiam ineunte tempore scorpios generaret: habere autem se ingenia Genuensium eodem planè modo. Dux hoc ingenioso admodum responso delectatus & sententiam priorem mutauit, & legatum honorificè dimisit. Retulit Camerarius inter symbola.

APOD. *Qui vult amari, languida regnet manu.*
Lene fluit Nilus, sed cunctis amnibus extat
Utilior.

XXII. Caprificvs.

Temperantia.

CAPRIFICO ea vis eſt, vt laſciuientium taurorum & quantumvis ferocientium naturam vſque adeò compeſcat eorum collo circundata, vt immobiles propemodum eos reddat. Vide Plutarch. Sympoſ. lib 2.

Apod. Incontinentiæ frænum eſt temperantia. Senec. epiſt. lxxxviii. *Temperantia voluptatibus imperat, alias odit atque abigit, alias diſpenſat, & ad ſanum modum redigit, nec vnquam ad illas propter ipſas venit. Scit optimum eſſe modum cupitorum, non quantum velis, ſed quantum debeas ſumere.*

XXIII. Caprificvs.

Inutilis ſibi, aliis vtilis.

CAPRIFICI ficus nunquam matureſcit, ſed tamen gignit culices, qui deuolantes ad veram ficum, perfoſſo ficorum cortice, in maturitatem educant. Dicuntur propriè culices illi, cùm arborem ſtimulant, ψηνίζειν.

Apod. Tales ſunt, inquit Plutarchus, qui cùm nihil ipſi queant egregium facere, aliquo pacto virtutem aliorum ſtimulant. Meminit huius caprificandi rationis Theophraſtus l. 2. de plantis, c. 12. his verbis: Διὸ καὶ ἐρινάζουσι τὰς συκᾶς τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὅπως οἱ ψῆνες οἱ ἐκ τῶν ἐρινῶν τῶν ἐπικρεμαννυμένων γινόμενοι διοίγωσι τὰ ἐπὶ τῆς συκῆς. *Quapropter ficos*

caprificant : quod ea de caussa faciunt, vt culices parui, qui ex caprificis appensis nascuntur, poma fici aperiant.

XXIV. Cerevs spinosvs.

Virtutum gaudia vulnus habent.

Cerei spinosi portentosa penè elegantia est: opplet enim animum, & oculos spectantis, rarissimæ venustatis spectaculo: hastas surrigit quaternas & quinas, nouemdecim & vicenûm cubitorum, virgatis, & ad normam directis strijs cannulatas. In externis striarum angulis obtusis totus collucet stellulis, corneis stylis radiatim è suo centro quoquouersum minacibus : obductus est callosa carne & succo aloes : flores in summo vestigio promit gratissimos, & hilari purpura miniata rubet. Vide hist. Ruell. plant. lib. 18. cap. 48.

Ap. Quî fit vt tam excellentis pulchritudinis planta cœlum & stellas referens hastas surrigat, corneos stylos exerat, spinis vndique rigescat, succum etiam amarum præferat ; flores interim hac veluti armatura obuallet gratissimos, nisi vt ostendat χαλκόδετον πρὸς θεὸν ὁδὸν, ferro & ære stratam ad cœlum viam?

μεγάλου ἀθλητοῦ ἐστὶ δέρεσθαι καὶ νικᾶν.
Maximus Tyrius.

XXV. CHRYSOPOLE.

Doctrinæ ſinceræ cultor.

IN Pactolo creſcit herba, Chryſopole vulgò nominatur, cuius examine vicinarum vrbium incolæ purum aurum ab adulterino diſcernunt. Nam ipſo tempore, quo id conflant, hanc herbam admouere ſolent: cuius folia, ſi adulteratum non ſit aurum, inaurantur; quòd ſi corruptum ſit, intingi ſe non patiuntur. ἐὰν μὲν ἀνόθευτον χρυσίον ᾖ, τὰ φύλλα χρυσοῦται· ἐὰν δὲ ἐφθαρμένον ὑπάρχῃ, τὴν ἠλλαγμένην ὑγρασίαν ἀποπλύει.

APOD. Rectè cadet emblema in ſinceram Catholici mentem, quæ nihil adulterinæ doctrinæ hauſerit.

Puróque illimis honore.

XXVI. CITHARA HERBA.

Non omnis moriar.

CLITONYMVS libro tertio rerum Tragicarum refert naſci in Pangæo herbam hac de cauſa. Illæ quæ Orpheum diſcerpſerunt Bacchantes eius membra in fluuium Hebrum proiecerunt: & caput quidem ceſſit in draconem; * lyra autem inter aſtra relata eſt. At ex cruore ſtillante orta eſt herba Cithara, quæ dum Bacchi ſacrificia pera-

* ἡ δὲ λύρα κατηστερίχθη alij. ſtatum non mutauit. Legendú exiſtimo. κατηστερίσθη.

quò docemur, nō ſolo pane hominem viuere, cum Dei verbo, quo viuimus. Procopius in Deuteron.

XXVIII. CVPRESSVS BLATTAS NON SVSTINET.

Mortis memoria ſalutifera.

CVPRESSVS feralis arbor, & mortuorum ſepulchris deſtinata, blattas & tineas non ſuſtinet: atque ideo apud veteres ſimulachra ex hac potiſſimùm materia fiebant ad perpetuitatem. Plin.

APOD. Mortis memoria vitiorum blattas, quæ animum corrodunt, extinguit. D. Auguſtinus: *Opus eſt ergo, vt ſibi homo quotidiano actu prouideat, & procuret conſummationem. Opus eſt vt tota vita noſtra talis ſit in conuerſatione, vt liberi mereamur eſſe in fine: inceſſabiliter diē tranſitus noſtri, & tēpus iudicij cogitantes.*

XXIX. CVPRESSVS VESPASIANI.

Fortuna in melius mutata.

ARBOR cupreſſus altitudine cōſpicua in Veſpaſiani agro auito ſine vlla vi tempeſtatis euulſa radicitus repentè procidit, ac inſequenti die viridior, atque firmior eodem veſtigio reſurrexit. Suet. in Veſp. cap. 5.

APOD. Symbolum eſt afflictæ paulisper fortunæ, quæ ſtatim in altam, & excitatam tranſit. Sublime ſtruitur quicquid ab infimo ſurgit.

Nunc & damna iuuant, ſunt ipſa pericula tanti:
Stantia non poterant tecta probare Deos.

Martial. epigr. l. 1.

XXX. Cynosbatvs.

Humilitas.

Cynosbatvs per diem inter cæteras herbas, à quibus ne minimum quidem differt, delitescit, nec vllo modo agnoscitur. Nocte verò stellæ instar lucens, & igneo splendore coruscans facilè in conspectum venit. Ælian. de Animal. xiv. cap. xxvii.

Apod. Humilis Cynosbatus est, dies vita, nox mors, lux gloria post mortem: humiles in vita obscuri, post mortem gloria circumfluunt.

Cunctis stat terminus æui,
Extremúmque diem primus tulit: ire per ora
Nomen in æternum paucis mens ignea donat,
Quos pater ætherijs cœlestum destinat oris.
Silius Italic. l. 3.

XXXI. Dodecatheos.

Sacramentorum vis.

Maxima auctoritas herbæ est, quam Dodecatheon vocant omnium deorum majestatem commendantes. In aqua potam omnibus morbis mederi existimant: folia eius septem

lactucis

lactucis simillima exeunt è lutea radice: Plin. lib. xxv. cap. iv.

APOD. Vis diuinæ Ecclesiæ quasi Dodecatheo illi admirabili indita, non per septem foliorum species, sed per totidem sacramenta se effundit, atque omnibus animorum morbis salutarem facit medicinam. D. Cyprianus, l. iv. epist. ad Magnum: *Totum credentibus conferunt diuina compendia* (inquit) *de sacramentis.*

XXXII. FICVS.

Promissis leuibus abstinendum.

FICVS non floret, nec vlla se speciosa ornamentorum luxurie ostentat, sed tamen dulcissimos fructus parit. Vide Plin. lib. 16. cap. xxv.

APOD. *Πράττε μεγάλα μὴ ὑπισχνούμενος μεγάλα.* Magna noli promittere, sed facere. Pythagoras. In eodem argumento est quod narrat Theophrastus lib. 2. de plantis, c. 4. de vite quæ cùm nulla folia emisisset, & nulla perinde esset racemorum expectatio, miti tamen fructu sine vlla foliorum luxurie germinauit. Similiter oliua, cùm ei frondes omnes decussæ essent, fructificauit: *καὶ ἄμπελος ἄνευ φύλλων τὸν καρπὸν ἤνεγκεν· ἐλαία μὲν φύλλα ἀπέβαλε, τὸν δὲ καρπὸν ἐξήνεγκεν.*

XXXIII. FOENVM GRÆCVM.

Aduersa augent virtutem.

FOENVM Græcum scarificatione seritur, non altiore quatuor digitorum sulco; quantóque

peius tractatur, tanto prouenit melius. Plin. lib. XVIII. cap. XVI.

APOD. Viri sancti dum aduersus conflictantur, surgunt viuidius: ἀρετὴν δὲ αὔξεσθαι ποιεῖ καὶ θάλλειν ὡς συνεχὴς φόβου φύσις. Nihil tam virtutem crescere facit & germinare, quantum continui timoris natura. D. Gregor. XXVI. Moral. *Sanctorum mentes æternitatis præmia præstolantes vires ex aduersitatibus sumunt: Quia crescente pugna gloriosiorem sibi non ambigunt manere victoriam, & electorum desideria dum premuntur aduersitate, proficiunt; sicut ignis flatu premitur, vt crescat, & vnde quasi extingui cernitur, inde roboratur.*

XXXIIII. Granadilla.

NOBILIS est inter plantas Granadilla flos Christi patientis insignibus impressus, cuius meminit Rouillius in historia plantarum peregrinarum. In hunc memini me ita lusisse:

Ite procul blandi Veneris ludibria flores,
Quos parit in risum luxuriosus ager.
Altius vna suos tollit Granadilla dolores,
Et fert congesti pondera tota Dei.
Tortilis hic nodis, & adunco milite surgit,
Regis apex Domini, gloria mixta malis.
Hic crux, hic claui Christi pretiosa supellex
Pauperis, hic rubris vulnera picta notis.
O dilecta Deo, cui cœlum nectare sudat,
Et vigil intactas Flora tuetur opes.

Quis tanta in paruo lusit miracula flore?
Nempe sua hîc pinxit se Deus ipse manu.

XXXV. Helenivm.

Amor impurus, rixarum semen.

Helenivm herba est, ab Helena sic dicta, quæ rixas prouocat: περὶ τῆς δρυὸς ὤφθη φυτὸν ἀφ' ἧς ἑαυτὴν ἀπήγξατο Ἑλένη, καὶ ὡς οἱ φαγόντες αὐτῆς πάντως εἰς ἔριν καθίστανται. Ea è quercu ad quam se Helena suspendit, dicitur emersisse: Ptolo. Hephæs. lib. IIII.

Apod. Quid mirum si ex Helenæ cineribus rixarum herba dicitur emersisse? quid aliud habet amor impurus, quo ipsa deflagrauit, quàm querimonias, iurgia, rixas, furores, bella, cruorem?

ἐμπίπτων δ' ἀδόκητος ὑπὸ φρένα δ' ὥστε θύελλα
μίσγεαι, ἀσθμαίνεις δὲ πυρὸς δριμεῖαν ὀμίχλην,
παφλάζων ὀδύνῃσι, καὶ ἀκρίτοισι μανίαις.
δάκρυ δέ σοι προβαλεῖν λαρὸν γάνος, ἠδ' ἐσακοῦσαι
βυσσόθεν οἰμωγήν, σπλάγχνοις δ' ὕπο θερμὸν ἔρευθος
φοινίξαι, χρωτὸς δὲ περίτροπον ἄνθος ἀμέρσαι,
ὄσσε τε κοιλῆναι, περί τε φρένα πᾶσαν ἀέρσαι
μαινομένην· πολλοὺς δὲ καὶ ἐς μόρον ἐξεκύλισας
λύσσαν ἄγων, τοίαις δ' ἀγάλλεαι εἰλαπίνῃσιν.

Oppianus. *Illabens improuisus, sub pectus instar procellæ misceris, spirásque ignis acutam vim, æstuans doloribus & miscellaneis furoribus. Lachrymas verò tibi emittere profusum gaudium est, exaudire ex imo eiulatum: sub visceribus calidum ruborem purpurare, &*

cutis mutatum florem abolere, oculósque cauare, mentemq́; totam euertere furentem. Quin multos in mortem prouoluisti, quibuscumque procellosus & ferus occurristi rabiem afferens: talibus lætaris epulis.

XXXVI. HECATONCEPHALOS.

Amoris conciliatrix virtus.

PORTENTOSVM est, inquit Plinius, quod de hac herba traditur. Radicem eius alterius sexus similitudinem referre, raram inuentu, sed si viris contigerit, amabiles fieri. Ob hoc & Phaonem Lesbium dilectum à Sapph. Plin. nat. hist. XXII. cap. VIII.

APOD. Non longè quærenda Hecatoncephalos: vis amari? virtute & comitate potes. Nihil enim ad amorem potentius, quàm virtus humanitate condita. Vel certè si vis amari, ama.

Magnes amoris amor.

XXXVII. HERBA SABINA.

Eucharistiæ typus.

HERBA Sabina apud Gallos Druidas primæ fuit venerationis. Legitur sine ferro, dextra manu, per tunicam qua sinistra exuitur velut à furante, candida veste vestito, puris, lotis, nudísque pedibus, sacro facto priusquam legatur pane vi-

nóq;. Fertur in mappa noua: hanc contra omnem perniciem habendam prodidere Druidæ Gallorum; & contra omnia oculorum vitia fumum eius prodesse. Plinius.

Apod. Eucharistia instar herbæ Sabinæ morbis animi præsentissimum remedium: eadem non vi, sed amoris suauitate, pie, pure, & caste suscipienda in illo Angelorum epulo & cœlestis mensæ delitiis, quas nobis Christus comparauit. Origenes aduersus Cellum, lib. 8. Ἄρτους ἐσθίομεν σῶμα γενομένους ἅγιόν τι καὶ ἁγιάζον τοὺς μεθ᾽ ὑγιοῦς προθέσεως αὐτῷ χρωμένους. *Panes comedimus, corpus factos, corpus sanctum, & sanctificans eos qui cum sincera sui admotione eo vtuntur.*

XXXVIII. Herba Viva.

Virtus.

Ipsa semper viuit, nullo vnquam frigore, vel feruore læditur, nulla ariditate vincitur, nulla humectatione superatur; semper eadem, eodem semper vigore; nec loci angustia constringitur, nec diuisa minuitur, nec auulsa commoritur. Ipsa in se radices humectans seruat, vbilibet vel ardentissimo loco radices figit, augetur, dilatatur, siue in opaco sit, siue in aprico, verè congruéque hoc digna nomine Semperuiua. Maiol. colloq. xx.

Apod. Typus veræ virtutis. *Quemadmodum maiora lumina claritas solis obscurat; sic dolores, molestias,*

iniurias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit; & quocumque affulsit, ibi quicquid sine illâ apparet extinguitur: nec magis vllam portionem habent incommoda cùm in virtutem inciderint quàm in mari nimbus. Senec. epist. 66.

XXXVIII. Herba viva.
Cæcitas intacta.

ADEÒ mira est huius plantulæ natura, vt eam humana ratio assequi nequeat: nam cùm maximè viret, gratissima est aspectu: si quis illam apprehendere cupiat, illico folia contrahit, atque sub tenues ramulos recondit: si verò apprehendat, subitò adeò marcida conspicitur, vt emortua virtute contabescere videatur: sed quod maiori admiratione dignum est, si manum retrahat, ad pristinum nitorem redit. Vide hist. plant. Ruell. lib. 18. cap. 143.

APOD. *Nescit contagia terræ.* Cum herba viua congruit, smaragdus typus virginitatis, qui adeò impatiens est venereæ consuetudinis, vt insignis smaragdus Reginæ Hungaricæ, cùm ipsa marito consuesceret, memoretur in tres particulas concisus atque confractus. Albertus Mag. & Ruell. lib. 2. de Gemmis.

XXXIX. Horti Tantali.
Vanitas rerum humanarum.

TANTALI hortos vindemiare: Ταντάλου κήπους τρυγᾶν. Philost. in Sophist. lib. 1. in Isæo & in

Athenodoro. Noti ſunt horti Tantali ex Seneca in Thyeſte, Choro 1.

Stat luſus vacuo gutture Tantalus,
Impendet capiti plurima noxio
Phineis auibus præda fugacior.
Hinc illinc grauidis frondibus incubat,
Incuruata ſuis fœtibus, ac tremens
Alludit patulis arbor hiatibus.
Hæc quamuis auidus, nec patiens moræ,
Deceptus toties funere negligit,
Obliquátque oculos, oráque comprimit,
Incluſiſq; famem dentibus alligat:
Sed tunc diuitias omne nemus ſuas
Demittit propiùs, pomáque deſuper
Inſultant foliis mitia languidis,
Accendúntque famem, quæ iubet irritas
Exercere manus: has vbi protulit,
Et falli libuit; totus in arduum
Autumnus rapitur, ſyluáque mobilis.
Inſtat deinde ſitis non lenior fame,
Qua cum percaluit ſanguis, & igneis
Exarſit facibus, ſtat miſer obuios
Fluctus ore petens: quos profugus latex
Auertit, ſterili deficiens vado,
Conantémque ſequi deſerit: hic bibit
Altum de rapido gurgite puluerem.

APOD. Tantali hortos vindemiare idem eſt ac corporis voluptates conſectari. Iſæus Sophiſta interrogatus quis optimus piſcium alituúmve: inter obſonia foret: πέπαυμαι, inquit, ταῦτα σπουδάζων· ξυνῆκα γὰρ τοὺς Ταντάλου κήπους τρυγῶν ἐνδεικνύμενος δήπου

τῷ ἐρωμένῳ ταῦτα ὅτι σκιὰ καὶ ὄνειρα αἱ ἡδοναὶ πᾶσαι. *Desij, inquit, ista studere: intellexi enim me Tantali hortos vindemiare: significans vtique amasio, quòd vmbræ essent & somnia omnes quæ appellantur voluptates.* Aliter Greg. epist. 11. ad Basilium, dixit Ταντάλου ζωὴν de ærumnosa & meticulosa, διὰ τὸ ὑπερτέλλουσαν πέτραν.

XLI. IRIDIS FRVCTVS.

Pœnitentia.

TVRTVRES inter amuleta & præsidia varia, quæ sibi quæque eligunt animantes, Iridis fructum habent. Ælian. lib. 1. cap. 35.

APOD. Iris est pœnitentia; nam vt illa vnguentis & medicinæ nascitur, quod ait Plinius, ita & hæc peccatorum remediis. Turtures verò sunt gemebundi peccatores.

Pœnitet ambiguè, quem serò pœnitet: ergo
Præsentis spatium nobis dum creditur æui,
Dum patulam cunctis Christi clementia sese
Prabet, præteritæ plangamus crimina vitæ.

Alcimus Auitus, lib. 5.

XLII. LAVREA OESTRIS INIMICA.

Doctrina affectuum medicina.

OESTRO boues infestari, & vehementius furiari notum est omnibus: at quomodo huic incommodo rustici occurrerent, non ita est vulgatum. Narrat Sotio in Geoponicis laureas decisas,

Sotio auctor rei rusticæ.

cisas, & in aqua decoctas parari: mox aspergine agrum qui ab Asilis obsideri solet, perfundi: tum animalcula quidem illa διὰ ἀντιπάθειαν fugere.

Apod. Laurus Apollini sacra symbolum est doctrinæ, cuius præsidio vehementes & immoderati sopiuntur affectus. φάρμακον ἔρωτος Μοῦσαι.

Veridicis igitur purgauit pectora dictis,
Et finem statuit cupedinis atque timoris.
Lucretius lib. 6.

XLII. Lavrvs Cyzici.

Dulcis gloria.

Ficvs in lauro Cyzici nata est ante obsidionem. Plin. lib. XVII. cap. XXV.

Apod. Ficus in lauro suauitatem significat in gloria. Est enim laurus triumphantium arbor, & victoriarum comes perpetua: ficus verò sapore dulcissima est. Quò fit, vt si gloriam illustrem simul & suauem velis significare, hac icone possis exprimere.

Merces mihi gloria detur.
Mamurius apud Ouid. 3. Fast.

ὁ μὲν ἀργύρειον ἐστὶ κοινόν τι πάντων ἀνθρώπων κτῆμα· ὁ δὲ καλὸν καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ τιμὴν ἀνῆκον, θεῶν καὶ τῶν ἔγγιστα τούτοις πεφυκότων ἀνδρῶν ἐστί. Polybius. Ait quippe nullum esse excelsum quem dulcedo gloriæ non capiat. *Nam pecunia communis est omnium hominum possessio: quod autem honestum est, & cum laude coniunctum, Deorum, vel proxime ad Deos accedentium virorum, est bonum.* Idcirco Phryne famæ

CCCc

appetentiſſima meretrix, Thebanorum muros ſe excitaturam promiſit, ſi ea apponeretur ædificio inſcriptio,

Ἀλέξανδρος κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ Φρύνη ἡ ἑταίρα.

Alexander diruit, Phryne meretrix ædificauit.

XLIIII. LEVCOION.

Pudicitiæ honos.

DERCYLLVS tertio de Montibus fingit Myenum caſtiſſimum adoleſcentem, Hippolyti fato, à nouerca de ſtupro interpellatum, cumq́; renuiſſet, apud patrem nefariè accuſatum, voluntaria morte eius furorem anteuertiſſe, Deorúmque prouidentia pudici iuuenis nomen monti inditum, in quo creſcit Alba Viola, quæ impudicæ nouercæ pronuntiato nomine ſtatim marceſſit, quaſi ipſius Myeni honoribus velificaretur. *(γίνεται ἐν αὐτῷ λευκόϊον ἄνθος ὃ μητρυιᾶς ὀνομασθείσης μαραίνεται).*

APOD. In caſtitatis laudem naſcuntur flores: virginibus ipſis in cœlo ſingulari nota tribuuntur, vt canit Honorius Fortunatus:

Per paradiſiacas epulas ſua vota canentes,
Iſta legit violas, carpit & illa roſas.
Pratorum gemmas ac lilia pollice rumpunt,
Et quod odoratum eſt flore comante metunt.

Tanti eſt manſiſſe pudicum.

XLV. Levcophyllvs.

Castitatis typus & luxuriæ pœna.

Ctesippvs secundo rerum Scythicarum & post eum Plutarchus iunior in Phaside, hæc de Leucophyllo scribunt. Nascitur in hoc fluuio virga Leucophyllus, quæ dum celebrātur Hecates mysteria, inuenitur circa diluculum ad diuinum Panis afflatum sub ipsum veris initiūm. Quam postquam zelotypi homines collegerunt, circa virginalem thalamum spargunt: καὶ ἀνόητον τηρῶσι τὸν γάμον, vt spuriæ prolis expertem thorum conseruent. Quòd si quis impurùs amoris violentiā insolentiùs accesserit, alienatur à mente, & statim confitetur coram omnibus, quæcumque illegitima aut fecit, aut factūrus erat. Qui verò astant, hominem corripiunt, & insutum culeo in σομίον, impiorum voraginem quandam impellunt, quæ proiectum corpus, post triginta dies in Mæotidem paludem eructat, vermibus vndique refertum. Vultures verò derepentè apparentes iacens cadauer discerpunt. Hæc illi portentorum scriptores, quæ ad castitatis emblemata exornanda facere poterunt.

Apod. Est enim dos matronarum optima castitas, de qua præclarè hæc Heroina apud Plautum in Amphitruone:

Non ego illam mihi dotem duco esse quæ dos dicitur:
Sed pudicitiam, & pudorem, & sedatum cupidinem,
Deūm metum, parētum amorem, & cognatū cōcordiam.

XLVI. LIGNVM PAREBVM.

Eloquentia humana.

LIGNVM Parebum oleæ magnitudine in regiis duntaxat hortis reperitur, neque florem vllum, neque fructum producit: omnia ad se rapit, aurum, argentum, æs, lapides, aues, agnos, boues, præter electrum. Ctesias apud Phot. p. lix. eius verba sunt: καὶ ξύλον ἐστὶ πάρηβον καλούμενον, ὃ μέγεθός ὅσον ἐλαία· ἐν τοῖς βασιλείοις μόνον εὑρίσκεται κήποις· οὔτε ἄνθος φέρει, οὔτε καρπόν· πάντα ἕλκει πρὸς ἑαυτὸ, χρυσὸν, ἄργυρον, χαλκὸν, λίθους, πλὴν ἠλέκτρου.

APOD. Humanæ eloquentiæ vis per omnia grassantis ostenditur: foliis quidem verborum abundat, flore & fructu virtutis destituta: nescio qua tamen vi in hominum sensus irrepit, influit, perlabitur: ad se non modò vulgus quod per iumenta & lapides significatur, sed diuites, doctos, simplices, quos aurum & aues, & equi designant, illectat. Contra electrum, quod est diuinitatis symbolum, nihil potest: nam cœlesti sapientiâ mortalis eloquentiæ præstigia deluduntur, & hebescunt. Theodoret. Orat. 3. οἱ ἁλιευτικοὶ σολοικισμοὶ τοὺς Ἀττικοὺς καταλελύκασι συλλογισμούς· Solœcismi piscatoris Atticos syllogismos deuicêre.

XLVII. Lilia inter carduos.

Virtus floret aduersis.

LVDOVICVS secundus Dux Borbonius recens ex Africa, in quam exercitum contra barbaros duxerat, equitum è Carduo Beatæ Mariæ ordinem instituit, cuius torquis erat aureus ex liliis contextus, interstinctis æqualibus interuallis Cardui foliis, è quibus crux pendebat cum hoc lemmate, SPES. Ex libell. de ordinibus militaribus.

APOD. Hoc emblemate Dux significare voluit inter aduersæ fortunæ asperitates virtutis integrum decus emergere.

Crescit de vulnere virtus.

Maris cœlique temperiem turbines, tempestatésque commendant. Habet has vices conditio mortalium, vt aduersa ex secundis, ex aduersis secunda nascantur. Occultat vtrorumque semina Deus, & plerumque bonorum malorúmque caussæ sub diuersa specie latent. Plin. in Panegyr. Trajan.

XLVIII. Lupinum.

Pietas.

LVPINVM primum omnium cum sole circumagitur quotidie, horásque agricolis etiam

nubilo demonstrat: ter floret, terram amat, terráque operiri non vult. Plin. natur. histor. lib. 18. cap. 13.

Apod. Magna pij viri cum Deo, quem perpetuò intuetur, affinitas; inde floret egregiis virtutibus, & sic in terra est, vt terræ contagione non obruatur; nam pedibus duntaxat terram tangentibus, ἡ ψυχὴ τῶν ἄνω ἀποδημεῖ θεωρίαις. D. Chrysost. homil. III. de incomprehens. Dei natura.

XLIX. Malvm Persicvm.

Loci mutatio vtilis.

Persicvm malum in Perside veneni fungitur vice (vt aiunt) eáque de caussa in Italiam transmissum, vt noceret mutato solo, naturam mutauit, & salubre repertum est. Columella.

Pomis quæ barbara Persis
Miserat, vt fama est, patriis armata venenis:
At nunc expositi paruo discrimine lethi,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.

Apod. Cadit in hominem vitiosum, qui cum cœlo mores mutauerit, quanquam sæpiùs

Cœlum, non animum mutant qui trans mare currunt.

Horat. Theophrastus, lib. 3. de plantis, c. 5. hanc loci differentiam plurimum momenti afferre in plantis ostendit his verbis: Μεγάλη δὲ διαφορὰ πρὸς καρπὸν ἢ ἀκαρπίαν καὶ ἡ τῶν τόπων φύσις. Quod his exemplis confirmat. Persica in Ægypto & locis proximis fructificat, quamquam in Rhodo vsque flo-

rem duntaxat deuenit. Palmæ apud Babylonem fructum mirificè largitur: in Græcia autem ne fructum quidem maturat.

L. Malvs Pvnica et vitis frvgifera radice.

Vanæ gloriæ fuga.

INVENIMVS vitem & malum Punicam ſtirpe fructum tuliſſe, non palmite, aut ramis. Plin. lib. XVII. cap. XXV.

APOD. Hoc viri boni & humiles faciunt, qui fructus, hoc eſt opera iuſtitiæ occultant, cauentq́; maximè, ne emanent in publicum; quo fit, vt tutior ſit virtus, & minus inſidiis dæmonum obnoxia, qui ad explicatas merces vno agmine proſiliunt.

Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi quantúmque potes prælustria vita:
Sæuum præluſtri fulmen ab arce venit.

LI. Oliva byzantina.

Intacta per ignes.

SOSTRATVS Byzantinus apud Achillem Tatium, lib. 2. refert lucum Byzantij fuiſſe, & in eo oliuam, quam ſtupendo prodigio, dicitur imber igneus fœcundaſſe. τὸ δὲ χωρίον ἱερὸν ἐν περιβόλῳ ἐλαίας μὲν ἀναθάλλει φαιδροῖς τοῖς κλάδοις· πεφύτευται γὰρ σὺν αὐτῇ τὸ πῦρ, καὶ ἀνάπτει περὶ τοὺς πτόρθους.

πολλὴν τὴν φλόγα· ἡ δὲ τοῦ πυρὸς αἰθάλη τὸ φυτὸν γεωργεῖ. In eodem fermè argumento est quod habet Pausanias in Atticis, Oliuam Mineruæ, incensa à Persis vrbe conflagrasse, eodémque die in duum cubitum proceritatem germinasse.

A p o d. Rectè Virginis puritatem Oliua Byzantina significabit: Attica autem quæ ex ipso damno compendia quæsiuit, fortitudinem inuictam quæ ex ipsis aduersis suæ laudis & gloriæ capit argumentum. Tertullianus ad Martyres: *Negotiatio est aliquid amittere vt maiora lucreris.* Et præclarè Rutilius:

Patientia. Vir patiens cœlo similis.

Aduersis solenne tuis sperare secunda,
Exemplo cœli ditia damna subis.
Astrorum flammæ renouant occasibus ortus,
Lunam finiri cernis vt incipiat.

LII. Palma.

Virtus.

PALMA (vt aiunt) salsum solum diligit, à fimo aliena est. Annot. ex Theoph. Ruell. de natura stirpium lib. 1. cap. 118.

A p o d. Virtus sale sapientiæ condita, non patitur se vitiorum sordibus inquinari.

Intaminatis fulget honoribus.

Quod autem hîc de palma dicitur, disertè Theophrastus explicat, cap. 8. lib. 2. de historia plantarium: φιλεῖ δὲ χώραν ἀμμώδη· διὸ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνει, παραπάττουσιν ἅλας οἱ γεωργοί. Solum arenosum salsuginosumq; concupiscit: idcirco vbi tale non sit, agricolæ salem aspergunt.

LIII.

LIII. Palma.

Sanctorum vita.

PALMÆ caudex interior tenuis eſt, & corticis ſcabritie, perplexitatéque viſu minimè iucundus; ſuperior verò pars viſenda, tum trunci, tum ramorum amplitudine, amœnáque pulchritudine viriditatis expanditur.

Apod. Ita ſanctorum conditio prima facie contemptibilis, ád mirificam gloriæ pulchritudinem exſurgit.

Noli ἀχάιους ἐκ πύργου κρίνειν.

S. Paulinus de Celſo puero, pauperes, & contemptos ſpe futuræ gloriæ conſolatur his verbis:

Iamq; expeditis ſarcinis egentibus
Laxate vinculis pedes:
Vt copioſa luce veſtiamini,
Eſtote nudi ſæculo.

LIIII. Palma Avgvsti.

Victoria ſine labore.

AVGVSTVS palmam inter iuncturas lapidum, enatam ante domum ſuam, in compluuium Deorum Penatium tranſtulit, vtq; coaleſceret, magnopere curauit. Hoc ſæpe factum narrat Plinius lib. 17. cap. 25. Romæ in Capitolio in capite bis bello Perſei enata; ſimili modo Trallibus in baſi Cæſaris dictatoris.

DDD

Apod. Salmacida spolia significantur sine sudore & sanguine. Tale est illud quod Timoleonti accidisse narrat Plutarchus, cui coronæ victoriolis pro more ornatæ prætereunti sponte in caput defluxerunt.

LV. Palma Persei.

Victoria illustris & facilis.

Romæ in Capitolio, in capite, bis bello Persei enata palma victoriam, triumphósq; portendit. Simili modo palma Trallibus in basi Cæsaris dictatoris, circa bella ciuilia eius. Plin. lib. xvii. cap. xxv.

Apod. Palma sponte domi nata gloriam insignem eandémque facilem significat. Nam ea quæ magna facilitate cuique contingunt, domi nasci dicuntur. iv. ad Herennium: *Aurum tibi domi nascitur.* Quòd autem palma perpetuum sit victoriæ insigne, testantur & illi versus Claudiani de laudibus Stiliconis.

Cùm totis exsurgens ardua pennis,
Ipsa Duci sacras victoria panderet ædes,
Et palma viridi gaudens & amicta tropæis.

LVI. Palma ranis obsessa.

Inuidia Virtuti comes.

Plutarchus in libello de Oraculorum silentio, perhibet inter templi cuiusdam à Cypselo consecrati donaria extitisse palmam æneam

ad cuius radices insculptæ visebantur plurimæ ranæ, & natrices, quos hydros nominant.

Apod. Virtus maledicorum infestis clamoribus lacessita, eos ex eminenti loco deridet, ad cœlum velut palma luxuriosâ ramorum propagine assurgens.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

LVII. Palma Syagros avt Margaris.

Amicitia inuiolabilis.

IN meridiano orbe præcipuam nobilitatem obtinent palmæ Syagri, proximámque Margarides. Eæ candidæ, rotundæ, acinis quàm balanis similiores. Quare & nomen à margaritis accepere. Vna earum arbor in Chorâ esse traditur, vna & Syagrorum. Mirúmq; de eâ accepimus cum Phœnice aue, quæ putatur ex huius palmæ argumento nomen accepisse, iterum mori, ac renasci ex se-ipsâ. Plin. lib. 13. cap. 4.

Apod. Amicitiæ singularis typus est, quæ amicis vnam pariter vitam, vnam quoque mortem indulget. Sic omnia cum Christo mortuo emori videbantur, cum eodem resurgente reuiuiscunt. Sic literæ sine pietate, iustitia sine religione interit: vno enim omnes charitatis vinculo, & arctissima quadam cognatione continentur.

Te stante virebo.

iniurias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit; & quocumque affulsit, ibi quicquid sine illa apparet extinguitur: nec magis vllam portionem habent incommoda cùm in virtutem inciderint quàm in mari nimbus. Senec. epist. 66.

XXXVIII. Herba viva.
Cæcitas intacta.

Adeò mira est huius plantulæ natura, vt eam humana ratio assequi nequeat: nam cùm maximè viret, gratissima est aspectu: si quis illam apprehendere cupiat, illico folia contrahit, atque sub tenues ramulos recondit: si verò apprehendat, subitò adeò marcida conspicitur, vt emortua virtute contabescere videatur: sed quod maiori admiratione dignum est, si manum retrahat, ad pristinum nitorem redit. Vide hist. plant. Ruell. lib. 18. cap. 143.

Apod. *Nescit contagia terræ.* Cum herba viua congruit, smaragdus typus virginitatis, qui adeò impatiens est venereæ consuetudinis, vt insignis smaragdus Reginæ Hungaricæ, cùm ipsa marito consuesceret, memoretur in tres particulas concisus atque confractus. Albertus Mag. & Ruell. lib. 2. de Gemmis.

XXXIX. Horti Tantali.
Vanitas rerum humanarum.

Tantali hortos vindemiare: Ταντάλου κήπους τρυγᾶν. Philost. in Sophist. lib. 1. in Isæo & in

Athenodoro. Noti ſunt horti Tantali ex Seneca in Thyeſte, Choro 1.

Stat luſus vacuo gutture Tantalus,
Impendet capiti plurima noxio
Phineis auibus præda fugacior.
Hinc illinc grauidis frondibus incubat,
Incuruata ſuis fœtibus, ac tremens
Alludit patulis arbor hiatibus.
Hæc quamuis auidus, nec patiens moræ,
Deceptus toties funere negligit,
Obliquátque oculos, oráque comprimit,
Incluſiſq; famem dentibus alligat:
Sed tunc diuitias omne nemus ſuas
Demittit propiùs, pomáque deſuper
Inſultant foliis mitia languidis,
Accendúntque famem, quæ iubet irritas
Exercere manus: has vbi protulit,
Et falli libuit; totus in arduum
Autumnus rapitur, ſyluáque mobilis.
Inſtat deinde ſitis non leuior fame,
Qua cum percaluit ſanguis, & igneis
Exarſit facibus, ſtat miſer obuios
Fluctus ore petens: quos profugus latex
Auertit, ſterili deficiens vado,
Conantémque ſequi deſerit: hic bibit
Altum de rapido gurgite puluerem.

APOD. Tantali hortos vindemiare idem eſt ac corporis voluptates conſectari. Iſæus Sophiſta interrogatus quis optimus piſcium alituúmve: inter obſonia foret: πέπαυμαι, inquit, ταῦτα σπουδάζων· ἐξώνηκα γὰρ τοὺς Ταντάλου κήπους τρυγῶν· ἐνδιακνώμενος δήπου.

τῷ ἐρωμένῳ ταῦτα ὅτι σκιαὶ καὶ ὀνείρατα αἱ ἡδοναὶ πᾶσαι. *Desij, inquit, ista studere: intellexi enim me Tantali hortos vindemiare: significans vtique amasio, quòd vmbræ essent & somnia omnes quæ appellantur voluptates.* Aliter Greg. epist. 11. ad Basilium, dixit Ταντάλου ζωὴν de ærumnosa & meticulosa, διὰ τὴν ὑπερτέλλουσαν πέτραν.

XLI. IRIDIS FRVCTVS.

Pœnitentia.

TVRTVRES inter amuleta & præsidia varia, quæ sibi quæque eligunt animantes, Iridis fructum habent. Ælian. lib. 1. cap. 35.

APOD. Iris est pœnitentia; nam vt illa vnguentis & medicinæ nascitur, quod ait Plinius, ita & hæc peccatorum remediis. Turtures verò sunt gemebundi peccatores.

Pœnitet ambiguè, quem serò pœnitet: ergo
Præsentis spatium nobis dum creditur æui,
Dum patulam cunctis Christi clementia sese
Præbet, præteritæ plangamus crimina vitæ.

Alcimus Auitus, lib. 5.

XLII. LAVREA OESTRIS INIMICA.

Doctrina affectuum medicina.

OESTRO boues infestari, & vehementius furiari notum est omnibus: at quomodo huic incommodo rustici occurrerent, non ita est vulgatum. Narrat Sotio in Geoponicis laureas decisas,

Sotio auctor rei rusticæ.

cisas, & in aqua decoctas parari: mox aspergine agrum qui ab Asilis obsideri solet, perfundi: tum animalcula quidem illa διὰ αἰλιπάθειαν fugere.

Apod. Laurus Apollini sacra symbolum est doctrinæ, cuius præsidio vehementes & immoderati sopiuntur affectus. φάρμακον ἔρωτος Μοῦσαι.

Veridicis igitur purgauit pectora dictis,
Et finem statuit cupedinis atque timoris.
Lucretius lib. 6.

XLII. Lavrvs Cyzici.
Dulcis gloria.

Ficvs in lauro Cyzici nata est ante obsidionem. Plin. lib. xvii. cap. xxv.

Apod. Ficus in lauro suauitatem significat in gloria. Est enim laurus triumphantium arbor, & victoriarum comes perpetua: ficus verò sapore dulcissima est. Quò fit, vt si gloriam illustrem simul & suauem velis significare, hac icone possis exprimere.

Merces mihi gloria detur.
Mamurius apud Ouid. 3. Fast.

ὁ μὲν ἀργύρειον ἐστὶ κοινὸν ἢ πάντων ἀνθρώπων κτῆμα· ὁ δὲ καλὸν καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ τιμὴν ἀνῆκον, θεῶν καὶ τῶν ἔγγιστα τούτοις πεφυκότων ἀνδρῶν ἐστί. Polybius. Ait quippe nullum esse excelsum quem dulcedo gloriæ non capiat. *Nam pecunia communis est omnium hominum possessio: quod autem honestum est, & cum laude coniunctum, Deorum, vel proximè ad Deos accedentium virorum, est bonum.* Idcirco Phryne famæ

CCC ç

appetentissima meretrix, Thebanorum muros se excitaturam promisit, si ea apponeretur ædificio inscriptio,

Ἀλέξανδρος κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ Φρύνη ἡ ἑταίρα.

Alexander diruit, Phryne meretrix ædificauit.

XLIIII. LEVCOION.

Pudicitiæ honos.

DERCYLLVS tertio de Montibus fingit Myenum castissimum adolescentem, Hippolyti fato, à nouerca de stupro interpellatum, cumq; renuisset, apud patrem nefariè accusatum, voluntaria morte eius furorem anteuertisse, Deorúmque prouidentia pudici iuuenis nomen monti inditum, in quo crescit Alba Viola, quæ impudicæ nouercæ pronuntiato nomine statim marcessit, quasi ipsius Myeni honoribus velificaretur. (Γεννᾶται ἐν αὐτῷ λευκόιον ἄνθος ὃ μητρυιᾶς ὀνομασθείσης μαραίνεται).

APOD. In castitatis laudem nascuntur flores: virginibus ipsis in cœlo singulari nota tribuuntur, vt canit Honorius Fortunatus:

Per paradisiacas epulas sua vota canentes,
Ista legit violas, carpit & illa rosas.
Pratorum gemmas ac lilia pollice rumpunt,
Et quod odoratum est flore comante metunt.

Tanti est mansisse pudicum.

XLV. LEVCOPHYLLVS.
Castitatis typus & luxuriæ pœna.

CTESIPPVS secundo rerum Scythicarum & post eum Plutarchus iunior in Phaside, hæc de Leucophyllo scribunt. Nascitur in hoc fluuio virga Leucophyllus, quæ dum celebrātur Hecates mysteria, inuenitur circa diluculum ad diuinum Panis afflatum sub ipsum veris initium. Quam postquam zelotypi homines collegerunt, circa virginalem thalamum spargunt: καὶ ἀσήπτον τηρῶσι τὸν γάμον, vt spuriæ prolis expertem thorum conseruent. Quod si quis impurùs amoris violentiā insolentiùs accesserit, alienatur à mente, & statim confitetur coram omnibus, quæcumque illegitima aut fecit, aut factūrus erat. Qui verò astant, hominem corripiunt, & insutum culeo in σομίον, impiorum voraginem quandam impellunt, quæ proiectum corpus, post triginta dies in Mæotidem paludem eructat, vermibus vndique refertum. Vultures verò derepentè apparentes iacens cadauer discerpunt. Hæc illi portentorum scriptores, quæ ad castitatis emblemata exornanda facere poterunt.

APOD. Est enim dos matronarum optima castitas, de qua præclarè hæc Heroina apud Plautum in Amphitruone:

Non ego illam mihi dotem duco esse quæ dos dicitur:
Sed pudicitiam, & pudorem, & sedatum cupidinem,
Deûm metum, parētum amorem, & cognatū cōcordiam.

XLVI. LIGNVM PAREBVM.

Eloquentia humana.

LIGNVM Parebum oleæ magnitudine in regiis duntaxat hortis reperitur, neque florem vllum, neque fructum producit: omnia ad ſe rapit, aurum, argentum, æs, lapides, aues, agnos, boues, præter electrum. Cteſias apud Phot. p. lix. eius verba ſunt: καὶ ξύλον ἐστὶ πάρηβον καλούμενον, ὃ μέγεθός ὅσον ἐλαία· ἐν τοῖς βασιλείοις μόνον φύεται κήποις· οὔτε ἄνθος φέρει, οὔτε καρπόν· πάντα ἕλκει πρὸς ἑαυτὸ, χρυσὸν, ἄργυρον, χαλκὸν, λίθους, πλὴν ἠλέκτρου.

APOD. Humanæ eloquentiæ vis per omnia graſſantis oſtenditur: foliis quidem verborum abundat, flore & fructu virtutis deſtituta: neſcio qua tamen vi in hominum ſenſus irrepit, influit, perlabitur: ad ſe non modò vulgus quod per iumenta & lapides ſignificatur, ſed diuites, doctos, ſimplices, quos aurum & aues, & equi deſignant, illectat. Contra electrum, quod eſt diuinitatis ſymbolum, nihil poteſt: nam cœleſti ſapientia mortalis eloquentiæ præſtigia deluduntur, & hebeſcunt. Theodoret. Orat. 3. οἱ ἁλιευτικοὶ σολοικισμοὶ τοὺς Ἀττικοὺς καταλελύκασι συλλογισμούς· Solœciſmi piſcatoris Atticos ſyllogiſmos deuicêre.

XLVII. Lilia inter cardvos.

Virtus floret aduersis.

LVDOVICVS secundus Dux Borbonius recens ex Africa, in quam exercitum contra barbaros duxerat, equitum è Carduo Beatæ Mariæ ordinem instituit, cuius torquis erat aureus ex liliis contextus, interstinctis æqualibus interuallis Cardui foliis, è quibus crux pendebat cum hoc lemmate, SPES. Ex libell. de ordinibus militaribus.

APOD. Hoc emblemate Dux significare voluit inter aduersæ fortunæ asperitates virtutis integrum decus emergere.

Crescit de vulnere virtus.

Maris cœlique temperiem turbines, tempestatésque commendant. Habet has vices conditio mortalium, vt aduersa ex secundis, ex aduersis secunda nascantur. Occultat vtrorumque semina Deus, & plerumque bonorum malorúmque caussæ sub diuersa specie latent. Plin. in Panegyr. Trajan.

XLVIII. Lvpinvm.

Pietas.

LVPINVM primum omnium cum sole circumagitur quotidie, horásque agricolis etiam

nubilo demonstrat: ter floret, terram amat, terráque operiri non vult. Plin. natur. histor. lib. 18. cap. 13.

Apod. Magna pij viri cum Deo, quem perpetuò intuetur, affinitas; inde floret egregiis virtutibus, & sic in terra est, vt terræ contagione non obruatur; nam pedibus duntaxat terram tangentibus, ἡ ψυχὴ τῶν ἄνω ἐνδιατρίβει χωρίοις. D. Chrysost. homil. 111. de incomprehens. Dei natura.

XLIX. Malvm Persicvm.

Loci mutatio vtilis.

Persicvm malum in Perside veneni fungitur vice (vt aiunt) eáque de caussa in Italiam transmissum, vt noceret mutato solo, naturam mutauit, & salubre repertum est. Columella.

Pomis quæ barbara Persis
Miserat, vt fama est, patriis armata venenis:
At nunc expositi paruo discrimine lethi,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.

Apod. Cadit in hominem vitiosum, qui cum cœlo mores mutauerit, quanquam sæpius

Cœlum, non animum mutant qui trans mare currunt.

Horat. Theophrastus, lib. 3. de plantis, c. 5. hanc loci differentiam plurimum momenti afferre in plantis ostendit his verbis: Μεγάλη ἡ διαφορὰ πρὸς καρπὸν ἢ ἀκαρπίαν καὶ ἡ τῶν τόπων φύσις. Quod his exemplis confirmat. Persica in Ægypto & locis proximis fructificat, quamquam in Rhodo vsque flo-

rem duntaxat deuenit. Palmæ apud Babylonem fructum mirificè largitur: in Græcia autem ne fructum quidem maturat.

L. MALVS PVNICA ET VITIS FRVGIFERA RADICE.

Vana gloriæ fuga.

INVENIMVS vitem & malum Punicam ſtirpe fructum tuliſſe, non palmite, aut ramis. Plin. lib. XVII. cap. XXV.

APOD. Hoc viri boni & humiles faciunt, qui fructus, hoc eſt opera iuſtitiæ occultant, cauentq́; maximè, ne emanent in publicum; quo fit, vt tutior ſit virtus, & minùs inſidiis dæmonum obnoxia, qui ad explicatas merces vno agmine proſiliunt.

Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi quantúmque potes præluſtria vita:
Sæuum præluſtri fulmen ab arce venit.

LI. OLIVA BYZANTINA.

Intacta per ignes.

SOSTRATVS Byzantinus apud Achillem Tatium, lib. 2. refert lucum Byzantij fuiſſe, & in eo oliuam, quam ſtupendo prodigio, dicitur imber igneus fœcundaſſe. τὸ δὲ χωρίον ἱερὸν ἐν περιβόλῳ ἐλαίας μὲν ἀναθάλλει φαιδροῖς τοῖς κλάδοις· πεφύτευται δὲ σὺν αὐτῇ τὸ πῦρ, καὶ ἀνάπτει περὶ τοὺς πόρθους.

πολλὴν τὴν φλόγα· ἡ δὲ τοῦ πυρὸς αἰθάλη τὸ φυτὸν γεωργεῖ. In eodem fermè argumento est quod habet Pausanias in Atticis, Oliuam Mineruæ, incensa à Persis vrbe conflagrasse, eodémque die in duum cubitum proceritatem germinasse.

Apod. Rectè Virginis puritatem Oliua Byzantina significabit: Attica autem quæ ex ipso damno compendia quæsiuit, fortitudinem inuictam quæ ex ipsis aduersis suæ laudis & gloriæ capit argumentum. Tertullianus ad Martyres: *Negotiatio est aliquid amittere vt maiora lucreris.* Et præclarè Rutilius:

Patientia. Vir patiens cœlo similis.

Aduersis solenne tuis sperare secunda,
Exemplo cœli ditia damna subis.
Astrorum flammæ renouant occasibus ortus,
Lunam finiri cernis vt incipiat.

LII. Palma.

Virtus.

Palma (vt aiunt) salsum solum diligit, à fimo aliena est. Annot. ex Theoph. Ruell. de natura stirpium lib. 1. cap. 118.

Apod. Virtus sale sapientiæ condita, non patitur se vitiorum sordibus inquinari.

Intaminatis fulget honoribus.

Quod autem hîc de palma dicitur, disertè Theophrastus explicat, cap. 8. lib. 2. de historia plantarum: φιλεῖ δὲ χώραν ἀμμώδη· διὸ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνῃ, περιπάττουσιν ἅλας οἱ γεωργοί. Solum arenosum salsuginosumq; concupiscit: idcirco vbi tale non sit, agricolæ salem aspergunt.

LIII.

LIII. PALMA.

Sanctorum vita.

PALMÆ caudex interior tenuis eſt, & corticis ſcabritie, perplexitatéque viſu minimè iucundus; ſuperior verò pars viſenda, tum trunci, tum ramorum amplitudine, amœnáque pulchritudine viriditatis expanditur.

APOD. Ita ſanctorum conditio prima facie contemptibilis, ad mirificam gloriæ pulchritudinem exſurgit.

Noli Ἀχαιοὺς ἐκ πύργου κρίνειν.

S. Paulinus de Celſo puero, pauperes, & contemptos ſpe futuræ gloriæ conſolatur his verbis:

Iamq; expeditis ſarcinis egentibus
Laxate vinculis pedes:
Vt copioſa luce veſtiamini,
Eſtote nudi ſæculo.

LIIII. PALMA AVGVSTI.

Victoria ſine labore.

AVGVSTVS palmam inter iuncturas lapidum, enatam ante domum ſuam, in compluuium Deorum Penatium tranſtulit, vtq; coaleſceret, magnopere curauit. Hoc ſæpe factum narrat Plinius lib. 17. cap. 25. Romæ in Capitolio in capite bis bello Perſei enata; ſimili modo Trallibus in baſi Cæſaris dictatoris.

DDD

Apod. Salmacida ſpolia ſignificantur ſine ſudore & ſanguine. Tale eſt illud quod Timoleonti accidiſſe narrat Plutarchus, cui coronæ victorioſis pro more ornatæ prætereunti ſponte in caput defluxerunt.

LV. Palma Persei.

Victoria illuſtris & facilis.

Romæ in Capitolio, in capite, bis bello Perſei enatà palma victoriam, triumphóſq; portendit. Simili modo palma Trallibus in baſi Cæſaris dictatoris, circa bella ciuilia eius. Plin. lib. xvii. cap. xxv.

Apod. Palma ſponte domi nata gloriam inſignem eandémque facilem ſignificat. Nam ea quæ magna facilitate cuique contingunt, domi naſci dicuntur. iv. ad Herennium: *Aurum tibi domi naſcitur.* Quòd autem palma perpetuum ſit victoriæ inſigne, teſtantur & illi verſus Claudiani de laudibus Stiliconis.

Cùm totis exſurgens ardua pennis,
Ipſa Duci ſacras victoria panderet ædes,
Et palma viridi gaudens & amicta tropæis.

LVI. Palma ranis obsessa.

Inuidia Virtuti comes.

Plutarchus in libello de Oraculorum ſilentio, perhibet inter templi cuiuſdam à Cypſelo conſecrati donaria extitiſſe palmam æneam

ad cuius radices insculptæ visebantur plurimæ ranæ, & natrices, quos hydros nominant.

Apod. Virtus maledicorum infestis clamoribus lacessita, eos ex eminenti loco deridet, ad cœlum velut palma luxuriosâ ramorum propagine assurgens.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

LVII. Palma Syagros aut Margaris.

Amicitia inuiolabilis.

IN meridiano orbe præcipuam nobilitatem obtinent palmæ Syagri, proximámque Margarides. Eæ candidæ, rotundæ, acinis quàm balanis similiores. Quare & nomen à margaritis accepere. Vna earum arbor in Chorâ esse traditur, vna & Syagrorum. Mirúmq; de eâ accepimus cum Phœnice aue, quæ putatur ex huius palmæ argumento nomen accepisse, iterum mori, ac renasci ex seipsâ. Plin. lib. 13. cap. 4.

Apod. Amicitiæ singularis typus est, quæ amicis vnam pariter vitam, vnam quoque mortem indulget. Sic omnia cum Christo mortuo emori videbantur, cum eodem resurgente reuiuiscunt. Sic literæ sine pietate, iustitia sine religione interit: vno enim omnes charitatis vinculo, & arctissima quadam cognatione continentur.

Te stante virebo.

LVIII. Palmæ svbversio.

Pudicitia ſubuerſa.

PALMA in Perſei capite enata tempeſtatibus proſtrata eſt, & eodem loco ficus enata, M. Meſſalæ, C. Caſſij luſtro, à quo tempore pudicitiam ſubuerſam Piſo grauis auctor prodit. Plin. lib. 17. cap. 25.

APOD. Tum demum laborat pudor & pudicitia, cùm attrito virtutis robore deliciarum mollities pectus inuaſit. Luxu & inſana voluptatis dulcedine victa Roma eſt, quæ nullis viribus frangi poterat. Iuuenal.

---- Sæuior armis
Luxuria incubuit. Et Petronius in Sat.
Hæc veluti tabes imis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent ſuperis, detritáque commoda luxu
Vulneribus reparantur.

LIX. Persea, ἡ Περσεία.

Pietas vel magnanimitas.

ARBOR Perſea ſola Nili aqua gaudet. Pauſan. in Eliac. lib. 1. p. 161. Eius fructus cordis ſpeciem refert, linguæ folium. Idcirco dicata eſt Iſidi, & monentur huius oraculum adituri, vt ſanctè ſentiant, & modeſtè loquantur.

Plut. in Isid. & Osirid. p. DCLXXIV. Describitur autem Persea pleniùs à Theophrasto, lib. 4. cap. 2.

APOD. Persea arbor, generosa mens: Nilus fluuiorum omnium maximus, & pulcherrimus, honor optimus est, & egregij animi pabulum. Vel certè Persea typus viri egregia sanctitate, qui pectore, & lingua totus in diuinas laudes prædicandas effunditur, & torrente rerum cœlestium ebrius, sola Dei contemplatione quasi proprio pabulo alitur, & fœcundatur.

Aëris immensi superat globum,
Nubésque post tergum videt:
Quíque agili motu calet ætheris
Transcendit ignis verticem,
Donec in astriferas surgat domos,
Phœbíque coniungat vias. Boët. l. 4. m. 1.

LX. PHRIXA.

Improborum osor.

PHRIXA herba *μισοπόνηρος*, rutæ similis, in antro Boreæ prouenit, collectáque niue frigidior est. At verò in improbas, & alienæ vitæ pudicitiæq; insidiatores, ita fertur excandescere, vt flammas edat: Συλλεγομένη δέ ἐστι ψυχροτέρα χιόνος· ὅταν δέ τινι ἐκ μητρυιᾶς ἐπιβουλὴ γίνηται, φλόγας ἀναδίδωσιν. Agathon Samius & Plut. in Tanai.

Apod. Homines leui alioqui & placido ingenio, in scelera improborum atque flagitia, pietatis ardore vehementiùs commoueri solent.

LXI. Platanvs Xerxis.

Amor stultus rerum creatarum. Vel, *Diuitiæ indignis collatæ.*

Ridicvlvs profectò Xerxes ille est, quòd quum mari terrísque Iouis operibus posthabitis, noua itinera, & insolitam nauigationem sibi parasset, seruiuit Platano, & arborem coluit. In Lydia igitur, vt aiunt, cùm vidisset proceram platanum, diem solidum ad eamdem exegit nulla postulante necessitate, & castra posuit in solitudine circa platanum; sed & multiplicem, ac preciosum ornatum ex ea suspendi torquibus, armillísque ramos veneratus, & curatorem ei reliquit quasi custodem, & propugnatorem amasiæ. Ælian. lib. 2. cap. 14.

Apod. Icon humanæ stultitiæ; homines ad maxima nati, & facti à Deo, vilissimarum rerum amore cogitationes inquinant suas; ea enim amant, quæ redamare non possunt, & singularibus ornamentis afficiunt, quæ ab omni ornamento aliena sunt. Eadem diuitias indignis hominibus collatas significat: quid enim arbori cum torquibus, & armillis, & huiusmodi Persicæ gloriæ choragio?

Pœnam, Phaëthon, pro munere poscis.

LXII. Platani Themistoclis.

Ingratitudo erga amplissimos viros.

TAῖς Πλατανίοις ἀπείκαζεν αὐτὸν αἷς ὑποτρέχουσι χειμαζόμενοι· γενομένης δ' εὐδίας τίλλουσι παρερχόμενοι, καὶ λοιδοροῦσι. Comparabat se cum platanis, ad quos ingruente pluuiâ confugiunt, mox serenitate redditâ, viatores vellicant, & insectantur.

Apod. Platanus, vir amplissimus; tempestas, calamitas; serenitas, prosperitas; vellicatio platani, vexatio viri, de quo bene meriti sumus.

Θρέψαι τοὺς λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας ὥς τε φάγωσι.

LXIII. Pomum Cachi.

Vnitas præstans.

EST in prouincia Malaban arbor, cui incolæ nomen indidere, Cachi, siue Cicara: vnicum quotannis refert pomum: illud non à ramis, vt poma reliqua, sed à stipite; estq; adeò immensum, vt vnicum oneret quamuis robustum hominem. Continet autem pini more intra se fructus 300. distinctis pelliculis; sunt singuli nostrorum pomorum magnitudine. Rursúmque intra illos continentur & alij, quales in echino castaneæ. Nicol. de Comitib.

Apod. Non multitudine res, sed præstantiâ æstimandæ.

LXIIII. POMA NARSETIS.

Beatitudinis pignora.

Vide Baron. ad annum Iustini memoria II.

NARSES ille Eunuchus, qui Totilam Gothorum Regem Martio vigore & ſpiritu planè ingentem debellauit, æſtuariæ fortunæ iactatus inconſtantia, poſtquam Iuſtinus gubernacula cepit imperij, Italiæ præfectura ſpoliatus, etiam probris à Sophia Iuſtini vxore ita conciſus eſt, vt penſis lanæ trahendis affigi iuberetur. Ille dicto exaſperatus, ſe Iuſtino & Sophiæ eam telam orſurum dixit quam minimè poſſent diſſoluere. Continuò Longobardos à regionis ſuæ ſquallore ad fertiles Italiæ campos inuitat, præmiſſis qui lectiſſima ex eodem ſolo poma ferrent; quorum ſpecie delectati Longobardi, & ex eadem opimam terræ fœcunditatem conijcientes, in Italiam magno & horribili exercitu inundarunt.

APOD. Hæc figura accommodari poteſt in eos, qui ad futuræ beatitudinis ſpes, & bona æſtimanda, per rerum creatarum ſpecies alliciuntur à Deo.

Quæq; latent, meliora puta.

LXV.

LXV. Popvlvs alba ad vsvm sacrorvm.

Pietas.

EX alba duntaxat populo, neque ex alia arbore ad vsum Olympicorum sacrorum ligna cædi apud Eleos receptum erat. Pausan. in Eliacis, lib. 1. p. clxi.

Apod. Candida oportet esse pectora, & ab omni labe defæcata, quæ diuini amoris faces exceptura sunt, & Deo viuo arsura in holocaustum suauissimi odoris. Deo enim placemus ἐπὶ τῷ βίῳ τοῖς καθαρωτέροις ἡδόμενοι. Isidorus Pelusiota ep. cciv.

LXVI. Pvlegivm.

Fortitudo.

PVlegivm hyeme floret, rigente vbique frigore. Cicero lib. 1. de diuinatione: *Nam & masculorum iecuscula brumâ dicuntur augeri, & pulegium aridum florescere, ipso brumali die.* Theophrastus libro tertio de historia plantarum, cap. 4. multas enumerat arbores semper virescentes, quas ipse ἀειφύλλους nominat.

Apod. *Fortitudo imminentibus periculis ornamenta defendit virtutum omnium, & inexpiabile prœlio aduersus omnia vitia decernit: inuicta ad labores, fortis ad pericula, rigidior aduersus voluptates, dura ad-*

uersus illecebras. D. Ambrosius, lib. 1. officiorum, cap. 39.

LXVII. PYRAGNVS EX METHODIO.

Puritas intacta.

IN Olympo monte Lyciæ ignis sponte sua in montis cacumine ex imo terræ enascens, iuxta quem stirps, Pyragnus nomine, existit, adeò florida, virens & opáca, vt è fonte potiùs nata videatur. Methodius apud Photium: *πῦρ αὐτομάτως κατὰ τὴν ἀκρώρειαν ὄρους κάτωθεν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόμενον, περὶ ὃ πύραγνος φυτόν ἐστιν, οὕτω μὲν εὐθαλὲς καὶ χλοερόν, οὕτω δὲ σύσκιον ὡς ἀπὸ πηγῆς μᾶλλον βεβλαστηκέναι.*

APOD. Virgo extra peccati originalis labem, quæ in cæteros homines grassata est, sola intacta permansit.

Inexpugnabile mundi Præsidium.

LXVIII. RHODODAPHNE.

Scriptura sacra.

HERBA dicta Sabina, alijs Rhododaphne, sempiterna fronde, rosæ similitudine, caulibus fructicosa, iumentis capríque, & ouibus venenum est; eadem homini contra serpentum venena remedio. Plin. lib. 15. cap. 20.

APOD. Sacrarum literarum prudentibus

viris lectio perutilis; contrà imprudentibus qui abundant in suo sensu, valde periculosa. D. August. epist. ad Volusianum: *Modus ipse discendi quo sacra scriptura contexitur, quamuis omnibus accessibilis, paucissimis tamen penetrabilis: Nam quæ aperta continet, ea quasi amicus familiaris sine fine ad cor loquitur indoctorum atque doctorum: ea verò quæ in mysterijs occultat, nec eloquio ipso superbo erigit, quò non audeat accedere mens tardiuscula & inerudita quasi pauper ad diuitem.*

LXIX. RORARIA.

Virtus.

RORARIA quæ vulgò appellatur, planta est: quantumuis æstate ardentissimis Solis radijs sit exposita, nunquam tamen folia ipsius caua instar pusilli cochlearis, roscido quodam humore destitui ferunt, eorúmque lanuginem admodum tenellam guttulis quibusdam pellucidis semper madere: vnde etiam nomen sortita est, vt Rorem Solis, ac Rorariam veteres nuncuparint. Vide Hist. Plant. Rouill.

APOD. Virtus instar Roraræ inter æstus, & incendia miseriarum, diuinæ gratiæ rore affluens germinat, & nunquam contabescit.

Æternùm virens.

LXX. RVBI APOLOGVS.

Humilitas.

CONCILIVM inierunt arbores, quo se ab hominum iniurijs, quibus vndique appeterentur, expedirent. Et Cedrus quidem, quæ vt cæteris dignitate, ita & consilio præstare videbatur, prima sententiam dixit: Sæuire vt plurimùm homines in ligna securibus, quas ligneis manubrijs muniunt quò aptius feriant. Itaque è re esse arborum, vt ligna denegarent hominibus, quæ ipsi in perniciem arborum conuerterent. Multis vltro citróque in eandem sententiam iactatis, surgit humilis Rubus, &, Nolite, inquit, arbores, nolite in tantam altitudinem excrescere; eritis, mihi credite, ab hominum iniurijs tutiores.

APOD. Humilitas sola est, quæ tutos homines à dæmonum insidijs, omniúmque malorum incursibus præstare solet.

Placet in vulnus maxima ceruix.

LXXI. SCOPÆ FLORENTES.

Humilium personarum prouectio ad honores.

REPENTINO olim prodigio scopæ florere sunt visæ, quibus nobilitatis curia mundabatur. Idq; portendebat extollendos quosdam despicatissimæ sortis ad gradus potestatum excelsos. Amm. lib. 28.

Apod. De his Iuuenal. Satyr. 3. agitans Græculos sui temporis:

Quondam hi cornicines & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæq; per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter; inde reuersi
Conducunt foricas, & cur non omnia? cùm sint
Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit quoties voluit fortuna iocari.

LXXII. Serta Corollariarum: στεφανηπλοκῶν ἔργον ἄκαρπον.

Oratio vana.

Illæ florida & odorata sectantes folia opus pertexunt, iucundum illud quidem, sed diarium & infrugiferum: contrà apes prata peruolitantes, violarum, rosarum, hyacinthorúmque copia consita, thymo asperrimo insident, ex quo tamen mellis vberem copiam faciunt. Plut. de audit. 72.

Apod. In dulces, sed infrugiferas orationes, quarum dictio; vt ait idem Plut. habet quidpiam ad decipiendum conducens, si rebus applicetur, suauis & copiosa, & cum fastu aliquo atque apparatu, sed omnis fructus, atque vtilitatis est expers: quare syncerus orator omittere debet florida, & luxuriosa verba, résque ad actiones scénicas, aut spectacula pertinentes, eásque habere pro pabulo sophistarum, animo autem in ipsos orationis sensus penetrare.

LXXIII. SIMILAX.

Ambitio & deceptio.

SIMILAX planta est hederæ similis, perpetuò sursum tendens, subtilibus ramis, quæ proximè adstant, plantas comprehendens, maximè verò paliuros: adeò vt illos quidem feriat, ipsa etiam suo tempore pereat. Huiusmodi erat Babylon, numquam non ad altiora volans, vndique potentiæ suæ retia extendens, vt deprimerentur ab ipsa comprehensi: comeditur tandem ipsa à Persis & Medis. Atqui circumeuntes mare & aridam, vt vnum proselytum faciant, ac postea ipsum filium gehennæ constituant, Similax fuerunt expansa, suffocans sub se comprehensos, ac velut arida stipula; neque susceperunt descendentem pluuiam, neque aquam salientem in vitam æternam. Similaci etiam æquiparentur qui charitatem simulantes & complectentes per blanditias proximum, ac quæ ad eorum perniciem faciunt meditantes. Absumetur tandem talis similax ipsa à se se: alter enim impostor ab altero fraudulentiore capitur. Theophylactus in Naum cap. 10.

LXXIIII. SISTRVM SCAMANDRINVM.

Tutela diuina, seu Crux Domini.

FERVNT in fluuio Scamandro herbam nasci Sistrum nomine, Erebintho non absimilem,

grana in se conclusa complexam, à quibus traxit & nomen. Eam si quis gestarit, nullis neque dæmonibus neque spectris teneri, Arist. in veteri codice περὶ θαυμ. α. meminit quoque Plutarch. iunior de fluminibus.

Apod. Diuinum præsidium significat, quó fulti mortales vana vmbrarum terriculamenta, & dæmonum ludibria facilè contemnunt. Idcirco *ad omnem progressum atque promotum, ad omnem aditum & exitum, ad vestitum & calceatum, ad lauacra, ad mensas, ad lumina, ad cubilia, quocumque nos conuersatio exercet, frontem crucis signaculo terimus.* Tertullianus.

LXXV. Telyphonos.

Virtus inuidiæ victrix.

Telyphonvm herbam Theophrastus narrat, si eam ad scorpij dorsum admoueris, statim perire: ὁ δὲ παραχρῆμα αὖος ἐστιν. Ælia. de animal. lib. 9. cap. 21.

Apod. Inuidi qui per scorpiones significantur, si se ad florentis hominis virtutem affricent, calumnijs obfuturi, continuò ipsi contabescunt.

Sed videt ingratos, intabescitq; videndo
Successus hominum, carpitque, & carpitur vnà,
Suppliciúmque suum est.

Ouid. Metam. lib. 2.

LXXVI. THEOMBROTION.

Cœli depositum.

THEOMBROTION herba, quæ & Semnion à potentiæ maiestate appellatur, Pauonis picturis similis est odore eximio. Hæc à Persarum regibus comeditur, & bibitur contra omnia corporum incommoda instabilitatémque mentis. Plin. lib. 24. cap. 17.

APOD. Eucharistia & maiestate ampla est, & specie eximia, vt quæ Deum continet, in quo thesauri omnes sapientiæ, potentiæ, pulchritudinis latent inclusi. Nullum autem alexipharmacon contra animi morbos potentius, nullum dæmoni terribilius. D. Chrysostomus in Catechesi, πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι, vocat ποτήριον δὲ φρικτὸν καὶ πολλῆς γέμον δυνάμεως, καὶ τῆς κτήσεως τιμιώτερον ἑκατέρας. *Poculum terribile, & multa virtute plenum, & vtraque possessione pretiosius.*

LXXVII. THYMVM ATTICVM VERNANS IN AFFLATV MARIS.

B. M. Virginis fauor.

ATTICVM thymum ex quo apes mel laudatissimum confitiunt, non durat nisi in afflatu maris. Plin. lib. 21. cap. 10.

APOD.

APOD. Nulla diu planta stabit in religione & cultu Dei, quæ non afflatum Mariæ, id est, maris gratiarum accipiat.

Via sola salutis.

Nec immeritò D. Damascenus eam φυσίζωον & ζωοδότειραν κόρην, *Almam puellam, vitæ largitricem* nominat.

LXXVIII. TILIA.

Philosophia verbosa.

TILIA cùm habeat calicem, & folia dulcia, tamen fructum eius nullum animal attingit. Ταύτης γὰρ μὲν τὰ φύλλα γλυκέα, καὶ πολλὰ τῶν ζώων ἐσθίει· ὁ δὲ καρπὸς οὐδεὶν βρωτός. Theoph. lib. 1. cap. 20.

APOD. Tilia verbis abundantes, rebus infructuosos significat.

Odi homines ignauâ operâ, Philosophâ sententiâ. Pacuuius.

Sic agitur censura, & sic exempla parantur,
Cùm iudex alios quod monet, ipse facit.

Ouid. Fastor.

TVLIPA AD SOLEM.

Fauor cœlestis.

Solémque suum, sua sydera norunt.

TVLIPA flos est, & visu iucundus, & insigni colorum pulchritudine admiradus, qui ad ra-

dios solares se se pandit: illis verò aut pluuiâ, aut tempestate occupatis, clauditur, & languescit. Eum principis syderis absentiam gemere diceres.

APOD. Dicitur de fauore superioris potestatis in inferiora: sic anima Christiani hominis Tulipæ instar est, quæ se ad Spiritus sancti radios explicat, iisdem absentibus contristatur. Tunc enim terra est inanis, & vacua, & tenebræ super faciem abyssi. Nota porrò Tulipam Turcicum esse vocabulum: sic enim Dalmatæ, & Turcæ vocant pileum, seu amiculum capitis quod gestare solent, quòd ei inuersi flores, isti aperti similes sint effigie: summo cauli insidet ille flos sursum spectans, sex foliolis sæpiùs constans, interdum septem aut octo: calathi, aut cyathi modo sese in fundo pandens; ex quo sena, aut totidem quot sunt folia, stamina erumpunt, modò lutea, modò pallida, modò nigricantia; pediculis etiam quæ stamina sustinent, mirum in modum colorem variantibus. Vide Ruel. lib. 15.

LXXIX. VISCVM GALLORVM.

Eucharistiæ symbolum.

EST id rarum admodum inuentu, & repertum magna relligione petitur, & ante omnia sexta luna, quæ principia mensium, annorúmque his facit, & sæculi post tricesimum annum, quia iam abundè viriū habeat, nec sit sui dimidia, *Omnia sanantem* appellantes suo vocabulo, sacrificijs epu-

liſque rite ſub arbore præparatis, duos admouent candidi coloris tauros, quorum cornua tum primùm vinciantur. Sacerdos candida veſte cultus arborem ſcandit, falce aurea demetit: candido id excipitur ſago: tunc demum victimam immolant, precantes vt ſuum donum Deus proſperum faciat his quibus dederit. Fœcunditatem eo poto dari cuique animali ſterili arbitrantur, contráque venena omnia eſſe remedio. Plin. lib. xvi. cap. xliv.

Apod. Hac tabula Euchariſtia rectè ſignificari poteſt. Panacæa ſanat morbos corporis, Euchariſtia animi. Illa aditur cum victimis albis, hæc cum puris precibus; illa creſcit in quercu, hæc in vitæ arbore, imò ipſa eſt arbor vitæ: illa candido excipitur ſago, hæc munda conſcientia; illa aurea falce demetitur, hæc charitate decerpitur; illa denique fœcunditatem parit animantium, hæc virtutum.

In eodem argumento eſt Panis fœderis. Dæmon quippe ſacrorum & relligionum ſimia, venerabilis huius Sacramenti vmbras in nouo vrbe commentus deprehenditur: nam menſe Septembri & Decembri virgines Soli ſacras placētas quaſdā ex farina & ſanguine agni confectas in particulas diuidunt, & exteris qui fortè in aulam regiam veniūt, quaſi magni fœderis cum *Iuga*, hoc eſt, cum rege Sacramentum diſtribuunt; illi verò magna veneratione ſuſcipiunt, iurati ſe nihil contra Solem & Iugā moliturος, atq; in ſuæ fidei & ſtudij pignus hunc panem fœderis recipere in medullis & viſceribus teſtabantur. Mittuntur deinde fauſta ad omnes Guagas totius prouinciæ. Ex lib. de ſtat. Imp. p. 307.

FFFf ij

LXXXI. XAQVA.

Effectus causæ contrarius.

XAQVA arbor Hiſpaniolæ, cuius fructus papaueris ſpecie: manat ex ea pellucida aqua albicans, qua quicquid aſpergitur, aut oblinitur, nigreſcit, adeò vt nulla vnquam lotione emendetur. Ouet. hiſtor. lib. 8.

APOD. Cauſæ contrarios plerumque habent effectus, & ex albo nigrum oritur. Qui fit vt diſcipuli permulti limpidis doctrinæ fontibus irrigati non modò non albeſcant, ſed inde plerumque deteriores fiant: niſi quòd ipſi naturæ prauitate corrupti, in prauam partem rapiunt omnia; atque cùm ita fuerint affecti, difficili admodum negotio ad æquitatem mentis reuocantur?

Naturæ contraria legibus ibit.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER VNDECIMVS.

AVRVM ET LAPILLI.

I. Mensa S. Sophiæ, ex omnibus metallis et gemmis conflata.

ἓν καὶ πάντα.

IVSTINIANVM in magnifico Sophiæ templo, cuius descriptio est *Baron. ann. Iustin. 31.* apud Euagrium lib.4.c.30. sacram mensam fecisse refert Cedrenus, opus imitatione nulla æquandum. Constabat verò auro, argento, omnísque generis lapidibus, lignis, metallis, omnibúsque rebus quas terra fert, mare, & vniuersus mundus. Ex omni materia preciosa plura, meliora, potiora collegerat: liquatísque his, quæ fluunt, sicca illis immiserat, atque in formam men-

ſæ abſoluerat. Ita varium illud opus contuentibus ſtuporem iniiciebat. In orbem hanc habuit inſcriptionem.

Tua de tuis tibi offerimus ſerui tui, Chriſte, Iuſtin. & Theodora; ea tu propitius accipe, fili Dei Verbum, qui noſtri cauſa carnem aſſumpſiſti, & cruci affixus fuiſti: ac nos in tua recta fide conſerua. Et quam nobis commiſiſti remp. eam ad tuam gloriam auge, & tuere intercedente ſancta Deipara virgine Maria.

APOD. Dici poteſt de re qualibet eminentiſſimæ perfectionis: ſic homo Dei ſedes eſt, ipſe ex omnibus vniuerſi orbis particulis conflatus. Vnde animal multiplex, πολυτροπώτατος καὶ ποικιλώτατος τῶν ζώων. D. Gregor. Nazian. οὐχ ἁπλοῦν τι χρῆμα, οὐδὲ μονοειδὲς ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ συνῴκισεν ὁ θεὸς εἰς ἑνὸς ζώῳ σύστασιν ὄχλον δυνάμενον παμμιγῆ τε καὶ πάμφωνον. Syneſius ad
Homo omne animal. Arcad. Phil. lib. de mundi opificio, hominem vocat omne animal, χερσαῖον, ἔνυδρον, πτηνόν, οὐράνιον.

II. PYTHÆ MENSA AVREA.

Diuitiæ auarorum pulchræ, ſed infrugiferæ.

INCIDERAT in auri metalla Pythes qui Xerxis ætate floruit, adeò inexplebili cupiditatis ſiti, vt omnes ciues relictis artibus aurum effodere, egerere, purgare cogeret. Multis tandem pereuntibus, animum deſpondentibus cæteris, mulieres ad eius vxorem ſupplices ſeſe contulerũt, vt miſeriis ærumnoſorum coniugum ſubueniret. Ea diſcedere his, & bono animo eſſe iuſſis, aurifices quibus maximè

fidebat ad se acciuit, domíque inclusos iussit panes, bellaria, poma, & alios cibos, quibus maximè delectari Pythem nouerat, ex auro omnia conficere. Iuerat tum fortè Pythes peregrè, qui vt domum rediit, cœnámque poposcit, auream ei mensam mulier apposuit; nullo esui apto cibo, sed omnibus aureis instructam. Cùm initio delectatus artificio naturam imitante, satur spectaculi posceret cibum, quodcunque peteret id aureum ei mulier attulit. Indignanti, & esurire se respondenti, Atqui, inquit, harum tu nobis rerum copiam, nullius præterea parauisti; omnes enim artes, omnis vsus aliarum rerum desertus est; abductis cultoribus squallent agri, dum à te virorum robora in aurifodinis occupantur. Hac voce philochrysi cupiditas paulisper extincta.

APOD. Pythes ieiunus in mensa aurea, typus est auari inter immanem opulentiam, & reconditos thesauros egentis.

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infelix quem sua vota premunt.

In eodem ferme argumento est Vari cœna, cuius meminit Martialis lib. 4.

Ad cœnam nuper Varus me fortè vocauit:
Ornatus diues, paruula cœna fuit.
Auro, non dapibus, oneratur mensa; ministri
Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Huc ego non oculos, sed ventrem pascere veni:
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

III. Mons avrevs Pompeii.

Vanitas rerum humanarum.

POMPEIVS in triumpho oſtentauit montem aureum quadratum, cum ceruis, & leonibus, & pomis omnis generis circundata vite aurea: Muſæum quoque ex margaritis, in cuius faſtigio horologium erat. Plin. lib. 37. c. 11.

APOD. *O quantum eſt in rebus inane!* Verè εἴδωλα τῶν εἰδώλων ἀνθρώπινα πράγματα! glebam terræ in alieno littore interfectus deſiderauit, qui montes, vel potiùs mundos aureos oſtentauit in triũphis. ὁ δὲ ὄνειρος οὗτος, ὡς ἀψευδέστατα φαίην, ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ βίος· ὡς γὰρ τὰς καθ' ὕπνον φαντασίας βλέποντες οὐ βλέπομεν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούομεν, καὶ γευόμενοι ἢ ἁπτόμενοι οὔτε γευόμεθα, οὔτε ἁπτόμεθα· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἐγρηγορότων αἱ φαντασίαι τοῖς ἐνυπνίοις ἐοίκασιν, ἦλθον, ἀπῆλθον, ἐφάνησαν, ἀπεδήμησαν, πρὶν καταληφθῆναι βεβαίως ἀπέπτησαν. Philo lib. de Ioſeph. p. 425.

IV. Oliva Pygmalionis avrea.

Diuitijs animoſa ſuis.

OLIVA Pygmalionis apud Gaditanos ex auro artificioſiſſimè fuit elaborata, fructus verò ex ſmaragdo lapide quàm opulentiſſimos habuit. Philoſtr. lib. 5.

APOD. Oliua aurea Virgo eſt, *oliua* verè *fructifera in*

in domo Dei; fructus smaragdini, virtutes, quibus ipsa supra mortalitatem nostram enituit. D. Hieron. in serm. de Assumpt. Mariæ: *Præcellit cunctos, supereminet vniuersis Maria, cunctis tanto venerabilior, quanto gloriosior, & quanto virtute altissimi extollitur ad sublimia, tanto clarior resultat in gloria: plena siquidē gratia, plena Deo, plena virtutibus, non potest non possidere plenè gloriam claritatis æternæ, quam plenissimè accepit, vt mater fieret Saluatoris.*

V. POMVM AVREVM FENELLÆ.

Voluptas seu diuitiæ exitiales.

CVM Kemethus rex Scotorum Eruthlinthum Fenellæ filium occidisset, tum etiam Malcolnum Druffum regem & affinem Fenellæ: illa statuam mira arte fabricari iussit, in cuius manu pomum aureum gemmis refertum erat, quod quicumq; tetigisset, statim multis iaculis confodiebatur: eo regem nihil suspicantem inuitatum in Fetticarij oppido occidit. Cardan. de rerum variet. l. 12. cap. 56.

APOD. Voluptas blandum quidem, sed exitiale malum inani quodam fulgore perstringit, & illectat eorum oculos quos decepturà est.

Equo ne credite Teucri.

VI. POMVM HENRICI AVREVM.

Detur optimo.

ANN. D. millesimo decimo tertio, cùm Henricus Imperator recèns creatus Romam solenni pompa ingrederetur, Benedictus Papa ei obuiam cum maxima virorum & sacrorum ordinum multitudine processit ex more, eíque huiusmodi Imperij insigne obtulit. Pomum erat aureum per quadrum pretiosissimis quibusque gemmis distinctum, aurea cruce desuper eminente. Erat autem instar speciei huius mundanæ molis, quæ videlicet in quadam rotunditate subsistere perhibetur. Vt dum siquidem illud respiceret Princeps terreni Imperij, foret ei documentum non aliter debere imperare, vel militare in mundo, quàm vt dignus haberetur viuificæ crucis tueri vexillo. In ipso etiã diuersarum gemmarum decoramine, videlicet Imperij culmen plurimarum virtutũ speciebus exornari oportere. Hoc Imperator hilariter suscipiens; Optime, inquit, Pater, ad Papam, istud facere decreuisti, nostræ portendendo iuueni monarchiæ, qualiter sese moderari debeat. Deinde manu tractans illud auri pomum; Nullis, inquit, meliùs hoc præsens donum possidere ac cernere congruit, quã illis qui pompis mundi calcatis, crucẽ expeditiùs sequuntur Saluatoris: qui protinus misit illud ad Cluniacense monasterium Galliarum, quod etiam tunc temporis habebatur religiosissimum cæterorum; cui & alia dona plurimorum contulerat ornamen-

Glabri verba.

torum. Glaber apud Baron. xi. anno D. 1013.

Apod. *Emitur virtute potestas.*

VII. Turditanorum argentea præsepia.

Vitia & Voluptates speciosis titulis ornantur.

Carthaginienses qui Barca duce expeditionem fecerũt, Turditanos argenteis præsepibus & dolijs vsos deprehenderunt. Strab. lib. 3. p. 104. in Hispania.

Apod. Præsepi quid fœdius? & tamen argento vestitur: voluptatibus quid turpius? & tamen aureis virtutum notis fucantur. *Vitia nobis sub virtutum nomine obrepunt: moderatio vocatur ignauia, pro cautò timidus accipitur.* Sen. ep. 45.

Lapis annuli in quo casus Phaethontis expressus.

In tenui labor est.

Casum Phaethontis in gemmâ annuli expressum admirabili vel stupendo potiùs artificio memorat Galenus. Videbatur adolescens Solis filius, comanti radiis capite, vel potiùs flagranti cæsarie, flagellum tenens, equos agitans. Sedebat in curru aureo, quem celeres quadrigæ rapiebant, tanta dexteritate sculptæ vt, sedecim pedes equorum minutissimis lineolis distincti eminerent.

Hinc rubentis ardoribus cœli facies, Iouis iræ, infelicis parentis desperatio, & attoniti casus nouitate cœlestes hærebant: Illinc decrescebat mare, ebulliebant aquæ, torrebatur terra, & longè lateque sparsa incendia, agros, syluas, montes populabantur. Hoc in minimo annulo maximum superiora sæcula viderunt. Galenus l. 17. de vsu partium. Feliciùs tamen Franciscus Alumnus Symbolum Apostolorum & Euangelium Ioannis in denarij orbiculo descripsit. Maiolius.

A P. *Nec comtemne tuas quasi paruo in corpore vires.*
Quod valet immensum est: sic auri pondera parui
Exuperant pretio numerosos æris aceruos.
Sic Adamas, punctum lapidis, pretiosior auro est.
Paruula sic totum peruisit pupula cœlum,
Quóque vident oculi minimū est cùm maxima cernas.
Sic animi sedes tenui sub corde locata,
Per totum angusto regnat de limite corpus.

Manil. l. 4. Astron.

IX. LAPIS PHOENICVM NATVRALI SOLIS IMAGINE IMPRESSVS.

Solidum perenne.

PHOENICES Solem, sua lingua Heliogabalum colebant. Erat autem lapis maximus, teretior ab imo, sensimque fastigiatus propemodum in coni figuram, nigro colore; quem illi è cœlo delapsum iactabant. Visebatur in lapide forma quædam, quam Solis arbitrati, haud humano artificio

fabrefacta. Vide Herodianũ in Heliogabalo. Hoc autẽ simulachrum dicebatur *Alagabalus*, quasi Ala Gabal, Deus montis, quòd in monte coleretur.

APOD. Imaginem Solis, non arte factam, & vt aiunt, ἀνέργαστον, in solidissimo lapide impressam venerati Phœnices, significabat Reges & Principes, qui Solis symbolo, familiari regiæ majestatis sidere designantur, debere maximè perpetuam in dictis factisq; consectari constantiam, vt illud impleant quòd Ludouicus Pius habuisse fertur in Emblemate, VOLO SOLIDVM PERENNE.

εἰκόνα πά-λιν ἀνέργα-στον τῷ λί-θῳ.

X. LAPIS FATVARVM.

Patientiã leuius fit malum.

MVLIERES diuinæ, hoc est fatuæ, in multis delubris Græciæ, aram quandam aut lapidem sustollentes, considerant in eo rei super qua quis percontatur, euentum, & quibusdam quidem earũ aiunt leuem fieri, quibusdam verò grauem, vt ne mouere quidem facilè possint. Dion Pruſ. orat. XIII.

APOD. EX IPSO DIONE.

Anne ita quoque exilium & paupertas, senectus morbíque, & omnia talia his quidem grauia & difficilia, illis autem leuia faciliáque appareant? Illic fortassis iuxta rei differentiã, leue esse pondus Deus efficit; hîc autem opinor tale fit quodque, qualis est vtentis virtus & sententia.

Optimum ærumnæ condimentum æquus animus.

LAPIS PIETATIS.

Vide, *Aetnæi fratres*, libro de bonis hominis.

XI. LAPIS SICYONIVS.

Cædis symbolum.

LAPIS Sicyonius nigro colore, si quando accidat vt de homine mactando moneat oraculum, in aris deorum Auerruncorum solet deponi à duabus virginibus. Sacerdos autem eum vix cultro attingit, cùm sanguis erumpit: túncque recedunt cum ylulatibus huius superstitionis administri. Dorotheus Chaldæus 2. de lapidibus, & Plut. iunior in Araxe: ἱερέως τῇ μαχαίρᾳ θίγοντος αἵματος ἔκλυσις γίνεται δαψιλής.

APOD. Occurrunt sæpe in prodigijs ad significationem diræ stragis pluuiæ, & sudores sanguinei. Lucanus lib. 1. inter cætera cladis Pharsalicæ indicia, mare Siculum repente colore sanguineo rubuisse commemorat his verbis: *Atra Charybis*
Sanguineum fundo torsit mare.
Virgilius in cæde Polydori plantas cruore stillantes facit:

Nam quæ prima solo ruptis radicibus arbos
Vellitur, huic atro liquuntur sanguine guttæ.

XII. LAPIS SOLIS.

Conuersationis vis.

LAPIS apud Megarenses (ad quem Apollo lyram suspendit cùm Alcathoo operã suam esset

nauaturus) si calculo feriatur, eundem quem pulsæ fides sonum reddit. Pauf. in Atticis.

A P. Ex tactu lyræ Apollinis lapis fit sonorus: Eum lapide duriorem esse oportet qui cum bonis doctísque versetur, & nihil ex ista consuetudine adiumenti ad literas, moresque instituendos decerpat.

Usque adeò magni refert studium, atque voluntas,
Et quibus in rebus consuerint esse operati;
Non homines solùm, sed vero animalia cuncta.
Lucretius l. 4.

LAPIS Σωφρονιστήρ.

Conscientia remora.

LAPIS Σωφρονιστήρ, quasi author resipiscentiæ appellatur ea de causa, quòd Hercules furens in patrem ferebatur infestus, eundem occisurus, nisi iniecto à Minerua lapide repressus esset. Hic lapis magna superstitione asseruabatur Thebis consecratus. Alius est lapis Σώφρων, qui in fluuio Mæandro náscitur; per antiphrasin sic nominatus: in sinum enim iniectus stultitiam parit: λίθος κατ' ἀντίφρασιν σώφρων καλούμενος, ὃν ἐὰν βάλῃς τινὸς εἰς κόλπον, ἐμμανὴς γίνεται. Plutarchus in Mæandro.

A P O D. Lapis resipiscentiæ conscientia est, quæ improbos amentia & furore in scelus quasi torrentes effusos plerùmque de medio cursu reuocat. *Alioqui scias subesse animis etiam in pessima abductis boni sensum, nec ignorari turpe, sed negligi.* Senec. ad Lucil. Epist. xcvii.

XIIII. GEMMÆ RATIONALIS.

Lux Prælatorum.

PER duodecim gemmas quas in pectore Pontifex insutas gestat, in bello victoriam pronūciare Deus solebat. Nam priusquam exercitus se moueret, tantus fulgor ex eis emicabat, vt toti populo facilè innotesceret adesse Deum, operamque & auxilium suum, inuocantibus esse allaturum. Vide Ioseph. lib. 3. antiq. cap. 9. Τοσαύτη γὰρ ἀπήστραπτεν ἀπ' αὐτῶν αὐγὴ μήπω τῆς στρατιᾶς κεκινημένης, ὡς τῷ πλήθει παντὶ γνώριμον εἶναι τὸ παρεῖναι τὸν θεὸν εἰς ἐπικουρίαν.

APOD. Tum demum militia Christianæ felicibus auspiciis dimicare cernitur, cùm pastores, & prælati cœlestium virtutum, quasi pretiosorum lapillorum fulgore, totam Ecclesiam collustrant. Non dissimile est quod ait S. Epiphanius lib. de 12. gemmis, vbi scribit Adamantem à summo Pontifice ter in anno gestatum fuisse cùm in Sancta Sanctorum ingrederetur, in Paschate, Pentecoste, & tabernaculorum festo. Quòd si populus in peccato deprehenderetur, mutabatur (vt ferunt) color lapidis; & siquidem mortes, & funera portenderet, nigrescebat; si bella, sanguineum colorem induebat; si felicitatem denunciaret, niueæ lucis candore radiabat. Additq; Zachariæ temporibus, ipso sacris operante splendidum apparuisse: ἐν τῇ ἐφημερίᾳ αὐτοῦ ἐν τῷ Πάσχα λαμπρῶς ἐξῆλθε ὁ λίθος.

XV. Achates.

Eloquentia florida.

Achates tam varij est generis, vt vnum lapidem esse non credas; candidus, rubeus, croceus, cinereus, viridis, niger, varius, cæruleus. Quid moror? huic vni nec omnium aliarum gemmarum colores sufficiunt. Ille lucos, prata, animalia, flumina, flores, arbores, natura ludente refert. Orpheus in Achate;

Δένδρεα γὰρ μάλα πολλὰ κατόψεαι ὡς ἐνὶ κήπῳ
Ἀνθεμόεντι κλάδοισιν ἐπασσυτέροις κομόωντα.

Arbores enim multas inspicies quemadmodum in horto
Florente ramis aceruatis ornatas.

Apod. Conferri poterit cum amœna styli varietate, in quo diuersi Rhetorum colores ad certamen vsque luxurient.

Hic varios sese in vultus facundia diues
Induit, & vasto nunc torrens impete fertur,
Fluminis in morem, sicco nunc aret in alueo,
Nunc sese laxat, nunc exspatiata coercet,
Nunc inculta decet, nunc blandis plena renidet
Floribus. Angelus Polit.

XVI. Achates Pyrrhi.

Sapiens.

Annulus Pyrrhi regis, qui aduersus Romanos bella gessit, non ignobilis famæ fuit, cu-

ius gemma Achates erat, in quo nouem Musæ cum insignibus suis singulæ, & Apollo tenens citharam videbantur non impressis figuris, sed ingenitis.

Solin. Polyhistor, p. 38. edit. Pictau.
In eodem genere est lapis Autoglyphus, vt narrat Aretazes & Plut. in Sagari, matris Deorum effigie sculptus. εὑρίσκεται γὰρ τετυπωμένην ἔχων τὴν μητέρα τῶν θεῶν.

APOD. Vno annulo Musas Pyrrhus complexus est, & vno pectore vir sapiens multiplices scientias. Talis fuit Basilius ille Magnus de quo D. Gregor. Naz. ait: ποῖον μὲν εἶδος οὐκ ἐπῆλθε παιδεύσεως; μᾶλλον δὲ, ποῖον οὐ μεθ' ὑπερβολῆς; ὡς μόνον οὕτω μὲν ἅπαντα διελθὼν, ὡς οὐδεὶς ἕν· οὕτω δὲ εἰς ἄκρον ἕκαστον, ὡς τῶν ἄλλων οὐδέν.

XVII. AETITES ET GASIDANES.

Promissum irritum.

AETITES lapis semper prægnans nunquam parit, sed & Gasidanes lapis, qui in Media reperitur, & in Arbellis, coloris olorini veluti floribus sparsis concipere dicitur, & intra se partum fateri concessum: concipere autem trimestri spatio, ac de partu nulla memoria. Plin. lib. XXXVII. capit. IX.

APOD. Multi multa in virtutibus & literis concipiunt, quæ nunquam pariunt. Hæc Plutarchus

περὶ τοῦ ἀκούειν vocat, ἀτελῆ τινὰ καὶ ἄψυχα ὑπολήμματα, imperfecta & inanima consilia, quæ ὑπονεμίοις λοχείαις, ventosis ouis comparat.

Numquam futilibus excanduit ignibus æther.

XVIII. ALECTORIA.

Fortitudo.

ALECTORIAS vocant in ventriculis Gallinaceorum inuentas crystallina specie, magnitudine fabæ, quibus Milonem Crotoniensem vsum in certaminibus inuictum fuisse videri volunt. Plin. lib. 37. cap. nono. Isidor. cap. 13. lib. 16.

APOD. Alectoria est in omni certamine præsens animus, Dei gratia firmatus, quo qui fuerit præditus, omnia hostium tela retundit: ὁ μακάριος οὗτος πανταχόθεν βαλλόμενος ἀσφαλέστερον ἵστατο, καὶ μυρία βέλη δεχόμενος οὐκ ἐνεδίδου, ἀλλ' ἐκένωσε τοῦ διαβόλου τὴν βελοθήκην· αὐτὸς δ' οὐ κατέπεσεν, οὐδ' ὑπεσκελίσθη. Chrysost. apud Nicetam: *Beatus ille vndique petitus firmiùs stetit, & sexcenta tela clypeo excipiens deditionem non fecit: exhausit Dæmonis pharetram, nec concidit, imò ne de gradu quidem tantisper motus est.*

XIX. AMIANTOS.

Ieiunium.

Ex D. Basilio.

EST lapis quidam eius naturæ, quem hîc Amianton Græci vocant, vt inquinari non possit. Hic ab igni non vincitur, sed impositus igni videtur ignescere, & in prunam verti: rursum exemptus igni, perinde quasi fuisset aqua, candidatus apparet purior. Huiusmodi erant trium illorum puerorum corpora apud Babylonios, illud ieiunio consecuta vt nullâ vi possent inquinari. Siquidem in vehementi fornacis flammâ, quasi naturâ fuissent aurei, ita apparuerunt illæsi, vtique superiores, qui & auro potentiores declarati sunt: Neque enim illos liquefecit ignis, sed integros, illibatósque seruauit. Basilius homil. I. de ieiunio.

Perfusa non sic amne flamma extinguitur,
Nec sic calente sole tabescunt niues,
Vt turbidarum scabra culparum seges
Vanescit almo trita sub ieiunio.

Prudentius in Cathem.

XX. AMIANTVS.

Castitas.

AMIANTVS alumini similis nihil igni deperdit, veneficijs resistit omnibus, priuatim Ma-

gorum. Plin. lib. 36. cap. 19.

Apod. Caſtitas nihil impuri amoris facibus deperdit, & meretriculæ Circes, hoc eſt voluptatis veneficijs quã fortiſſimè reſiſtit: vnde à D. Chryſoſtomo propter innumerabiles pugnas quibus aſſiduò diuexantur, *μέγα τι πρὸ μαρτυρίου μαρτύριον* dicitur in laudatione ſanctæ Theclæ. Baſil. homil. 1. de ieiunio trium puerorum, corpora inter flammas illæſa cum Amianto comparat; quod in ſuperiori ſymbolo liquidiùs explico.

Caſtitas ante martyriũ ingens martyrium. D. Chryſoſt.

XXI. Amnochrysvs.

Bonum non purum.

Amnochrysvs arenis auro intermixtis nunc bractearum, nunc pulueris habet quadrulas. Iſid. orig. lib. xiv. cap. xiv.

Apod. Significat Amnochryſus nullum bonum ex omni parte integrum. Claudianus:

Nulli ſyncera bonorum Pars conceſſa viro.

Vel etiam dicitur in cor humanum, non purè Dei amore incenſum, ſed maculis terreni amoris interlitum.

Terra ſalutiferas herbas, eadémque nocentes
Nutrit, & vrticæ proxima ſæpe roſa eſt.

Ouidius.

XXII. Androdamas.

Sapientia permotionum domitrix.

ANDRODAMAS argenti nitorem habet, & penè adamas, quadratus ſemper teſſeris. Magi putant nomen impoſitum ab eo, quòd animorum impetus, vel iracundias domare & refrænare dicatur, ſi credimus Iſid. orig. lib. 16. cap. 14.

APOD. Nullus eſt alius Androdamas quàm ſapientia moderatrix animi, expultríxque vitiorum. Hæc incitatas permotiones, & inſtar torrentis fluminis effuſas reprimit, & diſſipata tot affectuum caligine,

Inconcuſsa locat puræ ſacraria menti.

γελῶσα πικραῖς ἄβατον βίον μερίμναις, inquit Syneſius.

XXIII. Anthracites.

Virtus & perſequutio.

ANTHRACITES lapis ignitus & carbo, iactatus in ignem velut inter mortuos extinguitur; at contrà aquis perfuſus exardeſcit. Iſidor. orig. lib. XVI. cap. XIII.

APOD. Virtus ſine aduerſario langueſcit, aduerſis rebus exercita magis ſplendeſcit.

Contraria ſemper Virtuti fecere viam.

Eduardus ſecundus Angliæ Rex pingebat in ſymbolo araneam in tela ſua elaborantem, quam vehe-

mens ventus perflat cum lemmate, *Ardentior ibo.* Octauius de Strada. Sic Alexander apud Plutarchum de fortuna Alexandri, ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων ἐκτήσατο, οὐκ ἀπραγμάτου τρυφῶν ἐξουσίᾳ.

XXIV. ARVROPHYLAX.

Felix custodia recti.

ARVROPHYLAX lapis argento simillimus, cuius apud Vaura (vt notat Plutarchus de fluminibus) hæc est vis: Elidis qui potentiores sunt, ipsum coemunt, & ante thesaurorum suorum limina ponunt; sicque securè illic repositum aurum custodiunt: cúmque fures eò peruenire volunt, lapis hic tubæ clangorem emittit, illi autem tanquam à satellitibus abacti per præcipitia feruntur: σάλπιγγος ἦχον ἀναδίδωσιν ὁ λίθος. *ἀρουροφύλαξ ἀργύρῳ παρόμοιος.*

APOD. Abeant vani cum suis portentis. Non est alius Arurophylax quàm vox diserta bonorum, quæ tanquam tuba argentea pro innocentia contra raptores clamat, eósque à vi & præda deterret. *Patroni diserti vox pro iustitia & innocentia tuba est argentea.*

Vigili stant bella Magistro.

XXV. CARBVNCVLVS.

Componitur orbis Regis ad exemplum.

CARBVNCVLVS qui supra cæteras gemmas excitatiùs lucet, & vibrat, Soli dicatus esse

creditur, quòd ad maximi ſideris imitationem flammas eiaculetur. Habet autem hoc inter cætera mirabile, quòd reliquis quidem gemmis ſuam figuram & ſpeciem poſſit imprimere, cùm tamen nullus alius, ex omni lapillorum genere, carbunculo viciſſim ſuam imaginem poſſit inurere. Rueius lib. II. de gemmis poſt Ariſtotelem.

Apod. Reges & Prælati facillimè ſubditis ſuam ſpeciem & imaginem inurunt, vt qui ſint omnibus in oculatiſſimum exemplum propoſiti. Aliorum autem, niſi ſuperiores ſint, quibus plurimum honoris deferant, imitationem & mores non admittunt. φιλεῖ γὰρ τὸ ὑπήκοον ζήλῳ τοῦ ἄρχοντος γνώμης βιοῦν. Herodi. in Commodo.

XXVI. Chelonites.

Prudentia in ſermone.

Ocvlvs Indicæ teſtudinis varius & purpureus: per hunc Magi impoſitum linguę futura prædicere fingunt. Iſid. orig. lib. XVI. cap. XIV.

Apod. Non Chelonites, ſed lux prudentiæ cernit futura: oculus autem in lingua poſitus, vt alibi monui, ſymbolum eſt prudentiæ in loquendo, exprimens illud Pittaci, τοῦ νοῦ γλῶττα μὴ προτρεχέτω. *Difficilis res eſt in lubrico faucium conſtitutam veritatis rigidæ tenere menſuram; cui ſi incautè fræna laxentur, frequenter contra ſe loquitur.* Caſſiodorus in Pſal. Dixi cuſtodiam.

XXVII. CHERNITES.

Incorruptionis typus.

CHERNITES lapis ebori simillimus, corpora ab interitu, & corruptione vindicat, ex quo Darium in eo conditum ferunt. Plin. lib. 36. cap. 16. Contrariæ virtutis est Asius lapis cuius meminit Theophrastus libro de igne, qui omnia consumit & in cinerem redigit: ἀφανίζει πάντα καὶ ἐν ἑαυτῷ τέφραν ποιεῖ. *Asius lapis.*

APOD. Dei voluntas Chernite omni potentior corpora Beatorum seruat, omnis expertia corruptionis; vt nihil omnino tot currentium sæculorum conuersione deterantur. *Resurgent Sanctorum corpora sine vllo vitio, sine vlla deformitate, sine vlla corruptione, sine difficultate, in quibus tanta facilitas, quanta felicitas erit.* Aug. in Enchiridio.

Vultus, vigor, & color idem
Qui modò viuit, erit: nec me vel dente, vel vngue
Fraudatum reuomet patefacti fossa sepulchri.
Prudent. in Apotheosi.

XXVIII. CHRYSACONIOS.

Cordis humani prudentia.

Ex D. Chrysostomo.

EST lapis quidam, quem Chrysaconion vocant, quo probatur aurum adulterinum & nothum, si illi atteratur, ostenditúrque purum &

immixtum, incorruptúmque numiſma. Hunc indicem ego fideliſſimorum hominum cor dixerim; Nam vt qui de fide rationes orthodoxorum & aduerſariorum accipiunt, & in gnomone cordis quaſi atterunt, & probant, inueniunt fidem orthodoxorum ſynceram, & puram, prauámq; aliud ſentientium opinionem, & fidem eſſe adulterinam. Chryſoſtomus ſer. aduerſus hæreticos.

XXIX. CRYSELECTRVS.

Pulchritudo.

CHRYSELECTRVS ſimilis auro, ſed in colorem electri vergens, matutino tantùm aſpectu iucundus. Iſid. Orig. lib. 16. cap. 14.

APOD. Pulchritudo breuiſſimo tempore delectans ſtatim defloreſcit.

Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breue temporis,
Vt velox celeri pede laberis!
Non ſic prata nouo flore decentia
Æſtatis calida diſpoliat vapor,
Sæuit ſolſtitiò cùm medius dies,
Et noctem breuibus præcipitat rotis:
Langueſcunt folio vt lilia pallidò,
Et gratæ capiti deficiunt roſæ:
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur, nullaque non dies
Formoſi ſpolium corporis abſtulit.
Res eſt forma fugax; quis ſapiens bono
Confidat fragili?

XXX. CHRYSOPRASIVS.

Humilitas.

CHRYSOPRASIVS Æthiopicus est, quem lapidem lux celat, prodit obscuritas. Isid. lib. 16. Orig. cap. 13.

APOD. Humiles in nocte clari sunt apud Deum: in luce humanarum laudum plerumque virtutes splendorem amittunt. Λάθε βιώσας.

Humili domum memento
Certus figere saxo.
Quamuis tonet ruinis
Miscens æquora ventus,
Tu conditus quieti
Felix robore valli,
Duces serenus æuum
Ridens ætheris iras.

Boëtius Metr. 4. lib. 2.

XXXI. DAR.

Libertas Virtutis.

CELEBRATVR apud Hebræos דר lapis, cuius mentio est Estheris cap. 1. Hunc Iudæi Doctores lapidem asserunt esse pretiosum, repertum in mari, qui productus in conuiuium lucet vt meridies. Et hoc nomine appellari nonnulli ex eis dicunt, quod ex illo mercatoribus proueniat *Deror*, id est libertas. Reges enim eximij la-

pidis pulchritudine deliniti, non modò libertatem, sed amplissimas quoque diuitias possessoribus largiebantur, vt eum sibi compararent.

Apod. Non Dar lapis, sed sapientia, & virtus, in veram libertatem homines asserit.

ἀδέσποτος ἡ ἀρετή.

XXXII. DIONYSIAS IN AQVA.

Virtus in aduersis.

Dionysias lapis fuscus est, rubentibus notis sparsus. Idem si aquæ mixtus conteratur, vinum fragrat, & quod in illo odore mirificum est, ebrietati resistit. Solin. Polyhist. edit. Pictau. p. 113.

Apod. Virtus inter aduersa exerit vires suas: nam vt vulgato fertur prouerbio; παθήματα solent esse μαθήματα.

Materiámque tuis tristem virtutibus imple.
Ardua per præceps gloria vadit iter.
Hectora quis nosset si felix Troia fuisset?
Publica virtutis per mala facta via est.

Ouid. Trist. lib. 4. el. 3.

XXXIII. ELECTRVM.

Eloquentia.

Electrvm & Ligurius seu Lyncurius ex vrina Lyncis, folia trahunt & paleas. Isid. lib. 16. cap. 6. De Electro magna inter veteres discepta-

tio: hoc experientia docet, intra marinos ſcopulos generari. In Eridani fluuij arenis inueniri dicit Pauſanias: ἐν τῇ Ἠριδανοῦ τῇ ψάμμοις εὑρίσκεται, σπανίζε(ται) τὰ μάλιστα. Inde Phaëtontiadum fabula, iam irriſa. Aliud electrum ἀναμεμιγμένος ἀργυρίῳ χρυσός, vt habet Pauſanias ibidem, vel vt Suid. ἀλλότυπον χρυσίον μεμιγμένον ὑέλῳ καὶ λιθίᾳ.

Apod. Symbolum eſt diuinitatis, vel eloquentiæ, vel cuiuſque rei potentiſſimæ, quæ homines trahat vt folia & paleas, quando cum foliis mortales comparantur ab Homero:

οἵη περ φύλλων γενεή, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

XXXIIII. Gagates in aqva.

Aduerſa virtutem excitant.

Gagates accenditur aqua, oleo reſtinguitur. Plin. lib. 36. cap. 19.

Apod. In aduerſis vera virtus feruet, tepet in proſperis, & affuſo voluptatis oleo paulatim langueſcit, ac tandem obruitur. Σῶμα ἀργίη τήκει, ψυχὴν δὲ ἀμελέτησις, ἀσκήσεως τὴν αὐτὴν ἀεὶ ἐγειρούσης πρὸς τὸ κυδίσαι. Euſebius: *Otium tabefacit corpus, animum verò incuria. At exercitatio continua eum ad Deo ſimillimam ſpeciem euehit.*

Nam virtus futile nomen,
Ni decus adfuerit patiendo, vbi tempora lethi
Proxima ſint, pulchramq; petat per vulnera laudem.

Silius Italic. lib. 9.

XXXV. Glossopetra.

Eloquentia diuina.

GLOSSOPETRA linguæ similis humanæ in terra non naſcitur, ſed deficiente Luna, cœlo decidere creditur, & ventos ea comprimi narrant. Plin. lib. 37. cap. 9.

APOD. Non eſt humani ingenij fœtus cœleſtis eloquentia, qualis Apoſtolorum, aut Prophetarum fuit Dei flammis accenſa. Hæc cœli germen eſt, hæc magnæ mentis ſoboles, quæ non aduerſus ventos, ſed ſpiritus nequitiæ bellum internecinum gerit; Dei verbi gladio totam illam dæmonum, vitiorúmque cateruam exagitans, tranquillitatem verò probis, & gratiarum vberem copiam afferens. Talis fuit lingua Eliæ, de qua D. Chryſoſtomus de conſubſtantiali, Homil. 22. ὢ τοῦ στόματος πηγὰς ὄμβρων ἔχοντος! ὢ γλώσσης νιφάδας ὑετῶν ἀφιείσης! ὢ φωνῆς μυρία ἀγαθὰ βρυούσης! *O ſanctum os, cui fontes imbrium inerant! ô linguam pluuios nimbos effundentem! ô vocem bonis innumeris ſcaturientem!* Nec mirum: ſanctus ſiquidem Epiphanius in vita Eliæ eumdem flamma enutritum narrat; Parenti quippe ipſius Prophetæ, dum naſceretur, viſos homines niueæ veſtis candore illuſtres, qui matris vberibus ignem allinerent, & puſioni flammam pro cibo miniſtrarent; quod fuit ignitæ illius eloquentiæ non obſcurum præſagium. Longè aliter quàm quod Ægyptij fabulatores de Homero tradunt, vt auctor eſt Euſtathius: cum Ægyptiis

Elias flamma enutritus.

parêtibus ortum, cùm mel aliquando ex Ægyptiæ nutricis vberibus in os eius manasset, ea nocte nouem diuersas voces edidisse, hirundinis, pauonis, columbi, cornicis, perdicis, porphyrionis, sturni, luscinia & merulæ. *Homerus melle alitur: nouem voces auium edit.*

XXXVI. GONIA PETRA AQVAM ET IGNEM FVNDENS.

Spiritus Sanctus fons & ignis.

IN Carthaginensium ditione in monte Gonio iuxta fontem nascitur petra magnitudine non exigua, quæ æstate flammam igneam emittit; per hyemem verò ex eadem petra riuus aquæ solet defluere: neque hoc fit per exiguum tempus, sed per vniuersam æstatem scatet ignis, per reliqua omnia anni tempora aquæ erumpunt. Aristot. de Admir. cap. 109.

A P O D. Spiritus Sanctus fons viuus, ignis, charitas appellatur. Ex eo enim modò faces charitatis ad inflammandos animos exiliunt, modò riui vberes consolationum ad restinguenda humanarum miseriarum incendia, vel ad eluendas peccatorum fordes erumpunt.

Cuius inexhausto reuiuiscit semper in anno,
Quicquid terra creat, gignit mare, parturit æther.
Qui freta diffundit, solidum dat corpus in aruis,
Saxa ciet iussu, metuit quem cautibus horrens
Caucasus, aurito famuli cum fortia sensu
Corda domat, qui cuncta videt, quem cũcta tremiscũt,
Fons, via, flamma, lapis.

Ennodius Panegyr. in S. Epiphanium.

XXXVII. Hexecontalithos.

Pro cunctis sufficit vnus.

PRAECIPVAM obtinet admirationem lapis Hexecontalithos, de quo Solinus, *Tantum lapide vno gloriantur Atlantes, Hexecontalithon vocant, tam diuersis notis sparsum, vt sexaginta gemmarum colores in paruo eius orbiculo deprehendantur.* P. CXLVII. edit. Pict. Eadem fermè habet Isidorus Origin. l. 16. cap. 12.

APOD. Commodè poterit comparari cum re, aut persona, in quam sparsa in aliis ornamenta vno veluti agmine confluunt, & præstantissimam bonorum omnium temperiem efficiunt. Lemma ex Rutilio petetur:

Natura hic posuit quicquid vbique fuit.

Quo in argumento præclari quoque sunt Claudiani versus, Panegyrico primo de laudibus Stiliconis.

Partitum singula quemque
Nobilitant: hunc forma decens, hunc robur in armis,
Hunc rigor, hunc pietas, illum solertia iuris,
Hunc soboles castique thori: sparguntur in omnes,
In te mista fluunt; & quæ diuisa beatos
Efficiunt, collecta tenes.

XXXVIII.

XXXVIII. HYACINTHVS.

Pietas.

HYACINTHVS cœlum ſequitur, ſentit auras, ac cum cœlo facit mutationes, nec æqualiter ſemper rutilat, cùm aut nubiloſus eſt aut ſerenus dies; ſculpturis reſiſtit, ſed tamen adamante ſcribitur, & notatur. Solinus cap. 33.

APOD. Animus pij viri cœli meliore ſpiritu afflatus ad Deum ſe totum componit, & fertur prout ſpiritus intus agit: ad eius radios ſe explicat, eo recedente mœſtitiam intimis præcordiis ſentit: nulla rerum humanarum litura deformari patitur: vni Deo, qui inſtar adamantis domat omnia, ſe pandit, eiúſque impreſſiones ſuſcipit.

Eſt Deus in nobis, agitante caleſcimus ipſo.

XXXIX. HYÆNIA.

Prudentia in loquendo.

HYÆNIA ex oculis hyænæ, & ob id in vaſe inueniri dicuntur, & ſi credimus, linguæ hominis ſubditæ futura prædicere. Plin. lib. 37. cap. 9.

APOD. Hac fabula ſignificatur ea, quæ ſemper adhibenda eſt in loquendo, prudentia, maximè vbi de rebus futuris, atque incertis agitur. Oculum oportet habere in lingua; hoc eſt, prudentiſſimam in omni ſermone conſiderationem:

ὅπερ γὰρ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτο δὴ φρόνησις ἐν ψυχῇ:
quod est oculus in corpore, hoc prudentia in mente.

Sæpe illi dixerat Almo,
Nata tene linguam: nec tamen illa tenet.
Ouid. 2. Fastor.

XL. Iaspis.

Nil ortum tale fatemur.

VINCENTIVS Beluacensis in speculo naturali refert Iaspidem inueniri amœnæ pulchritudinis, in quâ species viri emineat, clypeum è collo suspensum gestantis, & subiectum pedibus serpentem calcantis. Meminit quoque post Vincentium F. Rueius libro 2. de gemmis, vbi alîus quoque Iaspidis mentionem facit, quam Galenus dicitur in digito gestasse. Cernebatur in eâ homo fasciculum herbæ collo implicatum gerens, cuius virtus omnes morbos discernebat, sanguinémque restringebat.

APOD. Num verò præclara Iaspis Deipara quæ Christum tulit, qui clypeo fidei, & verbi diuini gladio fortem illum armatum vicit, & antiquum serpentem in humanis cædibus exitiali rabie perbacchatum contriuit?

βύθιον τὸν μεγάλων ὄφιν
παῖς ἤλασας ὀρχάτων.
Synesius Hymnis.

XLI. LEVCAS PETRA.

Amoris remedium.

LEVCAS petra amoris remedium afferre credebatur ijs qui illi insiderent. Ptolomæus Hephestio. Consentit cum hoc argumento Romana antiquitas: fuit enim Romæ templum, vbi Amor facem vndæ immergebat, & Lethæos latices propinare videbatur, hoc emblemate, ἀντέρως. Ouid. 2. Remed.

Est prope Collinam templum venerabile portam,
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic Lethæus amor qui pectora sanat,
Inq; suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis obliuia poscunt,
Et si qua est duro capta puella viro.

APOD. Leucas, seu alba petra, Christus est, totus candore collucens, qui impuri amoris flammas & prauos animi motus suo cruore restinguit. Synes. Hymn. 6.

Εὐείπου πορθμοὺς ἱστὰς ἀλῆτιν,
πραΰνων ὀλοοὺς κλύδωνας ὕλης.

Euripi æstum sistens vagum,
Mulcens tetros fluctus hyles.

XLII. LIPARIA.

Luxuria.

LIPARIA suffita omnes bestias euocare dicitur. Isid. Orig. lib. 16. cap. 14.

KKKk ij

Apod. Pessimus luxuriæ odor voluptuarios homines illectat, & instar belluarum effusos in omnium libidinum sordes eiectat.

Luxuries prædulce malum: quæ dedita semper
Corporis arbitrijs hebetat caligine sensus,
Membráque Circæis effeminat acriùs herbis.
Blanda quidem vultu, sed qua non tetrior vlla,
Interiùs fucata genas, & amicta dolosis
Jllecebris, tornos auro circumlinit hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis.

Claud. lib. 2. de laud. Stilic.

XLIII. Lychnis.

Sapientia.

Lychnis ex genere ardentium lapillorum est appellata, à lucernarum flagrantia: gignitur in multis locis, sed apud Indos probatissima. Est huius duplex facies, vna quæ purpura radiat, altera quæ cocci rubore. A sole excalefacta, aut digitorum attritu, paleas & chartarum fila ad se rapere dicitur. Sculpturis resistit, ac si quando sculpta fuerit, dum imprimit signa, quasi quodam animali morsu partem ceræ retentat. Isid. lib. 16. Orig. cap. 13.

Apod. Clara est, & ardens sapientia, & tum cœlesti purpura radians, tum cocci rubore accensa, omnibus fortunæ telis resistit, nusquam se deformari patiens. Eadem ad se paleas, & folia, hoc est genus humanum, allicit; sed non ante-

quam magni illius Iustitiæ solis flammas conceperit: tunc enim

Sedem animæ penetrat, mentem fouet, & pererrat artus:
Sic Deus interiùs sentitur, & inditur medullis.

Prudentius de S. Cyprianο.

XLIIII. MAGNES ORIENTALIS.

Concionator pius.

IN Sardiniæ mediterraneis ad radices montium, qua parte vergunt ad Orientem, Magnes inuenitur ferrum trahens. Qui verò inuenitur ea parte quæ ad Occidentem, Meridiem, aut Aquilonem spectat, non trahit. Leander.

APOD. Ferreum populum trahunt ad amorem Dei concionatores, qui syncera mente Deum spectant: qui aliam in partem abripiuntur, nec Orientem illum Iustitiæ Solem habent in pectore, multum aliquando sudant, nihil verò proficiunt.

περὶ πάντων σέβου τὸ θεῖον. Pittacus.

Spiritus ille Dei, qui fluxerat in Prophetas,
Fontibus eloquij te cœlitùs actus irrigabit.
O niue candidius linguæ genus, ô nouum saporem;
Vt liquor ambrosius cor mitigat, imbuit palatum.

Aurelius Prudentius περὶ στεφάνων.

XLV. MAGNES AD ANNVLOS.

Exempli vis.

MAGNES lapis non ſolùm ferreos annulos trahit, ſed (vnde longa plerumque concatenatio ferri) vim etiam annulis ipſis infundit, qua hoc efficere poſſunt. D. Auguſt. de Ciuit. Dei, lib. 21. cap. 4.

APOD. Magiſtri pij & eloquentes vim ſuam deriuant in diſcipulos, vt ipſi viciſſim alios ad amorem virtutum rapiant, omnéſq; Chriſto concatenati feliciter adhæreſcant. D. Ambroſius: *Eſt inſitum bonis vt caſtum pudicus, prudentem ſapiens, miſericors liberalem, affectu pio diligat, & virtutes ſuas in alijs amet!* Rectè etiam dicetur de Deo qui pios ad ſe quaſi amoris ſyderite tactos illicit ſibi omnes conglutinatos.

XLVI. MYNDAN.

Virginitas.

LAPIS Myndan niueo candore circumfuſus, hanc vim habere dicitur, vt à ſe feras longè arceat, & ab earum morſibus ſecurum hominem præſtet. Leont. Byzant. lib. 3. de fluuijs: Μύνδαν καλούμενος πάνυ λευκὸς, ὃν ἐὰν κατέχῃ τις, οὐδὲν ὑπὸ θηρίων ἀδικεῖται. Hoc ipſum virginitati tribuetur contra dæmones. In eodem genere ſymboli eſt fons Canathus de quo dixi ſuperiùs. Nam Iuno

quotannis in Canatho fonte totâ virginitatis gloriâ reuirescit, vt Argiuorum ferunt fabulæ. Pausan. in Corinth. pag. 80.

ANTAPODOSIS. Non ita est in mortalibus feminis, in quibus lapsa, numquam redit virginitas: vnde πένταθλος ille Athanasius de Virginitate, eius laudes persequens, ad seriam, & diligentem custodiam tanti thesauri hortatur: ὦ παρθενία, στέφανος ἀμάραντος! ὦ παρθενία, ναὸς θεοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος οἰκητήριον! ὦ παρθενία μαργαρῖτα τίμιε, παρὰ πολλοῖς ἀφανὴς, ὀλίγοις δὲ μόνοις εὑρισκομένη! ὦ ἐγκράτεια φίλη θεοῦ, καὶ παρὰ ἁγίοις ἐγκωμιαζομένη! ὦ ἐγκράτεια παρὰ πολλοῖς μισουμένη, τοῖς δὲ ἁγίοις συγγνωριζομένη! ὦ ἐγκράτεια θάνατον καὶ ᾅδην ἀποφεύγουσα, καὶ ὑπὸ ἀθανασίας κατεχομένη! ὦ ἐγκράτεια χαρὰ προφητῶν, καὶ ἀποστόλων καύχημα! ὦ ἐγκράτεια ἀγγέλων βίος καὶ ἁγίων ἀνθρώπων στέφανος! μακάριος ὁ κατέχων σε, μακάριος ὁ προσκαρτερῶν τῇ σου ὑπομονῇ, ὅτι ὀλίγον κοπιάσας πολὺ χαρήσεται ἐν σοί. Græca tam liquida sunt vt interpretatione non egeant.

XLVII. ONYX FABII CVNCTATORIS.

Imperatoris virtutes.

IN lapillo Onyce argumentum multiplex artificiosè admodum sculptum se vidisse refert Pierius, quo Fabij Cunctatoris virtutes significarentur. Equino erat capite, humana facie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda pulli gallinacei. Literæ, FAB.

Rex Congi equinã caudam pendẽtem gestat ex humero: hoc solis Regibus datũ. Maff. lib. 1. p. 12. edit. Ant.

A P O D. In eo numo adumbratæ sunt boni Imperatoris virtutes. Nam principatum in bello ex equino capite; prudentiam, ex humano pectore barbato; prouidentiam & cunctationem, atque etiam speculationem ex pedibus gruinis; victoriam ex pulli gallinacei cauda interpretamur.

XLVIII. OPALVS.

B. Mariæ Virgini.

OPALVS distinctus est diuersarum gemmarum colore: est enim in eo carbunculi tenuior ignis, amethysti fulgens purpura, smaragdi nitens viriditas, & cuncta pariter sub quadam varietate lucentia. Isidor. Origin. lib. 16. cap. 12.

A P O D. In B. Maria Virgine omnium virtutum species admirabili fulgore collucent. Vt carbunculi ignis micat charitas, fulget vt amethystus temperantia, læto smaragdi virore spes radiat: omnia denique cœlestium ornamenta in eam plena Dei manu congesta gratissimam lucis temperiem impertiunt.

Pulchra super gemmas, splendorem solis obumbrans,
Alta super cœlos, & super astra nitens.
Vellere candidior niueo, rutilantior auro,
Fulgidior radio, dulcior ore fauo.
Cara, benigna, micans, pia, sancta, verenda, venusta,
Flos, decus, ara, nitor, palma, corona, pudor.

Venantius Honorius Fortunat. lib. 1. de partu Virgin.

XLIX.

XLIX. PANTARBA.

Eloquentia.

LAPIS Indicus admirabili fulgore collucens, & omnes lapides instar examinis apum ad se pertrahens. Philostr. Apollon. lib.3. cap.14. νύκτωρ μὲν τὴν ἡμέραν ἀναφαίνει καθάπερ τὸ πῦρ. ἔστι δὲ πυρσὴ καὶ ἀκτινώδης· εἰ δὲ μεθ' ἡμέραν ὁρῷτο, βάλλει τοὺς ὀφθαλμοὺς μαρμαρυγαῖς μυρίαις· τὸ δ' ἐν αὐτῇ φῶς πνεῦμ' ἐστὶν ἀρρήτου ἰσχύος· πᾶν γὰρ τὸ ἐγγὺς ἕλκει αὐτῇ. τί λέγω τὸ ἐγγύς; ἔστι σοι λίθους ὁπόσας βούλει καταποντῶσαί ποι, ἢ τῶν ποταμῶν, ἢ τῆς θαλάττης, καὶ μηδὲ ἐγγὺς ἀλλήλων, ἀλλὰ ἀποσποράδας, καὶ ὡς ἔτυχεν. ἡ δὲ ἐς αὐτὰς καθιμηθεῖσα ξυλλέγεται πάσας, τῇ τοῦ πνεύματος διαδόσει, καὶ ὑποκείσονται αὐτῇ βοτρυδὸν οἱ λίθοι καθάπερ σμῆνος. *Noctu diem velut ignis ostendit, quoniam igneus est, ac radiosus: sin verò post diem aspiciatur, innumeris coruscationibus oculos ferit. Id autem quod in ipso lumen fulget, spiritus est potentiæ admirabilis. Quicquid enim propè est sibi conciliat: quid autem dico propè iacentes lapides ipsum congregare? cùm liceat petras quotcumque velis alicubi demergere, aut in mari, aut in fluuio, & illas non propè adinuicem, sed sparsim vtcumque contigerit. Postmodum verò hic lapis ad eas demissus sui spiritus distributione omnes colligit. Ita vt coaceruati lapides tanquam examen apum illi subiaceant.* Addit summam eius magnitudinem pollicis vnguem adæquare: gigni verò in concauis terræ, profunditate passuum quatuor. Tantum verò ipsi spiritus inesse, vt intumescat, & plerumque scindatur ter-

ra, vbi eiusmodi lapis concipitur. Inquirere autem ipsum nemini licet, aufugit enim nisi summa cum ratione trahatur.

Apod. Eloquentiæ verus typus est Pantarba, qua nihil specie præstabilius, nihil forma augustius, quæ dicendo tenet hominum cœtus, mentes allicit, voluntates quocumque vult impellit. Cic. 1. de Orat. Aliarum quoque hîc ἑρμηνειῶν latissimus potest esse campus.

Pausilypos, lapis in Aranea Apula.

L. Phengites seu Domitiani porticus.

Mundus speculum beneficentiæ diuinæ.

Domitianvs tempore suspecti periculi appropinquante sollicitior in dies porticuum in quibus spatiari cōsueuerat parietes Phengite lapide distinxit: è cuius splendore per imagines quicquid à tergo fieret, prouideret: quid si corda per Phengitem videre potuisset; Suet. in Domitiano cap. 14.

Apod. Totus ex Phengite mundus? in ipso quacumque te vertas, Dei Opt. Max. benignitatem in tot & tam variis rebus creatis quasi speculis vides renidentem.

Iouis omnia plena.

Nota quoque ex Phengite lapide Seiæ Fortunæ ædem fuisse conflatam. Plin. lib. 36. cap. 22. Ne-

rone Principe in Cappadocia repertus est lapis duritia marmoris candidus atque translucens, etiam qua parte fulua inciderant venæ, ex argumento Phengites appellatus. Hoc construxerat ædem Fortunæ, quam Seiam appellant, à Seruio Rege sacratam, aurea domo complexus. Seia Fortuna.

LI. PYRITES EQVITVM VELLERIS AVREI.

Zelus Religionis.

EQVITES velleris aurei à Philippo Bono instituti & eius filio Carolo Audaci ornati, torquem gestabant auream: huic intextum erat ferrum, quod è venis lapidis flammæ semina elicere, atque excutere videbatur. In summa parte pendebat vellus aureum. Paradinus ferro hoc lemma affigit: *Antè ferit quàm flamma micet.* Velleri autem: *Pretium non vile laboris.*

APOD. Significat egregios animos Deo incitante cœlestes amoris flammas ad defensionem religionis concipere; quibus cùm toti exardescant, præclara obeunt facinora, & sibi ad vellus aureum, an potius ad beatam immortalitatem viam muniunt? *Ardens euexit ad æthera Virtus.*

LII. SAPPHIRVS MOSIS VISIONE INCISA.

Tugere corde Deum.

ADMIRATIONEM omnem superat illa Sapphirus, in quâ visio Moysis, & lex Deca-

logi naturaliter impressa fuisse dicitur. Cuius meminit S. Epiphanius Episcopus Cypri lib. de XII. Gemmis, τὴν τοῦ Μωσεῖ ὀφθεῖσαν ὀπτασίαν ἐν τῷ ὄρει, καὶ δοθεῖσαν νομοθεσίαν ἐπὶ σαπφείρῳ πεφυκέναι. Simile est quod de Pyrrhi Achate commemoratum est à nobis superiùs, grauium historicorum literis celebratum. Verùm tanto præstat Sapphirus Achati, quantum profanorum numinum simulachris diuinarum rerum effigies antecellunt.

A P O D. Hæc Sapphirus à summo sacerdote gestabatur in pectore. Quo certè symbolo designabat cor eorum qui præsunt Ecclesiæ, debere esse quasi sanctarum legum, diuinorúmque mysteriorum perpetuum quoddam domicilium. Qui hanc rerum altissimarum scientiam, præclaro concentu moribus accommodant;

Templum constituunt perenne Christo
In cordis medij sinu ac recessu.

Aurel. Prud. in Cathemerino.

LIII. SAPPHIRVS CARBVNCVLI PARENS.

Θεοτόκῳ.

QVEMADMODVM Sapphiri visceribus nascitur lapis sanè pretiosus, & ipso qui genuit pretiosior, lucidus & splendens carbunculus: ita ex Virginum gemmâ Mariâ natus est ille lapis angularis excisus de monte sine manibus, matre nobilior, & matri totius nobilitatis auctor.

De Sapphiro Dioscorides, l. 5. 114. Epiphanius in l. de XII. Gemmis.

APODOSIS.

O virgo insignis, mater pia, nobile semen,
Quam Deus impleuit totius orbis ope.
Fructu sancta pio renouasti fœdera rerum,
Lucidiórque dies te generante nitet.
In te habitans mundi lumen statione corusca,
Floruit interiùs per tua membra Deus.
Nunc viuax fulgor penetrans & ad ima profundi,
Orbem alit, astra tegit, Tartara luce replet.

THRASYDVLVS, Lapis in Myrmecoleone.

LIIII. TVRCA.

Amicitia fidelis.

GEORGIVS Agricola libro secundo de gemmis, lapilli meminit, quem vulgo Turcam vocant. Ait insulano cuidam hanc gemmam fuisse, magni pretij, & eximiæ pulchritudinis. Cúmque is fati legibus concessisset, gemma quasi domini morti illachrymasset, infuscata nitoris gloria longè obscurior apparere cœpit.

APOD. Poterit esse fidelissimi amoris symbolum in amico qui demortui socij memoriam perpetuis lachrymis, & mœrore prosequatur. Lemma erit,

Tecum perierunt gaudia nostra.

LV. VERITAS SAPPHIRINA ÆGYPTIORVM.

Iudiciorum æquitas.

IVDICES apud Ægyptios ijdem fuere qui ſacerdotes: inter quos princeps erat Iuſtitiæ omnium natu maximus, idem iuſtiſſimus, & æquitatis tenaciſſimus putabatur, qui imaginem ex ſapphiro gemma confectam geſtabat, quæ vocabatur veritas, καὶ ἐκαλεῖτο τὸ ἄγαλμα ἀλήθεια. Ælian. variæ hiſtor. lib. 14. cap. 34.

APOD. Veritas non in Sapphiro, ſed in intimis viſceribus & medullis à iudicibus geſtanda eſt, ſine qua, nulla iuſtitia, nulla virtus eſt. Socrates idem dicebat eſſe veritatem & virtutem. Plato non ipſum quidem ſummum bonum, ſed ei adhærere ſicut Soli lucem: eſſe, inquit, ἀγαθοειδῆ, non ipſum ἀγαθόν. de rep. 6. &, οὐδὲν οἰκειότερον σοφίᾳ τῆς ἀληθείας εἶη. *Nihil affinius, familiariuſq; ſapientiæ quàm veritatem eſſe.*

LVI. SARDONYX AD CERAM.

Puritas.

SARDONYX conſtat tribus coloribus, ſubteriùs nigro, medio candido, ſuperiùs minio. Hæc ſola in ſignando nihil ceræ euellit. Iſid. Orig. lib. 16. cap. 8.

APOD. Rari ſunt & illuſtres animi, qui

cùm adhærescant corpori, nihil tamen ex eo terrenæ contagionis capiunt, sed purum seruant

Æthereum sensum, atque auraï simplicis ignem.

Itaque infra pedes res humanas habent, puro virtutum candore collucentes: tum in apice miniati, hoc est, primis futuræ gloriæ radiis iam afflati, igneo charitatis rubore purpurascunt.

Frigida curarum fomenta relinquere posses,
Quò te cœlestis sapientia duceret ires.
Hoc opus, hoc studium. Horat. epist. 3. lib. 1.

LVII. SCYRVS.

Concordia.

SCYRVS lapis qui insula Scyro nascitur, mirum id habet, vt integer enatet, comminutus mergatur. Plin. lib. 36. cap. 17.

APOD. Coniuncta stat & eminet societas, quæ dissipata mergitur. Nam

Defendit numerus iunctæq; vmbone phalanges.

Iuuenal. Sat. 2. verſ. 46. *Commune periculum concordia propulsandum.* Cornel. Tacit.

Æterno complectitur omnia nexu
Tot rerum, mistique salus concordia mundi,
Et sacer orbis amor. Lucanus lib. 4.

LVIII. SELENITES.

Regum exempla.

SELENITES lapis continet in se Lunæ imaginem, quam iuxta cursum astri ipsius perhibent in dies singulos minui atque augeri. Solin. p. 190. Isidor. lib. 16. cap. 10. Meminit quoque Psellus de lapidibus, his verbis: ὁ Σεληνίτης, καλεῖται δὲ ἔστ' ὅτι ὀφθαλμὸν οἷόν τινα συναυξόμενον τοῦτον καὶ συμμειούμενον ταῖς τῆς σελήνης αὐξήσεσι καὶ συμμειώσεσι δείκνυται. & Anonymus quispiam Græcus ait esse in Ægypto, ἱερὸν ζῶον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ταῦρον ἀνακείμενον τῇ θεῷ, οὗ σοβὴ συνηύξανεν αὐτῇ, καὶ συνεμειοῦτο. Simile affertur de puteo ad Nilum qui crescit & decrescit ad amnis rationem.

Psellus de Selenite.

Taurus in Ægypto, cuius cauda cum Luna videtur crescere & minui.

Puteus Nili imago.

A P O D. Vt superiores virtutes influunt, ita se habent inferiora. Quales sunt principes, tales esse solent populares. Claud. ad Honorium:

In commune iubes si quid censesq; tenendum,
Primus iussa subi. Tunc obseruantior æqui
Fit populus, nec ferre vetat, cùm viderit ipsum
Authorem parêre sibi. Componitur orbis
Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quàm vita regentis.

LIX.

LIX. Synodites.

Tantus amor cœli.

Lapis Synodites pusillus Solem habet impressum, & lunam ad Solis varios aspectus crescentem & decrescentem.

Damascius in vita Isidori.

Nonnus Panopolitanus in Dionysiacis eius lapidis disertè meminit, aítque hæc incrementa, & damna secundum varias lunæ facies contingere. Sic autem ille:

τῇ δὲ σελήνης
Εἶχε λίθον πάλλευκον, ὃς εὐκεραόιο θεαίνης
Λειπομένης μινύθει, καὶ ἀέξεται, ὁππότε μήνη
Ἀρτιφανὴς σέλας ὑγρὸν ἀποστίλβουσα κεραίης
Ἠελίου γενετῆρος ἀμέλγεται αὐτόγονον πῦρ.

Illa lunæ
Candidum habebat lapillum, qui cornigera Dea
Deficiente minuitur, & augetur, quando luna
Noua humidum iubar emittens cornu,
Solis patris fugit primigenium ignem.

Apod. Symbolum esse potest hic lapillus animæ Deo penitus adhærescentis, de qua dici illud potest,

Tantùm spectabat euntis
Ora Dei, vultúsque suos flectebat ad illum.

LX. SMARAGDVS.

Typus virginitatis.

SMARAGDVM Virginitatis ſymbolum eſſe alibi oſtendimus: qui adeò impatiens Venereæ conſuetudinis eſſe perhibetur, vt inſignis Smaragdus Reginæ Hungariæ, cùm ipſa marito conſueſceret, memoretur in tres particulas conciſus atque confractus.

Albert. Magnus & Rueius l. 2. de Gemmis.

De hoc lapide Theophraſtus ait: ἔστι δὲ σπάνια καὶ τὸ μέγεθος οὐ μεγάλη: Addit, niſi credamus Ægypti Regum annalibus, quibus traditum eſt Regi illorum à Rege Babylonio miſſum Smaragdum munere quatuor cubitorum longitudine, & trium latitudine: Item in Iouis obeliſco fuiſſe poſitos quatuor Smaragdos quadraginta cubitorum longitudine; latitudine verò partim trium, partim duorum.

Theoph. de lapidibus.

LXI. BACTRIANORVM SMARAGDI.

Diuitiæ dona ſunt Dei.

BACTRIANI Eteſijs flantibus colligunt Smaragdos ex commiſſuris ſaxorum. Plin. l. XXXVII. c. v. & Theophraſtus de lapidibus: συλλέγουσι δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς ἐτησίας· τότε γὰρ ἐμφανεῖς γίνονται κινουμένης τῆς ἄμμου διὰ τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων.

Apod. Aspirante Dei fauore qui per Etesias significatur, omnis non modò terrena, sed & cœlestis in nos influit opulentia, atque ex ipsis rerum asperitatibus summa gloriæ suauitas decerpitur.

O faciles dare summa Deos! Lucan. l. 1.

Et Claudius Marius Victor in præfatione ἀληθείας ad Deum.

Omnia posse tuum. Nec in hoc tua gloria tantùm est,
Quòd præstanda facis bonus auctor, sed quòd & ipsum
Vt possis præstare facis, causásque secundas
Inuoluis primis: Quòd qui tua munera sentit,
Munus & ipse tuum est.

LXII. Triophthalmos.

Trinitas.

Triophthalmos cum onyce nascitur tres hominis simul oculos exprimens: Plin. lib. xxxvii. cap. xi.

Apod. Triophthalmos tres oculos habens commixtos, & vna luce fulgentes, symbolum Trinitatis est, quæ à D. Gregorio Nazianz. in odis appellatur φάος ἓν τρίλαμπες, *lumen vnum triplici face* (quasi oculo) *collucens. Quomodo si cereus illuminetur ex alio, vnus ex vtroque ignis coruscat, duo licèt cerei sint: ista tamen flamma est in secundo, quæ refulget in primo: Ita dominus noster Iesus Christus, in quantum possunt magnis parua conferri, cum patre alius est in persona, sed non alius in substantia vel natura.* Euseb. Emissenus hom. 4. de symb. & Cæsarius Arelatensis hom. 4. de Pasch.

Nicolaus Cuſſanus Cardinalis in ſummis montibus ſtagnum vidit, in cuius medio ſcaturigo aquæ limpidiſſimæ appareret è fonte imo qui oculis non pateret, ſed ſolo intellectu comprehenderetur: nec dubitauit hoc ipſo ſymbolo ad ſacroſanctæ Triadis veritatem demonſtrandam vti: Stagnum (inquit) à ſcaturigine, ſcaturigo à fonte differt: tria ſunt & vnum ſunt: aqua nec influit aliunde nec effluit: eius tamen humore vicina omnia prata vegetantur.

Hæc ille libr. 2. Cribrat. Alcorani.

Ad idem argumentum refer tres ſoles, quos Iulius Obſequens, & poſt eum Suares de Myſterijs in Hiſpania viſos fuiſſe, & repentè in vnum coaluiſſe memorat.

LXIII. Vitrum ab hydrargyro intactum.

Virgo à peccati noxa immunis.

Ex Iſidor. lib. XVI. *cap.* XVIII.

Aliud. ſymbolum. HYDRARGYROS ſiue argentum viuum, vaſa aurea, argentea, ærea, ferrea, lapidea, & cæteras naturas perforat, vitrum minimè lædit: quod ego memini me breui poematio proſequutum.

Conſpicuos inter naturæ ſplendet honores
Fuſilis argenti ſpecies, cui plurimus Hermes
Incubat, & pleno liquidum ſe numine fundit.
Nempe Deus geſtit viuis animare metallum

Flatibus, & tenues argento claudere vitas.
Ignea vis infusa micat, lenique fluentem
Materiam tractu penetrat; non inditus humor
Terrenive hebetant ortus, miniatáque massa.
Quòd si constrictum vinclis, & carcere cæco
Impedias, furit vsque tamen, lucisque cupido
Indignata premi vacuas se librat in auras,
Mulciberi cùm vis infesti admota lacessit,
Et tumidam irritat cæcis feruoribus iram.
Siue auri retinere paras, siue aggere ferri,
Siue etiam affini vinctum sociare metallo,
Emicat, obstantémque ingrato pondere molem
Rumpit ouans, magnóque potens domat omnia nisu.
Ast vbi viuaces motus constringere vitro
Fert animus; sentit quassas hoc obice vires,
Corpora frustrato pertentat vitrea morsu.
Ceu quando allisi ponunt ad littora fluctus,
Aut vis indocilis Boreæ, cùm flamine rauco
Proludit, tentátque viam; si fortè seuero
Æolus hunc adamante ligat, cadit improbus auræ
Impetus, & fractam recoquit sub pectore bilem.
Vnde subest tenui tam magna potentia vitro?
Quis Deus inclusas tam miti corpore vires
Armat in audaces occulti syderis iras?
Nulla subit, quamquam fragilis, contagia formæ,
Stigmatis impatiens, & amico lumine fulget.

ALLVSIO.

Est vitrum virgo, labes hydrargyros æui.

LXIIII. VNIO EX AQVA ET FVLGVRE.

Ex Gregorio Thaumaturgo.

Incarnatio.

VNIONES in conchis fieri tradunt ex rore, & fulgure: Ros enim, allambentis fulguris vi non modò concreſcit in vnionem, ſed & ipſe vnio, celeriùs Ioue tonante paritur. Ælian. lib. x. cap. XIII. ὅταν ταῖς κόγχαις ἀνεῳγμέναις ἐπιλάμψωσιν αἱ ἀστραπαί. Plinius tamen ait, ſi fulgureт, comprimi conchas. Apponam Plinij locum, qui diſertè hæc tractat lib. IX. c. XXXV. *Has* (inquit de conchis) *vbi genitalis anni ſtimulauerit hora, pandentes ſeſe quadam oſcitatione, impleri roſcido conceptu tradunt, grauidáſque poſtea eniti, partúmque concharum eſſe margaritas, pro qualitate roris accepti.* At Solinus Polyhiſtor: *Conchæ ſunt in quibus hoc genus lapidum requiritur, quæ certo anni tempore luxuriante conceptu, ſitiunt rorem, veluti maritum cuius deſiderio hiant: Et cùm lunares maximè linquuntur aſpergines, oſcitatione hauriunt humorem concupitum. Sic concipiunt, grauidæque fiunt, & de ſaginæ qualitate reddunt habitus vnionum.*

APOD. D. Gregorius Thaumaturgus de incarnatione explicat, & fulgur, virtutem Spiritus ſancti accipit; rorem, puriſſimum ſanguinem Deiparæ Virginis; vnionem, corpus Chriſti.

Vterúmque puellæ
Sidereum mox implet onus, rerúmque Creator
Naſcendi ſub lege fuit. Stupet innuba tenſos

Virgo sinus, gaudétque suum paritura parentem.
Sedul. l. 2.

LXV. Annulus Helenæ, seu Asterites.

Terrena cum diuinis copulata.

Asterite lapide, cuius ea vis est, vt Soli obiectus accẽdatur, Helena suas obsignabat literas, impressa in eodem piscis Panis figura. Ptolomæus Hephestione, cuius hæc sunt verba: Πᾶνα ἰχθὺν εἶναι θαλάσσιον κητώδη, ὅμοιον τῷ Πανὶ κατὰ τὴν ὄψιν· ἐν τούτῳ λίθον εὑρίσκεσθαι τὸν ἀστερίτην, ὃν εἰς ἥλιον τεθέντα εἶχεν Ἑλένη γλυφὴν ἔχοντα αὐτὸν τὸν ἰχθὺν τὸν Πᾶνα, καὶ ταύτῃ ἐκέχρητο τῇ σφραγῖδι.

Apod. Poterit in eos torqueri, qui cœlum miscent terræ, & profana diuinis: in eodem enim annulo, cœlesti lapidi iuncta erat figura Panis: nam & hic Piscis Pani similis est, à quo nomen accepit: est autem Pan impurus & salax Deus.

Quid facit stella cum terris, lux cum tenebris, puritas cum impudicitia?

Non bene conueniunt, nec in vna sede morantur.

Lapis porrò asterites is est, opinor, cuius meminit Hermesianax Cyprius lib. 2. rerum Phrygiarum: λίθος καλούμενος ἀστὴρ, νυκτὸς βαθείας πυρὸς δίκην λάμπων.

LXVI. Annuli Iarchæ.

Virtutum præsidia.

Annulos septem Iarcha dedit Apollonio, stellarum septem nominibus insignitos. Philost. lib. 3. c. 13. græcè dixit τῶν ἑπτὰ ἐπωνύμους ἀστέρων, οὓς φορεῖν

τὸν Ἀπολλώνιον κατὰ ἕνα πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν. Hos Apollonius ſingulos, diebus ſingulis geſtabat. Credibile eſt, fuiſſe annulos magicos, quos δακτυλίους γοητευμένους appellat Clemens Alexand. Stromat. lib. v. quales Execeſto Phocenſium tyranno fuiſſe narrat: ex quibus inter ſe colliſis, ſonúmque excitantibus rerum gerendarum opportunitates Rex intelligebat: Malè tamen periit malus cum ſuis annulis. Ariſtophanis Scholiaſtes φυσικοὺς δακτύλους nominat mitiori vocabulo, & eorum artificium aſcribit Eudemo Philoſopho. φιλόσοφος δὲ ἦν οὗτος ὁ Εὔδημος φυσικοὺς δακτυλίους ποιῶν πρὸς δαίμονα, καὶ ὄφεις, καὶ τὰ τοιαῦτα. *Philoſophus is erat Eudemus, Phyſicos annulos faciens aduerſus dæmona, ſerpentes, & cætera id genus.*

Execeſti annuli.

A P O D. Septem annuli Iarchæ planetarum nominibus, & titulis inſignes, totidem ſunt ornamenta virtutum, quarum ſplendor eſt maximus, & in regum vita conſpicuus; Nobilitas, Pulchritudo, Religio, Prudentia, Fortitudo, Iuſtitia, Eloquentia. Nobilitatis hieroglyphicum eſt luna, quãdo & in calceis patriciorum poſita, generis illuſtris fidem fecit. Pulchritudini reſpõdet Venus regina gratiarum. Sol Dei typus, pietatis, & religionis erit ſymbolum. Saturnus, qui ab Orpheo ποικιλόβουλος nominatur, rectè cum prudentia congruit: Mars, fortitudinem ſuapte natura deſignat. Iupiter quem Callimachus hymno εἰς Δία, δικάσπολον οὐρανίδησι vocat, *Iudicem cæleſtium*, Iuſtitiæ virtutum reginæ erit indicium. Hermes eloquentię præſes, ipſam nobis eloquentiam ſignificabit. Hanc orna-

ornamentorum coronam, ſeptem veluti gemmis collucentem qui fuerit ſortitus magna contra vim omnem aduerſam præſidia habiturus eſt.

LXVII. ANNVLVS SALOMONIS.

Sapientiæ typus.

CIRCVMFERTVR fabuloſa narratio ex Arabico codice de annulo Salomonis, quæ mihi ſemper viſa eſt ab hiſtoriæ fide aliena. Aiunt quippe Salomonem Regem annulum fatalem habuiſſe, cui vis illa mirabilis ſapientiæ tenebatur implicata. Quamobrem cùm ad Iordanis ripas lauandi cauſſa veniſſet, Mulierum quæ Regi ſanam mentem inuidebant blanditiis ineſcatus, annulum depoſuit; quem cùm ſirenes illæ in profluentem abieciſſent; repente totum illud ſapientiæ flumen exaruit, & tardo hebetique putabatur ingenio, qui antea omnium hominum ferebatur ſapientiſſimus. Verum cùm in exenterati piſcis viſceribus repertus annulus denuo Salomoni redditus eſſet, omnis in eo ſapientiæ vigor viſus eſt repubeſcere. Meminit huius narration. Pined.3. de rebus Salomonis.

AP. Fabula rectè oſtendit mentis, conſilij, & ſapientiæ conciliatriculas eſſe prædatrices impudicas fœminas, ſapientibus remis veliſque fugiendas,

Sirenas hilarem nauigantium pœnam,
Blandáſque mortes, gaudiúmque crudele. Martial.l.3.

LXVIII. HOROLOGIVM CAROLI QVINTI IN ANNVLO.

Audacis tanta eſt induſtria dextræ.

HOROLOGIORVM miracula, in quibus nobiliſſimorum artificum triumphat induſtria, nemo

nescit. Sed illud omnem admirationem superat, quod peritissimus artifex in Caroli V. annulo Horologium cum tot libramentis currentibus, & recurrentibus rotulis inclusit. Quid maius quàm cœli illius vertentis effigiem, & tantam, tam variam subtilissimarum partium compagem in gemmam includere?

A p. Sapiens momenta temporum & rerum habet in manu:

Felix cui cælum, terraque patebant
In digitis.

LXIX. Sicli Sanctvarii.

Sacerdotum & religiosorum exempla.

Sicli legitimi iubentur in sacris capi ad mensuram Sanctuarij, quia mensuræ & pondera, quæ essent regulæ cæterarum adseruabantur in Sanctuario, vt si quid hominum profanorum vsus consuetudoque deprauasset, ad typum illum reformaretur. Leuit. *Accipies 5. Siclos per singula capita, ad mensuram Sanctuarij.*

A p. Similes omnino sunt Siclis Sanctuarij sacerdotes & religiosi, qui in ipso quasi Ecclesiæ Sanctuario constituti, eam debent præferre in moribus integritatem, quæ omnibus exemplo esse possit, vt eorum vita, cæterorum sit *perpetua quadam censura & disciplina*: quod assequentur *si loquantur vt oracula, viuant vt numina.*

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER DVODECIMVS.

THECNICVS SIVE DE MANVFACTIS.

I. ACADEMIA PROMETHEI.

Collegium Nobile.

IN Academia Promethei Musarum, & Mercurij, item Herculis & Mineruæ monumentis insigni, ara extructa cernitur, ex qua homines in vrbem accensas lampades præferentes decurrunt. In eo autem certamen est, vt in cursu accensæ conseruentur, cuius enim fax extincta fuerit, is victoria successori cedit: eademque ratione ille tertio: quod si nulli ardentem perferre licitum fuerit, palma in medio relinquitur. Pausan. in Atticis: meminit Oppian. lib. II. de venatione versi xxx. Herod. in Vrania. Scholiast. Aristophanis & Lucretius.

APOD. Ex optimis Gymnasiis tanquam ex ipso Musarum, Mercurij & Herculis Μουσαγέτου sa-

crario lux ſapientiæ petitur cuius ductu ſi quis vitæ curſum inſtituat, næ ſibi ad palmas, & magnarum rerum decora compendiariam ſternit viam: At qui ſemel acceptam lucem ſua nequitia patitur extabeſcere, ignominiæ & calamitatis futurum eſt mancipium. Felix igitur quem hæc ſapientiæ lampas regit, quem vt ait Maximus Tyrius, orat. 6. de vita contemplatiua, ὑπεδέξατο ἡ Ἀκαδημία καὶ βαθεῖα σχολὴ, καὶ λόγοι καλοὶ, καὶ θεωρία ἄπλαστος.

II. AMPHOTIDES XENOCRATIS, ΑΜΦΩΤΙΔΕΣ ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Aurium ſenſus regendus doctrina.

XENOCRATES Amphotidas ſiue aurium munimenta pueris potius, quam Athletis applicanda dicebat: quod hi verberibus, illi verbis, quorum aliquando periculum maximum eſt, pateant. Plutarch. de Audit. initio.

AP. Amphotides munimen ſanctæ doctrinæ aduerſus lenocinia verborum. Senec. ad Lucil. epiſt. XXXI. *Ad ſummum ſapiens eris ſi clauſeris aures quibus ceram parum eſt obdere, firmiori ſpiſſamento opus eſt, quam vſum in ſociis Vlyſſem ferunt.* Athenienſibus oraculum de optimo Reip. ſtatu conſulentibus reſponſum eſt, fore beatam vrbem ſi puerorum auribus quod optimum eſſet, & pretioſiſſimum appenderent. Hoc de ſalubri doctrina intelligebatur: Illi de gemmis & monilibus acceperunt, vnde lata erroris anſa. *Dixi alibi fuſius ex Dione Pruſæo.*

Oraculũ de inauribus.

III. Amphiarai telvm.

Ex πόνε κλέος.

AMPHIARAI telum ab aquila sublime raptum, & in terram iterum delapsum, cessit in laurum. Plutarch. in parall. τὴν ἅμα πολυνείκῃ διωχουμένον λοχαγῶν, ἀετὸς καταπτὰς τὸ ἀμφιάρεω ἐβάστασε δόρυ εἰς ὕψος, & εἴασε· τὸ δ' παγὲν ἐν γῆ, δάφνη ἐγένετο.

AP. Labor nobis instar teli est, gloriæ autem velut lauro vestitur à Deo.

Εὔκλειαν ἔλαβον οὐκ ἄτερ πολλῶν πόνων·
Φιλεῖ δὲ τῷ κάμνοντι συσπεύδειν Θεός.
Gloriam assequutus sum non sine multis laboribus:
Solet laborantem Deus pariter adiuuare. Euripid. in Andromeda & Æschylus apud Stobæum serm XXIX.

IV. Ara pvra.

Sanctitas.

VNAM duntaxat in Delo aram fuisse puram memorant, nullius animalis cæde inquinatam, nulla cruoris stilla aspersam, ad quam solam in orbe terrarum Pythagoras solebat accedere. Clemens Alexandr. Strom. lib. 7. pag. 515. Ἀλλὰ τοι μὴν ἀρχαιότατοι βωμὸν ἐν Δήλῳ ἁγιὸν εἶναι τεθρυλήκασι, πρὸς ὃν δὴ μόνον καὶ Πυθαγόραν προσελθεῖν φασι φόνῳ καὶ θανάτῳ μὴ μιανθέντα. Ibi enim tantum offerebantur suffimenta.

Interpretatur idem Clemens Alexandrinus, & sanctam animam esse dicit ac orationis Thymiama. τὴν δικαίαν ψυχήν, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς θυμίαμα. Talis fuit anima B. Virginis à *sanguinibus*, hoc est peccatis intacta.

V. ARÆ CISSIORVM.

Honor viuorum, vel Solem Orientem adorare.

CISSII Xerxi aram vnam, duas Dario, multas Dariæo qui tum florebat, extruxerunt. Philost. in Apollonio.

AP. Homines parciùs colunt eos à quibus nihil commodi ſperant, & Solem quod aiunt Orientem omnes adorant. οὐκ ἀείδω τὰ παλαιά· καινὰ γὰρ ἀμὰ κρείσσω, νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύει. *Non cano vetera, noua, ſi qua ſunt eadem quoque meliora, nunc iuuenis Iuppiter dominatur* (inquit ille.) Quo in argumento memorabile eſt quoque exemplum Attici qui Herodis opulentiſſimi Sophiſtæ Pater fuit: Is enim cum Scopelianum tum in Rhetorum ludo regnantem audiuiſſet, hunc vnum eximiè veneratus, veteres ita contempſit, vt eorum hernias, hoc eſt ſtatuas quas in ſuarum ædium porticibus anteà coluerat, lapidibus peti iuberet. Author eſt Philoſtratus in Scopeliano. Pindarus Olymp. od. ix. acute dixit in hanc ſententiam.

Αἴνει δὲ παλαιὸν
Μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων νεωτέρων.

VI. ARBOR XERXIS AVREA.

Diuitiæ infrugiferæ.

AVREA fuit regis Perſarum ſella, χρυσοῦς δίφρος, vt habet Tzetzes Ilia. IV. cap. 32. & aureus lectus, in quo dormiebat: Ioſephus antiquitatum Iudaicarum lib. 11. ἐπὶ χρυσῆς κλίνης καθεύδοντι. ad hæc offuſa platanus aurea, ſmaragdinis racemis diſtincta,

imminebat capiti, cuius meminit Athenæus lib. VII. & Aristides apud Phot. p. XVI. imago quædam huius rei in Conopæo Holophernis de quo sacræ literæ. videns autem Iudith Holophernem sedentem in Conopæo, quod erat ex purpura, ex auro, ex lapidib. pretiosis intextum, adorauit eum. ex eo vsus οὐρανίσκου (quem nos velum & apicem appellamus) ad nostros reges manauit. fuit omnino non modo Persis sed & aliis regibus familiare, vt rarò in conspectum prodirent, & si quando darent se in publicum, id quam magnificentissimè facerent. Cypriorum reges, quod testatur Athenæus Thronum habuere spectabilem, quem columbæ quattuor suauissimis vnguentis delibutæ circumuolitantes, ventulum faciebant.

A P. Quid capit Xerxes ex vite aurea? vmbram, & eam tenuem: homines similiter, dum in vmbra diuitiarum quiescunt, ex his nihil præter vmbram, hoc est exilis voluptatis simulachrum, si modo voluptas est, capiunt.

Stant sola nominis vmbra.

Ex quo vanissima res est, istis rebus neglecto summo bono pertinacius incumbere,

Quid dignum stolidis mentibus imprecer?
Opes, honores ambiant.
Et cum falsa graui mole parauerint,
Tum vera cognoscant bona. Boët. Metro. 9. l. 3.

VII. ARCA TYPHONIS.

Dona insidiæ.

TYPHON perniciem Osiridis fratris machinatus, Arcam elegantem fabricauit, quam inter

pocula ei proposuit minimis, qui eandem corpore impleret suo. Osiris nihil mali suspicatus arcam accipit, & subit, quam deinde plumbo infuso, agglutinatam Osiride infuso proiici iussit in Nilum. Plutarch. in Osiride.

A P. Rectè παεγιμακῷ charactere dicetur in fallacia munera, à quibus ipsi qui capiunt capiuntur nec tam dona sunt, quam hami futilis cuiusdam prædæ specie obducti quibus homines velut pisces illigantur.

Munera quod senibus, viduisque ingentia mittis,
Vis te munificum Gargiliane vocem?
Sordidius nihil est, nihil est te spurcius vno,
Qui potes insidias dona vocare tuas.
Sic auidus fallax indulget piscibus hamus,
Callida sic stultas decipit esca feras. Mart. Epigr. lib. 4. 45.

VIII. Archytæ colvmba.

Conatus irriti.

ARCHYTAS faber simulachrum columbæ fecit ex ligno, libramentis ita suspensum, & aura spiritus inclusâ atque occultâ concitum, vt ipsum euolaret. Gell. lib. 10. cap. 12.

A P. Archytæ columbæ similes sunt, qui non Spiritu sancto afflati, sed vanissimæ gloriolæ & fauoris humani aura impulsi, alta quædam & eximia aggredi videntur, Verum vt hic motus debilis est, statim deficiente vento franguntur, pereunt, extabescunt, & vt Archytæ columba ad tecta allisi dissoluuntur. Quamobrem rectè monet Arrianus

Epicteti

Epicteti eos qui nondum veræ Philosophiæ fundamenta iecere per solidum, vt in hominum congressu, atque consuetudine sint prudentes, eos enim duntaxat cereas habere de rebus opiniones quæ primo solis ictæ radio repente liquescunt. πανταχοῦ γὰρ ἰσχυρὸν τὸ δόγμα, ἀνίκητον τὸ δόγμα. Μέχρις ἂν οὖν παγῶσιν ἐν ὑμῖν αἱ κομψαὶ ὑπολήψεις, καὶ δύναμίν τινα περιποιήσησθε πρὸς ἀσφάλειαν, συμβουλεύω ὑμῖν εὐλαβῶς τοῖς ἰδιώταις συγκαταβαίνειν. Εἰ δὲ μή, καθ' ἡμέραν ὡς κηρὸς ἐν ἡλίῳ διατακήσεται ὑμῶν εἴ τινα ἐν τῇ σχολῇ ἐγγράφετε. At sine perseuerantia nulla Virtus, nulla victoria: nec male Æoles Καμμονίην victoriam à perseuerando nominarunt. Ἀνδρείας μὲν ἐπὶ βάσεως, σπουδαῖος δὲ ἀνὴρ ἐπὶ καλῆς προαιρέσεως ἑστὼς, ἀμετακίνητος ὀφείλει εἶναι. Stobæus λογ. α. περὶ ἀρετῆς.

IX. Asbestos lvcerna.

Fortitudo inconcussa.

TEGEÆ in Arcadia templum Veneris, atque in eo lampas sub dio, quæ quod mirum est, patenti aëri semper exposita, nullis ventorum flatibus, aut pluuiis extingui potuit, sed iugem flammam aluit, vnde Lychnus Asbestus, seu lucerna inextinguibilis est appellata. Authores, Athenæus lib. 16. Deipnos. Strabo. lib. 9. D. August. de Ciuitate Dei lib. 21. c. 6. Isid. lib. 16. cap. 15.

Facundo stat sacra Deo Tegeatica tellus,
Quæ prima vidit nascentia cornua Lunæ.
Hic domus Vraniæ Veneris, cui tecta voluptas
Fertur Acidaliis vnxisse madentia succis:
Hanc decor, & florens Hebe, multusque Cupido

Peruolat, & faciles spirat clementior auras,
Dum roseo temone vehit per sydera matrem,
Et liquido sudant vndantes nectare Cycni.
Pro foribus Diuæ, vacuóque sub aëre pendet
Lychnus siderea retinens commercia lucis,
Quo sacer assiduo lucet Vulcanus, & ingens
Euomit æterna vigiles in lampade flammas,
Quas nulla æolius tempestas obruit alis.
Non si prorumpant effracto carcere venti,
Et diras acuant longis stridoribus iras,
Non si tristis hyems fœdis glomerata pruinis
Incubet, & pluuio madefactet sydere mundum.
Vna inter nigras acies, cœlique furorem
Fax micat, & flamma radians victrice superbit,
Seu lapis Asbestus viuacis semina tædæ
Nutrit, & arcanis reparat feruoribus ignes.
Seu Venus ipsa suos argento afflauit honores,
Et puro ardentem radiauit lampada sole.
Sæpe choros agitans circum grex blandus amorum
Gestit in amplexus, & stillat balsama plumis.
Et quæ nocturnis incendunt æthera pompis
Certatim inuitant stellæ, quærûntque vicissim
Quas cœli velit illa plagas, quem postulet axem.
O digna æthereis consurgere sedibus hospes
Lampas, & astrorum rutilas augere choreas.

ALLVSIO.

Talis est fortitudo inter aduersa. Virtus non potest cerni, nisi habeat contraria, non potest esse perfecta nisi exerceatur aduersis. Lactant. lib.5. In eodem genere est ara Erycinæ Veneris sub dio semper ardens. Ælian. lib.10. cap.60.

X. BABYLONII MVRI.

Castitas.

BABYLONII muri à Semiramide structi quadringentorum & octoginta stadiorum ambitum complectebantur, in altitudinem tria semiiugera tollebantur, cum essent paulò minùs iugeris crassitudine. Philost. Apollo. lib. I. c. XVIII.

APODOSIS. *ex Synesio.*

Synesius castitatem τεῖχον Σεμιράμιδος appellat, quæ pectus humanum aduersus cupidinis tela, & libidinis assultus præmuniit, effecitque vt teneræ virgunculæ quæ infima auricula videbantur molliores, omnes suppliciorum immanitates corpore exceperint, priusquam pudicitiam proderent. D. Chrysost. lib. de Virginitate, eandem esse Martyrij & virginitatis fortitudinem, eadem certamina, vtrique etiam parem coronam constituit. Διὸ καὶ οἱ στέφανοι πάλιν ἴσοι, ἐπειδὴ καὶ τὰ παλαίσματα αὐτοῖς παράλληλα κεῖνται.

XI. BACVLVS TAVVOMENIENSIS TRAPESITÆ.

Fraus peruersa.

HIC excauatæ arundini depositum suæ fidei aurum indidit, qua pro baculo vtebatur; atque apud Iudicem vocatus ab aduersario, repente scipionem in quo erat aurum collocatum tantisper eidem committit, donec sublatis manibus iurasset se depositum reddidisse, quod fecerat, mox baculum simul cum indita pecunia recipit. Conon apud Photium.

AP. Παροιμιακῷ σχήματι torquebitur in fraudu-

lentos, & periuros, qui verborum ambagibus caliginem oculis offundentes, tum demum euasisse se putant, cùm Nemesis à tergo vrgeat.

Deum dum peieras ne te putes latere.

XII. Calcevs Rhodopes ex qvo formam rex Ægyptiorvm Virginis coniecit.

Beatitudinis species ex præsentibus bonis conijcitur.

RHODOPE puella dum lauaretur, alterum è calceis de manu ancillæ abreptum Memphim (vrbs est regia) deportat Aquila, & in Regis, qui tum fortè iura reddebat populo, dimittit sinum; ille calcei concinnitate, & rei nouitate permotus, per totam regionem certos homines dimittit, qui eam inquirant, cuius esset calceus, reperiunt in vrbe Maucratitarum, inuentamque Rex vxorem ducit. Strab. lib. XVII. Ælian. lib. XIII. cap. XXXIII. Var. hist.

AP. Bonorum quibus hic fruimur copia, & amœnitas, cœlestis beatitudinis indicium præbet. Quantus est, & quam magnificus in cœlo, qui hæc largitur in terris? Quantus in patria, qui hæc concedit in exilio? Quàm pulchra sunt cœli interiora, si exteriora tantum habent dignitatis? D. Augustin. tractatu IV. in Epist. Ioann. *Visuri sumus quandam visionem, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, visionem quandam, visionem præcellentem omnes pulchritudines terrenas auri, argenti, nemorum atque camporum, pulchritudinem maris & aëris, pulchritudinem Solis & Lunæ, pulchritudinē stellarum, pulchritudinem Angelorum, omnes superantem, quia ex ipso pulchra sunt omnia.* Cadit præterea in nobilem scri-

ptorem, cuius vel ex tenui opere industria primùm agnita est, pleniùs deinde in maioribus comprobata.

XIII. Carthago placenta.

Æmulatio illustrium personarum, vel milites ignaui.

Scipio Africanus iunior notâ censoriâ adolescentem dignum iudicauit, qui in Carthaginis oppugnatione, cùm sumptuosiorem instruxisset cœnam, simul ex melle apposuerat placentam in Carthaginis formam concinnatam, iusseratque per ludum, vt facto impetu perinde ac in præliis fieri assueuit, Carthaginem μελίπηκτον diriperent. Quærente autem eo, quódnam ob suum peccatum equus adimeretur, Quoniam, inquit Scipio, me prior vrbem hostium diripuisti. Cælius lib. 9. cap. 13.

Ap. Vel in æmulationem potentiorum dicetur, qui amant περιβολίαν, vel in ignauos milites qui in vino duntaxat, & super mensam vrbes capiunt.

In lucem prælia differ.

XIV. Castellum Taurisinense.

Certamen Rhetoricum, vel, *Amantium prælia.*

Petro Ziano Venetorum Duce, Taurisini, anno salutis 1214. suaue ludicrum commenti sunt, vt castellum media vrbe peregrinis pellibus valde pretiosis, purpureisque stragulis murorum loco muniretur, vt ingenuæ Virgines, quibus locum tuendum destinarant, pro galeis coronas aureas haberent, pro brachiorum tegumentis armillas, & ditissima monilia; Adolescentes Virginibus æquales

arcem oppugnarent, missilia poma essent, muscatæ nuces, rosæ, lilia, aliique flores in pilarum speciem conglobati, subitæ ad hæc rosaceæ aquæ sparsiones, variaque alia odoramentorum exquisita genera. Sabell. lib.8. dec.1.

AP. Rectè hac pugnâ possunt adumbrari picta, & florida Rhetorum, vel etiam amantium certamina, in quibus non torosa (quod ait ille) argumentorum robora, sed picturata veluti ad lasciuientium oculorum delicias iacula intorquentur.

Discordia fit carior concordia. Publius Syrus.

XV. Clava Leoni insidens.

Fortitudo & indomita.

IN Numismate Traiani cernebatur Claua Leonino insidens capiti.

AP. Vir fortis & sapiens πανδαμάτωρ. Non potest ergo quisquam aut nocere sapienti, aut prodesse, quemadmodum diuina nec iuuari desiderant, nec lædi possunt.

Sapiens autem vicinus, proximusque Diis
Consistit, exceptâ mortalitate similis Deo. Seneca lib. de Constantia sapientis, cap. VIII.

XVI. Clypeus Herculis aureus in Templo sapientum.

Comes fortitudinis Sapientia.

HERCVLES cum Hyphasidarum turrim oppugnaret, clypeum aureum reliquit, quem Sapientes illi monumenti causa in templo suspende-

runt. In eo ſcuto Hercules ſculptus erat, terræ terminos iuxta Gades collocans, & montibus quaſi columnis Oceanum excludens. Philoſt.l.11. hoc vetus dedicandorum clypeorum inſtitutum conſequuta poſteritas, nam inter honores Caligulæ decretus eſt clypeus aureus, quem quotannis certa collegia Sacerdotum in capitolium ferrent, Senatu proſequente, nobilibuſque pueris ac puellis carmine modulato laudes virtutum eius canentibus. Suet. in Caio 16. Athenienſes quoque Alcei clypeum dedicarunt Cæſiæ Mineruæ. Strab. li. 13. Similiter Cambyſis acinacem, pulcherrimum Athenarum monumentum memorat Pauſanias in Atticis. Antoninus quoque pius clypeum Hadriano magnificentiſſimum poſuit. Iul. in Anton. Pio.

Ap. Bene fortis clypeus in domo Sapientiæ, *Præclaram facit mixturam* (vt verbis Petronij vtar) *cum ſapientia fortitudo*. Contra vis *Conſilij expers mole ruit ſua.* Horat. Od. 6. li. 3. Carm.

XVII. Clypeus Laconis Muscifer.

Vanæ gloriæ fuga.

Cum Thraſones clypeos horrifica leonum draconumque effigie ſignarent, Lacon quiſpiam Muſcam & eam valdè exiguam in ſcuto effingi curauit; hoſti vero obiicienti quòd latitandi cauſa id feciſſet, acutè vt fert hominum ingenium, reſpondit, ſignum eſt me tam propè ad hoſtes accedere vt muſca ab eis internoſci poſſit. Plut. Lacon. Ludouicus Borbonius Cardinalis, ne muſcam quidem pinxit in ſymbolo ſed tabulam raſam, cum lem-

mate. *Melior fortunà notabit.* Octauius de Strada.

Ap. Strenui milites non in dictis Megabysiis, aut armis robur gestant. At in generosi animi celsitudine, & rei bellicæ industria. *Non cauponantes bellum sed belligerantes.*

XVIII. Corona Davidis ex avro Moloch.

Sacrum est quod fuit sacrilegium.

David sibi ex auro quod antea caput Idoli Moloch exornabat, pulcherrimam coronam fecit. vbi enim Regum 2.12.30. legitur, *Et tulit Diadema regis eorum de cap. eius, pondo auri talentum, habens gemmas pretiosissimas, & impositum est super caput Dauid.* Regem illum apparet fuisse Moloch qui Dominum & principem sonat, & sæpe septuaginta interpretes pro nomine proprio *Moloch, Regem* reddunt. Aliquando tempus cum Idolorum templa in detestationem sceleris disiiciebantur, qua ruina Serapium & Marnæum conciderunt. Tandem visum est expiare, & profanis ritibus inquinata in sanctissimos vsus conuertere, cum neque Dauid Idoli Moloch aurum exhorruisset.

Ap. Nihil vetat ex spoliis profanorum authorum trophæum Deo erigere: *aspicimus* (inquit Diu. August. li. de doctrina Christ.) *Quanto auro, & argento, & veste suffarcinatus exierit Ægypto Cyprianus doctor suauissimus, & Martyr beatissimus, Quanto Lactantius, Quanto Victorinus, Optatus, Hilareus, vt de viuis taceam, quanto innumerabiles Græci, quod prior ipse famulus Dei Moses fecerat, de quo scriptum est, quod eruditus fuerit omni sapientia Ægyptiorum.* Item Paulinus

Iouio

Iouio fratri, vbi de literis profanis loquitur. *Tibi satis sit ab illis linguæ copiam, & oris ornatum quasi quadam de hostilibus armis spolia cœpisse, vt eorum nudus erroribus, vestitus eloquiis; fucum illum facundiæ plenis rebus accommodes, ne vacuum figmentorum, sed medullatum veritatis corpus exornans non solis placitura auribus, sed & mentibus hominum profutura mediteris.*

XIX. EQVVS PAVSONIS.

Rerum ansæ variæ.

PAVSONEM pictorem aiunt, cum quidam iussisset sibi equum in puluere volutatum pingi, currentem pinxisse, nube pulueris circumquaque aspersa; Cumque is qui tabulam imperarat, indignaretur, quod contra pactum fecisset picturam, respondisse, verte tabulam & volutabitur equus qui non currit. Ælian. li. 14. variæ Histor. meminit quoque Lucianus.

AP. Parabola varias esse rerum ansas, & modos ostendit, easque diuersis acceptionibus immutari, quod imperiti non animaduertunt.

Sæpe pro rota vtendum ingenio.

XX. EQVVS THEONIS.

Pronunciatio.

THEON cum pinxisset virum armatum, qui excursionem ex vrbe repentè faceret, & furore quodam correptus in hostes repentè irrueret, non tamen prius exhibuit picturam, quam tibicinem iuxta collocasset, quem iussit carmen Orthium ca-

nere quàm acutissimum. simul igitur atque classicum audiri cœpit, velum diduxit, & picturam ostendit, quæ longè plus habuit admirationis. Ælian. l. 2. de varia hist.

Ap. Summorum Oratorum & Poëtarum monumenta lentas plerumque habent emissiones, nisi vocem aptam actoris quasi tubam nacta sint.

Telephe, vel Peleu, male si mandata loquaris,
Aut dormitabo, aut ridebo. Horat. in arte.

XXI. FANVM MENSIS PHARNACIS. ΜΗΝ ΦΑΡΝΑΚΟΥ.

Templorum Religio.

HABET Cabeira vrbs templum Mensis, quod Pharnacis dicitur, nempe pagum oppido similem Americam, quæ multos continet Hierodulos, atque agrum sacrum, cuius fructus Pontifex percipit: vsque adeo autem id fanum sunt reges venerati, vt iusiurandum, quod Regium dicitur, pronunciarent, Regis fortunam & Mensem pharnacis. Strab. li. XIX.

Ap. Magna semper fuit templorum religio, etiam apud Ethnicos, quod declarat illud adagium, ἐν Πυθίῳ χρεῖττον χέσαι. Pisistratus Pytheum Apollinis templum construxit, ad quod tripodas afferre solebant qui vicerant Thargelia: in eo inscripserat, *Sacer est locus Extra meïte.* Ex quo deprehensum peregrinum aiunt morte multatum, quod religionem neglexisset. Meminit huius templi Suidas: πύθιον ἱερὸν Ἀπόλλωνος Ἀθήνησιν ὑπὸ Πισιςράτου γεγονὸς εἰς ὃ τοὺς τρίποδας ἐτίθεσαν οἱ τῷ κυκλίῳ χορῷ νικήσαντες τὰ

Θαργάλια. At περὶ χέρσως de qua Erasmus in prouerbio, hic mentionem nullam facit, & authorem nullum affert. Pleniùs omnia explicat Suidas voce, ἐν Πυθίῳ χρῆσθον ἦν ἀποπατῆσαι. in Pythio satius fuisset deambulare. Καταφρονούντων γὰρ τινῶν Απόλλωνος, καὶ ἐν τῷ τεμένει αὐτοῦ ἀποπατούντων, Πεισίστρατος ἔγραψε νόμον, τὸν ἁλόντα ἐπὶ τούτῳ θνήσκειν. Despicientibus, inquit, nonnullis Apollinem, & in ipsius templo deambulantibus, Pisistratus Legem sanxit, vt qui in eo delicto deprehenderetur, capite plecteretur. Qua fronte hæc audient Christiani (si modo sunt) qui domum Dei faciunt, vel nundinarium receptaculum, vel speluncam latronum.

XXII. FISTVLA GRACCHI RHETORIS MOTVS REPRESSI.

Ira ratione cohibenda.

PLVTARCHVS disertè hoc symbolum explicat, libro de Cohibenda ira. Γαΐῳ μὲν οὖν Γράκχῳ τῷ ῥήτορι, καὶ τὸν τρόπον ὄντι χαλεπῷ, καὶ περιπαθέστερον λέγοντι, σύριγμα ἡρμοσμένον ἦν συνέδριον, ᾧ φωνὴν οἱ ἁρμονικοὶ ἐπ' ἀμφότερα διὰ τῶν τόνων ἄγουσι· καὶ τοῦτο ἔχων οἰκέτης, αὐτοῦ λέγοντος ὄπισθεν ἑστὼς, ἐνεδίδου τόνον ἐπιεικῆ. Caio quidem Graccho, qui & moribus esset austerioribus, & in dicendo vehementior, fistula fuit cōcinnata, quali musici vocem paulatim in vtramque partem per tonos deducunt, hanc eo orante seruus tenens à tergo astabat, tonumque lenem suggerebat. Hoc ipsum præstare debet apud iracundos sapientum oratio.

XXIII. FORVM AREOPAGI.

Iustitia.

IN Areopago ara erat Mineruæ deprecatricis, ἀρείας, quam erexerat Orestes iudicio solutus, argentei præterea lapides, ἀργυροῖ λίθοι, in quibus rei & accusatores sedebant, & hunc quidem contumeliæ, illum impudentiæ vocabant, τὸν μὲν ὕβρεως, τὸν δὲ ἀναιδείας. proxima ædes Eumenidum τῶν σεμνῶν, quibus tamen in forma nihil erat horribile: denique Plutonis, Mercurij, & terræ simulachra, quibus sacra faciebant, qui in causa capitis fuerant absoluti. Pausanias in Atticis.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ara Mineruæ deprecatricis, monumentum est clementiæ: Sedilia argentea quibus insident rei & accusatores, fundamentum pecuniæ quo fundantur lites: Sella contumeliæ est accusatoris, rei verò impudentiæ: quia si contumeliosus est ille in accusando hic impudens in negando: templum Eumenidum, conscientiæ stimuli, qui consceleratos exagitant. Plutonis, Mercurij & terræ simulachra quibus sacra faciunt absoluti, significant reum à morte ad vitam reuocatum salutem debere eloquentiæ.

Hanc quoque seruati contingit gloria Ciuis,
Altaque victrices intexunt munera palmæ. Lucanus ad Calpurnium Pisonem.

XXIV. Gladivs Caroli Magni.

Rex iustus & bellicosus.

Carolvs Magnus gladij capulo præclaris insignibus decorè cælato edicta signabat, eiusdem enim esse dicebat, & confirmare & defendere leges. Corroz. de dictis mirabilib.

Ap. Hoc symbolo præclarè significabitur princeps, qui *Marti* simul vacet & *Themidi*: Βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ', αἰχμητής. Non dissimile est quod Fridericus tertius habuit in symbolo. Erat in mensa explicitus liber, cui manus armata superponebat gladium cum lemmate: *hic regit, ille tuetur.*

XXV. Hasta Constantini erecta in Crvcem.

Clementia.

Memoriæ proditum est hastam illam Constantini magni bellorum fulmen, cum ipse animum ad Christianam mansuetudinem traduxisset, in crucem fuisse erectam, vt quæ antea telum extitisset plenum terroris, eadem esset asylum benignitatis. Baronius.

Ap. Talis est præstantissimorum Imperatorum gladius, qui si necessitate in hostes stringatur; Ita demum placatur, vt veneratione potius dignus, quàm metu videatur.

Magni custos clementia mundi
Quæ Iouis incoluit Zonam, quæ temperat æthram
Frigoris, & flammæ mediam, quæ maxima natu
Cælicolum, Nam prima chaos clementia soluit

Congeriem miserata rudem, vultuque sereno
Discussis tenebris, in lucem sæcula fudit. Claud. de laud. Stilic. l.2.

XXVI. Imago Antigoni.

Adulatores tegunt vitia.

Pinxit Apelles Antigoni regis imaginem altero lumine orbam primus, excogitatâ ratione vitia condendi: obliquam namque fecit, vt quod corpori deerat, picturæ potius deesse videretur. Pl. lib 35. cap. 10.

Ap. Adulatores principum vitia malis artibus tegunt, vel certè nequissimo genere lenitatis, ea pro virtutibus laudant, quæ ex se magnam turpitudinem habent.

Si bene ructauit, si rectum minxit amicus,
Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo. Iuuenal. Satyr. 3. Non immerito Themistius vt est apud Nicephorum Callistum l. x. c. 42. Historiæ Ecclesiasticæ, cum simile adulatorum genus in aula Iouiniani Imperatoris videret, dicebat ipsos: πορφύραν μᾶλλον ἢ θεὸν σέβεσθαι. *Purpuram magis quam Deum colere.*

XXVII. Imago Demi Zevxidis.

Populi inconstantia.

Pinxit Demon Atheniensium ingenioso argumento, volebat namque varium, iracundum, immitem, inconstantem: eundem inexorabilem, clementem, misericordem, excelsum, gloriosum humilem, ferocem, fugacemque, & omnia pariter

oſtendere. Plin. lib.35. cap.10.

Ap. Exprimere credo volebat illud Platonis, qui vulgus appellat θηρίον πολυκέφαλον, aut Xenocratis: qui ἀψίχορον, ὠμὸν, βάσκανον, ἀπαίδευτον dixit, faſtidioſum, crudele, inuidum, imperitum, denique vt in Chao Ouidij:

Non bene iunctarum diſcordia ſemina rerum.

XXVIII. Imago Helenæ.

In nudo diues virtus. ex Clemente Alexandrino.

Cvm in pingendâ Helenâ artifex præſtantiſſimorum pictorum deſudaret induſtria, fertur quiſpiam è Tyronum grege adoleſcentulus, non quidem delicatis eius effigiem lineamentis expreſſiſſe, ſed totam auro tabulam obleuiſſe. Apelli deinde quaſi grande aliquod opus confeciſſet, oſtentauit, & quid cenſeret exquiſiuit, at ille moliter ſubridens, ὦ μειράκιον, εἶπεν, μὴ δυνάμενος γράψαι καλὴν, πλουσίαν πεποίηκας. ô adoleſcens, inquit, pulchram facere non potuiſti, diuitem feciſti. Pædagogi l.2.

Ap. Τοιαῦται νῦν αἱ Ἑλέναι εἰσὶν αἱ γυναῖκες, οὐ καλαὶ γνησίως, πεπλασμέναι δὲ πλουσίως. Tales ſunt Helenæ quæ nunc ſunt mulieres, non verè pulchræ, ſed totæ fictæ ex luto diuitiarum.

XXIX. Imago perdicis ad Satyrum Protogenis.

Verborum affectatio ſapientiæ inimica.

Protogenes pinxit Satyrum ad columnam ſtantem, & in columnæ faſtigio perdicem, cuius

cum tabula esset proposita ita inhiabant perdici, vt illius admiratione Satyrus quanquam elaboratissimus negligeretur. Et auxerunt admirationem qui perdices alatas, & cicures proferebant ad pictam perdicem canentes. Quæ cum Protogenes animaduerteret, additamento ipsum operis caput posthaberi, impetrata à templi præfectis venia, auem deleuit. Strab. lib. xiv. num. x.

A P. Homines sæpe contempta sacrarum literarum, aut philosophiæ grauitate, nescio quibus verborum flosculis animum illigant. *Quare quid scribas, non quemadmodum: & hoc ipsum, non vt scribas, sed vt sentias, vt illa quæ senseris magis applices tibi, & veluti signes: cuius orationem videris sollicitam, & politam, scito animum quoque non minus pusillis occupatum.* Senec. ep. cxv. vide Plutarc. de Audit.

XXX. IMAGO TERPSITHEÆ.

Hypocrisis.

TERPSITHEA cum esset toto corpore deformis, imaginem sibi venustissimam fieri curauit, oris sui turpitudinem falsis tabulæ pigmentis honestare cupiens. Theophyl. in epist. Græcis.

A P. Quam multi licet omni ex parte improbi, species affectant virtutis, & Poëtarum, historicorúmve vanissimorum hominum penicillis, alij prorsus quam sint depinguntur. οὐ γὰρ εἶναι ἄριστοι ἀλλὰ δοκεῖν θέλουσι. contra Amphiarai mentem. Non dissimilis huic Terpsitheæ, Stratonice Seleuci vxor, quæ cum esset deformis & calua, lubenter à Poëtis, quibus certamen de suis laudibus talenti mercede

cede indixerat, ſuas comas hyacinthinas prædicari audiuit: ὑακινθινῷ ἄνθει ὁμοίας. Lucianus in imaginibus.

XXXI. IMAGO VIRGINIS INTER LILIA.

Caſtitas dilecta Deo.

ORDO equitum liliatorum inſtitutus à Garcia VI. Rege Nauarræ ad propagationem Catholicæ religionis, vaſculum geſtabat in pallio, è quo amœniſſimi liliorum flores erumpebant. In medio deiparæ Virginis radiabat effigies. Ex libello de ordinibus militaribus.

AP. Virgo inter lilia, ſignificat gratiſſimam ſibi puritatem, cœli florem, mundi decus, germen paradiſi. In eodem genere ſymboli eſt columba candida ex ore Eulaliæ Virginis egrediens;

Emicat inde columba repens,
Martyris os niue candidior
Viſa relinquere, & aſtra ſequi.
Spiritus hic erat Eulaliæ
Lacteolus, celer, innocuus. Prud. περὶ Στεφ.

XXXII. LYCHNVLVS EPICTETI.

Non libri ſed ingenium.

EMIT aliquis Epicteti Stoici lychnulum fictilem trecentis denariis, ſperans futurum ſcilicet vt ſi noctu ad iſtam lucernam legiſſet, mox Epicteti ſapientiam ſomniaret, & ſimilis efficeretur venerando ſeni. Lucianus aduerſus indoctum.

AP. Torquetur in eos qui ſe pulchros & beatos

putant, si doctorum virorum habeant insignia, cum ipsi sint omnis scientiæ expertes:

Plena omnia gypso
Chrysippi inuenias: Nam perfectissimus horum
Si quis Aristotelem, similem vel Pittacon emit,
Et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.

Iuuenal. Satyr. 2. Porro in eodem genere symboli, speciosum est quod habet Lucianus aduersus indoctũ, de Neantho Pittaci Tyranni Regis filio, qui cum Orphei lyram in templo asseruatam corrupto pecunia æditui sustulisset: Sub noctem in suburbium profectus vt eius periculum faceret, fides pulsare cœpit, sed tam ferali, & incondito carmine, vt canes è vicinia strepitu excitati, infelicem citharœdum dilaniarent.

Orphei Lyra à Neantho empta.

XXXIII. Lyra Timothei.

Nouandum nihil.

Lacedæmonii Timothei Milesij citharam suspenderunt ad Sciadem, eundem multantes, quod septem Lyræ fidibus quatuor addidisset: *καταγνόντες, ὅτι χορδαῖς ἑπτὰ ταῖς ἀρχαίαις ἐφεῦρεν ἐν τῇ κιθαρῳδίᾳ τέσσαρας χορδάς.* Pausan. in Lacon.

Ap. Significat parabola nihil in rep. nouandum, vel ex ipsius Plat. interpretatione in Dialogo de Iusto. *Εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον, ὡς ἐν ὅλῳ κινδυνεύοντα· οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων.* Nouam ne musicæ formam introducamus, omnino cauendum: in quo periculum summum est. Nunquam

enim musici numeri immutantur, sine legibus Ciuitatis, iisque maximis.

XXXIV. Mensæ Iarchæ.

Bona sine labore.

Iarchas Brachmanum antistes mensas habuit αὐτομάτους, quæ sua sponte incederent. Hic itaque cùm regem inuitasset, subitò processerunt mensæ dapibus instructæ in quibus pueri à Cyathis, ex ære nigro fabricati stabant, qui vinum & aquam conuiuis miscerent. Philost. Apoll. li.III. cap.VIII.

Ap. Multi sunt quibus adeo bona sine labore contingunt, vt videantur ipsæ dapsiles mensæ cibis refertæ, & omni apparatu instructæ, in eorum triclinia influere. hi sunt albæ Gallinæ filij, qui ἀκονιτὶ citra pulueris tactum feruntur omnia consequi. Verum hoc minime est expectandum: *Vt sementem feceris, ita metes.*

Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. Horat. Satyr.IX. lib.I.

XXXV. Modivs Indorvm.

Deus humani ingenij modulo non restringendus.

Indi aureum modium illi similem quo frumentum metiuntur, demergunt in mare, hoc se aquis modum ponere existimant, ne terras inuadant. stulti qui tantum & tam impotens elementum, tam parua mensura constringere, non verentur. Philost.

A P. Similiter faciunt, qui superiores volunt suis legibus subiicere, & suo modulo Deum metiri, qui per se immensus est; *Forsitan Dei vestigia comprehendes? & vsque ad perfectum omnipotentem reperies? Excelsior cælo est, & quid facies? profundior inferno, & vnde cognosces? Longior terrâ, mensura eius, & latior mari.* Iob XI.

XXXVI. Nihil ad Alexandrvm Paridis lyra.

Fortis mollium contemptor.

ALEXANDER oblatam sibi Paridis lyram repudiauit, indignum munus fortissimo viro arbitratus amatorias fides. Plut. in fortit. Alexandri.

A P. Fortes viri amatorias illecebras negligunt, quibus virtus succisis veluti neruis elisa languescit. Seneca epist. LI.

Effœminat animos amœnitas. Rectè igitur Plutarchus in libello de Fortuna Alexandri ait eum non fuisse ἐκ βασιλέων ἀτρώτων καὶ ἀναιμάκτων, sed emisse gloriam multo, continuisque vulneribus, ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ, καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων κτώμενον.

XXXVII. Navis Salaminia.

Res, aut persona magni momenti.

SALAMINIA nauis ad res magni momenti, vt ait Critolaus, reseruabatur. Plutarch. in Pericle.

A P. Cadit in res, & viros magnos, qui non,

nisi in ſeriis rebus, & vltimo loco exponuntur.

Magnos ſeruatur in vſus.

XXXVIII. OSSA MORTVORVM PRO NVMMIS.

Mortis memoria.

ABRAHAMVS Ortelius refert, nonnullis populis in more poſitum fuiſſe, vt mortuorum oſſibus pro nummis vterentur, non illis quidem in auro, argento, æréve impreſſis, ſed re ipſa mortuorum reliquiis. Non diſſimile eſt, quod affert Herodotus lib. 2. legem fuiſſe aliquando apud Ægyptios qua iubebantur ij, qui ſibi mutuo dari pecunias poſtularent, cadauer patris depoſitum fidei creditoris tradere.

AP. Mortis memoria crebrò vſurpanda. *Quid hoc eſt, inquam, tam ſæpe mors experitur me? faciat. At ego illam diu expertus ſum. Quando inquis? antequam naſcerer. Mors eſt non eſſe, id quod ante fuit. ſed quale ſit iam ſcio, hoc erit poſt me, quod ante me fuit.* Seneca.

XXXIX. ΠΑΥΣΙΚΑΠΗ PAVSICAPE.

In copia inopia.

PAVSICAPE παυσικάπη inſtrumentum eſt, quo collo inſerto, ſerui impediebantur ne molentes polentam comederent. Iulius Pollux Onomaſt. lib. 7. cap. 4. Meminit quoque Euſtat. ιλ. Κ. Παυσικάπη, κατ' Αἴλιον Διονύσιον, μηχάνημά τι τροχῶ ἐμφερὲς, δι' οὗ τὸν τράχηλον διείργον τῶν ἀποζυγίων, ὥστε μὴ ἐσθίειν.

ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε, φησὶ, μὴ δύνασθαι τὰς χεῖρας τῷ στόματι προσφέρειν.

A P. Seruus inter polentas eſuriens, iumentum in prato luxurianti, vel vbere præſepi, famelicum propter impoſitam collo *Pauſicapen*, Symbolum eſt diuitis, qui ob animi morbos, vel corporis quaſi cœleſti remora iniecta, bonis ſuis frui minimè poteſt.

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infœlix.

XL. Pictura equi.

Spes præter ſpem.

FERTVR quidam equum, cæteras ad partes quod attinebat, lineis & coloribus rectè expreſſiſſe, ſpumam tantum quæ fræno concuſſo cum anhelitu efflabatur, non æque pinxiſſe: quam cum ſæpius reformare conatus eſſet: ad ſummum ſpongiam vt erat plena pigmentorum, in tabulam coniecit, & non ſine admiratione, operi, quod deſiderabat, addidit. Plut. in libell. de Fortun.

A P. Facit aliquando caſus repentinus, quod ars & ſapientia denegauit, vt miremur illud vulgatum accidiſſe: παρ' ἐλπίδα, ἐπ' ἐλπίδι, Rectè in illum caſum, & felicem Pictoris manum vertetur illud Martialis,

Si non erraſſet fecerat illa minus.

XLI. Picturæ Zeuxidis.

Opus immortalitate dignum.

Zeuxis pictor fuit elegantiſſimus, qui vuas tanta dexteritate pinxit, vt ad eas ipſas aues deceptæ aduolarent. Is cum in expoliendis tabulis multum temporis & operæ inſumeret, ſe æternitati pingere dicebat. Contra Agatharcus celeriter conficiebat, ſed quæ breui tempus aboliret, & nulla memoraret poſteritas. Plutarch. in Pericle.

Ap. Ea diutius opera ſunt limanda, quæ ad æternam poſteritatis memoriam ſcribuntur,

Ὄψιμον ὀψιτέλεστον ὅου κλέος οὔ ποτ' ὀλεῖται. Homerus Iliad. β.

Scribit iurà ſenex (χρόνος) *numero qui diuidit aſtris,*
Et curſus, ſtabileſque moras quibus omnia viuunt:

Huius lima fiunt omnia longè perfectiora: quod ſi quis non expectata temporis lege, crudum adhuc opus propellit in lucem, ſæpiſſime deflectit à vero, Nam vt ait Boëtius:

Quod præcipiti via
Certum deſerit ordinem,
Lætos non habet exitus, L. 1. met. 6.

XLII. Pixides Atheniensium vnguentariorum.

Parte ſui meliore latet.

Fervnt vnguentarios Athenienſes, Pixides habuiſſe in quibus in parte exteriori Sileni &

Satyri depicti, in interiori Veneris & gratiarum pretiosissimæ effigies. Synesius in Epistola τῷ φιλοσόφῳ. ὥσπερ ἐποίουν Ἀθήνησιν οἱ δημιουργοὶ, Ἀφροδίτην καὶ χάριτας καὶ τοιαῦτα κάλλη θεῶν, ἀγάλμασι σειληνῶν καὶ σατύρων ἀμπίσχοντες.

A P. Sacræ literæ si dictio spectetur, humiles sunt: si sensus & mysteria, nihil magnificentius: *Mira eloquiorum tuorum profunditas est, quorum ecce ante nos superficies blandiens paruulis, sed mira profunditas Deus meus, mira profunditas, horror est intendere in eam, horror honoris & tremor amoris.* August. l. XII. Confess. c. 14.

XLIII. POCVLVM CORNEVM INDORVM.

Alexipharmacum præstantißimum

EX Onagri cornibus fiunt pocula ad vsum regis, quibus qui potauerint, eo die neque ferro, neque igni, neque venenis sunt obnoxij. Philost. lib. 3. cap. 1. vide Ælian. de Animal. cap. 41. lib. III. Disertè hæc scribit Phile in Onagro vbi apostrophen facit ad Indorum regem huiusmodi cratere vtentem.

Τί δὴ ποτ' ἐστὶν ὁ κρατὴρ ἐξ οὗ πίνεις;
Καὶ γὰρ διαφυγὴς καὶ περιμήκης εὑρέθη,
Καὶ τρεῖς ἔχει ζωστῆρας, ὡς λίθου φλέβας,
Λευκόν τε, μέλανά τε, καὶ τὸ χρῶμα πορφυροῦν.

Rex Onagri cornu esse respondet & eius virtutem prædicat:

Καὶ μὴν αἴγειρος τὴν κακὴν, ἦδ' ὅς, μέθην,
Τοῦ τε πόματος ἀντιφάρμακον μόνον,

Ην

Ἢν ἱερὰν κύλικα καθαρὴ νόσον.

Quid sibi vult crater tuus dic obsecro
Ex quo bibis, præ altus & pellucidus
Ceu venulis distinctus orbe triplici,
Albo nigroque atque æmulante purpuram.
Atqui medetur hoc temeti iniuriæ,
Obstat venenorumque pestilentiæ,
Morbique depellit sacri tentamina.

Ap. Cadit in amuletum quodlibet præstantissimum. Rectè Eucharistiæ poculum significabitur, quo aduersus improbi Alastoris tela firmamur, & animi atque corporis inuiolabilem consequimur sanctitudinem. Clemens Alexandr. Pædad. lib.ii. cap.ii. Εὐχαριστία χάρις ἐπαινουμένη καὶ καλή, ἧς οἱ κατὰ πίστιν μεταλαμβάνοντες, ἁγιάζονται καὶ σῶμα καὶ ψυχήν· τὸ θεῖον κρᾶμα τὸν ἄνθρωπον τοῦ πατρικοῦ βουλήματος πνεύματι καὶ λόγῳ συγκιρνῶντος μυστικῶς. Eucharistia gratia laudata & pulchra, quam qui cum fide suscipiunt sanctificantur animo & corpore, ita diuinam temperiem, carnem cum Spiritu & verbo, æterni Patris voluntas mysticè commiscet.

XLIV. Pocula ex taxo.

Doctrina malis moribus coniuncta pestilens.

Taxus arbor est non modò funesta, sed & venenata, ex hac si fortè pocula confeceris, & vinum infuderis quantumuis suaue, & delicatum, continuò fiet noxium, & insalubre. Plinius lib.15. cap.11.

Ap. Eloquentia si prauum hominem nacta fuerit, & animam flagitiis inquinatam, fit noxia,

quæ omnibus salutaris esse debuerat. *In hunc nec dij tantùm mali permittant, vt cadat eloquentia, quam non mirarer, nisi animos, in quos se conferret, eligeret.* Senec. Controuers. lib.1.

XLV. Porticvs Heptaphonos.

Garrulitas.

OLYMPIA porticus vocem acceptam, arte septies reddit, vnde Heptaphonon Oppidani vocant. Plinius lib.36. cap.15.

A P. Tales sunt illi qui si quid inaudiuerunt, multa addentes de suo, prædicare, repetere, & inculcare omnibus identidem non cessant; vel qui vno verbo lacessiti, sexcenta regerunt. Talis est natura mulieris, cuius supellectilem Comicus dicit esse garrulitatem:

Sola laboranti poterit succurrere Luna.

Vnde & Accius in Andromeda, mulieris ingenium breuissima definitione complexus, *Muliebre* (inquit) *ingenium proluuium.*

XLVI. Pyramis XII. Regvm.

Beatitudo, seu Quies post laborem.

DVODECIM maiores Ægyptij, qui regnum à Sabaco Ægyptiorum Rege relictum, sponte moderandum suscepere, vt oneri magis quàm honori tantam regni curam sibi fuisse testarentur, in celebri illa Pyramide, quam commune collegarum sepulchrum construxere, contiguationem tecti, quę vno constabat lapide, præsepibus adsculptis insi-

gniuere, ad quæ ſcilicet tot laboribus exantlatis, tot curis abiectis & ablegatis requieturi demum eſſent. Vide Herod. in Euterpe. & Diodor. Sicul. lib. 1.

Ap. Poſt diuturnos vitæ labores exantlatos, in apice reſidet amœniſſima fœlicitatis quies.

Suprema eſt meta laboris.

Huc omnes pariter venite capti,
Quos fallax ligat improbus catenis
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies laborum,
Hic portus placida manens quiete,
Hoc vnum miſeris patens Aſylum. Boëtius lib. 3. met. XI. In eodem porro genere ſymboli præclarus eſt fons in Idumæa cui nomen Iob: Quater in anno colorem mutat puluerulentum, ſanguineum, viridem, & limpidum, ternis menſibus in anno tenet ex iis colorem vnum. Iſidorus Origin. lib. 13. cap. 13. Significat igitur poſt ſpolia ſudore & ſanguine parta virorem quemdam lætitiæ, & limpidiſſimam bonorum ſynceritatem comparari.

XLVII. QVADRANGVLVS. *Vir Bonus.*

CVBICÆ figuræ ſpecies quoquo verſum iacta, verſataque fuerit, recta ſemper conſiſtit, quatuor lineis, & totidem angulis ſemper inſignis.

Ap. Vir bonus ad omnia fortunæ tela ſemper idem. *Ad ſummum Sapiens vno minor eſt Ioue. Diues,*
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum.
Horat. Sat. 1. lib. 1.

Nota in eandem ſententiam perinſignem Iuliani

locum, apud quem Marcus Antonius in Cæsaribus nominatur.

Ἀνὴρ τετράγωνος, ἄνευ ψόγου τετυγμένος.

Ludouici symbolũ insigne. Præclarè ad hoc argumentum Ludouicus Mitis pingebat in symbolo sceptrum figurâ obelisci, ab annulo exiens, summo deinde sceptro insidentem coronam cum lemmate; *Volo solidum perenne.* Octauius de Strada.

XLVIII. ROTA.

Κύκλος ἀνθρώπινα πράγματα.

SOLDANVS à Rege Franciæ Ludouico II. Capuam captiuus adductus, toto biennio nunquam ridere visus est, itaque rex ei qui effusum risum Soldano excitasset, aureum munus promisit. Cum autem quidam Regi narraret vidisse se Soldanum ridentem, testémque rei produxisset, Rex captiuum accersiri iubet, causamque mutationis inquirit, Tum Soldanus, Currum, inquit, contemplabar, eiusque rotas, vt earum aliæ partes in imum, aliæ in summum obuerterentur: atque hanc ego incertæ, inconstantisque hominum fœlicitatis imaginem sentiens risi, cùm quod in mentem mihi veniret quàm instabili nos de re superbiremus, tum simul hoc fieri posse iudicans, vt quo modo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius attollar fastigium. his auditis, rex de suo quoque statu cogitans, Soldanum virum iudicans sapientem, liberè secum versari permisit. Cedrenus Vbi nota Francorum Regem ab eo appellari ῥῆγα,

ſic enim κατ' ἐξοχὴν à Græcis recentioribus appellatur. Suidas ῥὴξ Φεῤῥάγκων ἀρχηγός.

XLIX. Sagitta Abaridis.

Mens Deum contemplans, vel, fama.

Abaris Scytha fuit Seuthæ filius, qui oracula compoſuit, cuius fabuloſum iaculum à Græcia ad Hyperboreos, vſque Scythas fertur tranſuolaſſe. Suidas in voce Ἄβαρις, μυθολογούμενον οἰστὸν nominat. Præterea quæ afferuntur à Iunio, præclaram Abaridis deſcriptionem inuenies in Photio.

A P. Diuus Gregorius Nazianzenus hunc typum affert mentis, quæ contemplationis alis ſubnixa, ad cœlum fertur celeritate permagnâ. Et vt Abaridis ſagitta patriam, ſic illa beatorum domicilium appetit. τί γὰρ Ἀβάριδος οἰστὸν, τί αὖ λέγοιμι τοῦ Ὑπερβορείου ἢ τὸν Ἀργεῖον πήγασον, οἷς οὐ τοσοῦτον ἦν τὸ δι' ἀέρος φέρεσθαι, ὅσον ἡμῖν τὸ πρὸς θεὸν αἴρεσθαι. Quid enim Abaridis ſagittam recenſeam, aut Argiuum Pegaſum, quibus non tam ſtudio fuit per aërem volare, quam nobis ad Deum mentes attollere. Poteſt etiam dici de fama quæ ſumma velocitate per remotiſſimas orbis plagas rapitur.

L. Sceletvs Hippocratis.

Gratus diſcipuli animus erga præceptorem.

Hippocrates Sceletum Æneum Apollini Delphico dedicauit, medicorum Principi, ob medicinæ ſcientiam gratiam referens. Pauſan. in Phocaicis.

A P. Diſcipuli commendatur gratus animus ergà præceptorem. Seneca lib. VI. de benef. *Præceptor in docendo laborem & tædium tulit; præter ea quæ percipientibus in commune dicuntur, aliqua inſtillauit, ac tradidit, hortando bonam indolem erexit, & modo laudibus fecit animum, modo admonitionibus diſcußit deſidiam. Tum ingenium latens & pigrum, iniecta vt ita dicam manu extraxit, nec quæ ſciebat malignè diſpenſauit, quò diutius eſſet neceſſarius, ſed cupijt ſi poſſet, vniuerſa transfundere. ingratus ſum niſi illum inter gratißimas neceßitudines diligo.* Adde etiam quod habet idem auctor. lib. de benef. cap. 8. de Æſchine paupere quidem illo Sacratis auditore, qui ſeipſum, cum nihil aliud poſſet, præceptori donauit.

LI. SIMVLACHRVM DIANÆ BVPALI ET ANTHERMI.

Virtus inter dura ad ſummum facilis.

OSTENDVNT & Iaſij Dianam manibus eorum factam, & in ipſa Chio narrata eſt, operis eorum Dianæ facies in ſublimi poſita, cuius vultum intrantes triſtem, exeuntes exhilaratum putant. Plin. lib. 36. cap. 4.

A P. Ad virtutem aut philoſophiæ ſtudium qui accedunt, moroſam imprimis arbitrantur: diſcedentes, & iam docti facilem & hilarem experiuntur: -- ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται.

Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα. Heſiod. ἐργ. καὶ ἡμερ. v. CCLXXXIX. Tunc virtutis vultus & habitus talis videbitur, qualis à Maximo Tyrio oratione quarta deſcribitur: εὐσχήμων ἰδεῖν, βαδίζουσα ἠρέμα, φθεγ-

γαλήνη μουσικῶς, βλέμμα πρᾶον, ἀμπεχόνη ἀνετος. Decora aſpectu, inceſſu quieta, ſermone Muſica, oculis placidis & clementibus.

LII. SIMVLACHRA INTACTA.

Sanctitas intaminata.

IN Pellena (parua eſt inſula in Laconica regione) ſimulachra Caſtorum pedalia, ſub dio ſunt, poſita in ſaxo, quæ mare nuſquam loco dimouere poteſt, licet in petram exundet. Pauſan. in Laconicis

Ibidem Ithomatæ Iouis ſignum immune, in flagrante ſylua. Item Mineruæ ſigna nullum ictum valent ſuſtinere, nec ardente templo conflagrarunt. Pauſan. in Attic.

AP. Hæc & multa variis locis à nobis commemorata, intaminatam qualis fuit B. Virginis ſanctitatem, inter mortalis culpæ peruagata incendia ſignificant, vel inuictam fortitudinem, inter procellas ignes & ſtrepitus ſemper tutam, καὶ πρὸς τὸν λιμένα ἀπαθείας, vt loquitur Theoctiſtus, καθορμίζουσαν. *Portus Apathia.*

LIII. SIMVLACHRA POLYCLETI.

Vulgus argumentum peßimi.

POLYCLETVS eodem tempore duo ſimulachra fecit, alterum ad arbitrium plebis, alterum iuxta peritiæ artiſque normam. Gratificatus vero plebi hoc modo eſt: Ad ſingulorum acceſſum tranſpoſuit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuſcuiuſque voluntati, & dictationi: Itaque propoſuit

neficio experiri vident, institutum est & apud omnes gentes vno consensu receptum, vt canales, tubi, & siphones qui aquam eructant per terebrata foramina, in leonina capita ad id locis opportunis adsculpi solita, aquam admittant, quæ inde ex leonis rictibus euomi videatur. Vide Sidon ep.11.lib.11. & Orum supra lib.1.

AP. Par est omnino nos qui tantam beneficiorum copiam, ex æterno diuinitatis fonte haurimus, eius vbique imaginem gratissima animorum recordatione prosequi: *Hæc mihi semper erunt.* Sed sæpe euenit, vt res creatas quibus æternæ mentis numen non secus ac administris vtitur, omisso Dei cultu veneremur. Sic Ægyptij leonem colunt Deum, & cœlum nemo appellat.

Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.

LVI. SPECVLVM ACHAIÆ.

Cognitio sui.

IN Achaia ad Cereris delubrum fons est, in quo celebre fertur oraculum: Ex eo enim morborum omnium cognoscebantur euentus: Speculum tenui funiculo suspensum demittebatur in aquam, ita vt summam aquam raderet, non mergeretur. Exinde vbi odores Deæ adoleuissent, & ritè Deam precati essent, inspicientes in speculum ex imaginibus periturus, an victurus æger esset, diuinabant. Pausan. in Achaicis lib. VII.

AP. Speculum cuique conscientia est, quam si quis ad diuinum exomologeseos fontem diligenter inspexerit, additis etiam in suauissimi odoris sa-

crificium precibus, qualis, & quantus sit agnoscet, morbosque animi si qui sint deprehendet. γνῶθι σεαυτόν. Periphanes in Plauti Epidico

Non oris caussa modo homines æquum fuit,
Sibi habere speculum, vbi os contemplarent suum:
Sed qui perspicere possent cor sapientiæ,
Igitur perspicere possent vt cordis copiam,
Vbi id inspexissent cogitarent postea,
Vitam vt vixissent olim in adolescentia.

LVII. Specvlvm insvlarvm Fortvnatarvm.

Inter fortunatas illius paradisi delicias, quas veræ historiæ lib. 1. pluribus persequitur Lucianus, speculum fertur maximum supra puteum positum. In puteum si quis descenderit omnia audiet quæ apud nos in terra dicuntur: si in speculum aciem oculorum defixerit, omnes vrbes, prouincias, gentes videbit, ac si ipsis interesset.

Ap. Quis non videt hîc expressam beatitudinis imaginem? Num verò Deus puteus est æternarum salientium, è quo qui hauserint cuncta cognoscunt. Num speculum est lucidissimum quod intuentes beati, omnia simul quæ ad suæ fœlicitatis cumulum attinent, intuentur.

Te cernere finis.

LVIII. SPECVLVM SMYRNÆ.

Calumnia & mendacium.

IN Smyrnæ templo ſpeculum fuit, quod egregias quaſque ſpecies admodum deformes, & aſpectu horribiles reddebat. hæc ſpecula ἐπεόχημα & παρθάγχροα à Græcis appellantur.

AP. Calumnia optimos & ſanctiſſimos mores turpiſſimos & teterrimos fingit; πᾶσαν φύσιν κόπτει ἡ διαβολή. rectè torquetur in mendaces Hiſtoricos, qui virulentâ plerumque maleuolentiâ incitati optimorum principum dicta factaque deterunt, & alienis prorſus depingunt coloribus. Plutarch. in lib. de Malign. Herodot. ὁ δὲ ἱστορίαν γράφων, ἃ μὲν οἶδεν ἀληθῆ λέγων δίκαιός ἐστι, τῶν δ᾽ ἀδήλων τὰ βελτίονα δοκεῖ ἀληθῶς λέγεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ χείρονα. in cæteris mentiri nunquam debet, in dubiis vero omnia in meliorem partem interpretari potius, quàm in peiorem rapere.

LIX. TABVLA NICONIS.

Auxilium diuinum in re perplexa.

MALACENVS apud Imperatorem Baſilium falsò accuſatus, quod Bulgarorum partibus fauiſſet, deinde precibus ſancti viri Niconis liberatus à calumnia, vt authori tanti beneficij qui iam exceſſerat è viuis gratiam referret, pictorem aduocat, iſti Niconis vultus, habitum, cultum, ver-

bis designat, ad summum depingi iubet. Pictor domum reuersus, frustra laborat hominem inuisum ex narrantis sermone depingere: in hac ei cura versanti ante oculos repente extitit Monachus quidam, qui in ædes clam penetrarat, statura procerus, habitu eremitico, obsoletâ veste amictus, comâ squalens, capillitio barbaque niger, in omnibus denique beato viro simillimus: nam & virgam manu gerebat, cuius apex in crucem desinebat; qui pictore comiter salutato mœroris sollicitudinisque caussam sciscitatus est: ille verò & caussam statim aperuit & operis difficultatem demonstrauit. Tum leni ad eum voce Monachus, me, inquit, aspice frater, mihi per omnia similis est quem depingis; acrius hominem intuetur pictor, vidit quem verbis Malacenus designarat, quare ad tabulam reflexus vt compertam formam imitaretur, ô rem admirandam! sacram ter beati effigiem in tabula suis lineamentis suapte expressam sponte videt. nec mora ex oculis Sanctus abscessit, pictore cum horrore Κύριε ἐλέησον, identidem inclamante. mox ad delineatam diuinitùs formam reliqua colorum pigmenta adiiciens, perfectam imaginem, qualis hodie quæ in sacro beati templo suspensa visitur, omnibus numeris absoluit. Curopalates in Basilio & Constantino.

APODOSIS. *Casusne, Deusne, Attulerit?*

LX. TABVLA THEODOSII.

Regis virtutes.

IN Theodosij, & aliorum qui eo sæculo fuerunt Imperatorum insignibus, Tabula est libris quodam ordine dispositis onusta, quorum nonnulli syllabariis quibusdam notis inscripti sunt, quibus per compendium contentæ in eis rationes indicabantur. alij nihil præscriptum habent. supra tabulam fastigium attollitur, in media cuius facie, Genij duo latum sustentant orbem, in quo caput instar humani, cuius hæc inscriptio est. *Diuina prouidentia.* In angulis verò tabulæ, quæ descriptos libros continet, singulis capita singula sunt apposita, quorum superius à dextrâ inscriptionem circumductam ostendit, *Virtus.* Alterum à læuâ, *Scientia.* inferius à dextrâ, *Authoritas.* quartum à læuâ, *Felicitas.* Vide notitiam Iuris Romani. Pierius notat lib.xxxi. c.x.

AP. Leges & magistratus Dei primum auxilio, deinde virtute, scientia, authoritate, felicitate, quæ à Deo profluunt vniuersa, indigent.

LXI. TABVLÆ TIMANTIS.

Scriptura sacra.

TIMANTES Cyclopem pinxit dormiétem in paruula tabella, cuius magnitudinem exprimere cupiens, pinxit iuxta Satyros pollicem eius metientes, atque in omnibus eius operibus, intelligitur plus semper quam pingitur. Pl. li.25. cap.10.

Ap. Tales sunt sacræ literæ, verbis parcæ, egregiis sensibus plenæ. Tale opus omne non diffusum verbis. sed rebus & sententiis efficax contra verbosæ redundantiæ, opera quid aliud sunt, quàm vt ait Comicus ἐπιφυλλίδες καὶ στωμύλματα, vel vt Claudianus Mamertensis, *puerilium spuma verborum*.

LXII. Templvm Apollinis ex Plvmis inchoatvm.

Parua principia magnarum rerum.

Apollinis templum ex plumis & cera cœpit initium: Απόλλωνος νεὼς κηρὸς καὶ πτερῶν ξυντεθείς. Apollonius lib. vi. cap. vi. Apollo, inquit, exiguam olim cellam incoluit, ad quam apes ceram, aues plumas congessisse dicuntur, qui postmodum μεγάλα καὶ ἐκπρεπῆ fana habuit, templa pulcherrima, & amplissima, donariisque referta. Pausanias in Phocaicis. Ædem fabricatam narrat ab homine Delphio, cui nomen Pteras, vnde fabulæ locus. Meminit obiter Strabo lib. ix.

Ap. Parua latè manant incrementis, & temporis longinquitate excrescunt in elephantos muscæ, eadem elephanti desinunt in muscas:

Hunc numina rebus
Crescendi posuere modum.

LXIII. TESSERÆ IVXTA MÆNADEM.

Tesserarum ludus dementiæ proximus.

TESSERAS primùm à se inuentas Palamedes in templo fortunæ consecrauit, cui proximum erat Choriæ Mænadis monumentum. Pausan. in Corinth.

AP. Tesseræ Fortunæ imperio subiacent, & ad furorem cui sunt proximæ, sæpe lymphatum hominem rapiunt. Diuus Cyprianus de aleatoribus libro singulari ostendit, aleatores sacrificos esse Zabuli dæmonis, de quo alibi diximus: *In hoc ludo sæpe, vt ait Doctor suauissimus, est mentis furia, venale periurium, serpentinum colloquium, rabiosa amicitia.*

LXIV. THEATRVM POMPEII.

Religionis Prætextus.

POMPEIVS Magnus solo theatro suo minor, cum illam arcem turpitudinum omnium extruxisset, veritus quandóque memoriæ suæ censoriam animaduersionem, Veneris ædem superposuit, & ad dedicationem edicto populum vocans, non theatrum sed Veneris templum nuncupauit, cui subiecimus, inquit, gradus spectaculorum. Ita damnatum, ac damnandum opus, templi titulo prætexuit, & disciplinam superstitione illusit. Tertull. lib. de Spectaculis.

AP. Duplex occurrit. Primùm ostenditur

qualis res ſit hiſtrionia, in qua Venus ſcenæ ſuperpoſita principatum obtineat. Deinde quam callidæ hominum libidines, quæ religionis prætextu ſe velent. Seneca Epiſt. 45. *Vitia nobis ſub nomine virtutis obrepunt. Temeritas ſub titulo fortitudinis latet, Moderatio vocatur ignauia: pro cauto timidus accipitur.*

LXV. Thronvs Levcophrynes.

Regia maieſtas liberalitate opportuna ſuſtinetur.

Hvnc horæ duæ, & totidem gratiæ ſuſtinebant, à ſiniſtra Typhonem & viperam habebat, à dextra Tritones cum infinitis aliis emblematis. Pauſan. in Laconicis.

Ap. Hac Icone regia maieſtas ſignificatur, cuius Thronum horæ & gratiæ ſuſtinent, hoc eſt beneficia opportunè data. horum gratiam Tritones illi buccinatores prædicant, improbis, & audacibus (qui per Typhonem & viperam ſignificantur) fruſtra regno fœlicitatem inuidentibus. Rex talis eſſe debet, qualis à Niceta in Manuele Comneno depingitur: λημμάτων αἰσχρῶν ἐλεύθερος, θάλασσα φιλοδωρείας, ἐλέους ἄβυσσος, τῷ προσηνεῖ τοῦ ἤθους εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. Ab omnibus vel minimis auaritiæ ſordibus ſolutus, mare liberalitatis, miſericordiæ abyſſus, comitate morum cujuis aditu facilis, regia virtute inimitabilis.

LXVI.

LXVI. TZANGIÆ IMPERATORVM.

Ad imum demiſſa poteſtas.

GEORGIVS Codinus in officiis, vbi de Imperatore differit, ait eum calceatum Tzangiis, in quibus Aquilæ ſunt, ex lapillis & margaritis intertextæ.

AP. Calceamentum naturæ humanæ, humilitas, Aquila Chriſtus, qui ad eius commercium deſcendit. Erat in Tzangiis regalis maieſtas Aquilæ demiſſa ad calcei vilitatem, & in hoc myſterio Dei natura ad noſtram humanitatem. Verba autem Codini talia ſunt: Ἔστι δὲ καὶ ἕτερον γένος ὑποδημάτων ἃ καλοῦνται Τζάγγια, ἔχοντα ἐκ πλαγίων κατὰ τὰς κνήμας, καὶ ἐπὶ τῶν ταρσῶν, ἀετοὺς διὰ λίθων καὶ μαργάρων, ἅτινα καὶ φορεῖ ὁ βασιλεύς, εἴς τε τοὺς περιπάτους, καὶ τὰς προκύψεις.

LXVIII. TVBA PHINEES.

Verbi Dei vis inuicta.

SAMVEL ex Chronico Samaritanorum refert rem planè fabuloſam, ad ſymbolicos tamen emblematum vſus non ineptam, Regem minoris Armeniæ Schoba nomine ingentibus copiis aduerſus Iſraëlitas aciem direxiſſe: Ioſue qui tum ſummæ rei præerat, cum florentiſſimo exercitu prodiit illi obuiam, vt incitatiſſimum furorem repprimeret. Mater vero Armeni Naga veneficiis famo-

ſiſſima, filio velificata, ſuis carminibus Hebræos iuxta ſeptem turrium ferrearum ſepta dicitur concluſiſſe. Quo ſpectaculo Ioſue territus, conſilium à neceſſitate petiit, & alligata ad columbæ alas epiſtola, eandem ad ducem Ianiah & ſacerdotem Phinees auxilij implorandi cauſa demiſit. illi repente aduolant, & Phinees quidem, vt à Ioſue fuerat monitus, reflexa tuba clariſſimè perſonat: Hoc ſonitu, mirum! ad ſingulos clangores ſinguli muri corruunt, & paulatim totus ille ex ferro labyrinthus, quo Iſraëlitæ tenebantur vndique circonuallati, diſſoluitur. Vide Serrarium in Ioſue cap. 24.

A p. Rectè accommodaretur concionatoribus, & ſacerdotibus, qui columbæ hoc eſt Spiritus ſancti ductu, tuba verbi Dei, ſeptem lethalium vitiorum arces diruunt, & fideles aſſerunt in libertatem.

Fulmen ab ore venit.

LXVIII. Tumulus Sardapanali.

Vanitas rerum humanarum.

Sardanapalus monumentum habuit in quo ſtatua conſertis digitis ſonum editura videbatur. Strab. lib. xiv. Athen. lib. xiv.

A p. Significat humana omnia eſſe quod ait D. Gregorius Nazianz. in odis Ψόφοι χειρὸς κροτούσης. *Strepitum manus plaudentis.* πάντα θνητὰ, πάντα ἐφήμερα, πάντα ἄπιστα.

LXIX. Tvrris Sapientvm.

Ecclesia.

Sapientes Indiæ ad hyphaſidem amnem turrim habitant, quam ne mille quidem Achilles, aut ter mille Aiaces expugnaſſent, ita & cœleſtibus præſidiis erat munita, & tonitruum fulminumque terroribus circumuallata. Eadem paucis fulminauit cum infeſto agmine in eam aſſilirent, & Bacchum cum toto exercitu fugauit. Philoſt. in Apollon. lib.2. cap.16.

Ap. Hyphaſidarum præſidio longè præſtantior turris Eccleſia, quæ ſapientes incolas & moderatores habet Epiſcopos. hi diuini verbi fulmine, Panum & Bacchorum, an potius turpium hæreticorum dementiſſimos impetus frangunt.

Crebras Eccleſia vera procellas
Suſtinet, & ſæuis nunc diuexatur ab vndis:
Hinc gentilis agit dūros ſine more furores,
Hinc Iudæa fremit, rabidoque hanc impetit ore.
Hæreſeon veſana furens exinde Charybdis
Concutit, & Graiūm ſapientia ſtulta ſophorum,
Sed clauſam vacuo pulſant impune latratu. Alcimus Auitus lib.4.

LXX. Vas Echinvs.

Fori moleſtia.

Erant apud veteres vaſa Echini nomine nuncupata, vt quæ Echini animalis ſpeciem illis

ſpinis armatam referret. Eorum in iudiciis vſus. ἐχῖνος δὲ, οὗ αἱ μαρτυρίαι ἐμβληθεῖσαι κατεσημαίνοντο. Echinus vas erat in quod teſtimonia immiſſa ſignabantur. Iulius Pollux in Onomaſtico.

A P. Iudiciorum ſeueritas & forenſis operæ moroſæ difficultates ſignificantur. Syneſius in Epiſtola ad Ioannem deterret eum à forenſi opera, & multa habet de hoc argumento: ad ſummum vocat, ἀγορὰν περιεχομένην ἀνδράποδα ἀναιδῆ καὶ παμπόνηρα, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς· ἀλλὰ λοίδορα καὶ κακόρραφα εἰδότα.

LXXI. VASCVLVM INTEMERATVM.

Sanctitas intacta.

EST apud Arcadios aqua ad Nouacrin, Styx appellatur, homini, pecudibuſque mortifera, cuius tanta eſt vis, vt vaſa vitrea, Cryſtallina, myrrhina, teſtacea, cornea, oſſea, ferrum item, æs, plumbum, ſtannum, argentum, electrum, aurum ſoluat, vt acetum vniones, & adamantem lapidum omnium peruicaciſſimum hircinus ſanguis. Sed tamen cum omnia ſtyx diſſoluat, ſola equi vngula continetur, vt vaſculum nec ſuperare, nec vllomodo findere poſſit. Pauſanias in Arcadicis.

A P. Peccati originalis labes in terras quaſi Styx effuſa exundabat, & omnia vi quadam importuna violabat, nihil omnino ferreum, quod eius retardaret impetus. Inuentum eſt Mariæ vaſculum vnum non quidem ex vngula equi conflatum, ſed à Spiritu ſancto communitum, quod ſolum intemeratum permaneret, & nihil peſtiferi liquoris ad ſuam labem inſtillari ſibi pateretur.

LXXII. VNGVENTVM NVPTIALE INDORVM.

Concordia Nuptiarum effectrix.

AD Hyphasidis fluuij ripas nascuntur arbores è quibus vnguentum stillat, quo nisi obliti fuerint coniuges, imperfectæ nuptiæ & minimè gratæ veneri existimantur. Γάμος ἀτελὴς δοκεῖ καὶ οὐκ ἐς χάριν τῇ Ἀφροδίτῃ ξυναρμοσθείς. Philost. in vita Apoll. lib. III. cap. I.

AP. Bonus odor nuptiarum concordia.

Οὐ μὲν γὰρ τοῦ γε κρεῖσσον καὶ ἄρειον,
Ἢ ὅθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
Ἀνὴρ ἠδὲ γυνή. Homerus Odyss. 2. vers. 82.

Non enim eo quicquam præstantius quam cum concordes consiliis rem familiarem administrant, vir atque vxor.

LXXIII. VRBS EVSEBES.

Religio & pietas.

SILENVS apud Ælianum narrat extra hunc orbem terrarum, vnicam esse continentem omni bonorum genere refertam. In eadem duas vrbes maximas, nihil verò mutuò sibi similes, quarum altera dicatur Machimus, id est, pugnax, altera Εὐσεβής, id est, pia. Pios igitur in pace vitam agere, & amplissimis opibus fructum ex terra capere, sine aratris, & bobus: agricultura, seminationeque nihil opus esse, eosdemque à morbis immunes vitam peragere in

ſuauiſſimo riſu, & voluptate, Adeo verò ſine controuerſia iuſtitiam colere, vt perſæpe dij quoque immortales non dedignentur illorum vti commercio. Ælian. lib. 3. Var. hiſt. cap. 18.

AP. Icon eſt religioſæ vitæ, in quam ob morum ſingularem innocentiam, omnis bonorum vbertas exundat.

O niueas luces! ô tempora dulcia! vere
Aurea Saturni ſæcla fuere ſenis.
Nunc ferrum erupit, rabieſque aſperrima ferri.
Cornelius Gallus.

LXXIV. VRBS MACHIMOS.

Belli ſtudium vel militia Religioſa.

SILENVS eodem loco meminit ciuitatis, quæ *μάχιμος*, hoc eſt, pugnax à perpetua bellorum contentione nominatur. Qui Machimum incolunt ipſi bellicoſiſſimi ſunt, & arma induti bella ſemper gerunt, finitimoſque in ſuam poteſtatem redigunt. Atque hæc vna ciuitas in plurimas gentes imperium tenet. Ælian. lib. 3. Var. Hiſt.

AP. Typus eſt bellicoſæ ciuitatis, vel certè duæ vrbes Euſebes, & Machimus in ipſa religione ſunt, in qua fortiter contra permotiones, & vitia pugnandum, cum quibus bellum inteſtinum eſt, & perpetuum, at iiſdem domitis, lux ſuauis & omnium deliciarum vbertas oboritur. Στρατεία τίς ἐστιν ὁ βίος ἑκάστου, καὶ αὐτὴ μακρὰ, καὶ ποικίλη. *Militia eſt cuiuſque vita, & diuturna quidem, ac varia.* Arrianus Epicteti lib. 3. cap. 24.

LXXV. VRBS MARONEA.

Regio cauponis addicta.

MARONEÆ cum quibuſdam ſodalibus potans Stratonicus, ſi per ciuitatem oculis tectis duceretur, quo in loco ciuitatis eſſet, cogniturum ſe dixit. Opertis deinde deductus oculis, interrogatus vbinam eſſet: in caupona, reſpondit, tanquam caupona foret tota ciuitas. Athenæ. Deipnoſoph. l. VIII.

AP. Maronea typus eſt temulentæ ciuitatis, & cauponis addictæ, quod per ſe genus eſt nequiſſimæ leuitatis, & grauibus viris indigniſſimum. In caupona bibere, & comeſſe, ne frugi quidem ſeruum ſuſtinere refert Iſocrates. Areopagitæ vetuerunt ad Areopagum quendam accedere, qui in caupona pranſus eſſet. Athen. lib. XIII.

LXXVI. VRNA BELI.

Auaritia.

XERXES Darij filius effoſſo vetuſti Beli monumento vitream vrnam reperit, vbi iacebat in oleo cadauer, non tamen plena fuit vrna, vacuumque ſummis labris fere palmæ ſpatium habuit. Adiacebat vrnæ columna exigua, in qua ſcriptum continebatur, eum qui ſepulchrum aperuiſſet, neque repleuiſſet vrnam peſſimè habiturum. Quo lecto Xerxes expiauit, & oleum celerrimè iuſſit infundi, nunquam tamen, licet ſumma vi niteretur, explere potuit. Ælian. lib. 13. cap. 3.

APODOSIS.

Auaritiæ inſatiabilitas. Belus primus fuit, qui cupiditate ardens rem communem ſibi propriam fecit. Itaque & demortui vrna natans in oleo ſignanter oleum ſitit, nec vlla ratione expleri poteſt, quod inexplebilem cupiditatis ſitim ſignificat. *Multo concitatior eſt auaritia in magnarum opum congeſtu collocata: vt flammæ infinito acrior vis eſt, quo ex maiore incendio emicuit.* Senec. de Benefic. lib. 2. cap. 27.

FINIS.

INDEX HISTORICVS IN POLYHISTOREM SYMBOLICVM.

Prior numerus librum; secundus Symbolum significat.

B.

C.

D.

E.

L.

L.

Leones

Q.

R.

S.

FINIS.

INDEX MORALIS IN POLYHISTOREM SYMBOLICVM.

Prior numerus librum; ſecundus Symbolum ſignificat.

D.

H

L

N.

O.

P.

Princi-

R

T

V

FINIS.

LECTORI.

HÆC Symbolorum ſyntagmata dum feruidius vrgentur, & per varios exſcribuntur amanuenſes; deinde me abſente prælo cõmittuntur, aliquot vt video κακογραφίας errata contraxerunt; nonnulla obiter hic notaui, cætera æqui lectores pro ſua prudentia facile emendabunt.

ERRATA.

SCRIBE pagina 4. Romæ pro Roma. 7. ad annum pro amicum, 10. in demortui pro inde mortui, 13. munere pro munera, profert pro offert ibidem. 20. Canopus pro Cœnopus. 26. virorem pro viuorem. 28. Mos eſt pro Moſem 60. in titulo ſymboli 73. l. 1. pro *in eodem argumento eſt*, repone *incorruptum*. hoc ſymbolum debebat eſſe 77. 64. lenes pro leues 65. mœrentes pro merentes 106. depone *lex*. 145. agno pro à quo 149. ἀείζων pro ἀεάζων 151. Naſamones pro Naſamines 159. Gargeticus pro Bargeticus, 175. obediſſet pro obſediſſet, *179.* in fine omiſſum ad. *184.* Phœnicopteri pro Phœnicopterii, 185. ceſſet pro eſſet, 190. Curop. pro Europ. 202. trahunt pro trahir, onus pro cinis, ſubtrahatur pro ſubtrahat, 205. reti pro rectè, 212. puppum pro puppium, 224. perniciosius pro perniciosus, 250. Matellam pro Metellum, 279. permulſione pro permulſiones, 299. aduolant ſuctum pro aduolantu ſanctum, 358. luculentam pro luculentem. ibidem det pro de. ibid. ἐλέπται pro ἐλθῶται, 384. conquiſierunt pro conquieſcerunt, 400. ſeipſam pro ſeipſum, 402. in titulo *Mulus*. omiſſum, 403. muris pro maris, murium pro murum, 423. mentiuntur pro metiuntur, 427. conieceris pro congereris, 428. ex pro &. 431. quis pro quem, 437. τῇ γαστρὶ pro τῷ, 465. eſcam pro eſſe, 474. tuniculis pro tunicibus, 484. ἀξενίας pro ἀσινίας. 485. ſetæ pro ſectæ, 510. appoſito pro oppoſito, 517. euoluti pro inuoluti, 537. Zopyron pro Lopyron. 542. Macar. homil. 47. tranſpoſitum eſt repone poſt *Conquieſcunt*, 568. caſtitas pro cæcitas, 617. vanos pro vauræ, 645. Ionace pro Cumonice, 656. Hermas pro Hernias. 688. inter pro initio. 703. paucis pro Panes.

SVMMA PRIVILEGII.

AVCTORITATE Regia ſancitum eſt, ne quis librum de Symbolica Ægyptiorum ſapientia cum Polyhiſtore Symbolico, Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecenſi è ſocietate IESV, imprimat aut alibi impreſſum in hoc regno diuendat per ſexennium, præter Romanum de Beauuais Bibliopolam Rothomagenſem, aut eos quibus ipſe id iuris conceſſerit: hocque omnibus perinde clarum, notum, indictum, habeatur, ac ſi Regij diplomatis ſententia operis initio præfigatur finive poſtponatur. Qui ſecus faxit, librorum confiſcatione, & pœnis Regio diplomate declaratis mulctabitur. Datum Pariſiis vigeſima XIX. Aprilis M. DCXVIII. De conſilij ſententia,

Signatum, RENOVARD.